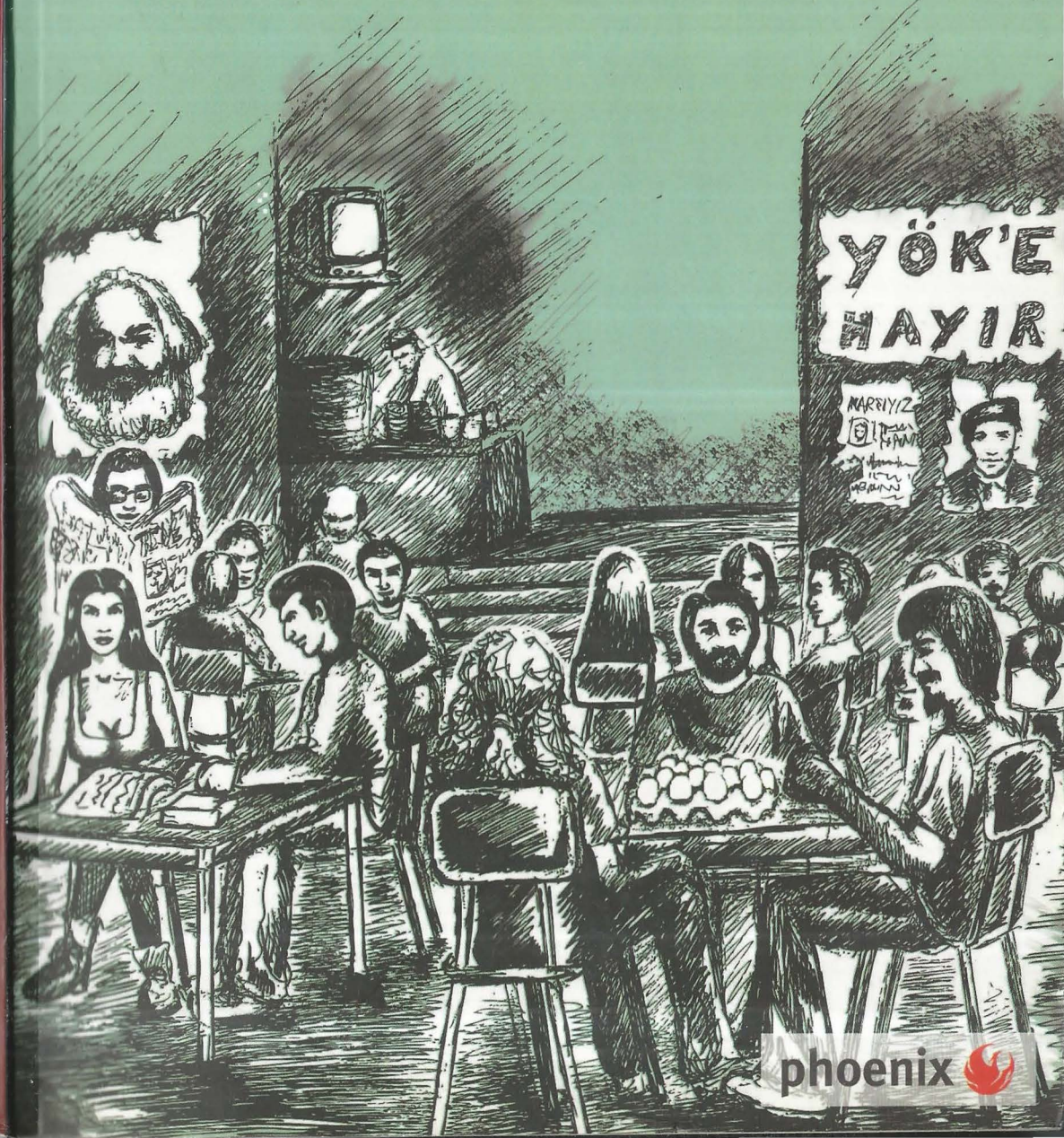
Türkiye Öğrenci Hareketlerinden Mekânsal Bir Kesit

Kantindeki Politik Ekonomi

1994-2001 Dönemine İlişkin Seçilmiş Metinler

Arşivleyen ve Derleyen: Altuğ Yalçıntaş

phoenix

Kantindeki Politik Ekonomi
Arşivleyen ve Derleyen
Altuğ Yalçıntaş

Türkiye Öğrenci Hareketlerinden Mekânsal Bir Kesit

Kantindeki Politik Ekonomi

1994–2001 Dönemine İlişkin Seçilmiş Metinler

Arşivleyen ve Derleyen: Altuğ Yalçıntaş

Yayına Hazırlayanlar: Buket Bozduman, Bülent Özçelik
Diğdem Kıvılcım, Gülistan Bayram, Sevim Demir

phoenix

KANTİNDEKİ POLİTİK EKONOMİ
Türkiye Öğrenci Hareketlerinden Mekânsal Bir Kesit
1994–2001 Dönemine İlişkin Seçilmiş Metinler
Arşivleyen ve Derleyen: Altuğ Yalçıntaş
Yayına Hazırlayanlar: Buket Bozduman, Bülent Özçelik , Diğdem Kıvılcım, Gülistan Bayram, Sevim Demir
Kitap Editörü: Bülent Özçelik
Kapak Çizimi: Yusuf Özer
Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.
Ekim 2011
Phoenix Yayınevi - 269
ISBN: 978-605-5738-86-0
Phoenix Yayınevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@phoenixkitap.com
http://www.phoenixkitap.com
Baskı
Desen Ofset A. Ş.
Birlik Mah. 448. Cad. 476. Sk. No: 2
Çankaya/Ankara Tel: 0 (312) 496 43 43
Dağıtım:
Ekinoks Yayın Dağıtım
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Türkiye Öğrenci Hareketlerinden Mekânsal Bir Kesit

Kantindeki Politik Ekonomi

1994–2001 Dönemine İlişkin Seçilmiş Metinler

Arşivleyen ve Derleyen: Altuğ Yalçıntaş

Yayına Hazırlayanlar: Buket Bozduman, Bülent Özçelik
Diğdem Kıvılcım, Gülistan Bayram, Sevim Demir

Altuğ Yalçıntaş, 1998 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl aynı bölümde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı. 2009 yılında *Erasmus Institute for Philosophy and Economics*'te (Erasmus Üniversitesi, Rotterdam) doktorasını tamamladı. 2010 yılından beri Ankara Üniversitesi'nde yardımcı doçent olarak görev yapıyor. Halen doktora sonrası çalışmasını yürütmek üzere Cambridge Üniversitesi İktisat ve Siyaset Bilimi Fakültesi'nde bulunuyor. İlgi alanı iktisadi analiz tarihi ve iktisat felsefesidir.
http://ayalcintas.blogspot.com/
altug.yalcintas@politics.ankara.edu.tr

Yayına Hazırlayanlar:

Buket Bozduman, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümü öğrencisi, 2009 girişli. Halen Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrencileri Dayanışma Derneği (SBF<D>DER), SBF Kadın Topluluğu, Ankara Üniversitesi Fotoğrafçılık Topluluğu (AÜFOT) ve Marmara Üniversitesi Fotoğrafçılık Topluluğu (MÜFOT) üyesi.
buketbozduman@gmail.com

Bülent Özçelik, Altkantin'in son dönemlerinde Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'ne girdi. Halen Phoenix Yayınevi'nde çalışıyor ve siyaset bilimi alanında doktora çalışmalarına devam ediyor.
editor@phoenixkitap.com, ozcelikb@gmail.com

Diğdem Kıvılcım, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümü öğrencisi, 2007 girişli. Halen Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrencileri Dayanışma Derneği (SBF<D>DER) ve SBF Ekonomi Topluluğu üyesi.

Gülistan Bayram, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, 2011 mezunu. 2009 yılında Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nda çalıştı.

Sevim Demir, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğrencisi, 2008 girişli. Halen Siyasal Bilgiler Fakültesi Edebiyat Topluluğu ve Siyaset Bilimi Topluluğu üyesi.
sevim-dmr@hotmail.com

Türkiye'nin en zeki ve en hareketli öğrencileri olan

Mekteb–i Mülkiye Tüllabı'na

İçindekiler (Özet)

Kısaltmalar		13
GİRİŞ		15
BÖLÜM I:	Belgeler	59
BÖLÜM II:	Bildiriler ve duyurular	77
BÖLÜM III:	Makaleler I–Dönemin öğrencileri tarafından kaleme alınan metinler	171
BÖLÜM IV:	Makaleler II–Dönemin akademisyenleri ve entelektüelleri tarafından kaleme alınan metinler	245
BÖLÜM V:	Dönemin öğrenci hareketleri üzerine kaleme alınmış gazete metinleri	293
BÖLÜM VI:	Döneme ait sonradan yazılmış metinler	317
Görsel Materyaller		357
İsim Dizini ve Kurum Dizini		401

BÖLÜM II: BİLDİRİLER ve DUYURULAR **77**
"Siyasallaşmak: Çoğulcu / Katılımcı Siyaset" /// *Alternatif Üniversiteliler Grubu (Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği)* /// 1992 79
"Alternatifimiz: Eşitlik, Özgürlük, Kardeşlik" /// *Alternatif Üniversiteliler Grubu (Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği)* /// 1992 81
"Öğrenci Derneği'nde Çalışma Anlayışımız" /// Alternatif Üniversiteliler Gurubu (Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği) /// 1992 82
"Öğrenci Birlikleri ve Üniversitedeki Öğrenci Örgütlenmeleri Modelimiz" /// Alternatif Üniversiteliler Grubu (Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği) /// 1992 83
"Mücadeleyi Yükselt, Özgürlükler İçin Savaş" /// *Ankara Sosyalist Basın Platformu Girişimi: Alınteri, Kaldıraç, Kurtuluş, Ö. Atılım, Özgür Gelecek, S. Y. Kızıl Bayrak, Sterka Rızgari* /// 1996 84
"Eğitim Hakkımız Engellenemez!" /// Sosyalist Öğrenci Forumu /// 1995 (*) 85
"Sokaklar, Fabrikalar ve Dağların Özgürleşmesi İçin" /// *Can Şenliği Oyuncuları* /// 1996 86
"Bilimsel Eğitim, Güvenli Gelecek Özgürlük ve Adalet İçin 18 Mart'ta Kızılay'dayız" /// *Ankara Emek Gençliği* /// 1996 89
"İşçiler, Emekçiler, Gençler!" /// *Türkiye Sosyalist İşçi Partisi* /// 1996 90
"1 Mayıs'ta Devrime Yürüyelim" /// *Ankara Haklar ve Özgürlükler Platformu* /// 1997 92
"Artık Sesimiz Var" /// *Ankara Üniversitesi Öğrenci Konseyi* /// 1998 94
"Saldırı var !" /// *Cebeci Kampüsü Öğrencileri* /// 1998 98
" [Başlıksız] " /// *Devrimci Gençlik* /// 1998 99
"YÖK'e Hayır! Yıldırılamaz Gençlik!" /// *Devrimci Mücadeleci Gençlik* /// 1998 101
"DGM'ler Kapatılsın, Tutsaklara Özgürlük!" /// *Devrimci Mücadeleci Gençlik, Devrimci Proleter Gençlik* /// 1998 103
"Türkiye'de İnsan Haklarına Yer Yok!" /// *Emek Gençliği* /// 1998 105
"Çetelere, Özelleştirmelere, Tüm Baskılara Karşı ..." /// *Emek Gençliği–Emeğin Partisi* /// 1998 105
"YÖK'e, MGK'ye, Sahte Gündeme Karşı Bildiri" /// *Kaldıraç Okurları* /// 1998 107
"Umut Yürek İsyan 1 Mayıs'a" /// *Öğrenci Koordinasyonu* /// 1998 109
"Adalet ve Özgürlük için DGM'lere Hayır!" /// *Ankara Üniversiteleri Öğrenci Koordinasyonu* /// 1998 110
"1 Mayıs'a Zincir Vurulamaz" /// *Atılım* /// 1998 111
"Devrim Tarihimizde bir Kilometre Taşı: Türkiye İşçi Sınıfının Komünist Partisi Kuruldu!" /// *Sosyalizm Yolunda Kızıl Bayrak* /// 1998 113
"Özelleştirmeye, Çetelere, Savaşa, Zulme ve Sömürüye Karşı Özgürlük ve Demokrasi Mücadelesinde Toplumsal Muhalefet Güçlerinin Kalıcı Birliğini Sağlamak İçin Haydi 1 Mayıs 1998'e" /// *Tertip Komitesi* /// 1998 115
" [Başlıksız] " /// *TÖDEF / AYÖ–DER* /// 1998 116
"Türk Harb–İş Sendikası ABD Askeri Üslerinde Grevde ! ... " ///*Türk Harb–İş Sendikası Ankara Şubesi Yönetim Kurulu* /// 1998 119
"Üniversitelerimize Sahip Çıkıyoruz!" /// [*İmzasız*] /// 1998 (*) 121
"ODTÜ Kamuoyuna: Provokasyona Doğru" /// *ODTÜ Ekim Gençliği* /// 1998 (*) 122
"Güneşimizi Karartamazsınız" /// *Devrimci Yurtsever Gençlik* /// 1998 (*) 124
"Değerli Yurttaş" /// *Özgürlük ve Dayanışma Partisi Genel Başkanı Ufuk Uras* /// 1999 126
"Dünya Gençlerinin Ören Buluşması '99" /// *Evrensel Kültür Merkezi* /// 1999 127
"Dünya Gençlerinin Ören Buluşması '99: Dünya Barışı için Ege'de Bir Damla" /// *Evrensel Kültür Merkezi* /// 1999 128

"Emek Platformu Başkanlar Kurulu Bildirisi" /// *Emek Platformu: Türk–İş, Hak–İş, DİSK, KESK, Türkiye Kamu–Sen, Memur–Sen, Türk İşçi Emeklileri Cemiyeti, Tüm İşçi Emeklileri Derneği, Tüm Bağ–Kur Emeklileri Derneği, TMMOB, Türk Diş Hekimleri Birliği, Türk Eczacılar Birliği, Türk Tabipler Birliği, Türk Veteriner Hekimler Birliği, TÜRMOB* /// 1999 132
"Oy Vermek Susurluk Düzenini Onaylamaktır" /// *Ankara Haklar ve Özgürlükler Platformu* /// 1999* 133
"Şeriat Varsa Demokrasi Yok!" /// *Ankara Üniversitesi Bilim ve Ütopya Toplulukları ve Atatürkçü Düşünce Toplulukları Basın Açıklaması Duyurusu* /// 1999 136
"Yenilgiler Savaştan Önce Yaşanır Zafer de Öyle ..." /// *Kaldıraç Okurları* /// 1999 137
"% 50 Daha 'Mal'laştık!" /// *Ankara Üniversitesi Öğrenci Koordinasyonu* /// 1999 139
"ODTÜ Kamuoyuna: 12 Mayıs Günü ODTÜ'de Ne Oldu?" /// *Devrimci Proleter Gençlik–Özgür Gençlik–Partizan Gençlik– Yeni Demokrat Gençlik* /// 2000 140
"Küresel Saldırıya Karşı Küresel Direniş" /// *Ankara Küreselleşme Karşıtı Girişim* /// 2000 142
"Küresel Saldırıya Karşı İsyan" /// *Sosyalist Tartışma 2000 Toplantıları DSİP* /// 2000 144
"Cezaevlerinde İnsanlık Dışı Uygulamalar Sürüyor" /// *İnsan Hakları Derneği* /// 2000 146
"Nazım Hikmet'in Vatandaşlığı İade Edilsin. Nazım Bu Memleketindir !" /// *Sosyalist İktidar Partisi* /// 2000 148
"Vatansız Nazım" /// *Güney Dergisi Okurları* /// 2000 (*) 149
"Bir 6 Kasım Daha" /// *Öğretim Elemanları Sendikası* /// 2000 (*) 150
"*IMF* Programı Durdurulsun !" /// *Halkevleri* /// 2001 151
"1 Mayıs'ta Alanlara Davet Ediyoruz !" /// *Türk–İş, Hak–İş, DİSK, KESK* /// 2001 152
"Hiç Umut Yok mu?" /// *Can Şenliği Oyuncuları* /// [Tarih Belirtilmemiş] 153
"Yüzümüzü Arıyoruz" /// *Canşenliği Oyuncuları* /// [Tarih Belirtilmemiş] 155
"Saldırılar Vahşileşiyor" /// *Devrimci Proleter Gençlik* /// [Tarih Belirtilmemiş] 158
"Yoksullar İçin Doğal Haklar Bildirgesi" /// *Doğrudan Adalet için Anarşi* /// [Tarih Belirtilmemiş] 161
"İdeallerine, Romantizmine, Yaratıcılığına Kulak Ver" /// *EBF Öğrenci Cephesi Broşürü* /// [Tarih Belirtilmemiş] 162
"Savaş Daha Fazla Acı, Yıkım, Yoksulluk ve Göz Yaşıdır" /// *EMEP–Emeğin Partisi* /// [Tarih Belirtilmemiş] 162
"Kafeslerimizi Kendi Ellerimizle Örmeyelim" /// [*İmzasız*] /// [Tarih Belirtilmemiş] 163
"Kan Emici Vampirlerin Ayinleri Sürüyor !" /// *ODTÜ Ekim Gençliği* /// [Tarih Belirtilmemiş] 165
"ODTÜ Geleneği Devam Ediyor!" /// *SİP'li Öğrenciler* /// [Tarih Belirtilmemiş] 167
"Demokratikleşme ve YÖK" /// *Yurtsever Demokrat Öğrenciler* /// [Tarih Belirtilmemiş] 167

BÖLÜM III: MAKALELER I - DÖNEMİN ÖĞRENCİLERİ TARAFINDAN KALEME ALINAN METİNLER 171

Cem Pişkin. 1995. "135. Yıl ve 'Mülkiye Ruhu'" *Üniversiteli Öğrenci Gazetesi,* 2 (3) Ocak. 173
Cem Pişkin, Salih Sığırcıklıoğlu, İlhan Ulusoy, Berrin İnaluk, İbrahim Dertli (haz.) 1995. "Yurtlar ve Barınma Sorunları" *Üniversiteli Öğrenci Gazetesi,* 2 (3) Ocak. 177
Gökçer Usta, Demir Binzet vd. 1995. "Demokratik Öğrenci Hareketinde İşte Halep İşte Arşın" *Yeniden,* 1. 186
Faruk Ataay ve Semih Tatlıcan. 1995 ve 1996. "20 Ekim ve Gençlik Hareketi" *Yeniden* 7 ve 8 189
Metin Bayrak ve Gökmen Bellur. 1996. "Öğrenci Hareketinde Yeni Dönem" *Gelecek: Politika–Bilim–Kültür–Sanat Seçkisi,* 1 (2): 22–23. 195
Semih Tatlıcan. 1996. "Üniversitede Sosyalist Varoluş" *Tıbbiyeli*: 7–8. 199

Şenol Şentürk. 1996. "Liberallerin Devlet Çıkmazı"
Gelecek: Politika–Bilim–Kültür–Sanat Seçkisi, 1 (3): 23–24. 204
Ali Küçük. 1996. "Öğrenci Hareketleri ve 20 Ekim Eylemi" *Tıbbiyeli*: 8–9. 207
Nafiz Demircan. 1996. "YÖK Yok Edilinceye Kadar" *Devrimci Gençlik:* 21. 211
Naci Demir. 1996. "Mücadelenin Unutulmuş Alanı: Yurtlar" *Devrimci Gençlik,* 21. 215
Ezgi Güney Doğan. 1997. "Öğrenci Hareketinde Gündem"
Gelecek: Politika–Bilim–Kültür–Sanat Seçkisi, 2 (4): 8–9. 218
Altuğ Yalçıntaş. 1997. "Üniversite, Bilim ve Özerklik"
Gelecek: Politika–Bilim–Kültür–Sanat Seçkisi, 2 (4): 12–14 223
Deniz Aşçı ve Ahmet Keskinler. 1997. "Mülkiyeliler Birliği Başkanı Alper Aktan ile Türkiye ve Mülkiye Üzerine Söyleşi" *Gelecek: Politika–Bilim–Kültür–Sanat Seçkisi:* 15–17. 230
İlhan Ulusoy. 1999. "İşsizlik Sigortası mı? Geçelim!" *Evrensel Gençlik*, 2 (38): 8–9. 236
Olcay Yanar. 1999. "Hukuk Fakültesinde Adalet Sorgusu" *Evrensel Gençlik,* 2 (38): 4. 239
Sinan Ceviz ve Engin Esen. 1999. "Söz Sırası Öğrencinin" *Evrensel Gençlik,* 2 (38): 3 242

BÖLÜM IV: MAKALELER II DÖNEMİN AKADEMİSYENLERİ ve ENTELEKTÜELLERİ TARAFINDAN KALEME ALINAN METİNLER 245
Ömer Laçiner. 1996. "Öğrenci Hareketi" *Birikim,* Mart: 3–8. 247
Metin Çulhaoğlu. 1996. "Üniversiteler ve Sol" *Sol Blok: Bülten,* Eylül. 254
İzzettin Önder. 1996. "Eğitimin Yeniden Tasarlanması"
İktisat Dergisi, Mayıs–Haziran: 54–56. 256
Tülin Öngen. 1996. "Öğretim Üyelerinin Sınıfsal Profili" *ÖES Bülteni,* Mart: 4–6. 260
Alâeddin Şenel. 1997. "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?"
Gelecek: Politika–Bilim–Kültür–Sanat Seçkisi, 2 (4): 5–7. 266
Metin Özuğurlu ve Gülay Toksöz (danışmanlar). 1999. "Öğrenci Eğilimleri Araştırması (Ankara Üniversitesi Endüstri İlişkileri Topluluğu)" *Teksir* 272

BÖLÜM V: DÖNEMİN ÖĞRENCİ HAREKETLERİ ÜZERİNE KALEME ALINMIŞ GAZETE METİNLERİ 293
Fikret Başkaya. "Üniversitelere Özyönetim" *Cumhuriyet* 15 Ocak 1996. 295
Ertuğrul Kürkçü. "Öğrenciler ve Politika" *Demokrasi* 23 Mart 1996. 297
Fikret Başkaya. "Öğrenci Gençlik Küreselleşmeye Karşı" *Demokrasi* 26 Mart 1996 298
Korkut Boratav. "Üniversite Harçları" *Cumhuriyet* 1 Mayıs 1996. 300
Nevzat Basım. "Ferman Devletinse Üniversiteler Kimin? (1)" *Radikal*, 10 Mart 1997 302
Nevzat Basım. "Ferman Devletinse Üniversiteler Kimin? (2)"
Radikal, 11 Mart 199797 306
Nevzat Basım. "Ferman Devletinse Üniversiteler Kimin? (3)" *Radikal* 12 Mart 1997 311

BÖLÜM VI: DÖNEME AİT DAHA SONRADAN YAZILMIŞ METİNLER 317
Murat Özgür Başer. 2001. "Türkiye'de Öğrenci Hareketi: Dünü ve Bugünü"
Ürün: İnternet Gazetesi. 319
Erol Manisalı. "Paris'teki Yeni Hareket ve Türkiye" *Cumhuriyet* 9 Ağustos 2004. 326
Özgür Müftüoğlu. "Post Otistik İktisat Hareketi" *Evrensel*, 9 Temmuz 2004. 328
Altuğ Yalçıntaş. 2007. "Hocalarınız Sizi Kandırıyor, Ayağa Kalkın, Ayaklanın!" *Yarınlar* 6. 329
Karıncalar. 2007. "Post Otistik İktisat Hareketine Katkı" *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğrencilerinin (Karıncalar) Hazırladığı Broşür Metni* 332
Berkay Orhaner. 2008. "Türkiye Üniversitelerinde Öğrenci Temsiliyetinin Durumu ve Geleceği" *Birikim* http://www. birikimdergisi. com/birikim/makale. aspx?mid=415 Erişim Tarihi: Ocak 2011. 340

Görsel Materyaller 357
İsim ve Kurum Dizini 401

Kısaltmalar

AB: Avrupa Birliği
ABD: Amerika Birleşik Devletleri
ANAP: Anavatan Partisi
AÖB: Avrupa Öğrenci Birliği (*European Students' Union*)
AÖDP: Ankara Öğrenci Dernekleri Platformu
Apo: Abdullah Öcalan
AÜ: Ankara Üniversitesi
AYÖDER: Ankara Yüksek Öğrenim Derneği
BAAS: Arap Sosyalist Diriliş Partisi
BBP: Büyük Birlik Partisi
BEKSAV: Bilim Eğitim Estetik Kültür Sanat Araştırmaları Vakfı
ÇEEİ: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
CHP: Cumhuriyet Halk Partisi
CIA: *Central Intelligence Agency* (Merkezi İstihbarat Birimi)
DEP: Demokrasi Partisi
DEV–GENÇ: Devrimci Gençlik (1990'ların sonundaki *Devrimci Gençlik*'ten ayrı olarak)
DHKP–C: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi–Cephesi
DİSK: Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
DKÖ: Demokratik Kitle Örgütü
DSP: Demokratik Sol Parti
DTP: Demokratik Toplum Partisi
DYP: Doğru Yol Partisi
EBF: Eğitim Bilimleri Fakültesi (Ankara Üniversitesi)
ESIB: *European Students Information Bureau* (Avrupa Öğrenci Enformasyon Bürosu)
FP: Fazilet Partisi
HADEP: Halkın Demokrasi Partisi
IISH: International Institute for Social History (Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü)
IMF: *International Monetary Fund* (Uluslararası Para Fonu)
İFMC: İktisat Fakültesi Mezunlar Cemiyeti (İstanbul Üniversitesi)
İGD: İlerici Gençler Derneği
İHD: İnsan Hakları Derneği
İÖDEF: İstanbul Öğrenci Dernekleri Federasyonu
İÖDP: İstanbul Öğrenci Dernekleri Platformu
İP: İşçi Partisi
İTÜ: İstanbul Teknik Üniversitesi
İÜ: İstanbul Üniversitesi
İYÖDER: İstanbul Yüksek Öğrenim Derneği
JİTEM: Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele
KESK: Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu
KİT: Kamu İktisadi Teşebbüsü

MDD: Milli Demokratik Devrim
MGK: Milli Güvenlik Kurulu
MGV: Milli Gençlik Vakfı
MHP: Milliyetçi Hareket Partisi
MİT: Milli İstihbarat Teşkilatı
MKM: Mezopotamya Kültür Merkezi
MÜSİAD: Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği
NAFTA: *North American Free Trade Agreement* (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Antlaşması)
NATO: *North Atlantic Treaty Organization* (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü)
ODTÜ– ÖDER: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Derneği
ODTÜ: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
OHAL: Olağanüstü Hal
ÖD: Öğrenci Derneği
ÖDP: Özgürlük ve Dayanışma Partisi
ÖES: Öğretim Elemanları Sendikası
ÖSS: Öğrenci Seçme Sınavı
ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
ÖTK: Öğrenci Temsilcileri Konseyi
PKK: *Partiya Karkerên Kurdistan* (Kürdistan İşçi Partisi)
SBF: Siyasal Bilgiler Fakültesi (Ankara Üniversitesi)
SBF–DER: Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği (Ankara Üniversitesi)
SBF<D>DER: Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrencileri Dayanışma Derneği (Ankara Üniversitesi)
SHP: Sosyal Demokrat Halkçı Parti
SİP: Sosyalist İktidar Partisi
SSK: Sosyal Sigortalar Kurumu
TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TC: Türkiye Cumhuriyeti
THKO: Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu
THKP–C: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi–Cephe
TİP: Türkiye İşçi Partisi
TKP: Türkiye Komünist Partisi
TMMOB: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TÖDEF: Türkiye Öğrenci Dernekleri Federasyonu
TUÖK: Türkiye Ulusal Öğrenci Konseyi
TÜRMOB: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği
TÜSİAD: Türk Sanayici ve İşadamları Derneği
UNESCO: *United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization* (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı)
ÜOB: Ulusal Öğrenci Birliği (Britanya)
YKM: Yeni Kara Mürsel
YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu
YURT–KUR: Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu
YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi

Giriş

"Piyasa Sistemine de Siyasa Sistemine de Karşı Olmak"[1]

Altuğ Yalçıntaş*

Altkantin: Meraklısına Notlar

Türkiye'de herhangi bir eğitim kurumunu ziyarete gittiğinizi düşünün. Bir randevunuz var. Randevunuza yarım saat erken geldiniz. Bu süreyi bir bardak çay içerek değerlendirmek istediniz. Bunun için o kurumun kantinine gidersiniz.

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin ana binasında bu kantinlerden iki tane bulunur. Bunlardan biri "Üstkantin" de denilen, fakülte kütüphanesine giderken, konferans salonunun üst kapısının açıldığı, arka bahçenin pencerelerinin önünde, sınıfların ve öğretim görevlilerinin odalarının da bulunduğu küçük bir bina içi avluya bakan "Mülkiye Kafe"dir. Herhangi bir kantindir burası. Çay, kahve, kağıt şeklini alıncaya kadar preslenen tostlar, antep fıstıklı çikolata ve çilek aromalı maden suyu bulabileceğiniz bir mekân. Diğeri ise "Altkantin" olarak bilinir. Büyük Amfi'nin (Aziz Köklü Salonu'nun) altındaki, Z'li sınıfların, Küçük Amfi'nin ve fakülte basımhanesinin bulunduğu bina içi bir diğer avluya bakan, tüm fakülte öğrencilerinin ortak yemekhanesine bitişik, hatırımda kaldığı kadarıyla hiçbir fonksiyonu olmayan, çirkin ve yüksek "çit"lerle çevrilmiş küçük bir diğer mekândır burası.[2] Altkantin'e büyük ve ge-

---

Yorumları, düzeltmeleri ve önerileri için Bülent Özçelik, Gülistan Bayram, Buket Bozduman, Sevim Demir ve Diğdem Kıvılcım'a teşekkür ederim. Kalan hata ve yanlışlardan ben sorumluyum.

AÜ SBF İktisat Bölümü 1998 Mezunu

Aslına bakarsanız Mektep'te üç tane daha çay ocağı bulunur. Ana binada bulunan çay ocağının hikâyesi ayrı bir çalışmanın konusunu oluşturur diye düşünüyorum. Üç kuşaktır çalışan bu me-

niş merdivenlerden inilir, bir tane elektrikle çalışan kalorifer tarafından ısıtılır, özellikle kışın gürültülü çalışan bu makinenin üzerine dönüşümlü oturulurdu. Altkantin'de sadece çay, kahve, tost ya da bunun gibi atıştırmalıklar satılmaz; daha doğrusu öğrenciler (ve öğrenci olmayanlar) bu mekânı Mektep'e erken geldiklerinde randevularını beklerken vakit geçirmek amacıyla değil sosyalleşmek ve "siyasallaşmak" için kullanırlardı.

Şimdilerde bu "mekân" oldukça değişti; daha doğrusu siyasal işlevi itibariyle tamamen yok oldu. Artık Altkantin küçük bir botanik bahçesine de sahip. Altkantin'e ait bugüne değişmeden kalan ve hâlâ korunan tek bir yer varsa o da Küçük Amfi'dir. Bugün dersler için de kullanılan, okulda faaliyet gösteren tiyatro topluluklarının (Mülkiye Tiyatro Topluluğu ve SBF Tiyatro Topluluğu gibi) yıllardır kendilerine tahsis edilmesini talep ettiği bir tür sahnedir Küçük Amfi. Buranın havası basıktır. Penceresi yoktur. Çok eski ve gürültüyle çalışan bir havalandırması bulunur; o da çoğunlukla çalışmaz. Küçük Amfi tamamen ahşap kaplıdır. Yürürken ya da oturup kalktığınızda ahşaptan ses gelir. Burada 40–50 kişi oturup siyaset tartışırken nasıl fosur fosur sigara içiyorduk, hâlâ anlayamıyorum.

'90'ların sonuna kadar öğrenci yemekhanesi de Altkantin'deydi. Bugün artık o da yok. Bu dönemde bütün boykotlar bu yemekhanede yapılırdı. 12.10–12.30 arasında yemekhane önünde kuyruk olurdu. Geç kalırsanız yemek bulamazdınız. Bildiriler ve duyurular çoğunlukla bu saatlerde kuyruktakilerin ellerine tutuşturulurdu. Enteresandır, bugün Mektep'in öğretim üyeleri de öğlen arasında okuldaki yemekhaneyi kullanmak isterlerse yemekhaneye çoğunlukla 12.10–12.30 arasında gelirler çünkü bu aralıkta yemekhane trafiği yoğun olur. Bu 20 dakikalık aralığın onyılların alışkanlığı sonucunda oluştuğuna şüphem yok.

Başka ...? Altkantin'in erkeklerinin hemen hemen tamamı yakışıklıydı ama istisnasız hepsi kirli sakallıydı; kızlarının istisnasız hepsi güzeldi ama çoğunun kaşları çatıktı. (Kızgınlıklarından böyleydiler sanırım. Kendi adıma, bu durum onları daha çekici yapıyordu diyemem.) Özellikle Cebeci'deki öğrenci eylemlerinin çoğu Altkantin'den duyulan alkış ve sloganlarla başlardı. Zaten alkışlar ve sloganlar Mektep'in 150 yıllık tarihinin *soundtrack*'idir. Bu gürültü bir ritme sahiptir. Bu ritim Cebeci'nin sakinlerinin yaşam hızını da belirler.

Altkantin'deki masa ve sandalyeler eski ve rahatsızdı. Çekince çok çirkin ve iç gıcıklayan bir ses çıkartırlardı. Altkantin'cilerin hemen hemen hepsi sigara içerdi–çoğunlukla kırmızı Kısa *Winston* çok nadiren de Kısa Samsun ya da Kısa

---

kârın asıl sahibi olan Recep Amca (Recep Erdoğan) okulun kıdemli birçok öğretim görevlisinden daha kıdemlidir. Mekteb – i Mülkiye'dendir ama mektepli değil alaylıdır. Recep Amca hakkında birçok günlük gazete röportaj ve yazı dizisi yayınlamıştır. Son olarak 2007 yılında kendisinin de rol aldığı bir kısa filmin ismini de kendisi koymuştur: "Evlenmeyen Erkeğin Cemiyetlerde Yeri Olamaz"

Camel. Altkantin'de bir de televizyon vardı. Ülke çapında bir öğrenci eylemi olduğunda İstanbul'da ve diğer illerde ne olmuş diye bu televizyonun başına üşüşürdük. Konformizmden uzaktı Altkantin.

Mekânın bu hali orada bulunanların–yani bir dönem öğrenci hareketine katkı sağlayan ve hatta yön verenlerin–yaratıcılığını arttırmıştır diye düşünüyorum. Bizim bu çalışmada ilgilendiğimiz soru da bu: Altkantin'in öğrencilerinin yaratıcılıkları ürüne ne kadar dönüştü? Bu ürünleri biraraya getirirsek ortaya gençlik siyasetine ilişkin okunabilir ve üzerine tartışılabilir ne çıkar?

Kantindeki Politik Ekonomi'nin amacı Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde bulunan Altkantin'in gençlik siyasetinde yol açtığı yaratıcılığın ürününü ortaya koymak. Elinizdeki kitap Altkantin'in 1994–2001 arasındaki sosyalleşmelerinin ve siyasallaşmalarının ürünü olan metinlerden oluşuyor. Çalışmada yer alan metinler Altkantin'cilerin üretiminden belli başlı örnekleri–daha doğrusu bilinçli ve titiz bir şekilde oluşturulmayan kişisel bir arşivin içinden örnekleri–kapsıyor. Bildiriler, öğrenci hareketi üzerine yazılan yazılar, basılmayan ancak el altından dolaştırılan metinler, teksirler ve afişler... Bu materyalin önemli bir bölümü bizzat Altkantin'de kaleme alınan ve tasarlanan metinlerden oluşsa da tamamı Altkantin'ciler tarafından yaratılmadı şüphesiz. Fakat hepsi öyle ya da böyle bu mekâna uğrayanların ellerinde, kantin masaları üzerindeydi. Sadece Altkantin'e düzenli gelerek bu metinlerin tamamına ulaşabilirdiniz.

Biz de öyle yaptık. Sadece Siyasal Bilgiler Fakültesi Altkantin'ine odaklandık ve kişisel bir arşivden bir dizi metin seçtik. Bu metinleri bu kitapta biraraya getirdik. Özellikle ilk üç bölüm içinde yer alan metinlerin neredeyse tamamı ülkenin en iyi öğrencileri olan *Mekteb–i Mülkiye Tüllabı*'nın katkılarıyla ve onlar tarafından yazılmıştır.

O Yıllarda Ne Oldu?

Altkantin ve Cebeci özellikle Ankara'daki öğrenci hareketinin ayrılmaz bir mekânıdır. '60'lardan beri bu böyledir. Bizim bu kitapta ilgilendiğimiz dönem Türkiye'de öğrenci hareketinde seslerin yükseldiği ve '80 sonrasında tepe noktası yaptığı bir dönemdir. Hareketin kendi özgünlükleri vardır. Militan değil inatçıdır. Ne istediğini ve ne kadar istediğini bilen insanların oluşturduğu bir dizi hareketliliğe sahne olmuştur bu dönem. Sorumluluğunun bilincinde, meşru, ikna kabiliyeti yüksek kimseler hareketin sahibidir. Öğrencilerin talepleri ülkenin hemen hemen bütün entelektüellerince desteklenmiştir.

Döneme ilişkin bir dizi tespit yapmak için okuyucuya döneme dair bazı hatırlatmalarda bulunmak faydalı olabilir. Elbette *Kantindeki Politik Ekonomi* bir anı kitabı değil. Yine de özellikle bu dönemi yaşamış olan bugünkü orta yaşlılar ve o döneme ilişkin olaylardan örülü bir bağlama ihtiyaç duyanlar için birkaç konu

başlığı sunmak gereklidir diye düşünüyoruz. Okuyucu bu amaç için ayrıca EK 1'de sunulan kronolojiden de faydalanabilir.

1994–2001 dönemi 1980'lerin sonundan bu yana uykuya dalan öğrenci hareketinin canlandığı bir dönemdi. O günlere gelinceye kadar öğrenci hareketleri canlılık açısından sadece bir tepe yapmıştı: 1989. 1996'da ikinci bir canlanma yaşandı. Tam da bu dönemde 12 Eylül'den sonra öğrencilik yapmış gençliğe yönelik en yıldırıcı olay yaşandı: aralarında Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden iki arkadaşımızın da bulunduğu 5 kişi hakkında toplam 96 yıl hapis cezası istendi. (Bu konuda ayrıntılı bir anlatımı ilk bölümde bulabilirsiniz.) 1994 yılında Melih Gökçek Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı oldu. Kent bu talihsizliğinden bugün dahi kurtulabilmiş değil. Ancak Ankara'nın ve ülkenin kurumlarının başına her zaman bu tür talihsizlikler geliyor diyemeyiz. Örneğin 1993 yılında Celal Hoca Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı oldu.[3] Her ne kadar eleştirsek ve kimi zaman kızsak da Celal Hoca Fakülte'nin yakaladığı en büyük şanslardan biriydi ve kanımca Mektep bu şansını en iyi şekilde kullandı. 1995 yılında, şu anda Milli Piyango Yurdu olarak bilinen, önceki adı Cumhuriyet Yurdu olan ve özellikle son döneminde "Kızıl Yurt" olarak da anılan bina yeniden inşa edileceği bahanesiyle boşaltıldı. Bina boşaltıldıktan sonra 1–2 yıl kullanılmadan öylece durdu. Sonra gerçekten de "yeniden inşa edildi" İlk kurulduğunda karma yurt olarak tasarlanan bu bina şimdi sadece kadın öğrencilerin kaldığı bir yurt olarak kullanılıyor. Bu dönemde, Fikir Kulüpleri'nin DEV–GENÇ'e dönüştüğü toplantıların yapıldığı Büyük Amfi de "yeniden inşa edildi" ve şu anki durumuna getirildi–aynen Altkantin'deki öğrenci yemekhanesi ve Cumhuriyet Yurdu gibi. Artık hiçbiri yok! (Görüldüğü gibi, "yeniden inşa" dendiğinde aklımıza "yıkım"ın gelmesinin haklı nedenleri var.) 1994 yılında Türkiye Öğrenci Koordinasyonları çeşitli illerde ilk toplantılarını yaptılar. Bu toplantıların ve çalışmaların sonucunda 1995'te ilk kitlesel öğrenci eylemini Kızılay'da gerçekleştirdiler. 5000 civarında kişi Kızılay Meydanı'ndaydı. (Bu eylem Cumhuriyet tarihindeki en kalabalık öğrenci eylemi olabilir.) Bu dönem İstanbul'da Kaybedenler Kulübü adlı radyo programının, Ankara'da ise Pilli Bebek adlı rock grubunun en çok dinlendiği yıllardı. Ankara'da öğrencilerin gittiği mekânlar arasında Sakarya Caddesi'ndeki ve SSK İşhanı'ndaki barları–özellikle de Gölge, Yolcu ve Baraka'yı–saymak gerekir. (Çok şükür, '80'lerin "mimari anlayış"ını yansıtan bu çirkin bina bugünlerde yıkılmak üzere.) Bulutsuzluk Özlemi 1999'da İnek Bayramı'nda bir konser verdi. Bundan yaklaşık 1 yıl önce "Yol" adında bir albüm yayınlamıştı bu grup. Albümün özelliği, 6 Kasım 1996'da Cebeci'de yapılan YÖK'ün kuruluşunu protesto eylemine gelmek için AnkaRay'ı kullanan öğrencilerin Kurtuluş durağı çıkışında dövülerek gözaltına alınmalarını konu edinen "YÖK'ün Yıldönümü" başlıklı şarkıyı içermesiydi. Bulutsuzluk o yıl İnek Bay-

---

[3] AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Celal Göle.

ramı'nda bu şarkıyı söylemedi. (Nedenini hâlâ bilmiyoruz.) Bu nedenle protesto edildi. Altkantin'deki masalarda genellikle farklı "siyasetlerden" insanlar otururdu. Bu masalar arasında herhangi bir sürtüşmenin olduğunu hatırlamıyorum. (1–2 ufak hadiseyi saymazsak.) 1994–2001 arası dönemdeki öğrenci hareketleri sadece sol devrimci öğrencilerin katkısının olduğu hareketler değildi. Bu dönemde güçlü bir siyasal İslam hareketi de vardı. Öyle ki Ankara'da ve İstanbul'da başörtülü kadın öğrencilere bazı sol devrimci öğrenciler de destek veriyordu. İslam perspektifi ile hayat kuranlar Cumhuriyet Yurdu'nda kalabalıktılar. Bu arkadaşlar çok okur ve bizlere arkadaşlık ederlerdi. Örneğin "Akıncılar", İslam hareketinin içinden bir gruptu. Bu grubun özelliği Türkiye sol hareketinin özellikle '60'lı ve '70'li yıllarına ait "kahraman"larına ve o dönemin Türkiye siyasal hayatına katkısına büyük saygı duymasıydı. Aynı adı taşıyan bir dergi çevresinde örgütlenmişlerdi. Derginin dili çok yavandı. Yazarları yer yer küfürlere başvurmaktan imtina etmezlerdi. Ancak söz Deniz Gezmiş'e ya da Mahir Çayan'a gelince "saygıda kusur etmezlerdi" "Siyasal İslamın gençlik siyasetine katkısı ne oldu?" diye sorabilirsiniz. Bunu uzun uzun tartışmak gerekir. Kendi adıma ancak şunu söyleyebilirim: Sol devrimci siyasetin siyasal İslami hareketlerle teması '80 sonrası sol içindeki ilk Kemalizm eleştirisinin yapılmasına neden olmuştur. Bu temas sayesinde sol devrimci siyasetlerin çoğu Kemalizm ile yollarını ayırmıştır. Buna ilişkin bazı belgeleri ikinci bölüm içinde bulabilirsiniz. Bu kuşağın içinden çok fazla akademisyen ve entelektüel çıktı. Sadece 7 yıllık dönemde Altkantin'den çıkıp akademisyen olanların sayısı 20'ye yaklaşır. Cebeci Yerleşkesi'nin 1995 ya da 1996'ya kadar sokakları vardı. Yani bu mekân aslında bir tür "şehir üniversitesi"ydi. Sonra Siyasal Bilgiler Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İletişim Fakültesi, Eğitim Fakültesi ve Milli Piyango Yurdu'ndan oluşan "mahalle"yi bir "yerleşke"ye dönüştürme kararı alındı. Bunun için Mektep'in ve diğer fakültelerin caddeye bakan dış yüzey duvarları santim santim kazındı. Mektep'in ve Hukuk Fakültesi'nin önündeki büyük merdivenler demir korkuluklarla kapatıldı. Yerleşkeye tek bir kapıdan girilmesi sağlandı. Geçen yıla kadar bu girişte turnikeler de vardı. Neyse ki Mülkiye Tüllabı bu konuda oldukça ısrarcı ve tutarlı davrandı. Mektep geçtiğimiz yıllarda bu turnikelerden kurtuldu. Binaların dış duvarlarının yüzeylerinin kazılmasıyla bu duvarlara kaydedilmiş yaklaşık 50–60 yıllık toplumsal ve siyasal tarih de gün yüzüne çıkmış oldu– sloganlar, öğrenci örgütlerinin sembol ve işaretleri, resimler, afişler vs. Orada çalışan işçileri seyretmekten ve alttan çıkanları okumaktan kendimi alıkoyamadığımı hatırlıyorum. Türkiye'nin sosyal ve siyasal karar alıcıları güneşi balçıkla sıvamışlardı. 1998 yılında FESKOM'da (İnek Bayramı'nı düzenleyen Festival Komitesi) usulsüzlük söylentileri çıktı. O yıl iki ayrı İnek Bayramı yapıldı. (Bu FESKOM'dan ayrı yapılan ilk İnek Bayramı değildi. 1980'lerin sonlarında da benzer şekilde birbirine alternatif iki ayrı İnek Bayramı organizasyonu yapılmış-

tı.) Yolsuzluk söylentileri yüzünden sponsorlar İnek Bayramı'na desteğini ya tamamen çekti ya da azalttı. O yıl SBF–DER'in öncülüğünü yaptığı organizasyonda Kardeş Türküler (Boğaziçi Gösteri Sanatları Topluluğu) ilk Ankara konserini vermiş oldu. FESKOM bugün de parasızdır. Kolay kolay sponsor bulamazlar. Sebeplerinden biri bu dönemki FESKOM yöneticileri olabilir. Altkantin'e üniformalı polislerin girdiğini hiç hatırlamıyorum. Birkaç defa bazı grupların işgâl (daha doğrusu "terk etmeme") girişimleri olmuştu. Tenha saatlerde küçük birkaç faşist grubun Altkantin'i basmaya teşebbüs ettiğini de biliyoruz. Onun dışında bu mekân büyük ölçüde "sivil"di–zihinlerdeki militarist özlemleri saymazsak.

1994–2001 dönemi ülke ve dünya siyaseti açısından da çok önemli bir dönemdir. Onat Kutlar, Ahmet Taner Kışlalı ve Metin Göktepe bu dönemde öldürülmüştü, Akın Birdal bu dönemde silahlı saldırıya uğramıştı. Sincan'da tanklar yürütülmüş, Cumhuriyet gazetesi "Genç Subaylar Tedirgin" manşetiyle çıkmış, Türk Silahlı Kuvvetleri 28 Şubat 1997'de "post–modern" bir darbe girişiminde bulunmuştu. İki yeni gazete bu dönemde kuruldu: *Radikal* ve *Yeni Yüzyıl*. Susurluk, Gazi Olayları ve Kardak Krizi bu dönemde meydana geldi. Hayata Dönüş adı verilen operasyon bu dönemde yapıldı. Abdullah Öcalan bu dönemde yakalandı ve Türkiye'ye teslim edildi. AnkaRay bu dönemde hizmete açıldı. İnternet arama motoru *Google* ve ilk internet ansiklopedisi *WikiPedia* bu yıllarda kuruldu. *Windows* 95 işletim sistemi ile *Napster* ve *Netscape* adlı uygulama yazılımları bu dönemde piyasaya sürüldü ve hızla yaygınlaştı. Marmara'da 17.000 kişinin öldüğü büyük bir deprem meydana geldi. "Ruanda Soykırımı" bu dönemde cereyan etti. Özgürlük ve Dayanışma Partisi bu dönemde kuruldu. *Zapatista*'lar da bu dönemde kuruldu ve sesini duyurdu. Bu dönemde sesini duyuranlar aynı zamanda müzisyenlerdi. Birçok müzik grubu ilk albümlerini bu dönemde çıkardılar ya da daha önceden çıkarmış oldukları albümleri en çok bu dönemde dinlendi: Mor ve Ötesi, Duman, Yaşar Kurt, Düş Sokağı Sakinleri, İstanbul Blues Kumpanyası, *Replikas*, *Nekropsi*, *Rage Against the Machine*, *Gogol Bordello*, *Coldplay ve Manu Chao*. Moğollar bu dönemde tekrar biraraya geldi. Biraraya gelişlerini sağlayan, büyük bir imza kampanyası başlatan *LeMan* dergisiydi. *LeMan* bu dönemin en çok okunan mizah dergisiydi. Nihat Genç'i, Cezmi Ersöz'ü ve Cem Yılmaz'ı bu dergi kazandırdı ülkeye. *Express* ve *Roll* dergileri de bu dönemde yayın hayatına başladılar ve üniversiteli gençlik arasında en çok okunan dergiler arasında girdiler. Erkan Oğur'un "Bir Ömürlük Misafir" adlı albümü ve Yavuz Turgul'un "Eşkıya" adlı fimi 1996'da piyasaya sürüldü. *Pink Floyd*'un son stüdyo albümü olan "*The Division Bell*" 1994'te yayınlandı. Kurt Cobain ve Jeff Buckley bu dönemde intihar etti. Can Yücel 1999'da karaciğerine, Fikret Kızılok 2001'de kalbine, Aşık Mahsuni Şerif 2002'de akciğerine yenik düştü. Ahmet Kaya'yı bu dönemde linç etmeye kalktılar. Ülkeden ayrılmak zorunda kaldı.

Hayata yenik düştüğünde yıl 2000'di. Pınar Selek'i de bu dönemde linç etmeye kalktılar. O da ülkeden ayrılmak zorunda kaldı. Ama o hayata direniyor.

Son olarak, 11 Eylül 2001 günü Amerika Birleşik Devletleri, tarihinin en büyük toplu cinayetine tanıklık etti. Ertesi gün, yani 12 Eylül günü dünya artık başka bir yerdi–aynen 21 yıl önce o gün Türkiye'nin bambaşka bir yer oluşu gibi.

Altkantin'deki siyasal kültürün başlangıcı 1994 olmadığı gibi bitişi de 2001 değildir. Ancak bu dönem bizlerin kişisel gözlemlerinin doğal sınırını oluşturuyor: elimizdeki belgeler 1994'te başlıyor (1 ya da 2'si hariç) ve 2001'de bitiyor.

Kitap ve Seçilen Metinler Hakkında Kısaca

Bir proje olarak *Kantindeki Politik Ekonomi*'nin ana teması başlangıçta şuydu: 1994–2001 yılları arasında kişisel bir arşivde birikmiş metinleri (bildiriler, afişler, broşürler, dergi ve gazete yazıları gibi) birararaya getirerek döneme ilişkin siyasal bir resim çizebilir miyiz?[4] Öncelikle elimizdeki materyali tasnif etmekle işe başladık. Toplamda birkaç koli dolusu evrakın içinden neleri seçebileceğimize karar verdik. Seçtiklerimizin bir kopyasını yaptık. Orijinal belgelerin tamamını Amsterdam'daki Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü'ne gönderdik. Bu kurum Türkiye siyasal hayatına ilişkin kaybolma riski taşıyan birçok belgeye ev sahipliği yapmaktadır. Kitap yayına hazırlandığı sırada Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü'ndeki envanter işlemi sürmekteydi. EK 2'de bu kuruma teslim ettiğimiz materyalin tam dökümünü bulabilirisiniz.

Kantindeki Politik Ekonomi'yi hazırlarken bize yöntembilimsel açıdan yardımcı olan en önemli kaynak Immanuel Wallerstein ve Paul Starr tarafından derlenen *The University Crisis Reader* oldu.[5] Bu çalışma belli bir döneme ilişkin toplumsal hareketlerin içeriğine ilk elden ışık tutabilecek bazı bildiri ve belgeleri biraraya getirmektedir. Çalışma bir döneme ilişkin tama yakın bir belgesel döküm sunmaktadır. Eksikleri olsa da (çoğunlukla Columbia Üniversitesi'ne odaklanmış olması gibi) *The University Crises Reader*'ın biraraya getirdiği materyal

---

Hemen belirteyim: Ben bir arşivci değilim. Arşivciliği çok iyi yapan akademik ve akademik olmayan birçok kişi ve kurum tanıdım ve gördüm. Bu kitabı bir arşiv çalışması olarak nitelemenin maksadımı aşıyor olduğunun farkındayım. Ben yaptığım işi daha ziyade bir tür "çöp toplama faaliyeti" olarak görüyorum. Arşivcilik konusunda o zamanlar bilgisizdim – büyük ölçüde bugün de öyleyim. Bir "hobi" olarak yaptığım bu işin bu kadar büyüyeceğini ve başıma bu işi açacağını bilmem mümkün değildi. Yine de yayına hazırlık aşamasında bana yardımcı olan arkadaşlarım sayesinde bu işe giriştik. (Umuyorum bu metinlerin hazırlanmasında emeği geçen arkadaşlarım burada biraraya getirilen materyale "çöp" dememin bir ironi olduğunun farkındandırlar. Buradaki materyal elbette çöp değil. Yine de benim yaptığım iş hâlâ bir çöp toplama işidir, orası ayrı.)

Immanuel Wallerstein ve Paul Starr. (der.) 1971. *The University Crisis Reader*. 2 Cilt. [Cilt I: *The Liberal University Under Attack*. Cilt II: *Confrontation and Counterattack*]. (New York: Random House).

'60'larda gençlik hareketine yön veren siyasal içerik konusunda büyük bir referans kaynaktır. *Kantindeki Politik Ekonomi*'yi hazırlarken biz de '90'larda meydana gelen öğrenci hareketine dair bazı basılı materyalleri biraraya getirdiğimiz bir tür referans kaynak olma amacını güttük. Tam ve eksiksiz olmak gibi bir amacımız olmadı.

Ne zaman ki bu metinlerin seçimi, yazımı ve biraraya getirilme işi bitti ve ardından ortaya bulanık da olsa bir resim çıktı, o zaman ben ve arkadaşlarım kendimize şu soruyu sorduk: projenin amacı elimizde "çöp"ten bir geri dönüşüm sağlamak olabilir. Ancak bu kitabı oluşturan metinlerin ana teması nedir? Bu öğrenciler niçin biraraya geldiler? Arkadaşlarımız neden yıllarca hapis yatma riski ve tehdidiyle karşı karşıya kaldı? Öğrencilerin taleplerinin bazıları geçmiş dönemlerden farksızdı. Öyleyse bu hareket neden özellikle bu dönemde "kitle"selleşti?

Bu soruların kendimce cevaplarına geçmeden önce burada yapmaya çalıştığımız işle ilgili olarak en az iki kesimin hoşgörüsüne sığındığımızı belirtmek isterim. Öncelikle siyaset bilimcilerin ve tarihçilerin. Bülent Özçelik hariç kitabı yayına hazırlayan ekipten hiçbir arkadaşımız ne bir siyaset bilimci ne de meslekten bir tarihçi değil. Sadece öğrenci hareketinin bir dönemine ilişkin merakımızın olması siyasetçilik ve tarihçilik için yeterli midir, emin de değilim. Fakat iktisatçıların bir şakası vardır, iktisat sadece iktisatçılara bırakılamayacak kadar ciddi bir iştir, diye. İktisatçılar iktisadı sadece iktisatçılara bırakarak ciddi bir hata yaptılar ve iktisatçı olmayan herkese kapılarını ve kulaklarını kapattılar. Siyaset bilimi ve tarihin vaziyeti iktisat kadar kötü müdür bilemiyorum ancak tanıdığım kadarıyla siyaset bilimcilerin ve tarihçilerin iktisatçılar kadar hoşgörüsüz olmadıklarını tahmin ediyorum.

Hoşgörüsüne sığındığımız diğer bir kesim de özellikle bildirileri ve imzasız metinleri kaleme alan, dahası öğrenci hareketine kendisini o ya da bu şekilde vakfeden, bildiği doğruları (bizim için bazıları ya da çoğu yanlış da olsa) söylemeye cesaret eden, o zamanın genç bugünün orta yaşlı insanları. Projeye katkı sağlayanlar olarak metinleri biraraya getirirken mümkün olduğunca titiz davranmaya çalıştık. Bülent Özçelik yazarları belirtilmiş metinlerin yazarlarının hepsinden izin aldı ya da izin almak için elinden gelen gayreti gösterdi. Bazı izinlerin, bütün gayretimize rağmen, hâlâ eksik olduğunu belirtmeliyim. Metinleri bilgisayar ortamına ekipten arkadaşlarımız aktardı. Bütün metinleri baştan sona tekrar tekrar okuduk. Yine de metinleri bilgisayar ortamına aktarırken ya da tekrar okumalarını yaparken bazı küçük ama önemli hatalar gözümüzden kaçmış ve düzeltilmeden kalmış olabilir. Bunun için yazarlardan ve okurlardan peşinen özür dileriz. Okuyucu özellikle tarihi belirtilmemiş metinlerde tarihleme hatası olabileceğini göz önünde bulundurmalıdır. Tarihlerin tahmini olduğu yerlerde asterisk (*) kullandık. Metnin genelini ve genel olarak dönemin olayla-

rını göz önünde tutarak bir öngörüde bulunduk. Bu yanlış olabilir. Metnin hiçbir yerinden ne zaman yayınlandığına dair en ufak bir ipucu bulamadığımız zaman ya da metne ait açıklama koymamız gerektiğinde bunu köşeli parantezler içinde "[ ]" belirttik. Maalesef bazı metinlerin dilbilgisi ve noktalama işaretlerine müdahale etmek zorunda kaldık. Fakat anlam bozukluklarına müdahale etmedik. Bunu yapmaktaki amacımız okuyucunun metinleri daha kolay bir şekilde okumasını sağlamaktı. (Bazı metinlerin Türkçe dilbilgisi ve noktalama kurallarının ihlali açısından birer *anti*–abide olduğunu belirtelim.) Genel okuyucular dışında kalan araştırmacılar bu kitabı kaynaklara ilişkin bir tür kayıt defteri olarak kullanmalı, metinlerin Amsterdam'daki Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü'nde bulunan orijinalleri üzerinde çalışmayı tercih etmelidir. Aynı şekilde, akademik çalışmalar için araştırmacı bu kitaba değil orijinal belgelere referans vermelidir.[6]

Gençlik Siyasetine İlişkin Bazı Tespitler

1. Bu metinler gösteriyor ki öğrenciler karşılarındaki somut problemler üzerine düşünürken daha olgunlar, yöntem açısından daha sağlam temellere dayanarak sorunları tespit ve analiz edebiliyorlar, bu sorunlara daha yapıcı ve somut çözüm önerilerinde bulunabiliyorlar. 1994–2001 arasında öğrenci gençliğin karşısında iki somut sorun ve amaç vardı: (1) kamu üniversitelerinde yükselen harçlar (2) YÖK'ün kamu üniversitelerine karşı takındığı tutuma direnebilmek için daha çok sayıda insanı birararaya getirmek.

2. Öğrenci sorunları üzerinden hareket edip küresel kapitalist sistemin dünya barışına karşı işlediği suçlarla yüzleşmeye girişmek bu metinlerin sahibi kuşakların ağabeylerinin ve ablalarının ('60'lardan '80'lerin sonlarına kadar) siyaset yöntemiydi. '90'ların ikinci yarısından sonra siyaset yapan kuşak bunu yapmadı; siyaseti daha profesyonel, daha uzmanlaşmış bir şekle dönüştürdü. Öncelikle ya da sadece gördüğü ve gördüğünü düşündüğü somut sorunlara karşı direndi. Uzmanlığı dışında kalan konulara ilişkin–etnik siyaset ya da ulusal mücadele (özellikle Kürt siyaseti), cinsiyet meseleleri (eşcinsel ve transseksüellerin hakları, kadınlara yönelik ayrımcılık ve şiddet) gibi–konulara sadece gençlik siyasetini ilgilendirdiği kadarıyla müdahil oldu. Gençlik siyasetine ilişkin olmayan konulardaki toplumsal muhalefetin hep yanında bulunsa da bu konuda belirleyici ve dönüştürücü bir numaralı aktör değildi.[7]

Kaynak olarak gösterilen internet sayfalarının bazılarının aktif olmadığını ya da içeriğinin sürekli olarak değiştiğini (WikiPedia gibi) not edelim. Araştırmacı, amacımız ve isteğimiz dışında gözümüzden kaçan farklılıklardan kaçınmak için metinlerin ve internet sitelerinin orijinallerine başvurmalıdır [AY].

Bu tespitime özellikle Altkantin'de "bağımsız" faaliyet yürütmeye çalışan bazı arkadaşlarım katılacaklardır. Ne zaman ki bu arkadaşlarımızın çalışmalarına artık öğrenci olmayan "ağabey-

3. Bu kitapta yer alan metinler gösteriyor ki 1994–2001 arası dönemdeki öğrenci hareketinin hızını ve dinamizmini belirleyen, hareketin büyük ölçüde somut ve halledilmesi mümkün sorunlara işaret ediyor olmasıdır. Öğrenciler aynı hızı ve dinamizmi daha makro, daha bütüncül ve daha kurumsal sorunlara karşı yakalayamıyorlar; örneğin dünya kapitalizmine ilişkin sorunlara dair daha naifler. Aslına bakarsanız belki de bütüncül ve toptancı analiz ve tespitlerin sadece gençlik siyasetinin değil toplumsal siyasetin tamamının dışında kalması gerekir. Bana öyle geliyor ki bildiri sahiplerinin çoğu, özellikle de 1994–2001 dönemini şekillendirmeyi başaran Koordinasyon, öğrenci hareketinin esas görevinin baskıcı bir devlete karşı örgütlenmek olmadığını görmüştü. Devlete başkaldırmak ve bunu bir sonuca ulaştırmak eldeki kaynaklarla ulaşılabilir bir siyasal hedef değildi. Bu nedenle öğrencilerin tespit ettiği sorunlar içinde "büyük laflar"a yer yoktu. Bu demek değil ki öğrenciler "büyük laflar" etmezler ya da "büyük laflar" edenleri anlamazlardı. Tam tersine. Öğrenci hareketi içinde yüksek harçların şirketleşen devlet mantığından kaynaklandığını gören ve bunu dile getiren siyasetler de vardı–hâlâ var. Ancak şirketleşen devletlerin görünen yüzüyle örneğin polisle mücadele etmek ya da dünya kapitalizminin yarattığı artık–değer sorunlarıyla uğraşmak öğrenci hareketinin konusu olmalı mı?

Son olarak, bu dönemde cereyan eden öğrenci hareketleri bütüncül kapitalizm eleştirilerini terk etme eğilimindeydi. İlk iki bölümde özellikle Öğrenci Koordinasyonu'nun imzasını taşıyan metinlere bakın. Neredeyse hiçbiri Kürt Sorunu'na değinmediği gibi herhangi birisi Marx'a ya da Lenin'e atıf dahi yapmaz.

4. '90'lara, akademisyenlerin ve entelektüellerin bazılarının tüylerini diken diken eden ve Türkiye'deki sol düşüncenin sahiplenmekten imtina ettiği bir kavram ve tartışma damgasını vurmuştu: "post–modernizm" Birçok akademisyen ve entelektüel önünde "post" sıfatı bulunan ideolojilere (post–Marksizm, post–yapısalcılık gibi) ateş püskürüyordu. Bizse anlamak için uğraşıyorduk ama çoğumuz ne olduğunu tam olarak bilemiyorduk. (Galiba bugün "post–modernizm"in bilinemez olduğu, bu tartışmaların vardığı en anlamlı noktadır.) Lafı uzatmayalım. "Post–modern düşünce"ye karşı solun neden bu kadar tepkili olduğunu bir tarafa bırakalım; bu konu ayrıca incelenmesi gereken bir konudur. Fakat acaba öğrenci hareketi karşı olduğu ve tepki duyduğu o "şey"in kendisine dönüşmüş olmasın? Acaba bu dönemin öğrenci hareketi "post–modern" bir

---

ler"i katılmaya ve denetlemeye kalkıştılar, bu faaliyetler özgünlüğünü yitirdi ve "merkez"in kontrolüne girdi ve kayboldu. Kendiliğinden çalışmayı başaran öğrenci topluluklarıysa özgünlüklerini koruyabildiler. Bunun en yerinde iki örneği Mülkiye Tiyatro Topluluğu, SBF Tiyatro Topluluğu ve *Koza* adlı dergiyi bugün dahi çıkarmayı başaran Mülkiye Edebiyat Topluluğu'dur. Bu topluluklarda yıllar boyunca farklı öğrenciler çalıştılar ancak topluluklar faaliyetlerini bugüne kadar sürdürebildi. Aynı durum, keşke Mülkiye Tarih Topluluğu ve Kadın Birliği için de geçerli olsaydı.

toplumsal hareket sayılabilir mi? 1994–2001 öğrenci hareketine katkıda bulunmuş siyasetler katı bir programa bağlı, bir tür liderlik etrafında örgütlenmiş organizasyonlardan oluşmuyordu. Öğrenciler daha ziyade bir tür şebeke içinde hareket ediyordu. Bu şebekenin bileşenlerinin neredeyse hiçbiri merkezi bir odaktan yönetilmiyordu. Hareket biraz da "kendiliğinden" ortaya çıkıyor ve yine "kendiliğinden" ortadan kayboluyordu. Kitleleri harekete geçirecek bir tasarlayıcı irade yoktu–ya da zayıf bir şekilde ortaya çıkıyor ve sonra tekrar kayboluyordu. Mektep Altkantin'i kendiliğinden, bir kurucu iradenin yokluğunda ortaya çıkardı. Daha sonra beğenmediğimiz birtakım idari önlemler alınmak yoluyla ortadan kalktı, yok oldu. Bu "görünen el", birkaç kuşağın emeklerinin sonuç verme ihtimalini de böylece ortadan kaldırdı.

Bu ve bunun gibi daha birçok soru ve tespit bana öğrenci hareketinin 1990'ların ikinci yarısında karşıtı olduğu "şey"in bir parçası olduğunu düşündürüyor. Argümanı tamamlamak adına cümleyi tamamlayayım: 1994–2001 arası dönem, kendi öncülleriyle mücadele eden bir hareketti. Bu dönemin öncülü 1960–1980 döneminin katı modernizmidir.

5. Öğrenci hareketi ve özel üniversiteler: 1994–2001 arası dönemin gençlik siyaseti özel üniversitelere karşı ya da yandaş ciddi bir tavır sergilemedi. Bunu bilinçli yaptığını söyleyemem çünkü bu konudaki örnekler hem çok azdı hem de özel eğitim kurumlarını konu alan ciddi bir tartışma ortamı yoktu.[8] Daha doğrusu kamu kurumları ile rekabet edecek özel kişilerin yönetim ve denetimindeki eğitim kurumlarına ilişkin sofistike bir algı yoktu.[9] Her ne kadar "Paralı Eğitime Hayır" bu dönemde en çok duyulan sloganlar arasındaysa da öğrenci hareketini oluşturan kalabalıklar sadece kamu üniversitelerinde öğrencilik yapıyorlardı ve özel üniversitelerin harçlarının yüksek ya da verilen eğitimin kalitesinin düşük olmasına ilişkin herhangi itirazda bulunmuyorlardı. Benim bu konudaki görüşüm şudur: özel kişilerin eğitim endüstrisindeki harcamalarının ve yatırımlarının artması devletin bu endüstrideki harcamalarını ve yatırımlarını kısması ya da kısması gerektiği anlamına gelmez. Tam tersine, devlet eğitim harcamalarını arttırarak eğitim endüstrisini düzenleyici (örneğin tekellerin oluşmasını engelleyici) bir rol üstlenebilir, üstlenmelidir. Bu yolla kamu üniversitelerinde okuyan öğrencilerin harçlarının azaltılması ya da tamamen kaldırılması mümkündür. Özel girişimin eğitim harcamalarının artması devletin üniversiteler üzerindeki politik baskısını azaltma eğilimi yaratacaktır. Ancak bu durum Türkiye'deki

---

[8] Bir (belki de tek) istisna bu derlemede de yer vediğimiz Metin Bayrak ve Gökmen Bellur'un yazısıdır.
Eğitimin sadece devletin tekelinde olması gerektiği önkabulu bugün için büyük zaaflar barındıran Fransız ve Alman eğitim geleneklerinin izlerini taşır. Bu gelenekler üzerine ayrıntılı bir tartışma bizim çalışmamızın sınırlarını çoktan aşıyor. Ancak bu geleneklerde bugün dahi neredeyse hiçbir ciddi kurumsallaşmış politik iktisat geleneğinin olmadığını not etmekle yetinelim. (Bunun tek bir istisnası Robert Boyer'in "Düzenleme Okulu" olabilir.)

genel vaziyeti ne kadar düzeltir, bunu da ayrıca tartışmak gerekir. Sonuç olarak devletin entelektüeller üzerindeki siyasal zor kullanma imkânını azaltıyorsunuz fakat karşılığında özel girişimin entelektüeller üzerinde iktisadi zor kullanma imkânlarını arttırıyorsunuz. Özel üniversiteler konusunda ciddi bir sorgulamanın yapılması şart. Bu konuda bugün dahi zihinlerin bulanık olduğunu söyleyebiliriz.

6. Bu kitabı hazırlama fikrini tartışırken, geçtiğimiz yılın Aralık ayında, Burhan Kuzu ve Süheyl Batum Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde bir konferansa davet edildi. O günün öncesinde öğrencilerle polis arasında bir kızışmanın olacağı ayan beyan ortadaydı. Öğrenciler polisin müdahale edeceğini, nereden duydularsa, Kuzu'nun toplantısına öğretim görevlilerinin de gelmesinin arbedeyi önleyeceğini düşünerek oda oda dolaşıp öğretim görevlileriyle konuştular. Bu olayın muhasebesini burada yapmak taraftarı değilim. Ancak içerden düşünen biri olarak bu olayın ardından Fakülte'de yapılan tartışmalar bana birkaç konuyu yeniden düşünme fırsatı verdi.

Şunu '90'larda da çok duyardık, bugün de hâlâ duyuyoruz: "Biz bu filmi görmüştük" Biraz düşünelim. Klasikleşmiş filmler vardır. Tekrar tekrar aynı heyecanla karşısına geçer gözünüzü kırpmadan seyredersiniz. Bir defa, beş defa değil. Ne kadar çok canınız isterse o kadar. Öyleyse eğer toplumsal bir karşıkoyuş, protesto, örgütlenme olduğunda "biz filmi görmüştük" diyorsanız bu benzetme ardında bir beğeniyi de içeriyor demektir. Biz bu filmi gördük ve görmekten de keyif alıyoruz.

Oysa durum beğeninin aksine bir tür manevi şantaj içerir.

"Maalesef", bu filmin tekrar gösterimleri yapılacak. Çünkü yaşayan doğadaki türler bu şekilde büyüyorlar ve olgunlaşıyorlar. O filmi bugün seyredenler dün o filmde başroldeydiler. Bugünün ağabeyleri dün "6. Filo Defol" diye bağırırken onların da ağabeyleri vardı. Bergama'da biz "Altın'cı Filo Defol" diye bağırırken bizim de yanımızda ağabeylerimiz vardı. Fakat bugün yumurta atan öğrencilerin yanındaki ağabeyleri sorumluluklarını yerine getirmiyorlar. Onların yanında ağabeyleri yok. Sormak gerekiyor: Hangi ebeveyn, komşunun camını kırdı diye ya da salondaki halının üzerine vişne suyu döktü diye öz evladını bodruma kapatır? Cam kırmak ya da vişne suyu dökmek ne şiddet eylemidir ne de o çocuk olgunlaştığında şiddete meyledecektir. Tek bir şartla: eğer ebeveyn çocukken hepimizin yaptığı bu yaramazlıkları takip etmeyip davranışın naiflikten kaste dönüşmesine izin vermezse. Yumurta atmak şiddet eylemi olamaz. Bu tepkiler toplumsal bir hareketin çocukluk tepkileridir. Ebeveynlere sorumluluk düşer–bu olay özelinde yumurtacıların ebeveynleri yani hocaları sorumludur ama kendileri bu sorumluluğu reddetmiştir. Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin bazı kıdemli öğretim görevlileri arasında şöyle bir tutum var: "Biz geçmişte bu tür eylemlere giriştik, ne kadar hatalı olduğumuz ortada. Şimdiki ku-

şaklar özellikle bu tecrübeye rağmen aynı hatayı yapıyorlar." Bu hocalarımız, kimi zaman kendilerine de yumurta atıldığını, bu tür eylemlerin şiddet eylemi olarak değerlendirilmesi gerektiğini dile getiriyorlar.

Sormak gerekiyor: her yeni kuşağın çocukları çocukluklarını önceki kuşaklarınkinden daha mı farklı yaşıyor? Kuşaklar arasında ergenliğe giden süreçte bir ilerleme mi var? Bu görüş tipik Lamarckçı bir tarih görüşüdür. (Ayrıca içinde bir tür Fransız kibrini da taşır.) Anne babaların öğrenmiş olmaları *offspring*'lerin de o "şey"i öğrenerek dünyaya gelmeleri sonucunu doğurmaz. Eğer öyle olsaydı her ressamın oğlu ressam, her müzisyenin kızı müzisyen, her devrimcinin oğlu ve kızı da liderlik becerilerine sahip devrimciler olarak dünyaya gelirdi. Oysa durum böyle değil. "Siyasette tecrübe" metaforu, en azından bu bağlamda, hatalı sonuçlara yol açabilir. Tecrübe sadece yaşı ilerlemiş ve kendi türünün devamına katkı sağlayamayacak hale gelmiş kuşakların reproduktif oldukları dönemdeki beceriksizliklerinin mazeretini gençlere ve gençliğe yüklemek istemelerinden kaynaklı muhafazakâr bir tepkidir. Gençlik siyaseti ağabeylerini dinlemeli ancak onların bazılarının gençlik siyasetine negatif katkı yapabileceği ihtimalini unutmamalıdır.

Sorun devrimcilikte ya da devrimin şiddet içerip içermediği hususunda değil devrimin bir kere olan birşey olarak görülmesindedir. Bugünkü "tecrübeli" kuşak '60'larda ve '70'lerde devrimler gerçekleştirdiler. Bugünkü genç kuşak bu devrimleri sahiplenmek ve devamını getirmek arzusunda. Devrim ve öğrenme hayat boyu süren projelerdir. Yaşla ve kariyerle gelen muhafazakârlık ve başaramama hissinin verdiği toplumsal pişmanlık devrimlerin (yeni ve sürekli devrimlerin) sona erme eğilimine girmesine neden oluyor.

Daha başka nasıl değerlendirebiliriz? Ben şu şekilde düşünüyorum: Gençlik hareketini ve öğrenci siyasetini spiral bir döngü olarak görmek gerekiyor. Bu döngü kuşaklar boyunca sürecek, yani aynı filmin "tekrar" gösterimleri yapılacak. Ta ki küçük bir olumsallık (*contingency*) sonucunda toplumsal muhalefet başka bir spiral döngüye dönüşünceye kadar. Bu kopuşların en azından birinde devrim gerçekleşecek. İdeal olan, kopuşların sıklığının fazla olmasıdır. Bunun için zaman gereklidir.

Bugün yumurta atan öğrenci arkadaşlarımız ve ardından Hopa'da Başbakan'ın protesto edilmesi sonrasında gelişen olaylarda Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencileri de tutuklu yargılanıyorlar. Tutuklamaların sorumlusu o öğrenciler değildir. Baskın Oran'a ve İbrahim Kaboğlu'na *da* yumurta atılmış olması Burhan Kuzu'ya yumurta atma eylemini bir şiddet eylemine dönüştürmez; ancak bu "şiddet eylemi"ni bodruma kitleyerek cezalandıranların sorumluluğunu ağabeylerine yüklerler. Bu bir film değildir. Eğer bu kurum hâlâ bir üniversite ise (ya da üniversite olması isteniyorsa) oradaki "çocuk"ların sorumluluğu "anne–babaları"nın üzerindedir. Sanıyorum bu olayda anne ve babalar sorumluluk-

larını en iyi şekilde yerine getirmemişlerdir. Anne babalar kendi çocuklarını yetiştirmek adına komşunun camına taş atan çocuklarının apartman kapıcısı tarafından bodruma kilitlenmesine göz yumdular ve bunu teşvik ettiler.

Bu çalışma ve içerdiği belge ve metinler yakınlarda meydana gelen yumurta olayının bir hiçten ortaya çıkmadığını, geçmişe sahip olduğunu ve karmaşık bir geleneğin ürünü olduğunu gösteriyor.

7. Altkantin'in bir konusu vardı: siyaset. Altkantin'cileri biraraya getiren temel (belki de tek) konu siyasetti. Altkantin sadece günlük siyasete ilişkin popüler konuların değil kuramsal konuların da değiş tokuşunun yapıldığı bir "düşünce piyasası"ydı. Bu piyasada dolaşan ürün siyaset bilgisiydi. Her masada ayrı bir siyaset, ayrı bir yöntem, ayrı bir dünya görüşü... Altkantin dediğimiz büyük kamusal alan aslında küçük ortaklıklardan oluşan, bu ortaklıkların hepsinin ortak bir amaca yönelik üretim yaptığı, sonra da ortaya çıkan ürünü siyasal piyasada birbiriyle değiştirdiği bir mekândı. Bu değiş tokuş, öyle sanıyorum ki, Altkantin'i cazip hale getiren en önemli faktördü. Bu kantinde, ülkenin diğer kampüslerinden farklı olarak, politik bir ekonomi vardı.[10]

Bir meta olarak siyaset bilgisini piyasaya getiren alıcılar ve satıcılar Altkantin'de aynı mekânı paylaşıyorlardı. Kimi zaman küçük tartışmalar olmuyor değildi fakat bir süre sonra her piyasa aktörünün yaptığı gibi bir diğer ortaklık için biraraya geliyor ve bildiri, kitap ve bilgi alış–verişinde bulunuyordu. Söylemeye gerek yok, bu ekonomi kapitalist bir ekonomi değildi ancak endüstrileşme sürecine girmişti. Endüstrileşme ve bir "siyasa sistemi"ne dönüşmesiyle sıkıcılaştı ve kendi sonunu getirdi. Altkantin'cilerin istisnasız hepsi, "piyasa sistemi" karşıtı insanlardan oluşuyordu. Ancak Altkantin proto–sanayileşmiş bir siyaset piyasası idi. Kapitalist olmadan endüstrileşmiş, siyasal bilgiyi kitlesel olarak üreten, monoton iş süreçlerinin birbiriyle entegre şekilde içiçe geçmiş olduğu bir kamusal alandı. Herkes dürüsttü diyemiyorum ancak Altkantin'de bilgi süreçlerinin sonucunda ortaya çıkan artık–değer eşit olarak paylaşılırdı. Yani hemen hemen herkes paylaşımcı ve dayanışmacıydı. Siyasal bilginin üretildiği süreçlerden herhangi birine yönelik tehdit diğerlerine de yöneltilmiş sayılırdı. Yabancılaştırmak ve ayrımcılık hiç olmadı. Feministlerden barikat dışına

---

10 "Politik ekonomi" yerine çoğu zaman "ekonomi politik" terimi tercih edilir. Halbuki, bu terim Türkçe'de hiçbir anlam ifade etmez çünkü Türkçe dilbilgisine aykırı bir tamlamadır. Türkçe'de kırmızı şaraba "şarap kırmızı" demeyiz, kırmızı şarap deriz çünkü Türkçe'de sıfatı isimden önceye koyarız. Oysa diğer örneklerde olduğu gibi "ekonomi politik"te de sıfat isimden sonra gelmektedir. Bunun sebebi "ekonomi politik" teriminin Fransızca'dan olduğu gibi Türkçeye aktarılmasıdır. (Nedendir bilinmez, Fransızca'daki buna benzeyen diğer kavramlar, örneğin, *science politique* Türkçe'de kullanılmaz.) Terimin Türkçe'ye yerleşme süreci konusunda uzun bir tartışma için bkz. A. Yalçıntas. *Evrim Kuramlarından Kuramların Evrimine*. Cilt I. (Hazırlanıyor): "Klasik Politik İktisat: Kavram ve *Zeitgeist*" başlıklı bölüm.

çıkıp kavga isteyenlere, savaşa karşı olanlardan harçlara karşı olanlara kadar herkes bu kamusal alanın bir öznesiydi.

Altkantin piyasa sistemine hep karşı oldu. Altkantin'cilere göre toplumsal sorunların çözüm aracı piyasa sistemi olamazdı. Daha doğrusu çözümler piyasa sistemine bırakılamazdı; etnisiteden kaynaklanan sorunlar, toplumsal cinsiyet, "uyuşturucu", pornografi vb. alanlara ilişkin sorunlar siyasal sistemin (ya da ahlâk sisteminin) sorunlarıydı. Ama bu mekân hiçbir zaman siyasa sistemi ile sorunu olanlara ev sahipliği yapmadı. Siyasa her çözümün gerçekleştiği, gerçekleşmesi gereken yerdi.

Oysa bugün durum oldukça farklı. Bugün artık bir Altkantin yok, fakat '90'ların sonuna kadar Mektep'teki hareketliliğin devamı olan ve ulusal medyada olduğu kadar yerel çevrelerde de yoğun olarak tartışılan bir "yumurta eylemi" var. Ne oldu da siyasetin (tek) çözüm yeri olduğu algısından buraya yani siyaset dışı bir duruma gelindi?

Bu konuda şu şekilde düşünüyorum: Eğer gençlik siyaseti bugün Burhan Kuzu'dan Kamer Genç'e, Baskın Oran'dan Egemen Bağış'a kadar farklı bakış açılarına sahip birçok siyasetçiyi dinlemek (ya da onlarla ya da onlara karşı siyaset yapmak) yerine onlara yumurta atmayı tercih ediyorsa, bu durum gençliğin siyasa sistemine yönelik tereddütünü ve hatta karşı koyuşunu gösterir. Bugünkü öğrenciler siyasa sistemine güvenlerini yitirmiş olabilirler çünkü siyasal alan toplumsal sorunların tek çözüm yeri olmayabilir. Gençlik eğer önümüzdeki yıllarda da siyasal sistemin farklı temsilcilerine aynı tepkiyi vermeyi sürdürürse bu durumu, piyasa sistemine hiçbir güveni olmayanların siyasa sistemine de artık hiçbir güveninin olmadığı şeklinde yorumlamak gerekecektir.

Bu son noktayı açmak ve süreci analiz etmek için "piyasa" (*agora*) ve "piyasa sistemi" ile "siyasa" (*politika*) ve "siyasa sistemi" kavramlarını birbirinden ayırmak gerekir. İktisatçı gibi düşünelim: toplumun nüfusunun 1'den büyük olduğu her yerde bir üretim, bölüşüm ve tüketim sorunu vardır. Dolayısıyla insan toplumlarında piyasa kaçınılmazdır. Piyasa tarihsel süreçlerin belirlediği ve ortaya çıkardığı kurumlarla örülü kamusal bir alandır. Her toplum içinde farklı şekillerde ortaya çıkar, evrilir. Bu alan ekonomiyi oluşturan bireylerin iletişim kurduğu, meta değiş tokuşunu gerçekleştirdiği bir alandır. Piyasa sistemi ise bugünkü uluslararası kapitalist sisteme evrilmiş, özgül koşulların ürünü olan, sadece belli bir coğrafyada ortaya çıkmış ve tüm küreye yayılmış özel bir kurumsal sistemdir. Piyasa sistemi insan toplumlarının tarihinde kaçınılmaz değildir. Kuramsal olarak, bu sistem bireylerin özgür tercih yapabildiği koşullar altında kendi kendini düzenleyici toplumsal ve iktisadi mekânizmalar sayesinde en optimal çözümleri üretir. Fakat Türkiye öğrenci hareketleri tarihsel olarak piyasa sistemine karşı olmuştur. Öğrenci hareketlerini oluşturan siyasetlere göre

piyasa sistemi, en optimal çözümü vermeyi bırakın, servetin bazı sınıfların ellerinden alınıp diğer sınıfların ellerinde birikmesine neden olur.

İktisatçı gibi düşünmeye devam edelim, fakat bu defa ekonomik alanın dışına taşalım: toplumun nüfusunun 1'den büyük olduğu her yerde bir yönetim sorunu vardır. Siyasa, yönetim ile ilgili sorunlara çözümlerin arandığı kamusal bir alandır. İnsan toplumlarında siyasa kaçınılmazdır. Siyasa tarihsel süreçlerin belirlediği ve ortaya çıkardığı toplumsal kurumlarla örülü bir kamusal alandır. Her toplum içinde farklı şekillerde ortaya çıkar. Siyasa sistemi ise bugünkü uluslararası hegemonik sisteme evrilmiş, çok spesifik ve özgül koşulların ürünü olan, sadece belli bir coğrafyada ortaya çıkmış ve bütün dünyaya yayılmış özel bir kurumsal sistemdir. Siyasa sistemi kaçınılmaz değildir. Kuramsal olarak, bu sistem bireylerin özgür tercih yapabildiği koşullar altında optimal çözümleri üretir.

Soru şu: acaba bu gerçekleşir mi? Piyasa sisteminin işlemesini engelleyen bazı kurumsal unsurlar siyasa sisteminin de işlemesinin önüne benzer engeller koymuş olmasın?

Bu sorular ve akıl yürütme ışığında yumurta eylemini yeniden düşünebiliriz. Eğer bütün siyasetler yumurtalardan nasibini alıyorsa ve atılan yumurtalar siyasal açıdan daha sofistike bir tepkinin sembolleriyse, bu tavrı öğrencilerin siyasa sistemine yönelik kuşkularının dışavurumu olarak da değerlendirebiliriz. Peki, öğrenciler neden siyasa sistemine karşı oldular? Eğer tespit doğruysa, bu karşı olma halinin birçok sebebi olabilir. Bunlardan biri şu olabilir: Türkiye'deki siyasa sistemi toplumsal tarihinden kaynaklı bir dizi patikaya sıkışmış durumdadır, aynen ülkenin piyasa sisteminin bir dizi patikaya kurumsal olarak sıkışmış olması gibi.[11] Geçmişten devralınan kurumsal (ve kuramsal) yük, bugün siyasetin çözüm üretmesini engellemektedir. Türkiye siyasa sistemi, vatandaşını iki tekel arasında tercih yapmaya zorlamaktadır: Türkiye'nin siyasa sistemi bugün Kemalizmin farklı biçimleriyle (Ulusal Sol'dan Milli Demokratik Devrim'cilere) siyasal İslamın farklı biçimleri arasına ("muhafazakâr demokratlar"dan "müslüman demokratlar"a) sıkışmış durumdadır. Bu sıkışıklığın herhangi bir olumlu sonuç vermesi beklenemez. Ülkenin özgür ve bağımsız bireyleri Cumhuriyet'in 80 küsür yıllık siyasal kültürünün yol açtığı kazanımlarından

---

İktisatta, "sıkışma" (*lock in*) ve "patikaya bağımlılık" (*path dependence*) gibi konular oldukça yaygın şekilde tartışılıyor olmasına rağmen bu kavramlara siyaset biliminde (özellikle Türkiye'de) aynı ilginin gösterilip gösterilmediğini bilmiyorum. Bu konuda önemli şu iki çalışmaya burada yer vermek yararlı olabilir: Paul Pierson. 2000. "Increasing Returns, Path Dependence, and the Study of Politics" *American Political Science Review* 94 (2): 251 – 267 ve James Mahoney. 2000. "Path Dependence in Historical Sociology" *Theory and Society* 29 (4): 507 – 548. Kavramların genel olarak iktisattaki yeri konusunda bkz.: Altuğ Yalçıntaş. 2009. *Intellectual Paths and Pathologies: How Small Events in Scholarly Life Accidentally Grow Big* (Yayınlanmış Doktora Tezi, Erasmus Üniversitesi Rotterdam): 61 – 96.

da siyasa ve piyasa içinde kurumsallaşmış cinayet şebekelerinin ve tekellerin gücünün azalıyor olmasından da keyif almak istiyor olabilir. Ancak bir tür sıkışmışlık içindeki siyasa her ikisinden aynı anda keyif alınmasını imkânsız hale getiriyor. Bu koşullar altında seçim yapmak istemeyen gençlik siyasetinin siyasa sisteminden ümidini kesmesi kadar doğal başka ne olabilir? Yeni bir apolitik kuşak yaratılmıyor; tam tersine cari siyasa sisteminin insanlığın önüne koyduğu yöntemler gençlik tarafından tercih edilmiyor ve tek tek reddediliyor. Sonuç olarak siyasa çözümlerinin faydalı olacağını savunan birçok Kemalist, Marxist, siyasal İslamcı ile ılımlı ve aşırı sağ entelektüel ve bürokrat (yani Türkiye'deki siyasal aktörlerin hemen hemen tamamı) yumurtalardan nasibini alıyor, alacak.

Gençlik bugün altın yumurtlayan bir tavuk gibi. Meşhur hikâyede anlatılanlar umuyorum ki bugünün gençlerinin başına gelmez, Türkiye siyaseti gençliğin ülkeye hediye ettiği altın değerindeki yumurtalardan faydalanmasını bilir.

Siyasadan kaçamazsınız, aynen piyasadan kaçamadığınız gibi. Ama piyasa sistemine de siyasa sistemine aynı anda karşı koyabilirsiniz. Siyaset yapmanın tek yolu iktidarı ele geçirmek olmadığı gibi piyasada aktör olmanın yolu da korporatist şirketler kurmak ve işletmek değildir. Kanımca yumurta atmayı tercih eden öğrenciler iktidarı ele geçirme amacını ve bunu gerçekleştirmenin geleneksel yollarını (parti kurmak, kitle siyaseti yapmak gibi) geride bıraktılar. Bunun yerine karşılarında iktidar olarak gördükleri sembollere karşı tepki gösterdiler. Aynen anne ve babasına kızan çocuğun komşunun camını kırması ya da salondaki halıya bilerek ve isteyerek vişne suyu dökmesi gibi. Ülke siyasetinin bu sıkışmışlıktan kurtulmak için yaratıcılığa en çok sahip çıkan ve uygulamasını beceren aktörlere–gençliğe–kulak vermesi bir çıkış yoludur.

Siyaset bilimciler ve tarihçiler sanıyorum toplumsal olaylar hakkında yorum yapma işinin boyumu aştığını düşünmektedirler. Yorumlarım sırasında aşikar ya da maddi hatalar yaptıysam kendilerinden peşinen özür dilerim. Akademik uzmanlık alanım dışında kalan konularda konuşmamın naifliğin ötesine geçmeyebileceğinin farkındayım. Yine de naif de olsa "yanlış" yorum yapmanın hiçbir yorum yapmamaktan yeğ olduğunu düşünüyorum. Umuyorum ki bu satırlar bugünkü öğrencilerin entelektüel olarak olgunlaşmasına bir parça katkı sağlar; umuyorum ki yumurta atan öğrenciler için bu eylem yeni bir 20 Ekim olur; umuyorum ki bugünkü öğrencilerin ağabeyleri gerçek hayatta kendi oğullarına ve kızlarına yapmadıklarını bu öğrencilere reva görmekten vazgeçerler.

Teşekkür

Bu çalışma birçok kişinin desteği ve özverisi sayesinde olgunlaştı. Bu kişiler arasında ilk olarak Bülent Özçelik'e teşekkür etmek isterim. Bülent en başında

bu malzemeden bir metin üretebileceğimiz fikrine inanmasaydı bu aşamaya belki de hiçbir zaman gelemeyecektik. İkinci olarak, Buket Bozduman, Diğdem Kıvılcım, Gülistan Bayram, Sevim Demir ve Çiğdem çalışmanın en emek yoğun süreçlerini büyük bir hızla ve beceriyle atlatmamızı sağladılar. Umuyorum bu proje dolayısıyla edindikleri tecrübe, kitabı yayına hazırlayan arkadaşlarımın akademik kariyerlerinde kendilerine yardımcı olur. Onların titizliğinde ve sorumluluğunda çalışan insanların sayısı daha fazla olsaydı üniversite daha üretken bir yer olurdu. Özellikle iktisat bölümlerinde toplumsal ve iktisadi tarih alanında yüksek lisans ve doktora düzeyinde çalışacak kimse bulamıyorken arkadaşlarımın bu işe dört elle sarılmaları bu projenin en büyük katma değeridir.

Projenin hazırlık aşamasında birçok arkadaşımız metnin ilk hallerini okudular, yazılı ve görsel malzemelerle çalışmayı desteklediler. Özellikle Yalçın Doğan, Özlem Albayrak, Cengiz Ekiz, Özgür Tüfekçi, Musa Ceylan, Tolga Candan, Şenay Gökbayrak, Boran Ali Mercan ile *Bloemetje*'ye metne ilişkin yorumları; Yusuf Özer'e kapak için hazırladığı çizim; Tuğçe Türkmenoğlu ve Barbaros Ulutaş'a da görsellere ilişkin sağladıkları katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Kantindeki Politik Ekonomi'yi oluşturan birçok metin Faruk Ataay'ın 1990'ların başından itibaren birararaya getirdiği metinlerin fotokopilerinin derlemesi olmasaydı bugün elimizde olmazdı. Birçok belge bu derleme sayesine elimize geçmiş oldu. Faruk ayrıca birçok yazının okumasını ve düzeltmelerini de yaptı. Teşekkürler.

Bu kitabı oluşturan metinlerin orijinalleri şu anda Amsterdam Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü'nde bulunuyor. Koliler dolusu materyalin Enstitü'nün envanterine girmesini sağlayan Zülfikar Özdoğan'a bütün ekip adına teşekkür ederim.

Bu arada, Altkantin'cilerin arkadaşı Zafer Ekin Karabay'ı da hatırlamak, hatırlatmak isterim. Zafer, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden şair bir arkadaşımızdı; bir Mülkiyeli değildi, fakat o da bir Altkantin'ciydi. Kendi isteğiyle aramızdan ayrıldı. Bize, bu kararına saygı duymak ve onu unutmamak, unutturmamaya çalışmak düşer.

Kitabı yayına hazırlayanlar olarak tüm teliflerimizi Mülkiyeliler Birliği Burs Fonu'na bağışladık. Fona aktarılacak para konusunda cömert davranan Phoenix Yayınevi sahibi Ünal Sevindik'e teşekkür ederiz. Daha fazla kitabın satın alınması fona aktarılacak paranın artmasını sağlayacaktır. Konuyla ilgilenen Mülkiyeliler Birliği Başkanı İhsan Fevzibeyoğlu'na ayrıca teşekkür ederim.

Altkantin, Türkiye öğrenci hareketine ne katkı yaptı? Altkantin siyaseti sosyalistleştirebildi mi? Bunun cevabını okuyucuya bırakıyorum. Kendi adıma şunu söyleyebilirim: Altkantin sosyalist siyaseti kantinleştirdi, üniversiteye taşı-

dı ve ülkeye yaygınlaşmasını sağladı, burası kesin. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ndeki öğrenciliği 1990'lara rastlamayanlar için bu mekân "artık olmayan bir mekân"dır. Zira Altkantin'in Mektep'te bulunduğu alan şu anda ne soğuk, ne loş, ne de sigara dumanıyla (hatta sigara kokusuyla bile) kaplı değil. Hatta bu mekânda bugün, Altkantin'cilerin zamanında çok istediği birkaç saksı çiçeği bile var. Ama Altkantin artık yok. "Buna üzülüyor musun?" diye sorarsanız "Hâlâ değil" derim. Siyasa sistemine karşı olan biri olarak Altkantin'i bir mekân olarak değil içinde hatıraların barındığı bir imge olarak görüyorum. Üzüntü neden mevzu bahis olsun ki? Bu kitap imgelerden oluşan hatıraların bazılarının hatırlanmasını ve konuşulmasını sağladığı ölçüde kendimi başarılı sayacağım.

Seçilmiş Kaynakça

Türkiye öğrenci hareketleri üzerine oldukça zengin bir literatür bulunmaktadır. Aşağıdaki kaynakça konunun ayrıntılarına girmek isteyen araştırmacılar ve aynı zamanda genel okuyucular için kaybolma riski taşıyan bazı metinleri ve unutmuş olabileceğimiz ancak yine de bu literatüre ait olan bazı makale ve kitapları içermektedir.

İmzasız Yazılar

"21. Yüzyıl'ın Eşiğinde Dünya ve Türkiye" 1997. *Devrimci Hareket*, Sayı: 1 (Şubat): 3–11.

"Devrimci Yol'u Anlayabilmek". 1997. *Devrimci Hareket*, Sayı: 1 (Şubat): 16–17.

"Gençlik Hareketinde Canlanma ve Devrimci Önderlik" 1996. *Ekim Gençliği*, Sayı: 4 (Mayıs): 16–20.

"Sosyalist Hareket ve Gençlik Sorunu" 1994. *Birleşik Sosyalist Part 3. GYK Toplantısı Belgeleri*: 73–78.

"TTB–TÖK Başkanı Gökmen Bellur'la Söyleşi" 1996. *Tıp Öğrencileri Kolu Bülteni*: 18–21.

"Ulusal Sorun". 1997. *Devrimci Hareket*, Sayı: 1 (Şubat): 26–29.

"Üniversiteler, Öğrenciler, Öğrenci Hareketliliği ve Sosyalist Perspektife İlişkin Bir Araştırma ve Düşünce Çerçevesi" 1994. *Birleşik Sosyalist Part 3. GYK Toplantısı Belgeleri*: 79–82.

"Yüksek Öğrenim Gençliğinin Örgütlenme Sorunları (2)": Akademik Mücadele, İdeolojik Mücadele ve Örgütlenme İlişkisi" 1993. *Özgürlük Dünyası*, Sayı: 51 (Ocak): 36–44.

Araştırmacılar bu makalelere Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü arşivinden ulaşabilirler. Arşiv dışında kalan ve döneme ilişkin kuramsal ve güncel makalelerin basıldığı diğer dergiler arasında şunları sayabiliriz: *Marxizm ve Gelecek*, *Sınıf Bilinci*, *Teori*, *Gelenek*, *Kurtuluş*, *11. Tez*, *Sosyalist İşçi*, *Evrensel Kültür*, *Kaldıraç*, *Abra*, *Sine–i Mektep* ve *KAOS–GL*. Araştırmacılar bu dergilerin çoğuna AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi kütüphanesinden ulaşabilir.

Monografiler

Ardıç, Kaya (der.). 2004. *Post–Otistik İktisat: İktisada Eleştirel Bir Bakış*. Çev.: Gökmen Tarık Acar. (İstanbul: İFMC Yayınları).

Aykol, Hüseyin. 2010. *Türkiye'de Sol Örgütler*. (Ankara: Phoenix Yayınevi).

Hirch, Ernst. 1950. *Dünya Üniversiteleri ve Türkiye'de Üniversitelerin Gelişmesi*. 2 Cilt. (Ankara Üniversitesi Yayınları).

Höke, Engin. 1989. *1960'lardan 1980'e Gençlik ve Mücadelesi* (İstanbul: Simge Yayınları).

İnal, Kemal. 1996. *Eğitimde İdeolojik Boyut.* (Ankara: Doruk Yayınları).
Öğrencinin Özgürlüğü Kendi Ellerindedir. 1995. (İstanbul: Devrimci Hareket Yayınları).
Öznur, Hakkı. 2006. *Derin Sol: Çatışmalar, Cinayetler, İnfazlar.* (Bilgeoğuz Yayınları).
Rosovsky, Henry. 1998. *Üniversite: Bir Dekan Anlatıyor.* Çev.: Süreyya Ersoy. (Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitaplığı).
Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi. 1988. 8 Cilt. (İstanbul: İletişim Yayınları). [Özellikle 6. ve 7. ciltler.]
Taylak, Muammer. 1997. *Türkiye'de Öğrenci Hareketleri.* (İstanbul: Hamle Yayınevi).
Tunçay, Mete. 1991 [2009]. *Türkiye'de Sol Akımlar.* 2 Cilt. [Cilt I: *1908–1925*, Cilt II: *1925–1936*]. (İstanbul: İletişim Yayınları).

Seçilmiş Kaynakça (*Online*)

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği
http://www.sbfder.org/
Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrencileri Dayanışma Derneği
http://www.sbfdder.org/
Öğrenci Kolektifleri
http://www.kolektifler.net/
Halkevleri
http://www.halkevleri.org.tr/
Mülkiyeliler Birliği
http://www.mulkiye.org.tr/
Kişisel Arşiv
http://ayalcintas.blogspot.com/p/archives.html
Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü–*International Institute of Social History*
http://www.iisg.nl/

Ek I

17 Mart 1995–19 Haziran 1997 tarihleri arasında gerçekleşen bazı öğrenci eylemlerine ilişkin bir kronoloji.

Kaynak: "Üç Yılda Neler Oldu ...: Eylemlerin Sonu Gelmedi" *Devrimci Gençlik* 27 (Mayıs–Haziran 1998): 20–21.

[DİPTEN GELEN DALGA: 1995]

17 Mart: Kadıköy Demokrasi Platformu'nun düzenlediği Gazi Katliamı'nı Protesto Mitingi'ne İstanbul Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu 600 kişiyle katıldı.

5 Nisan: Boğaziçi Üniversitesi Güney Kampüsünde toplanan Koordinasyon'cu öğrenciler 5 Nisan Ekonomik Paketi'nin yıldönümünde kararı protesto ettiler. Eyleme 250 öğrenci katıldı.

1 Mayıs: İstanbul Öğrenci Koordinasyonu 1 Mayıs mitingine 700 öğrenciyle katıldı.

15 Ağustos: Harçlara % 350 oranında zam yapıldığının açıklanması üzerine Koordinasyon imza kampanyası başlattı. İmzalar yalnızca İstanbul'da onbinlere ulaşınca İstanbul Tabipler Odası'nda bir basın açıklaması yapılarak kampanya kamuoyuna duyuruldu.

23 Eylül: İstanbul Koordinasyonu Galatasaray Lisesi önünde bir basın açıklaması yaparak İstiklal Caddesi'nden Taksim'e kadar harçlara karşı imza topladı. Okulların açılmasıyla kampanya okullara taşındı.

13 Ekim: Koordinasyon, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde bir şenlik düzenleyerek 20 Ekim Ankara Eylemi'ne çağrı yaptı.

15 Ekim: İstanbul Koordinasyonu Çapa Tıp Fakültesi bahçesinde yaklaşık 400 öğrenciyle forum yaptıktan sonra dış kapıya kadar yürüyerek bir basın açıklaması yaptılar. Okunan basın açıklamasında harçlara yapılan zammın geri alınması isteniyor ve 20 Ekim'de Ankara'ya gidileceği duyuruluyordu.

20 Ekim: Harçlara karşı toplanan imzaları Meclis'e vermek üzere Ankara'ya giden öğrencileri garda polis karşıladı. Temsilcileri aracılığıyla imzaları gönderen öğrenciler türküleri ve marşlarıyla beklerken Kızılay Meydanı'nda toplanan 3000 öğrenci yıllardan sonra öğrencilerin taleplerini haykırıyordu. Coşkuyla geçen mitingden sonra dağılan öğrencilere saldıran polis bir sonuç alamadı.

20 Kasım: Koordinasyon'cu öğrenciler Meclis'in verilen imzaları dikkate almaması üzerine Taksim'den Galatasaray Postanesi'ne kadar yürüyerek telgraf çekme eylemi yaptılar.

31 Ekim: İstanbul Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu [İhsan] Doğramacı'ya "Ebedi Üniversite Lalesi" ödülü vererek YÖK'ü protesto etti. ÇAPA'da yapılan eyleme yaklaşık 400 öğrenci katıldı.

20 Aralık: İstanbul Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu, Öğretim Elemanları Sendikası ve Araştırma Görevlileri Derneği, 24 Aralık Genel Seçimleri öncesinde "Hayal Gücü 20 Aralık'ta Beyazıt'a" adıyla bir miting düzenlediler. Öğrenciler kapıya gençlik hareketinin damgasını vurdular: "Ferman Devletin Üniversiteler Bizimdir" Merkez Kampüs'ten Öğretim Elemanları Sendikası ve Araştırma Görevlileri Derneği ile çıkan 700 öğrenciyle beraber sayı 2000'e ulaştı. Yıllar sonra tarihi meydanda toplananlar seçilecek yeni hükümetten hiçbir beklentilerinin olmadığını ve taleplerini kazanabilmek için mücadele edeceklerini haykırdılar.

[MECLİSİ BASTIK FERMANLARI YAKTIK: 1996]

Meclis'i Bastık Fermanları Yaktık!

31 Ocak: İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Cepheleri ikinci dönem harçlarını yatırmayacaklarını 200 kişilik bir eylemle duyurdular.

4 Şubat: Türkiye Öğrenci Gençlik Dernekleri Federasyonu ve Özgür Gençlik'in çağrısıyla Taksim'de bir miting düzenlendi. Harçlara karşı yapılan eyleme 1500 kişi katıldı. Polis barikatına rağmen meydanda toplanan öğrenciler basın açıklamasının ardından İstiklal Caddesi'ne doğru yürüyüşe geçtiler. Yürüyüş sırasında saldıran polis ara sokaklara kaçan pek çok kişiyi gözaltına aldı.

5 Şubat: Milli Eğitim Bakanlığı önünde yapılan basın açıklamasının ardından Kızılay'a yürümek isteyen yaklaşık 1000 kişilik öğrenci grubuna polis saldırdı ve çok sayıda öğrenci gözaltına alındı.

14 Şubat: İstanbul Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu Kredi Yurtlar Kurumu önünde öğrenim kredilerinin iptali için eylem yaptı. Ayrıca İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde harçlarını yatırmadıkları için kaydı yapılmayan öğrencilerin okullarına geri dönmeleri için "Okulu Terk Etmeme Eylemi" yapıldı.

15 Şubat: Ankara üniversitelerinden öğrenciler "Harç Ödeyip Köleleşme, Dinar'a Yardım Et Özgürleş" şiarıyla topladıkları yardımları Dinarlılara ulaştırdılar.

28 Şubat: Harç yatırmadığı için kaydı yapılmayan öğrencilerin kaydının yapılması için Koordinasyon Mimar Sinan Üniversitesi Fen Edebiyat ve İstanbul Teknik Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde okulu terk etmeme eylemi yaptı.

29 Şubat: Meclis'te gerçek temsilciler konuştu. Ankara Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu'ndan öğrenciler Meclis'te pankart açarak "Parasız Eğitim", "Eğitim Hakkımız Engellenemez" sloganlarıyla sözlerinde durarak verdikleri 350.000 imzanın hesabını sordular. Gözaltına alınan öğrenciler tutuklandıktan

iki gün sonra serbest bırakıldılar. Aynı gün Üniversiteli Öğrenciler Platformu Beyazıt'ta "Artık Harç Ödemiyoruz" mitingi yaptıktan sonra Merkez Kampüs'e girerek kaydı yapılmayan öğrencilerin kaydı yapılana kadar Hukuk Fakültesi'nden çıkmayacaklarını açıkladılar.

1 Mart: Hukuk Fakültesi'nde yapılan işgali desteklemek için Merkez Kampüs'ün yan kapısında toplanan çoğu Koordinasyoncu öğrencilere polis saldırdı ve 20 öğrenciyi gözaltına aldı. Daha sonra öğrenciler Vezneciler yönüne doğru yürüyüş yaptılar. Aynı gün akşam saat 20.00 dolaylarında Platform, hak alma eylemini okuldan çıkarak sona erdirdi. 50 öğrenci gözaltına alındı. Aynı gün Ankara Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu Kredi Yurtlar Kurumu önünde kredilerin iptali için eylem yaptılar. Polis saldırısı sonucu 20 öğrenci gözaltına alındı.

4 Mart: Koordinasyon ve İnisiyatif'in çağrısıyla gözaltına alınan öğrencilerin serbest bırakılması için eylem yapıldı. Beyazıt Meydanı'nda yapılan açıklamanın ardından 2000 kişilik topluluk sloganlarla Sultanahmet Adliyesi'ne kadar yürüyerek oradaki öğrencilerle buluştu. Savcılığın tutuklu yargılanmasını istediği 22 öğrenciden 2'si tutuklanırken diğerleri serbest bırakıldı.

7 Mart: Koordinasyon harcını yatırmadığından kaydı yapılmayan öğrenciler için Avcılar Kampüsü'nde okulu terk etmeme eylemi yaptı.

15 Mart: 16 Mart Katliamı'nı protesto etmek için, Koordinasyon, Platform ve Öğrenci İnisiyatifleri'nin çağrısıyla Beyazıt Meydanı'nda yapılan mitinge 2500 öğrenci katıldı. Aynı gün Eskişehir Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu 600 kişiyle "Parasız Eğitim" eylemi yaptı.

18 Mart: Uludağ Üniversitesi Öğrenci Koordinasyonu'nun paralı eğitime ve faşist saldırılara karşı yaptığı "12'ye 5 Kala Eylemi"ne polis saldırdı. 167 öğrenci gözaltına alınırken 13 tanesi tutuklandı.

22 Mart: İstanbul Koordinasyonu, 1. Rektörler Zirvesi'ne alternatif zirveyi Boğaziçi Üniversitesi'nde yaptı.

23 Mart: Süleyman Demirel'in Çankaya'da yaptığı Üniversite Zirvesi'ne karşılık Üniversite Öğrencileri Platformu, Öğrenci İnisiyatifleri ve çeşitli sendika temsilcilerinin katıldığı 3000 kişilik bir gösteri yapıldı. Çıkan tartışma sonucu bazı gruplar ayrıldı. Çankaya'ya yürüme kararı değiştirilerek Dil–Tarih ve Coğrafya Fakültesi'ne yürüyüşe geçildi. Polisin saldırısı sonucu 150 öğrenci okula girebildi. Polisin cop, göz yaşartıcı bomba ve tazyikli su kullanarak yaptığı operasyon sonucu 127 öğrenci gözaltına alındı, 26'sı tutuklandı.

26 Mart: İstanbul Koordinasyonu "Parasız Eğitim, Parasız Sağlık" için bir miting düzenledi. Sendikaların ve pek çok kitle örgütünün desteklediği mitinge 3000 kişi katıldı.

27 Mart: Başta İstanbul, Ankara, Eskişehir, Burdur, Bursa Üniversite Öğrencileri Koordinasyonları olmak üzere İzmir, Balıkesir, İzmit ve başka pek çok

ilden öğrencinin katılımıyla Ankara Zafer Meydanı'nda 4000 kişilik bir miting düzenlendi. Harcını yatırmadığı için okuldan atılan veya kaydı yapılmayan öğrencilerin tekrar okula dönebilmeleri için Danıştay'a dava açıldı. Aynı gün İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Ülkü Ocakları imzalı afişlerin öğrenciler tarafından indirilmesi sonucu çıkan çatışmadan sonra 7 öğrenci gözaltına alındı.

17–19 Nisan: Ankara polisinin 24 Nisan öncesi yaptığı operasyonlar sonucu 36 öğrenci hiçbir sebep gösterilmeden gözaltına alındı.

24 Nisan: Türkiye Üniversiteleri Öğrenci Koordinasyonları "A4" diye formüle ettiği talepleriyle Beyazıt Meydanı'ndaydı. Merkez Kampüs'e alınmayan öğrenciler Aksaray'a doğru yürüyeceklerini açıkladılar. Öğrenciler yürüyüşe geçerken polis saldırdı, 50 öğrenci gözaltına alındı. Aynı gün Çukurova Üniversitesi öğrencileri "A4" eylemine destek yürüyüşü yaptılar.

2 Mayıs: Ankara Koordinasyonu'ndan 9 öğrenci tutuklandı.

13 Mayıs: 1. Alternatif Eğitim Şurası Ankara Öğrenci İnisiyatifleri tarafından yapıldı. Polis saldırısı sonucu 56 öğrenci gözaltına alındı.

24–25–30 Ekim: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ve Merkez Kampüsü'nde, İstanbul Teknik Üniversitesi Maslak Kampüsü'nde Cephe gazetesi yüzünden çıkan tartışma sonucu çatışmalar yaşandı, gericiler okuldan atılırken okullarda protesto gösterileri yapıldı.

5 Kasım: YÖK protestosu öncesi İstanbul'da operasyon yapan polis 150 öğrenciyi gözaltına aldı. Aynı gün Bursa'da YÖK eylemine hazırlanan öğrencilere faşistlerin saldırması sonucu jandarmayla çatışma yaşandı, 4 öğrenci gözaltına alındı ve 3'ü tutuklandı.

6 Kasım: İstanbul Koordinasyonu ve Platform'un çağrısıyla yapılan eyleme, öğrenciler henüz Beyazıt Meydanı'nın girişindeyken, polis saldırdı. 200 öğrenci köpekler ve coplarla yaralanırken 585 öğrenci gözaltına alındı. Ankara'da Cebeci Kampüsü'nde Koordinasyon ve Platform tarafından yapılan protesto gösterisine polis saldırdı ve 50 öğrenciyi gözaltına aldı. Bu öğrencilerden 6'sı tutuklandı. Balıkesir Necatibey Eğitim Fakültesi'ndeki eyleme polis saldırdı, 110 öğrenci gözaltına alındı. Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Amasya Eğitim Fakültesi'ndeki YÖK eylemine polis saldırdı, 30 öğrenci gözaltına alındı. Ayrıca aynı gün Adana, Bandırma, Mersin, Zonguldak ve Malatya'da da YÖK karşıtı eylemler yapıldı, Malatya'da 30 öğrenci gözaltına alındı.

7 Kasım: 6 Kasım'da gözaltına alınanlar serbest bırakıldı. İstanbul'da aileler Emniyet'ten Adliye'ye kadar yürüdü.

13 Kasım: İstanbul [Öğrenci] Koordinasyonu Sultanahmet Adliyesi önünde basın açıklaması yaparak polisler hakkında suç duyurusunda bulundu.

6 Aralık: Ankara 2 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi Meclis'te pankart açan 8 öğrenciye 3 yıl 9 ay ile 18 yıl arasında değişen toplam 96 yıl ceza verdi.

14 Aralık: Ankara Demokrasi Platformu'nun çağrısıyla Kızılay Meydanı'nda yapılan mitinge Türkiye Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu da katıldı.

[SÜREKLİ AYDINLIK İÇİN SÜREKLİ MÜCADELE: 1997]

Eylemler Sloganlar Yarattı

- ♫ FERMAN DEVLETİN ÜNİVERSİTELER BİZİMDİR
- SABRIN SINIRINDA DOLAŞIYORUZ
- GÖLGE Mİ BİZİM GÖLGEMİZ YOKSA BİZ Mİ GÖLGENİN GÖLGESİYİZ
- BU SEFER UÇTUK! HARAÇLARI ÖDEMİYORUZ
- GÖNÜL FERMAN DİNLEMİYOR
- TEMBELLİK YOK, İSYAN VAR
- MADEM ÖYLE, İŞTE BÖYLE: FERMANLARI YAKTIK GERİ DÖNÜŞ YOK
  UMUT YÜREKTE, YÜREK İSYANDA, İSYAN MAHPUSTA (İSYAN HER ZAMAN)
- HAVA KARARDIKÇA KARARIYOR, YILDIZ OLALIM
- POLİS BOŞ DURMA ÇETELERİ YAKALA
- NE KADARSAK O KADARIZ, AMA SENSİZ BİR KİŞİ EKSİĞİZ
- HAYAL GÜCÜ 20 ARALIK'TA BEYAZIT'TA! ♫

21 Şubat: İstanbul Koordinasyonu ve aileler Ankaralı tutsak öğrenciler için bir basın açıklaması yaptılar ve Taksim'e kadar yürüyerek Meclis'e gönderilmek üzere hazırlanan metne imza topladılar.

6 Mart: İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Cepheleri 96 yıl hapis cezasına çarptırılan arkadaşlarını desteklemek için postaneye kadar yürüyerek Çankırı Cezaevi'ne kart gönderdiler.

11 Mart: İstanbul Koordinasyonu'nun düzenlediği "Üniversite Buluşması" eylemi Beyazıt'ta yapıldı. Eyleme *Düşünceye Özgürlük* kitabına imza atan 12 ülkeden 21 aydın ve yazar katıldı. 2000 kişiyle gerçekleşen eyleme Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu, Halkevleri, İnsan Hakları Derneği, İstanbul Tabipler Odası, İstanbul Barosu, 68'liler Birliği Vakfı, çeşitli dernek ve sendika yöneticileri ile çok sayıda öğretim elemanı ve öğrenci yakını destek verdi.

12 Mart: Gazi Üniversitesi'nde forum yapan devrimci öğrenciler toplu çıkış yaptılar. Çıkışta toplu olarak bekleyen faşistler cezalandırılarak 12 tanesi hastanelik edildi.

14 Mart: 6 Kasım 1996'da gözaltına alınan öğrencilerden 433'ü hakkında 2911 sayılı yasaya ve başka bildik yasalara muhalefet etmek suçundan açılan dava Sultanahmet Adliyesi'nde görüşülmeye başlandı. 6 Kasım'da okunamayan basın açıklaması adliye önünde okundu. Oldukça neşeli geçen duruşmaya Halil Ergün, Süavi, Edip Akbayram, Ferhat Tunç ve Şanar Yurdatapan da katıldı.

16 Mart: 16 Mart şehitleri öğrenciler, DKÖ'ler ve siyasi partilerin Beyazıt Meydanı'nda düzenledikleri mitingle anıldılar.

4 Nisan: İstanbul Koordinasyonu kurultayını Boğaziçi Üniversitesi'nde yaptı. Öğretim Elemanları Sendikası, Eğitim–Sen, Öğrenci Aileleri ve Yakınları Derneği, diğer illerden Koordinasyon temsilcilerinin ve İYÖDER temsilcisinin yaptığı destek konuşmalarının ardından yaklaşık 1000 kişinin katılımıyla şenlik yapıldı.

15 Nisan: İstanbul Koordinasyonu çetelere karşı "Demokratik Türkiye, Demokratik Üniversite" adıyla başlattığı kampanyayı saat 21.00'de Galatasaray Lisesi önünde yaptığı basın açıklamasıyla bitirdi.

1 Mayıs: İstanbul Koordinasyonu Şişli'deki eyleme 1000 kişiyle katıldı.

4 Mayıs: Geleneksel İstanbul Teknik Üniversitesi şenliği çadırların kurulmasıyla başladı. Bu yılki şenlik "Çeteler Meclis'te, Öğrenciler Hapiste" şiarıyla tutsak öğrencilere ithaf edildi.

18 Mayıs: Bergama Halkı'nın düzenlediği şenlik ve anıt kitabenin açılışına başta Ankara ve İstanbul Öğrenci Koordinasyonları olmak üzere pek çok ilden öğrenciler katıldı.

23 Mayıs: Merkez Kampüs'ün yan kapısında toplanan öğrenciler polis ve faşist saldırısını kınayan basın açıklamasını okuduktan sonra yaralıları ziyaret etmek için Haseki Hastanesi'ne doğru yürüyüşe geçtiler, Laleli'ye ulaştıklarında arkadan ve önden polis saldırısına uğrayan öğrencilerden 156'sı gözaltına alındı, pek çoğu yaralandı.

19 Haziran: Tutsak öğrencilerin serbest bırakılması için toplanan imzalar Galatasaray Postanesi önünde yapılan basın açıklamasıyla Meclis'e gönderildi.

Ek II

Amsterdam'da bulunan Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü'ne teslim ettiğimiz belge, bildiri, broşür, afiş ve diğer materyalin dökümü.

Arşivdeki Bildiriler: 1995 - 2001 (Tarih sırasına göre)

No	Metin Başlığı	İmza	Tarih	Açıklama
1	Siyasallaşmak "Çoğulcu / Katılımcı Siyaset"	Alternatif Üniversiteliler Grubu	1992Δ	2 sayfa
2	Alternatifimiz "Eşitlik, Özgürlük, Kardeşlik"	Alternatif Üniversiteliler Grubu	1992Δ	2 sayfa
3	Öğrenci Derneğinde Çalışma Anlayışımız	Alternatif Üniversiteliler Grubu	1992Δ	2 sayfa
4	Öğrenci Birlikleri ve Üniversitedeki Öğrenci Örgütlenmeleri Modelimiz	Alternatif Üniversiteliler Grubu	1992Δ	2 sayfa
5	Eğitim Hakkımız Engellenemez!	Sosyalist Öğrenci Forumu	1995*	1 sayfa
6	Basın Açıklaması	Ankara Demoktasi Platformu	1996	1 sayfa
7	Mücadeleyi Yükselt, Özgürlükler için Savaş	Ankara Sosyalist Basın Platformu Girişimi	1996	Alınteri, Kaldıraç, Kurtuluş, Ö. Atılım, Özgür Gelecek, S. Y. Kızıl Bayrak, Sterka Rızgari'den oluşuyor. 1 sayfa.
8	Sokaklar, Fabrikalar ve Dağların Özgürleşmesi için!	Can Şenliği Oyuncuları	1996	"Ölümsüzler" oyununun duyurusu ve ilgili bildirge. 1 sayfa
9	1 Mayıs 1996 Gözlem Raporudur	İnsan Hakları Derneği	1996	1 sayfa
10	Üniversiteli Devrimcilere Çağrı	İmzasız	1996*	2 sayfa
11	Artık Sesimiz Var!	Ankara Üniversitesi Öğrenci Konseyi	1998	1 sayfa - büyük boy afiş.
12	Saldırı Var!	Cebeci Kampüsü Öğrencileri	1998	26 Ekim 1998 tarihindeki yürüyüş ve basın açıklaması katılım çağrısı. 1 sayfa.

13	Başlıksız	Devrimci Gençlik	1998	1 sayfa
14	Güneşimizi Kararlamazsınız	Devrimci Yurtsever Gençlik	1998*	1 sayfa
15	Çete Zihniyeti Sokakta	Yeni Evrensel	1998	1 sayfa
16	YÖK'e Hayır! Yıldırılamaz Gençlik!	Devrimci Mücadeleci Gençlik	1998	2 sayfa
17	DGM'ler Kapatılsın, Tutsaklara Özgürlük!	Devrimci Mücadeleci Gençlik - Devrimci Proleter Gençlik	1998	26 Ekim 1998 tarihindeki yürüyüş ve basın açıklaması katılım çağrısı. 1 sayfa.
18	Türkiye'de İnsan Haklarına Yer Yok!	Emek Gençliği	1998	1 sayfa
19	Çetelere, Özelleştirmelere, Tüm Baskılara Karşı...	Emek Gençliği - Emeğin Partisi	1998	1 sayfa
20	YÖK'e, MGK'ye, Sahte Gündeme Karşı Bildiri	Kaldıraç Okurları	1998	4 sayfa
21	Umut Yürek İsyan 1 Mayıs'a	Öğrenci Koordinasyonu	1998	2 sayfa
22	Adalet ve Özgürlük için DGM'lere Hayır!	Öğrenci Koordinasyonu	1998	26 Ekim 1998 tarihindeki yürüyüş ve basın açıklaması katılım çağrısı. 1 sayfa.
23	1 Mayıs'a Zincir Vurulamaz!	Özgürlük ve Sosyalizim Yolunda Atılım	1998	2 sayfa
24	Türkiye İşçi Sınıfının Komünist Partisi Kuruldu!	Sosyalizm Yolunda Kızıl Bayrak	1998	2 sayfa
25	Özelleştirmeye, Çetelere, Savaşa, Zulme ve Sömürüye Karşı Özgürlük ve Demokrasi Mücadelesinde Toplumsal Muhalefet Güçlerinin Kalıcı Birliğini Sağlamak için Haydi 1 Mayıs 1998'e	Tertip Komitesi	1998	1 Mayıs Mitingi duyurusu. 1 sayfa.
26	Başlıksız	TÖDEF / AYÖ - DER	1998	6 Kasım 1998 tarihli mitinge katılım bildirgesi. 2 sayfa
27	T. Harb-İş Sendikası ABD Askeri Üslerinde Grevde	Türk- Harb-İş Sendikası Ankara Şubesi Yönetim Kurulu	1998	2 sayfa
28	85. Yılında Cumhuriyet Felaket Eşiğindedir	Yurtsever Cephe'li Liseliler	1998	1 sayfa

29	Üniversitelerimize Sahip Çıkıyoruz	İmzasız	1998*	1 sayfa
30	ODTÜ Kamuoyuna	ODTÜ Ekim Gençliği	1998*	2 sayfa
31	Öğrenci Meclisine Bakışımız	Mülkiye Tarih Topluluğu	1998*	2 sayfa
32	Dünya Barışı için Ege'de Bir Damla	Dünya Gençleri Ören Buluşması '99	1999	Gençlik kampı çağrısı. 1 sayfa.
33	Dünya Barışı için Ege'de Bir Damla	Dünya Gençleri Ören Buluşması '99	1999	Evrensel Kültür Merkezi etkinlik duyurusu. 1 sayfa.
34	Emek Platformu Başkanlar Kurulu Bildirisi	Emek Platformu	1999	Basın bülteni. 1 sayfa.
35	Bilimsel Eğitim, Güvenli Gelecek, Özgürlük ve Adalet için 18 Mart'ta Kızılay'dayız	Ankara Emek Gençliği	1999*	3 sayfa
36	Oy Vermek Susurluk Düzenini Onaylamaktır	Ankara Haklar ve Özgürlükler Platformu	1999*	2 sayfa
37	Şeriat Varsa Demokrasi Yok	Ankara Üniversiteleri Bilim ve Ütopya Toplulukları ve Atatürkçü Düşünce Toplulukları	1999*	Basın açıklaması duyurusu. 1 sayfa.
38	Yenilgiler Savaştan Önce Yaşanır, Zafer de Öyle	Kaldıraç Okurları	1999*	2 sayfa
39	%50 Daha "Mal"laştık	Öğrenci Koordinasyonu	1999*	2 sayfa
40	Ateş'e, Güneş'e ve İsyan'a Çağrı	Öğrenci Koordinasyonu	1999*	2 sayfa
41	Değerli Yurttaş	Özgürlük ve Dayanışma Partisi	1999*	Seçim bildirgesi. 1 sayfa.
42	İşçiler, Emekçiler, Gençler!	Türkiye Sosyalist İşçi Partisi	1999*	Seçim bildirgesi. 3 sayfa.
43	12 Mayıs Günü ODTÜ'de Ne Oldu?	Devrimci Proleter Gençlik, Özgür Gençlik, Partizan Gençlik, Yeni Demokrat Gençlik	2000	2 sayfa
44	Küresel Saldırıya Karşı Küresel Direniş	Ankara Küreselleşme Karşıtı Girişi	2000	3 sayfa

45	Küresel Saldırıya Karşı İsyan	Sosyalist Tartışma 2000 (DSİP)	2000	3 sayfa
46	Cezaevlerinde İnsalık Dışı Uygulamalar Sürüyor	İnsan Hakları Derneği	2000	Ankara Şubesi bülteni. 2 sayfa.
47	Nazım Hikmet'in Vatandaşlığı İade Edilsin! Nazım Bu Memleketindir!	Sosyalist İktidar Partisi	2000	1 sayfa
48	Vatansız Nazım	Güney Dergisi Okurları	2000*	2 sayfa
49	Bir 6 Kasım Daha	ÖES	2000*	1 sayfa
50	IMF Programı Durdurulsun	Halkevleri	2001	2 sayfa
51	1 Mayıs'ta Alanlara Davet Ediyoruz	Tertip Komitesi	2001	1 Mayıs Mitingi duyurusu. 1 sayfa.
52	1 Mayıs'ta Devrime Yürüyelim	Ankara Haklar ve Özgürlükler Platformu	Tarih belirtilmemiş	2 sayfa
53	Hiç Umut Yok mu?	Can Şenliği Oyuncuları	Tarih belirtilmemiş	"İsyan Provaları" oyununun duyurusu ve ilgili bildirge. 1 sayfa
54	Yüzlerimizi Arıyoruz	Can Şenliği Oyuncuları	Tarih belirtilmemiş	"Yüzünü Yitiren Şehir" oyununun duyurusu ve ilgili bildirge. 1 sayfa
55	Saldırılar Vahşileşiyor	Devrimci Proleter Gençlik	Tarih belirtilmemiş	4 sayfa
56	Yoksullar için Doğal Haklar Bildirgesi	Doğrudan Adalet için Anarşi	Tarih belirtilmemiş	1 sayfa
57	İdeallerine, Romantizmine Yaratıcılığına Kulak Ver!	EBF Öğrenci Cephesi	Tarih belirtilmemiş	1 sayfa
58	Savaş Daha Fazla Acı, Yıkım, Yoksulluk ve Gözyaşıdır	EMEP - Emeğin Partisi	Tarih belirtilmemiş	3 sayfa
59	Kafeslerimizi Kendi Ellerimizle Örmeyelim	İmzasız	Tarih belirtilmemiş	SBF-Der ve Öğrenci Topluluklarının tektipleşmesine karşı otonom bir metin gibi görünüyor.
60	Kan Emici Vampirlerin Ayinleri Sürüyor!	ODTÜ Ekim Gençliği	Tarih belirtilmemiş	1 sayfa

61	ODTÜ Geleneği Devam Ediyor!	SİP'li Öğrenciler	Tarih belirtilmemiş	1 sayfa
62	Demokratikleşme ve YÖK	Yurtsever Demokrat Öğrenciler	Tarih belirtilmemiş	1 sayfa

Δ 1995 öncesine ait olmasına rağmen içeriği açısından önemli olduğunu düşündüğümüz için çalışmamızda bu metinlere de yer vermeyi uygun gördük.

* Tarih belirtilmemiş. Tahmini tarih

Arşivdeki Bildiriler: 1995 - 2001 (İmzalara göre alfabetik)

No	Metin Başlığı	İmza	Tarih	Açıklama
1	Siyasallaşmak "Çoğulcu / Katılımcı Siyaset"	Alternatif Üniversiteliler Gurubu	1992Δ	2 sayfa
2	Alternatifimiz "Eşitlik, Özgürlük, Kardeşlik"	Alternatif Üniversiteliler Gurubu	1992Δ	2 sayfa
3	Öğrenci Derneğinde Çalışma Anlayışımız	Alternatif Üniversiteliler Gurubu	1992Δ	2 sayfa
4	Öğrenci Birlikleri ve Üniversitedeki Öğrenci Örgütlenmeleri Modelimiz	Alternatif Üniversiteliler Gurubu	1992Δ	2 sayfa
5	Basın Açıklaması	Ankara Demoktasi Platformu	1996	1 sayfa
6	Bilimsel Eğitim, Güvenli Gelecek, Özgürlük ve Adalet için 18 Mart'ta Kızılay'dayız	Ankara Emek Gençliği	1999*	3 sayfa
7	Oy Vermek Susurluk Düzenini Onaylamaktır	Ankara Haklar ve Özgürlükler Platformu	1999*	2 sayfa
8	1 Mayıs'ta Devrime Yürüyelim	Ankara Haklar ve Özgürlükler Platformu	Tarih belirtilmemiş	2 sayfa
9	Mücadeleyi Yükselt, Özgürlükler için Savaş	Ankara Sosyalist Basın Platformu Girişimi	1996	Alınteri, Kaldıraç, Kurtuluş, Ö. Atılım, Özgür Gelecek, S. Y. Kızıl Bayrak, Sterka Rızgari'den oluşuyor. 1 sayfa.
10	Şeriat Varsa Demokrasi Yok	Ankara Üniversiteleri Bilim ve Ütopya Toplulukları ve Atatürkçü Düşünce Toplulukları	1999*	Basın açıklaması duyurusu. 1 sayfa.
11	Artık Sesimiz Var!	Ankara Üniversitesi Öğrenci Konseyi	1998	1 sayfa - büyük boy afiş.
12	Sokaklar, Fabrikalar ve Dağların Özgürleşmesi için!	Can Şenliği Oyuncuları	1996	"Ölümsüzler" oyununun duyurusu ve ilgili bildirge. 1 sayfa

13	Hiç Umut Yok mu?	Can Şenliği Oyuncuları	Tarih belirtilmemiş	"İsyan Provaları" oyununun duyurusu ve ilgili bildirge. 1 sayfa
14	Yüzlerimizi Arıyoruz	Can Şenliği Oyuncuları	Tarih belirtilmemiş	"Yüzünü Yitiren Şehir" oyununun duyurusu ve ilgili bildirge. 1 sayfa
15	Saldırı Var!	Cebeci Kampüsü Öğrencileri	1998	26 Ekim 1998 tarihindeki yürüyüş ve basın açıklaması katılım çağrısı. 1 sayfa.
16	Başlıksız	Devrimci Gençlik	1998	1 sayfa
17	YÖK'e Hayır! Yıldırılamaz Gençlik!	Devrimci Mücadeleci Gençlik	1998	2 sayfa
18	DGM'ler Kapatılsın, Tutsaklara Özgürlük!	Devrimci Mücadeleci Gençlik - Devrimci Proleter Gençlik	1998	26 Ekim 1998 tarihindeki yürüyüş ve basın açıklaması katılım çağrısı. 1 sayfa.
19	Saldırılar Vahşileşiyor	Devrimci Proleter Gençlik	Tarih belirtilmemiş	4 sayfa
20	12 Mayıs Günü ODTÜ'de Ne Oldu?	Devrimci Proleter Gençlik, Özgür Gençlik, Partizan Gençlik, Yeni Demokrat Gençlik	2000	2 sayfa
21	Küresel Saldırıya Karşı Küresel Direniş	Ankara Küreselleşme Karşıtı Girişim	2000	3 sayfa
22	Güneşimizi Karartamazsınız	Devrimci Yurtsever Gençlik	1998*	1 sayfa
23	Yoksullar için Doğal Haklar Bildirgesi	Doğrudan Adalet için Anarşi	Tarih belirtilmemiş	1 sayfa
24	Dünya Barışı için Ege'de Bir Damla	Dünya Gençleri Ören Buluşması '99	1999	Gençlik kampı çağrısı. 1 sayfa.
25	Dünya Barışı için Ege'de Bir Damla	Dünya Gençleri Ören Buluşması '99	1999	Evrensel Kültür Merkezi etkinlik duyurusu. 1 sayfa.
26	İdeallerine, Romantizmine Yaratıcılığına Kulak Ver!	EBF Öğrenci Cephesi	Tarih belirtilmemiş	1 sayfa
27	Türkiye'de İnsan Haklarına Yer Yok!	Emek Gençliği	1998	1 sayfa
28	Çetelere, Özelleştirmelere, Tüm Baskılara Karşı...	Emek Gençliği - Emeğin Partisi	1998	1 sayfa
29	Emek Platformu Başkanlar Kurulu Bildirisi	Emek Platformu	1999	Basın bülteni. 1 sayfa.

30	Savaş Daha Fazla Acı, Yıkım, Yoksulluk ve Gözyaşıdır	EMEP - Emeğin Partisi	Tarih belirtilmemiş	3 sayfa
31	Küresel Saldırıya Karşı İsyan	Sosyalist Tartışma 2000 (DSİP)	2000	3 sayfa
32	Vatansız Nazım	Güney Dergisi Okurları	2000*	2 sayfa
33	IMF Programı Durdurulsun	Halkevleri	2001	2 sayfa
34	Kafeslerimizi Kendi Ellerimizle Örmeyelim	İmzasız	Tarih belirtilmemiş	SBF-Der ve Öğrenci Topluluklarının tektipleşmesine karşı otonom bir metin gibi görünüyor.
35	Üniversitelerimize Sahip Çıkıyoruz	İmzasız	1998*	1 sayfa
36	Üniversiteli Devrimcilere Çağrı	İmzasız	1996*	2 sayfa
37	1 Mayıs 1996 Gözlem Raporudur	İnsan Hakları Derneği	1996	1 sayfa
38	Cezaevlerinde İnsalıkdışı Uygulamalar Sürüyor	İnsan Hakları Derneği	2000	Ankara Şubesi bülteni. 2 sayfa.
39	Yenilgiler Savaştan Önce Yaşanır, Zafer de Öyle...	Kaldıraç Okurları	1999*	2 sayfa
40	YÖK'e, MGK'ye, Sahte Gündeme Karşı Bildiri	Kaldıraç Okurları	1998	4 sayfa
41	Öğrenci Meclisine Bakışımız	Mülkiye Tarih Topluluğu	1998*	2 sayfa
42	ODTÜ Kamuoyuna	ODTÜ Ekim Gençliği	1998*	2 sayfa
43	Kan Emici Vampirlerin Ayinleri Sürüyor!	ODTÜ Ekim Gençliği	Tarih belirtilmemiş	1 sayfa
44	Bir 6 Kasım Daha	ÖES	2000*	1 sayfa
45	Umut Yürek İsyan 1 Mayıs'a	Öğrenci Koordinasyonu	1998	2 sayfa
46	%50 Daha "Mal"laştık	Öğrenci Koordinasyonu	1999*	2 sayfa
47	Ateş'e, Güneş'e ve İsyan'a Çağrı	Öğrenci Koordinasyonu	1999*	2 sayfa
48	Adalet ve Özgürlük için DGM'lere Hayır!	Öğrenci Koordinasyonu	1998	26 Ekim 1998 tarihindeki yürüyüş ve basın açıklaması katılım çağrısı. 1 sayfa.
49	Değerli Yurttaş	Özgürlük ve Dayanışma Partisi	1999*	Seçim bildirgesi. 1 sayfa.

50	1 Mayıs'a Zincir Vurulamaz!	Özgürlük ve Sosyalizim Yolunda Atılım	1998	2 sayfa
51	ODTÜ Geleneği Devam Ediyor!	SİP'li Öğrenciler	Tarih belirtilmemiş	1 sayfa
52	Nazım Hikmet'in Vatandaşlığı İade Edilsin! Nazım Bu Memleketindir!	Sosyalist İktidar Partisi	2000	1 sayfa
53	Eğitim Hakkımız Engellenemez!	Sosyalist Öğrenci Forumu	1995*	1 sayfa
54	Türkiye İşçi Sınıfının Komünist Partisi Kuruldu!	Sosyalizm Yolunda Kızıl Bayrak	1998	2 sayfa
55	Özelleştirmeye, Çetelere, Savaşa, Zulme ve Sömürüye Karşı Özgürlük ve Demokrasi Mücadelesinde Toplumsal Muhalefet Güçlerinin Kalıcı Birliğini Sağlamak için Haydi 1 Mayıs 1998'e	Tertip Komitesi	1998	1 Mayıs Mitingi duyurusu. 1 sayfa.
56	1 Mayıs'ta Alanlara Davet Ediyoruz	Tertip Komitesi	2001	1 Mayıs Mitingi duyurusu. 1 sayfa
57	Başlıksız	TÖDEF / AYÖ - DER	1998	6 Kasım 1998 tarihli mitinge katılım bildirgesi. 2 sayfa
58	T. Harb-İş Sendikası ABD Askeri Üslerinde Grevde	Türk- Harb-İş Sendikası Ankara Şubesi Yönetim Kurulu	1998	2 sayfa
59	İşçiler, Emekçiler, Gençler!	Türkiye Sosyalist İşçi Partisi	1999*	Seçim bildirgesi. 3 sayfa.
60	Çete Zihniyeti Sokakta	Yeni Evrensel	1998	1 sayfa
61	85. Yılında Cumhuriyet Felaket Eşiğindedir	Yurtsever Cephe'li Liseliler	1998	1 sayfa
62	Demokratikleşme ve YÖK	Yurtsever Demokrat Öğrenciler	Tarih belirtilmemiş	1 sayfa

Δ 1995 öncesine ait olmasına rağmen içeriği açısından önemli olduğunu düşündüğümüz için çalışmamızda bu metinlere de yer vermeyi uygun gördük.

* Tarih belirtilmemiş. Tahmini tarih.

Arşivdeki süreli yayınlar (Tarih sırasına göre)

No	Süreli Yayın İsmi	Yıl, Cilt (Sayı)	Açıklamalar
1	SBF Siyaset Felsefesi Topluluğu Bülteni	1994*, 1(1)	Siyaset Felsefesi Topluluğu faaliyetleri hakkında bilgilendirme amacıyla hazırlanmış broşür
2	Ateş Hırsızı	1995, (8)	Anarşistler tarafından çıkarılmış. Çok dilli yayınlanmış. 48 sayfa. Matbaada basılmış
3	Üniversiteli: Öğrenci Gazetesi	1995, 2 (3)	AÜ SBF Der yayın organı. Toplam 12 sayfadan oluşan tek sayı
4	Yeniden	1995, 1(Haziran); 1995, 2 (Temmuz); 1996, 12 (Mayıs); 1996, 13 (Haziran); 1996, 15 (Ağustos); 1996, 18 (Kasım); 1996, 19 (Aralık);	Aylık siyasi dergi
5	Koza	1996, 4 (Aralık); 1997, 5 (Mart); 1997, 6 (Mayıs); 1999 (*), 9; 2000, 11	AÜ SBF Edebiyat Topluluğu Bülteni
6	Sol Blok	1996, 1 (Mart)	Özgürlük ve Dayanışma Partisi bülteni
7	Birikim	1996, 83 (Mart)	Ömer Laçiner'in "Öğrenci Hareketi" başlıklı yazısı
8	Özgür Lise: Aylık Devrimci Sosyalist Lise Dergisi	1996 (Eylül)	İlk sayı
9	Özgürlük ve Dayanışma Partisi Bülteni	1996 (Mart); 1996 (Haziran)	Aylık ÖDP bülteninin ilk sayısı. 32 sayfa. Döneme ilişkin çeşitli toplantıların sonuç bildirgeleri
10	Yürüyüş	1996 (Mayıs)	Aylık siyasi dergi
11	Kızıl Bayrak	1996 (Temmuz)	Güncel siyaset üzerine kuramsal yazılar. Matbaada basılmış. 15 sayfa.
12	Cephe	1996, 1 (Ekim); 1996, 3 (Mayıs); 2000 (5)	"Öğrenci ceğhelerinin koordineli sesidir" Matbaada basılmış. Faklı formatlarda 12 ve daha fazla sayfa.
13	Maya: Enternasyonalist Devrimci Gazete	1996, 1(1); 1996, 1(2); 1996, 1(3)	Aylık siyasi dergi
14	Gelecek: Politika - Kültür - Sanat Seçkisi	1996, 1(2); 1996, 1(3)	Mülkiye Tarih Topluluğu tarafından yaklaşık iki yıl boyunca çıkarıldı. Öğrenci hareketine ilişkin yazıların yanında güncel olaylara ilişkin değerlendirmeler, şiir ve denemeler de yayınladı. Matbaada basıldı.

15	Devrimci Gençlik	1996, 19 (Mart); 1996, 21 (Kasım); 1997, 22 (Mart - Nisan); 1998, 27 (Mayıs - Haziran)	Aylık siyasi dergi
16	Uyumsuz	1996, 2(3)	Fanzin. Çoğunlukla edebiyat yazılarından oluşuyor. 20 sayfa.
17	Sosyalist Tartışma	1996; 1998; 1999	Yıllık yapılan toplantı duyuruları ve toplantılardan çıkan sonuçlardan derlenen bülten. Devrimci Sosyalist İşçi Partisi etkinliği. 12 sayfa. Matbaada basılmış.
18	Devrimci Hareket	1997 (Şubat)	Aylık siyasi dergi
19	Devrim	1997, 2 (Nisan); 1998, 14 (Temmuz - Ağustos)	Aylık siyasi dergi
20	Arkabahçe	1998	Fanzin. Matbaada basılmış. Karikatürler ve denemeler
21	Düşünce ve Eylem	1998 (Nisan)İ 2000 (Ekim); 2001 (Mart); 2001 (Nisan)	SİP'li öğrenciler tarafından çıkarılınıştır. Çoğunlukla bildiri şeklinde 4'er sayfalık broşürler. Matbaada basılmış
22	Yedi Renk: Yedi Renk Sanat Atölyesi Bülteni	1998 1(2); 1998 2(2)	Edebiyat dergisi. İlk sayısı fotokopiyle basılmış (12 sayfa). Diğer sayısı matbaada basılmış (21 sayfa). Çoğunlukla edebiyat yazıları, şiir ve öykü yayınlamış.
23	V: Özgürlük	1998, 1(14)	15 günlük siyasi gazete.
24	Hazırlık Öğrencileri Bülteni	1998, 2	ODTÜ Hazırlık öğrencileri tarafından çıkarıldı. 12 sayfa. Fotokopi ile çoğaltmış.
25	SBF Aydınlanma Topluluğu Bülteni	1998; 2000 (Mayıs)	Edebiyat Broşürleri Dergisi (2): Yaşar Kemal. Edebiyat Broşürleri Dergisi: Aziz Nesin. SBF Aydınlanma Topluluğu dergisi.
26	Üniversiteli	1999 (1)	"Öğrenci cephelerinin koordineli sesidir" Matbaada basılmış. 10 sayfa.
27	Akademi	1999 (Ekim); 1999 (Aralık); 2000 (Mayıs)	Siyaset felsefesi alanında kaleme alınmış kuramsal yazılar. Matbaada çoğaltılmış. 24 sayfa.
28	Evrensel Gençlik	1999, 2(38)	Çoğunlukla öğrenci hareketi üzerine siyasi yazılar
29	Anafora Karşı	2000 (Ekim)	"Öğrenci ceğhelerinin koordineli sesidir" Matbaada basılmış. 16 sayfa.
30	Antikapitalist	2000, 1(3)	Aylık siyasi dergi
31	Komünist	2001 (Ocak)	İlk sayı

* Tarih belirtilmemiş. Tahmini tarih.

Arşivdeki süreli yayınlar (Alfabetik)

No	Süreli Yayın İsmi	Yıl, Cilt (Sayı)	Açıklamalar
1	Akademi	1999 (Ekim); 1999 (Aralık); 2000 (Mayıs)	Siyaset felsefesi alanında kaleme alınmış kuramsal yazılar. Matbaada çoğaltılmış. 24 sayfa.
2	Anafora Karşı	2000 (Ekim)	"Öğrenci ceğhelerinin koordineli sesidir" Matbaada basılmış. 16 sayfa.
3	Antikapitalist	2000, 1(3)	Aylık siyasi dergi
4	Arkabahçe	1998	Fanzin. Matbaada basılmış. Karikatürler ve denemeler
5	Ateş Hırsızı	1995 (8)	Anarşistler tarafından çıkarılmış. Çok dilli yayınlanmış. 48 sayfa. Matbaada basılmış
6	Birikim	1996, 83 (Mart)	Ömer Laçiner'in "Öğrenci Hareketi" başlıklı yazısı
7	Cephe	1996, 1 (Ekim); 1996, 3 (Mayıs); 2000 (5)	"Öğrenci ceğhelerinin koordineli sesidir" Matbaada basılmış. Faklı formatlarda 12 ve daha fazla sayfa.
8	Devrim	1997, 2 (Nisan); 1998, 14 (Temmuz - Ağustos)	Aylık siyasi dergi
9	Devrimci Gençlik	1996, 19 (Mart); 1996, 21 (Kasım); 1997, 22 (Mart - Nisan); 1998, 27 (Mayıs - Haziran)	Aylık siyasi dergi
10	Devrimci Hareket	1997 (Şubat)	Aylık siyasi dergi
11	Düşünce ve Eylem	1998 (Nisan)İ 2000 (Ekim); 2001 (Mart); 2001 (Nisan)	SİP'li öğrenciler tarafından çıkarılmıştır. Çoğunlukla bildiri şeklinde 4'er sayfalık broşürler. Matbaada basılmış
12	Evrensel Gençlik	1999, 2(38)	Çoğunlukla öğrenci hareketi üzerine siyasi yazılar
13	Gelecek: Politika - Kültür - Sanat Seçkisi	1996, 1(2); 1996, 1(3)	Mülkiye Tarih Topluluğu tarafından yaklaşık iki yıl boyunca çıkarıldı. Öğrenci hareketine ilişkin yazıların yanında gürıcel olaylara ilişkin değerlendirmeler, şiir ve denemeler de yayınladı. Matbaada basıldı.
14	Hazırlık Öğrencileri Bülteni	1998, 2	ODTÜ Hazırlık öğrencileri tarafından çıkarıldı. 12 sayfa. Fotokopı ile çoğaltmış.
15	Kızıl Bayrak	1996 (Temmuz)	Güncel siyaset üzerine kuramsal yazılar. Matbaada basılmış. 15 sayfa.
16	Komünist	2001 (Ocak)	İlk sayı

17	Koza	1996, 4 (Aralık); 1997, 5 (Mart); 1997, 6 (Mayıs); 1999 (*), 9; 2000, 11	AÜ SBF Edebiyat Topluluğu Bülteni
18	Maya: Enternasyonalist Devrimci Gazete	1996, 1(1); 1996, 1(2); 1996, 1(3)	Aylık siyasi dergi
19	Özgür Lise: Aylık Devrimci Sosyalist Lise Dergisi	1996 (Eylül)	İlk sayı
20	Özgürlük ve Dayanışma Partisi Bülteni	1996 (Mart); 1996 (Haziran)	Aylık ÖDP bülteninin ilk sayısı. 32 sayfa. Döneme ilişkin çeşitli toplantıların sonuç bildirgeleri
21	SBF Aydınlanma Topluluğu Bülteni	1998; 2000 (Mayıs)	Edebiyat Broşürleri Dergisi (2): Yaşar Kemal. Edebiyat Broşürleri Dergisi: Aziz Nesin. SBF Aydınlanma Topluluğu dergisi.
22	SBF Siyaset Felsefesi Topluluğu Bülteni	1994*, 1(1)	Siyaset Felsefesi Topluluğu faaliyetleri hakkında bilgilendirme amacıyla hazırlanmış broşür
23	Sol Blok	1996, 1 (Mart)	Özgürlük ve Dayanışma Partisi bülteni
24	Sosyalist Tartışma	1996; 1998; 1999	Yıllık yapılan toplantı duyuruları ve toplantılardan çıkan sonuçlardan derlenen bülten. Devrimci Sosyalist İşçi Partisi etkinliği. 12 sayfa. Matbaada basılmış.
25	Uyumsuz	1996, 2(3)	Fanzin. Çoğunlukla edebiyat yazılarından oluşuyor. 20 sayfa.
26	Üniversiteli	1999 (1)	"Öğrenci cephelerinin koordineli sesidir" Matbaada basılmış. 10 sayfa.
27	Üniversiteli: Öğrenci Gazetesi	1995, 2 (3)	AÜ SBF Der yayın organı. Toplam 12 sayfadan oluşan tek sayı
28	V: Özgürlük	1998, 1(14)	15 günlük siyasi gazete.
29	Yedi Renk: Yedi Renk Sanat Atölyesi Bülteni	1998 1(2); 1998 2(2)	Edebiyat dergisi. İlk sayısı fotokopiyle basılmış (12 sayfa). Diğer sayısı matbaada basılmış (21 sayfa). Çoğunlukla edebiyat yazıları, şiir ve öykü yayınlamış.
30	Yeniden	1995, 1(Haziran); 1995, 2 (Temmuz); 1996, 12 (Mayıs); 1996, 13 (Haziran); 1996, 15 (Ağustos); 1996, 18 (Kasım); 1996, 19 (Aralık);	Aylık siyasi dergi
31	Yürüyüş	1996 (Mayıs)	Aylık siyasi dergi

* Tarih belirtilmemiş. Tahmini tarih.

Arşivdeki günlük gazeteler (Tarih sırasına göre)

No	Gazete İsmi	Tarih	Gündem - Haber - Açıklama
1	Bilim ve Ütopya	Kasım 1995	"Turan Dursun'un Kaybolan Başyapıtı Bulundu: Kutsal Kitapların Kaynakları"
2	Alınteri	6 Mayıs 1996	"1 Mayıs'ı Kazandık! Sıra Yarını Fethetmekte"
3	Demokrasi	30 Mart - 3 Nisan 1996	Yazı Dizisi: "Devlet Partisinin Güçlü Hizbi: MHP" Tanıl Bora ve Kemal Can
4	Genç Erenler	Nisan 1996	Çeşitli siyasal İslam yazıları
5	Söz	4 Mayıs 1996	Çeşitli yazarların 1 Mayıs değerlendirmeleri
6	Cumhuriyet	25 Mayıs - 31 Mayıs 1996	Yazı Dizisi: "Nurhak'ta Bir Şafak Vakti" Turan Feyzioğlu
7	Demokrasi	16 Ağustos - 18 Ağustos 1996	Yazı Dizisi: "Anarşistlerin Gözüyle İspanya Devrimi" Halil Beytar
8	Dayanışma	1 Ekim 1996	Çeşitli siyasi yazılar
9	Sabah	15 Ocak - 2 Şubat 1997	Yazı Dizisi: "Bediüzzaman Said Nursi'den Fettullah Gülen Hoca'ya Nur Hareketi" Hulusi Turgut
10	Radikal	10 - 13 Mart 1997	Yazı Dizisi: "Ferman Devletinse Üniversiteler Kimin?" Nevzat Basım
11	Akıncı Yol	1 Haziran 1997	Çeşitli siyasal İslam yazıları
12	Gökyüzü	16 - 30 Kasım 1998	SODEXHO'ya boykot olasılığı üzerine haber / yorum
13	Radikal	26 Mart 1999 Cuma	Yogoslavya'ya yapılan askeri operasyon (Sadece kapak sayfası)
14	Cuma	28 Mayıs 1999	Çeşitli siyasal İslam yazıları
15	Akit	7 Eylül 2000 Perşembe	Çeşitli siyasal İslam yazıları
16	Milliyet	13 Aralık 2000 Çarşamba	4000 polisin İstanbul'da yaptığı toplu yürüyüş
17	Radikal	13 Aralık 2000 Çarşamba	4000 polisin İstanbul'da yaptığı toplu yürüyüş
18	Milliyet	20 Aralık 2000 Çarşamba	"Sahte Oruç Kanlı İftar" başlıklı haber
19	Radikal	20 Aralık 2000 Çarşamba	"Hayata Dönüş" operasyonu sonucunda toplam ölü sayısı 17'yi buldu
20	Radikal	22 Aralık 2000 Cuma	Çanakkale Cezaevi'nde yaşanan direniş - 4 ölü, 18 yaralı
21	Hurriyet	23 Aralık 2000 Cumartesi	"Hayata Dönüş Operasyonu" ile ilgili çeşitli haberler
22	Leman	23 Aralık 2000 Cumartesi	"Kanlı Senaryo; Bitmedi, Bitmiyor, Bitmeyecek"
23	Radikal	23 Aralık 2000 Cumartesi	"Hayata Dönüş Operasyonu" sona erdi: 26 ölü

24	Sabah	24 Aralık 2000 Pazar	"Hayata Dönüş Operasyonu" sonrasında gelişen olaylarla ilgili çeşitli haberler
25	Sabah	24 Aralık 2000 Pazar	Bülent Forta ve Ercan Çitlioğlu ile F Tipi Cezaevleri ve "Hayata Dönüş Operasyonu" üzerine yapılan söyleşi
26	Cumhuriyet	25 Aralık 2000 Pazartesi	"Hayata Dönüş Operasyonu" sonrasında gelişen olaylarla ilgili çeşitli haberler
27	Yeni Binyıl	25 Aralık 2000 Pazartesi	2.5 yıldır hapiste bulunan Pınar Selek'in tahliyesi reddedildi
28	Cumhuriyet	26 Aralık 2000 Salı	"Hayata Dönüş Operasyonu" sonrasında tutuklular çeşitli illerdeki F Tipi cezaevlerine gönderiliyor
29	Radikal	26 Aralık 2000 Salı	"Hayata Dönüş Operasyonu" sonrasında gelişen olaylarla ilgili çeşitli haberler

Arşivdeki günlük gazeteler (Alfabetik)

No	Gazete İsmi	Tarih	Gündem - Haber - Açıklama
1	Akıncı Yol	1 Haziran 1997	Çeşitli siyasal İslam yazıları
2	Akit	7 Eylül 2000	Çeşitli siyasal İslam yazıları
3	Alınteri	6 Mayıs 1996	"1 Mayıs'ı Kazandık! Sıra Yarını Fethetmekte"
4	Bilim ve Ütopya	Kasım 1995	"Turan Dursun'un Kaybolan Başyapıtı Bulundu: Kutsal Kitapların Kaynakları"
5	Cuma	28 Mayıs 1999	Çeşitli siyasal İslam yazıları
6	Cumhuriyet	26 Aralık 2000 Salı	"Hayata Dönüş Operasyonu" sonrasında tutuklular çeşitli illerdeki F Tipi cezaevlerine gönderiliyor
7	Cumhuriyet	25 Aralık 2000 Pazartesi	"Hayata Dönüş Operasyonu" sonrasında gelişen olaylarla ilgili çeşitli haberler
8	Cumhuriyet	25 Mayıs - 31 Mayıs 1996	Yazı Dizisi: "Nurhak'ta Bir Şafak Vakti" Turan Feyzioğlu
9	Dayanışma	1 Ekim 1996	Çeşitli siyasi yazılar
10	Demokrasi	30 Mart - 3 Nisan 1996	Yazı Dizisi: "Devlet Partisinin Güçlü Hizbi: MHP" Tanıl Bora ve Kemal Can
11	Demokrasi	16 Ağustos - 18 Ağustos 1996	Yazı Dizisi: "Anarşistlerin Gözüyle İspanya Devrimi" Halil Beytar
12	Genç Erenler	Nisan 1996	Çeşitli siyasal İslam yazıları
13	Gökyüzü	16 - 30 Kasım 1998	SODEXHO'ya boykot olasılığı üzerine haber / yorum
14	Hurriyet	23 Aralık 2000 Cumartesi	"Hayata Dönüş Operasyonu" ile ilgili çeşitli haberler
15	Leman	23 Aralık 2000 Cumartesi	"Kanlı Senaryo; Bitmedi, Bitmiyor, Bitmeyecek"
16	Milliyet	13 Aralık 2000 Çarşamba	4000 polisin İstanbul'da yaptığı toplu

			yürüyüş
17	Milliyet	20 Aralık 2000 Çarşamba	"Sahte Oruç Kanlı İftar" başlıklı haber
18	Radikal	13 Aralık 2000 Çarşamba	4000 polisin İstanbul'da yaptığı toplu yürüyüş
19	Radikal	20 Aralık 2000 Çarşamba	"Hayata Dönüş" operasyonu sonucunda toplam ölü sayısı 17'yi buldu
20	Radikal	22 Aralık 2000 Cuma	Çanakkale Cezaevi'nde yaşanan direniş - 4 ölü, 18 yaralı
21	Radikal	23 Aralık 2000 Cumartesi	"Hayata Dönüş Operasyonu" sona erdi: 26 ölü
22	Radikal	26 Mart 1999 Cuma	Yogoslavya'ya yapılan askeri operasyon (Sadece kapak sayfası)
23	Radikal	10 - 13 Mart 1997	Yazı Dizisi: "Ferman Devletinse Üniversiteler Kimin?" Nevzat Basım
24	Radikal	26 Aralık 2000 Salı	"Hayata Dönüş Operasyonu" sonrasında gelişen olaylarla ilgili çeşitli haberler
25	Sabah	24 Aralık 2000 Pazar	"Hayata Dönüş Operasyonu" sonrasında gelişen olaylarla ilgili çeşitli haberler
26	Sabah	15 Ocak - 2 Şubat 1997	Yazı Dizisi: "Bediüzzaman Said Nursi'den Fettullah Gülen Hoca'ya Nur Hareketi" Hulusi Turgut
27	Sabah	24 Aralık 2000 Pazar	Bülent Forta ve Ercan Çitlioğlu ile F Tipi Cezaevleri ve "Hayata Dönüş Operasyonu" üzerine yapılan söyleşi
28	Söz	4 Mayıs 1996	Çeşitli yazarların 1 Mayıs değerlendirmeleri
29	Yeni Binyıl	25 Aralık 2000 Pazartesi	2.5 yıldır hapiste bulunan Pınar Selek'in tahliyesi reddedildi

Bölüm I: Belgeler

96 Yıl Hapis Cezasının Öyküsü[12]

♫ *FERMAN DEVLETİN ÜNİVERSİTELER BİZİMDİR* ♫

Jüri kendi bölmesine geçti, sanıklar da yerlerine. Ancak öyle bir bakış vardı ki sanıklarda denk geleni rahatsız etti. Öylesine inatçı ve kararlı. Jüri bile rahatsız oldu, öfkeli sesler yükseldi yukarılardan bir yerden. İşaret ettiler, indi yine kılıçlar parıldayarak tarih sahnesine. İşaret ettiler çaldı çanlar bir kez daha anaların çığlıklarıyla, çanlar tekrar eşlik etti bir başka sahipsiz davaya, amfilerin isyankâr çocuklarının infaz emrine ve hapishanelerde çürütülmek istenen ülkemizin geleceğine.

[Arkaplanda Pink Floyd'un "*The Division Bell*" (1994) albümünden "*High Hopes*" çalıyor.]

Şu anda dinlemekte olduğunuz bu radyo belgeseli İstanbul Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu tarafından hazırlanmış olup, toplam 96 yıl hapis cezasına çarptırılan 8 öğrencinin öyküsünü anlatmaktadır. Çabamız karmaşık ülke gündemi içinde bu olayın benzerleri gibi unutulmasının önüne geçmek, dileğimiz ise tekrardan benzeri olayların yaşanmaması ve siz sayın dinleyicilerin bizle beraber buna karşı durarak öğrencilerin sesine kulak vermesidir.

♫ *FERMAN DEVLETİN ÜNİVERSİTELER BİZİMDİR* ♫

96 Yıl Hapis Cezasının Öyküsü

Başlangıç: Öğrenciler Ne Yapmış?

Herşey '95–'96 öğrenim yılında harçlara yapılan yüzde 350'lik anormal zamla başladı. Gitgide ağırlaşan koşullar ve bir türlü çözülmeyen akademik sorunların çözümü için zaten bir arada duruş yollarını araştıran öğrenciler bu yeni karşı atakta tam bir dönüm noktası yaşadı. '80'lerden sonra dibe vuran öğrenci muhalefeti İstanbul ve Ankara'da kurulan Öğrenci Koordinasyonları eşliğinde hızlı bir yükselişe geçti.

Öğrenci Koordinasyonları'nın ilk işi harçlara yapılan bu zammı kaldırtmak için imza toplamak oldu. Ülke genelinde 350 bin gibi rekor bir sayıya ulaşan bu imzalar 20 Ekim 1995'te Ankara Kızılay'da yapılan bir mitingle paralı eğitim ve özelleştirmenin durdurulmasına ilişkin talepleri de içererek, TBMM Başkan Vekili Kamer Genç'e iletildi. İmzaları iletmek üzere seçilen üç temsilciden biri, bu ve bunun gibi şeyler için sonradan 12,5 yıl ağır hapis alacağını henüz bilmeyen Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencisi Mahmut Yılmaz'dı.

1997 ya da 1998 yılında hazırlanan, ulusal ve yerel radyolarda yayınlanan program kaydının çözümüdür [AY]

İmzaların verilmesinin ardından iki ay geçmesine rağmen hiçbir sonuç alınamamıştı. Bunun üzerine İstanbul Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu harekete geçti ve 20 Aralık 1995'te demokratik kitle örgütlerinin de katılımıyla Beyazıt'ta 5000 kişilik büyük bir miting düzenledi. Mitingde okunan basın açıklamasında bu imzaların takipçisi olunacağı söyleniyordu.

İki ay daha süre geçti. Devletten halen bir yanıt alınamamıştı. Bu sefer Ankara Üniversiteleri Öğrenci Koordinasyonu bir kampanya başlattı. "Harçları ödeyip köleleşmeyelim, Dinar'a gidip özgürleşelim" kampanyası ile topladıkları yardımları deprem nedeniyle yakınlarını kaybeden, evlerinden, işlerinden olan Dinar halkına ulaştırdılar. Yardımların dağıtılması için Dinar kaymakamı ile bizzat görüşen öğrenci heyetinde Mahmut Yılmaz ve ilerde onunla beraber yargılanıp 18 yıl ağır hapis cezası alacak olan arkadaşları Özgür Tüfekçi ve Bülent Karakaş da bulunuyordu.

Ve ardından Cumhuriyet tarihinde ilk olma özelliği taşıyan hatta milletvekili Necdet Menzir'i yerinden sıçratıp "Kim soktu bu teröristleri buraya?" dedirtecek o meşhur eylem gerçekleşti. 8 Hacettepeli öğrenci Türkiye Büyük Millet Meclisi dinleyici locasında milletvekillerine "Öğrenim hakkımız engellenemez", "Paralı eğitime hayır" diye seslendi ve "Paralı eğitime hayır" pankartı açtı. Aynı gün İstanbul Üniversitesi'nin işgal edilmesi öğrencilerin gündeme bomba gibi düşmesine neden oldu.

Öğrenciler sonuç alıcı her türlü yolu deniyordu. Bazı öğrencilerin harçlarını ödeyemeyip okuldan atılmanın eşiğine gelmesi üzerine Öğrenci Koordinasyonları 27 Mart 1996'da harçların iptali için Danıştay'a dava açtı. Aynı gün Milli Eğitim Bakanı Turhan Tayan ile görüşen öğrenciler, arkadaşlarının kaydının yapılmasını istediler. Bakan Tayan tüm basının önünde konuyla ilgileneceğine söz vermesine rağmen yine hiçbir gelişme sağlanamadı.

Son durumla beraber öğrenim yılının sonuna gelinmesine rağmen öğrencilerin hiçbir talebinin hükümet tarafından dikkate alınmadığı görülüyordu. Bunun üzerine artık tüm Türkiye'de kurulmuş olan Öğrenci Koordinasyonları'nın katılımıyla son bir miting düzenlendi. 24 Nisan'da Beyazıt'ta yapılan mitingde talepler yine aynıydı. Harçların iptal edilmesi ve harçlarını ödeyemeyen öğrencilerin kaydının yapılması. Ancak, hiç beklenmedik ve sonradan neler olacağının habercisi gibi olan bir gelişme bu mitinge gölge düşürdü. Ankara'dan gelmesi beklenen öğrencilerden birçoğu gözaltına alınmıştı.

♫ *ZİNDANLAR BOŞALSIN ÇETELERE YER KALSIN* ♫

Av Başlıyor

Öğrenciler talepleri için 1995 yılı 20 Ekim'inden 1996 yılı 24 Nisan'ına kadar birçok kez eylem yaptı. Defalarca kez alanları doldurdular, imza topladılar,

talepleri için dava açtılar. Yöntemleri her zaman demokrat ve barışçı oldu. Hiçbir eylemleri toplum huzurunu bozmadı. Hatta artan bir meşruiyet ve sempati ile beraber destek kazandı. Talepleri gittikçe toplumsallaştı. Özellikle bu, yani öğrenci muhalefetinin toplumun diğer katmanlarını da sarmaya başlaması birilerini harekete geçirmeye yetti de arttı bile. Zaten hazırdılar. Tek yapmaları gereken düğmeye basmaktı.

Ve Av Başladı

17–22 Nisan 1996 tarihleri arasında Ankara'nın çeşitli üniversitelerinde okuyan 31 öğrenci hiçbir gerekçe gösterilmeden Terörle Mücadele Şubesi'nde görevli polis ekipleri tarafından evlerinden, okullarından, yurtlarından ve sokaklarından gözaltına alındı. Gözaltına alınan öğrencilerden birçoğu yer yer belirtildiği gibi sözü edilen eylemlerde temsilci olarak yer almış, görüşmelerde bulunmuştu. Yıl içinde yeniden başlayan ülkücü saldırılar ve artan polis baskısıyla sinyallerini veren bu gelişmenin daha sonradan ağır hapis cezasına evrileceğini işin doğrusu kimse tahmin edemiyordu.

İlk olarak Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Başsavcılığı tarafından 19 Nisan 1996'da öğrencilere 15 gün gözaltı süresi verildi. Aynı tarihte öğrencilerin avukatları görüşme ve hukuki yardım talebinde bulundu. Ancak savcılık bunu reddetti. Operasyonun ikinci adımı ise öğrencilerin sorgusunda başlatıldı.

İşkence

Öğrenciler gözaltında kaldıkları süre boyunca, Adli Tıp Kurumu tarafından da belgelenen, hayatlarına kastedecek ölçüde ağır işkencelere maruz kaldılar.

Öyle ki Uluslararası Af Örgütü ilki 26 Nisan'da, ikincisi 7 Mayıs'ta olmak üzere iki kez dünya çapında "acil eylem çağrısı" yapmak zorunda kaldı.

Çiller: "Türkiyemizin gündeminden bu işkence faslı ya kalkacak ya kalkacaktır."

[Arkaplanda müzik çalıyor.][13]

Öğrencilerin Maruz Kaldığı İşkenceler

Nurdan Bağca: Dayak, hakaret, basınçlı su, cinsel taciz, tecavüz tehdidi.

Deniz Kartal: Dayak, hakaret, cinsel taciz, ölüm ve tecavüz tehdidi.

Metin Murat Kalyoncugil: Dayak, hakaret, haya burma, soğuk suya tutma, Filistin askısı.

Hangi parçanın çaldığını öğrenemedik. Nekropsi'ye ait olabilir [AY].

Yekbun Uzun: Dayak, hakaret, Filistin askısı, soğuk suya tutma.

Ercan Yenigül: Dayak, hakaret, Filistin askısı, tuvalete çıkarılmama.

İbrahim Ethem Altun: Dayak, hakaret, haya burma, Filistin askısı.

Evet, öğrenciler gözaltı süresi boyunca duyduğunuz bu korkunç işkencelere maruz kaldılar. Basında Af Örgütü Raporu'nun da etkisiyle çıkan işkence haberleri kamuoyunun dikkatini öğrencilere yöneltirken, Ankara'da yaşanan bir başka gelişme öğrencilerin başına geleceklerin daha bitmediğini gösteriyordu.

İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi'ni 24 Nisan 1996'da arayan bir bayanla yetkili kişi arasında şu konuşma geçti:

Temsilci: Alo, İnsan Hakları Derneği.

Kadın: İyi günler.

Temsilci: İyi günler.

Kadın: Ben, bu gözaltına alınan üniversitelilerin komşusuyum. Dikmen'de oturuyorum. Çocukların evine girip çıkanlar oldu. Size haber vermek istedim.

Temsilci: Tabii ki, isminizi alayım.

Kadın: İsmimi vermesem olmaz mı?

Temsilci: Mümkün. Kısaca ne gördüğünüzü anlatsanız.

Kadın: Tabii. İlk önce evin önüne bir sivil polis otosu geldi. Polislerin yanlarında karton koliler vardı. Eve girdiler, fakat evden çıktıklarında elleri boştu. Sanıyorum o kolileri öğrencilerin evine bıraktılar.

Temsilci: Sonra bir daha geldiler mi?

Kadın: Evet, geldiler. Üstelik bu sefer yanlarında öğrenciler de vardı. Kalabalıktılar.

Temsilci: Teşekkürler hanımefendi.

Kadın: Rica ederim.

Bayanın sözünü ettiği iki öğrenci daha sonradan ilginç bir tesadüf eseri evlerinde Molotof kokteyli ve örgütsel doküman bulunduğu gerekçesiyle örgüt üyesi olmaktan ceza aldılar. Öğrencilerden birisi 18, diğeri 12,5 yıl ağır hapis cezasına çarptırılırken evde oturanlardan Bülent Karakaş mahkemeye verdiği savunmasında aynen şöyle diyordu:

"Emniyetteki işkence sırasında basınçlı su sıkma, askıya alma, haya burma gibi yöntemleri kullanılırken bana sürekli 'seni devrimci yola sokacağız' diyorlardı. Dokuzuncu gün ev aramasına götürüldüm. Oturduğum dairenin kapısına geldiğimizde keskin ve çok ağır bir koku vardı. Polislerden biri bana dönerek 'Bu koku seni bitirecek oğlum' dedi. Salona açılan odaya girdiğimizde çok sayıda dergi, afiş vb. malzeme vardı. Bunlar daha önce kesinlikle bizim evde değildi. Sonra benim odama girdiğimizde elbiselerimin altından, içinde Molotof kokteyli ve pankart olan bir çanta çıkardılar. Emniyetteki işkence sırasında bir kere elime zorla Molotof kokteyli tutturmaya çalıştılar ve ben tutmadım. Daha sonra

saçlarımı yolarak, onlarca saç teli aldılar. Öğrendiğime göre pankarttan saç telim çıkmış."

Öğrencilerden birinin babası çocuğu gözaltındayken bu evde bir gece kaldığını, böyle bir şey görmediğini görse bile mantıken yok etmesi gerektiğini belirterek tanıklık yapmak için mahkemeye başvurdu. Ancak mahkeme öğrencilerin savunmalarıyla beraber bu talebi de reddetti. İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi'ni arayan bayan ise, avukatların tüm çabalarına rağmen yargılama sürecine katılmadı. Bu önemli görgü tanığına halen ulaşılmaya çalışılmaktadır.

Benzer bir olay, kamuoyunun yakından takip ettiği, Oya Gökbayrak Davası'nda yaşandı. Tekerlekli sandalyeye mahkum olmasına rağmen, özellikle cezaevlerindeki tutuklular için gösterdiği duyarlılıkla büyük sempati toplayan Oya Gökbayrak'ın evi Ekim '96'da basılmış ve kendisi gözaltına alınmıştı. Evi basan polisler yaptıkları aramada Oya Gökbayrak'ın tekerlekli sandalyesinde uyuşturucu madde bulduklarını iddia etmiş, bunun üzerine kendisine dava açılmıştı. Oysa söz konusu sandalye olaydan kısa bir süre önce tamire gitmişti.

Oya Gökbayrak'ın en büyük şansı, davasının niteliği sebebiyle Devlet Güvenlik Mahkemesi kapsamına girmemesiydi. Davaya bakan ağır ceza mahkemesi, ortadaki şüpheli durumu sezdi ve olayın üzerine cesaretle gitti. Sonuçta mahkeme, polisler hakkında suç duyurusunda bulunurken, tutuklu bulunan Oya Gökbayrak tahliye edildi. Polislerin yargılanması hâlâ sürmektedir.

Öğrenciler ise bu kadar şanslı değildi. Yasalara aykırı olmayan, ancak son derece olağandışı ve alışılmamış başka bir uygulamayla karşılaştılar. Bir Devlet Güvenlik Mahkemesi savcısının doğrudan Emniyet'teki sorgulamaya katılması ve karara dayanak oluşturacak savcılık ifadelerini, doğrudan gözaltında alması rastlanmamış bir şeydi. Gözaltındaki öğrenciler, duruşmalarda mahkemeye verdikleri savunmalarında savcılık ifadelerinin baskıyla alındığını hatta o an savcının ifade aldığını dahi bilmediklerini, savcının kendisini tanıtmadığını belirtiyor ve yasal haklarını kullanarak savcılık ifadelerini reddediyorlardı. Ancak bu savunma da mahkeme tarafından ciddiye alınmadı.

Ve Öğrenciler Yargılanıyor

Evet, oldukça ciddi şaibeler yaşayan sorgulama süreci bitmiş, sıra öğrencilerin yargılanmasına gelmişti. Gözaltındaki öğrenciler ilk olarak, sorgu hakimliği önüne çıkarıldı ve Ankara 1 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından sorgulanan öğrencilerden 7'si hakkında tutuklama kararı verildi. Tutuklanan Ahmet Aşkın Doğan, Özgür Tüfekçi, Bülent Karakaş, Mahmut Yılmaz, Deniz Kartal ve Elif Kahyaoğlu adlı öğrenciler Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'ne kondu.

Avukatlar tarafından tutuklama kararına iki kez itirazda bulunuldu. Her iki itiraz da Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından reddedildi.

Tutuklama kararı büyük tepki topladı. Ancak asıl tepki, savcılık iddianamesinin açıklanması ile doğdu. Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede 15 üniversite öğrencisinin yasadışı silahlı örgüt üyesi olmak, patlayıcı madde bulundurmak ve kullanmak iddiasıyla Türk Ceza Yasası'nın 168 / 2 ve 264. maddeleri ile Terörle Mücadele Yasası uyarınca cezalandırılmaları istendi. Hazırlanan iddianamede öğrencilere yöneltilen suçlamaların ortak özelliği neredeyse hiçbirinin suç tanımına uymamasıydı.

Öğrencilerin İşlediği Suçlar

1. 20 Ekim 1995'te harçların kaldırılması için toplanan imzaları Kızılay Meydanı'nda basın açıklaması yaptıktan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne vermek.
2. 1 Mayıs 1995'te Ankara Demokrasi Platformu tarafından düzenlenen yasal 1 Mayıs Mitingi'ne katılmak.
3. 29 Şubat 1996'da Türkiye Büyük Millet Meclisi dinleyici localarında pankart açıp slogan atmak.
4. 1 Mayıs 1996'da Cebeci'deki Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu önünde harçlarla ilgili basın toplantısına katılmak.
5. 13 Mart 1996'da "Eğitim–Sen Kapatılamaz" Mitingi'ne katılmak
6. 14 Nisan 1996'da Ankara Demokrasi Platformu tarafından düzenlenen "5 Nisan Kararlarına Hayır" Mitingi'ne katılmak.
7. '68'liler Birliği Vakfı'nda yapılan Ankara Üniversiteleri Öğrenci Koordinasyonu toplantısına katılmak.
8. Gazi Üniversitesi'nde öğrenci sorunları ile ilgili çalışmalar yapmak.
9. 30 Mart 1996'da korsan gösteri yapmak.

Bu suçlamaların ardından duruşmalar başladı. Ankara 2 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yapılan ilk duruşmada öğrenciler ve avukatlar ilk savunmalarını yaptılar. Yine aynı şeyi söylüyorlardı. "Yaptığımız tüm eylemler meşru ve demokratik bir zemine oturmaktadır. Meclise imza götürmek ya da harçların kaldırılması için dava açmak, işkence görmeyi ve hapse atılmayı gerektiriyorsa diyecek bir şeyimiz yoktur. Bize yönelttiğiniz yasadışı örgüt üyesi suçlamasıysa olsa olsa kamuoyunda bize karşı uyanan sempatiyi yok etmek içindir."

25 Temmuz'da 2 öğrenci daha gözaltına alındı. Bu öğrencilerden Metin Murat Kalyoncugil'in gördüğü işkence Adli Tıp Kurumu tarafından da onaylanırken yine aynı sebepten diğer öğrenci Belgin Cengiz Türkiye İnsan Hakları

Vakfı Tedavi Merkezi'nde tedavi görmeye başladı. Daha sonradan Metin Murat Kalyoncugil tutuklanarak cezaevine gönderildi.

İkinci duruşma 19 Ağustos 1996'da yapıldı. Avukatların Dikmen semtinde oturan öğrencilerin evlerinde molotof kokteyli ve örgütsel doküman bulunmadığına dair tanık dinletme istemi reddedildi ve yetkili imzalarından biri eksik olan polislerin hazırladığı arama tutanağı yeterli sayıldı.

Üçüncü duruşmada sonradan gözaltına alınan 2 öğrenci daha davaya eklendi. Ancak bu duruşmada savcılık makamı esas hakkındaki mütalaasını hazırlamak için süre istedi ve gözler 21 Ekim'e çevrildi.

21 Ekim'deki dördüncü duruşmada iddia makamı beklendiği gibi yoğun suçlamalarla dolu bir liste çıkardı ve bunu mahkemeye sundu. Buna göre öğrencilerin işlediği suçlar şunlardı:

Bülent Karakaş, Metin Murat Kalyoncugil, Ahmet Aşkın Doğan ve Özgür Tüfekçi: Yasadışı örgüt üyesi olmak ve patlayıcı madde yani molotof kokteyli bulundurmak.

Deniz Kartal, Elif Kahyaoğlu ve Nurdan Bayşahan: Bilerek ve isteyerek yasadışı örgüte yardım ve yataklık etmek.

Beşinci duruşmada sanıklar ve avukatlar esas hakkındaki savunmalarını yaptılar. Öğrenciler yalnızca birer üniversite öğrencisi olduklarını tekrar tekrar vurgularken, avukatlar da davanın hukuki açıdan kabul edilemez yönlerine sürekli dikkat çektiler. Buna göre ortada yasadışı örgüt tanımlamasına uyacak elverişli bir durum olmadığı, öğrencilerin böyle bir yaşam tarzından çok ötede olduğu, hayatlarında gizli bir yan olmadığı gibi kira kontratlarından okullarına kadar her şeyin açık olduğu belirtiliyordu. Avukatlar bu görüşler doğrultusunda savunmalarını verirken, mahkeme bir karara varmak için duruşmayı erteledi. Daha sonra yankıları dalga dalga tüm dünyaya yayılacak olan karar açıklanmak için 6 Aralık '96'yı bekleyecekti.

Ve Ferman

Evet, bir prosedür de olsa, duruşmalar yapılmış ve savunmalar verilmişti. 6 Aralık '96 günü kararın açıklanacağı saat gelen avukatlar Terörle Mücadele'de görevli polislerin imalı bakışları altında salona girdiler. Saat 9.30'da salona gelen mahkeme heyeti, bir karara varamadığını söyleyerek tekrar içeri çekildi ve yaklaşık yarım saat sonra gelerek ailelerin çığlıkları ve öğrencilerin "Ferman devletin üniversiteler bizimdir" sloganları arasında kararını açıkladı.

Bülent Karakaş, Metin Murat Kalyoncugil, Ahmet Aşkın Doğan ve Özgür Tüfekçi 18 yıl 20 gün, Mahmut Yılmaz 12 yıl 6 ay, Deniz Kartal, Elif Kahyaoğlu ve Nurdan Bayşahan adlı öğrenciler 3 yıl 9 ay hapis cezasına ve muhtelif miktarlarda para cezasına çarptırılmıştı. Mahkeme heyetinden bir hakimin "Kararı almadan önce 20 gün uyuyamadım" demesinin sebebi anlaşılırken bir başka

hakimin talimatı üzerine Çevik Kuvvet Polisleri dinleyicilere ve basın mensuplarına saldırdı. Saldırıda Türk Kadınlar Birliği Eski Başkanı Fatma Feriha Öztürk ağır yaralandı ve ameliyata alınmak zorunda kaldı.

Kararın açıklanmasının ardından gelen tepkiler müthişti. Öğrenci aileleri bu işin peşini bırakmayacaklarını söylerken, ülkenin önde gelen yazarları, gazetecileri ve sanatçıları bu olayın derin bir adaletsizlik içerdiğini ve kararın siyasi yönünün ağır bastığını söylüyorlardı. Susurluk'la ortaya çıkan çeteler açık bir şekilde emniyet amirlerinden başbakana kadar kollanırken öğrencilerin cinayet işlemiş gibi aldıkları bu cezalar insanları doğal olarak isyan ettirmişti. Mizahi bir şekilde "kalemli çete" olarak adlandırılan bu öğrencilerin akıbetini kimse onaylamıyordu ve bu yüzden tepkiler Uluslararası Yazarlar Kulübü PEN'e kadar uzandı.

Mustafa Balbay, 16 Aralık 1996 *Cumhuriyet*: Ortada silah yok ama ilerde silahlanacaktır. Zaten silahlanacaklarına göre silahlı çete kurmak suçundan hüküm giymeleri gerekir. Bir aydır Türkiye'nin gündemini işgal eden olaylara bakıp 8 üniversite öğrencisinin üçünün 18 yıl hapis cezasına çarptırıldığını görünce yurttaş olarak sormadan edemiyorum. Acaba bu öğrenciler savunma yaparken hata mı işlediler? "Biz örgüt üyesi değiliz, demokratik bir üniversite istiyoruz, bunun için mitingler, eylemler yaptık" diyeceklerine "Biz bir çete kurduk, silahları da almak üzereydik vatan için bir şeyler yapacaktık" mı deselerdi?

Fatih Altaylı, 9 Aralık 1996 *Hürriyet*: Cuma akşamı televizyon haberlerini dinlerken isyan ettim. Mecliste pankart açarak protesto gösterisi yapan öğrenciler 20 yıla yakın hapisle cezalandırılmışlardı. Adam öldürmemişler, banka soymamışlardı. Irza geçmemişlerdi, dağa çıkmamışlardı. Yalnızca mecliste pankart açıp protesto gösterisi yapmışlardı.

Erbil Tuşalp, 26 Aralık 1996 *Radikal*: Tavanına çiğköfte yapıştırmak, hırsız aklamak, devlet kesesinden mutluluk çubuğu taktırmak, eli kanlı katil barındırmak, şeriatı iktidar yapmak gibi birtakım yasama faaliyetine tanık olunan TBMM'ye "Paralı eğitime hayır" pankartı astıkları, "Ferman devletin üniversiteler bizim" diye bağırdıkları için o güzel çocuklar, ilk kez bu yılbaşını cezaevinde geçiriyorlar.

Oral Çalışlar, 22 Aralık 1996 *Cumhuriyet*: Gençlere şahin olan devlet iş cinayet çetelerine gelince son derece barışçı davranmayı da becerebiliyor.

Yıldırım Türker, 26 Ocak 1997 *Radikal 2*: Düzen gerçek düşmanlarını çok iyi tanıyor. Ankara'da 18 yıla kadar hapis cezası alan gençler daha fazlasını bile hak ettiler. Onlar genç, onlar silahsız, onlar inatçı, onlar en büyük tehdit.

Nihat Genç, 15 Aralık 1996 *LeMan*: Hoş geldiniz canlı maymunlar lokantasına. Barbarlar cennetine. Taze gevrek 18 yaşında çocuklarımız var. Yağma Hasan'ın börekleri. Alın çürütün, alın öldürün, alın susun.

Ali Sirmen, 9 Aralık 1996 *Milliyet*: Aynı salonda canlı canlı insan yakanların üçer yıllık tutukluluğunu gören bir kişi olarak pankart asıp korsan gösteri yapan bir gencin 18 yıla mahkûm olmasını tabii ki içime sindiremedim. Sanık yakınla-

rına kararı protestoları sırasında gelen polis dayağı işin sadece garnitürüydü. TV ekranına mahkeme sonuçlarını dinler ve olayları izlerken kendi kendime sormadan edemedim: Nereye zavallı Türkiye, nereye?

Doktor Zafer Özer, 19 Aralık 1996 *Emek*: Faşizmin tüm sokak aralarına girdiği bir dönemde 168 / 2'den en fazla 7 yıl, yaklaşık 10–15 yıl sonra her geçen gün demokratikleştiğimizi iddia ettiğimiz bir dönemde ise 168 / 2'den 18 yıl ceza aradaki bu fark verdiğiniz kararın sizin dışınızda alındığının en somut örneğidir. Zat–ı âlinize çok önemli bir görev düşmektedir. Bu gençlerin isnat ettiğiniz bütün eylemleri yaptığını farzedelim peki ne yapmış bunlar? Birtakım gösterilere katılarak "Paralı eğitime hayır", "Özerk demokratik üniversite", "Polis dışarı bilim içeri", "Eğitimde özelleştirmeye hayır", "Harçlara hayır" gibi bir dizi slogan atarak devleti tehlikeye soktular. Bu durumda Türkiye Büyük Millet Meclisi Üniversiteler Araştırma Komisyonu'nun geçtiğimiz hafta yayınlanan raporunu tez elden ele geçirip bu çocuklar için hazırladığınız iddianamenin ayrısını komisyon üyeleri için de hazırlamalısınız çünkü komisyonun hazırladığı raporda bu gençlerin dile getirdikleri sorun ve taleplere nazaran düzeniniz için daha tehlikeli olabilecek belirlemeler ve istemler vardır.

Ataol Behramoğlu: Acımasız bir sistem. Çok duyarsız bir sistem. Demeyeceğim ki daha dikkatli olmaları gerekir falan, böyle bir şeyler söylemeyeceğim. Sıkı dursunlar ve bizim yapabileceğimiz ne varsa biz de tabii düşüneceğiz, bize de bir anlamda yol gösterilsin ve birlikte mücadele edelim. Onları oradan bir an önce çıkarmak lazım.

Tarık Akan: Geçmiş olsun diyorum onlara, bol bol Nazım Hikmet okusunlar.

Gündüz Vassaf: Türkiye hapiste olmaları gerekenlerin dışarıda, dışarıda ihtiyacımız olan siz üniversitelilerin hapiste olduğu bir ülke konumunda. Anlayamazlar ama özgürlüğünüz sizi yargılayanları da özgürleştirecek.

Aytaç Arman: Eğer demokrasi diyorlarsa veya demokrasi diyorsak akılcı olmak zorundayız. Tabiî ki böyle bir karara katılmak mümkün değil.

Rusya PEN başkanı Alexander Tkachenko: "*I know what is it, when students are poor, when students haven't freedom. I don't want in this country ... But I don't want students in prison. I want support for students from government and release all students from prison. It is my own opinion and I will ask the government, the president of Turkey*".[14]

Amerika PEN başkanı J. Ackerman: "*Many of the writers here may have their own ideas about this particular issue. And you're welcome to speak with them. But as a group, we emphasize the need to have all ideas freely expressed and to have them expressed non–violently, by those expressing them, by the government. So we will urge the*

"Öğrencilerin fakir olmasının, özgürlüğe sahip olmamasının ne demek olduğunu biliyorum [KONUŞMA BOZUK, ANLAŞILMIYOR, AY] Ama öğrencilerin hapiste olmasını istemem. Hükümetten öğrencilere destek olmasını istiyorum ve hapisteki bütün öğrencilerin serbest bırakılmasını talep ediyorum. Bu benim kişisel görüşüm ve bunu Türk hükümetinden, başbakanından isteyeceğim"

free expression of ideas and emphasize the non–violent expression of ideas. Thank you very much".[15]

[İsmi belirtilmeyen bir konuşmacı:] Öğrenciler için tam bir özgürlük istiyorum.

[Arkaplanda "*High Hopes*" çalmaya devam ediyor.]

♫ *NE İSTİYORUZ? ... ÖZGÜRLÜK ... NE ZAMAN ... HEMEN ŞİMDİ ... VERMEYECEKLER ... ALACAĞIZ* ♫

[İsimleri belirtilmeyen farklı kişilerin konu hakkındaki görüşleri :] Biz özerk–demokratik üniversite, tüm halk için parasız eğitim parasız sağlık istedik ... Bugün resim çok net bir şekilde ortaya çıktı ... Gerekirse çocuklarımızla, öğrenci arkadaşlarımızla biz üniversitelere gideriz.

♫ *FAŞİZME KARŞI OMUZ OMUZA* ♫

[İsmi belirtilmeyen bir konuşmacı:] Sevgili arkadaşlar. Ben Buca Cezaevi'nde yatmakta olan Manisalı öğrencilerden hepinize sevgi dolusu mesajlar getirdim. Hepsi sizlerin yanında, yüreği sizlerle çarpıyor. Çok teşekkürler.

Çiller: "Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin kapsamı daraltılacak, üçüncü olarak şunu söylemiştim, Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ndekilerin gözaltı süresi azaltılacak."

♫ *DGM'LER BİZİ YARGILAYAMAZ* ♫

[İsimleri belirtilmeyen farklı kişilerin konu hakkındaki görüşleri :] Kirli savaşta barış güçlerinin yanındaydık. Halk bizi tanıyor. Çünkü biz bu ülkenin çocuklarıyız ... Hayatım boyunca hiç eyleme gitmedim. Gözaltına da alınmadım ama bu eyleme katıldım. Aynı şekilde birşey olursa yine gideceğim, katılacağım çünkü haklı olduklarına inanıyorum.

♫ *SAVAŞA DEĞİL EĞİTİME BÜTÇE* ♫

[İsimleri belirtilmeyen farklı kişilerin konu hakkındaki görüşleri :] Bu olay önceden belliydi Sadece ben oğlum için burda değilim. Bütün gençler için buradayım. Hepsi benim çocuğum, kardeşim ... Bu filmi ben dördüncü defadır izliyorum.

Dışişleri Bakanı Tansu Çiller şimdiye kadar bu konuda birçok söz verdi. Ama tek adım atılmadı. Öğrencilere yapılan baskıları ve cezaevinde bulunan

---

[15] "Buradaki yazarların birçoğu bu konu özelinde kendi görüşlerine [farklı görüşlere, AY] sahip olabilirler. Bu konuda kendileriyle konuşabilirsiniz. Fakat grup olarak biz tüm fikirlerin, fikirleri dile getirenler tarafından olsun, devlet tarafından olsun, özgürce ifade edilmesinin ve şiddete başvurulmadan ifade edilmesinin gerekliliğini vurguluyoruz. Bu nedenle fikirlerin özgürce ifadesini talep edeceğiz ve fikirlerin şiddet içermeyecek şekilde ifadesinin önemini vurgulaycağız".

arkadaşlarımızı ... bu durumu protesto etmek için buradayız. Böyle birşey yapılması bir anlamda onları öldürme ... Arkadaşlarımızın işlediği suçsa biz suçu her gün 1000 kez işlemekten geri durmayacağız. Arkadaşlarımızı geri istiyoruz, alacağız ...

Fermana Karşı İnadına Özgürlük İnadina İsyan

Ateşin, güneşin, isyanın, gülüşün ve sevdanın çocuklarına merhaba!

Anadolu'nun ılık rüzgârını avuçlarında harmanlayıp özerk, demokratik üniversite mücadelesinde fırtınaya çevirenlere, fırtına çocuklarına merhaba. Yürürken türkü söyleyenlere, yüzünü hayatın yeşil tonlarına çevirip ülkeyi ve üniversiteyi özgürleştirenlere sokakları güzelleştirenlere merhaba. Düşünülmezi yaratanların coşku, umut, isyan ve sevda türküleri ile güzelleştiğini biliyoruz. Ve yine biliyoruz ki barikatlar kurup, yüreğini avuçlarında taş yapanlar "Üniversiteler bizimdir" diye alanları zaptedenler, emeğin, özgürlüğün, barışın kavgasında kuş kanadına sunulan her tel türkü olan mutlu düşleri, mutlu umutları taşıdılar. Toplumda emeğin, eşitliğin, barışın, özgürlüğün taşıyıcılarına topyekun bir saldırı var. Bu saldırılar işçilerden öğrencilere, cezaevlerindeki tutsaklara kadar her alana yaygınlaştırılıyor. İnsanın insanlaşma mücadelesinin çağdaş Prometeleri teslim alınmaya çalışılıyor. Ama başaramayacaklar. Tarihin kırmızı ışığı yandı artık.

Talepleri toplumsallaşan öğrenci gençlik mücadelesinin ve onun meşru örgütlerinin önünü kesmek için eşitlik, özgürlük, barış, parasız eğitim, parasız sağlık talepleri ile çıktığımız yolda biz Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nce cezalandırılan 8 öğrenciyiz. Baştan aşağı çamura batmış düzenin kahraman çarklıları, efsanevi polis müdürleri bir yanda, dövülen analar, emekçiler, öğrenciler bir yandayken bizler her ne koşulda olursa olsun özgürlük çığlığımızı halkımızın yanına koyduk. Bizlere verilen 96 yıllık cezaya üzülmeyin. Üzülmek düzenin ve sistemin hukuk devleti olduğunu düşünmek olur. Evlerimize polis komplosu sonucu yerleştirilen molotoflara üzülmeyin. Üzülmek insanlık suçu olur. Halka karşı teröre başvuran bir sistemden adil yargılama beklemek insanlık suçu olur.

"Ferman devletinse üniversiteler bizimdir" mücadelesinde yüreğimiz ve bilincimizle sizin yanınızda olacağız. Avluya volta için her çıktığımızda bir cebimizde yüreğimiz, bir cebimizde sevdalarımız ve size göndereceğimiz bir selamımız olacak.

♫ GELSİN YÖK , GELSİN POLİS, GELSİN ZİNDAN, İNADINA İSYAN, İNADINA ÖZGÜRLÜK ♫

♫ FERMAN DEVLETİNSE ÜNİVERSİTELER BİZİMDİR ♫

Mahmut Yılmaz, Bülent Karakaş, Özgür Tüfekçi, Metin Murat Kalyoncugil, Ahmet Aşkın Doğan, Ankara Merkez Kapalı Cezaevi Beşinci Koğuş, Ankara.

İstanbul Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu tarafından hazırlanan "96 yıl Hapis Cezasının Öyküsü" adlı radyo programını dinlediniz.

Neden Cephe? Neyin Koordinasyonu?

Üniversite gençliği isyanda... İsyanlardayız.

Bu isyanın haklı sebepleri var.

Geleceğimiz karartılmak, ülkemiz bir karanlığa sürüklenmek isteniyor.

Sovyetler Birliği'nin dağılması ve soğuk savaş döneminin kapanmasından sonra ABD'nin hegemonyasında gündeme gelen Yeni Dünya Düzeni, ezilenler için kapitalist emperyalist sistemin yeni bir saldırısı olma dışında bir anlam taşımıyor.

Uluslararası sermayenin "Küreselleşme", "Liberalleşme", "Serbest Piyasa Egemenliği" gibi yönelimleri işçi sınıfına ve onun kazanımlarına yönelik topyekûn bir saldırının ideolojik görünümlerini oluşturuyor.

Kapitalizm, sermaye birikim süreçleri açısından uluslararası gelişmeler sonucu gerçek üretim sürecinden kopuk finansal sermaye hareketleri tarafından karakterize edilmeye başladı. Kapitalist üretim süreci açısından ise büyük çaplı kitle üretimine yönelik bant sistemlerinin yerini esnek–yaygın üretim sürecine bıraktığı görülüyor. Kapitalizm bu gelişmelerin sonucu olarak uzunca bir süredir Keynesçi (tam istihdamı ve büyümeyi hedefleyen korumacı, müdahaleci, devletçi) eğilimlerini terk ederek finansal ticaret serbestisinin, küreselleşmeyi ve devletin ekonomik ve sosyal etkinliklerinin küçültülmesini öngören siyasetlere yöneldi.

Bütün bunların ülkemiz gibi bağımlı ülkeler için anlamı, egemen sermaye blokunun kapitalizmin yeniden yapılanmasına yönelik "Liberalleşme" ve "Özelleştirme" politikaları ile ezilenlere karşı pervasız bir saldırıya girişmesi olmuştur. Bu saldırı, yukarıdan aşağıya ve uluslararası sermayenin kriz siyasetlerinin doğrudan bir uzantısı olarak gündeme geliyor. 1996'nın "özelleştirme" yılı ilan edilmesi, SSK gibi sosyal güvenlik kurumlarının tasfiyesinin dillendirilmesi, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi doğrultusunda üniversitelerin satılığa çıkarılmasının önünün açılması bütün bunların sonuçlarından yalnızca bazılarıdır.

Öte yandan uluslararası sermayenin yeni yönelimleri doğrultusunda bir dizi yapısal sorunları aşmaya çalışan Türkiye'de, kronikleşmiş pek çok sorun varlığını sürdürüyor.

Enflasyon rakamları, tarihindeki en üst boyutlarda seyrediyor. Uygulanan (5 Nisan gibi) kriz politikaları krizin yükünü emekçi sınıfların üstüne yıkarken, sermayedarlar ceplerini doldurmaya devam ediyorlar. Bu yüzden sınıflar arası gelir dengesizliği artıyor.

Kürtler, Aleviler gibi uzun yıllar baskı altında tutulan toplum kesimleri bir kimlik ve talebi ve ihkak–ı hak (kendi haklarını alma) durumunda Kürt sorununda "askeri çözüm" dayatmaları sorunun ve krizin daha da içinden çıkılmaz

hale gelmesinden başka bir sonuç vermiyor. Üstelik iki halkın bir arada yaşama umut ve olanaklarını da giderek ortadan kaldırıyor.

Böyle bir konjonktürde dinci–şeriatçı akımlar "sözde" düzene alternatif bağımsız bir güç görüntüsüyle sahneye çıkarılıyor ve giderek güç kazanıyor.

Maraş'ta, Çorum'da 16 Mart'ta sicilini gösteren sivil faşist hareket de devletin yedek gücü (beşinci kol) olarak Kürt illerinde süren savaşta akan kandan beslenerek gelişip güçleniyor.

Ülkemiz böyle bir kriz içinde debelenip dururken, üniversiteler de bundan payını alıyor.

Üniversiteye Ne Oldu?

Eğitim, bilginin yatay dolaşımıdır. İlk ve ortaöğretim kurumları eğitim işlevi görürler. Üniversiteyi bu kurumlardan ayıran bilginin üretildiği bir mekân olmasıdır. Ancak bu, yalnızca teoride böyle.

Türkiye'de bırakalım bilginin üretilmesini, bir bilim adamının ifadesiyle "Bilginin dolaşımına ilişkin ciddi sorunlar yaşanıyor. 12 Eylül ve YÖK dönemi sonrası bir tür bilginin kompradorlaşması dediğimiz ya da bilginin acenteliği dediğimiz süreçler bile zaafa uğradı. Yani batıda üretilen bilginin aktarılmasına ilişkin ciddi bir mesai sarf edilmesi ya da bunu yapabilecek nitelikli kadroların tasfiye edilmesi söz konusu oldu. Kendi içsel yapılanması bakımından baktığımızda eğitim sisteminde ehil olmayan ama ehliyeti olan bir kadro var. [...] Eğitim kurumu çökmüş durumda. Kedimizi, köpeğimizi emanet etmeyeceğimiz insanlar Türkiye'de eğitim kurumlarında istihdam ediliyor." [16]

Bu süreç, bilginin metalaşması ile karakterize olmaktadır. Kapitalizmde üretim sürecinin aldığı yeni boyut, bilginin de bir meta olması sonucunu doğurmuştur. Sistem, artık parası olanı bilgili, olmayanı cahil bırakacak şekilde yapılanmaktadır. Üniversitelerin özelleştirilmesi bu operasyonun yalnızca bir parçasıdır. Harçlar da paralı eğitim düşüncesini paralı eğitim düşüncesini yaygınlaştıran somut bir ideolojik görüntüdür.

Paralı eğitim yalnızca yükseköğretim değil ilk ve orta öğretim düzeyinde de yaygınlaşmaktadır. Devlet üniversitelerinde ve okullarında eğitim ve öğretimin kalitesi son derece düşüktür. Çünkü sermaye rotasını çizmiştir; ezilenlerin "bilgili" olmasını istememektedir. Hedefi, cahil ve hastalıklı bir toplum yaratmaktır.

Üniversiteler bu genel yönelim yanı sıra pek çok sorunla kuşatılmıştır:

Akademik ve mali özerklik yoktur. YÖK'ün idari sultası, siyasal iktidarın doğrudan müdahaleleri ile üniversitelerimiz yönetilmektedir. Bilimsel bağımsızlığın doğal ki, bu koşullarda sözü bile edilemez. Yukarıda özetlediğimiz gibi

---

Doç. Dr. Ufuk Uras. Yer ve tarih belirtilmemiş [AY]

üniversitelerde bırakalım bilgi üretimini, bilgi dolaşımı bile söz konusu olmamaktadır.

Okullarımız polis işgali altındadır. Bir bilim adamının şu sözleri bu durumu gözler önüne sermektedir: "Üniversiteler polis akademisine döndü. Bizim İÜ'de çevik kuvvet ile terörle mücadele basket sahasında maç yapıyor." [17]

İdare ve polisin desteğinde taşra üniversitelerinin çoğunda ve birçok metropol üniversitesinde faşist işgal vardır. Sivil faşistler, son dönemde yükselen demokratik öğrenci hareketi karşısında giriştikleri saldırılarda gösterdikleri gibi, üniversitedeki beşinci kol işlevini görmektedir.

Bütün bunlar, ülkemizde ve onun parçası olan üniversitemizdeki sistematik bir kriz tablosunun görüntüleri olarak, geleceğimizin nasıl karartılmak istendiğini gösteriyor.

Üzerimize gelen bu karanlığa karşı sessiz kalmayacağız. Bu yüzden, isyandayız. Harçlara karşıyız. Çünkü bu her şeyi mal olarak gören kapitalist mantığın ideolojik bir saldırısıdır. Bu saldırıya boyun eğmeyeceğiz. Harçları ödememekle yetinmeyeceğiz. Bu saldırıya karşı parasız eğitim, parasız sağlık istiyoruz. Çünkü sermayenin insanın bütün yaşamsal etkinliklerini pazara düşürmesine ve toplumsallığı parçalamasına karşıyız.

Asimilasyoncu politikalara ve bunun sonucu olarak savaşa karşıyız. Çünkü bu savaştan emekçi halkların kan ve gözyaşından başka bir çıkarı yoktur. Savaşa aktarılan paraların yirmide biri ile harçların maliyeti karşılanabilmektedir. Bütçenin savaşa değil, eğitime aktarılmasını istiyoruz.

Gericiliğe karşıyız. Irkçı ve şeriatçı faşist hareket, ülkemizi bir karanlığa sürüklemek istiyor. Buna karşı duracağız. Çünkü faşizm insana düşmandır. Üniversitelerimizde artık günübirlik yaşadığımız faşist saldırılar, faşist hareketin gerçek yüzünü bir kez daha bize göstermektedir. Sermayenin ve devletinin bu paralı sivil uşaklarına boyun eğmeyeceğiz. Çünkü insanız ve insana düşman bu çeteleri üniversitemizden püskürteceğiz.

Ve özgürlük istiyoruz.

Üniversitelerimizi özgürleştireceğiz. Bunun için üniversite yönetiminde, diğer üniversite bileşenleriyle birlikte (çalışanlar, öğretim elemanları) söz ve karar hakkı istiyoruz.

Ülkemizin emekçi halklarının özgürleşme kavgasının bir parçası olacağız. Bunun için sömürüye karşı eşitlikçi bir dünya, emperyalizme karşı bağımsızlık istiyoruz.

Biz özgürlük istiyoruz.

Kendimiz için Üretenlerin yöneteceği bir dünya için "özgürlük" istiyoruz.

İsyanımızın gerekçeleri bunlardır.

Aynı dipnota (3) referans verilmiş [AY].

Bunları istiyoruz ve alacağız. Almak için her yerde bir araya geliyoruz. Olduğumuz her yerde cepheler oluşturuyoruz.

Cephe nedir?

Cephe, üniversite öğrencilerinin bir araya gelerek oluşturdukları meşru öğrenci örgütlenmelerinin adıdır. Özelleştirmeye, savaşa, gericiliğe karşı olan her öğrencinin içinde yer alabileceği bir zemin olan cepheler, yukarıda özetlemeye çalıştığımız pragmatik çerçevenin hayata geçirilebilme dinamiklerini oluşturmaktadır. Yani isyanımızın en temel muhataplarıdır.

Cepheler, özellikle İstanbul'da kendiliğinden muhalif öğrencilerin toparlandıkları platformlar olarak ortaya çıktı. Yer yer otonom olarak faaliyet gösteren cepheler, zamanla geniş öğrenci kesimleri tarafından kabul gördü. Bugün, yine İstanbul'da, onbeşten fazla cephe faal halde çalışmalarını sürdürüyor.

Üniversiter alan politika öneren kimi öğrenci grupları, cepheleri "antifaşist" olduğu için "dar öğrenci örgütlenmeleri" olarak görmektedir. Cepheler, üniversiter alanda gelişecek bir muhalefetin yukarıda özetlenen gerekçelerle gericiliğe karşı da muhalefet etmesi gerektiğini öngörür. Bu, cephelerin en geniş öğrenci kesiminin çıkarlarını gözetmesi anlamına gelir. "Sendikal" vb. örgütlülük önerenler, en geniş öğrenci kesiminin "çıkarları" ile bütün öğrencileri yanlış bir soyutlama düzeyinde karıştırmakta, böylece öğrencilerin çıkarlarını unutmaktadır. Sonuçta, önerdikleri örgütlülüklerin sistemin dayattığı "öğrenci birlikleri"nden nerede farklılaştığını belirlemek güçleşmektedir.

Cepheler, üniversiter alanın demokratikleştirilmesini hedefleyen, bunun için üniversitelerde de gelecek tasavvurumuzun bir başlangıcı olarak yeni öz yönetime doğru söz ve karar hakkı isteyen, bunu, yani özyönetimi kendi örgütlenmesinde hayata geçirerek olanaklılığını sınayarak gösteren, böylece bütün öğrencilerin "gerçek çıkarlarını" temsil eden örgütlerdir. Bu yüzden cephe, hem önerilen "sendikal" vb. formlardan hem de sistemin dayattığı son derece baskıcı ve gerici bir yasa ile çıkarılmak istenen "öğrenci birlikleri"nden çok daha meşru bir zemindir.

Cepheler, bunların dışında sınırlı bir forma sahip değildir. Kimi okullarda, böyle bir perspektifle hareket eden topluluklar, kimi okullarda dernekler, adları cephe olmasa da cephesel bir faaliyetin o okuldaki taşıyıcılarıdır.

Neyin Koordinasyonu?

Öğrenci cepheleri, bir araya gelerek, üniversiter alandaki muhalefetin sorumlularının birlikte düşünülüp, birlikte karşı koyuşların gerçekleştirilmesi için bir "Koordinasyon" faaliyetine giriştiler.

Koordinasyon, cephelerden kurulu ama cephelerin üzerinde bir "merkezi örgüt" değil, süreç içinde ona da evrilebilecek, cepheler arası bir koordine faaliyetidir.

Koordinasyon, bugüne dek, meşru, militan ve kitlesel bir çizgide cephelerin ortak isyanını açığa çıkaran bir dizi eylem gerçekleştirdi. 20 Ekim Kızılay eylemiyle gençlik hareketinde yeni bir dönemin işaretlerini veren "Koordinasyon" faaliyeti bu süreçte, Ankara'da ve devamında Eskişehir, Bursa, Antalya, İzmir, Balıkesir gibi bir dizi ilde de örgütlenmeye başlamıştır.

20 Ekim ile başlayan eylemlilik süreci diğer bazı öğrenci insiyatiflerinin de çabalarıyla istikrarlı bir yükseliş trendi göstererek, okullarda Beyazıt'a, Taksim'e ve Kızılay'a taştı. Bu sırada gelişen işgaller ve meclis baskını gibi eylemler, öğrenci hareketini ve taleplerini Türkiye gündemine defalarca soktu.

Bu süreçte, öğrenci hareketinin aynı hedefle ama iki ayrı kanaldan aktığı söylenebilir. Bugün yeni yeni insiyatiflerin oluşturulmaya çalışıldığı düşünülürse bu ayrışma süreci devam edecek görünüyor.

Tüm Türkiye'ye yayılan koordinasyonlar, 20 Ekim'in hemen sonrasında açığa çıkan ve siyasal gençlik gruplarının biraradalığını ifade eden ÜÖB'le yapısal farklılıklar taşımaktadır. Koordinasyonlar, cepheler üzerinde yükselen, meşru öğrenci örgütlenmeleridir. Siyasal gençlik gruplarının iradelerinin toplamından ibarettir. Bu yüzden istikrarlı olmayan bir eylem platformundan öteye geçmeyecek bir yapıdır. Amacımız işlevsiz bir polemik yapmak değil yapısal farklılıklarımızı tanımlamaktır.

Eylem çizgisi söz konusu olduğunda, Koordinasyonlar, meşru, militan ve kitlesel bir hattı izlemektedir.

Bugüne dek, Koordinasyonların yaptıkları eylemler meşrudur. Çünkü öğrencilerin çıkarları gözetilerek yapılmıştır.

Bugüne dek, Koordinasyonların yaptıkları eylemler militandır. Çünkü cepheler kıytırık bir reform değil, köklü değişim istemektedir.

Bugün gelinen süreç, merkezi eylemlilikler yanı sıra Koordinasyonların öğrenci hareketinin merkezileşme sorunlarını çözebilecek tarzda yeniden yapılanmanın hedeflenmesi gereken bir dönüm noktasıdır. İstanbul Üniversitesi Öğrencileri Koordinasyonu'nun başlattığı "cephe" adlı bülten çalışması bu doğrultuda atılmış bir adım olarak görülmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

Özelleştirmeye, kirli savaşa ve faşist baskılara karşı:

♫ PARASIZ EĞİTİM VE PARASIZ SAĞLIK İÇİN
ÜLKEMİZ, ÜNİVERSİTEMİZ VE GELECEĞİMİZ İÇİN
BARIŞ
VE ÖZGÜRLÜK İÇİN ...
HAYDİ, HEP BİRLİKTE CEPHELERİ ÖRGÜTLEYELİM
KOORDİNASYONLARI GÜÇLENDİRELİM ♫

Bölüm II:
Bildiriler ve Duyurular

|"Siyasallaşmak: Çoğulcu / Katılımcı Siyaset" /// *Alternatif Üniversiteliler Grubu (Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği)* /// 1992|[18]

Siyaset, "İdeolojiler öldü, devir toplumsal uzlaşma ve demokrasi devri" denilerek toplumsal sıçramaların önünün tıkanmaya çalışılması biçiminde cereyan ediyor. İnsanların maddi yaşamlarını rehabilite etmek dışındaki düşüncelere ket vurulmak isteniyor. Kitle iletişim araçları sayesinde dünyanın küçüldüğü söylenirken, insanların gelecekten bekledikleri teknoloji ürünleri ile sınırlandırılıyor, düşlerimize, düşünsel süreçlerimize müdahale edilerek, umudun dünyası küçültülüyor, hatta yok ediliyor. Özgürlük, günbegün daha çok paranın mülkiyetine giriyor. Eşitlikten herkesin köşe dönme hakkının varlığı anlaşılıyor. Kardeşlik, insanların maddi güçlerine oranla büyük kardeş küçük kardeş hiyerarşisinde anlam buluyor.

İnsanlar kişiliksizleştiriliyor, düşünce tembelliğine itiliyor, zihinlerine yapılan müdahalelerle gelecek yaşam projeleri kurgulamanın anlamsızlığı anlatılıyor. İnsanlar aynılaştırılıyor, aynılaştırıldıkça sürüleştiriliyor. Aynılaşmış, sürüleşmiş insanlar siyasete yabancılaşıyor. Siyasete yabancılaştıkça kendi özlerine yabancılaşıyorlar.

Egemen sınıflar siyaset yapma hakkını sadece kendilerine tanıyor. Siyaset, egemen sınıflarla birlikte gökyüzüne çıkıyor. İnsanlık yeryüzünde bu "siyasetin" ayakları altında eziliyor.

Siyaset, en bütünsel insani pratik. Siyaset, geçmişin ışığıyla gelecek yaşam projemizi bugünle ilişkilendirmek.

Üniversiteli, aydın adayı Toplumun özlemlerini, yakınmalarını tespit eden özgür ve eşit bireylerin toplumu projesinde bu toplumun yerini saptayan ... insanların entelektüel dünyalarını yönlendiren ...

Üniversiteli yarın bunlara aday olacaksa, bugün kendi alanını değiştirmek / dönüştürmek durumunda. Gökyüzündeki siyaseti kendi zeminine indirmeli. Yabancılaştığı bu pratiği eline alıp üniversiteyi siyasallaştırmalı.

Siyasetten tezlerin savaşını, siyasallaşmadan tezlerinin savunusunu yapan öznelerin yaşama mücadelesini anlıyoruz. Bugünün teksesli, sürüleşmiş toplumu dönüştürebilecek insanların tezlerinin ve bunları yaşama geçirme biçimlerinin tekses liliğine ve aynılığına inanmıyoruz. Özgür ve eşit bireyler toplumu özlemine sahip olanların bugünkü mücadelesinin, siyasetin çoğulculuğu ve katılımcılığı söylemini yükseltmesi olduğunu düşünüyoruz.

Bu bölümde yer alan metinlerin künyelerini şu standart biçime uygun hale getirdik: |"Metin Başlığı (Kalın)" /// İmza sahibi (Kalın İtalik)/// Tarih (Kalın)|. Asteriks (*) ile işaretli metinlerdeki tarihleri biz tahmin ederek koyduk. Örnek olması açısından bazı bildirileri bilgisayar ortamına aynen aktarıp (tarama yaparak) kitabın sonundaki "Görsel Materyaller" bölümüne yerleştirdik [AY].

Ancak, bugüne değin siyaset yapan üniversiteliler bırakın çoğulculuğu / katılımcılığı, siyaseti kendi tekellerinde düşündüler. Gökyüzünün bir katında devletçe yapılan siyaset gibi, gökyüzünün başka bir katında başka bir siyaset yapmaya kalktılar. Gökyüzünün bu katının adı öğrenci dernekleridir. Bu insanlar siyasi tezlerini, üniversiteyle ilişkilendirirken bu tezlerin kapsayıcılığıyla değil, "ortak sorunlar" çerçevesinde, "birlik" olmak söylemiyle yaşama geçirmeye çalıştılar. Zaten sorunlar ortaktı, bizler birlik olur, bu çerçevede sorunlara ortak çözümler ararsak, kitleselleşir ve insanları bu süreçte sosyalizme kanalize edebilirdik. Ancak, insanlar sorunlarına sahip çıkmıyorlardı. Bu da öğrenci derneklerinin siyasal söylemlerini yükselttikleri zemini kaydırıyordu. Kitleselleşememenin nedeni devlet baskısı ve depolitizasyondu. Ne var ki depolitizasyon devlet baskısının içinde algılanıyordu. Bu sefer baskılara karşı "birlik" olmak fikri egemenleşti. Birlik olmak, merkezileşmek, ordulaşmak anlamına geliyordu. Herkes kendini merkez ilan ediyor, siyaset baskılara karşı koymaya indirgeniyordu. İnsanları etkilemenin yolu geçmişin rantını yemek oldu. Gruplar muhafazakârlaştı. Öğrenci dernekleri üniversiteye müdahale edemedikleri gibi, öğrenci derneği içindeki farklı anlayışlar da siyasi tezlerini zenginleştirip, farklarını ortaya koyamadılar.

Bir olamayanları öğrenci derneklerinde "birlik" olma ve merkezi örgütlenme çabaları bu yapılarla üniversite arasındaki mesafeyi arttırdı. Merkezileşme ile herhangi bir siyasi kazanım sağlanamamasına rağmen, örgütleşme özgürlüğü hiç tartışılmadı.

Sonuç Yerine

Yaşam, özgür ve eşit bireylerin dünyası özleminin peşinden sürükleniyor.

Geleceğe umutla bakabilmek geçmişi anlamayı gerektiriyor. Ancak geçmişi eleştirel bir gözle inceleyebilenler, siyasi tezlerini yaşama geçirmek için doğru kanallar yaratabiliyor.

İnsan yaşamını seçimleri ile biçimlendiriyor.

Seçim yapabilme gücümüzü özgür ve eşit bireylerin toplumu özleminden alıyoruz. Seçimimiz örgütlenme özgürlüğüdür. Bugün yaşama müdahale etmek, alanımızı siyasallaştırmayı, siyasete yeni kanallar yaratmayı, yaşamın diğer alanlarıyla çoğulcu / katılımcı bağlar kurmayı gerektiriyor.

♫ *YARIN ÖZGÜRLÜK EŞİTLİK KARDEŞLİK İÇİN*
BUGÜN SİYASALLAŞAN YAŞAM ÇOĞULCU / KATILIMCI SİYASET ♫

"Alternatifimiz: Eşitlik, Özgürlük, Kardeşlik" /// *Alternatif Üniversiteliler Grubu (Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği)* /// 1992

Geçmişinden habersiz, geleceğinden umutsuz bir varlık insan olamıyor. İnsan, ancak kendi tarihi ile insanlaşıyor. Tarihe yabancılaşmak, insana yakışmıyor.

Toplu hafıza kaybı anları aslında bir gelecek yoksunluğunu anlatıyor. Gelecekten umutsuzlaşılan dönemlerde geçmiş hatırlanamıyor ya da çarpıtılıyor.

Geçmişinde geriliği, sömürüyü, karanlığı ve esareti mahkûm eden insan, bunlarsız bir geleceğin birikimini de yaratıyor. Her ayağa kalkışında bunların üzerine yürüyor. Dolayısıyla geçmişi anlamak aynı zamanda geleceğe bakmak oluyor.

Bugün insanlık "Hür Dünya Söylemi"nin marifetiyle toplu bir hafıza kaybına uğruyor. Hafıza kaybına sürüleşmek eşlik ediyor. İnsanlar sürüleştikçe gelecekten umutsuzlaşıyor, umutsuzlaştıkça sürüleşiyor. "Köşe yazarı pişkinliği" Türkiye'deki sürüleşmenin argümanlarını hazırlıyor.

Özgürlük ve eşitlik inadını sürdüremeyen bir gelecek tasarımı yirmibirinci yüzyılın dönemecinde umut olma şansına sahip olamıyor.

Bugün:

İnsan emeğinin ölçüsü hâlâ "dolar" oluyor, yaratıcı özü değil.

İnsani erdem ve değerlerin tümü vahşi bir pragmatizm eliyle çürütülüyor.

İnsani idealler, "özgür ve eşit insan" ütopyaları romanlara hapsolunmaya çalışılıyor.

Tüm bunlara inatla dur demek gerekiyor.

Alternatiflerini koyarak dur demek:

Sürüleşmenin karşısına toplumsallaşmayı,

Tekleşmenin karşısına çoğulculaşmayı,

Unutkanlığın karşısına geçmişi anlamayı,

Umutsuzluğun karşısına "özgür ve eşit insanlardan kurulu" bir geleceği alternatif kılmayı gerektiriyor.

Tüm bunlar "ben ahir zaman doğrularını biliyorum" katılığını aşmayı gerektiriyor. Aydın beyniyle yaşayan insandır. İnsan beyninin "anlamı kendisinden menkulleşen" doğrulara tahammülü olamaz.

"Özgür ve eşit insan" alternatifimiz 2000'li yılların koşullarında damıtılmayı bekliyor. Dolayısıyla 1991 yılının aydını yalnızlaşmak pahasına da olsa kendi kendisini aşmanın sorumluluğuyla karşı karşıya kalıyor.

Özgürlük, eşitlik, kardeşlik iddiasını sürdürebilmek için iddia sahiplerinin kendilerini yeniden tanımlaması gerekiyor. Tarihsel birikimimizin yeterli malzeme ve aracı içerdiğine inanıyoruz. İnançların dogmalaşmasına da dur diyebilmek için onları yeniden ve yeniden sınamanın, yeniden ve yeniden eleştirmenin, tekleştirmek yerine çoğulculaştırmak ve zenginleştirmenin en ciddi kaynağımız olduğunu düşünüyor, böylesi bir anlayış içerisinde "özgürlük, eşitlik, kardeşlik" diyen, demek isteyen, katkıda bulunan, bulunmak isteyen herkesi selamlıyoruz.

|"Öğrenci Derneği'nde Çalışma Anlayışımız" /// Alternatif Üniversiteliler Gurubu (Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği) /// 1992|

Öğrenci dernekleri şimdiye değin akademik–demokratik sorunlar üzerinden, bu sorunların çözümüne ilişkin vurgulamalarla ortaya çıktılar. Bu şekilde kayıtsız, duyarsız buldukları kitleleri depolitize etme yoluna gittiler. Ne kadar kitlelere kızsalar da bu değiştiricilik–dönüştürücülük iddiasındaki insanlar bir şekilde çalışma alanı olan bu kitlelere ulaşmak durumundalardı. Ama olmadı. Ya kitleler ihanet etti ya da yöntem yanlıştı. Biz yöntemin de yanlış olduğunu düşünüyoruz. Akademik–demokratik sorunlar üzerinden değil "siyasallaşma" sloganı üzerinden yürünmesi gerektiğini düşünüyoruz.[19]

Düşünen, tartışan, sorgulayan bir üniversite diyoruz.

Siyasallaşmadan kastımız bir tek siyasal tez değil, farklı tezlerin varlığıdır. İşte, çalışma gruplarını farklı tezlerin konacağı, sınanacağı alanlar olarak tasarlıyoruz.

Bu arada her siyasal tezin örgütlenebilmesi gerekliliğini, bundan ödün verilmeyeceğini belirtiyoruz.

Eşit ve özgür insan projesi peşindeki bizler de bu çalışma gruplarında argümanlarımızı ortaya koymak durumundayız. Kısaca, çalışma gruplarının birincil faydası farklı tezlerin tartışıldığı ve bizim de tezlerimizi insanlara aktarabileceğimiz alanların yaratılması.

Çalışma gruplarının bir diğer esprisi daha var:

"Üniversiteli" ve de "aydın" olma iddiasında olan fakat yalnızca "üniversitede" olmaya zorlanan insanların bazı sorunları var. Üniversitenin bir bileşeni ve de sorunların öznesi olmak durumundalar. Ama bir türlü, sorunlarla, bu sorunların nesnesi olmak zorunda kalan insanlar arasında bir bağ kurulamıyor. Dolayısıyla üniversitedeki insanlar yaşamlarına ve de sorunlarına müdahale edemiyorlar. İşte çalışma grupları insanların üniversite yaşamındaki sorunlarıyla kendileri arasında bağlar tanımlamanın koşullarını yaratacak farklı farklı kanallar olacak.

Bu çalışma gruplarının ötesinde bülten gibi çok önemli bir aracımız da var. Bülten'i kesinlikle bir ajitasyon aracı olarak görmüyoruz. Elbette bültenimizin birincil amacı yaşamı nasıl kavradığımızı, geçmişi nasıl yorumladığımızı ve de geleceğe ilişkin tasarımlarımızı insanlara aktarmak. Bunun yanında bülten, bir şeyler üretmek, yaşamı anlamak ve de ona müdahale etmek isteyen insanların tartıştığı, polemiklere girdiği bir iletişim aracı olarak kendini gösterecektir.

Fakültemizde[20] az sayıda da olsa yapılan ve gelecekte de yapılacak olan panel, konferans, söyleşi vb. türünden girişimler, öğrencilerle–öğretim üyeleri,

---

Orijinal metinde "siyasallaşma" tırnak işaretleri olmadan SİYASALLAŞMAK biçiminde kullanılmış [AY].

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği kastediliyor [AY].

öğrencilerle–öğrenciler arasında bir diyalogu başlatmanın ötesinde, çözümsüzlüklerin kayıtsızlıktan kaynaklandığını gösterecek, edilgenliği hissettirip etken olmaya işaret edecek, yeni sorular üretebilmemizi sağlayacak.

Sonuç Olarak

Edilgenlikten kurtulup etken olduğumuz,
Tartışan, sorgulayan ve yeniden üreten,
Yaşamın her noktasına göndermeler yapabilen,
Eleştirel, çoğulcu, katılımcı ve de özgürlükçü bir üniversite diyoruz.

"Öğrenci Birlikleri ve Üniversitedeki Öğrenci Örgütlenmeleri Modelimiz" /// Alternatif Üniversiteliler Grubu (Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği) /// 1992

Türkiye ve Türkiye üniversiteleri 20 Ekim Seçimleri ile birlikte yeni bir sürece girmiş bulunmaktadır.

Bu süreç, bundan önceki 10 yıllık dönemde yaşanan pek çok huzursuzluk kaynağı olan anti–demokratik dönemden en çok payı alan kurumların başında da YÖK cenderesine sokulmuş üniversiteler gelmektedir.

Her türlü özgür düşünce ve tartışma ortamı yok edilmiş, uygulamaların anti–demokratikliğine rağmen susmanın erdem sayıldığı bir üniversite ortamında sadece öğrenci derneklerinde konumlanmış sosyalistler cılız bir ses olarak var oldular.

Ama bugün geçmişin bu üniversite tipi artık sistemin ihtiyacı olan insan modelini ve teknoloji gereksinimini karşılayamayacak durumdadır.

Gelecekteki insan tipi açısından gerek duyulan kısıtlı ve muğlâk çok seslilik de egemen sınıf ideolojisinin bir ürünüdür.

Üniversitelere bu gibi sistem içi ihtiyaçlardan ve değişimin karşı koyulmaz dayatmalarından hareketle getirilmesi düşünülen ve öğrenci derneklerine alternatif olarak gösterilip, daha geniş bir öğrenci kitlesini de kapsadığı söylenen öğrenci birlikleri öteden beri derneklerde bulunan bizlerce de söylenen ve üniversitelerdeki çok sesliliği sağlayacak olan çoklu dernek modeline de uygun bir örgütlenme şeklidir.

'87 Nisan'ında "tek tip dernek yasasına hayır" diyen bilinçli üniversite öğrencilerinin talepleri bu öğrenci birlikleri etrafında herkesin istediği temelde örgütlenme özgürlüğünün yolunu açıcı bir modelle buluştuğunda gerçek içeriğini bulacaktır. Dolayısıyla bugün üniversitelere getirilmeye çalışılan öğrenci birlikleri çoğulcu örgütlenme yapısıyla bağlantılandırılarak öğrenci birliklerinin

devletin bir lütfü değil bizlerin üniversitelere ilişkin örgütlenme modelimizin bir parçası olduğu anlatılmalıdır.

Bizler, öğrenci birliklerinde düşünülen örgütlenmenin doğal üyelik temelinden yükselmesinin ve bu örgütlenmelerin temsilcilerinin de üniversite yönetiminde söz sahibi olmasının gerekliliğini öteden beri vurguluyoruz.

Oysa egemen sınıfların öğrenci birlikleri ile yapmayı düşündüğü apolitik üniversitelerin politikleşmesi değil, yukarıda da değindiğimiz gibi sistem içi ihtiyaçlardan kaynaklanan üniversitelerdeki düşünmeyen, hazırcı, montajcı insan tipolojisinin gevşetilip, sistem içi çelişkileri olumlayıcı yönde sorgulayan bir bilinçlilik yaratmaktır.

Bizler öğrenci birliklerinde sistem içi sınıf çelişkilerini olumlayıcı değil, çözümleyici, değiştirici ve dönüştürücü bir tavır almak durumundayız.

Bunun yolu da öğrenci birliklerinde verilen mücadelede güncel hayatı sorgulayıcı, yaşanan sorunların sadece üniversitede üniversiteli olmaktan kaynaklanmadığını, sistemin ekonomik, sosyal, kültürel vb. çelişkilerinin yansıması olan bir zorunluluk olduğunu gösteren bir bakış açısı geliştirmek zorundadır.

Sistemi yeniden ve yeniden üreten bir mantık zincirinin üniversitelerde ve öğrenci birliklerinde işlemesini kurmak, ancak bu mekânlarda egemen sınıfların var olan ideolojik hegemonyasına mücadelesine karşı yükseltilecek olan özgür ve eşit insan ideolojisiyle mümkündür.

Bizce öğrenci birlikleri, öğrenci derneklerinin alternatifi değil hegemonya mücadelesindeki özgür ve eşit insan projesinin kazancıdır.

Bu perspektifle yaratacağımız yeni bir alan olarak öğrenci birlikleri özgür ve eşit insan projesinin ideallerinin susturulacağı değil daha bir gür sesle yankılanacağı mekânlar olacaktır.

"Mücadeleyi Yükselt, Özgürlükler İçin Savaş" /// *Ankara Sosyalist Basın Platformu Girişimi: Alınteri, Kaldıraç, Kurtuluş, Ö. Atılım, Özgür Gelecek, S. Y. Kızıl Bayrak, Sterka Rızgari* /// 1996

Devlet gerek ekonomik gerek siyasal olarak kriz içerisindedir. Kriz yapısaldır. Devletin bu krizi bir süre için aşmasının geçici olsa da düzene nefes aldırmasının yegâne koşulu, işçilere, emekçilere ve Kürdistan özgürlük mücadelesine yapılan saldırının boyutunun genişletilmesidir. Bu planlı saldırıya zindanlarda başlandı. Saldırı Milli Güvenlik Kurulu (MGK) tarafından planlanmıştı. Gittikçe yükselen bir devrimci muhalefet vardı. Ve bir an önce bu devrimci yükselişin önüne set çekip emekçi sınıfların devrim, sosyalizm cephesinde yer almaları engellenmeliydi. Bunun için de egemen sınıfların tarihte hiçbir zaman başaramadığı zindanlardan yükselen sesin boğulmasıyla işe başlanacaktı.

Devrimci tutsaklar devletin bu saldırılarına 20 Mayıs'ta başlayan eylemleriyle cevap vermiştir.

69 gün süren süresiz açlık grevi ve ölüm orucu, devrimcilerin teslim olmaktansa hücre hücre ölmek pahasına direnerek, onurlarıru koruyacaklarını göstermiştir. Devrimci kararlılık ve dışarıdaki destek eylemleri karşısında acze düşen devlet, direnişin 69. günü milyonların gözü önünde devrimci tutsakların taleplerini kabul etmek zorunda kaldı.

Bizler bir büyük muharebeden, daha büyük muharebeler için güçlenerek çıkarken, devlet elini çabuk tutup derhal karşı saldırıya geçti. Dışarıda uyguladığı teröre yasal kılıf yaratarak ve kurumlarını daha da azılı bir terör için olağanüstü yasalarla donatarak İller İdaresi Yasa Tasarısı'nı yasallaştırmak için harekete geçti. Zindanlarda ise Mayıs –Temmuz genel direnişi ile maddi, politik kazanımlara el koyma çabasına girişti. Tutsakların kabul edilmiş taleplerini, haklarını yok sayarak en başta zorunlu sevkler olmak üzere bir dizi keyfi dayatmayı gündeme getirdi.

Son olarak da Diyarbakır Özel E Tipi Cezaevi'ndeki *PKK*'li tutsaklara karşı yapılan imha amaçlı saldırılarda 11 tutsak katledildi ve bir birçoğu ağır şeklide yaralandı. Bu saldırılara tepki olarak diğer cezaevlerinde sayım vermeme, barikat kurma ve buna benzer biçimlerde cevap verildi. Zindanlardaki tüm devrimci, yurtsever tutsaklar 27 Eylül'den itibaren 3 günlük uyarı açlık grevine başladılar. Bundan sonra bu saldırıların daha güçlü karşılanması için;

- İşçiler, emekçiler şimdi grevlerle, fabrika işgalleriyle bu adımı genel direnişin doğrultusunda pekiştirme zamanıdır!
- Tüm yurtsever Kürt halkı, aydınlar, öğrenciler şimdi kalem ile kitap ile taş ile ileri!

♫ ZİNDANLAR YIKILSIN, TUTSAKLARA ÖZGÜRLÜK!
DEVRİMCİ TUTSAKLAR ONURUMUZDUR, ONURUMUZU ÇİĞNETMEYELİM!
YAŞASIN DEVRİMCİ DAYANIŞMA! ♫

"Eğitim Hakkımız Engellenemez!" /// Sosyalist Öğrenci Forumu /// 1995 (*)

Refahyol hükümeti eğitim hakkını gasp etmek için saldırıyor. Her yıl arttırdıkları har(a)çlara bu yıl da % 50 ile % 60 arasında değişen oranlarda zam yapıldı ve böylece okulların emekçi çocuklarına kapatılması yolunda bir adım daha atıldı. Buna yönelik olarak Milli Eğitim Bakanı tarihin en büyük yalanını söyleyerek "Eğitime ayırdığımız bütçe savaşa ayırdığımız bütçeden daha fazla" dedi. Fakat rakamlar hiç de böyle söylemiyor. Son bütçeden askeri harcamalara ayrılan pay % 40–45, Diyanet'e ayrılan pay % 9 ve bunların yanında eğitime ayrılan pay % 3. Yani toplam 14.363.595 öğrenciye ayrılan pay, bir avuç patrona ayrılan payın yanında son derece komik bir miktar.

Hemen bunun ardından yemek ücretlerine % 100 oranında yapılan zam, bu yıl bu saldırının daha ciddi boyutlarda olacağını bize gösteriyor. Yemekhaneler özelleştirilince ve ücretler artırılınca daha iyi bir hizmet sunulacağı ise yalan. Çünkü hâlâ tabaklar kirli, yemekler soğuk ve miktarı az. Bunların yanında alınan öğrenci belgesi parası, paso parası, ders kitaplarının fiyatlarının çok yüksek olması da cabası. Refahyol "kaynak yok" bahanesiyle tüm saldırılarını meşru kılmak istiyor. Oysa biz refahın ve egemen sınıfın işçi düşmanı ve politikalarının yalan üzerine kurulduğunu biliyoruz. Sabancı Grubu'nun geçen yıla göre net kar artışı % 123, Koç Grubu'nun ise % 147. Dolayısıyla kaynak var fakat eğitim, sağlık için değil patronlar ve savaş için. Çünkü Koç Grubu yaptığı zırhlı araçları satıyor çünkü savaş rantçılarının gözünü kar bürümüş çünkü devlet, barışın askeri bir zafer üzerine kurulabileceğini düşünüyor.

Tüm bu saldırılara karşı öğrencilerin örgütlenmesini ve mücadele etmesini engellemeye çalışan devlet, okullarda ders içinde ve ders dışında tüm tartışma ortamlarını engellemeye çalışıyor ve öğrenciler üzerinde yoğun bir idare baskısı uygulanıyor.

Fakat geçen sene kendi içinde gerek örgütlenme gerekse mücadele hattı anlamında bazı eksiklikler taşısa da verdiğimiz kitlesel ve militan mücadele bu yıl sessiz kalmayacağımızı gösteriyor. Bu saldırıları ve haksızıkları geri püskürtmek ve yapılanları teşhir etmek için mücadele etmekten ve sesimizi yükseltmekten başka seçeneğimiz yok. Ama bunun için öncelikle yapmamız gereken doğru mücadele hattını savunan örgütlenmeyi yaratmaktır. Gücünüzü küçümsemeyin. Kum tanesi de küçüktür ama çarkın içinde gıcırtı yapar!

| "Sokaklar, Fabrikalar ve Dağların Özgürleşmesi İçin"
/// Can Şenliği Oyuncuları /// 1996|

♫ *HASTA LA VICTORIA SIEMPRE!* ♫

Tarihin kimi dönemeçlerinde yoksulların isyanı ile seçkin dehâların öfkesi, toplumu dönüştürmenin bilinci ile coşkusu, kahramanca adanış ile kolektif eylem tek bir başkaldırıda ve tek bir insanda birleşip billurlaşabiliyor.

Bizim için Ernesto Che Guevara, akıl ve yüreğin, devrimin güncelliği ve tarihsel tregedyanın pırıltılı bir bileşimidir.

Sömürüsüz ve sınıfsız bir dünya için içimizi kavuran umudu, sömürülen sınıfın, ezilen halkların kini ve şiddeti ile bağdaşır kılan bir devrimcilik tarzıdır asıl ölümsüz olan. Sokakların, fabrikaların ve dağların gereksindiği budur.

Che'nin öldürüldüğü Ekim günü Anadolu'nun ve dünyanın birçok yerinde devrimcilerin, komünistlerin asıldığı boğazlandığı ve katledilmeye devam edildiği diğer 364 günden bir tanesi. Onların matemlerini tutmuyoruz, ancak ölümsüz kılıyoruz. Latin Amerika'dan dünyaya yöneltilen bu devrimci havkırısın

sahibi, kendi öyküsü, yaşamı ve eylemi ile her toplumsal mücadele veren insanın kaçamayacağı yaşamsal bir çok tercihin ölümsüz hatırlatıcısı da oluyor.

Oyunumuz bir ölüm ile başlıyor, çünkü Che'nin ölümü göze alınmış hatta tasarlanmış bir ölüm. Gerçek devrimcileri yorgun demokratlardan ve bireyci dünyanın çıkışsızlıklarının girdabında dönenen kaçışçı intihar eğiliminden ayırt eden nitelik "gemilerini yakma bilinci"dir. Hatta bir ülkede başarılı bir devrim yaptıktan sonra bile gemilerini yakmak ...

Devrimciler ölse bile devrimci eylemleri ölümsüzleşmelidir. Paris Komünü'nden Ekim Devrimi'ne, Nazilere kök söktüren partizanlardan Kızıldere'ye ve Diyarbakır zindanlarına kadar bir aşamasında devrimcilerin katledildiği dönemeçler, bir yenilgiyi imler gibi görünen kayıplar aslında belli bir ertelenmeyle tarihe vurulan damgalardır.

Böylece yılgınlığın, düzenin cevaz verdiği yuvalarda politika yapmanın, elde silah ölenlere "yiğitçe ama diye başlayan sinsi burun kıvırmaların moda olduğu bu günlerde Ernesto Che Guevera'nın ölümü kuşakları sarsan bir tokata, terbiye edici bir tokata dönüşüveriyor.

Sıcak kavga içindeki sınavdan sınıfta kalmış büyük sol politika ustalarının, daha kötüsü sınavdan bile geçmemiş demeç politikacılığının, savaşan önderlik misyonundan ne denli uzak olduğunu trajik bir şekilde yaşamıyor muyuz? "Her devrimci büyük bir aşkla yola koyulmalıdır" diyen Che'nin kendi püritan yaşamı bize devrimin aşksız, aşkın cesaretsiz olmayacağını imgeliyor.

Devrimcilerin düzene dönük olması gereken yıkıcılıklarını zaman zaman birbirlerine yönelttikleri, komünistlerin tarihte ve bugün fikir ve hedef farklılığı yüzünden birbirlerini siyasal ve daha da acısı fiziksel olarak tasfiye ettikleri çirkin tarzlarla boğuştuğumuz bugünlerde, Küba devriminin liderleri olarak başta Fidel ve Che'nin tüm strateji farklılıklarına karşın evlatlarını yemeyen bir devrim yapmalarında anlamlı mesajlar barınıyor.

Che ve Fidel, komünist ve gerilla olmanın çelişmediğini kanıtladıkları kadar dost ve yoldaş olmanın da olanaklı hatta asıl gerekli olan nitelikler olduğunu gösteriyorlar. Ölümsüzler derken biraz da bunu kastediyoruz.

"Enternasyonalizm halkların inceliğidir" şeklindeki incelikli yorumu yapan Che ile Küba toprağına sökülmez bir şekilde kök salmış bir devrimci iken emperyalizmin her zayıf halkasını kendi devrimci çalışma alanı olarak gören bir dünya devrimciliğinin bayrağı da açılmıştır. Dünya devrimi ile kavga ettiği toprağa kök salmış iradeyi birleştiren güncelleştiren budur. İşte Anadolu'yu Küba'ya, Ortadoğu'yu Latin Amerika'ya, Kürt özgürlük hareketini Zapatistalar'a bağlayan köprü budur. Bizim de dağlarımız, bizim de dünya devrimine sunacağımız armağanımız var. Bunu harekete, bunu söze, bunu ışığa, sese, şiire dökmek bir onurdur.

Ve Che esir düşmenin değil, asıl sorunun teslim olmamakta kendi eylemiyle kanıtlarken bu coğrafyada devrimci tutsakları ölüme iten hâkim sınıfın devrimcilerin ölebilme pervasızlığı karşısındaki acizliğini adeta önceden tarihe geçirmiştir. Oyunumuz devrimci tutsakların "bizim de esir ama teslim olmamış devrimcilerimiz var, Che". Mesajını yaşayan tiyatronun içinden bir destek verme anlamını da taşıyor.

O, Yeni İnsan'ın yaratılmasının soyut bir geleceğe ertelenmesinin ya da uyuşuk düzen içi muhalifliğin harcı olmadığının en büyük savunucusudur.

Yaşayan Tiyatro ve Canşenliği Oyuncuları mülksüzleştirilen, mülksüzleştirildiği bir yaşam için bugünden izleyenlerin yüreklerine kattıkları, dinleyenlerin bir şarkı söyleyerek oyundan ayrıldıkları, ezilenlerin kendilerini ifade ettikleri bir anlatım ve dönüştürücülük duyarlılığından yola çıkarken Che'yi anlamlı bir ilham kaynağı olarak ölümsüzleştirmeyi istiyor.

Egemen sınıfın eğlence ve izlencesinden kopuş ile yöneten–yönetilen, bilen–öğrenen, oynayan–izleyen ilişkisinden kopuşu devrimci kitlelerle nefes alıp veren bir üretim içinde birbirine bağlıyor.

Ölümsüzler ve özel olarak Che, bizlere özgürlük ve eşitliğin emekçilerin ayaklarında terlik ve pijamayla değil, savaşarak yaratılabilecek bir emek ürünü olacağını işaret etmiştir.

Bizler de katledilen devrimcilerin asıl hesabını fabrikalarımızı, sokaklarımızı ve dağlarımızı savaşan emekçilerle özgürleştirmemiz sayesinde olanaklı olduğunu öne sürüyoruz. Canşenliği Oyuncuları, Burjuva Medyası'nın Che'yi yaşamın güncelin sıcaklığından koparan efsaneleştirici zıpırlığından söküp alarak asıl dostlarına ve yoldaşlarına iade etmek için sizlerle buluşuyor.

Fidel için Şarkı
Che Guevara
Korkutacaklarını düşünme bizi,
Ödüller ve madalyalarla.
Bir tüfek, kurşunlar ve bir bomba
O kadar.
Eğer silahları bizi biçerse
Küba'nın gözyaşlarını isteriz sadece,
Savaşçıları örten
Ve tarihle akıp giden
O kadar.

Destekleyenler: T. Maliye–Sen, T. Yargı–Sen, Eğitim–Sen, Tarım–Sen, Turizm–Sen, Enerji Yapı–Yol–Sen, SES, T. Sosyal–Sen, Haber–Sen, T. Bel–Sen, BTS,

Bank–Sen, Basın–İş, Belediye–İş, Genel–İş, T. Harb–İş, Demiryol–İş sendikalarından emekçiler ve devrimci tutsak aileleri

8 Ekim 1996, Mamak Bel[ediye] N[ikâh] Salonu, 19:00

9 Ekim 1996, Kadıköy BEKSAV, 20:00

10 Ekim 1996, Beyoğlu MKM, 20:00

"Bilimsel Eğitim, Güvenli Gelecek Özgürlük ve Adalet İçin 18 Mart'ta Kızılay'dayız" /// *Ankara Emek Gençliği* /// 1996

Ben bir üniversite öğrencisiyim. Ben bu ülkenin üniversitede okuyan azınlığından biriyim ve geleceğin aydınıyım. Bugün ülkemin enerji santralleri, ulaşım ve iletişim ağı, madenleri "yönetenler"ce yabancı tekellere peşkeş çekiliyor. Bugün ülkem, ABD ve diğer emperyalist ülkelerin çıkarı uğruna savaşın eşiğine getiriliyor. Irak halkının katledilmesinde "tabanca" rolüne soyunduruluyor.

Bugün ülkemin bağımsızlığı ve onuru bizzat yönetenlerce ayaklar altına alınıyor. Türkiye'de, Türkiye halkının değil, ABD'nin, *IMF*'nin, Dünya Bankası'nın sözü geçiyor.

Bugün benim eğitim hakkım gasp edilmeye çalışılıyor. Eğitim gün geçtikçe paralı hale getiriliyor; özelleştirmeye çalışılıyor. Bilim sermayedarların emrine veriliyor!

"Bağımsız" yargımız "parasız eğitim" isteyen arkadaşlarımıza 96 yıl ceza veriyor. Cezaya tepki duyan ODTÜ öğrencisi İbrahim Güllü idamla yargılanıyor. Ancak egemenlerin hukuku; katil, uyuşturucu kaçakçısı Susurluk failleri karşısında aciz kalıyor. Eşit, özgür bir yaşam isteyen öğrencilerin sesi ise boğulmaya çalışılıyor! İktidar sahipleri ülkeyi satmalarının önünde engel olmamızı istemiyorlar.

Peki ya biz, ne yapacağız?

Baskılara boyun mu eğeceğiz? Geleceğimizin karatılmasına izin mi vereceğiz?

Tabii ki hayır?

Çünkü bu memleket bizim. Geleceğin sahipleri olan bizler, aydın olmanın sorumluluğunu duyarak, eğitim hakkımızın gasp edilmesine, ülkemizin satılmasına ve yaşamlarımızın hapishanelerde, idam sehpalarında son bulmasına izin vermeyeceğiz!

Bizler,

Parasız, bilimsel, demokratik bir eğitim

Güvenli bir gelecek

Bağımsız Demokratik bir Türkiye için mücadele edeceğiz.

96 yıl ceza alan ve idamla yargılanan arkadaşlarımıza sahip çıkmak, sesimizi daha gür haykırmak için 18 Mart'ta 12.30'da YKM önünde olacağız.

Geleceğimize bugünden sahip çıkıyoruz, Özgürlük ve adalet istiyoruz! Bunun için arkadaşlarımızın karar gününde Kızılay'dayız.

Hâlâ hoşnut musunuz aydınlığından gökyüzünün
Hâlâ çıkmayacak mısınız bu tatlı sıcak sudan
Orman mı koruyacak hiç durmadan böyle sizi
Böyle avutup duracak mısınız kendinizi hâlâ
Yarına ekmeğiniz hani
Hak istemenizi bekler sizden dünya
Yakınmanızı bekler, çözümler getirmenizi
Son umudu sizde dünyanın

Bertolt Brecht

| "İşçiler, Emekçiler, Gençler!" /// *Türkiye Sosyalist İşçi Partisi* /// 1996 |

18 Nisan günü sandık başına gidecek, oy kullanacaksınız. Oylarınızla, ya size dayatılan zamlara, zulme, açlığa ve yoksulluğa dur diyecek, karanlığı aydınlığa çevirecek, ya da yıllarca sonuçlarına katlanmak zorunda kaldığınız ve ağır bedeller ödediğiniz karanlığın sorumlusu partilerden yana oy kullanacaksınız.

Kardeşler,

Düzen partilerinin ülkemizin hiçbir sorununa çözüm getiremeyeceği ortaya çıktı. Bu partiler, Sol'u yok etmek için her türlü oyuna başvurdular. Seçim yasalarını değiştirerek sizin verdiğiniz oyları, koydukları seçim barajları ile geçersiz kıldılar. Seni, senin iradeni yok saydılar. Demokratik hak ve özgürlüklerimizi kullanmamızı engellediler. Gerici ve faşizan güçler istiyorlar ki, hep kendi boruları ötsün, sömürü, baskı ve zulümleri sürsün, ülke ekonomisi *IMF* reçetelerine bağımlı olsun, işsizliğin sonuçları altında sen boğul, özelleştirme furyasından bir avuç vurguncu soyguncu köşeyi dönsün, günlük yaşamın bir parçası haline gelen rüşvet–yolsuzluk senin yaşamını altüst etsin, sermaye ile beslenen şeriatçı güçlerin gücüne güç katılsın.

Sonuç olarak, düzen partilerinde çözüm yok!

Çözüm, halk güçlerinin birliğinden geçiyor. 18 Nisan seçimlerinde güçlerini birleştiren, bir sol yaratılabilseydi kurulan tüm tuzaklar işlevsiz kılınabilir, ilerici–devrimci–sosyalist güçlerin istemlerine yanıt verilebilirdi. Böylesine bir seçim işbirliğinin gerçekleşmemiş olması seçime katılan sol partilerin, tek başlarına seçime girmelerine neden olmuştur. Bu durum sol açısından kuşkusuz çok önemli bir fırsatın kaçırılması olarak görülmeli, sorumlularından yanıtı kesinlikle istenmelidir.

Partimiz, işbirliğinde duyarlı davranmış, Barış Partisi listesinden adaylar göstererek seçimlerde güç birliği doğrultusunda önemi yadsınmayacak bir adım atarak güç birliğinin yapılabileceğini kanıtlamıştır. Sizlerin karşısına böyle bir

anlayışla çıkarak, oyların Barış Partisi'ne verilmesini istemektedir. Bu birlik gerici ve faşizan partilerin karşısına dikilecek, 18 Nisan seçimlerinde kendisini kanıtlayacak ve gelecek için halkımıza umut kaynağı olacaktır.

İşçiler, emekçiler, gençler!

Kardeşler,

Düzen partilerinin yeniden iktidara gelmesi demek baskı demektir, zulüm demektir, kan ve gözyaşı demektir. Buna katlanma, Barış Partisi'ni destekle. Sana dayatılan karanlığı aydınlığa çevir. DYP, ANAP, MHP, FP, BBP ve DTP gibi tüm gerici partileri sandığa kilitle. CHP'ye DSP'ye ders ver.

Kardeşler;

Seçim sonrasında dolar 500 bin TL'yi aşacak, iğneden ipliğe akıl almaz zamlar gelecek, ekmeği 200 bin TL'ye yiyecek, gazeteyi 500 bin TL'ye okuyacaksınız.

♫ OYUNA GELME! EMPERYALİZMİN GÖNÜLLÜ KÖLELERİNİN OYUNUNU BOZ!
TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ'NİN SESİNE KULAK VER ...
BARIŞ PARTİSİ'Nİ DESTEKLE.
AYDINLIK GELECEĞİN İÇİN PARTİMİZİ ARA, BİZİMLE İLİŞKİ KUR!
YAŞASIN SOSYALİZM ! ♫

Gençler!

Gençlik bizim geleceğimiz, gençlik ülkemizin geleceğidir. Gençliğin sosyalist örgütlenmesini gerçekleştirmeye soyunmuş biz Sosyalist Gençlik Birliği Kuruluş Girişimcileri seçimlerde de partimizin yolundan yürüyor, Barış Partisi'yle yapılan seçim işbirliğini destekliyor, oyların Barış Partisi'ne verilmesi gerektiğinin özenle altını çiziyoruz.

Yakın bir gelecekte yaşamın içinden gelerek Sosyalist Gençlik Birliği'ni oluşturacağız. Gençliğin içerisinde ilerici–devrimci–sosyalist görüşlerin kök salıp güçlenmesini sağlayarak gerici faşist odakların önünü kesmede yeri doldurulmaz bir rol oynayacağımızdan kuşku duymuyoruz.

Genç arkadaşlar,

18 Nisan seçimleri önümüze konulmuş çok önemli bir fırsattır. Bu fırsatı iyi değerlendirelim. Geleceğimizi karartan düzen partilerine sandıkta geçit vermeyelim. Ülkemiz çıkarlarını hiçe sayarak, emperyalizmin her türlü ayak oyunlarına olanak sağlayan ve sorunlarımıza çözüm getirecekmiş gibi yalan üstüne yalan söyleyerek bizleri kandıranları analarından doğduklarına pişman edelim.

Ülkemize ve geleceğimize sahip çıkalım.

Sandık başına giderek oylarımızı kullanalım. Seçimlerde seçim işbirliğini gerçekleştirmiş olan partimizin seçim politikası doğrultusunda barış için, kardeşlik için oylarımızı Barış Partisi'nde birleştirelim.

Biz karanlığı aydınlığa çevirecek, karanlığa düşen ışığız. Biz Genç Sosyalist'leriz, biz Sosyalist Gençlik Birliği Kuruluş Girişimcileri'yiz, biz yarınız, genciz geleceğin güzelliğiyiz.

Sizleri güzel günler için göreve, Barış Partisi'ne oy vermeye çağırıyoruz.

♫ *BAĞIMSIZLIK–DEMOKRASİ–SOSYALİZM İÇİN İLERİ ! ...* ♫

|"1 Mayıs'ta Devrime Yürüyelim" /// *Ankara Haklar ve Özgürlükler Platformu* /// 1997[21]|

Yeni bir gün, tarihin yeniden yazıldığı, umudun şaha kalktığı yeni bir yürüyüş, yeni bir türkü, özlemin, sevdanın ve kavganın türküsü ve yeni bir kavga, onurun, namusun, emeğin kavgası 1 Mayıs.

1 Mayıs Şikago'da haklarını aradığı için katledilen işçilerin kavgasının tüm dünyaya yayıldığı gün. Ve 1 Mayıs'lar hep adalet isteyenlerin kürsüsü oldu ülkemizde. Her 1 Mayıs'ta binlerce emekçi sokakları doldurarak, kavganın türküsünü hep beraber söyledi.

1 Mayıs, enflasyon % 78'lere yükselmişken insanlarımızın 57 milyon asgari ücretle çalıştırıldığı, buna karşılık ise milletvekillerinin milyarlarla oynadığı bir ülkede eşitliğe duyulan özlemin adıydı.

1 Mayıs, insanların paraları olmadığı için hastane kuyruklarında ölüme terk edildiği bir ülkede sağlıklı bir yaşama kavuşma azmiydi.

1 Mayıs, çetelerin ortalıkta cirit attığı, dolandırıcıların ahlaksızların ülkeyi yönettiği, yargı kılıcının hep ezilene, hakkını arayana doğru kalktığı bir ülkede adaletsizliğe başkaldırıydı.

Çünkü 1 Mayıs; onursuzluğun insanlara dayatıldığı, dolandırıcılık ve ahlaksızlığın insanlara yeni bir kültürmüş gibi gösterilmeye çalışıldığı bir ülkede halkın değerlerine ve geleneklerine bağlılığın adıydı.

Ve 1 Mayıs, hep yıllarca ezilen, baskı altında tutulan, cahil bırakılmaya çalışılan halkların kurtuluş mücadelelerinde daha da birbirlerine kenetlenmelerini sağlayan bayram günleri oldu.

Bizim ülkemizde tüm bu taşıdığı anlamlar dışında 1 Mayıs'lar bize yapılan her türlü zulümden hesap sorma günüdür. Biz yıllardır 1 Mayıslarımızı bayram olarak değil, halkın adalet isteğinin haykırıldığı bir gün olarak kutladık. Çünkü elbet zulmedenler de bir gün yenilecekti. Birgün, tüm açlık yoksulluk ve zulmün bunca acının hesabının sorulması gerekecekti. İşte her 1 Mayıs o büyük güne biraz daha yaklaştığımız bir gün oldu.

Her 1 Mayıs devrim yürüyüşümüzün daha da hızlandığı günler oldu.

Bu metinde BÜYÜK HARFLER'le yazılmış kelimeleri kitaptaki metinle uyumlulaştırmak için düzeltik [AY].

1 Mayıs '77 şehitlerimiz, '89 1 Mayıs'ında 12 Eylül kuşatmasını yararak 1 Mayıs'ı tekrar Türkiye haklarına armağan eden M. Akif Dalcılarımız, '96 1 Mayıs'ında kurşun yağmurları üstüne yürüyen 4 karanfilimiz devrim yürüyüşümüzü güçlendirdiler.

Çünkü devlet 1 Mayıs'lardan korkuyordu. Binlerin, milyonların sokağa dökületeceğinden, insanların öfkesini zalimlerin yüzüne kusacağından ödü patlıyordu. Ve bu yüzden saldırdı 1 Mayıs'lara ve hemen hemen ülkemizde her 1 Mayıs bu baskı ortamı içinde gerçekleşti. Ama her seferinde karşısında yine bizleri, susmayan, teslim olmayan bir halkı buldu. Ve şehitler versek de 1 Mayıs'lara katılmaktan hiç geri durmadık. Şehitlerimiz her sene 1 Mayıs'lara katılma gerekçemizi daha da arttırdı.

Ve 1 Mayıs'lar bizim ülkemizde asla bayram olarak kutlanmadı. 1 Mayıs hep mücadele günümüz olarak halkın bilincine yerleşti. Ve bağımsız demokratik bir ülkeye kadar da öyle olacak.

Bu 1 Mayıs'ta bizi yıldırmak ve korkutmak için yine televizyonlarda, radyolarda, "katılmayın" mesajları yayınlayacaklar, "1 Mayıs yine kana bulanacak" diye bizim korkmamızı sağlamaya çalışacaklardır. İsteyecekler ki bizler evlerimizde susup, bizlere yapılanlara seyirci kalalım.

Bu onursuzluğa düşmeyelim.

Susurluk devletinin yaptığı tüm pislikleri daha fazla gizlememesi, yaptığı tüm katliamların hesabının sorulması için;

Ekmek kuyruklarında beklerken soğukta donan analarımızın daha fazla acı çekmemesi için,

Çocuklarımızın açlıktan hastalıktan ölmemesi, sokakta yaşayan tüm çocuklarımızın daha güzel bir dünyada yaşaması için,

Öğrenciler!

Bilimsel, demokratik bir eğitim isteğimizi tüm halkla birlikte haykırmak için,

İşçiler!

Asgari ücret, sendikasızlaştırma politikalarının son bulduğu, insanca yaşayabileceğimiz bir ülke için,

Memurlar!

Hakkımızı aradığımız için bombalanmadığımız, grevli toplu sözleşmeli bir sendika hakkımızın olduğu, memurun da yönetime katıldığı yarınlar için,

Aydınlar, sanatçılar!

Düşünmenin suç olmadığı, kitapların, kasetlerin çöplerde yakılmadığı, yasaklanmadığı bir ülke için,

Tüm küçük üreticiler, esnaflar!

Düzenin, krizini emekçilere yüklememesi, emeğimizin karşılığını almamız, büyük şirketler karşısında ezilmememiz, geçimimizi insanca yaşam koşullarında sağlayabilmemiz için,

Köylüler!

Emeğimizin karşılığını alabileceğimiz, ürünlerimizin düşük bir fiyatla satılmaması, ilkel, tarihten kalma aletlerle yaptığımız tarımın son bulması için,

1 Mayıs'ta alanlarda olalım

1 Mayıs, umudumuzu büyüttüğümüz, insana yaraşır bir düzen için verdiğimiz tüm bedellerin hesabının sorulacağı, bağımsız, demokratik bir ülke isteğimize biraz daha yaklaştığımız bir gün olacak.

♫ ONURUMUZ, NAMUSUMUZ VE ADALET İSTEĞİMİZ İÇİN ALANLARIMIZA SAHİP ÇIKALIM.

1 MAYIS ALANLARINI UMUDUMUZU HAYKIRDIĞIMIZ KÜRSÜLERE ÇEVİRELİM.

1 MAYIS'TA DEVRİME YÜRÜYELİM. ♫

|"Artık Sesimiz Var" /// *Ankara Üniversitesi Öğrenci Konseyi* /// 1998[22]|

Eğitim Bildirgesi

- Gençler ciddiye alınmalıdır. Sorunları dinlenmeli, sorunlarına çözüm aranmalıdır. Gençlerin, sorunlarını dile getirmeleri ve sorunlarına çözüm arayışları engellenmemeli, tam tersine bu konuda her kolaylık sağlanmalıdır.
- Gençlere saygı duyulmalıdır. Örneğin ne ana, ne müdür, ne de polis gençlere emir kipiyle seslenmemelidir. Gençlerin düşünceleriyle, duygularıyla, araştırmalarıyla, incelemeleriyle, sanatsal ve bilimsel yapıtlarıyla alay edilmemelidir.
- Gençlere yanlış yapma hakkı tanınmalıdır. Her insan kendi doğrusunu kendi bulmalıdır. Doğru aranırken yanılgıya düşmek neredeyse kaçınılmazdır.
- Gençlerden bilgi saklanmamalıdır.
- Eğitim herkesin hakkıdır ve parasız olmalıdır.
- Üniversite bir meslek okulu değil, bir araştırma kurumudur.

Üniversiteye daha fazla para kazanmak ya da bir meslek sahibi olmak için değil, araştırma yapmak, öğrenmek, kendini geliştirmek için girilmelidir.

Ali Nesin–Ekim 1996

Bu metinde BÜYÜK HARFLER'le yazılmış kelimeleri kitaptaki metinle uyumlulaştırmak için düzelttik [AY].

Öğrencilerin Hazırladığı Öğrenci Konseyi Yönergesi

Bu yıl rektörlük tarafından hazırlanan ve seçimlerde sunulan öğrenci konseyi yönergesi birçok fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulunda antidemokratik bir seçim sistemi sergiledi. Bu sistemden dolayı 6 fakültemizde temsilci seçilemedi.

Ve daha ilk toplantıda konsey tarafından bu eksiklik ve sorunluluk hissedilerek ;

"Öğrencinin yönergesini öğrenci hazırlar" kararı alındı.

Evet, kararın alındığı günden bu yana çok yol katettik ve gelecek yıl tüm birimlerden temsilci çıksın. 18 kişinin değil, 24 kişinin oluşturduğu çok sesli bir konsey oluşsun diye yönergemizi kabaca çizdik.

Yönergede ne mi değişti?

- Herşeyden önce seçim sistemi değişti. Seçimlerde sınıf bazına inilerek alt birimlere ulaşıldı ve ÖTK sistemleri önem ve işlev kazandı. Yani tabandan tavana yapılanma sağlandı.
- Temsilci nitelikleri maddesi üniversite geneli düşünülerek hafifletildi.
- Öğrenci temsilcilerine kendi yönetim kurullarında ve konsey başkanına senato toplantılarında söz ve oy hakkı verildi.

İşte ana hatlarıyla verilen bu maddeler ve yapılan diğer değişimlerle yapılabilenin en demokratik yönerge oluşturulmaya çalışıldı.

Şimdiki hedefimiz ise yönergeyi tekrar gözden geçirerek eksiklikleri tamamlamak ve son noktayı koymak. Daha sonra Üniversite Senatosu'na sunarak kabulünü sağlamak.

Bizler bu yönergenin kabulü için her maddemizin savunmasını iyi hazırladık. Bu yüzden sonuna dek savunacağız, sonuna dek savaşacağız. Tabii ki sizlerden aldığımız güç ve destekle ...

Unutmayın biz varız, çünkü siz varsınız ...

Sodexho Denetleniyor Denetlenecek

03.03.1998 tarihinde konseyimiz İlahiyat Fakültesi'nde yapmış olduğu toplantıda, öğrenci arkadaşlarımızın önemli şikayetleri doğrultusunda, SODEXHO yemek firmasından bir yetkilinin de iştirak ettiği toplantıda, biz öğrencilerin onların var olma sebepleri olduğumuzu ve bizler olmasak SODEXHO'nun da olmayacağını belirterek, istemlerimizin, şikayetlerimizin ve önerilerimizin dikkate alınması gerektiğini inatla hatırlattık.

Çeşitli fakülte ve yüksekokullara yaptığımız bu denetlemelerimizin yanı sıra konseyde oluşturduğumuz bir alt komisyonla SODEXHO yemeklerinin yapıldığı mutfakları da sürekli kontrol altında tutacağız.

Kısaca SODEXHO'yu istemlerimize uygun hâlâ getirene kadar denetleyeceğiz.

Son olarak, SODEXHO'dan önce de biz öğrenciler buradaydık, sonra da bizler burada olacağız.

Bahar Şenliği 21–24 Mayıs 1998

Bu yıl bahar şenliklerimizin Veteriner ve Ziraat Fakültelerinin ortak paylaştığı Dışkapı Kampüsü'nde gerçekleşeceğini daha önce duyurmuştuk. Şenliklerin düzenlenmesinde Öğrenci Konseyi'mizin öncülüğünde, üniversitemizin tüm birimlerinden bir öğretim üyesi ve o birimin temsilcilerinin bulunduğu ilk hazırlık toplantısı 17.2.1998 tarihinde yapılmıştır. Bu toplantıda stand kirası 3 Milyon TL depozit olarak belirlenmiştir. Stand için başvuru yapanlar ücretlerini 11 Mayıs 1998'e kadar öğrenci temsilcilerine ödeyebilirler.

Bu yıl şenliklerdeki hedefimiz, şenliklere ev sahipliği yapacak olan Ziraat Fakültesi ve Veteriner Fakültelerinde oluşturulan Bahar şenlikleri alt komisyonlarının da katkılarıyla unutulmayacak bir şenliğe ulaşmaktır.

Uzmanlıkta Eğitim Bilimleri

Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK), 4 Kasım 1998 tarihinde aldığı karar sonucunda Türkiye'de lisans düzeyinde uzman eğitimci yetiştiren tek okul olan Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin bazı lisans programlarının kaldırarak yüksek lisans düzeyinde eğitim vermesi öngörülmüştür.

Türkiye'de, 1997 yılı itibariyle 33 Eğitim Fakültesi bulunmaktadır. Bu fakültelerde mesleğe ve uygulamaya yönelik öğretmenlik eğitimi veren çok sayıda program mevcuttur.

8 yıllık eğitime geçilmiş olması ve öğretmen ihtiyacının çok olması gözardı edilemez bir gerçektir. Fakat bu öğretmenlerin yönlendirilmesini ve amaca uygun eğitim vermelerini sağlayan uzmanlık eğitiminin de yok edilmesi bir o kadar yanlış ve anlaşılmaz bir karardır.

Öğretmenlik programlarının yanısıra, onların temelini oluşturan lisans programlarındaki eğitim–öğretim devam etmelidir. Her iki eğitimin bir arada devam etmemesi için hiçbir neden yoktur.

Çağdaş Eğitim Sadece Öğretmenlikle Sınırlı Değilidir.

İlköğretim reformunun uygulanabilmesi için eğitim–öğretim bir bütünlük içinde uygulanmalıdır. Gerekli plan ve programları hazırlamak, öğrencileri yönlendirmek, engelli öğrencilere de gerekli hizmetleri sunmak, öğrenci başarısını ölçmek ve değerlendirmek, Öğretmenlerin hizmetiçi eğitimle yetiştirilmesini sağlamak, psikolojik danışmanlık vermek, 8 yıllık zorunlu eğitimden yararla-

namayan ve örgün öğretim dışında olan vatandaşlara bu hizmeti sunmak gerekir. Bunu başarmak için sadece öğretmenlik programları yeterli değil, bu konuda araştırma geliştirme çalışmaları yapabilecek personele her kademede ihtiyaç vardır.

Türkiye'nin, batı hayranı bir alt komisyonun hazırladığı bu tür uygulamalara değil Türkiye'yi tanıyan ve Türk'ler için birşeyler yapmaya çalışan insanlara ihtiyacı vardır.

Eğitim Bilimleri Fakültesi öğretim üyeleri ve öğrencilerinin tepkilerini haklı buluyoruz ve sizleri sonuna kadar destekliyoruz.

Panel

Etkinliklerimiz arasında Mart ayının ikinci haftasında (16 Mart '98) Eczacılık Fakültesi Yeşil Amfisinde düzenlediğimiz "Nasıl Bir öğrenci Örgütlülüğü İstiyoruz?" konulu panel geliyordu. Konseyimizin düzenlediği panel biz öğrencilerin sorunlarını ele alan ve Almanya'daki öğrenci örgütlülüğü olan *ASTA*'yı davet ettiğimiz bir etkinlikti. Çeşitli fakülte ve yüksekokullardan katılan arkadaşlarımızın kafalarındaki soruların cevaplarını kolaylıkla alabildikleri, üniversitemiz konseyi ile Almanya Öğrenci Birliği'ni aynı kürsüde birleştiren aydınlatıcı bir yapıya sahipti.

Almanya Öğrenci Birliği *ASTA* üç fakülte başkanı iki üyesi, toplam beş temsilcisi ile panelimize katıldı. *ASTA* panelistleri, bu birliğin '60'lı yıllar sonrası kurulduğunu ancak 1968–70 döneminde yükseköğrenim gençliği üzerinde etkinliğini arttırdığını ve günümüze gelene kadar birçok antidemokratik unsurları değiştirdiklerini ve bugün Almanya'daki tüm üniversitelerde üyelerin bulunduğunu belirttiler. Almanya'da bütün öğrencilerin doğal üyesi olduğu, her görüşten öğrencinin eleştiri ve fikirlerini söyleme hakkı olan bir yapılarına olduklarını söylediler.

Öğrenci olmaktan başka hiçbir şart aranmadan ve yüzde barajı öngörmeyen seçimler sonucunda oluşan, yönetimde söz hakkı olan öğrenci birliği, tüm öğrencilerin çağdaş, demokratik ve bilimsel bir eğitim almaları için faaliyet yürütüyor.

Üniversitemizde daha yeni kurulan konseyimiz ve Almanya'da *ASTA* gibi gelişmiş Avrupa ülkelerinde de bir takım öğrenci örgütlülüklerine rastlıyoruz.

Örneğin Fransa'da, Avrupa çapında gençlik için ortak platform yaratılmasına çaba harcayan *UNEF* (Fransa Ulusal Öğrenci Birliği), İngiltere'de, tüm üniversite ve lise öğrencilerinin üyesi olabildiği ve milyonlarca öğrenci kitlesine sahip olan *NUS* (National Union of Students) ve Yunanistan'da ise çok değişik dünya görüşleri olan öğrencilerin sahiplendiği, üniversite gençliğini birleştirip haklarını savunan EFEE'yi görmekteyiz.

Tüm dünyada bu tip öğrenci örgütlülüklerinin, 1960'lar sonrasından itibaren birçok öğrenci taleplerine cevap verilmesinde büyük adımlar atmış olduklarını görüyoruz. Ülkemizde ve üniversitemizde, söz konusu olan öğrenci konseyini işler hale getirip, uluslar arası bir dayanışma sağlayarak önce ülkemizdeki sonra yurt dışındaki öğrenci birliklerini aynı çatı altında toplayabilmeliyiz.

Temsilcilere Çağrı

Konsey olarak kimimiz onları, kimimiz yüzleri, kimimiz ise binleri temsilen varız. Hepimizin ilkesi "ben bu işi göğüslerim" yolunda çünkü taşıdığımız bir sorumluluk ve belli kitlelerin vebali var üzerimizde.

Oysaki henüz bu bilince ulaşamamış temsilcilerin olması çalışmalarımız yavaşlatmakta ve yokuşa sürmekte.

Biz bir elimizle parmak şıklatmak değil, iki elimizle alkış koparmak istiyoruz. Bunun içinse tek bir birey olarak değil, birimlerimizin sesi olarak tüm toplantı ve çalışmalara tüm temsilcilerin aktif katılımını bekliyoruz.

Şimdi oturun ve kendinize şunu sorun:

"Bugün sorumlu olduklarım adına ne yaptım?"

Cevabınız olumsuzsa ilk adımı bugün atın ve kalkın oturduğunuz yerden.

Çünkü birlikte katedeceğimiz daha çok yolumuz var.

| "Saldırı var ... !" /// *Cebeci Kampüsü Öğrencileri* /// 1998 |

Çanlar bizim için çalıyor! Çanlar özgür, onurlu bir dünya yaratmaya çalışanlar için çalıyor!

Coplarıyla saldırıyorlar! Kayıpların değil katillerin listesini isteyen Cumartesi Anneleri'ne karşı.

İşkence tezgâhlarıyla saldırıyorlar! Halklara özgürlük diyen, kendi dili ile konuşmak isteyen, kültürü ile yaşamak isteyenlere karşı. 3000'in üzerinde gözaltı var.

Yargısız infazlarıyla saldırıyorlar! Şemdin Sakık'ın yalan yanlış itiraflarıyla provokasyon yaratan medya Akın Birdal'lara saldırıyor. Yine aynı oyunu oynayan "ikitelli" medya Diyarbakır'da 18 yaşındaki devrimci bir gencin ve İzmit'te yurtsever bir öğretmenin öldürülmesinin suçunu paylaşıyor. Şimdi ise sağduyu çağrıları yapan medya, şoven dalganın etkinleşmesinde başrol oynayarak, aba altından sopa gösterenlerdendir.

Çeteleriyle saldırıyorlar! Susurluk çetesine ismi karışan Mehmet Ağar'lar Adalet Bakanı oluyorlar; kaset savaşlarında ismi geçenler hâlâ devletin yöneticileri. Kontrgerilla, mafya, çete üçgeninin odak noktasında bulunan devlet ise kendini aklamak için medya aracılığıyla yapay gündemler yaratıyor. Ve devletin kendini yeniden yapılandırma süreci 75. Yıl kutlamalarıyla devam ediyor. Tüm

bunlara karşı insanlığı savunan öğretmen İlknur Birol ise cezaevine giriyor. Çeteler mecliste, artık öğretmenler hapiste!

Özelleştirme politikalarıyla saldırıyorlar! İşçiler, emekçiler ve tüm ezilen kesim son şoven dalganın etkisinden nasibini alırken, bir de günlük yaşamın temel ihtiyaçlarına sürekli zam yapılıyor. '99 yılı bütçe görüşmelerine karşı "savaşa değil, eğitime bütçe" diyoruz.

Satırlarıyla saldırıyorlar! İtalyan Büyükelçiliği'ni basmaya çalışan A Takımı'yla, ülkü ocaklarıyla, Kenan Mak'ı, Ümit Cihan Torho'yu katleden eli kanlı faşistler yaşamımıza saldırıyorlar.

Katliamlarıyla saldırıyorlar! Daha önce Sivas'ta, Maraş'ta, Çorum'da döktükleri kan gibi. Bugün insanlığı savunan herkes faşizme karşı, kirli savaşı devam ettirmek isteyen çeteleşmiş devlete karşı halkların kardeşliğini savunmalıdır.

Evet Halklar kardeştir diyoruz. Barış diyoruz. Bir talep değil hak olan barışın, eşitlik ve kardeşlik temelinde Kürt Halkı'nın özgürlüğü ile sağlanabileceğine inanıyoruz. Çünkü barış egemenlerin sözleşmeleriyle değil, ancak halkların kardeşliği ile sağlanabilir.

İtalyan marka coplarıyla bizlere saldıranlar karşısında insanlığı savunuyoruz.

Köyleri yakan, insanları zorla göç ettiren sisteme karşı, Kürt halkına ve tüm halklara

♫ *ÖZGÜRLÜK, EŞİTLİK, KARDEŞLİK VE BARIŞ ...* ♫

BASIN AÇIKLAMASI:
EBF ÖNÜ
12.30
26.11.1998 / Perşembe

|" [Başlıksız] " /// *Devrimci Gençlik* /// 1998|

12 Mart 1971 ... Faşizm ... Askeri darbe ...
... 1 Haziran 1971 ... Mahir yakalanır ...
Mahir, iki yoldaşı, THKO'nun iki önderiyle firar eder
... Devrimci savaş sürüyor
... İdam mangası Denizler'i bekliyor
Cüret ... Kızıldere!
Kızıldere ... İnanç!
Cesaret Kızıldere!
Ve ölüm ... Ve Kızıldere Ve yaşam!

Ölüm her zaman "ölüm" müdür? Güzün hüznüne, hüznün yağmuruna savrulan yapraklar yerde mi kalır? Kelebek kozasını yırttığında yalnız bir gün mü çırpar kanatlarını doğanın koynuna? Prometheus'un düşmanları isyanın ateşiyle şiirlerimizi, öykülerimizi, efsanelerimizi yakabilirler mi? İşte "ölüm" bir "yok" oluş değildir kimi zaman.

"Hüdai ve Sabahattin saflara girmişler Gazi ayaklanmasında, Ümraniye'de"

"Paris Komünarları'nı bilir misiniz? Ya Petrograd'da dövüşerek ölen işçileri? Kaypakkaya'yı ya Sandino, Farabundi Marti, Simon Bolivar, Ernesto, Zapata ...? Güney Kore'nin çekik gözlü isyancı öğrencilerini Ya Rosa ve İspanyol Liberterleri'ni? Hepsi Niksar'ın Kızıldere'sinde buluştular 30 Mart '72'de, Mahir'le. İşte bu yüzden ölüm "yok" oluş değildir Kızıldere'de.

"Ömer, Cihan'a tutunmuş yerden kalkıyor ve Kawa'yı kucaklıyor"

Kızıldere, kopuşun adıdır Türkiye'de. Emperyalizme karşılık devrimci eylemlere başlayan gençlik, emekçi halkların ve ezilen sınıfların öfkesini dillendiriyordu. Anti–emperyalist çizgiyi izleyen eylemlerle, toplumun sorunlarını sahiplenen gençlik hareketi giderek siyasallaşıyor ve halkları birbirine yakınlaştırıyordu. Bu devrimci kabarma, "yasalcı", "reformist" yaklaşımlardan kendini arındırıyordu. DEV–GENÇ kendine hapsolmuş bir çizgiden koptu. Kızıldere ve yapıcıları cesaret ve kararlılıkla bu kopuşun ruhu oldular.

"Sinan Kazım ocağa girmiş tavında dövüyor demiri, alnında biriken terini siliyor Saffet".

Faşizmin kanattığı Kızıldere, siyasal bir zaferdir. Anadolu halklarının yüreğinde, öfkesiyle, acısıyla ve kaygısıyla onurlu bir yere sahiptir. Özverinin, insan sıcaklığının, dayanışmanın pırıl pırıl yüreklerden süzüldüğü Kızıldere, *onlar*'ın[23] devrimci önderliğini izlemiştir. Dünya halklarını tehdit eden bir saldırı dalgasını Anadolu'dan gören bilinç, kavga etmiş ve kavgayı öğretmiştir.

"Ertan, açlık ve sefalet kokan varoşların yitik çocuklarına oyuncak topluyor"

Günümüzde yeni dünya düzeninin sömürge politikalarına karşı '72 Baharı'nda yaşanan devrimci kopuşun anlayışı ve stratejisi örülmelidir. İnancın ve inadın Kızıldere'si, anlamlı bir tarihsel deneyime sahiptir. Ezilmiş ve mülksüzleştirilmiş emekçi halkların kalbini kazanmıştır. Mahirler *onlar*[24] sonsuza açılmış bir devrimci akışta, Anadolu gerçeğinin devrimci dinamiğini yakalamışlardır.

"Ahmet ve Nihat, 18 Mart'ta yaralanmış arkadaşlarımızın koluna girmiş, bizimle yürüyorlar"

İsyanın ve özgürlüğün savaşçıları tarihin tanıklığını yapıyor bugün. Toprak çatlıyor, yüzlerce yılın öfkesi kabarıyor. Tupac Amuralar çıktı yerin yüzüne

---

23 *"Onlar'ın"* orijinal metinde ONLARIN şeklinde yazılmış [AY].

24 *"Onlar"* orijinal metinde ONLAR şeklinde yazılmış [AY].

ellerinde Ulaş'ın mavzeri [OKUNMUYOR] yarınlar bizimdir diyenlerin sesine, Zapatistler'in direnci ekleniyor. Ve bugün her şeye gebe gökyüzü Faşizmi zoru beyinlerinde yenmiş Mahirlerin Kızıldere'si Filistin halkının önünü açıyor.

Yeryüzünün lanetlileri açlar, kent yoksulları, mülksüzler, siyahlar, Kürtler, isyanı ve yenilgiyi yaşamı ve ölmeyi *Kızıldereler*'den öğrendiler. [25]

♫ *SAVAŞ SÜRECEK, KURTULUŞA KADAR!* ♫

"YÖK'e Hayır! Yıldırılamaz Gençlik!" /// *Devrimci Mücadeleci Gençlik* /// 1998

6 Kasım, 12 Eylül faşist darbesinin ürünü '82 Anayasası ile öğretim görevlileri ve öğrenci (aydın) gençliğin üzerine YÖK denilen balyozun indirildiği günün yıldönümüdür.

Finans–kapitalistler '60 Politik Devriminin halklarımızı öncelikle de toplumun en dinamik kesimi olan aydın gençliğimizi etkilediğini görmüş ve buna engel olabilmek için 12 Mart, 12 Eylül faşist darbelerini gerçekleştirmişlerdir. 12 Mart'ın yarım bıraktıklarını 12 Eylül tamamlamıştır. YÖK de 12 Eylül'den sonra gençliği kafadan silahsızlandırma araçlarından biri olarak kurulmuştur.

12 Mart'tan önce üniversitelerimiz nasıldı?

12 Mart'tan önce anayasada üniversitelere "özerklik" tanınmıştı. Bu özerklik uygulamada ancak kırıntılar şeklinde kullanılabiliyordu.

Polis üniversitelere şimdiki gibi fütursuzca giremiyordu. Tüm öğrenciler, öğrenci birliklerinin doğal üyesiydi ve demokratik olarak kendi temsilcilerini seçerek üniversite yönetimlerine sınırlı da olsa katılıyordu. Öğretim üyeleri bilimsel çalışma yapabiliyordu. Üniversite yönetimleri kısmen seçimle oluşturuluyordu. Öğretim üyeleri ve öğrenciler siyasi partilere üye olabiliyorlardı.

Harç uygulamaları yoktu.

Kısacası az da olsa kullanılan özgürlükler gençliğimizi hızla sosyalleştiriyordu. Ve devrimcileşen gençlik, işçi sınıfımızın sınıf mücadeleleriyle bütünleşiyor, halklarımızın devrim mücadelesinde en öndeki yerini alıyordu.

Ya sonra?

1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'na dayanarak yapılan operasyonlarla okullar devrimci–demokrat öğretmen ve öğrencilerden temizlendi. Binlercesi okullardan atıldı, işkencelerden geçirildi, yıllarca zindanlarda tutuldu. Böylece boşalan kadrolar faşistlerle, şovenistlerle, şeriatçılarla dolduruldu. Öğretim üyeleri ve öğrencilerin bırakın siyasi partileri, derneklere ve sendikalara üye olmaları dâhi yasaklandı. Öğretim üyeleri hüllecilikle yükseldiler. Üniversite yönetimleri se-

---

[25] *Kızıldereler* orijinal metinde KIZILDERELER şeklinde yazılmış [AY].

çimle değil atamayla oluşturulmaya başlandı. Üniversiteler birer kışla haline getirildi.

Eğitim paralı hale getirilerek günde 12–14 saat işgücünü satan ve aldığı asgari ücretle eve ekmek götüremeyen işçilerin ve tüm ezilen, sömürülen halklarımızın çocuklarına üniversite kapıları kapatıldı. Ana–babalarımızın işgücünden, sosyal güvenlik haklarından çalınan paralar bir avuç finans–kapital veledinin 5–10 bin dolarlık üniversite harcına, Pacha diskolarda sabahlamasına verildi.

Aldıkları maaşlarla bilimsel çalışmalar yapamadıklarından haklı olarak dert yanan öğretim görevlilerinin bir kısmı diğer uca savrulup Koç'un, Sabancı'nın üniversitelerinde şakırken buldular kendilerini.

Öte yandan 1951'den beri var olan imam hatip liseleri, mantar biter gibi çoğaltılarak şeriatçıların üniversitelerle birlikte devletin tüm kurumlarına, toplumun her alanına yerleşmesine olanak sağladılar. Şeriatçılar bu olanağı çok iyi değerlendirdiler.

Fakat gelinen bu aşamada ortaya şöyle bir sorun çıktı: Tefeci–bezirgân sermayenin yani şeriatçıların on yıllardan beri böylesine beslenip büyütülmesi onun artık giderek finans–kapitalistlerle âşık atacak cesareti kendinde bulmasına neden oldu. Tefeci–bezirgân sermayenin holdingleri İhlaslar, Kombassanlar vb. yerli finans–kapitale kafa tutar hale geldi. Tefeci–bezirgânlar da vurgun ve sömürüden pay almalıydılar. Ancak aslan payı hep finans–kapitalde kalmalıydı. Bu yüzden de şeriatçıların dizginleri çekilmeliydi. Finans–kapitalistler ve ordu generalleri şeriatçıları yani tefeci–bezirgân sermayeyi ortadan kaldırmak istemez, sadece denetim altına almak ister. Bu nedenle 28 Şubat'ta "İrticayla mücadele programı" hazırlanarak "önlemler" alındı. Yıllardan beri var olup da hasıraltı edilen türban yasağını uygulamaya koydular; laiklik naraları atmaya başladılar. 8 yıllık zorunlu eğitime geçilince tüm liselerin orta kısmı kapatıldı. Tabii 6 yıl "eğitim" veren imam hatip liselerinin de orta kısmı kapatılınca imam hatip liseleri kapatılıyor diye bir bardak suda fırtına koparıldı.

Bugün yapılanlar şeriatçı güçlerin ezilmesi değil finans–kapitalistlerin ve sınıf eğilimleri gereği bir burjuvaziye yakın olan ordu generallerinin istediği dizginleme, ehlileştirme hareketleridir. Bunların finans–kapitale batan kısmı törpülenecektir. İleride devrimci hareket yükselişe geçtiğinde de şeriatçı güçler yine dizginlerinden boşandırılacaktır.

Her dönemde olduğu gibi bugün de bizlerin görevi şeriatçı–ortaçağcı–engizisyoncu, halk düşmanı akımlarla mücadele etmektir.

Arkadaşlar,

Birer halk çocukları olan biz devrimci öğrenciler YÖK'e neden karşıyız?

YÖK'e karşıyız. Çünkü demokratik–laik–anadilde eğitim istiyoruz.

YÖK'e karşıyız. Çünkü bilimsel eğitim istiyoruz.

YÖK'e karşıyız. Çünkü temsil etmek ve temsil edilmek istiyoruz.

YÖK'e karşıyız. Çünkü öğrenci dernekleri ve öğretmen sendikaları ile örgütlenip tek bir ses, tek bir yürek olmak istiyoruz.

YÖK'e karşıyız. Çünkü Mediko–Sosyal hizmetlerinin şu anda olduğu gibi sınırlandırılmasını değil (anne veya baba SSK, Emekli Sandığı, Bağ–Kur vb. hizmetlerden yararlananların tıp fakültelerine sevki engellenmekte, tedavi giderleri karşılanmamaktadır.); tüm ihtiyaçlarımızı giderecek şekilde genişletilmesini istiyoruz.

YÖK'e karşıyız. Ve diyoruz ki eğitimde her türlü özelleştirmeye (haraç uygulamalarına, yurtların ve yemekhanelerin özelleştirilmesine) derhal son verilmelidir!

Arkadaşlar,

Bu isteklerimizin finans–kapital + tefeci–bezirgân sermaye iktidarında tümüyle gerçekleşmesi asla mümkün değildir. Ancak bu düzen içinde de kazanımlarımız mutlaka olacaktır.

Bunları nasıl elde edeceğiz?

Tabii ki örgütlenerek!

İşçiler sendikalarda, köylüler kooperatiflerde, biz öğrenciler de derneklerimizde örgütlenmeliyiz. Fakültelerimizde kurduğumuz birim derneklerimizi de federasyon çatısı altında toplamalıyız. Bu yığın örgütlerinin tümü sosyalizme ulaşmak için birer vagondurlar. Önemli olan bu vagonları harekete geçirecek lokomotiftir yani Proletarya Partisi'dir. Gerçek bir Proletarya partimiz ne yazık ki yoktur. Bunun için yani Proletarya Partisi'nin reorganizasyonu için tüm devrimci gruplar belirli prensipler etrafında bir araya gelmeliyiz ki insanlığın biricik kurtuluşu sosyalizme ulaşabilelim. Önümüzdeki asıl görev budur. Bu gerçeği yok sayarak verilecek mücadele akıntıya karşı kürek çekmekten başka bir şey değildir!

♫ YÖK'E HAYIR!
YAŞASIN DEMOKRATİK–LAİK HALK ÜNİVERSİTELERİ MÜCADELEMİZ!
GÜN DERLENME, GÜN BİRLEŞME, GÜN MÜCADELE GÜNÜDÜR!
YILDIRILAMAZ GENÇLİK!
DEVRİM İÇİN PARTİ, PARTİ İÇİN DEVRİMCİ DERLENİŞ ! ♫

|"DGM'ler Kapatılsın, Tutsaklara Özgürlük!" /// *Devrimci Mücadeleci Gençlik, Devrimci Proleter Gençlik* /// 1998|

İşkenceler, gözaltında kayıplar, savunmaların dinlenmediği, en uzun davanın 5 dk. sürdüğü, kırmızı bir kalemden, yasal bir kitaba kadar her şeyin "suç delili" sayıldığı DGM'ler, 2m–3m genişliğinde devrimci tutsakları yalnızlaştırmayı hedefleyen hücreler, sağlıksız koşullar, yapılmayan tedaviler

Hepsi devrimci tutsakların sınıfsız–sömürüsüz bir toplum ideallerine olan bağlılıklarını koparmaya, mücadeleci azimlerini kırmaya yönelik politikaların

birer parçası. Bu baskı politikaları ile hedeflenen devrimci tutsakların siyasi kimliklerini ezerek onları teslim almak ve dışarıdaki kesimlere "mücadele ederseniz sonunuz bu olur" mesajıyla gözdağı vermek.

Her ne kadar devlet burjuva medyanın da şakşakçılığıyla emeğin kurtuluşu için mücadele edenlere terörist deyip, onların emekçi gönüllerle bağını koparmaya çalışsa da onlara yönelik saldırılar dışarıda işçilere, emekçi memurlara, öğrencilere, aydınlara ve Kürt halkına yapılanın hiç de uzağında değil. Amaç sömürü düzenine karşı çıkacak her türlü sesi bastırmak. Saldırıları devrimci mücadelenin en ileri kesimini oluşturan devrimci tutsaklar üzerinde yoğunlaştırıyorlar. Çünkü biliyorlar ki dört duvar arasında kazanılan zaferler toplumun diğer kesimleri içinde birer umut meşalesi olacaktır.

Korkularımızı yalnızca şiddet politikalarıyla büyütmüyorlar. Bu düzende ayakta kalmak adına bize öyle bir yaşam tarzı dayatıyorlar ki sahip olduklarımızı kaybetmemek kaygısıyla cezaevlerindeki oğullarının–kızlarının direnişlerine destek verip, onların taleplerini alanlarda haykırırken yerlerde sürüklenen analara, parasız eğitime, faşist YÖK yönetmeliklerine karşı çıktıkları için onlarca yıl hapis cezası alan, idamla yargılanan öğrencilere, köyleri yakılıp yıkılan Kürt halkına, sendikalı oldukları için işten çıkartılan işçilere, devrimci sendikal mücadele veren devrimci sendikacıların Newroz'da halkların kardeşliğini dile getirdiği için cezaevine gönderilmesine seyirci kalıyoruz.

Yaşamımız parça parça bölünüp hücreleştiriliyor. Bu çürüyen düzene ve onun boyunduruğu altında ezilenlere karşı duyarsızlaştırılmaya çalıştırılıyoruz

♫ YAŞAMIN HÜCRELEŞMESİNE İZİN VERMEYELİM ! ♫

Devrimci tutsaklar şimdiye kadar bu saldırılara karşı cezaevinde sayım vermeme, açlık grevleri vb. eylemliliklerde bulundular. Son süreçte ise bu saldırıların kurumsallaştığı, işçi sınıfının öncülerini ve devrimcileri yargılamak için kurulmuş, yargılamaların polis fezlekeleriyle yapıldığı, burjuva demokrasisinin dâhi hiçbir kılıfına girmeyen, askeri mahkemeler olan DGM'leri boykot ediyorlar. Bu boykot DGM'lerin yerine başka bir mahkemenin geçirilmesi için değil, Türkiye'deki sermaye iktidarının mücadeleye yönelik bu faşizan uygulamasına karşı MGK'ya geri adım attırmak için başladı. En ufak hak ve özgürlüklerin dâhi kazanılması, bu iktidara geri adım attırmaktan; kitlelerin özgürlük mücadelesinden geçiyor. Sadece devrimci tutsaklara değil, emekçi kitlelere yönelen faşist saldırıları geriletmek temelinde "DGM'ler Kapatılsın, Tutsaklara Özgürlük" talebini yükselterek, onların eylemliliklerini dışarıya taşımalı, özgürlük ateşini büyütmeliyiz.

26 Ekim Pazartesi saat 13:00'de DGM'lerin kapatılması için toplanan imzalar meclise yürünerek verilecek. Tutsakların taleplerini bu yürüyüşte birlikte haykıralım!

♫ ZİNDANLAR BOŞALSIN, TUTSAKLARA ÖZGÜRLÜK!
DEVRİMCİ TUTSAKLAR ONURUMUZDUR!
SERMAYEYE KARŞI YA BİRLEŞMEK YA ÖLÜM!
KURTULUŞ DEVRİMDE, KURTULUŞ SOSYALİZMDE ! ♫

| "Türkiye'de İnsan Haklarına Yer Yok!" /// *Emek Gençliği* /// 1998 |

İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Akın Birdal dün uğradığı silahlı saldırı sonucunda ağır yaralandı. Birdal hayati tehlikeyi henüz atlatamadı. Saldırıyı Türk İntikam Tugayı isimli kontgerilla üstlendi.

Türkiye'de insan haklarını yerleştirmek için faaliyet gösteren ve faaliyetlerinden dolayı sürekli devletin baskılarıyla karşılaşan İnsan Hakları Derneği "Şemdin Sakık'ın itirafları" senaryosu çerçevesinde de hedef gösterilmişti. Türkiye'de insanların hak aramasına tahammülü olmayan devlet, yaptığı işkencelerle, gözaltında kaybetmeleriyle ve faili meçhul cinayetleriyle yetinmiyor artık. Devlet, hak arayan insanları susturmak için artık kontra örgütlerine, cinayeti açıktan işlettiriyor. Açıktan yapıyor ki ibret–i âlem olsun kimse yaşam hakkını bile isteyemez hale gelsin diye. Biz bu politikayı Kenan Mak ve Bilal Vural'ın öldürülmesinde de gördük.

Ama tüm baskılara, yıldırma çabalarına rağmen insan olmaktan kaynaklı haklarımızı almak için sonuna kadar mücadele edeceğiz. Çünkü biz bu ülkenin gençleriyiz. Demokratik bir Türkiye ve güzel bir gelecek istiyoruz. Ve bu idealler için bu ülkede yaşayan herkesi mücadeleye çağırıyoruz. Artık bir şeylerin iyi olmasını dileyecek ve yanımızdaki insanın kurşunlarla yere düşmesini bekleyecek zamanımız yok.

Bunun için ülkesine ve geleceğine sahip çıkan herkesi bugün 13:00'da Yüksel Caddesi'nde yapılacak basın açıklamasına çağırıyoruz.

♫ ÇETELER HALKA HESAP VERECEK ! ♫

| "Çetelere, Özelleştirmelere, Tüm Baskılara Karşı ..."
***/// Emek Gençliği–Emeğin Partisi* /// 1998 |**

Ülke olarak önemli bir dönemden geçiyoruz. Ardı ardına açıklanan kasetlerle çete ilişkileri ayyuka çıktı. Özelleştirme furyasıyla halkımızın birikimi olan KİT'ler, çetelere, yabancı sermayeye hibe ediliyor. Devlet irtica bahanesiyle ve Apo'nun yakalanmasından sonra yükselttiği şoven ve ırkçı dalgayla işçiler, emekçiler ve gençler üzerindeki baskılarını artırıyor. Apo iade edilsin mi edil-

mesin mi tartışmasıyla özelleştirme ve çetelerle ilgili ilişkilerin ortaya dökülen pisliklerin üzeri örtülmeye çalışılıyor. Türk–Kürt ayrışması yaratılarak halkları birbirine kırdırmaya çalışıyorlar. Bu toz duman içinde dünyayı sarsan kapitalizmin krizinin faturası halka çıkarılmaya çalışılıyor. Kriz bütçesi olan '99 bütçesiyle kemer sıkma politikasını uygulamaya çalışıyorlar.

Susurluk olayının üzerinden iki yıl geçmesine rağmen operasyonlarla insanlarımızı katleden, uluslararası uyuşturucu ve silah kaçakçılığının kilit noktası tutan, başka ülkelerde emekçi halklara karşı düzenlenen darbelere karıştıkları ispatlanan çete üyelerinin hiçbiri yargılanmadı. Yargılanmak bir yana, hâlâ cumhurbaşkanlığı, başbakanlık koltuklarında oturuyorlar. Birbirlerinin pisliklerini kapatmakla meşguller.

Hükümetlerin başarı kıstası olan özelleştirmelerin, ortaya çıkan bu çetelerin beslenme kaynağı olduğu gün gibi ortada. Şimdiye kadar satışı yapılan KİT'lerin kara para aklayıcılarınca, Çakıcı'nın koruyuculuğunu yaptığı adamlarca alınması bunun en somut göstergesidir.

Bilinçli olarak zarar ettirilen, yıllarca yatırım yapılmayan enerji, haberleşme gibi önemli sektörlerdeki KİT'ler yabancı sermayeye bağışlanıyor. Üzerine hamasi nutukların atıldığı, şaşalı kutlamaların yapıldığı bağımsızlığımız ayaklar altına alınıyor. Özelleştirmenin getirisi ise daha fazla işsizlik, ücret düşüklüğü, sendikasızlaştırma ve sömürü oluyor. Devletin çete örgütü olan MİT, JİTEM gibi kurumlar her türlü yolsuzluk, kirli ilişkiler açısından birbirinden farkı olmayan politikacılar, suçu sabit olan katilleri tutuklamaktan aciz yargı sistemi, halkın birikiminin yağmalandığı özelleştirmeler, gözaltında kayıplar, işkenceler, faili "malum" cinayetler, ekonomisi, hukuku ve siyasetiyle çürüyen düzenin görüntüleridir.

Çürümüş bu düzen bize hiçbir şey vaat etmemektedir. Bu düzenin getirisi eğitimsizlik, işsizlik, kölece çalışma koşulları bize altın tepsi içinde sunulmaya çalışılıyor. Öyle ki kamu kuruluşlarındaki emekçilere önerilen sefalet zamları, engellenen demokratik hak ve özgürlükleri, işçilerin en ufak ekonomik–demokratik taleplerinde var olan örgütlerinin dağıtılmaya çalışılıp, örgütsüzlüğe itilmeleri, genç işçilerin örgütlenme istemlerinde patronlarla hareket eden polis ve jandarmaları karşılarında bulmaları, öğrenci gençliğin parasız–bilimsel–demokratik eğitim talebine, özelleştirmeler karşısındaki mücadelesine YÖK eliyle dayatılan soruşturmalar, bizlerin her baskıya, her zorbalığa ve pisliğe karşı bu mücadeleleri, düzenin "güya vaat ettiklerinin" de karşısında gerçek çıkış yollarıdır. Mücadelelerimizin baskılarla geriye atılmaya çalışılması, bugün için ancak tüm ezilenlerin ortak hareket etmesiyle engellenebilir. Çetelere, özelleştirmelere ve diğer tüm haksızlıklara karşı gençlik olarak çıkarlarımızı ezilenlerden yana ve onlarla birlikte hareket ederek koruyabiliriz. Bu nedenle işimiz, ekmeğimiz ve geleceğimiz için Bağımsız Demokratik Türkiye için harekete geç-

meliyiz. Bu taleplere bugünden sahip çıkmak için, *çetelere–özelleştirmelere ve tüm baskılara karşı bağımsızlık ve demokrasi* mitinginde buluşalım.[26]

13 Aralık 1998, Yer: Tandoğan Meydanı, Saat: 12:00

♫ ÇETELER HALKA HESAP VERECEK.
YAŞASIN İŞ–BİLİM–ÖZGÜRLÜK MÜCADELEMİZ.
YAŞASIN BAĞIMSIZ DEMOKRATİK TÜRKİYE.
GENÇLİK GELECEK, GELECEK SOSYALİZM ... ♫

"YÖK'e, MGK'ye, Sahte Gündeme Karşı Bildiri"
/// *Kaldıraç Okurları* /// 1998

Üniversiteleri bir ton sorunla (!) açtık yine: Türban takmak gericilik mi yoksa YÖK gerici de kılık–kıyafet genelgesi fena değil mi? Ya da aslında bu ordu ilericiliği simgeler mi? Biz şimdi türban takanlar derslere alınmazsa onlara sahip çıkmalı mıyız, yoksa bunlar yarın tepemize çıkıp bir tehlike mi arz ederler Yani anlayacağınız bir türban tartışmasıdır gidiyor Ve bunu utanmadan, sıkılmadan biz de yürütüyoruz.

Asıl gündemimizden sapıp şimdi Müslümanlar bildiri dağıtırlarsa onları dövelim mi diye tartışıp duruyoruz 6 Kasım'da Müslümanların sokağa çıkıp eylem yapacak olmaları solun geri çekilerek eylemlerini yerelleştirmesine bile neden olabiliyor! Hatta bizim alanımızda onlara eylem yaptırmayız denilebilmektedir. Neresi bizim alanımızdır? Kızılay mı, Dil–Tarih'in orta bahçesi mi, ODTÜ'nün çimleri, Beytepe'de kütüphanenin önü mü, neresi? Hangi alan bizimmiş de kime eylem yaptırmıyoruz Kızılay'a mı çıkıyoruz, jandarma işgalindeki yemekhane mi bizim de oraya bırakmayacağız bu adamları Bir de ideolojik mücadele verelim diye "İslamcıların karşısında standımı açarım" diyenlerimiz var.

Alanlar ancak eylemlerimizle, faaliyetlerimizle bizim olur, iki afiş asıp oturmayla bizim olmaz. Biz örgütlenmeye, eyleme geçmedikçe bütün alanlara sahip olan medyasıyla, polisiyle, pop müziği, McDonalds'ıyla, karşıdan karşıya kaç saniyede geçmen gerektiğini söyleyen trafik ışıklarıyla ve son olarak nereye dönsek gözümüze giren yetmişbeşinci yıl bayraklarıyla ve bangır bangır "Türküz! En büyük biziz!" marşlarıyla burjuvazinindir, kemalizmindir.

Bu gerçeği bozan ve bozacak olan yaptığımız, yapacağımız eylemlerdir. Sokaklar, alanlar ve bizim kafalarımız eylemle özgürleşir. Müslüman kafalarda da coplar kırılmadıkça düşmanlarını anlamayacaklardır. Bizse onlara eylemle öğrenme fırsatını vermek istemiyoruz çünkü kafamız asıl gericilik olan kemalizmle bulanıklaşmıştır.

---

[26] Bu cümledeki *italik* ifade orijinal metinde büyük harflerle belirtilmiş [AY].

Bugün mücadelenin hedefini İslam'a, türbana kaydırmak için ağır bir bellek kaybına uğramış, Kemalizmin tarihini göz ardı etmiş olmak gerekir. Kemalizm, tam anlamıyla pragmatist, çıkarı için her kılığa giren, ilk meclisin açılışında hutbe okutmaktan, Bolşevizme ilgi duyan Çerkes Ethem'e "yoldaş" diye başlayan mektuplar yazmaya varan her yolun geçerli olduğu bir ideolojidir. TC, şapka giymedikleri için yüzbinlerce insanı kestiğinde de, kendisiyle ittifak yapmak için gelen TKP önderi Mustafa Suphi ve yoldaşlarını katlettiğinde de kemalistti. Sivas Katliamı'nı yapan da jandarması, polisi, valisi, hükümetteki SHP, DYP'siyle Kemalist TC idi. (Ateşi yakacak piyonlar nasıl olsa bulunur.) 1970'lerde komünistleri vatan haini ilan edip İslamcıları solun üstüne salan devletle bugün İslamcıları ulusal çıkarlar için bir tehlike olarak ilan edip solcuları laiklik bayrağı altında toplamaya çalışan da aynı devlettir. Bugün bir "sol–İslamcı" çatışmasına girmek devletin uzun zamandır isteyip de başaramadığı şeyi ona hediye etmek olacaktır.

Türban gündemiyle somutlaşan "dinci gericilik–çağdaşlık" gibi sahte bir çelişkinin halkların kafasını işgal etmesinin en önemli nedeni solun kendi değerlerine, gündemine sahip çıkmasındaki acizliğidir. Değerlerin yokluğunda din bu boşluğu dolduran vazgeçilmez bir gereklilik olarak ortaya çıkar. Bu durumda dine saldırmak patrona kızıp karısını döven bir işçinin durumuna benziyor. Devrimcilerin yöntemi dönüştürmektir. Bu iş devletin böl–yönet taktiğine hizmet etmekten, kapı komşusu olan insanları birbirine nefret ettirmekten başka bir işe yaramayan bildirilerle, broşürlerle yapılamaz.

♫ YÖK'E HAYIR! ♫

12 Eylül, sistemin rehabilitasyonu sürecinde 6 Kasım 1981'de kurulan YÖK yaklaşan kuruluş yıldönümüyle tekrar gündemde. Ki bu YÖK, üniversitelerde uygulamaya soktuğu kılık–kıyafet genelgesiyle, disiplin yönetmeliğiyle, prof kimlikli polisleriyle, paralı eğitim uygulamasıyla, çan eğrisiyle, çocuklarına karşı aileleri ajanlaştırmak için emniyet ağzıyla yazıp gönderdiği mektuplarla yıllardır görevini yerine getiriyor. YÖK, MGK'nın üniversitelerdeki politikalarını uygulamak için kurulmuştur.

Kılık–kıyafet genelgesi saldırısı YÖK tarafından türbana karşı uygulanıyor gibi gözükse de gerçekte uzun saç, sakal, küpe, kot pantolon vb.'ye de el atarak öğrencilerin nasıl görünmesi gerektiğini belirliyor. Asıl tartışılması gereken nokta burasıdır. Devlet kılığımızı, kıyafetimizi belirleyerek bizi terbiye edip, uslu, düşünmeyen, sadece istenileni yapan, kişiliksiz, alık yaratıklar olarak eğiterek sürüye katmak istiyor. İstanbul Üniversitesi'nde kayıt yaptırmak için şunu bunu giymeyeceğim, şu işleri yapmayacağım, eylemlere katılmayacağım diye sözleş-

me imzalatılıyor. Türbanlı öğrenciler psikolojik seanslara tabi tutularak öğrencilere gerizekâlı muamelesi yapılıyor. Bu, kime yapıldığından bağımsız olarak öğrencilerin beyinlerine yapılan bir saldırıdır. Eğer öğrencilerin neyi yapıp neyi yapmayacaklarının belirlenmesi gerekiyorsa bunu yapacak olan öğrenci öz–örgütlülükleridir.

♫ ÜNİVERSİTELER BİZİMDİR, BİZİMLE ÖZGÜRLEŞECEK!
YÖK'E HAYIR! ÖZGÜR BİLİMSEL EĞİTİM İÇİN İLERİ ! ♫

| "Umut Yürek İsyan 1 Mayıs'a" /// *Öğrenci Koordinasyonu* /// 1998 |

Bebelerin yüzü hâlâ gülüyor ve gözleri hâlâ kirlenmemiş.
Geleceğiz ...
Başka bir yaşam var düşlüyoruz.
Umutluyuz ...
Hatça Ana ekmeğini çöplükte arıyor, Mehmetse özgürlüğü sokakta.
Yanınızdayız
Şiddet ve vahşet çığlık çığlığa, analarımızla bağırıyoruz.
Susmayacağız ...
Fabrikalarımızı, okullarımızı, geleceğimizi satıyorlar, üzerimize cop ve satırlarla saldırıyorlar.
İsyancıyız ...
Hava ışıyacak ama kar taneleri yağıyor
Karlar eriyecek ... Kardelenler açıyor.
İnatçıyız! ...
Çevrenize şöyle bir bakın!
Karşınızda duran insanların yüzlerine ve ellerine...
Çeltekli, yüzü yorgun maden [OKUNMUYOR] ezilen kadınlar;
Sokakların tinerci çocukları [OKUNMUYOR] parmaklıkların ardındaki [OKUNMUYOR]
Hepsi, hepsi aramızdalar.
Onların ellerinden tutuyoruz
Ve
1 Mayıs'a,
Mücadeleye yürüyoruz!
Çarşamba Hukuk Saat:14. 00
Dia Gösterimi İç Kantin
"1 Mayıs"
Perşembe EBF Önü
Şenlik
... Müzik ... Saat: 12. 15
... Şiir
Cuma

Ve isyan ... Ve özgürlük...
Ve 1 Mayıs

|"Adalet ve Özgürlük için DGM'lere Hayır!" /// *Ankara Üniversiteleri Öğrenci Koordinasyonu* /// 1998|

Tarihin kalemiydi vicdanlarımızdaki tutkunun altını kalınca çizen ...

Toplarıyla, oklarıyla geldiler ateşi bilmeden. Kawa yaktı yüreklerini, sürdüler atlarını gökyüzünün bahçesine. Dadaloğlu tutuşturdu yelelerini ...

Sonra tanklarını, sonra korkularını akıttılar bağrımıza savaşla, kinle, kanla, gözyaşıyla. Barbarlara dönük yüzümüz binlerce yıldır. Savaş tutkularına, tırpan sallayarak tarlamızdan, demiri döverek fabrikamızdan, yürekteki ateşi kusarak okulumuzdan, umut ile, düş ile, tırnak ile, diş ile, ergimiş maden selleriyle, döndük yüzümüzü.

Güneş bir gün özgürlüğü doğuracak!

Parlamentoların karşısındaydık. "Paralı Eğitime Hayır" çığlığıyla, onların en korunaklı mevzilerinde pankart açtık.

Okulumuzdaydık. Özelleştirmelere, faşist saldırılara karşı gücün değil, halkın deşilmiş yüreğinin yanında. Satıyorlardı yurtlarımızı; havamızı ve suyumuzu sattıkları gibi, çünkü her şeyin bir bedeli olmalıydı, nefes almanın bile. Zorbalığı dayatıyorlar bize, emir veriyorlar, uygulatıyorlar, oturtuyorlar, kaldırtıyorlar, örttürüyorlar, açtırıyorlar. Kılık Kıyafet Yasası'nı dayatıyorlar.

Askeri iktidar (MGK) ve Yeşil Sermaye (MÜSİAD) iktidarı, siyasi iktidarsızlıklar, enerji politikaları ile türbanı çarpıştırıyor. Al takke ver külah ülkeyi enerjisiz bırakabilmek için kızışıyorlar.

Bedelsiz bırakmamak için hiçbir şeyi direniyorduk; 17 Aralık'larda, 18 Mart'larda Kızılay'da, 6 Kasım'larda üniversitelerimizde. Meclis'te pankart açan isyancıların dava günleriydi 17'si ve 18'i.

Mitinglerdeki alevi, gözaltı araçlarına, cezaevlerine, oradan da DGM'lere sıçratmışlardı. Mitralyöz gülüşü orkideler; yani çetelerin aklandığı, kara paraların finansmanının meşrulaştığı, kapkaççılığın ve dolandırıcılığın baş göz edildiği, buna da şahit tutulmuş askeri yargıçların mangalarına sıçramıştı isyanın alevi. Özgürlük çığlığını sokakların tinine işleyen aydın Eşber Yağmurdereli, Ragıp Duran, Akın Birdal gibi, HADEP'liler, Manisalı çocukların maviliğe gebe suskunluğu gibi, 17 Aralık sanığı İbrahim Güllü, Metin gülüşlü Göktepe gibi, vicdani retçi Osman Murat Ülke gibi, Sivas'ın soluduğu 37 can gibi mangalara, zorbalıklara karşı yüzümüzü döndük. "Özelleştirmelere Hayır", "Parasız Eğitim, Parasız Sağlık" diyen, "Savaşa Hayır, Barış Hemen Şimdi" diyen, "Düşün-

ceye Özgürlük" diyen kor, mangaların huzuruna çıkmadı, çıkmayacak. Savaş aygıtının hukuk büroları DGM'ler kapatılacak![27]

21 Eylül de, 96 yılla yargılanan öğrenciler de, DGM'leri fiili olarak boykot sürecinde, kendi çığlığını yazdıranlar gibi DGM'lere çıkmıyordu.

İsyanı Sokakta Bileceğiz

Ve insan, insan olduğu için hoş görmez suratına inecek tekmeyi Ne kendi altında köleler ister, ne de ister üstünde bir efendi.

Ve insan, insan olduğu için karanlık gitgide derinleşmesin diye televoleriyle, balolarıyla ömür dolduran bir ülkede yargısız infazların, işkencehanelerin bir Sümer tableti gibi tarihin müzesine kaldırılmasını, yargı bağımsızlığının, temel hakların ve toplumsal hakların korunmasını isteyip çığlıklarına yazanlar, çeteleşen Devletin çete aklama aygıtı DGM'lere 26 Ekim'de Abdi İpekçi Parkı'nda yüzlerini çevirecekler, çığlıkları göklere uzanacak, isyan sokağa taşacak!

Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin 96 Yıl Davasına dair kararını açıklayacağı günde, isyanı sokakta bileyeceğimiz güzde "DGM'lere Hayır!" çığlığını yükseltelim!

26 Ekim 1998 / Pazartesi, Saat: 09. 30, Yer: Abdi İpekçi Parkı / Sıhhıye

♫ *ÖZGÜRLÜK İSTİYORUZ, ALACAĞIZ ! ...*
FERMAN DEVLETİN, ÜNİVERSİTELER BİZİMDİR ! ... ♫

|"1 Mayıs'a Zincir Vurulamaz" /// *Atılım* /// 1998|

Bir destandır 1 Mayıs. İşçi sınıfının mücadele tarihinde 112 yıldan bu yana yaşanan ve anlatılan kızıl bir öyküdür. Yüz yılı aşkın bir zaman önce yola çıkan işçi ve emekçilerin kavga yüklü kervanı her yıl bir noktada doruğa yükseltmiştir, sınıf öfkesini ve beraberliğini. Şimdi '98 yılı durağında ellerini birbirine kenetlemeye hazırlanıyor işçi sınıfı ve emekçiler.

İşçiler, emekçiler!

1 Mayıs burjuvazinin, yani ezen ve sömürenler cephesinin tüm saldırılarına rağmen dimdik ulaştı bugünlere. Sömürü ve zorbalık tarihinin bütün yok edici ve yıkıcı silahları, 1 Mayıs'ın üstüne çevrildi. Kimi zaman bombalandı ve tarandı 1 Mayıs alanları. İşçi sınıfının birliği, kardeşliği ve mücadelesi kana bulandı. Kimi zaman yasaklandı 1 Mayıs'lar, sorgulandı, yargılandı. Ne yasak tanıdı kavganın inatçı akışı, ne sorgu ne de yargı. 1 Mayıs'ın geçmişten bugüne yankılanan ve özgürlüğe çağıran sesi galip geldi. O sese kulak veren binler, onbinler

---

Bu paragraf içindeki özel isimler ve "tırnak işareti" içindeki cümleler orijinal metinde BÜYÜK HARFLER'le belirtilmişti. Kitap metniyle uyumlulaştırmak için düzelttik [AY].

ve yüzbinlerle kuşatıldı yasaklı alanlar ve sokaklar. Geleneğin tarihsel sahibi işçi sınıfı ve emekçiler sımsıkı bağrına bastı bu kavga gününü.

Mayıs'ın öngününde işçi sınıfı ve emekçiler Mart'ın rüzgârını arkalarına alarak yürüyor. Sıcak bir dönemde alanlarda ulaşılan zaferler Mayıs'a ışık tutuyor. Mart ayında alanları zaptedenler, egemenlerin tüm saldırganlıklarına rağmen direniş hattında yürüyeceklerini ilan ettiler. 1 Mayıs işte bu direniş çizgisinin, zafere evrilmesi gereken bir dönemecidir.

İşçiler, emekçiler!

Direnenler ve zafere yürüyenler, 1 Mayıs'ın içeriğini zulme ve sömürüye karşı daha üst bir direnişin mevzisi olarak doldururken, yaşamını işçi sınıfını satmak üzere kuranlar yine haince planlarla hazırlanıyorlar bugüne. Geçmişten bu yana 1 Mayıs'ın özünü çarpıtma uğraşlarını şimdi açık bir MGK işbirlikçiliğine kadar götürdüler. Tipik bir düzen uşağı gibi davranan sendika ağaları, aynı onursuzluğu işçi sınıfına dayatıyorlar. 1 Mayıs'ı MGK politika ve pratiğinin bir resmi geçitine dönüştürmek istiyorlar. Azgın ekonomik sömürüyü, siyasal terörü, Kürt halkına uygulanan vahşeti es geçenler, kirli laiklik söylemleriyle 1 Mayıs'ın içeriğini bundan ibaret hale getirmeye çalışıyorlar. Yine her zamanki gibi işçi sınıfını, onları en tam sahiplenen devrimci, komünistlerden koparma hedefiyle davranıyorlar. Oysa ki nehirlerin denizle buluşması engellenebilir mi hiç?

Faşizmin kolluk güçleri ise başka bir taraftan saldırarak devrimci 1 Mayıs'ı kıskaca almaya, engellemeye çalışıyor. Ardı ardına ev baskınları, gözaltılar kopacak fırtınayı önlemeye dönük çaresizce çabalar olarak kalıyor ısrarın ve inadın karşısında.

İşçiler, emekçiler!

1 Mayıs mahkûm edilmeye çalışıldığımız karanlığa rağmen yine bir bahar tazeliği, aydınlığı ve coşkusunda dayandı kapımıza. Özgürlüğün ve sosyalizmin düşmanlarına karşı korunarak yükseltilecek bir 1 Mayıs var önümüzde. İliğimize dek hissettiğimiz haksızlık, zorbalık ve sömürünün öfkesiyle, zafere ve mutlak kurtuluşa olan umudu, harmanlamanın zamanı şimdi. 1 Mayıs şehitlerine borcumuz, geleceğe olan inancımızla birleşelim alanlarda. Kirli savaşa, sömürüye ve yağmaya karşı, işçi ve emekçilerin kavgasının ve halkların kardeşliğinin bayrağını yükseltelim! Özelleştirme adındaki soyguna, sendikasızlaştırmaya, sendikal ihanete karşı işçilerin ve emekçilerin birliğini ve gücünü gösterelim. Ellerimizi şaltere, adımlarımızı sokağa yöneltelim!

♫ ELLER ŞALTERE, ADIMLAR SOKAĞA
YAŞASIN 1 MAYIS, YAŞASIN SOSYALİZM !
BIJI YEK GULAN, BIJI SOSYALİZM !
YAŞASIN İŞÇİ, EMEKÇİ SOVYET CUMHURİYETLERİ BİRLİĞİ ! ♫

"Devrim Tarihimizde bir Kilometre Taşı: Türkiye İşçi Sınıfının Komünist Partisi Kuruldu!" /// *Sosyalizm Yolunda Kızıl Bayrak* /// 1998

İşçiler–emekçi arkadaşlar, devrimciler!

Komünistlerin işçi sınıfının devrimci partisini inşa etmek için yıllardır harcadıkları zorlu ve inatçı çabalar nihayet başarıya ulaştı. "Herşey parti için! Herşey parti kuruluş kongresi için!" şiarlarını yükselten komünistler, işçilere, emekçilere ve devrimcilere verdikleri sözü yerine getirdiler. Böylece devrim tarihimizde bir dönüm noktası oluşturacak olan devrimci adım atıldı. Türkiye işçi sınıfının komünist partisi kuruldu!

İşçi sınıfı devrimcilerinin bu adımı, insanlığı ve uygarlığı tükenişe ve yıkıma sürükleyen emperyalist–kapitalist dünya düzenine karşı, kendi coğrafyamızdan bir mücadele çağrısıdır. Onyıllardır yıkılmayı bekleyen Türkiye'nin kokuşmuş ve çeteleşmiş kapitalist sömürü düzenine militan bir savaş ilanıdır. Devrim ve sosyalizm davası uğruna kavga vermiş, emek harcamış, acı çekmiş, büyük yiğitlik örnekleri sergilemiş dünün ve bugünün devrimci kuşaklarının yarattığı birikimin güvenceye alınmasıdır. Ve nihayet, kapitalist sömürü düzenini tarihe gömecek ve bu uğurda tüm emekçilere önderlik edebilecek yetenekteki tek gerçek toplumsal güç olan işçi sınıfının devrimci önderlik ihtiyacının somut olarak karşılanmasıdır.

Türkiye işçi sınıfının komünist partisi, dünyada ve Türkiye'de zafer ve yenilgilerden oluşan zengin devrimci mirası kararlılıkla savunmakta, kendisini onun bugünkü temsilcisi ve yarınlara taşıyıcısı saymaktadır.

Fakat öte yandan parti, bizzat bu aynı devrimci geçmişin çok yönlü bir eleştirel değerlendirmesinin ürünü olmuştur. Zayıf, eksik ve kusurlu olan her noktada bu geçmişi devrimci eleştiriye tabi tutmuş, ondan gelecekteki mücadeleler için gerekli dersleri ve sonuçları çıkarmaya çalışmış, bu temel üzerinde devrimci bir yenilenmenin ifadesi olmuştur.

Dünyada ve Türkiye'de yıkıcı yenilgilerle sonuçlanan bir tarihi dönemle devrimci hesaplaşmanın ürünü olan parti, bu konumu ve kimliği ile yeni dönemi kucaklama iddiasındadır. Yeni dönem, 2000'li yıllar, dünyada ve Türkiye'de yeni devrim dalgalanmalarına sahne olacaktır. Bu salt devrimci iyimserliğe dayalı bir kehanet değildir. Dünya ölçüsünde işçi sınıfının ve ezilen halk kitlelerinin yeni bir mücadele dönemine girdiklerinin, proleter hareketin ve halk isyanlarının yeni bir tarihi evresinin başladığının şimdiden çok sayıda somut göstergesi mevcuttur. Partinin kuruluşu bu yeni dönemin, geleceğin yeni devrimler dalgasının kendi coğrafyamızdan başarılı bir önderlikle kucaklanabilmesine bir ilk hazırlıktır.

İşçi sınıfının devrim partisi komünist sıfatı taşımaktadır, o komünizmin partisidir. Nihai hedefi, toplumun sınıflara bölünmesine kesin bir biçimde son vermektir. Böylece bu bölünmeden doğan her türlü toplumsal ve politik eşitsiz-

liği tamamen ortadan kaldırmak, onun ürünü olan her türlü kötülüğü kökünden yok etmektir. Baskının, sömürünün, her biçimiyle köleliğin ilelebet yok edildiği evrensel bir toplum düzenine ulaşmaktır.

İşçi sınıfının komünist partisi devrimci bir kimlik taşımaktadır; o devrimin, proletarya devriminin partisidir. Bugün partinin önündeki temel devrimci görev, burjuvazinin sınıf egemenliğinin yıkılması, iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesidir. Sırtını emperyalizme dayamış mevcut burjuva sınıf egemenliği, bugün toplumumuzun karşı karşıya bulunduğu tüm temel toplumsal ve siyasal sorunlarının gerçek kaynağıdır. Bu sorunları çözmek egemen burjuva sınıfı devirmekten, onun egemenlik aygıtı olan mevcut devlet iktidarını şiddete dayanan bir devrimle yıkmaktan, yerine proletaryanın tüm emekçilerin desteğine dayalı devrimci iktidarını kurmaktan geçmektedir. Emekçilerin sömürüden ve her türlü demokratik hak yoksunluğundan, ülkenin emperyalist kölelikten, mazlum Kürt halkının sömürgeci boyunduruktan kurtulabilmesinin biricik gerçek yolu buradan geçmektedir. Partinin bugünkü devrimci stratejik çizgisinin esası budur.

İşçiler!

Komünist parti işçilerin, işçi sınıfının partisidir. Partinin işçi sınıfının temel çıkarları dışında bir çıkarı, temel amaçları dışında bir amacı yoktur. İşçi sınıfı toplumumuzu bugünkü çürüme ve kokuşmadan muzaffer bir devrimle çekip çıkarma yeteneğinde olan tek gerçek toplumsal güçtür. Devrimimiz ancak bu sınıfın önderliğinde başarıya ulaşabilir. Partinin temel tarihi misyonu bu doğrultuda işçi sınıfına yol göstermek, ona bugünkü mücadelesinde önderlik etmektir. Bunda başarılı olabilmek için işçi sınıfıyla et ve tırnak gibi kaynaşmak partinin en acil görevidir. Bu tüm öteki emekçi katmanlara, toplumun tüm öteki ezilen kesimlerine başarıyla önderlik edebilmenin de biricik maddi güvencesidir.

Öncü işçiler, devrimciler!

Parti, Türkiye'nin onyılları bulan devrimci teorik ve pratik birikiminin en ileri düzeyde özümsenmesinin ve onun devrimci temeller üzerinde ileriye doğru aşılmasının bir ürünü olmuştur. Bu konum ve kimliği ile parti, proletarya devrimi davasına ve sosyalizme samimiyetle inanan tüm devrimcilerin altında birleşebilecekleri bir bayrak yükseltmiştir. Partinin kuruluşu komünist olmak iddiasındaki tüm devrimcilere bu bayrak altında birleşme çağrısıdır.

Bugünkü çürüme ve kokuşma, mevcut düzenin tarihsel ömrünü çoktan doldurduğunun maddi bir itirafından başka bir şey değildir. Bu olgu yeni de değildir. Son 30 yıldır bu kokuşmuş düzen yıkılmayı bekliyor. Bu yıkılışı olanaklı kılacak olan devrimci dinamikler her seferinde ancak askeri darbelerle dizginlenebildi.

Son 30 yılın devrim cephesinden kendini en yakıcı bir biçimde hissettiren temel zafiyeti devrimci önderlik alanındaki boşluktu. Parti bugün bu boşluğu

doldurmak iddiasındadır. İdeolojik çizgisini, bunun ürünü olan programını ve nihayet bu temel üzerinde bugüne dek sağladığı maddi–örgütsel birikimini bu iddianın somut güvencesi saymaktadır.

Sınıf bilinçli işçiler ve tüm samimi devrimciler işçi sınıfının ihtilalci partisinin kızıl bayrağı altında birleşmeli, devrimci önderlik iddiasına omuz vermelidir! ...

♫ KAHROLSUN SERMAYE DİKTATÖRLÜĞÜ !
YAŞASIN PROLETARYA DEVRİMİ !
YAŞASIN SOSYALİZM ! ♫

"Özelleştirmeye, Çetelere, Savaşa, Zulme ve Sömürüye Karşı Özgürlük ve Demokrasi Mücadelesinde Toplumsal Muhalefet Güçlerinin Kalıcı Birliğini Sağlamak İçin Haydi 1 Mayıs 1998'e" /// *Tertip Komitesi* /// 1998

Kapitalizmin azgın sömürü ve zulüm düzenine karşı işçi sınıfının tarihsel başkaldırısının sembolü olan 1 Mayıs, bugün de işçi ve emekçilerin düzenden ve düzen güçlerinden bağımsız karşı duruşunu "birlik, mücadele ve dayanışma" şiarıyla temsil etmeyi sürdürüyor. Günümüzde, sermayenin ekonomik politik ve ideolojik düzeyde süren topyekun saldırısının giderek artan şiddeti karşısında 1 Mayıs, her şeyden önce, birlik mücadele etme zorunluluğunu öne çıkartmaktadır.

Egemenlerin kendi iktidar dalaşlarında ortaya attıkları yapay darbe–şeriat gündemi etrafında kopardıkları fırtınalarla ülkenin içinde bulunduğu yakıcı sorunların üstü örtülmeye çalışılır ve toplumsal–ekonomik yapı emperyalizme uygun yeniden şekillendirilirken, bu süreçte emekçilerin ve ezilenlerin payına düşen ise, özelleştirme, örgütsüzleştirme, işsizlik, yoksulluk, terör ve savaştır.

Bizler, yani, bu ülkenin ve dünyanın gerçek sahipleri, sermayenin sömürü düzenine ve onun kabul edilemez sonuçlarına karşı 1 Mayıs'ları yaratanların mücadeleci mirasını taşıyoruz. Bu mirası bütünlüklü bir politika ve örgütlenme temelinde geleceğe taşımaya kararlıyız.

- Eşitlik, özgürlük, barış ve demokrasi için,
- Savaşlar, katliamlar, işkenceler ve gözaltında kayıpların son bulması için,
- Tüm çalışanlara grevli–toplu sözleşmeli sendika hakkını elde etmek için,
- Özelleştirme, sendikasızlaştırma, esnek üretim ve kayıt dışı ekonomiye dur demek için,
- Yaşam kalitesinin arttırılması, işsizliğe son verecek üretim politikalarının uygulanması ve çocuk emeğinin vahşice sömürülmesinin ortadan kaldırılması için,

- Yaratılan bütün değerleri uluslararası sermayeye ve onun kurumlarına peşkeş çeken ikili ya da çok taraflı anlaşmaları yırtıp atmak için,
- *IMF* ve Dünya Bankası'nın geleceğimizi belirlemesine ve ipotek altına almasına engel olmak için,
- Özerk–demokratik üniversite mücadelesi veren öğrenciler için,
- 1 Mayıs üzerindeki yasakların ortadan kaldırılması ve yasal tatil olması için,
- Örgütlenme ve kendini ifade etme özgürlüğü önündeki yasakları tarihin çöplüğüne atmak için,
- Cinsiyet ayrımcılığını, kadının üzerindeki çifte sömürüyü engellemek için,
- İnsanların sağlıklı, doğal ve kirletilmemiş bir çevrede yaşamaları için,
- Çetelere, özel cinayet şebekelerine, tüm baskı ve terör kurumlarına karşı kararlı bir mücadele için,

1 Mayıs'ı, başta işçi sınıfı olmak üzere, emekten ve demokrasiden yana tüm güçlerin birleşik, örgütlü ve dayanışmacı zemini haline getirmek ve bu zemine süreklilik kazandırmak zorundayız. Sermayenin topyekûn saldırısı ancak emek cephesinin topyekün karşı duruşuyla bertaraf edilebilir.

Fabrikalara, tarlalara, işyerlerine, okullara, sokaklara barış, özgürlük ve demokrasinin hâkim olması için,

Yer: Abdi İpekçi Parkı Sıhhiye / Ankara, Saat: 12.00, Toplanma Yeri: Tren Garı Önü; Saat: 11.00

♫ HAYDİ TÜM EMEKÇİLER ALANLARA
YAŞASIN EMEKÇİLERİN BİRLİĞİ VE DAYANIŞMASI !
YAŞASIN HALKLARIN KARDEŞLİĞİ ! ♫

|" [Başlıksız] " /// TÖDEF / AYÖ–DER /// 1998[28] |

Yer: Türkiye

Tarih: 12 Eylül 1980

ABD emperyalizminin işbirlikçisi ordu darbe yapıyor. Hemen o sabahtan başlayarak binlerce insan işkencehanelere, hapishanelere dolduruluyor. Binlerce kitap yakılıyor. Yüzlerce insan gözaltında katledilirken, onlarcası idam ediliyor.

Ne için?

Darbe, Emperyalizmin Ortadoğu'daki çıkarlarının garantisi, ülkemizdeki devrimci mücadelenin yok edilmesi, oligarşinin ekonomik ve siyasal krizini "kazasız belasız", en az zararla atlatabilmek için yapıldı.

---

[28] Aşağıdaki metinde yer alan *italik ifadeler*in tamamı orijinal metinde BÜYÜK HARFLER'le belirtilmiş.

Cunta içte ve dışta hassas dengeler üzerinde duruyordu. Bir süre sonra "demokrasiye geçiş" kaçırılmazdı. Nitekim anayasa oylamaları, seçimler ile vb. demokrasicilik oyunu başladı. Biraz önce saydığımız nedenlerle gerçekleşen cunta, üniformalılar gidip üniformasızlar gelse bile bu programın hayata geçebilmesi için ülke ve toplum yaşamının her alanında cuntayı süreklileştirecek kurumlar yarattı. Bu açık faşizmin kurumlaşmasından başka bir anlama gelmiyordu.

Yer: Cunta Karargâhı

Tarih: 6 Kasım 1981

Cuntanın üniversitelerdeki egemenliğinin kalıcılığı için Yüksek Öğrenim Kurulu (YÖK) kuruldu. Belki bir süre sonra ('82'ler) cunta "yönetimden el ayak çekti" ama uygulamaların yönetildiği beyin aynı beyindi: MGK.

O günden bugüne kadar binlerce öğrenci soruşturmalar, cezalar aldı, okuldan atıldı. Yüzlerce öğretim görevlisinin işine son verildi. Üniversitelerin işleyişinden, disiplin yasalarına kadar her şey onun aracılığıyla belirlendi. Verilecek eğitimin niteliğinden, giyilecek elbisenin biçimine kadar her şeyi o belirledi. Öyle ki "kışla" tanımlaması yaşanılan üniversite gerçekliği karşısında yetersiz bile kalmaktadır.

Yer: Üniversitemiz

TARİH: 6 Kasım 1990

TÖDEF, birçok ilde, YÖK'e karşı boykot örgütlüyor. Boykot, birçok okulda % 80–90'lara varan katılımla gerçekleşiyor. Cuntanın yarattığı yılgınlık yılları, ülkenin genelindeki yeniden ayağa kalkışın, atılımın bir parçası olarak gençliğin de mücadelesiyle yıkılmaya başlıyor. Bir kez daha görüyoruz ki *istersek başarırız*. Ve yeni bir gelenek yaratılıyor devrimci gençliğin mücadele tarihinde ve bu gelenek bedel ödeye ödeye, bedel ödete ödete geleceğin nasıl kazanılacağını gösteriyor herkese. O yıllarda "olmaz, yapılmaz, kitle hazır değil vb." diyenler bugün, 6 Kasım'ı adeta paylaşamıyorlar. TÖDEF 6 Kasım'ları, 6 Kasım'lar TÖDEF'le, gençliğin *demokratik halk üniversitesi* için mücadele günü oluyor.

TÖDEF, geleceğe sahip çıkıyor.

Bir üniversite öğrencisinin sakallarının uzunluğu, tişörtünün yakası bile Susurluk Devleti tarafından belirleniyorsa ve eğer o genç buna teslim olursa böyle bir gencin ve böyle gençlerden oluşan bir gençliğin, ülkesinin geleceği olmasını beklemek "hayalcilik" bile olmayacak kadar mantıksızdır.

Bizler bu ülkenin geleceği olarak;

Düşünmeyeni, düşündüğünü uygulamayan,

Tek tipleşip kişiliksizleşmiş,

Tek umudu mezun olmak ve iş bulmak olan

Sivil–faşist saldırılarla yıldırılmış,

Kontgerillacı Susurluk Devleti'nin uşakları olmayı reddediyoruz,

Buna karşı mücadele ediyoruz.

Bu anlamda 6 Kasımlar gençliğin YÖK'e ve Susurluk Devleti'ne karşı mücadele günüdür. Bugün okullarımızda "Kılık Kıyafet Yönetmeliği" adı altında faşist bir uygulama yürürlükte. Burjuva medya tarafından *türban krizi* ya da *yasağı* olarak adlandırılsa bile hem yönetmelik hem de yaşadıklarımız gösteriyor ki *amaç sadece türban değildir.* Amaç MGK'nın gençliği tek tipleştirmesi ve kişiliksizleştirmesidir.

Amaç, genel olarak tüm ülkede halkı şeriat vb. aslında olmayan "tehlike, gündem"lerle uğraştırma ve yapay ayrılıklar yaratarak halkın Susurluk ile beraber düzene yönelen tepkisini parçalamakken gençlik için ise YÖK'e ve onun devletine karşı tek cephede mücadele etmesini engellemektir.

Tüm gençliğin ortak hareket etmemesi tam tamına MGK'nın istediği bir durumdur. Bugün sorunu sadece türban sorunu olarak görüp, devrimcilerden uzak durmak da "bu İslamcılarla devlet arasındaki bir it dalaşıdır, klikler savaşıdır" vb. diyerek sıranın kendisine geleceğini bile bile kenarda durmak da MGK'nın *oyununa gelmektir.*

Bu ülkede *hak ve özgürlükleri,* almak ve kazanmak ancak bunları gasbeden Susurluk Devleti'ne karşı mücadele ederek gerçekleştirilebilir.

İslamcılar şunu bilmelidirler ki mücadele etmeden bedel ödemeden ve bedel ödetmeden FP gibi oligarşi partilerden medet umarak sırtınızı düzenin "öbür omzuna" yaslayarak insanlık onurunuza, düşüncelerinize, hâl ve özgürlüklerinize sahip çıkamazsınız. Devrimcilerden uzak olsanız da düzen içi politikalarla her gün yanılmaktan kurtulamazsınız.

Aynı şekilde bugün "şeriata karşı olmak" adına, MGK'nın oyununa gelip yaşananlara tavırsız kalanlar veya hâlâ ısrarla türban üzerinde duranlar da bunu bilmeliler ki MGK'nın istediği budur. Bu, ona güç vermektedir. Kısaca özetlersek: Sorun, ne sadece türban ne de tek başına yönetmeliktir. Sorun bunların arkasındaki güce karşı, MGK'ya karşı mücadele edip etmemektir. Çözüm ise belli: tüm uygulamaları ve politikalarıyla bir bütün olarak, MGK'ya karşı mücadele etmektir.

Sorunlarımız halkımızın sorunların bağımsız değildir.

Nasıl ki; fabrikalar, emperyalizme ve holdinglere peşkeş çekiliyorsa üniversitemizde–ağırlık olarak yemekhane ve kantinler–sermayeye devredilmektedir.

Yıllardır söyleyenler, "Zarar ediyor, halkın sırtında kambur" diye.

Yalan!

Bugün Türkiye'de en büyük 500 şirket sıralamasında KİT'ler ilk sıralardadır. Ve halkın sırtındaki asıl kambur, emperyalizm ve onun işbirlikçisi Susurluk Devleti'dir.

Biz üretiriz, çalışırız, sömürülürüz. O bizi sömürerek elde ettiği karlarla yeni fabrikalar kurar sonra bunları emperyalizme verir. Ve bunun karşılığında değil borçları, faizleri bile ödeyemez.

Üniversitelerimiz için düşündüğümüzde ise; okula ilk adımımızdan okulu bitirip ayrılırkenki son adımımıza kadar ödediğimiz haraçlar bile yüz milyonları aşmaktadır. Bunun yanındaki yemekhane ve kantin özelleştirmeleri ise sömürünün katmerlenmesinden başka bir şey değildir.

Tüm sorunlarımız için çözüm birdir.

Faşizmin, zulmün, sömürünün düzenine karşı mücadele ediyoruz, edeceğiz.

Gençli olarak;

♫ *HALK İÇİN BİLİM HALK İÇİN EĞİTİM,*
HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİMİZ,
EMEĞİN EN YÜCE DEĞER SAYILDIĞI BİR ÜLKE İÇİN,
6 KASIM'DA GENÇLİĞİN ÖRGÜTLÜ GÜCÜ TÖDEF'LE ALANLARA ÇIKALIM
BOYKOTA KATILALIM, BOYKOTU BÜYÜTELİM BİRLEŞELİM KAZANALIM ! ♫

| "Türk Harb–İş Sendikası ABD Askeri Üslerinde Grevde ! ... "
///Türk Harb–İş Sendikası Ankara Şubesi Yönetim Kurulu /// 1998 |

Halkımıza

Harb–İş Sendikası üyesi 1800 işçinin, 23 Temmuz 1998 tarihinde Adana, Ankara ve İzmir'de bulunan tüm Amerikan askeri işyerlerinde büyük bir karanlılıkla başlattığı grev, artık 40. Gününü aştı.

Bugün inanç ve kararlılıkla süren grevin nedeni, var olan işçi haklarının geri alınmak istenmesi, düşük ücret zamlarının dayatılması, iş güvencelerinden yoksun bir çalışma ortamının sağlanmak istenmesi ve ikili askeri anlaşmalar gerekçe gösterilerek 1800 işçinin toplu sözleşme haklarının daha da sınırlandırılmak istenmesidir.

Buna karşılık Harb–İş Sendikası şunları istedi:

- Askeri üslerde kaçak olarak çalıştırılan Amerikalı işçilerin çalıştırılmasına engel olunması,
- Enflasyonun reel ücretlerde yaptığı kayıpların tam olarak karşılanması,
- Çalışma sürelerinin azaltılması ve çalışma ortamının iyileştirilmesi,
- Sendikal güvencelerin korunması ve geliştirilmesi,
- Türkiye'de çıkan sorunlarla ilgili yazışmaların Amerika'ya iletilmeksizin yine Türkiye'de çözümlenmesi,
- Taşeronlaştırmalara karşı önlem alınması,
- İş güvencesinin toplu sözleşme hükmü olarak yaşama geçirilmesi.

Ancak Amerikalı işveren buna karşı çıktı. Onlar dedi ki:

- Ben, Türkiye'deki askeri üslerde çalışma iznine bakmaksızın istediğim Amerikalıyı çalıştırırım,

- Ben, ücret kaybı tanımam, enflasyona bağlı olarak ücret artışlarını sınırlı tutarım,
- Ben, Türkiye'de çıkan her sorun için tüm belgeleri Amerika'ya gönderir ve buna göre davranırım,
- Ben, sendikal ve iş güvencelerini kısıtlarım; istediğimi çalıştırır, istemediğimi de atarım; çalıştırdığım işçiyi mesleği ne olursa olsun benim gerekli gördüğüm yerde çalıştırırım,
- Ben, işlerini hiçbir koşul tanımadan istediğim taşerona verir; buralarda sendikasız, güvencesiz ve düşük ücretli işçi çalıştırırım.

Biz tüm bunlara hayır dedik, olmaz, olamaz dedik! ...
Bu ülkede yasa var, kısıtlı da olsa işçi hakları var ve grev hakkı var dedik!

Haklarımızı sonuna kadar kullanırız dedik! ...

♫ VE 23 TEMMUZ'DA ANKARA'DA ADANA'DA VE İZMİR'DE COŞKUYLA VE KARARLILIKLA GREVE ÇIKTIK ! ... ♫

Ama Amerikalı yetkililer bu kez yasal grevi kırmak için saldırılar, baskılar ve provokasyonlar gerçekleştirdiler.

Daha grevin ilk günü İncirlik üssünde grevi ırmak amacıyla sahra çadırları kurdurularak hizmetler sürdürülmek istendi. Ardından alış veriş mağazalarının çalıştırılması için üs içinde yaşayan Amerikalılar grevcilerimizin üzerine saldırtıldı. Buna engel olmaya çalışan üyelerimiz tartaklandı. Daha sonraki günlerde üste grev nedeniyle toplanmayan çöpler zorla toplanmaya, çalışmayan benzin istasyonları zorla açılmaya çalışıldı. Bu girişimler sırasında grev nöbetçilerimize fiziksel saldırılar düzenlendi, üzerlerine köpekler salındı. Grevcilerle görülmek isteyen Türk–İş Genel Başkanı Bayram Meral'in üyelerimizle görüşmesi engellendi.

Diğer yandan Ankara'da grev nedeniyle yapılmayan hizmetler, grevi kırmak amacıyla askerlere yaptırılmaya çalışırken, İzmir'de grevin ilk günlerinde sendika yöneticilerimize bir Amerikalı Yarbay tarafından çirkin saldırıda bulunuldu.

Amerikalı işverenin provokasyon, saldırı ve yalanların tek bir amacı ver: Haklı grevi gerilim ve kargaşa ortamı içine sokmak, etkisizleştirmek. Böylece Harb–İş'i güvencesiz ve düşük ücretli toplu sözleşme imzalamaya zorlamak...

♫ HAYIR ! ... BUNA İZİN VERMEYECEĞİZ ! ... ♫

Çünkü bu grev, haklarımızı koruma ve geliştirme grevi. Çünkü biz, haklarımızı alıncaya dek Amerikalıların küstah tavırlarına, saldırganlıklarına ve gerilim ortamı yaratma girişimlerine geçit vermeme ve direnme kararlılığındayız. Bunun için ulusal yasalarımızı hiçe sayarak saldırganlaşan ve yasal grevimizi,

hükümetlerarası sorun düzeyine getirerek siyasal baskı kurmak isteyen ve yasal grevi erteletmeye çalışan Amerikalılara karşı, ulusal onurunu çiğnetmemeye kararlı olan tüm yurttaşlarımızı, grevimizle dayanışmaya çağırıyoruz.

Saygılarımızla.

|"Üniversitelerimize Sahip Çıkıyoruz!" /// [*İmzasız*] /// 1998 (*)|

Yirmi yıllık bir kâbusu paylaşıyoruz. Onbir Eylül gecesinde kaldı yarına dair tüm umutlarımız. Bir uyuduk ve kâbus bir daha sona ermedi. Yıllardır ne yaşadıysak, neydiyse bize dayatılan hayat diye, hepsi bu karabasanın birer parçası aslında.

12 Eylül'le birlikte üstümüze çöken neo–liberal karanlık hayatımızın her alanına yayılmış durumda. Demokrasi, eşitlik, özgürlük kelimelerinin telaffuzunun bile abes karşılandığı ülkemizde insanlar hayatlarını, kazanacaklarını, para edineceklerini kariyer ve gündelik çıkarları doğrultusunda kıyasıya bir rekabetle geçiriyorlar.

Eğitimde fırsat eşitliği yerini parası olanın okuyabileceği bir düzene bırakmakta. Disiplin yönetmelikleri, baskıcı idareler, AOÖBP ve ÖSS, ortaöğretimde 12 Eylül rejiminin etkisi her gün yeniden üretilmesi sağlıyor.

Ortaöğretimde 12 Eylül'ün cenderesinden kurtulanlar üniversiteye geldiklerinde YÖK gerçeğiyle karşılaşıyorlar. Ders programlarını bilimsel içerikten uzaklaştırıp, üniversiteleri birer meslek okulu haline getiren YÖK sistemi, onları birer ticarethaneye çevirip, şirketlere kalifiye eleman yetiştiren kurumlara dönüştürüyor.

Öğretim üyesinden, öğrencilere değin tüm üniversite bileşenlerinin üniversiteye yabancılaştırıldığı, söz–yetki–karar haklarının ellerinin alındığı, akademik özgürlüklerin kuşa çevrildiği bir kâbusa karşı dayanışmanın, demokrasinin, özgürlüğün paylaşımın, aydınlığın umudunu yeşertmek için 12 Eylül karanlığına karşı olan herkesle düşlerimizi birleştiriyoruz.

İnanıyoruz ki parasız–bilimsel–demokratik bir eğitim sistemi ancak özgür–bilimsel–demokratik bir eğitim sistemi ancak özgür–demokratik bir eğitim sistemi ancak özgür–demokratik bir Türkiye'de olanaklıdır. Bunun için herkesi bu demokrasi mücadelesinde bir arada olmaya çağırıyoruz.

♫ *GENÇLİK GELECEĞİNE SAHİP ÇIKIYOR* ♫

|"ODTÜ Kamuoyuna: Provokasyona Doğru" /// *ODTÜ Ekim Gençliği* /// 1998 (*)|

Provokasyona Doğru

İşçi sınıfı ve üniversitedeki emekçi çocukları hızla belli bir gerginliğin çaresiz aktörleri olmaya zorlanıyorlar. Toplumun her kesiminde (üniversiteler, varoşlar, fabrikalar, sendikalar vb.) her düzeyde (iktisadi–siyasi–ideolojik) saflar kabarıyor laiklerle siyasi İslamcılar arasında. Her geçen gün MGK'nın hükümet ettiği tekelci kapitalizm yeni bir şekilde, farklı bir yerden onun İslami rakiplerine saldırıyor. İslami sermayenin ekonomik örgütlerine ve yöneticilerine cezalar yağıyor, holdinglerin çok ortaklı hisseleri dağıtılıyor, sermayelerine adeta tekelci kapitalist devlet tarafından el konuluyor, tekelci kapitalist sermaye eşyanın tabiatı gereği İslami sermayeye serbest piyasada (!) kendini örgütleme ve yeniden üretme hakkı vermiyor. İslami sermayenin siyasi örgütleri birer birer kapatılıyor, yöneticilerine siyasi yasak getiriliyor. İslami ideolojinin kendini var etmeye çalıştığı her ortamda, tekelci–kapitalist düzen laiklik doktriniyle saldırıya geçiyor. Üniversitelerde türban gerginliği had safhaya tırmandırılıyor. Geçen yıl İstanbul Üniversitesi'nde suya düşen provokasyon planları (bazı reformist–sol akımlar desteğiyle) bu yıl daha planlı ve daha hukuki (!) bir şekilde gene gündeme getiriliyor. Evet, provokasyon yasaları hazır. Meclis gündeminde partiler yasası, sendikalar yasası, ceza yasası ile ilgili pek çok demokratik (!) yasa tasarısı onlarca senedir gündem için sıra beklerken, yeni YÖK yasası, yaz tatilinde adeta jet hızıyla yasallaşıyor; tabii ki ardarda gelen MGK toplantıları neticesinde.

Yasanın Getirdikleri

Uyarı–kınama–uzaklaştırma ve atma olarak bilinen disiplin cezaları hiyerarşisi kaldırılıyor ve rektör denetimindeki özel kurula doğrudan okuldan atma yetkisi veriliyor. Cezaların kapsamı üniversite içi eylemlerden, dışarıdaki eylemlere kadar genişletiliyor. Öğretim üyelerinin siyasi eylemlere katılım ya da destekleme doğrultusundaki hareketleri denetleniyor ve ceza kapsamına alınıyor. Öğretim üyeleri düzen içi bu sermaye çelişkisinin (laik–antilaik) bir tarafı (MGK'cı tarafı) olmaya zorlanıyor ve polisleştiriliyorlar (tutanak tutmaları talep ediliyor).

ODTÜ'deki Siyasi İslam ve Düzenin Beklentileri

Peki, ODTÜ bu çatışkının neresinde? Tam göbeğinde Geçen yıl İÜ'de tekelci–kapitalist sermayenin MGK'nın direktifiyle saldırdığı siyasi İslam, düzenin hesaplarının aksine bu kavgadan güçlenerek çıktı. Mazlum konumları popülizmlerini artırdı ve motivasyon kazandılar. Neo–liberaller bir yandan, sol–reformizm diğer yandan sermayenin tekelci kesimine karşı, İslami kesimin yanında konumlandılar. MGK ardarda toplantılar aldı, rektörler çağrıldı, brifingler verildi ve

yeni adresler tartışıldı. Bu adreslerin en önemlisi, ODTÜ. MGK'nın en gönüllü savaşçısı sayın rektör nezdinde ODTÜ'de başlatılacak bir saldırı, ODTÜ'nün kendine özgü konumundan ötürü (devrimci, laik vs.) yapılan hesaplara göre, hemen destekçi bir kadro sağlayacak. İşin provokasyon tarafı da işte burada başlıyor. Yani şunu herkes çok iyi bilir ki, ODTÜ'de bir zamanlar siyasi İslamın en ateşli örgütleyicisi ve destekçisi rektörlükken, bugün kendi besledikleri bu kesime karşı savaş ve kan yemini ediyorlar. Burada MGK'nın kazanacağı bir saldırı hem düzenin önemli bir cephesindeki (ODTÜ'deki) hegemonyasını güçlendirecek hem de diğer üniversitelere emsal teşkil edecektir. Ve tabii ki, bunların dışında, böyle bir çatışmada siyasi iktidara karşı (İslami ve insani özgürlükler çerçevesinde) ya da onun yanında yer alan tüm sol kadroları ve tüm öğrenci örgütleri ilk elden tasfiye edilecektir. Böylece bir taşla iki değil üç kuş vurulacaktır.

Ekim Gençliği Diyor ki

İşçiler, emekçiler, öğrenciler!. E[kim] G[ençliği] Marxist teorinin öngörüsü ve komünist olmanın bilinciyle, siyasi İslamla, MGK nezdinde mevcut düzen arasındaki çelişkinin tekelci kapitalizmin kâr hırsından başka bir şey olmadığını, kapitalist pazarda onun tekel eğiliminden kaynaklı bir çelişki olduğunu tayin eder. E[kim] G[ençliği] tüm işçileri, emekçileri, öğrencileri kendine ait olmayan bu kavgada saf tutarak, sermayenin tekelci ya da İslami kesiminin ekmeğine yağ sürmemeye çağırır. E[kim] G[ençliği] sorunun sermayenin bir kesiminin yanında ya da diğer kesiminin karşısında konumlamakla çözümlenmeyeceğinin ve gerçek çözümün bu provakasyonları yaratan ve tek amacı kar maksimizasyonunu artırmak olan sermayeye karşı topyekun bir duruşla sağlanacağının altını çizer. E[kim] G[ençliği] tüm bu toplumsal sınıf ve kesimleri burjuvazinin yedeği olmamaya çağırır.

Ekim Gençliği Diyor Ki

Tüm sosyalistler!

Bu provokasyonun arifesinde sosyalistler, tarih karşısında bir kez daha bir sınavla karşı karşıyadırlar. Yıllardır burjuvazinin ayak oyunlarıyla tuzağa düşürülen işçi sınıfı ve onun sosyalist önderleri, bir kez daha sınıfın ve onun çocuklarının burjuvazinin yedeğine düşürülmesine göz yumacak mıdır? Öğrencilerin her türden kitlesel–demokratik mevzilerinin, kitle örgütlerinin tasfiyesine göz yumacak mıdır? Kendi kadrolarının bu provokasyon sonucunda tasfiyesine göz yumacak mıdır? İşte tarihsel sınavın, tarihsel sorunları bunlardır. Sosyalistler bu provokasyonu boşa çıkarmakla yükümlüdür işçi, emekçi ve öğrenci kitleleri karşısında.

Sosyalistler bu kavgada ya pasif–politik bir tutum izleyecek, ya düzenin sol içindeki objektif yandaşlarının yanında (reformist, MGK'cı) konumlanarak utanılacak bir ihanete imzalarını atacak ya da kendi bağımsız siyasetlerini ortaya koyacaklardır.

E[kim] G[ençliği] siyasi İslamın programının küçük burjuva söylemli ama son tahlilde bir orta burjuva program olduğunu tayin eder ve onun gerici karakterini vurgular.

E[kim] G[ençliği] siyasi İslamın sol içinde reformistlerden destek bulmasını bir raslantı sonucu değil bunun reformizmin kendi sınıfsal ve pragmatik varoluş zemininden, demokratik ve özgürlükler sorununu çarpık kavramasıyla ona küçük burjuva bir karakter biçmesiyle açıklar ve bu tutumunu açıkça mahkum eder.

E[kim] G[ençliği] siyasi ve sosyal sorunlarda, üretim ilişkilerindeki temel ya da tâli çelişkileri veri olarak kabul etmeyen, dolayısıyla bu yönüyle devrimci–Marxist teori içinde kabul görülmeyecek çözümlerin sahiplerini de (MGK solcuları, o ilericilik–gericilik, aydınlık–karanlık çelişkisinin teorisyenleri) mahkûm eder.

Ve E[kim] G[ençliği] solun bu iki akımının içindeki tüm samimi devrimcilere de, bu iki tutumun objektif ihanet tutumu olduğunu ilan etmeyi kendine görev bilir, onları devrimci–sosyalist tutum yanında konumlanmaya çağırır.

E[kim] G[ençliği] bu bildiriyle, tüm sosyalistleri ilk elden sosyalist bir cephe oluşturmaya, bu provokasyon arifesinde ODTÜ'lü sosyalistlerin kamuoyu karşısında net, üzerinde fikir birliğine varılmış politika ve önermelerle çıkmasına ve tarihsel görevlerine sahip çıkmaya çağırır.

♫ DÜZEN PROVOKASYONLARIYLA BERABER ÇÖPE !
YAŞASIN DEVRİMCİ–SOSYALİST ALTERNATİF !
GENÇLİK GELECEK, GELECEK SOSYALİZM !
GENÇLİK PARTİYE, DEVRİME SOSYALİZME ! ♫

"Güneşimizi Karartamazsınız" /// *Devrimci Yurtsever Gençlik* /// 1998 (*)

İnsanlığın beşiği Mezopotamya'da ışıklı tüm Ortadoğu'yu aydınlatan, halklarımızn binlerce yıllık özlemlerinin dili ve yüreği olan uluslararası karanlık güçlerin bütün kirli yüzlerini ve çirkinliklerini açığa çıkaran *Güneşimiz*'e[29] karşı geliştirilmek istenen kapsamlı komployu önderlik etrafında kenetlenen Kürt halkı ve diğer kardeş halkların kararlı tutumu, boşa çıkarmıştır.

"Ankara'dan çıkıp partileştik"
"Ortadoğu'ya da çıkıp ordulaştık"
"Dünyaya açılarak uluslararasılaştık"

Güneşimiz orijinal metinde GÜNEŞİMİZ şeklinde yazılmış [AY].

Artık devletleşme aşamasına giren Kürt halkı ulusal önderliğin İtalya'ya gitmesiyle dünyaya açılma sürecinin en önemli adımlarından birini daha atmış oldu. İlk günden itibaren uluslararası kamuoyunun birinci gündem maddesi olan bu açılım TC devleti tarafından ırkçılık, şovenizm ve inkârcılığa dayalı bir geleneğin devamı olarak yalan propaganda ve psikolojik savaşla yenilgisini gizlemenin bir aracı olarak kullanmak istiyor. Ulusal önderlik tarafından yürütülen, Kürt halkının haklı ve meşru mücadelesini sahte ve yalan demagojilerle çarpıtarak, kendi çeteleşen sistem gerçekliğini gizleme çabalarıyla TC girdiği bataktan kurtulmaya çalışmaktadır. Ama nafile; son çırpınışları da onun karanlık ve gerçek yüzünü Türkiye emekçi halkı ve ilerici insanlık karşısında gizlemeyecektir.

Diğer taraftan Kürt halkı ve dostları tarafından tüm dünyada ve özellikle İtalya'da onbinlerin katılımı ile gerçekleştirilen mitingler ve açlık grevleri büyük yankı bulmuştur. Ayrıca Kürdistan ve Anadolu metropollerinde halkın sivil insiyatifiyle HADEP'i işgal ederek başlattığı açlık grevleri TC devletinin yoğun baskı ve engellemelerine karşın en görkemli hali ile devam etmektedir. 20'yi aşkın *PKK*'li tutsak ve Kürt genci tarafından gerçekleştirilen kendini yakma eylemleri de göstermiştir ki Kürt halkı önderliğine sahip çıkmada çok kararlı ve bir o kadar güçlüdür. Bu gelişmelerin yanı sıra Kürdistan ve Anadolu'da onbini aşkın *PKK*'li tutsak ve bazı Türkiyeli devrimci tutsaklarla birlikte bir grup adli tutuklunun başlatmış olduğu süresiz açlık grevi TC devletine en anlamlı cevaplardan biri olmuştur. Tüm bu gelişmeler göstermiştir ki önderlik halklarımızın gerçek güneşi ve umudu olmaya devam etmektedir.

Kurulduğu günden itibaren Anadolu ve Mezopotamya'da yaşayan halkların inkârı ve sömürüsü temelinde yükselen TC devleti son dönemde Kürt halkı ve Türkiye emekçi sınıfına karşı geliştirdiği kirli ABD, İsrail ve ihanetçi Barzani'yle kurulan kirli ittifaklar ve özel savaşla tüm dünyanın gözü önünde deşifre olmuştur.

PKK'nin uzattığı barış eline rağmen MGK güdümlü medyayı da arkasına alan TC devletinin, Kürt halkına karşı geliştirdiği imha operasyonları "bittiler", "yok oldular", "zafer bizimdir" gibi söylemleri yaşanan son süreçte İtalya'nın Kürt halkından yana tavır koyması ile adı konulmayan yeni bir savaş çığırtkanlığına dönüşmüştür.

Tüm bu süreç göstermektedir ki zafer direnen Kürt halkı ve Türkiye emekçi sınıfının olacaktır. Kürt halkının talebi, onurlu bir barışın teminatı olarak *PKK* genel başkanı Abdullah Öcalan'a siyasi statünün tanınmasıdır.

♫ *YAŞASIN HALKLARIN KARDEŞLİĞİ*
YAŞASIN BARIŞ, BIJI AŞITI ♫

"Değerli Yurttaş" /// *Özgürlük ve Dayanışma Partisi Genel Başkanı Ufuk Uras* /// 1999

Değerli yurttaş,

Öncelikle selam ve sevgilerimi iletmek isterim.

18 Nisan'da çok önemli bir seçim yapacaksınız! Kentinizin Belediye Başkanını, Belediye Meclis Üyelerini ve Milletvekillerini seçeceksiniz! Seçim yapacaksınız ama; fazla seçme şansınız da yok aslında!

Ya siyaseti kirletmiş, sizden aldığı yetkiyi çalıp çırpmak için kullanmış, mafyayla kol kola girmiş, çetelerle işbirliği yapmış, ekonomiyi *IMF* ve Dünya Bankası'na, Kürt sorununu Meclis'te çözmek yerine orduya havale etmiş, halkı birbirine kırdırmaktan yarar ummuş partileri seçeceksiniz

Ya da listenin en soluna bakacaksınız.

Listenin en solunda Özgürlük ve Dayanışma Partisi var.

Özü sözü bir, karanlık ilişkileri olmayan, vatandaşın sorunlarını ve bu sorunların çözümlerini bilen, emeğin, kadınların, gençlerin, ezilenlerin söz ve karar hakkını savunan; demokratik, çok renkli, çok sesli bir parti.

Bugüne kadar bu ülkeyi Meclis'teki partiler yönetti de ne oldu?

Size ne hayrı dokundu? İşten atılmanıza, sendikasız çalışmanıza karşı mı çıktılar? Ürününüzü tarlada bıraktıran onlar değil mi? Oyunuzu aldıktan sonra sizi bir daha hatırlamayanlar, haklarınız için bir şey yapmayanlar onlar değil mi?

Sizden sadece oy istediler, "Oyunu ver, gerisine karışma" dediler

"Oyunu ver, hesabını sorma" dediler ...

Sizin oyunuzla iktidar oldular ama size oyun ettiler

Bütün bunlara öfke duyduğumuz belli, ama kuru kuruya kızgınlık çözüm değil. Bütün bu rezalete karşı bir şey yapmak gerek.

Öfke yetmez!

Kendileri için dikensiz gül bahçesi isteyenlere, çeteleri kahraman ilan edenlere, karanlığı geri getirmek isteyenlere, ekmeğimizi küçültenlere karşı bir şey yapmalı!

Kendi geleceğiniz, çocuklarınızın geleceği için bir daha düşünün!

ÖDP, bildiğiniz partilerden değil. Özü sözü bir olan parti.

"Oyunu ver, gerisine karışma" diyenlerden değil ...

"Oyunu bana verirsen her şey düzelir" diyenlerden değil.

Çünkü ÖDP biliyor ki, siz işe karışmazsanız, siz yönetime katılmazsanız bu işlerin hiçbiri düzelmez. Oyumu veririm, gerisine karışmam, derseniz, bu işler hiç düzelmez.

ÖDP, oy toplama partisi değil; sizi söz ve karar sahibi yapma partisidir.

Onun için Oy'unuzu ÖDP'ye istiyoruz!

Sadece oy'unuzu istemiyoruz. "Gerisine de karışmanızı" istiyoruz.

Söz ve karar mekânizmalarında yer almanızı istiyoruz.
Uzun sözün kısası yurttaş: Oyunu, oy'unuzla bozun ...
Hayatı, söz ve kararınızla değiştirin!
Sağlık ve başarı dileklerimle, hoşçakalın.[30]

| "Dünya Gençlerinin Ören Buluşması '99" /// *Evrensel Kültür Merkezi* /// 1999 |

Kuzey Ege kıyısındaki Burhaniye ilçesi, 1999 Ağustos'unda yeni bir buluşmaya ev sahipliği yapacak. 1998 Ağustos'unda onlarca ülkeden yaklaşık 3 bin civarında gencin katılımıyla, Bergama'da gerçekleştirilen Dünya Gençlerinin Buluşması'nın ikincisi Burhaniye Ören'de gerçekleşecek. Ancak bu kez geçen yılki kampa gelemeyen binlerce gençle birlikte ...

Bergama'dan Ören'e

40 bin nüfuslu Burhaniye, MÖ 1444 yılında kurulmuş, küçük, şirin bir antik kenttir.

Pidasus adıyla anılan kent, Edremit, Akçay, Altınoluk, Assos, Truva, Ayvalık ve Dikili gibi tarihi ilçelerle çevrilidir. Yüzyıllarca barışın simgesi olmuş zeytin ağaçlarının dalları arasında yer alan kamp alanımızda, insanlık tarihinin birikimi ve doğanın eşsiz güzelliklerini bir arada yaşayacağız.

Yüzyıllar sonra bizler de Yunanlı filozofların Ege'de yaktığı bilim ışığını daha da güçlendireceğiz. Bilimin ateşini yeniden yakacağız.

Diyalektiğin babası Heraklit'ten yüzyıllar sonra aynı mekânda bilimsel dünya görüşünü yeniden tartışacağız. Soyluların tanrısal düzenini destansı şiirleriyle kutsayan Egeli ozan Homeros'a inat, buluşmamızda eşitlik, özgürlük, kardeşlik şiirleri okuyacağız.

1999 Ören Gençlik Buluşması'nda Ortadoğu ve Balkan ülkelerinin tam ortasında bugünümüz ve geleceğimiz için barış talebimizi dile getireceğiz. Dünya gençleri ve Burhaniye halkıyla dayanışma zinciri oluşturacağız.

1999 Ören Gençlik Buluşması'nda

- Assos, Troya, İda Dağı ve Bergama'ya geziler düzenleyeceğiz.
- Dünyanın çeşitli ülkelerinden katılacak olan konuklarımızla birlikte yeteneklerimiz ve ilgi alanlarımız doğrultusunda tiyatrodan müziğe, bilimden sanata, felsefeden siyasete birçok konuda oluşturacağımız çalışma gruplarıyla üretimlerimizi paylaşacağız.

Bu metnin ikinci sayfasında bir oy pusulası örneğine yer verilmiş. Bu pusulanın da en solunda ÖDP var. "Genç, temiz, emekten yana bir partiye oy vermek isterseniz; listenin en sol'una bakın! Evet en sol'a" notu düşülmüş [AY]

- Bugüne kadar üretimlerini sergileme alanı bulamayan yaşamın bütün alanlarından amatörlerle buluşacağız.
- Çevreye ve insana olan sevgimiz ve Burhaniyelilerle birlikte çevre ağaçlandırması yapacağız. Halkın misafirperverliğini yanıtsız bırakmayacak; onların günlük işlerini paylaşacağız. Emeği de ortaklaştıracağız, ekmeği de...
- Futbol, yüzme, masa tenisi, voleybol, satranç karşılaşmaları düzenleyeceğiz.
- Her akşam çeşitli müzik ve tiyatro gruplarıyla birlikte şenlikler yapacak, gösteriler düzenleyeceğiz.

Kampa Gelirken

Kampta çadırlarda konaklayacağız. Bu yüzden arkadaşlarımız yanlarında çarşaf, pike ve doğal bir ortamda 10 gün boyunca ihtiyaç duyabilecekleri eşyalarını, yanı sıra varsa uyku tulumlarını da getirmelidirler. Yemeklerimizi kamp alanında kurulacak yemekhanede yiyeceğiz. Ekstra istekler kamp alanı içinde kurulacak büfeden giderilebilecektir.

♫ *HAYDİ DÜNYA BARIŞI İÇİN EGE'DE BİR DAMLA OLMAYA ...*♫

Dünya Gençlerinin Bergama Buluşması '98 kampında, binlerce gençle duygu ve düşüncelerimizi paylaştık.

- Yeteneklerimiz ve ilgi alanlarımız doğrultusunda çalışmalar yaptık.
- Dünya gençlerine 10 gün boyunca ev sahipliği yapan Bergamalıların köylerini ziyaret ettik, işlerine yardım ettik, oluşturduğumuz ekiplerle sağlık taramaları yaptık.
- Binlerce gençle birlikte barış, kardeşlik ve dostluk ezgilerimizi söyledik. Şimdi aynı coşkumuzla, yine binlerce gençle bu kez dünya barışı için Ege'de bir damla olmak için, haydi Ören'e!

|"Dünya Gençlerinin Ören Buluşması '99: Dünya Barışı için Ege'de Bir Damla" /// *Evrensel Kültür Merkezi* /// 1999|

Bergama'dan Ören'e dostluk, barış ve kardeşlik için ...

Geçen yıl siyanürcü *Eurogold* şirketine karşı mücadele veren Bergama köylülerine destek sunmak amacıyla "Dünya Gençlerinin Bergama Buluşması '98"i yaklaşık üç bin gencin katılımıyla gerçekleştirmiştik. Yurt dışından on sekiz ülkenin ve Türkiye'deki gençlerin katılımıyla gerçekleşen '98 Gençlik Buluşması işçisi, öğrencisi, işsizi yani her kesimden gencin birlikte kolektif bir çalışma yürüttüğü, kendilerini özgürce ifade edebildiği, dostluğun, halkların kardeşliğinin, barışın; sınıfsız, sömürüsüz bir dünya şiarının dillendirildiği bir kamp olma

özelliğini taşıyordu. Demokratik kitle örgütlerinin etkinliklerle katıldığı, aydın ve sanatçıların paneller, söyleşiler yaptığı, konserlerin, tiyatro etkinliklerinin düzenlendiği kamp, gençlerin kendi ilgi alanlarına göre düzenledikleri etkinlerle daha da zenginleşmişti.

İşte bu paylaşımları tekrar yaşayabilmek ve daha da arttırabilmek için, bu yıl da "Dünya Gençlerinin Ören Buluşması '99"un çalışmalarına başlamış bulunuyoruz. "Dünya barışı için Ege'de bir damla olmaya çağrısıyla, dünyada estirilen savaş rüzgârlarına karşı ve sürekli birtakım gerici çevrelerin saldırılarına maruz kalan bilime sahip çıkabilmek için bu yıl katılımını hedeflediğimiz 5000 gençle beraber bu buluşmayı gerçekleştireceğiz. Sistem tarafından bize dayatılan, üretime dair hiçbir içeriği olmayan ve tamamen tüketime dayalı içi boş tatil anlayışına karşı alternatif tatil, alternatif kültür anlayışını birlikte hayata geçirmeye çalışacağız.

Dünyanın ve Türkiye'nin birçok yerinde hazırlıkları başlatılan gençlik buluşmasının çalışmaları Ankara'da da başladı. Çalışmaların daha sağlıklı yürütülebilmesi için oluşturduğumuz organizasyon komitesi kampın daha geniş kitlelere ulaşabilmesi için basınla, demokratik kitle örgütleriyle, derneklerle, sanatçı ve aydınlarla, üniversitedeki öğrenci ve öğretim elemanlarıyla irtibata geçip katılımlarıyla buluşmanın hazırlıklarına destek sunmaları noktasında çağrılar yapıyor.

Semtlerde oluşturduğumuz gençlik komisyonları, çeşitli etkinliklerle buluşmanın çağrısını yapıyor, o bölgedeki gençlerin çalışmalara katılarak, buluşmayı sahiplenmeleri için uğraşıyor. Maddi sıkıntılardan dolayı gelemeyen arkadaşlarımıza yapılan etkinlikler doğrultusunda maddi sorunlarını çözmek için fonlar oluşturuluyor. Futbol turnuvalarının, film ve dia gösterimlerinin, tiyatro çalışmalarının kendi el becerileriyle ortaya çıkarttıkları ürünlerin satışının yapıldığı bu çalışmaların hepsi, daha kamp öncesinden, kolektif çalışmanın birer göstergesi olma özelliği taşımakta.

Yapılan tüm bu çalışmalar gençlik buluşmamızın amacına ışık tutuyor. Bu ışığı daha da arttırabilmenin, bu buluşmayı içerik açısından daha da zenginleştirebilmenin yolunun buluşmayı daha fazla gencin sahiplenmesinden geçtiğini biliyoruz. Bu yüzden tüm gençleri buluşmamıza ve buluşma çalışmalarına davet ediyoruz.

Tüm dünya gençliğini "Dünya barışı için Ege'de bir damla olmaya çağırıyoruz ...

Dünya Gençlerinin Ören Buluşması '99 Organizasyon Komitesi

Buluşmamıza destek veren kuruluşlar:

Kültür Bakanlığı, Türkiye Mimar ve Mühendis Odaları Birliği, İnşaat Mühendisleri Odası, Elektrik Mühendisleri Odası, Makine Mühendisleri Odası, Metalürji Mühendisleri Odası, Şehir Planlamacıları Odası, Çevre Mühendisleri

Odası, Mimarlar Odası, THİV, Hacı Bektaş–ı Veli Kültür Derneği, Haber–Sen, Türk Eczacılar Birliği, Enerji Yapı–Yol Sen, Genel–İş, Petrol–İş, Tüm Yargı–Sen, AFSAD, AST, PSAKD, Tüm Maliye–Sen, Tüm Bel–Sen, Körler Federasyonu, TÜMTİS, Yenimahalle Belediyesi, Çankaya Belediyesi, Orman Mühendisleri Odası, Çorum–Der, Tunceliler Vakfı, Tunceliler Derneği, Peyzaj Mimarları Odası, SES, Dev Maden–Sen, İnsan Hakları Derneği, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi.

Bergama'dan Ören'e Fotoğraflar

- Kampta birçok tiyatro sanatçısı ve amatör tiyatro grubu, üretimlerini katılımcı gençlerle paylaştılar
- Kampımızı Bergama köylüleri de sık sık ziyaret ettiler ve gençlerle birlikte hep bir ağızdan "Siyanürcü şirket Bergama'yı terk et!" sloganını haykırdılar.
- Buluşmaya katılan gençler her gece Asklepion'da Bulutsuzluk Özlemi, Moğollar, Yeni Türkü, Yaşar Kurt, Haluk Levent, Boğaziçi Gösteri Sanat Topluluğu gibi müzik grubu ve sanatçıların konserleriyle çoştular
- Kampımıza yurt dışından katılan konuklar da çeşitli gösteriler düzenlediler ve "Tüm dünya gençleri kardeştir sloganını hep bir ağızdan haykırdılar

Aydın Çubukçu (Gazeteci–Yazar)

Yoğrulan hamur, ezilen üzüm, kaynatılmış süt biraz bekletildikten sonra; ekmek, şarap, yoğurt olsun diye içinde milyonlarca canlı hücrenin kaynaştığı mayalarla birlikte birleştirilir. Bir süre sonra un, üzüm ve süt, kendi özlerinden başka bir öz yaratırlar. Unu, üzümü, sütü; ekmek, şarap ve yoğurt yapan mayadır. Maya çoğalmadır; çoğaltandır ve değişirken değiştirendir. Geçen yıl Bergama'da, yeni bir dünyayı yaratmanın olanaklı, gerekli ve zorunlu olduğunu bilen binlerce genç, bugün herkese bu imgeyi çağrıştırıyor

Yeryüzü ölçeğine bakıldığında çok küçük bir alan üzerinde gerçekleşen bu birliktelik, bütün bir dünyanın umudunun mayalanmasını temsil ediyor ...

Fakir Baykurt (Yazar)

(Bergama ile ilgili görüşlerinden) İstanbul TÜYAP sergi sarayı önünden kalkan otobüsleri bekledim. Beş yüz kadar genç dolacak bunlara. Gidiş yolculuğunu onlarla yapmak istedim. Hem soluklarını duyayım, hem nabızlarını tutayım, bana biraz gençlik bulaşsın. Kurulan çadırlar belki yetmez, yanında çadır, çarşaf getirenler vardı.

Karıncalar gibi ısrarlı, sabırlı bir çalışma başladı. Kısa zamanda kuruluşu tamamladırlar. Evlerinde içeceği suyu, yiyeceği ekmeği anasından almaya çalışanlar bile birer kahramana dönüşüyor.

Merdiveni yetmişe dayadım, ama bunları yazmadan geçip gitmeye hiiiç niyetli değilim.

Gülnaz Çolak (Fotoğraf Sanatçısı)

Bergama'da on gün boyunca bulundum. Bulunduğum süre zarfında sergi ve dia gösterimi yaptım. Etkinlikleri adım adım fotoğraflarla belgeledim. Fotoğraf dağarcığımda böyle bir arşivim olmasının benim için kazanım olduğunu düşünüyorum. Bu seneki katılım geçen yıl yaşadığım heyecan ve mutluluğun devamı olacak ...

Altan Erkekli (Tiyatro Sanatçısı)

Bu buluşmanın Türkiye'de ve dünyada estirilen savaş çığırtkanlığına karşı, duyarlı insanların birleştiği, dostluk ve kardeşlik adına bir adım olduğunu düşünüyorum. Sevgiyi, barışı, kardeşliği güçlendiren bu tip etkinlikleri; demokratik kitle örgütlerinin, aydınların, sanatçıların sahiplenmeleri, böylelikle sınıf mücadelesine katkı sunmaları gerekiyor

Cahit Berkay (Müzisyen–Moğollar)

Sanıyorum böyle bir organizasyon Türkiye'de ilk defa yapılıyor. Gençlerin olağan üstü bir katılımı oldu. Beni her şeyden önce genç kesimdeki duyarlılık mutlu etti. Ama maalesef ben kampta fazla kalamadım. Açılış konserinden sonraki günlerde orada paneller, söyleşiler, etkinlikler yapıldı ...

Bergama köylülerinin bu konuyla ilgili duyarlılığı olağanüstü ve takdir edilecek bir olay. Bergama köylüleri, hiç kavgasız, patırtısız, meşru zeminde haklarını aradılar.

Prof. Dr. Mehrizat Poyraz (M.Ü. Öğretim Görevlisi)

Gün boyunca sabah kahvaltısı, öğle ve akşam yemeklerinin hazırlanmasında yerli–yabancı tüm gençlerin sırasıyla işe katılımıyla hep birlikte görev paylaşımı yapmaları övgüye değer.

Bir ilk bu ... Ama bence en önemlisi, hiç umulmadık bir biçimde bunca kişiyi, binlerce genci, başarılı bir iletişim ağıyla örgütleyip, düzenli olarak Bergama'da buluşturabilmek, kimseyi aç–susuz bırakmadan, küstürüp incitmeden, sorunları iyi niyetle çözerek ağırlamak. Burada kanıtlanan; temiz bir gelecek için güven duyulması gereken bir gençliğe sahip olduğumuzdur.

"Emek Platformu Başkanlar Kurulu Bildirisi" /// *Emek Platformu: Türk–İş, Hak–İş, DİSK, KESK, Türkiye Kamu–Sen, Memur–Sen, Türk İşçi Emeklileri Cemiyeti, Tüm İşçi Emeklileri Derneği, Tüm Bağ–Kur Emeklileri Derneği, TMMOB, Türk Diş Hekimleri Birliği, Türk Eczacılar Birliği, Türk Tabipler Birliği, Türk Veteriner Hekimler Birliği, TÜRMOB* /// 1999

Emek Platformu Başkanlar Kurulu Sosyal Güvenlik Reformu Yasa Tasarısı, kamu çalışanları ve emeklilerin aylıklarına yapılan yüzde 20'lik zam, özelleştirme, uluslararası tahkim ile tarım ve hayvancılığı çökertecek politikalar konusundaki duyarlılığını kararlı bir biçimde sürdürmektedir. Hükümetin bu konulardaki duyarsız tavrı ise üzüntü vericidir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ve ulusumuzun geleceği açısından son derece büyük sakıncaları olan özelleştirme, imtiyaz sözleşmelerinde uluslararası tahkim ve ulusal yargının yetkilerinin ciddi biçimde sınırlandırılmasına ilişkin Anayasa değişikliği tasarısı konusundaki tartışmalar ve siyasi partiler arasındaki görüşmeler ve anlaşmalar, büyük bir gizlilik içinde gerçekleştirilmektedir.

Emek Platformu,

- Kamu hizmetlerine ilişkin imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde ulusal yargının yetkilerini ortadan kaldıracak, açık yargılamanın olmadığı ve ülkemize yönelik olumsuz tavırların etkili olabileceği uluslararası tahkimi,
- Ulusal yargının yetkilerini daraltacak düzenlemeleri,
- Bugüne kadar ki uygulamalarla ortaya çıkan mahsur ve zararları da göz önüne alarak, özelleştirmenin Anayasal güvence altına alınmasını,

kaygıyla karşılamakta, bu girişimleri ülkemizin bağımsızlığıyla, ulusal egemenliğimizle, kamu yararı anlayışıyla bağdaştıramamaktadır.

Bu önemli konuda Parlamentomuz aceleci davranmamalı, konunun kamuoyunda yeterince öğrenilmesi ve tartışılması sağlanmalı ve konu gerektiğinde halkoylamasına sunulmalıdır.

Emek Platformu, halkımızdan gizli bir biçimde sürdürülen görüşmeler temelinde biçimlenecek ve özelleştirme yağmasını hızlandıracak Anayasa değişikliklerine ilişkin gerçekleri tüm ülkede kamuoyuna duyurma çabasını yoğun bir biçimde sürdürecektir.

Emek Platformu, Sosyal Güvenlik Reformu Yasa Tasarısı üzerindeki çalışmalarını sürdürmektedir. Tasarı, TBMM Genel Kurul'u gündeminden geri çekilmeli, sosyal taraflar ile yapılacak görüşmeler sonucunda ulaşılacak uzlaşma doğrultusunda değiştirilerek, yeni yasa döneminde Meclis gündemine alınmalıdır.

Ayrıntılı bilgi için, 15 örgütün ortak basın sekretaryası Hak–İş Konfederasyonu Basın Bürosu. Danışman: Aydın Ünal Tel: (312) ...

"Oy Vermek Susurluk Düzenini Onaylamaktır" /// *Ankara Haklar ve Özgürlükler Platformu* /// 1999*

Son günlerde tüm sokaklar afişler ve pankartlardan geçilmiyor. Her yerde şu veya bu partinin afişleri ve pankartları var. Çünkü onlar harıl harıl seçimlere hazırlanıyorlar. Normal günlerde çalışmadıkları kadar seçimleri kazanmak için uğraşıyorlar. Seçimlerde aday olamadıkları için kimi adaylar küsüyor, isyan ediyor. Kimi ise kazandığı için bol bol rüşvet dağıtıyor.

Peki, seçimler bizim için ne ifade ediyor?

Bizler yani yıllardır hep aynı partilerin egemenliğinde yaşamış, hep enflasyon altında ezilmiş, işsizlikle kıvrandırılmış, hastane kuyruklarında bekletilip üç dilim ekmek için halk ekmek kuyruklarına hapsedilmiş olan milyonlar için ne ifade ediyor?

Ülkemizde seçimler, partiler tarafından sanki kurtuluşmuş gibi gösterilmeye çalışılıyor. Sanki oy verirsek kurulan yeni hükümetler bize daha iyi bir yaşam vaat edebilirmiş gibi gösteriliyor. Oysa biz bu oyunları 75 yıldır görüyoruz. Cumhuriyetin var olduğu 75 yıl boyunca gelen her parti beraberinde açlığı ve sefaleti de getirdi. Bu seçimlerdeki tek amaçları da Susurluk kazasından sonra tüm pislikleri ortaya çıkan devleti aklamak ve imajını tazelemektir. Oysa Susurluk kazasının saçtığı pislikler gösterilmeye çalışıldığı kadar az değil. O kazada biz devleti meclisin değil, tefecilerin, mafyacıların, holding patronlarının çetelerin yönettiğini gördük. O kaza devletin asıl kimin devleti olduğunu, meclisteki partilerin nasıl bir batak içinde olduklarını tekrar gösterdi bize. Ve şimdi ise güzel sözler söyleyerek, her şey değişti diyerek bizi kandırmaya çalışıyorlar.

Panolarda "Yeter söz milletindir" diye Tansu Çiller önceki dönemde 5 Nisan paketi ile bizi sefalete itip kendisi ise Amerikan vatandaşlığı için başvurmamış mıydı?

"Sessiz çoğunluk sesinizi duyuyorum" diyerek afiş yaptıran Mesut Yılmaz ve ANAP iktidarı değil miydi, hakkını arayan memurun üstüne bombaları yağdıran. "Susurluğu çözemesem şerefsizim" dediği halde kendisi ne kadar ortada ne kadar çete varsa işbirliği halinde olan

CHP değil miydi yıllardır koalisyonlarda "Sosyal demokrat" kanadı olarak ortaya çıktıktan sonra bile Maraş–Sivas gibi halkımıza karşı yapılan tüm katliamlara seyirci kalan, tüm enflasyon paketlerinde, halka karşı yapılan tüm saldırıların altında imzası olan

Refah Partisi değil miydi adil düzen diyerek oyları aldıktan sonra soluğu şeytan dediği Amerika'da alan, muhalefette lanetlediği İsrail'le anlaşmalar yapıp *IMF*'lere yalvaran,

DSP ve Ecevit Hükümeti değil miydi yıllarıdır kendini umut diye gösterip Maraş'ta, Çorum'da insanlar öldürülürken seyreden Solcu hükümet kurduğunu söylerken en çok İmam Hatibi açan. Şimdi ise MGK'nın emirleri doğrultusunda

her gün yüzlerce gözaltı ve işkence ile ülkemizi bir hapishaneye çevirmeye çalışan.

İşte tüm bu partilerin hepsi aynı. Sadece isimleri değişik. Tek bildikleri var olan servetlerine yenilerini eklemek. Her çocuğun binlerce dolar borçla dolduğu iyi beslenemedikleri için çocukların öldüğü, halkın % 23'ünün yoksulluk sınırı altında yaşadığı, asgari ücretin 57 milyon lira olduğu bu ülkede onların maaşları rüşvetlerle beraber milyarları geçiyor.

Biz başımızı sokacak ev bulamazken, onlar sadece meclisteki koltuklarının değişmesi için trilyonlar harcıyorlar. Biz hakkımız olanı istediğimiz için işkence görüp, tutuklanırken onların yaptığı her şey rüşvetlerle kulis oyunlarıyla üstü kapatılıp ört bas ediliyor. Bizim çocuklarımız aç olduğu için, ekmek baklava çalmaya mahkûm edilip tutuklanırken, onların çocukları insanları katletse dahi kefaletle serbest bırakılırlar. Onlar bizim en küçük bir sorunumuz için meclisi toplamazken sadece kendi şahsi çıkarları için meclisi olağanüstü topluyorlar. İşte bunlar ülkemizin değişmeyen manzaralarıdır. İster sağı ister solu bizi hep daha fazla baskıya daha fazla açlığa daha fazla işsizliğe sürüklemiştir.

Halkımız! Biz bu yalancılara, dolandırıcılara bu ahlaksızlara niye oy verelim?

Onlar ancak kendi koltukları, kendi maaşları, kendi evleri için çalışırlar. Biz onların gözünde 5 yılda bir hatırlanılacak, kandırılıp oyları alınacak insanlarız. Dönüp gerilere bir bakalım. Şimdiye kadar, oy verdikte ne işe yaradı? İnsanların katledilmesi mi engellendi? Trafik kazaları mı durdu? Bize ev mi verildi? Daha fazla hastane mi yapıldı? Daha iyi bir sağlık hizmeti mi gördük? Mahallelerimize daha iyi alt yapı mı getirildi? Daha çok mu araç tahsis edildi?

İşçiler! İşsizlik mi çözüldü? Daha iyi koşullarda mı çalışıyorsunuz? Sigortamız ve yaşam güvencemiz mi var?

Memurlar! Hakkımızı isteyince üzerimize bombalar yağmadı mı? Sendika hakkımız mı verildi? Daha çok mu maaş alıyoruz? Daha demokratik yasalarımız mı var?

Öğrenciler! Daha çok okul açılıp öğretmen ve öğrenciler için eğitim sistemi mi düzeltildi? Eğitim ezbercilikten çıkartılıp bilimsel ve demokratik mi yapıldı? Parasız bir eğitim sistemimiz mi oldu? Daha geçen ay Ankara da hakkını aradığı için 27 öğrenci tutuklanıp haklarında 675 yıllık ceza istemiyle dava açılmadı mı?

Kendi emeğiyle geçinen köylüler, esnaflar! Esnaf iflas etmekten, büyük üreticilere ezilmekten mi kurtuldu? Taban fiyatları daha yüksekten mi verildi? Köylerimiz boşaltılmaktan mı vazgeçildi?

Bunların hangisine gerçekleşti diyebiliriz?

Peki, biz kendini düşünen bu ahlaksızlara niye oy vereceğiz? Biz oy vermezsek "demokrasi olmaz, daha kötüsü gelir" diye bizi tehdit ediyorlar, gerçekten öyle mi? Demokrasi 5 yılda bir oy verince mi oluyor? Milletvekillerinin ne

pazarlıklarla seçildiğini ortalıkta yüzlerce dönek milletvekilinin gezdiğini, yüzlerce verilen oyun çöplerden çıktığını geçen seçimlerde gözümüzle görmedik mi? Tüm bunlara oy vermek mi demokrasi oluyor? En küçük bir hak talebine bile saldırıp, işkence yapıp, katledenlerden demokrasi ve insan hakları bekleyemeyiz. Hepsini şimdiye kadar denemedik mi? Ne değişti? Çünkü bu mecliste kararlar tek başına alınmaz. Asıl kararları holding patronları, köy ağaları alır. Kararlar ancak ülkemize 12 Eylül sonrasında olduğu gibi kana bulayan Milli Güvenlik Kurulu alır. Bu ülkede hiç kimse MGK'nın talimatları dışında karar alamaz veya talimatlarına karşı gelemez. Bu düzenin değişmez destekçisi Refah Partisi bile biraz fazla öne çıkınca kapatılmadı mı? Tüm bunların yaşandığı meclise hangi parti girerse girsin hiçbir şey yapamaz. Es kaza meclise iyi girse dahi ya partileri kapatılır, ya da DEP milletvekillerinde olduğu gibi yaka paça atılırlar. Onlar ancak kendi istedikleri gibi ahlaksız dolandırıcı köşe dönmeci insanlarla çalışırlar.

Bu meclisin tüm yaptıklarına devam etmesi için mi oy vereceğiz?

Oy vermek, bu düzenin istediği şekilde devam etmesi için onay vermektir.

Oy vermek, Susurluk devletinin kendisini haklamasını sağlamak Susurluk düzeninin devamını istemektir.

Oy vermek, ülkemizin Amerika'ya peşkeş çekilmesini, bağımlılığımızın devam etmesini, İncirlik üstünden dünya haklarının üstüne bombalar yağdırılmasını onaylamaktır.

Oy vermek, anti demokratik tüm yasaların, aynen devam etmesini istemektir.

Oy vermek, hapishanelerde tutsakları katletmek için ortaya atılan hücre tipi hapishaneleri onaylamaktır.

Oy vermek, ezilmemize her gün onlarcamızın gözaltına alınıp katledilmesine sessiz kalmaktır.

Oy vermek, işsizliğin, açlığın, yoksulluğun, devam etmesini sağlamaktır. İnsanlık onurunun ayakları altına alınmasına izin vermektir. Biz oy verdikçe onlar kendi düzenlerinin aynen devam ettiğini zannedip, aynı saldırılarına tekrar devam edeceklerdir.

Oy vermek, bu düzeni onaylamaktır.

Oysa bizim düşündüğümüz herkesin kardeşçe yaşadığı, insanların eşit olduğu, bir ülke. Ancak bu düzenin değişmesi ile olur. '81 cuntasının yaptığı bir anayasanın partileri ile yaşamımız asla iyiye gitmez. Tüm halkın sorunlarının çözüm yolunu üreten haklarımız savunan halkların kardeşliğini temel alan, *halk anayasa*'sı olmadan bizim sorunlarımız çözülemez. Böyle bir anayasa ise ancak bağımsız bir demokratik bir ülkede gerçekleşecektir. Bu düzenin böyle devam etmesini istemiyorsak, *oy vermeyelim*: mahallelerimize gelenleri almayalım. Oy istemeye geldikleri zaman konuşmalarına izin vermeyelim. Bergama Köylüleri

gibi Van'ın Taşkonak, Muş'un Kılıçlı, Kars'ın Halepçe Köyleri ve ülkemizin birçok köyünde alınan kararlar gibi mahallemizde topluca oy vermeyerek onlara kanmadığımızı gösterelim. Onların kahvehanelerimizin, sokaklarımızın afiş asmasına izin vermeyebiliriz. Gelen tüm seçim otobüslerinin mahallemize sokmayıp onları boş tencerelerimizle karşılayabiliriz. Onlara sandıkları kadar çabuk kanmadığımızı gösterelim. *Oy Vermeyelim Hesap Soralım* Haklarımızı almak özgürce ve kardeşçe yaşamak için insanlık onuru ve daha adaletli bir yaşam için

♫ *BAĞIMSIZ, DEMOKRATİK BİR ÜLKE İÇİN MÜCADELE EDELİM* ♫

| "Şeriat Varsa Demokrasi Yok!" /// *Ankara Üniversitesi Bilim ve Ütopya Toplulukları ve Atatürkçü Düşünce Toplulukları Basın Açıklaması Duyurusu* /// 1999* |

Laiklik, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ve değişmez ilkelerinden biridir. Emperyalizmin ulusal bağımsızlığa yönelik saldırısıyla birlikte din, yeniden siyasal malzeme durumuna getirilerek laiklik ilkesi Kemalist Devrim'in tüm kazanımları gibi sekteye uğratılmıştır. Böylece siyasal İslamı yaşamın her alanında iktidara getirmek isteyen insanlar yeniden ortaya çıkmışlardır. Ve bu insanlar buldukları her fırsatta laikliği biraz daha aşındırmayı görev edinmişlerdir.

Son günlerde üniversitelerimizde alevlendirilen "türban tartışması" bunun son örneğidir. Bu ne garip bir rastlantıdır ki, 1979 İran'ındaki Molla Darbesi'ni hatırlarcasına, varoluş amaçları tam zıtt olan "sol" gruplarla şeriatçılar birleşerek türban konusunda ortak hareket etmektedirler. Kendi aralarında bile bir araya gelemeyen bu gruplar şeriatçılarla ve ülkücülerle Yeni Dünya Düzeni'nin kucağında bir araya gelmişlerdir. Şu açıkça ortadadır ki, amaçları ne türban ne inanç özgürlüğü ne de demokrasidir.

Bizler *Altı Ok*'a, *Bağımsızlığa, Antiemperyalizm*'e sonuna kadar sahip çıkan üniversiteli gençler olarak, bu değerlere saldıranların karşısında olmakta kararlıyız.

Bu sorumluluğu taşıyan herkesi 13 Mart Cuma günü Saat 13:30'da Cebeci Kampüsü Hukuk Fakültesi Önü'nde yapacağımız basın açıklamasına çağırıyoruz.

♫ *YAŞAMINA SAHİP ÇIK !* ♫

| "Yenilgiler Savaştan Önce Yaşanır Zafer de Öyle ... " /// *Kaldıraç Okurları* /// 1999* |

I. Kesit:

Yer: Türk–İş Toplantı salonu. Saat 21.00 civarı ...

Sendika Yöneticisi: Polis saldırısına karşı yılmak yok. Cevap verilecektir. Kararımız yarından itibaren yurdun tüm illerinde iş bırakmalar ve belli bir çerçevede eylemlilikler örgütlemektir.

Öğrenci (bağırarak): Çerçeveyi açıkla, çerçeveyi açıkla!

Salonda homurtular yükselir. Kimisi öğrenciye "sen kim oluyorsun" derken, kimisi de yöneticiye (sendika mafyasına) "evet, haklı, çerçeveyi açıkla, bizi ve Kızılay direnişimizi satmaya mı çalışıyorsunuz?" der.

Sonuç: sendika mafyası, memurların bir arada gerçekleştirdikleri meşru Kızılay Direnişi'ni böl–yönet ile illerde yapılacak "çerçeve" içindeki eylemliliklerle satmaya çalışır. Memurlar hoşnutsuzdur, ancak sendika devlet güdümündedir ve boyunlarını büktürmüştür.

Dersler: I–Merkezi eylemler düşmanı yıpratır.

[Dersler:] II–Doğru yerde örgütlenin

II. Kesit:

Yer: Kızılay Meydanı. Tarih 17 Aralık, öğle saatleri. Binlerce öğrencinin yüreği aynı anda çarpıyor. Tutsak öğrencilerin serbest bırakılması talebiyle yapılmak istenen basın açıklamasına polis izin vermiyor. Öğrenciler haykırıyor: "İÜ, DTCF, Öğrenci Gençlik Devrime", "İki, Üç Daha Fazla İşgal, Daha Fazla Direniş", "Çeteler Mecliste Öğrenciler Hapiste". Polis saldırıyor. Kitle farklı yerlere, direnişe geçmek üzere dağılıyor.

I . Öğrenci: Ortak! Polisler geliyor, ne yapıcaz?

II. Öğrenci: Biz sıramızı savdık. Bırakalım da taş, sopa ve sapanlar konuşsun.

Sonuç: Özgürleşmiş bir alan ve polise karşı moral üstünlüğünü kazanmış öğrenciler. 7 tutsak öğrenci daha.

Dersler: III–Saldırana saldır.

[Dersler:] IV–Saldırı ihtimaline karşı hazırlıklı ol. Eylemlerde güvenlik için direniş komitelerini örgütle.

[Dersler:] V–Polisler mavi tulumlu maymunlardır.

Bildiriye şöyle de başlayabilirdik:

Emperyalistler (Ortadoğu'da, ABD–İsrail–TC "Bermuda şeytan üçlüsü") savaş naralarını yükseltirken, gözden kaçmaması geren, emekçilere ve yoksul halka bombaların yağacağıdır. Savaşa karşı doğru duruş ancak burjuvaziye dolayısıyla onun yönetme aygıtlarına karşı girişilecek savaşla mümkündür.

Ardından memur eyleminin gündeme nasıl girdiği, öğrenci hareketi ile bağları ... Çoğumuz bunları zaten biliyor. Bilmediğimiz, daha doğrusu farkında olmadığımız beyinlerimizde oluşan korku duvarları.

Alışılmış bir durumdur. Öğrenci, eylem alanlarına giderken, polis saldırırsa neresi kaçmaya daha müsaittir, diye gözlem yapar. Alışılışı aşma vaktidir. Nereden kaçacağımızı değil, nerelere mevzileneceğimizi, polis barikatını hangi yönden yapılan sapan atışlarıyla dağıtacağımızı ve hangi sokaklarda polise karşı direnişi geliştireceğimizi öğrenmek zorunluluk haline gelmiştir.

Bu sürece nasıl gelindi? Üniversiteli öğrenci hareketinin ivmesi son süreçte artmış hemen ardından devlet saldırmıştır. Erkut Direkçi, Burhanettin Akdoğdu, Ümit Cihan Tarho ve Ali Serkan Eroğlu Daha öncesinde 96 yıl ceza alana öğrenciler ve idamla yargılanan İbrahim Güllü Saldırı bütünüyle yükselen hareketedir. Korkuları toplumdaki uyanışın, harçları protestonun, okul koşullarını zorlamanın, grevli–toplu sözleşmeli sendika isteğinin kendilerini yıkacağıdır. Bu yüzden bombalıyorlar, faşistlerini, polislerini üzerlerimize bu yüzden salıyorlar. Saldırının olduğu her yerde direniş meşrudur!

Eylem ayrıştırıyor, eylem öğretiyor, eylem gösteriyor. Bizler bunu Hukuk Fakültesinde, Dil–Tarih'teki saldırılarda, Gazi'de gördük. Tümünde yanıtını verdik. Şimdi bir dava kararı daha, bir katliamın yıldönümü daha geliyor. Dava, bizlere, öğrencilere atılmıştır. Yanıtını, bizler, öğrenciler vereceğiz. Alanlarda, sesimizi, yüreğimizi birbirine katarak ölen, tutsak düşen arkadaşlarımızın mücadelesini soluklarımızda yaşatacağız.

Konuşma sıramızı savdık!

Onlar da, ne kadar fütursuz, ne kadar acımasız ve ne kadar hazırlıklı olduklarını gösterdiler. Bize rağmen katliamlarına devam edebileceklerini gösterdiler!

Şimdi cevap sırası! Cevap konuşarak olmayacak, alandaki yerimizi alarak yanıt vereceğiz! Binlerce öğrencinin susmadığını, susturulamayacağını onlara göstereceğiz. Birer korku duvarı olarak diktikleri barikatların arkasındaki özgürlüğü haykırarak yanıt vereceğiz! Kızılay'ı *Özgürlük Meydanı*'na çevireceğiz! Savaş, hazırlıkta kazanılır. Yenilgiler veya zaferler savaştan önce yaşanır. Bizler bir alandaki gür sesimizle hazırlığımızın ne ölçüde olacağını biliyoruz. Hazırlığımızla orada olacağız. Direniş Komitelerimizle orada olacağız. Sorularının cevabı olacağız! Karşımızdaki kana susamış cepheyi yenmenin iman gücü ile gerçekleşmeyeceğini, yeri geldiğinde imanın sopalarda olduğunu bilerek gideceğiz!

♫ 18 MART'TA SAAT 12.30'DA KIZILAYA !
OKULLARDA, ALANLARDA, SOKAKLARDA SALDIRILARA KARŞI DİRENİŞ KOMİTELERİ !
İKİ, ÜÇDAHA FAZLA KIZILAY, DAHA FAZLA DİRENİŞ !
ÖZGÜR BİLİMSEL EĞİTİM İÇİN İLERİ ! ♫

| "% 50 Daha 'Mal'laştık!" /// *Ankara Üniversitesi Öğrenci Koordinasyonu* /// 1999* |

Bir süre önce Refah–Yol hükümetinin üniversitelere ilişkin ilk "icraat"ı açıklandı.

"Katkı paylarına (?) Bakanlar Kurulu kararıyla, ortalama % 50 zam yapıldı. Ayrıca üniversite rektörlerine de % 30'a kadar ek zam yapma yetkisi tanındı ..."

Annelerime, babalarımıza ve bizlere hayırlı–uğurlu olsun.

- Böylece, elleri ceplerimize % 50 oranında, daha fazla girecek.
- Artık harcamalarımızda ve bütçemizde % 50'lik bir "düzenleme"ye gideceğiz.
- Devlet, elini eğitim alanından % 50 oranında çekti. Para üniversiter ortama % 50 oranında daha fazla hâkim oldu. Eğitime ayrılan pay biraz daha düştü.

Haraçların nereye, ne kadar harcandığını, büyük bir titizlikle saklıyorlar. Muhtemelen; silahlara, holding teşviklerine, özel üniversitelere verilen teşviklere, civanboylu dolandırıcılara "küçük bir kaynak" daha yarattılar.

- Üniversitelerin en temel fonksiyonu olan bilgi üretimi, pahalılaştı. Artık bilgiyi % 50 zamlı alacağız! Bilgiye % 50 zam geldi!
- En temel insansal gereksinim olan eğitim % 50 daha "piyasa"ya düştü. Parası olmayan müşterilerin üniversitede okuma şansı % 50 oranında azaldı.

"Aydın" olmanın sorumluluğunu üzerinde taşıyan, bilgiyi alınıp satılan bir mal olarak değil, daha aydınlık bir gelecek için, araç olarak gören bizlerin, üniversite öğrencilerinin bugününe % 50 oranında darbe indirildi ...

Üniversitede dahi "para"yı tek ölçüt olarak yerleştirmek isteyen, aldığı kararlara kayıtsız şartsız riayet etmeyi emreden bir anlayış; kendini haksızlıklara ve olumsuzluklara karşı çıkma ölçüsüyle, gelecek düşlerimizi % 50 oranında çalmak istedi.

50'ye 50 ... ! ?

Yine de olumlu bir gelişme var. Yıllardır haraçları sürekli artan oranlarda artıran devlet, bu kez geri adım attı. Geçen yıl yapılan % 350'lik zamma karşı üniversitelinin isyanını muhatap almak zorunda kaldı. Bu yıl astronomik bir artışı göze alamadı.

Haraç zammının % 50'de kalması, geçen yıl 20 Ekim'le başlayan öğrenci hareketinin bir kazanımıdır. Ama bu bize yetmez:

Düşük oranlı zamlar değil, parasız öğrenim istiyoruz.

Bu nedenle,

Bu yıl eylemlerimizi (en az!) % 50 artırıyoruz!

Haraç, mallaşmış bilgi, özelleştirilmiş kantin değil, parasız ve bilimsel öğrenim istiyoruz.

Alacağız!

Kirli politikalarınıza ve uygulamalarınıza "harç" olmayacağız. Birilerinin hakkımızda verdiği kararlara maruz kalan sessiz kitleler değil, üniversiter ortamda söz ve karar süreçlerine katılan, özgür ve aydın bireyler olmak istiyoruz.

Alacağız!

Her birimiz en az on arkadaşımızı "geride bırakıp" üniversiteye girdik. Çok azımız memnun bir şekilde mezun olacağız. Sizin "mutlu azınlığınıza" aday, "şanslı" bireyler olduğumuzu düşünerek kendimizi avutmayacağız.

Bugününü ve geleceğini satışa çıkaran, pisliğe ve çürümüşlüğe onay veren, kendine duvarlar ören, ördüğü duvarların tuğlası haline gelen, köleleşmiş pelte beyinlere sahip insanlar değiliz. Aşkın, toprağın, isyanın ve yıldızların çocuklarıyız, özgürlük istiyoruz!

♫ ÖZGÜRLÜK İSTİYORUZ.
ALACAĞIZ!
AMFİLERE, KANTİNLERE, ALANLARA VE ÖZGÜRLÜĞE ... MERHABA ! ♫

"ODTÜ Kamuoyuna: 12 Mayıs Günü ODTÜ'de Ne Oldu?"
/// *Devrimci Proleter Gençlik–Özgür Gençlik–Partizan Gençlik–Yeni Demokrat Gençlik* /// 2000

Rektörlüğün, öğrencilerin bir yıl boyunca ürettikleri kültürel–sanatsal–sportif faaliyetleri sergileme amacıyla gelenekselleşen Bahar Şenliği'ni, önüne gelenin içip ortalığı dağıttığı ve Maltepe Pazarı'ndan farksız bir panayırın kurulduğu birkaç güne çevirme gayretini, devrimci–demokrat çevreler, ODTÜ–ÖDER Girişimi ve birkaç öğrenci topluluğu, Kimya–Fizik Bölümleri arasında etkinliklerini gerçekleştirip stand açarak yanıtlamışlardı. Bahar Şenliği'nin 2. günü (12 Mayıs Cuma) akşamüstü saatlerinde, yağmur nedeniyle zaten toplanmakta olan standlara, Kürtçe müziği ve yasadışı(!) standları gerekçe göstererek, jandarma saldırdı. Hiçbir uyarı yapılmadan gerçekleşen bu ilk saldırıya militan ve kitlesel bir karşı koyma üzerine robokoplar devreye girdi ve üç arkadaşımız gözaltına alındı. Ayrıca bir kısım stand materyaline jandarma el koyarken, bir astsubay başlığına da devrimciler el koydular. Çıkan çatışmada bir arkadaşımızın parmağı kırılırken, birçok jandarmanın da yaralandığı görüldü. Fizik Bölümü önünde toplanan yaklaşık 300 öğrenci, saygıdeğer öğretmenlerimizin de desteği ve arabuluculuğuyla, rektörlük ve jandarmaya gözaltına alınan arkadaşlarımızın serbest bırakılması ve el konulan stand materyallerinin geri verilmesi isteklerini kabul ettirirken, bir üçüncü istem olan, hiçbir öğrenciye soruşturma açılmaması

ise rektörlük tarafından şöyle yanıtlandı: "Şiddete karışanlara zaten soruşturma açılacak. Yarım saat içinde eyleme son verilmezse jandarma müdahalesinin sorumlusu olmayız ve o zaman hepinize soruşturma açılır Bunun üzerine çıkan tartışmalar sonucu, stadyumdaki insanlara olayı duyurmak ve daha güçlü ve kitlesel bir karşı koyuşu örgütlemek için stadyuma doğru yürüyüşe geçildi. Stadyumda yaşanan bir takım tatsız olaylardan sonra, saldırı ancak bir kısım öğrenciye duyurulabildi ve eylem kendiliğinden sona erdi.

Bu noktadan sonra, biz devrimciler şunları belirtmeyi gerekli görüyoruz:

1. Jandarma çok açık bir şekilde ve hiçbir uyarıda bulunmaksızın standlara saldırmıştır. Bu olay jandarmanın okuldaki görevinin hiçbir biçimde öğrencilerin can güvenliğini sağlamak olmadığını gözler önüne sermiştir. Devrimci hafiyeliği yapan: jandarma; gece gündüz McDonalds'ın önünde silahıyla nöbet tutan: jandarma; kız öğrencileri bakışlarıyla taciz eden: jandarma; kapıda, kimlik kontrolü esnasında devrimci öğrencilere provokatif tavır sergileyen: jandarma; ve bizim güvenliğimizi sağlamak adına, copuyla–silahıyla dün Siyaset Meydanı programına katılmak isteyen öğrencilerin üzerine yürüyen: jandarma! İşte bu jandarmanın okulumuzda hiçbir meşruiyetinin olmadığı açık seçik ortaya çıkmıştır. Jandarma derhal okulu terk etmelidir!
2. Saldırının ne denli planlı yapıldığını görmemek mümkün değildir. Bu planın amacıysa gerek saldırının 2. gün ve standlar toplanıyorken gerçekleşmiş olmasından, gerekse de rektörlüğün soruşturma açılmaması talebine verdiği cevaptan anlaşılabilir.

   Yani bundan öncekilerde olduğu gibi jandarma saldırısını soruşturma saldırısı takip edecektir. Gazetelerde verdiği demeçlerde ODTÜ'yü şiddete bulaşmamak kaydıyla her türlü fikrin ifade edilebildiği bir okul olarak tanımlayan Rektör Süha Sevük, jandarmayı durduk yerde öğrencinin üstüne salıp coplatmasını hangi cicim demokrasisinin (!) ilkeleriyle açıklayacak ve arkasından hangi yüzle bizi soruşturmak üzere Üniversite Yönetim Kurulu'nu görevlendirecek merak konusudur. Ancak bir gerçek var ki mutlak surette tüm duyarlı öğrencilerin ve öğretim elemanlarının bir arada karşı koyması gereken soruşturmalar, hak alıcı eylem tarzlarıyla soruşturanı yargılayan bir şekle dönüştürülmeli ve tüm bu olayların nedeni provokasyon boşa çıkarılmalıdır.
3. Devrimciler son derece hazırlıksız koşullara rağmen mevcut askeri saldırıya karşı koyabilmiş ve bu noktada ufak tefek eksikliklere rağmen yapılabilecek şeyin azamisini yapmışlardır. Yani direnmişlerdir! Ancak bu bir olumlulukken, gerek gerginlik esnasında yeterli ve doğru yöntemlerle inisiyatif geliştirmede, gerekse de stadyumdaki platformdan söz hakkı istemek yerine, adeta orayı basıyor görüntüsü vermesi ve bunun önle-

mini almaması, olayları seyrine bırakması noktalarında ciddi olumsuzluklar sergilemişizdir. İlk noktada hayat bulan bir kısım eylem kırıcı ve reformist anlayışlar, kitle hareketi açısından geriletici olma misyonunu hakkıyla yerine getirmiştir. İnisiyatifsiz girişilen her eylemin hüsranla sonuçlanması kaçınılmazdır ve bundan sonrasına buna göre hazırlanılmalıdır. İkinci noktada ise çatışmanın ve gerginliğin vermiş olduğu havayla bazı arkadaşlarımız platforma ellerinde sopalarla çıkmış, adeta orayı zorla zaptetme eğilimine girmiş ve bunun sonucu stadyumdaki olaydan bihaber insanlar bizim platformu bastığımızı sanarak bizi yuhâlâmıştır. Bu sonuç ODTÜ'nün öğrencisiyle etle tırnak olmuş devrimci geleneği açısından ciddi bir yaradır ve tüm ülkede devrimciler marjinalleşme dayatmasıyla karşı karşıyayken buna tuz biber eken bir pratik olmuştur. Bu olumsuzluk yüzünden derdimizi anlayamayan tüm ODTÜ'lü kardeşlerimize bu konuda özeleştirimizi sunuyor ve onların eleştirilerini bekliyoruz.

4. Bu direniş, ODTÜ'de reformizmin ne denli ayrışması gereken bir politik akım olduğunu tüm çıplaklığıyla ortaya koymuştur. Direnişin ve haklılığın getirdiği basınçla, olanları sahiplenen kimi ÖDP'li ve troçkist anlayışlar sonradan hedefi şaşırarak devrimcilere haddini aşan şekilde saldırmışlardır. Ertesi gün sahaya tersten *Devrim* yazan SİP ise, trajediye bakın ki, yayınladığı bildiride, eylem esnasında kurtardığımız stand materyallerini iletmek için kendilerini aradığımızda bulamamamıza karşın, direnişin en önünde olduğunu, dahası bir kısım gücünü de dışarıda hazır tuttuğunu iddia edebilmiştir. Artık ODTÜ'de elindeki içki şişesiyle *Devrim* yazmanın, her zoru gördüğünde kaçmanın ya da daha kötüsü direnen insanları da kaçmaya teşvik etmenin, ODTÜ devrimci geleneğini ucuz bir ajitasyon malzemesi yapmanın; *Devrim*'le hiçbir ilgisi olmadığı anlaşılmalıdır. İş değil laf üretmek devrimin doğasına aykırıdır ve bu ikisinin ayrımı için ODTÜ öğrencisi hiç olmadığı kadar uyarılmalıdır.[31]

♫ YAŞASIN BAHAR ŞENLİĞİ DİRENİŞİMİZ !
BİRLİK–MÜCADELE–ZAFER ! ♫

| "Küresel Saldırıya Karşı Küresel Direniş" /// *Ankara Küreselleşme Karşıtı Girişim* /// 2000 |

IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, çok uluslu şirketler ve Türkiye'de onlarla birlikte hareket eden patron ve yöneticilere karşı birleş!

IMF ve Dünya Bankası'na karşı birleş!

---

[31] Bu paragraf içindeki *Devrim*'ler orijinal metinde BÜYÜK HARFLER'le belirtilmiştir [AY]

IMF ve Dünya Bankası zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul hale getiriyor. Yoksul ülkeleri borç batağına itiyor. İnsanlığın bolluk içinde yokluk çekmesine neden oluyor. Çevreyi yaşanmaz hale getiren projelere kredi veriyor.

Onlar diktatörleri besliyor, emekçilerin haklarına saldırıyorlar. Milyonların açlıktan, yokluktan ölmesine neden oluyorlar. Çünkü onlar insan hayatına önem vermiyorlar. Büyük patronlara, çok uluslu şirketlere çalışıyorlar.

Haklarımıza, ekmeğimize, işimize saldırıyorlar. Bu gözü dönmüş saldırganların dünyayı yok etmelerine, bizleri açlığa mahkûm etmelerine izin vermeyelim. Bu çılgınlara izin vermeyeceğimizi, geleceğimize sahip çıkacağımızı onlara gösterelim. *IMF* heyetini Türkiye'den kovalım. 26 Eylül Küresel Eylem Günü'nü birlikte örgütleyelim.

IMF ve Dünya Bankası'nın 26 Eylül'de Prag'da yapılacak toplantısına dünyanın her yerinden 20 bin patron, politikacı, üst düzey bürokrat katılacak. Ama onlar dünyadaki açlık, temiz su, yoksulluk sorunlarını çözmek için bir araya gelmiyorlar. Amaçları bizleri daha da yoksullaştırarak karlarını artırmanın yollarını tartışmak.

Onlar toplanıp hep birlikte saldırıyorlar. Çünkü sermayenin dili, dini, ırkı, mezhebi, rengi, milliyeti, cinsiyeti yok. Biz de dil, din, ırk, mezhep, renk, millet, cinsiyet ayrımı yapmaksızın birleşmeliyiz. Küresel bir saldırıya küresel bir yanıt vermeliyiz.[32] *IMF* düzeni Türkiye'de de hayatımızı çekilmez hale getiriyor. Düşük ücretler, özelleştirmeler, işsizlik, tarımsal desteklerin kaldırılması, sendikalara saldırı, memur kararnamesi, çevrenin tahribi, yoksulluğun artması, hücre tipi cezaevleri, çeteleşme ve ırkçılık Yeter artık demek için küresel saldırıya karşı küresel mücadelenin bir parçası olalım! Seattle'da başlayan kapitalizm karşıtı hareket şimdi *IMF* toplantısını durdurmak için Prag'a taşınıyor. Avrupa emekçileri Yunan, İngiliz, Alman, Avusturyalı, Fransız, Belçikalı, Polonyalı demeden; çevreci, sosyalist, sendikacı diye ayırmadan Prag için birleşiyorlar. *IMF* karşıtı gösterileri güçlendirelim. Prag ve Ankara'yı Seattle'a çevirelim!

Ankara Küreselleşme Karşıtı Girişim olarak

- Küresel adalet için eylemlilikleri
- Hücre tipi cezaevi uygulamalarına karşı mücadeleyi
- Barış mücadelesini
- Irkçılığa, çetelere ve faşizme karşı mücadeleyi
- Taşeronlaştırma ve özelleştirmelere karşı mücadeleye
- İş hakkı, iş güvenliği, sigortalı olma mücadelelerini
- Kamu emekçilerinin grevli toplu sözleşmeli sendika hakkını
- Düşük ücretlere, işten atmalara, işyeri kapatmalarına karşı mücadeleyi
- Sendikalaşma ve sendikal hakların önündeki engellerin kaldırılması mücadelelerini

---

Orijinal metinde bu cümle BÜYÜK HAREKET'le belirtilmiş [AY]

- Memur kararnamesi ve sendikal baraja karşı mücadeleyi
- Çevrenin yıkımına karşı mücadeleleri

destekliyoruz!

Ankara Küreselleşme Karşıtı Girişim:

DİSK Ankara Bölge Temsilciliği, Medya Sen Ankara, Tüm Sosyal Sen, Eğitim Sen, Enerji Yapı Yol Sen, Sosyal İş Ankara, SES, Tarım Gıda Sen, Dayanışma Sendikası, İHD Ankara Şubesi, TMMOB, Halkevleri, Toplumsal Ekoloji Grubu, Türkiye Ve Ortadoğu Forumu (Özgür Üniversite), ODTÜ Ekonomi Topluluğu, DSİP, İşçi Demokrasisi Parti Girişimi, Türkiye MAI ve Küreselleşme Karşıtı Çalışma Grubu, 26 Eylül Gençlik Hareketi

Türkiye'de

- Her 6 kişiden biri yoksulluk sınırı altında yaşıyor.
- Her 5 kişiden biri çalışmak istediği halde iş bulamıyor.
- Bugüne kadar özelleştirilen işletmelerde çalışan on kişiden yedisi işini kaybetti.
- En zengin 6.5 milyon kişi toplam gelirin yüzde 40.5'ini alırken, en yoksul 6.5 milyon kişi toplam gelirin ancak 1.8'ini kullanabiliyor.
- Toplam vergi gelirlerinin sadece yüzde 14'ü büyük sermayeden, yüzde 73'ü ise biz emekçilerden tahsil ediliyor.

Dünya'da

- Yaklaşık 800 milyon kişi açlık sınırının altında yaşıyor.
- Dünyanın en zengin üç kişisinin geliri, en yoksul 48 ülkenin yıllık toplam gelirine eşit.
- Dünyanın en büyük 100 ekonomisinden yüzde 51'ini çokuluslu şirketler oluştururken, yüzde 49'unu ulus devletler oluşturuyor.
- Yetersiz beslenme nedeniyle her gün 30 bin çocuk ölüyor.
- Yoksul ülkeler her gün 38 milyon lira dış borç ödemesi yapıyor.
- İnsanların yüzde 85'i eşitsizliğin arttığı ülkelerde yaşıyor.

Herkese çağrımızdır:

Küresel saldırıya karşı küresel direniş isteyen, daha güzel bir dünya yaratmak isteyen, dünyayı ve insanları yok eden çılgınlığa dur demek isteyen emekten yana her birey ve kuruluşu Ankara Küreselleşme Karşıtı Girişim'in etkinliklerine katılmaya çağırıyoruz.

"Küresel Saldırıya Karşı İsyan" /// *Sosyalist Tartışma 2000 Toplantıları* *DSİP* /// 2000

Dünya kapitalizminin krizi derinleşiyor. Kriz bir yandan tüm geleneksel önderlikleri çaresiz bırakırken dünya çapında ezilenlerin yeni bir mücadele dalgası da giderek güçleniyor.

Ne yazık ki güçlenen sadece emekçilerin anti–kapitalist öfkeyle patlayan mücadeleleri değil. Tüm dünyada faşist hareketler de krize yanıt üreterek güçleniyorlar.

Mücadelenin dengeleri açısından tam bir belirsizlik var. Bu belirsizliğin içerisinde kapitalizme karşı öfke en çok öne çıkan olgu durumunda. Seattle'da onbinlerce insan kapitalizme karşı öfkeyi çatışarak, direnerek dile getirdi. Ardından Washington, Japonya, Avustralya ve Prag'ta antikapitalist kitleler, küresel sermayeye karşı mücadele ettiler. Hepimiz Prag'taki mücadeleyle heyecanlanırken Yugoslavya'da ansızın devrim gerçekleşiyor. Yugoslav Devrimi'ni değerlendirmeden Filistin'de birincisinden çok daha yüksek bir mücadele düzeyinde yeni bir İntifada dalgası yaşanıyor.

Sosyalistler bu mücadele dalgasına hazırlanmak, mücadele eden milyonlarca insanın öfkesine tercüman olmak ve antikapitalist öfkeyi işçi sınıfının kurtuluşu mücadelesine bağlayabilmek zorundalar.

Sosyalist Tartışma 2000 toplantılarını örgütlediğimiz dönem, Türkiye işçi hareketinin en mücadeleci kesimi KESK dünyadaki dev tekel gruplarının bankası ve temsilcisi olan *IMF*'ye karşı direnişe başlıyor.

KESK'in mücadelesi dünyadaki mücadele dalgasından muaf kalması olanaksız olan Türkiye'de emekçilerin öfkesinin örgütlenmesini ve sokağa taşmasını sağlayacak. Sosyalist Tartışma 2000 toplantıları kapitalizme karşı dünyadaki ve Türkiye'deki isyan dalgasının yarattığı umut ve mücadele ortamında yapılacak.

"Kapitalizm öldürür, kapitalizmi öldürelim" diyen herkesi Sosyalist Tartışma 2000 toplantılarını birlikte, mücadele içinde inşa etmeye çağırıyoruz.

- Devrimci Sosyalist İşçi Partisi (DSİP) tarafından düzenlenen Sosyalist Tartışma toplantıları, herkese açıktır.

Toplantılara katılmak için DSİP bürolarından davetiye almanız gerekmektedir.

- İsteyen Sosyalist Tartışma toplantılarının tümüne katılabileceği gibi, bir gün veya bir tek toplantıya da katılabilir.
- Paneller hariç bütün toplantılar 1 saat 10 dakika sürmektedir. Toplantılarda sunuş konuşmasının ardından isteyenler konu üzerine konuşabilecekler.
- Tartışmaların verimli geçebilmesi için toplantılar bir başkan tarafından yönetilmektedir. Başkan'ın uyarılarını dikkate almanız daha verimli ve katılımlı toplantılar yapmamıza yardımcı olacaktır.
- Sosyalist Tartışma 2000 boyunca açık olacak kitap standında sosyalist literatürün bütün eserlerini indirimli olarak alma olanağı vardır.
- Diğer kentlerden gelecek olan katılımcılar için konaklama konusunda yardımcı olunmaktadır.

Faşizm Krizden Besleniyor

Almanya'da faşist güruhlar arka arkaya göçmenlere saldırıyorlar. Avusturya'da faşist parti iktidarda. Tüm Avrupa'da faşist partiler güçleniyor.

Türkiye'de ise dünyadaki en büyük ve en tehlikeli faşist örgüt MHP 18 Nisan seçimlerinden sonra giderek güçleniyor.

Hükümette, bakanlıklarda ve bürokrasi içerisinde kadrolaşmasını hızlandırırken, kitle gücünü de artırıyor. Ama sol içinde burjuva yayın organlarının bombardımanıyla MHP'nin değiştiği, merkez bir parti olma yönünde geliştiği, Türkiye'de bir faşizm tehdidi olmadığı, büyük sermayenin ve ordunun faşizmin iktidarına izin vermeyeceği gibi fikirler çok yaygınca savunuluyor.

Sosyalist Tartışma 2000'de bu sorunları toplantı ve panellerde tartışacağız. Nazi dönemi altında yaşamdan dersler çıkartıp Türkiye'de faşizm tehdidinin düzeyini ele alacağız. Hitler'in yükseldiği dönemde izlediği taktikler nelerdir?

Faşizmin kitle tabanı nedir?

Ordu faşizmi engelleyebilir mi?

Faşizme karşı nasıl mücadele edeceğiz?

Yanlış faşizm teorilerinin kaynağı ve sonuçları nelerdir?

Bu soruları tartışmak isteyen herkesi Sosyalist Tartışma 2000 toplantılarına bekliyoruz.

"Cezaevlerinde İnsanlık Dışı Uygulamalar Sürüyor"
/// *İnsan Hakları Derneği* /// 2000

Cezaevlerinde insanlık dışı uygulamalar devam etmektedir. Büyük iddialarla gelip demokratikleşmeyi sağlayacağını ve ölüm cezasını kaldıracağını söyleyen hükümet, insan haklarına aykırı uygulamalarıyla değil demokratikleşme sağlamak, değil ölüm cezasını kaldırmak cezaevlerindeki saldırgan tutumuyla tam bir yok etme politikası izlemektedir. Bir devletin demokratikliğinin temel göstergesi cezaevleridir. Özgürlükleri ellerinden alınmış olan tutuklu ve hükümlülerin haklarına yaklaşım, devletin insan haklarına yaklaşımının aynasıdır.

Yakın geçmişte 12 kişinin ölümüyle sonuçlanan açlık grevlerine neden olan hükümet, cezaevlerine ilişkin demokratik düzenlemeler yapmak yerine, siyasi mahkûmlara karşı hasmane tutumunu sürdürmektedir.

12 Eylül askeri darbesinin ardından olağanüstü uygulamaların devam ettiği ülkemizde hükümet, bu uygulamaları meşrulaştırmak için İl İdaresi Yasası gibi anti-demokratik ucube yasalar çıkarmaktadır. Bütün bunların sonucu olarak, insanlar keyfi tutuklamalara maruz kalmakta ve adil yargılanma hakkından yoksun bırakılmakta ve savunma hakkına yönelik saldırılar sürmektedir. Adalet Bakanlığı'nın 13.9.1996 tarihli genelgesine göre tutukluların, dava dosyalarının bir örneğini edinme hakları ellerinden alınmaktadır. Savunma hakkını yok sayan yeni genelge cezaevlerinde ve demokratik kamuoyunda huzursuzluk ve

kaygıya neden olmaktadır. Yargılandıkları il dışındaki tutukevlerinde bulunan tutukluların, ödenek yokluğu gerekçesiyle mahkemeye getirilmemeleri ile savunma hakkı bilinçli olarak engellenmektedir. Türkiye'de bugün temel ihtiyaçlardan biri "ayrımsız genel af" iken diğeri de "demokratik ve adil yargılanma hakkı"dır. Bu ihtiyaçlar göz ardı edildiği gibi, cezaevlerindekine benzer saldırgan uygulamalar yeni problemlere ve acılara yol açmaktadır.

Ülkemizde siyasi iktidarlar cezaevlerini her zaman yalnızca bir asayiş sorunu olarak görmüşlerdir. Cezaevlerine ilişkin yeni düzenlemeler demokratik iyileştirmeler yerine, tam aksine kısıtlamalar olmuştur. Devlet, tutuklu ve hükümlülerin de vazgeçilmez temel hak ve özgürlükleri olduğu gerçeğini hep reddetmiş ve kendi siyasi düşüncesinin pilot bölgelerini oluşturmaya çalışmışlardır. Adalet Bakanı Şevket Kazan da şeriat yanlısı görüşlerini cezaevlerinde uygulama düşüncesiyle mahkûmların tutsak olan bedenlerinin yanında ruhlarını da esir almaya çalışmaktadır. Kadın ve erkek tutukluların görüş mekânlarını ayırarak ve ortak avukat görüşlerini engelleyerek bu düşüncelerini adım adım yaşama geçirme çabası içindedir.

12 kişinin ölümüyle sonuçlanan açlık grevleri sonrasında, tutuklu ve hükümlülerin sağlık durumları hâlâ düzelmemiştir. Adalet Bakanlığı açlık grevlerinin bitirilmesine ilişkin yaptığı anlaşmaya uymayarak tutuklu ve hükümlülerin tedavilerini aksatmış, mahkûm koğuşlarının olumsuz koşulları nedeniyle tedaviler eksik kalmıştır. Nekahet evresinde olması gereken tutukluların üzerinde baskılar devam etmektedir. Bu koşullar altında insan haklarına aykırı uygulamaların devam ettirilmesi, tutuklu ve hükümlülerin tekrar açlık grevine itilmesi anlamına gelmekte olup, kaldırılması istenen ölüm cezasının tüm mahkûmlar için geçerli hale gelmesi demektir.

Son olarak, Diyarbakır Cezaevi'nde devletin güvencesi altında olan 10 kişinin öldürülmesi karşısında cezaevlerinde yaşam hakkı tehdit altındadır. Biz insan hakları savunucuları yeni ölümler istemiyoruz. Cezaevlerindeki insan haklarına aykırı, şeriat özlemcisi uygulamaların biran önce sonlandırılması ve genelgenin iptal edilmesini istiyoruz.

Yeni ölümler istemiyorsan, demokratik bir toplum istiyorsan sen de sesini sesimize kat, insan hakları çığlığına katıl!

- Cezaevlerinde insanca yaşam koşullarının sağlanması için yapılan açlık grevleri ve direnişler sonucunda elde edilmiş haklar gasp edilmesine,
- Cezaevine giren yasal yayınlara kısıtlama getirilmesine,
- Tutuklu ve hükümlülerin özel mektuplarına ve fakslarına el konulmasına ve böylece dış dünyayla iletişimleri engellenmesine,
- Koşullar arası bağlantı kesilerek, mahkûmların tecrit edilmesi politikalarına,

- Avukat görüşlerine sınırlama getirilmesine ve görüş sırasında cezaevi görevlileri tarafından rahatsız edilmesine,
- Ailelerin getirdiği yiyecek ve giysiler parçalanarak, kullanılmaz hale getirildikten sonra mahkûmlara verilmesine,
- Ziyaretçilere eziyet edilmesine ve gözaltına alınmasına,
- Sağlık sorunları ciddi boyutlarda olmasına rağmen tedavilerin yapılmamasına,
- Cezaevi idaresinin koğuş aramalarında özel eşyalar kullanılmaz hale getirilmesine ve bu aramalar esnasında terör estirilmesine,
- Mahkûmların cezaevi idaresi, gardiyanlar ve jandarmalar tarafından rahatsız ve taciz edilmesine,
- Avukatların, aynı davanın sanıkları olan mahkûmlarla aynı anda görüşmesinin engellenmesine ve böylece savunma hakkının sınırlandırılmasına,
- Tutukluların yargılandıkları illerin uzağındaki cezaevlerine sevkedilmesine ve böylece savunma hakkının sınırlandırılmasına,
- Mahkûmların taşıdıkları siyasi düşüncelere göre çifte standart uygulanmasına,

Ve cezaevlerinde yaşam koşullarının insani standartlardan uzak olmasına karşı seyirci kalmamak için demokratik ve insani tepkimizi aşağıdaki telefonlara ve faxlara göndereceğimiz mesajlarla ifade edelim:

ADALET BAKANLIĞI	Tel: 425 ...	Fax: 417
İÇ İŞLERİ BAKANLIĞI	Tel: 418	Fax: 417
TBMM İnsan Hakları Kom.	Tel: 420 ...	Fax: 420
DYP	Tel: 417	Fax: 417
RP	Tel: 287	Fax: 287

"Nazım Hikmet'in Vatandaşlığı İade Edilsin. Nazım Bu Memleketindir ! "
/// Sosyalist İktidar Partisi /// 2000

Hep korktular. Bu memleketin aydınlık geleceğine inanan aydınlara hep hapis yolu gözüktü. Bu memleketin insanlarını, emekçilerini, yoksulluğunu yazanlara, anlatanlara hep zindanları gösterdiler. Gerçekleri anlatanlardan korktular. Gerçekleri anlatanlara "vatan haini" dediler. Gerçeklerin üzeri örtülebilir mi?

Ülkemizi bir ahtapot gibi kollarına almış emperyalizm, *NATO* ve ABD üsleri nasıl gizlenebilir? Emperyalist ülkelerin çıkarları için Türk askerleri, adını bile bilmedikleri bir memlekete, Kore'ye ölüme gönderilirken vatan çıkarı bunun neresindedir?

Ülkemizin ormanları, enerji kaynakları, kamu işletmeleri bir bir yerli ve yabancı parababalarına peşkeş çekilirken gerçeklerin üzeri nasıl örtülebilir?

Nazım Hikmet bu ülkenin gerçeklerini anlattı. Nazım Hikmet bu memleketin eşitlikçi ve özgürlükçü bir düzende, sosyalizmle kurtulacağını söyledi.

Nazım Hikmet paranın saltanatını, yobazın karanlığını, yabancının roketini yenecek Türkiye işçi sınıfını selamladı. Nazım Hikmet bu memleket için yaşadı.

Nazım Hikmet'ten öylesine korktular ki, onu vatandaşlıktan çıkardılar.

Ama Nazım Hikmet'in kimliği o denli görkemli ki ara sıra onun şiirlerine başvurmadan da edemiyorlar.

Nazım Hikmet'in şiirlerini okuyanlar onu vatandaşlıktan çıkartan kararı hâlâ yürürlükte tutuyorlar. Bu ikiyüzlülerin düzeninde Maraş katliamının failleri, 7 TİP'li genci öldüren çetecilere yeşil pasaport veriyorlar!

Bu ikiyüzlü korkakların düzenini Haluk Kırcı'lar, Oral Çelik'ler temsil ediyor. Bu düzen vatandaşlık hakkına el konmuş Nazım Hikmet'i bu memleketten kovarım diyor.

Bunlara dur diyeceğiz!

Aydınlıktan korkanlardan ve ikiyüzlülerden bıktık artık. Nazım Hikmet'i vatandaşlıktan çıkartan karar iptal edilmelidir. Bu düzen korkakların ve canilerindir. Ama bu memleket bizimdir. Nazım ise bu memleketindir!

| "Vatansız Nazım" /// *Güney Dergisi Okurları* /// 2000 (*) |

Son günlerde televizyon ve gazetelerden çeşitli kesimlerden politikacılar, sanatçılar, öğrenciler, Nazım'ın iade–i itibarı başlığı altında, onun dünya işçi sınıfının uluslararası kültürünün savunucusu olduğu gerçeğinin üzerini örtüyorlar. Güya iade–i itibar için düzenlenen bu tartışma programlarında Nazım Türk vatandaşlığına kabul edilsin mi edilmesin mi, o bu vatanın evladı olmayı ne kadar hak etmiştir, onun soy ağacı nedir gibi en sığ tartışmalarla dünya tarihine adı yazılı dev bir şairin eserlerinin içeriği ve onun sosyalist kimliği sıradanlaştırılmaya çalışılıyor. Bir yanda bir dönem onu düşüncelerinden, sosyalist kimliğinden ötürü hapse attıranlar, bununla da yetinmeyip vatandaşlıktan çıkartılmasından yana olanlar–hatta bizzat çıkartanlar–kitaplarını yasaklayan ama bir türlü bu coğrafyadan silemedikleri Nazım'ı silmenin yolunu onun vatandaşlığa geri alınması olarak gören hâkim güçler. O'nu düzen adamı yapma yolunda hevesle ilerleyenler Bir yanda şairlik komünistlik başka deyip Şair Nazım'a evet diyenler, bir yanda Nazım komünistti ve şairdi deyip ama yine de Türk vatandaşı yapılsın diyenler Gelinen noktada bu tartışmalara giren çeşitli çevrelerin amaçları, yaklaşımları her ne kadar birbirlerinden farklı olsa da hizmet ettikleri şey özde aynı olmuştur. Artık "Biz farklı düşünüyoruz, vatandaşlığa alınmasına farklı yaklaşıyoruz" demek anlamını kaybetmiştir çünkü sonuç olarak taraflar seferber olmuş Nazım'ın Türk vatandaşlığına alınması yönünde hareket etmektedirler. Bu durum günümüzde dünya halklarının gözünde devrimin şairi olmuş Nazım'ın iade–i itibarına kadar varmıştır. Ve O'na itibarını geri verecek

olanlar ülkeyi açlığa ve sefalete sürükleyen, *IMF*'nin noterliğini yapan, her türlü düşünceyi baskı altında tutmaya çalışanlardır.

Nazım Hikmet Ran, yaşamını sosyalist mücadeleye adamış; ezilenlerden yana olmuş, bir dünya şairi ve bir komünisttir. O günün birinde sevdiği, tanıdığı, özlemini duyduğu bu coğrafyaya dönmeyi "Vasiyet" adlı şiirinde şöyle ifade eder:

Yoldaşlar, nasip olmazsa görmek o günü,
Ölürsem kurtuluştan önce yani,
Alıp götürün
Anadolu'da bir köy mezarlığına gömün beni.

O, bir gün dönebilmeyi çok istediği memleketine nasıl ve hangi koşullarda tavizsiz dönebileceğini çok iyi biliyordu. Bu vasiyeti onun sadece bu topraklara gömülmesi talebi olarak algılamak ya da Türk vatandaşlığına geçirilmesi olarak algılamak Nazım'ın sosyalist kimliğini yok saymaktır.

Nazım Hikmet burjuvazinin, egemen sınıfların, kültürüne karşı büyük insanlığın kültürünü savunan bir enternasyonalistti. Proletarya kültürü ya da işçi sınıfının kültürü demokratizmin ve dünya işi sınıfının uluslararası kültürüdür. Sosyalistler Nazım Hikmet'in vatandaşlığı ile ilgili talepleri değerlendirirken bu bakış açısıyla yaklaşmaları gerekmektedir. Ama günümüzde gelinen nokta bu yaklaşımların çok gerisindedir ve gerçeklikten, ilericilikten çok uzaktır.

Nazım nasıl tavizsiz sosyalist gerçekçi bir yöntem benimsediyse şiirlerinde, bugün bizler de O'nun sosyalist kimliğini sahiplenmeli, şiirlerindeki devrimci düşünceleri yaygınlaştırmalıyız. Ve bir an önce Nazım'ın Türkiye'deki varlığını bu şekilde milliyetçi temellere oturtmaya çalışanlardan uzaklaştırıp, onun istediği ve hak ettiği yer olan işçi ve emekçilerin olacak sömürüsüz bir ülke ve dünya için mücadele etmek zorundayız.

| "Bir 6 Kasım Daha" /// *Öğretim Elemanları Sendikası* /// 2000 (*) |

19 yıldır anti–demokratik niteliğini, özgür bilim, özerk, demokratik üniversite kavramıyla taban tabana zıt anlayışını eleştirdiğimiz YÖK'ün kaldırılması talebini bu yıl bir kez daha yineliyoruz.

Öğretim Elemanları Sendikası (ÖES) kuruluşundan beri YÖK kurumunu ve uygulamalarını kökten eleştirerek üniversitelerdeki toplumcu, ilerici, aydınlanmacı düşüncenin temsilcisi olmuştur. Bizler YÖK'ün kuruluşundan beri onun özgür ve demokratik üniversiteye karşı niteliğini teşhir etmeye çalışan, özgürlükten yaratıcılık, farklılıktan çoğulculuk doğacağı inancıyla araştıran, sorgulayan, tartışan bir üniversiteyi savunan anlayışı temsil ediyoruz.

Bugün Cumhurbaşkanı'ndan, parlamentoda grubu bulunan siyasi partilere kadar uzanan bir yelpazede YÖK eleştirilmektedir. Ancak unutulmaması gereken nokta, sistem içindeki her kurum ve kişinin YÖK zihniyetinin üniversiteler-

de kök salmasında ve bir YÖK düzeninden söz edilebilmesinde az ya da çok sorumluluğu olduğudur. Bu nedenle, YÖK'ün hukuksal varlığının sona ermesi, tek başına, üniversitelerde yerleştirdiği anlayışın ve kurduğu düzenin son bulması anlamına gelmeyecektir. ÖES'in bir kurum olarak YÖK'e ve 19 yıl içinde üniversitelerde yerleştirdiği anlayışa karşı mücadelesi sürecektir.

Öğretim elemanlarının kendi sorunlarına kilitlenmesinin ülkenin ve dünyanın sorunlarını tartışma, çözümler, seçenekler üretme sorumluluğunu yerine getirmeyi engellediği ortadadır. Ancak, öğretim elemanlarının maddi yaşam koşullarının sürekli bozulmasının özgür, bağımsız bilimsel faaliyette bulunma, mesleki gelişmeleri ve yayınları izleme olanağını daralttığı da bir gerçektir. Bizler bunun YÖK ve devlet tarafından yapılan bilinçli bir tercih olduğuna inanıyoruz. Çünkü bu ortam, öğretim elemanını özel üniversitelere veya özel sektör hizmetine savrulma, üniversite yönetimleri ve YÖK'e itaat etme, eleştirmeme karşılığı döner sermaye ve araştırma fonlarından pay alabilme veya liberal ve sağ partilerin, kurumların ideologu olma seçeneklerine sıkıştırmaktadır. Bu döngü böylelikle sistemin bazen karşıt gibi görünen güçlerinin kendilerini yeniden üretmesine katkıda bulunmaktadır.

Bizler YÖK'ün ondokuzuncu yılında devletten, sermayeden, dinden bağımsız; özerk, özgür, demokratik üniversiteye sahip çıkma kararlılığımızı yineliyor, üniversite öğrencileri, üniversite çalışanlarıyla birlikte YÖK'e ve YÖK zihniyetine karşı tavrımızı sürdüreceğimizi kamuoyuna ilan ediyoruz.

♫ YAŞASIN DEMOKRATİK VE ÖZERK ÜNİVERSİTE !
YAŞASIN ÖES ♫

|"*IMF* Programı Durdurulsun !" /// *Halkevleri* /// 2001|

Uygulandığı tüm ülkelerde emekçilere ve halka zam, yoksulluk, işsizlik ve adaletsizlik getiren, mutlu bir azınlığa daha fazla kar sağlayan *IMF* politikaları ülkemizde de milliyetçi hükümet eliyle uygulanıyor.

Emekçilere sefalet ücretini bile çok gören hükümet, toplam vergi gelirlerinin % 73'ünü biz emekçilerden alırken, sadece % 14'ünü büyük sermayeden tahsil ediyor.

Belediyeler şirketleştirilirken, özelleştirmelerle eğitim, sağlık, haberleşme, su, elektrik gibi yaşamsal ihtiyaçlarımız kar ve rant alanları haline getiriliyor, büyük sermayeye peşkeş çekiliyor. Özelleştirmelerle, işimiz ve ekmeğimizle oynanıyor!

Çalışanlar sendikasız ve sigortasız olmaya zorlanıyor. Sosyal güvenlik haklarımız, mezarda emeklilik ve yıkım yasalarıyla tasfiye ediliyor.

Tarımsal üretimden destek kesilerek, köylüler göçe ve yoksulluğa mahkûm ediliyor.

IMF temsilcisi Cottarelli, 2001 bütçesinin nasıl olması gerektiği konusunda etrafa talimatlar yağdırıyor.

IMF emriyle, 2001 bütçesi borç ve sefalet bütçesi olarak hazırlanıyor.

Batık bankaları kurtarmak için 11 katrilyon harcayanlar, sıra eğitim ve sağlığa geldiğinde "para yok" diyorlar.

Hazırlanan 2001 bütçesiyle, önümüzdeki yıl bundan çok daha kötü yaşanacak. 2001 yılı bu programla, halk için tam bir yoksulluk ve sefalet yılı olacaktır.

IMF programları sonucunda, ülkemiz Osmanlı'daki kapitülasyon dönemine geri döndürüldü.

Bu gidişi durdurmanın tek yolu, "*IMF* programı durdurulsun" diye haykırmaktan geçmektedir.

♫ *BU ÜLKE, BU HALK SATILIK DEĞİL !* ... ♫

"1 Mayıs'ta Alanlara Davet Ediyoruz !" /// *Türk–İş, Hak–İş, DİSK, KESK* /// 2001

Emekçiler, işçiler, işsizler, emekliler, esnaflar, çiftçiler, gençler, kadınlar!

Ekonomi krizde, siyaset krizde; demokratikleşme krizi ise sürüyor!

Yüzünü *IMF*'ye, sırtını emekçiye ve demokrasiye dönenler, ülkeyi iflasın eşiğine getirdi!

Halkı seçimden seçime sözde hatırladılar, emekçiye söz hakkı tanımadılar!

Kendi bildiklerini okumayı, demokrasi sandılar!

Her krizde cebimize giren eller çoğaldı, krizi yaratanlar boğazımızı daha çok sıktı!

Çoluk çocuğumuzun nafakasına el konuldu. Borçları harcayan bizmişiz gibi, ödememiz istendi!

Her gün biraz daha yoksullaştık. Cebimize giren para ufaldı, ama fiyatlar artmaya devam etti!

"Borç yiğidin kamçısıdır" politikası izlediler, vergi toplamadılar, sıkıntılarını emekçilere yıktılar!

Her seferinde ücretlerimize göz diktiler, yetmedi işimize tereddütsüz son verdiler!

Küreselleşiyoruz diye diye, yolsuzluk ve yoksulluk getirdiler!

Son 20 yılda her krizde böyle oldu. *IMF* partileri, hep bizlerden fedakârlık bekledi!

Şimdi yeni program açıklandı. Ülkenin kurtuluşunun bu programdan geçtiğini söylüyorlar!

Oysa "yeni" dedikleri, daha dün çöken "program"!

Gazetelere çarşaf çarşaf ilan verip, enflasyonla savaşı kazanıyoruz diyenler onlardı.

Topluma sırtını dönen kriz başlayınca "ayrı gemideyiz, hepimiz fedakârlık etmeliyiz" diyen yine onlar!

Artık bu masallara, yalanlara son verme zamanı. Artık sermayenin ve *IMF*'nin politikalarına dur deme, demokrasiyi yeşertme zamanı!

Artık "Yolsuzluğa ve Yoksulluğa Hayır!" deme zamanı!

Artık *IMF*'nin değil, emekçilerin programına "Evet" deme zamanı!

Artık işçinin, kamu çalışanının, emeklinin, işsizin yani tüm emekçilerin sesini duyurma, gücünü gösterme zamanı!

Artık emek ve demokrasiden yana güçlerimizi birleştirme, Haklarımızı Arama, Hesap Sorma Zamanı!

1 Mayıs 2001 gücümüzü göstereceğimiz bir gün olmalı!

1 Mayıs 2001 "Kahrolsun *IMF* Bağımsız, Demokratik Türkiye" sloganının çınladığı gün olmalı!

1 Mayıs 2001 demokrasi, özgürlük ve barış taleplerimizi yükselttiğimiz gün olmalı!

Kadın, erkek, genç, yaşlı, Kürt, Türk, tüm emekçiler omuz omuza durmalı.

İşi ve aşı için; barış ve eşitlik için; Her türlü sömürüye dur demek için;

İçeride ve dışarıda insanca yaşamak; cezaevlerinde ölümleri durdurmak için;

Türkiye'nin dört bir yanı emekçilerle dolmalı.

Yolsuzluğa ve Yoksulluğa Karşı "Özgür Emek, Demokratik Türkiye" talebi dalga dalga Ankara'ya ulaşmalı.

En sağır kulaklar, en kör gözler bile emekçilerin sesini duymalı, gücünü görmeli.

Sadece kendimiz için değil, çocuklarımızın ve toplumun geleceği için alanları doldurmalıyız.

Öyleyse işçisi, kamu çalışanı, emeklisi, genci, kadını ve işsizi ile

Emek, Barış ve Demokrasi İçin Haydi 1 Mayıs'a,

Haydi Alanlara!

♫ *YOLSUZLUĞA VE YOKSULLUĞA HAYIR !* ♫

| "Hiç Umut Yok mu?" /// *Can Şenliği Oyuncuları* /// [Tarih Belirtilmemiş] |

Ocak '91'de kurulan Canşenliği Oyuncuları o günden bugüne Anadolu'nun her yerinde, ezilenlerin ve sömürülenlerin tiyatrosu olmuştur. Otuzun üzerinde oyun hazırlamış, Anadolu'yu karış karış dolaşmış bir tiyatro topluluğu Canşenliği. Tiyatroyu her yere taşımış ve elit bir tabakanın değil halkın tiyatrosu olmayı başarmıştır.

İsyan Provaları, sokaklarda ve eylemlerde oynadığımız oyunları bir araya getirip bütünlediğimiz bir çalışmadır. Canşenliği Oyuncuları'nın gelişimini ve oyun tarzlarının oluşumunu da göreceğiniz bu oyunlar, topluluğumuzun ilk iki yıl içerisinde hazırladığı ve Yaşayan Tiyatro'yu var ettiği ürünlerdir. Nazım Hikmet'in şiirlerinden yararlanarak yarattığımız oyunlarımızda bir halkın yükselen isyanını, bitmeyen zulüm ve baskıyı, tarihin ancak bedenini adayanlarla yazıldığını, Umut'un isyan eden, başkaldıran insanda olduğunu görüyor ve biliyoruz. Bu oyunlar bizim için hâlâ ateşini koruyor.

Bir öfkeniz varsa ve isyan olsun istiyorsanız, alın özgürlük ateşini Newroz'la ve Umut'unuz Tarih'i yazsın...

Newroz

Canşenliği'nin ilk oyunu olan Newroz, Mart 1991'de oynanmıştı. Bugün artık bir Canşenliği klasiği olan bu oyun, özgürlük mücadelesinin tiyatroda yansılanması olmuş ve onu yaşatmıştır. Zekiye Alkan'ın bedenini, 21 Mart 1990'da Diyarbakır surlarında Newroz ateşi olarak tutuşturmasını sunmaktayız. Mazlum'lardan, Dörtler'den Demirci Kawa'ya ve oradan özgürleşen ve kimliğini bulan bir halkın simgesi olmuş Newroz'a, ölümsüzlere yazılan bir tragedyadır bu oyunumuz.

İnsan bedeninin, özgürlük ateşine çevrildiği ve tarihin ancak böyle yazılabildiği günümüzde, ancak savaşanların sömürüsüz bir dünya yaratabileceği inancıyla sunuyoruz bu oyunu. Ve ne zaman ki sınırsız ve sınıfsız bir dünya kurulacak, o zaman bu "oyun" bitecek...

Umut

Hiç Umut Yok mu?

Çağımızın tanığı olmaya çalışıyoruz. Çağımız gözyaşı, kan ve hüzünle dolu. Nazım Hikmet çağına tanıklık etmiş, bütün şiirlerinde umudu ve insanı aramış bir usta. Biz de oyunumuzda bunları arıyoruz. Nazım'ın şiiriyle çağımıza tanıklık etmeye çalışıyoruz. Oyuna insanlığın kulesiyle başlayıp, açlıktan ölenlere, çöplüklerden ekmek toplayanlara geliyoruz. Kadının ezilmişliğiyse binyıllardır sürüyor ve hâlâ "öküzümüzden sonra" geliyor yeri.

İhbarcılar, yağdanlıklar ve yaltakçılar çoğalıyorlar yüzsüzlükleriyle. Bugün para kazanıyorlar ihbarcılıktan, tuşladıkları telefon numarası ise adları oluyor.

Irkçılık dünyanın jandarmasında insanların renklerinde somutlanıyor. Zenciler yakılıyor orada hâlâ. Ülkemizde ise bir halk yakılıyor, katlediliyor gözümüzün önünde ve otellerde insanlar yakılıyor Ortaçağ'a dönmek istemiyle. Onlar yakıp Neron gibi seyrediyorlar. Ya siz, biz ...

İşkence görüyor insanlık bir kadının bedeninde. Deney tahtası olmuş insan bedeni işkencecilerin elinde. Çığlık oluyor işkencehanelerden yükselen feryat, duyuyor musunuz?

Kayıpların, işkencelerin, yargılı yargısız infazların sürdüğü, köylerin yakıldığı bu topraklarda; Umut savaşan insanda, Umut direnende, Umut gelecek güzel günlerde ...

TA–TA–TA–TARİH

İnsanlık tarihi nerede başlıyor. İnsan ne zaman ayağa kalkıyor, başını ne zaman kaldırıyor ve ne zaman tarihi yapan insan oluyor. Nazım'ın şiirleri bize kılavuz oluyor ve onunla başlıyoruz biz de oyunumuzu yazmaya. Bu oyunumuz tarihi yazan ve yapanların oyunudur ve onlara adanmıştır.

Önce karanlıkla aydınlık savaşıyor, hep savaşıyorlardı, sonsuza dek savaşacaklar.

Ekim Devrimi bir dönüş noktası insanlık tarihinde, biz de oraya bir bakış getiriyoruz. Ve dağılıyor Kızıl Bayraklar bütün dünyaya.

Anadolu toprakları sonra. Mustafa Suphi ve 15 yoldaşı boğuluyor Karadeniz'de, taşımak isterken Komünizmi Anadolu'ya ...

Ve bitmiyor tarih, yazılıyor tarih ve hâlâ sürüyor savaş. Emperyalizme–kapitalizme karşı savaşıp Komünist bir dünya kuracaklar tarafından.

| "Yüzümüzü Arıyoruz" /// *Cançenliği Oyuncuları* /// [Tarih Belirtilmemiş] |

Sabah kalktığınızda aynaya bakıp yüzünüzü bulabiliyor musunuz? Böyle bir ülkede, böyle bir dünyada yaşıyor olmaktan dolayı utanmıyor musunuz? Arsızca yüzünüze bakabiliyor musunuz? Gözünüzün önünde insanlar katlediliyor, köyler boşaltılıyor, yakılıyor, kan gözyaşına karışıyor ve insanları boğuyor, yüzsüzleştiriyor. Her şey ama her şey olağan hale geliyor, şehirler yok ediliyor

Kentler, köyler ve insanlar yakılıyor, artık hayatın ortası yok, ya seyirciyiz bu vahşetin ortasında, sırasını bekleyenler olarak ya da öfkesini örgütleyip barbarlığın karşısında ezilenlerden yana saf tutup taraf olmaktayız. Ortası yok yaşamımızın. Ya barbarlık gelecek ya da ...

Barbarların hüküm sürdüğü bir dünyada yaşıyoruz ve insanların yüzünü yitirdiğini görüyoruz. Herkesin susup fatoların[33] konuştuğu bir dönemi yaşıyoruz. Medyanın yargılayıp burjuvazi (devlet) adına infaz ettiği günümüzde, yüzlerimiz gittikçe kayboluyor ve yitiyor.

Orijinal metinde "fatoların" yanlışlıkla mı böyle yazılmış yoksa başka birşey mi ima edilmiş, emin olamadık. Bu dönemde ulusal kanallarda yayınlanan Fatma Girik'in programına gönderme yapılıyor olabilir. "Fato" Fatma Girik'in takma adıdır. "Fato" programlarında bazı kişilere yüzlerini kapatarak yer veriyordu [AY].

Yeni bir oyunla ölümlere ağıt yakıyoruz, yok olan kentlerin ardından şiirler yazıyoruz. "Yüzünü Yitiren Şehir" adlı oyunumuz, bütün dünyada yüzü kaybolmakta olan şehirlerdeki ölümlere bir ağıt yakıp, ölümü seçen ölümsüzlere saygıyla bitiyor.

Nazım Hikmet'in şiirlerinden yola çıkarak hazırladığımız bu oyun, oyunculuk performansı üzerine bir çalışmadır aynı zamanda. Uzumda yalnız kalanların hikâyesi, yok olan kentlerin ortasında yüzleşen oyuncuyu ve seyirciyi betimlemektedir.

Yüzünü Yitiren Şehir

Prolog: Merhamet Yok mu?

Aç insanlar merhamet dilenirler. Sokaklarda onlarcasına tanık olduğumuz, dönüp bakmadığımız insanlardan iki açla sahnede yüzleştiğimizde ve yok olan insanca duyguların, değerlerin bütün çıplaklığıyla karşımızda somutlandığında tavrımız ne olur?

İki aç adam, kuru ekmek, parlak–kırmızı kuşak.

I. Episod: Zenci Şoför

Pamuk tarlalarında çalışan işçilerin güneşten kavrulmuş bedenlerinden çıkan yanık ezgileri Missisippi'nin akarsularına karışır. Binlerce pamuk işçisi, toprak sahipleri güzel malikânelerinde rahatça oturabilsinler, yakalarında beyaz mendillerle dolaşıp ceplerinde sıcak, sarı altınlara sahip olabilsinler diye sabahtan akşama kadar güneş altında pamuk toplarlar. Şoför Lui'nin Klux Klan'lar tarafından katledilmesi ne ilk ne de son olacaktır. Irkçılık Missisippi'de insanların yaşama haklarını elinden alır. Geride sadece Şoför Lui'nin karısının attığı çığlık ve yakılan ağıtlar

II. Episod: Hiroşima 1945

Hiroşima "Değerli Kent" anlamına geliyor. Değerli kenti yerle bir ettiler. Hiroşima'da atom bombasının atıldığı gün doğum yapmıştır bir kadın. İçinde ölüm taşır. Kızı yaşayacak ve barış dolu bir dünya içinde mutlu olacaktır. Anne ve kızın küçük dünyalarında ölüm çoktan kapıda hazır beklemektedir.

III. Episod: Kalküta'da Bir Polis Karakolunun Yüksek Duvar Dibi

İnsan öldürmek bir sanattır. İşkence aletlerinin yoksa kemikten mi paslandığını iyi bilmek gerekir. Yaşlı bir kadının kucağında ağlayan minik yavruyu kaldırıp akan suyun içine fırlatacak kadar cani olmak gerekir. İşkencenin her türlüsü bir zevktir işkenceciler için. Ve onlar için insan öldürmek bir sanattır.

IV. Episod: Sivas 1993 (Ateş ve Karanlık)

Sivas'ta yakılan 35 güzel insana adanmıştır ateş ve karanlık. "Ne mutlu bize ki insan olmuşuz. İnsan sevgisini gerçek bilmişiz. İnsanın dalında açıp gülmüşüz"

V. Episod: Şehir

Savaştan dönen bir askerin bunalımı ve halüsinasyonları, kendi şehrinde sevdiklerinin ve değerlerinin yok oluşu anlatılmaktadır. Gerçek ile kâbusun arasında bir 3. Cadde aramaktadır asker. Savaşta kan döken, eziyet eden bir kahramandır, döndüğünde şehrinde delilerden başka kimseyi bulamaz. Karısı ve kızı yoktur ortada, evi yıkılmış tanıdığı sokaklar değişmiş, binalar yerle bir olmuştur. "Savaşın buralara kadar gelebileceğini hiç düşünmemiştik".

Epilog: Aydın Öldürmesi (Bir Yargısız İnfaz ve Duyuyorum Nal Seslerini Geliyor Bizimkiler)

Kitabı basıma hazırlanmış bir aydının bilerek ve isteyerek kendi katiline, ölümüne yürümesi ...

Sonra ateşin var mı?

Sonra ölüp ölümsüzleşme, ölüp ölümsüzleşme...

♫ *DUYUYORUM NAL SESLERİNİ, GELİYOR BİZİMKİLER !* ♫

Canşenliği Oyuncuları

Ocak '91'de kurulan CŞO, tiyatroyu ait olması gereken yere taşıdı. Her yerde tiyatro düşüncesi ile yaşayan tiyatroyu var etti. Sokaklarda, fabrikalarda, alanlarda, köy meydanlarında ezilenlerin yanında tiyatroyu var etmeye çalıştı. Otuzun üzerinde oyun çalışmasıyla 200 bine varan insana ulaştı. [OKUNMUYOR] (Bu rakama, 1 Mayıs meydanlarındaki, Newroz kutlamalarındaki seyirciler dâhil değildir.) seyircilerin yüzde yetmişe yakını ilk defa tiyatro izleyen insanlardı. Bu anlamda da "Yeni Tiyatro"nun "Yeni Seyirci" ile ulaşacağı inancıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

Hazırladığı oyunlardan bazı örnekler:

Mart '91 Newroz
Temmuz '91 Seydişehir
Ağustos '91 Gecekondu
Ekim '91 Seçim Oyunu
Ocak '92 Ölüm Yürüyüşü
Temmuz '92 Umut
Ocak '93 İsyan Provaları
Ekim '93 Ta–Ta–Tarih
Ocak '94 Umut Oyunları
Ağustos '94 ASKİ'de Eylem Var
Eylül '94 Karadeniz Kararmasın
Ocak '95 Son Büyük Yürüyüş
Mayıs '95 Hür
Ekim '95 Yurt
Ocak '96 Yargısız

"Saldırılar Vahşileşiyor" /// *Devrimci Proleter Gençlik* /// [Tarih Belirtilmemiş]

Endonezya'da halk isyanı, Arnavutluk'ta yeni silahlı isyan dalgası, G. Kore'de işçi sınıfının militan çıkışı Emekçiler için yıkım ve kıyım demek olan dünya çapındaki kriz aynı zamanda onların gözlerini açma, yumruklarını sıkma zamanı da oluyor. Ve gençlik Gazi direnişinde, 23 Mart'ta vb. olduğu gibi dinamizmiyle toplumsal muhalefete kan taşıyor.

Türkiye'de de işbirlikçi burjuvazinin derinleşen krizi, onun faşist kudurganlığını arttırıyor. Özelleştirme, SSK'nın tasfiyesi, mezarda emeklilik, vergiler, zam üstüne zam, asgari ücretin azami ücret haline gelmesi ... Emekçi memurlara ve öğrencilere en ufak eyleme katıldıklarında soruşturma açılması ... Cumartesi analarına saldırılar ... cezaevlerine "hücre tipi" dayatmaları ... Sokak infazları Gözaltında kayıplar "Huzur" operasyonları Kürtlere vize uygulamaları ... Sermaye düzeni, krizin içinden çıkma yolunu ağır ekonomik saldırılar ve bununla beraber toplumsal muhalefetin tüm dinamiklerine topyekun saldırı da görüyor. (Rahmi Koç'un "Özelleştirmeleri gerekirse topla tüfekle yapacağız" demesi boşuna değil ...) ve bir yandan saldırısını faşist yasa, kurum ve yönetmeliklerle daha da kurumsallaştırırken, bir yandan da sahte "barış", "demokrasi", "af" vb. söylemleriyle toplumsal muhalefeti uzlaşma zeminine hapsetme uğraşısı içersinde (Üniversitelerdeki öğrenci hareketinin önüne sahte ÖTK'ları getirmesi ve dayatması bunun bir örneği)

Çetelere karşı güya "mücadele" yürüten MGK güdümlü genelkurmay hükümetleri çeteleşmenin ve karar paranın nasıl da özelleştirmelerle, sermayenin kendi içindeki rekabetiyle, Kürdistan'da yürütülen kirli savaşla iç içe geçtiğini gözlerden saklamaya çalışıyor. (Hâlbuki son örneği banka ihalelerinde açığa çıkan binbir türlü örneğini şöyle bir akıldan geçirmek hiç zor olmasa gerek.)

Burjuvazi tüm bunlarla gelecek on yıllarını garantiye almanın hayliyle MGK merkezli devlet aygıtında daha da koyu bir merkezileşmeye gitmenin ve aynı zamanda hayatımızın her alanı ve anına nüfuz eder tarzda devleti yeniden yapılandırmanın adımlarını atmaktadır. Askeri bir yargı kurumu olan DGM'lerden, üniversiteleri DGM'leştiren YÖK'e, sendika ağalarının patronlarla işbirliğini kurumsallaştırdığı ESK'dan, "laiklik ve cumhuriyet" söylemiyle muhalefeti MGK kararlarına endekslemeye uğraşan işbirlikçi hain İP ve "sivil toplum" örgütlerine kadar ... Hayatımızın her alanında yürüyen sistemli, yoğun ve derinlemesine bir saldırıyla karşı karşıyayız ... Hedefteki sensin!

Üniversiteler DGM'leşiyor

Bu haliyle üniversiteler sermaye düzenini güvence altına almaya çalışan DGM'lerin işlevini görüyor. Burjuvazinin geleceği için yeniden yapılandırdığı devlet gibi üniversitelerde yeniden yapılandırılıyor. Polis–idare işbirliği güçlen-

diriliyor. Üniversitelerde de adım adım hücre tipi yaşamın duvarları örülüyor ... Hedefteki Sensin!

DGM'ler işçilerin, emekçilerin, öğrencilerin muhalefetine, onların öncülerine karşı polis fezlekeleriyle, askeri yargıçlarla karar alan faşist bir kurumsallaşmadır. DGM boykotu ve eylemleri, bu temelde, üniversiteleri de DGM'leştiren faşist diktatörlüğe karşı bir çıkış sağlamanın, ona geri adım attırmanın bir adımı olarak görülmeli, YÖK'e ve üniversitelerin tekellere peşkeş çekilmesine karşı tepkiyi DGM eylemliliklerine taşırmalı; DGM eylemlerinde yakılan özgürlük ateşini üniversitelere taşımalıyız!

Polis İşgali ve Sivil Faşist Çeteler

Sivil faşist çeteler, devrimci, demokrat, yurtseverlere saldırarak bir yandan devletin muhalefeti kanla bastırmasının aracı olmaya hizmet ediyor, öte yandan kitleleri, olayları "sağ–sol çatışması" gibi göstererek ve korku politikalarıyla tarafsızlaştırmaya uğraşıyor. Aynı zamanda da bu, devleti tarafsız göstermenin, alınan YÖK önlemlerini ve polis–jandarma işgalini meşrulaştırmanın bir aracı yapılıyor. (Resmi ve sivil faşist çetelere karşı tepkiyi örgütlü hale getirmek, demokratik üniversite mücadelesiyle, faşist zorbalığa karşı mücadeleyi iç içe geçirmek, anti–faşist örgütlenmeleri ağlamak yakıcı ve acil bir görevdir. Aksi takdirde, afiş asma, bildiri dağıtma, toplanma, kantinde gazete okumaya kadar varan birçok meşru hareketimizde kısıtlanacaktır. Demokratik üniversite mücadelesi ve özgürlük istemi faşizmle militan ve örgütlü bir mücadele vermeden kazanılmaz.)

Üniversitelerde de hücre tipi yaşamın duvarları örülüyor ... Hedefteki Sensin!

Hücreleşen Yaşam

Faşist diktatörlük, tüm bu saldırılarla beraber, tüm toplumu TÜSİAD ve MGK politikalarına yedeklemenin ve kitleleri gündelik hayatta da, hem baskıyla hem de beyinlerini fethederek, hücre duvarlarına hapsetmenin hesabında. Suriye'ye, kardeş halklara, Kürt halkının mücadelesine yönelik şovenist histeri dalgasının tüm topluma yayma Yetmişbeşinci yıl ve laiklik martavallarıyla içten içe çürümüş, işkencenin, sömürünün, istiklal mahkemelerinin DGM'lerle devam etmesinin, Kürt halkına, işçi ve emekçilere yönelik katliamların doğal hale geldiği faşist diktatörlüğü palazlama ve kitlelerin gözünde meşru kılma Bir yandan da tüm toplumu ve gençliği alıklaştırmaya yönelik yoz kültürünü aşılama Sisteme başkaldıranın "terörist" olduğunu ve kafasının ezileceğini aşılayarak etkisini korkuyla büyütme çabası Bütün bunlar aslında kendi korkusu çünkü işçiler, emekçiler, öğrenciler kararlı ve yılmayan bir mücadeleyi göze alırsa çü-

rük düzenlerinin sonunun ne olacağını iyi biliyor! Yapılan ideo–kültürel yönüyle de bilinçli ve sistemli bir saldırıdır ... Hedefteki Sensin!

Ve Üniversiteler

Sürdürülen topyekûn saldırıdan üniversiteler de payını alıyor. Üniversiteleri kışla düzenine sokma ve tek tipleştirme saldırısı kılık–kıyafet genelgesiyle sene başından başladı. Üniversitelerden İslami sermayeyi tecrit dalaşıyla ve MGK kliğini daha da güçlendirme hedefi, kendi aralarındaki it dalaşıyla beraber asıl saldırılar üniversiteler de yine parasız, bilimsel, demokratik eğitim mücadelesine, devrimci, demokrat, anti–faşist, yurtsever güçlere özgürlük mücadelesine yapılmakta ...

Disiplin Yönetmelikleri ve Faşist YÖK

Üniversitelerin sermayeye peşkeş çekilmesinin aracı, MGK uzantısı YÖK tarafından yürürlüğe sokulan "değişikliklerle" dışarıda eyleme katılmak soruşturma sebebi Böylece zaten var olan polis–idare işbirliği daha da pekiştiriliyor, kurumsallaştırılıyor. Bununla beraber üniversitelerin sermayenin ihtiyacı doğrultusunda düzenlenmesi, yeniden yapılandırılması, tek–tipleştirme, üniversite kapılarının emekçi çocuklarına tamamen kapatılması, özelleştirme saldırısı ve idare baskısı artma eğilimi gösterecektir Hedefteki Sensin!

♫ *HÜCRE TİPİ YAŞAMA GEÇİT VERME, ÖZGÜRLÜĞÜN İÇİN DÖĞÜŞ !* ♫

Parasız–bilimsel, anadilde eğitim, eğitimde fırsat eşitliği istiyoruz. Özelleştirmelerin, sermayeye peşkeşin, haraçların önünü kesmek istiyoruz. Polis işgaline, sivil faşist saldırılara dur demek istiyoruz. Ve bunlar baskı ve sömürü rejimine, sermayenin faşist diktatörlüğüne karşı mücadeleyle gerçekleşecek.

Bize inşa edilen hücre duvarlarını kırmak, üniversitelerde yürüyen özelleştirmelere, idare–polis baskısına karşı harekete geçmek, bu doğrultuda TÜSİAD ve MGK politikalarının aracı YÖK'e karşı güçlü kitle eylemleriyle cevap vermeli ve 6 Kasım'ı 6 Kasım'da bırakmamalı bütün seneye taşımalıyız. Cumartesi eylemlerine ve DGM'ye karşı yükseltilen özgürlük mücadelesine omuz vermeli ve işçi ve emekçi direnişleriyle, eylemleriyle dayanışmayı yükseltmeliyiz.

Faşizmin bizi hapsetmesine, sesimizi boğmasına izin vermeyelim. Burjuva özgürlükler ve zorunluluklar içinde mahkûm olmaktansa, suskunluğumuza son vermeli, DGM ve insan hakları eylemliliklerini gençliğin dinamizmiyle alevlendirmeli, YÖK'ü ezip geçmek, üniversitelerin tekellere peşkeş çekilmesine, polis–jandarma işgali, sivil faşistlere ve DGM'leşmeye izin vermemek için kitlesel, örgütlü, militan bir mücadelenin adımlarını atmalıyız.

♫ ÜNİVERSİTELERİN DGM'LEŞMESİNE, HÜCRE TİPİ YAŞAMA GEÇİT VERME ! ÖZGÜRLÜK İÇİN DÖĞÜŞ!
YAŞASIN GENÇLİĞİN FAŞİZME KARŞI BİRLEŞİK MÜCADELESİ ! ♫

| "Yoksullar İçin Doğal Haklar Bildirgesi" /// *Doğrudan Adalet için Anarşi* /// [Tarih Belirtilmemiş] |

Aç Kalmama Hakkı

İşsiz veya çalışacak durumda olmayan, bir işte çalışıyor olsa bile insanca yaşayabileceği bir gelire sahip olmayan bir kişi GİMA, MİGROS, HOSTA ve benzeri hipermarketlerden, kendisinin ve ailesinin yiyecek, giyecek, temizlik gibi temel ihtiyaçlarını hiçbir ödeme yapmaksızın karşılama hakkına sahiptir.

Barınma Hakkı

Barınacak bir evi olmayan veya kirasını ödeyemeyeceği için sokağa atılan herkes, kamu ve özel kişilere ait kullanılmayan veya mevsimlik olarak kullanılan boş konutlara hiçbir yerden izin almaksızın ve bir karşılık ödemeksizin oturma hakkına sahiptir.

Tedavi Hakkı

Hasta olmaları halinde tüm yoksulların özel veya kamuya ait hastanelerde karşılık ödemeksizin tedavi olma hakkı hiçbir şekilde engellenemez.

Ulaşım Hakkı

Yukarıda belirtilen temel ihtiyaçlarını karşılayamayan kişiler, her türlü kara–deniz–hava toplu taşım araçlarını kullanırken ücret ödemek zorunda değildir.

Kapitalist kölelik sisteminin yoksulluğa mahkûm ettiği insanların, suyu "Çubuk"tan, elektriği "Keban"dan kullanmaları haktır.

Adaleti Gerçekleştirme Hakkı

Tüm yoksullar, bir araya gelerek, kendi yoksulluklarının sebeplerini ortadan kaldırmak, "her yerde herkes için" adaleti gerçekleştirmek, bu adaletsizliğe yol açanları devirme hakkına sahiptir. Bu amaçla yürüyen halk, polis, ordu, tank ve panzer marifetiyle engellenemez.

Yarın aç–açıkta kalma kaygısıyla uykusunu yitiren herkesi, bireysel veya toplu halde bu hakları hemen şimdi kullanmaya,

Kemerini değil yumruğunu sıkmaya
Şükür değil isyan etmeye çağırıyoruz !!!
Doğrudan adalet için

| "İdeallerine, Romantizmine, Yaratıcılığına Kulak Ver" /// *EBF Öğrenci Cephesi Broşürü* /// [Tarih Belirtilmemiş] |

Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının Doğu Anadolu'nun köyünde yaptıkları köprü, ODTÜ İktisatçılar Birliği Topluluğu'nun yaptığı ekonomi tartışmaları, Gecekondu yıkımlarına karşı halkla birlikte çarpışan üniversiteliler, Parasız Eğitim–Parasız Sağlık için mecliste pankart açan öğrenciler, üniversite–toplum ilişkisinin canlı örnekleriydi.

Dinar, Bergama, Çamlıhemşin, Akkuyu halkıyla olduğu gibi depremzedelerle de birleşecektir, üniversiteli!

♫ *UMUT HALK İÇİN EĞİTİMDE* ♫

| "Savaş Daha Fazla Acı, Yıkım, Yoksulluk ve Göz Yaşıdır" /// *EMEP–Emeğin Partisi* /// [Tarih Belirtilmemiş] |

Hemen yanı başımızda, dünya halklarının baş belası kan içici ABD emperyalizmi, dünyanın bir ucundan kalkıp, Irak'a savaş açıyor. Ülkelerin yönetim biçimlerini, o ülke halkının kim tarafından yönetilip yönetilmeyeceğini belirlemeye kendini yetkili ilan ediyor.

Bunun gerekçesi olarak Irak'taki kimyasal ve biyolojik silahları gösteriyor. Ama ABD ve diğer emperyalistler kendi ellerindeki korkunç silahlardan hiç söz etmiyorlar.

Evet, nükleer, kimyasal silahlar yasaklanmalıdır, ama bu yalnız Irak için değil başta ABD olmak üzere tüm emperyalist devletler için geçerli olmalıdır. Yalnız Irak değil, ABD ve emperyalist devletlerin silahları da denetime açılmalı, silahlanma yarışı son bulmalıdır.

Halkımız ABD İçin Savaştırılamaz

Şimdi bir kez daha ABD, Irak'a karşı Türkiye'yi savaşa atıyor. İncirlik üssü bu işte önemli bir rol oynuyor. Halktan gizlenen anlaşmalara göre ABD'nin buradan savaş uçakları kaldırması, bombalar yağdırması için hiçbir izin almasına gerek olmadığı anlaşılıyor. Böylece ABD'nin buradan girişeceği her saldırı bizi de otomatikman savaşın içine sokuyor.

1991 yılında ABD, Irak'a saldırdığında dönemin Cumhurbaşkanı Özal "bir koyup üç alacağız" diyerek ülkeyi savaşın batağına atmıştı. Ama sonunda savaş ülkeye 35 milyar dolarlık bir yük getirmiş, bunun faturası da işçilerin, emekçilerin, köylülerin sırtına yüklenmişti. Grevler yasaklanmış, toplu sözleşmeler hemen bağlanmış, beşyüz bin işçi işten atılmış, Güneydoğu ekonomisi çökmüş, petrol fiyatları hızla artmış, ücretler düşük tutulurken temel tüketim maddeleri-

ne büyük oranlarda zamlar yapılmıştı. Kısacası ABD çıkarları için halkımız daha fazla yoksulluğa, işsizliğe, açlığa sürüklenmişti.

Şimdi yine aynı oyun oynanmak isteniyor. Halkımız hiçbir çıkarı olmadığı bir savaşın ortasına atılıyor. Ardından savaş bahane edilerek yeni ekonomik, sosyal ve siyasi saldırılar devreye sokulmaya çalışılacak. Daha savaşın ismi duyulur duyulmaz dünya petrol fiyatları yükselişe geçti. Çarşıda, pazarda fiyatlar yükseldi. Saldırılar daha da yoğunlaşacak. Tüketim maddelerine zamlar birbirini takip edecek, ücretler düşük tutulacak, işçilerin hak arayışları yasaklanacak. Savaşın barutu, tozu dumanı arasında Enerji, Telekom ve Tekel'in, emperyalist tekellere peşkeşi, özelleştirme yağması hızlanacak, tütün yabancı tekellere talan ettirilecek.

ABD bölgede hâkimiyet kursun, silah tüccarları daha fazla silah satsın diye bizlerin çocukları feda edilecek, halkımız acıya ve gözyaşına boğulacak.

ABD İçin Fedakârlık Yapamayız

Ama hayır! Bizler ABD ve işbirlikçileri için zaten küçülmüş ekmeğimizden, işimizden, aşımızdan, kısıntı yapamayız. Bizim ABD için kurban verilecek evlatlarımız yok.

Bunun için bu savaşa karşı çıkmak, ABD'nin bölgeden elini çekmesini istemek zorundayız. Bunun için ABD, İsrail, Türkiye İttifakı bozulmalıdır. Özelleştirme yoluyla ülkenin yağmalanması son bulmalı, emperyalistler ülkeden defolmalıdır!

- ABD ülkeden ve bölgeden elini çekmelidir.
- Başta İncirlik olmak üzere tüm üsler kapatılmalıdır.
- ABD ve diğer emperyalistlerle yapılan ikili anlaşmalar halka açıklanmalıdır.
- Tüm dünyada nükleer ve kimyasal silahlar yasaklanmalı, silahlar denetime açılmalı, silahlanma yarışı son bulmalıdır.
- Ülke kaynakları emperyalist savaş için değil, emekçi halk için kullanılmalıdır.

♫ *SAVAŞA HAYIR! YAŞASIN BAĞIMSIZ, DEMOKRATİK TÜRKİYE* ♫

|"Kafeslerimizi Kendi Ellerimizle Örmeyelim" /// [*İmzasız*] /// [Tarih Belirtilmemiş]|

12 Eylül darbesinden sonra uzun bir süre varlık gösteremeyen ancak işçi hareketleriyle doğru orantılı bir trendle dönem yükselip sonra geriye çekilen öğrenci hareketi '95 sonundan itibaren tekrar yükseliş çizgisinin yakaladı. Bu yükselişin en büyük nedenlerinden biri '70'li yıllardan beri içinde olduğu toplumsal, ekonomik, siyasi krizi aşamayan dünya kapitalist sisteminin, Doğu Bloku ülkeleri-

nin de giderek çökmesiyle işçi sınıfına giderek daha pervasızca saldırmasıdır. Sosyal devlet ilkesinin terk edilmesiyle, özelleştirmelerle vücut bulan bu saldırılar sonuçlarını tüm dünyada işsizliğin, sefaletin, milliyetçiliğin, bölgesel savaşların artması, işçi sınıfının ve diğer toplumsal muhalefet odaklarının yıllar boyu süren mücadeleleriyle kazanılmış parasız, eşit sağlık ve eğitim hizmetlerinin paralılaştırılarak burjuvazinin ayrıcalıkları haline getirilmesi olarak gösteriyor ve saldırıya karşı yürütülen muhalefet hareketleri bazen kaba kuvvetle bazen de ideolojik saldırılar ve manipülasyonlarla yok edilmeye, yalnızlaştırılmaya çalışılıyor.

Bugün de bu saldırıya karşı mücadele eden kesimlerin bir araya gelmesi engellenmek, öğrenci hareketinin talepleri ve hedefleri ekonomik sınırlar içerisine, okul duvarları arasına çekilmek isteniyor. "Harçları bahane ederek ortalığı karıştırıyorlar" türünden söylemlerle kafa bulandırmaya çalışıyorlar. Hayır! Biz sorunlarımızı ve sorunların arkasında yatan nedenleri biliyoruz. Bugün öğrenci hareketleri ancak ve ancak özelleştirme ve kirli savaş politikalarını hedef alarak ve işçi sınıfının hareketiyle birleşerek mücadeleden kazanan taraf olarak çıkabilir. Sorunlarımız ortaktır ve bu sorunlara karşı ancak birleşik bir mücadele vererek kazanabiliriz.

Yükselen öğrenci hareketinden ürken iktidar artık yola YÖK'le ve onun getirdiği baskıcı uygulamalarla devam edemeyeceğini anladığından bu yükselişin önünü kesmek, öğrenci hareketlerini yalnızlaştırıp, etkisiz kılmak için farklı mekânizmalar arıyor. Bunlardan biri de fakülteye kaydolan her öğrencinin doğal olarak üye olduğu öğrenci birliklerinin kurulması. Böylelikle üniversitelerdeki geri, sistemle uzlaşmaya her zaman hazır unsurları bu Öğrenci Birlikleri'nde etkin kılarak evcil bir öğrenci güruhu yaratılmak isteniyor. Buna benzer bir model bir süredir SBF'de tartışılıyor. Öğrenci Meclisi olarak adlandırılan bu yapının SBF içerisindeki toplulukların temsilcilerinin ve girişimi başlatan insanların biraraya gelmesiyle atılıyor. "Sarı değil gerçek öğrenci birliği" sloganında ifadesini bulan bu meclisin önüne koyduğu hedef öğrenci olmaktan kaynaklı sorunlardan yola çıkarak toplulukların ve tek tek öğrencilerin kendini temsil etmesine olanak sağlayan bir yapılanmayı oluşturmak. Toplulukların ve SBF–DER'in öğrencileri temsil etmeyen yapılar olduğunu söyleyen bu girişimciler öğrenci sorunları sanki sınıfsal ve ideolojik nitelikten bağımsızmış gibi ideolojik konumlanışı ne olursa olsun bütün öğrencilerin bir araya gelmesiyle bu sorunların çözümünün mümkün olduğu yanılsamasına kapılıyorlar ve istemeden de olsa sistemle aynı noktada buluşuyorlar.

Elbette saldırılar ideolojik konumlarına bakmaksızın dar gelirli bütün kesimleri etkiliyor ancak sorunların algılanışı ve çözüm üretme noktalarında belirleyici olan sınıfsal ve ideolojik konumlanışlar oluyor. Bunun en büyük göstergesi yıllardır bu saldırılara karşı mücadele veren unsurların sosyalist, sosyal de-

mokrat ve diğer sisteme muhalif unsurlar olmasıdır. Örneğin bugün harçlar konusunda sağ siyasetlerin gelebileceği en ileri nokta "Evet Eğitim paralı olsun ama devlet ödeme gücü olmayanlara kredi versin" zihniyetidir. Küçük kum havuzlarda demokrasicilik oynayarak öğrenci sorunlarına çözüm getirebileceğini savunmak aymazlığı, siyasi körlüğün doruklarında gezmek demektir.

Bugün mücadele süreci öğrencilerin–eksik ve hatalı yanları olmakla birlikte–meşru örgütlenmelerini yaratmıştır. Yapılması gereken bu örgütlenmeleri destekleyerek hedeflerini ve taleplerini netleştirmek, bu yapılanmaları işçi sınıfının hareketiyle birleştirmektir. Etkili bir öğrenci hareketi ancak muhalif unsurlar üzerinden örgütlenebilir / örgütlenmelidir. Bu noktada 27 Mart Kızılay eylemi işçi sınıfı ve öğrencilerinin birliğinin ilk adımlarının atıldığı bir örnek olarak karşımızda durmaktadır. Ufku yerellikle ve ekonomizmle sınırlı her türlü anlayışa ve çözüm arayışına karşı mücadele etmek ve ileriyi gören politikalarla sesimizi yükseltmek tek çıkış yolumuzdur.

♫ DOĞAL ÜYELİĞE, TEKTİPLEŞTİRMEYE HAYIR !
ÖZELLEŞTİRMEYE HAYIR !
PARASIZ EĞİTİM, PARASIZ SAĞLIK !
SAVAŞA DEĞİL EĞİTİME BÜTÇE!
YAŞASIN İŞÇİ VE ÖĞRENCİLERİN BİRLEŞİK MÜCADELESİ ! ♫

| "Kan Emici Vampirlerin Ayinleri Sürüyor !" /// *ODTÜ Ekim Gençliği* /// [Tarih Belirtilmemiş] |

Sermaye devletinin Ortadoğu halkları üzerine oynadığı kirli oyunları geçen hafta *PKK* lideri Abdullah Öcalan'ın İtalya'ya gelmesi ile yeni bir boyut kazandı. Bütün HADEP büroları basıldı, 3.600 kişi kaba dayak ile gözaltına alındı. Sermaye devletinin talimatı doğrultusunda faşistler HADEP binaları karşısında karargâh kurdular, ülkenin çeşitli yerlerinde "İtalya'yı telin" gösterileri düzenlediler. Bu gösterilerde Milli Eğitim Müdürleri'nin talimatları doğrultusunda, ilkokul, ortaokul ve liselerden öğrenciler de kullanıldı. HADEP baskınlarında hızını alamayan sermaye devleti geçen hafta Diyarbakır'da 17 yaşında HADEP'li bir genci işkence ile katletti. Ardından 50 yaşında emekli bir öğretmenin HADEP binasında gözaltına alınırken resmi ve sivil faşist sürülerince kaba dayak ile alçakça öldürüldüğü haberi geldi kulağımıza. Medya bütün bu süreçlerin örgütlenmesinde MHP, BBP ve sermaye devletinin kadroları ile birlikte etkin bir rol aldı, kendisi için biçilen rolü başarı ile yerine getirdi. Televizyonlarda Öcalan'ın 30.000 kişinin katlinden (bebeklerin bile) sorumlu bir katil olduğu ısrarla vurgulandı. Ekranlarda bebek ölülerinin resimleri (Ericsson reklamı ile birlikte) defalarca gösterildi. Yolunu şaşırmış bir gazete "Biz Çatlıları Arıyoruz" diye manşet yaptı. Kimileri daha da ileri giderek "Makarnanın geri zekâlı yaptığını, dolayısıyla İtalyanlar'ın geri zekâlı olduğu ve Apo'nun da makarna yiyeceği için

geri zekâlı olacağını" beyan ettiler (Star, Deniz Arman). Böylece vatandaşlar içlerini biraz olsun serin tutabilirdiler. Ekranlarda faşistlerin her yerde Abdullah Öcalan'ın maketlerini önce asıp, sonra yakıp, üzerinde tepinmeleri gösterildi. Bunlara İtalyan marka buzdolaplarını çiğneyenlerin, sebzelerini ezenlerin görüntüleri eklendi.

Sonunda sermaye devletinin istediği oldu; çetelerin, hükümet krizlerinin üzeri örtüldü, ağırlaşan yaşam koşulları unutturuldu. Türk milliyetçiliği yükseltildi. Sermaye devletinin temsil krizi biraz olsun geçiştirildi. Ezilen ve sömürülen Kürt halkı, işçi ve emekçileri bir kez daha ezildi, aşağılandı ve baskılara maruz kaldı.

İşçiler, Emekçiler, Öğrenciler!

Kürt halkının üzerinde her türlü baskı, terör, kimliksizleştirme ve kişiliksizleştirme politikası yıllardır sürdürülüyor. Ezilen Kürt halkı, işçi ve emekçiler özgürlüklerini istiyorlar.

Kundaktaki bebeğin ve onbinlerce insanın katlinin sorumlusu Abdullah Öcalan değil, sermaye devletinin ta kendisidir. Kan emici vampirler, Kürtlerin cesetlerini seriyorlar önlerinize ve kanla dolu bir gelecek vaat ediyorlar. Bugün Kürtlere yöneltilen vahşet yarın sizin sendikanıza, örgütlerinize ve doğrudan size, evinizdeki aşınıza, ağzınızdaki lokmanıza, işinize, saçınıza, kulağınızdaki küpeye yöneltilecektir. Şimdiye kadar döktükleri ve gelecekte dökecekleri kan sizin kanınızdır. Kürt halkı, işçi ve emekçileri özgürlüklerini istiyorlar. Ortadoğu halkları üzerinden yapılan ölüm tangosunu durdurarak, vampirlerin kendi döktükleri kanda boğulmalarını sağlayacak yegâne güç sizlersiniz; Kürt ve Türk halkı işçi ve emekçileridir. Bugün onbinlerce insanın katilinin sermaye devleti olduğunu haykırmanın tam zamanıdır. Türk halkı, işçi ve emekçiler! Sizin düşmanınız Kürtler değil, çürümüş sermaye devletinin ta kendisidir! Şovenizmden çıkarı olan sermaye devletidir. Sizin yükseltmeniz gereken slogan "Kahrolsun Apo" değil "Yaşasın İşçilerin Birliği, Halkların Kardeşliği"dir. Yükseltmeniz gereken mücadele işçi ve emekçilerin enternasyonal (uluslararası) mücadelesi olmalıdır. Şovenist toz dumana kapılarak kendi sınıfınıza, Kürt halkı, işçi ve emekçilerine ihanet etmeyin.

İşçiler, Emekçiler, Öğrenciler!

Sizin çıkarınız Kürt halkının, işçi ve emekçilerinin özgürlüğüdür. Bugün kan emici vampirlere karşı kendi sloganlarımızı haykırmanın tam zamanıdır.

♫ YAŞASIN İŞÇİLERİN BİRLİĞİ, HALKLARIN KARDEŞLİĞİ !
YAŞASIN İŞÇİ VE EMEKÇİLERİN ENTERNASYONEL MÜCADELESİ !
YAŞASIN DEVRİMCİ DAYANIŞMA ! ♫

| "ODTÜ Geleneği Devam Ediyor!" /// *SİP'li Öğrenciler* /// [Tarih Belirtilmemiş] |

Bundan seneler önce okulumuz kurulduğunda kimileri buna çok sevinmişlerdi. Çünkü ODTÜ'yü emperyalist yayılmacılığın yeni bir üssü olarak görüyorlardı. Bombalarıyla, filolarıyla memleketimiz işgal ettikleri yetmiyormuş gibi bu sefer de kültürleriyle saldıracaklardı bize. Ama ODTÜ'de bambaşka bir gelenek yaratıldı.

Bağrından Sinan'ları, Taylan'ları çıkaran, Deniz Gezmiş'leri saklayan, *CIA* şefi Kommer'i hak ettiği gibi karşılayan, binlerce kişilik forumların ve boykotların düzenlendiği, Meriç Köyatası'ndan Gorbaçov hainine kadar sermayenin bilimum temsilcisini kovalayan, DİSK işçilerine verdiği destekle emekten yana tavrını somutlayan devrimci ODTÜ geleneği ...

Geçtiğimiz sene, McDonalds işte böyle bir üniversitede şube açmaya karar verdi. Peki neden ODTÜ? Bir yığın özel üniversite dururken McDonalds ODTÜ'de ne arıyordu? Cevabı McDonalds işletme müdürü kendisi veriyordu: Kârdan daha derin, ideolojik nedenler... Yani ODTÜ'de tutulan McDonalds, emperyalizmin yeni bir zaferi anlamına gelecekti.

Elbette ki dünyaca ünlü sömürü ve kültürsüzlük devi, üniversitemizde hoş karşılanmadı. Daha açılış günü "*Yankee Go Home*" diyen yüzlerce ODTÜ'lü olarak çıktık karşısına. Ertesinde beşbinden fazla kişiye ulaşan broşürümüz ile gerçek yüzü ortaya çıktı. Bahar Şenlikleri'nde stadyum "*McDonalds Go Home*" diye inledi. Öğrencilerden öğretim elemanlarına ve emekçilere, ODTÜ'lülerin verdiği binlerce imzaya karşı McDonalds çareyi "vatansever" jandarmaya sığınmakta buldu.

Doğru, McDonalds hâlâ üniversitemizde. Ancak geçen sene düzenlenen kampanya ile bozduğumuz imajı, ODTÜ'deki varlığını temellerinden sarstı. Dahası biz, ODTÜ geleneğinin sürdüğünü, hep beraber kanıtlamış olduk. Rektörlüğe imzaları teslim ettiğimiz gün, görmesini bilen gözler, ODTÜ'lü antiemperyalistlerin arasında, Sinan'ı, Hüseyin'i de seçebiliyordu. Biz tekrar söylüyoruz: ODTÜ'yü ve bu toprakları emperyalizme dar edeceğiz.

♫ *EMPERYALİZM SENİ YENECEĞİZ !*
YANKEE GO HOME ! ♫

| "Demokratikleşme ve YÖK" /// *Yurtsever Demokrat Öğrenciler* /// [Tarih Belirtilmemiş] |

İnsanlığın ilk yerleşim yeri olan Mezopotamya toprakları aynı zamanda bilimin, felsefenin ve sanatın da geliştiği ilk alandır. Uygarlıkların merkezi konumundaki Mezopotamya aynı zamanda ilk üniversitenin kurulduğu alandır da. Üniversiteler birçok farklı alanda bilimsel çalışmalar yapabilmek ve bilim adamı yetiş-

tirmek için kurulan yerlerdi. Üniversitelerde yapılan bilimsel çalışmalar insanlığın gelişimine büyük katkı sunmuştur. Bilimin ve bilginin özgür gelişimi o dönemlerde başlamıştır. Egemenler kendi çıkarlarını tehdit eden bilimsel gelişmeleri kontrol edebilmek ve kendi iktidarlarını süreklileştirecek bir araç haline getirebilmek için çaba harcamışlardır. Egemenlerin iktidarlarını sarsacak temelde çalışma yapan bilim adamları her dönem ölümle, büyük cezalarla karşılaştılar. Egemenler şiddetle, kanla, yakmayla, yıkmayla bilimi, felsefeyi, kültürü ve sanatı kendi egemenliklerine uygun tarzda gelişmesini, büyümesini sağladılar. Günümüz dünyasına kadar gelen bu durum zaman zaman bazı bilim adamları ve felsefeciler tarafından aşılmıştır. İnsanlara ışık ve aydınlık getirebilmişlerdir. Ve insanlığın gelişiminde bu kişilerin rolü çok büyüktür.

Günümüz dünyasında ise kapitalizm, bilimi, bilgiyi kendi hizmetine sokabilmek için en üst düzeyde kurumsallaşabilmiştir. Kendi sisteminin sürekliliğini sağlayabilmek için eğitim kurumlarında hem kendine eleman yetiştiriyor hem de kendi istediği kültürel ve sosyal yaşamı dayatıyor. Üniversiteler bugün sadece kapitalist sisteme eleman yetiştiriyor.

Tarih boyunca bütün toplumsal değişimlere ve ilerlemelere gençlik öncülük etmiştir. Türkiye'de özellikle '70'li yıllarda gelişen aydın öğrenci gençlik hareketi günümüze kadar yansımasını bulan gelişmelere damgasını vurmuştur. Gençlik '70'li yıllarda bilimsel temelde bir aydınlanmayı yaşamaya başlarken, devlet bunu engelleyebilmek için geçliğin önderlerini komplolarla katletti. Ve beraberinde üniversitelere büyük bir yönelimi gerçekleştirdi. *PKK* önderliği bu dönemde kendisini Kürdistan'a taşırarak bu yönelimi boşa çıkarmıştır. Devlet Kürdistan' da yaşanan gelişmeleri ve toplumsal gelişmeleri ve toplumsal muhalefeti bastırabilmek için 12 Eylül askeri darbesini gerçekleştirmiştir. Aynı şekilde üniversiteleri baskı altına almak için YÖK'ü kurumlaştırdı. 12 Eylül askeri darbesi toplumu denetime sokmanın adı ise YÖK de üniversiteleri denetime almanın adıdır. Bugün demokratikleşmenin önünde büyük bir engel haline gelen 12 Eylül yasakları aşılmak zorunda olduğu gibi YÖK de aşılmak zorundadır. Üniversitelerin tekrardan insanlık için bilim üreten kurumlar haline gelmesi için demokratik ve özgür üniversite ortamları gerekmektedir. Demokratik bir toplum ve devlet için özgürce düşünüp üretebilen genç insanların yetişmesi gerekir. Özgür düşünüp üretebilmenin koşullarından biri olan anadilde eğitim hakkı bugünkü antidemokratik yasalarla engelleniyor. Sistem, var olan eğitim sistemi ile milyonlarca insana asimilasyonu dayatmaktadır. İnsanlar sonradan öğrendikleri bir dilde eğitime zorlanmaktadır. Ülkemiz coğrafyasında yaşayan çok farklı kültürel yapıya sahip halkların, kendi dillerini özgürce kullanabilmeleri ve kendi dilleriyle eğitim yapmaları ülkemizdeki renkliliği daha da artıracaktır. Ama devlet eğitim sistemiyle halkların kendi dillerini kullanmasına bile olanak sağlanmamaktadır.

Üniversiteler özgür düşüncelerin geliştiği, bilimsel akademik ortamlar olmalı. Toplumumuzun ve devletin demokratikleşebilmesi için eğitim kurumları çok büyük önem taşıyor. 12 Eylül yasasının asimilasyon ve sindirme mantığıyla ortaya çıkan YÖK tamamen ortadan kalkmalıdır. Eğitim sistemi demokratik toplumlara yakışacak tarzda olmalıdır. Unutmamalıyız ki, üniversitelerin demokratik ve özgür olması demokratik toplum ve devletlerin olmazsa olmaz koşuludur. Yaşam, eğitim ve kültürel olarak geri düzeyde bırakılmış halklarımızın gelişip, çağdaş uygarlık düzeyine çıkabilmesi için özgürce düşünebildiğimiz ve üretebildiğimiz üniversite ortamları hepimizin temel hakkıdır.

♫ *YAŞASIN BİLİMSEL VE DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE !*
HERKESE ANADİLDE EĞİTİM HAKKI ! ♫

Bölüm III:
Makaleler I - Dönemin Öğrencileri Tarafından Kaleme Alınan Metinler

| Cem Pişkin. 1995. "135. Yıl ve 'Mülkiye Ruhu'" *Üniversiteli Öğrenci Gazetesi*, 2 (3) Ocak. | [34]

Her yıl Aralık ayı içerisinde kutlanan Mülkiye'nin kuruluş yıldönümünün 135'incisi, bu yıl bir dizi etkinlik çerçevesinde gerçekleşti. 4–29 Aralık tarihlerini kapsayan program, konser, panel, sergi, balo gibi çeşitli etkinliklerden oluştu. Bunca "yüklü" bir programın öğrenciler dışında herkesi kapsaması dolayısı ile öğrenciler tarafından ilgi ve heyecanla karşılanmaması ilgi çekicidir. Böylece Mülkiye'nin 135. Kuruluş Yıldönümü etkinlikleri, yalnızca fakülte üst düzey yöneticilerini ve bir kısım bürokratı meşgul eden bir hâl almıştır. Şimdilik, bu durumun sorgulanmasını bir yana bırakarak, sadece dikkatleri bu yöne çekmekle yetiniyoruz.

Bu yazıda esas dikkat çekmek istediğimiz nokta ise, gerek geçmiş yıllarda, gerekse bu yılki etkinlikler süresince sıkça işlenilen ve kullanılan bir vurgu: Mülkiye Ruhu Basit ve nesnel bir gözlem, doğru bakış açısıyla birlikte bu "ruh"un, bir tür fetişizmden başka bir şey olmadığını açıkça ortaya koyacaktır.

Öncelikle "Mülkiye Ruhu" diye ifade edilen olgunun ne olduğu ve nasıl oluştuğu üzerine düşünebiliriz. Kimi zaman doğrudan bu sözcüklerle ifade edilmiyor olsa da, buna benzer bir ortak havanın tüm Mülkiye bileşenlerini kapsadığı, büyük çoğunluk tarafından benimsenir.

"Mülkiye Ruhu" denen şeyi herkesin bir ucundan çekiştirdiği, çürük, ama büyük bir kumaşa benzetmek mümkündür. Burada, birbirinden ayrı zamanlarda başlamış ve ayrı süreçlerde gelişmiş iki tür Mülkiye geleneğinden söz etmek ve konuya buradan yaklaşmak yararlı olacaktır. Mülkiye'nin tarihi her ne kadar kronolojik olarak 1859'dan itibaren başlıyor olsa da, esas olarak bugünkü kimliğini ve konumunu kazanmasında Cumhuriyet sonrası gelişimi belirleyici olmuştur. Devlet rejiminin ilkelerinden biri olan "devletçilik", devlet denetiminin ve müdahalesinin ağırlıklı olduğu bir kapitalist piyasa sistemi öngörmüştür. Kamu kesimi ağırlıklı ve "korumacı–devletçi" bir kapitalist sanayileşme hedefi, genç Cumhuriyet'i bir kadro arayışına itmiştir. Ancak bu, basit anlamda bir eleman bulma arayışı değildir. Devlet, bu kadrolara birden çok işlev yükleyecektir: Bu kadrolar eliyle, bir yandan devletçi ekonominin ana yapısını oluşturacak, planlayacak ve yürütecek, bir yandan buna bağlı olarak merkezi idarenin bürokratik iskeletini kuracak, diğer yandan da bütünsel olarak ideolojik içeriğini meşrulaştıracak ve yayacaktır. Bu üç işlevi de yerine getirebilecek kurumsallaşabilmiş bir kurum olarak Mekteb–i Mülkiye, devletin en yakınında bulunmuştur. Cumhuriyet'in Osmanlı'dan devraldığı bu kurum, Cumhuriyet döneminde farklı bir içerikle yeniden üretilmiştir. Bu anlamda Mülkiye, hem Cumhuriyet'i kuran ve

---

[34] Bu bölümde yer alan metinlerin künyelerini şu standart biçimine uygun hale getirdik: |Yazar (Kalın). Tarih (Kalın). "Metin Başlığı" (Kalın) yayınlandığı dergi (Kalın İtalik), Cilt (Sayı): Sayfa numarası (Kalın). Bazı metinlerin künye bilgileri bizden kaynaklı olarak eksik olabilir [AY].

ayakta tutan kurumlardan biridir, hem de Cumhuriyet'in çocuğudur. Bu devletçi ekonomik ve ideolojik maya, yukarıda söz ettiğimiz iki tür Mülkiye geleneğinin ilk ayağını oluşturur. Bundan ayrı zamanda ortaya çıkan ve farklı bir süreçte gelişen ikinci ayak ise daha devlet dışı bir gelenektir. Bu da, Mülkiye'den çok SBF adıyla bütünleşmiş olan devrimci, demokrat, yurtsever gelenektir. Bir dönemin demokrasi savaşımına ön ayak olmuş nice kişilikleri, önderleri doğurmuş bu gelenek, ülkenin yakın tarihine derin bir iz ve bugüne de yüklü bir miras bırakmıştır. Bu iki tür gelenek okul içerisinde kimi zaman çatışmalı bir biçimde bir arada bulunmuştur. Şimdi sorulması gereken soru şudur: "Mülkiye Ruhu" denen şeyin ya da "Mülkiye Camiası"ndan söz edilmesine yol açan etkinin, bu iki tür gelenekle bağlantısı nedir?

Bu bağlantı da zamansal olarak iki ayrı kesitte ele alınabilir: 1980 öncesi ve sonrası...

12 Eylül 1980 öncesinde, özellikle 1950'li yılların son dönemlerinden itibaren, Mülkiye'nin en parlak dönemini yaşadığını söyleyebiliriz. Üniversiteler en dar anlamıyla bilimin kullanılarak yeniden üretildiği kurumlar olarak tanımlanabilir. Ancak, ülkenin ekonomik ve toplumsal yapısı ve bunlarla birlikte siyasi atmosferi ikinci bir fonksiyon daha yükleyebilir bu kurumlara. O da, ülkenin gereksinmelerine yakışır bir aydın örgütlenmesinin, buna bağlı olarak demokrat bir tavır alınışın ilk filizlenmesi gereken yerlerden biri olmasıdır. Kısacası üniversiteler tek başına bilimin üretildiği yerler olarak ele alınamaz; aynı zamanda demokrasi savaşımının en canlı olması gereken yerlerden birisidir de. Mülkiyenin, sözü edilen dönemde "parlak" bir görünüşünün oluşu yalnızca ve yalnızca bu iki unsurun bir arada bulunabilmiş olması ile ilgilidir. Eğer ortada bir geleneğin varlığından söz edilecekse bunlar göz önüne alınmak zorundadır. Mülkiye'nin olumlu biricik geleneği, bunu yaratan binlerin omuzları üzerindedir. Ve bu geleneğin, sözü edilen "Mülkiye Ruhu" ile hiçbir bağlantısı yoktur. Öte yandan bu kurum, devletin kilit noktalarını, yüksek bürokrasiyi elinde tutabilme, etkileyebilme ayrıcalığına da sahipti. Bir bütün olarak bürokraside ve kamu yönetiminde Mülkiye'nin belirgin bir üstünlüğü vardı. Sermayenin ve (dolayısıyla) devletin ekonomik politikaları ve siyasi tercihleri buna uygundu ve bu, uzun yıllar böyle sürdü. Bundan ötürüdür ki, "Mülkiye demek devlet demektir, devletin adımlarını etkileyebilecek en etkili güç demektir" gibi bir yanılsama doğabildi! Bunun yanılsama olduğu en açık biçimiyle 12 Eylül 1980 ile ortaya çıktı. '80 öncesi birinci tür gelenekten beslenen "Mülkiye Camiası", bir "Mülkiye kastı"; "Mülkiye Ruhu" ise Mülkiye fetişizminden başka bir şey değildir. Her ikisi de koftur; çürük ama büyük bir kumaş parçasına benzer; biraz zorlamayla parçalanmış, çözülmüştür. Bunun ortaya çıkması için ne yazık ki 12 Eylül 1980 gerekmiştir.

'80 sonrası ise Mülkiye için gerçek bir trajedinin öyküsüdür. Her iki gelenek de, öznel ve nesnel birçok nedenle, bugün yapısal bir varlık gösterememektedir. Belki de ayrı ve derinlemesine bir incelemenin konusu olabilecek bu sürecin neden böyle işlemiş olduğu sorusunu şimdilik bir tarafa bırakacak olursak, yalnız şu soruları sorabiliriz: Elimizde ne kaldı? Artık "Mülkiyeli olmak" ne anlama gelir? "Mülkiye Ruhu" neyi temsil eder? "Önce Mülkiye, sonra Türkiye" ne demektir? Mülkiye neyi istemektedir? Mülkiye ne yapmalıdır? Mülkiye ne yapabilir?

Eğer YÖK'le birlikte üniversitelerin gerçek (olması gereken) işlevlerinin yok edildiği, ürettikleri değerlerin gasp edildiği, yarattıkları olumlu birikimin üzerine pervasızca ve acımasızca saldırılarak, özerk, demokratik yapı ve düşünceyi parça parça ettiği, tüm bunların sonucu olarak üniversitelerin, içi boş birer bina ve "serbest piyasa"nın gereği olarak birer yatırım aracı haline dönüşerek, "diplomanın yeniden üretildiği" birer sosyal kurum halini aldığı kabul ediliyorsa, kimse Mülkiye'nin bundan payını almadığını (ya da az aldığını) ileri süremez. Mülkiye bu saldırılardan en çok payını alanların başında yer alır.

Bugünlerde kutlanan 135. Yıldönümü, hazırlanan etkinlikler programı bakımından, tüm bunlardan habersiz olan kişilerce organize edilmiş bir izlenim doğmaktadır. 25 günü kapsayan etkinlikler içerisinde, bir tek YÖK, üniversiteler veya Mülkiye konulu tartışma yoktur. İş sınavlarına endekslenmiş, "köşe bürokrat" olabilmeye endekslenmiş (ki bu Milli Piyango'dan büyük ikramiye çıkması umuduna benzer bir şeydir), sınıf geçmeye endekslenmiş, sınavlara ve sınav kağıtlarına boğulmuş bir üniversite sistemi açık yüreklilikle ve cesurca ameliyat masasına yatırılmadan biz neyi kutlayabiliyoruz? Ne ile böbürleniyoruz?

İyi niyetli olduğuna inanmak istediğimiz fakülte dekanımız, SBF'de okuyan öğrencilerin, bu okula girebildikleri için "zeki çocuklar" olduğundan, filanca iş sınavında şu kadar başarı sağladığımızdan vb. söz ederek, bununla gurur duyuyor. Oysa gerçek bu mudur? Hayır. Hiçbirimiz "zeki çocuklar" olmamız nedeniyle bu okulda değiliz. SBF'yi kazanamayıp da daha düşük puanlı bir benzer bölümü kazanabilmiş öğrenciler de bizden daha az zeki değildirler. Eğer şu an bir başka yerde değil de SBF'de isek, çoğumuz için bu şans ve rastlantıdan başka bir şey değildir. İş sınavlarında başarılı olmayı bir gurur malzemesi olarak sunmak ise bize tek kelimeyle acı vermektedir. SBF bununla gurur duyamaz. Bununla övünmek, üniversitelerin işinin piyasaya eleman yetiştirmek olduğu dayatmasının kabulü, içselleştirilmesi anlamına gelir. Bu durum görülmek ve ameliyat masasına yatırılmak zorundadır.

Düzenlenen etkinlikler çerçevesinde yer alan "basın kokteyli"nde, Mülkiyeliler Birliği Başkanı'nın da bu yönlü sözleri oldu: "Mülkiyeliler yurtsever, demokrat insanlardır." Diyerek söz, Özal döneminin Mülkiyelileri devlet üst yönetim yerlerinden tasfiye etmesine getirildi. Ülkenin bugünkü durumu bir ölçüde

buna bağlandı. "Çözüm, Mülkiye geleneğinin yeniden devlet içerisinde örgütlenebilmesinden geçiyor" dendi. Bu bakış açısı eğer bilinçli bir çarpıtma değil ise, ortada en iyi olasılıkla bir görememezlik durumu vardır. Bunun uzun uzun eleştirisini yapacak değiliz; ama, sorunun Mülkiyelilerin demokrat, yurtsever olup olmamaları ile–ki bugün ezici çoğunluk bu niteliklere sahip de değildir– ilgili olmadığı; tasfiye tavrının da bununla değil, sermayenin bir yenilenme sürecine girmesine koşut olarak devletin de bir tür kabuk değiştirmesi ile ilişkili olarak bir çıkar çatışması ile ilgili olduğunu ilk elden söyleyebiliriz.

Hocalarımızın büyük kesimi de, her ne kadar "Mülkiye Ruhu" sözünü kullanmasalar da, buna benzer bir havanın varlığını düşüncesindeler. Ama başka bir açıdan: "Mülkiye, Türkiye'nin Harvard'ı, Oxford'udur." denerek. Ne idari yapılanması, ne öğretim sistemi, ne demokratik işleyişi, ne öğrencilerin durumu, ne öğretim üyelerinin verimliliği, ne de bir bütün olarak üniversite anlayışı bakımından Harvard veya Oxford'la ne tür benzerliğimiz olduğu doğrusu belli değildir. Ancak şöyle denebilir: Bu kadar demokrasiye, bu kadar üniversite

Basın içerisinde iyice suyu çıkartılmıştır bunun. Örneğin Tevfik Güngör adlı gazeteci, bir Mülkiyeli imiş! 135. Yıl vesilesi ile bir yazı döşenmiş ki köşesinde, tam bir trajedidir. Ancak "Mülkiye Ruhu"nun ne anlama geldiğinin belki en çarpıcı ifadesi, bu yazının kendisidir. Yalnızca bu yüzden bazı alıntılar yapacağım: "... Hiç zengin Mülkiyeli var mı? Parasal durumu iyi Mülkiyelilerin listesini yapalım dedik, listeye yazacak isim bulamadık Ankara'yı düşündük, İzmir'i düşündük yok ..." Mülkiye'nin kapısından girenlere öyle bir zehir veriliyor ki onlar kapıdan çıkarken tek misyonlarının 'vatan kurtarmak' olduğuna inanmış duruma geliyor. Kendilerini 'Vatanın sahibi, jandarması' sanıyor ...", "... Devlet çarkının iyi dönen, iyi işleyen her kesiminde bir Mülkiyeli vardır ...", "İşte bunun içindir ki, cepleri zengin olmasa da kalpleri zengin bu Mülkiyelilerden vazgeçilemiyor "Mülkiye'nin kalp zenginliği dışında cep zenginliğini göre göre, bile bile her yıl 500 genç, gene de Ankara'da SBF'ye giriyor ...", "Para başarının mükâfatıdır ..." Tüm bunlar Levent Kırca'nın bir skecine malzeme olmaktan başka ne anlam taşıyabilir? Tek tek eleştirme zahmetine girilmeyecek kadar açık yalan ve tahrifatlarla dolu bu sözler, çarpıtılmış bir Mülkiyelilik bilincinin en kaba ifade şekilidir. Ve yalnızca, bir çıkar birliği içerisinde bulunan kişilerin, gazetecilerin, bürokratların, "politikacı"ların, kof ve yanılsamalarla dolu palavraları ve böbürlenmeleridir.

Artık görülmek zorundadır: Bu haliyle Mülkiye denen kurum bütün olarak, bir tükenmişliğin pençesinde kıvranmaktadır. Okulumuz büyük bir darbe yemiştir ve her geçen günde bir tokat daha yemekteyiz.

Böyle bir ortamda en yapılmayacak şey, sanki olumlu bir değeri, ortak bir ilerililiği anlatırmış gibi, bir "Mülkiye Ruhu"nun varlığını, üst perdeden söylenmiş, süslenmiş püslenmiş sözlerle vaaz edip durmaktır. Bugün Mülkiye çok

ağır zorluklarla ve sorunlarla yüz yüzedir. Bu zorlukların altına girebilmek, sorunlarla gerçek anlamda boğuşmak ve iyiye doğru gitmek için en başta yapılması gereken şey bu hayali ruhla hesaplaşmaktır. Göreceğiz ki, bu ruhun yokluğu bizi çırılçıplak bırakmayacaktır.

Cem Pişkin, Salih Sığırcıklıoğlu, İlhan Ulusoy, Berrin İnaluk, İbrahim Dertli (haz.) 1995. "Yurtlar ve Barınma Sorunları" *Üniversiteli Öğrenci Gazetesi*, 2 (3) Ocak.

Yurtlar ve Barınma Sorunları

Barınma, insanın doğa ile savaşımında en ilkel dönemlerden itibaren en başat ihtiyaçlardan biri olarak ortaya çıktı. Korunma, sığınma işlevlerinin yanı sıra, insanoğlunun varlığını sürdürebilmesinin de bir gereği olarak barınma ihtiyacı, insanın doğayı işleme ve dönüştürme sürecinin de bir parçasını oluşturur. Ağaç kovukları ve mağaralara sığınma ile başlayan bu süreç, bir paylaşımı gerektiren her şey gibi, giderek bir "sorun" haline dönüştü. Sınıflı toplumların tarih sahnesinde görülmeye başlaması ile birlikte mülkiyet ilişkilerinin egemen hale gelişi, insanın en temel gereksinmelerinden biri olan "barınma"nın da bir paylaşım sorunu olmasına yol açtı. Her şey gibi insanın dahi mülkiyet konusu olduğu köleci toplumda efendilere "ait" olan kölelerin toplu halde barındırıldıkları yerler ile efendilerinin barındıkları yerlerin nitelik olarak farklılaşmış olması, bu sorunun ilk ortaya çıkış biçimidir.

Tarihin ilerleyişi, üretim ilişkilerini değiştirip geliştirirken bunlara uygun yeni sınıflı toplum biçimlerinin doğmasına yol açmıştır. Dolayısıyla kaynağını sınıflı toplum yapısından alan sorunlar varlığını sürdürmüş, giderek de karmaşık ve çözümü güç bir hal almıştır. Görünen odur ki mülkiyet ilişkilerinin bu biçimi ile varlığını sürdürmesi, sorunları "sorunsala" dönüştürmekte ve çözüm yerine derin çözümsüzlükleri insanoğlunun önüne koymaktadır.

Çağdaş anlamda barınma sorunu, kentleşme–açlık–göç olguları ile birlikte kapitalist üretim biçiminin bir sonucu olarak, "varoşlar", "gettolar" veya "gecekondular" çözümsüzlüğü, her ülkede milyonlarca *homeless*ı ortaya çıkarmıştır.

İlkemiz açısından da her geçen gün derinleşen bir barınma sorunu orta yerde durmaktadır. Gelişmiş bir toprak rantı ekonomisinin varlığı, bu sorunu başlatan ve körükleyen bir noktadır. Yerleşme amacıyla kullanılabilecek arsaların büyük bölümünün çok küçük bir kesimin ellerinde bulunuyor oluşu, mafyalaşmış bir konut sektörünün varlığı ve bunun giderek daha fazla bu hale dönüşü barınma sorununun kangrenleşmesinin başlıca nedeni olmaktadır.

Yukarıda en genel hatlarıyla ortaya koymaya çalıştığımız barınma sorunu üniversite gençliğini de kasıp kavurmaktadır. Bizlerin üretim ilişkileri ile doğrudan bir bağımızın olmayışı, bu sorunu daha hafif ve sancısız yaşadığımız anlamına gelmemektedir. Üstelik pek çoğumuz bu sorunu iki yönlü yaşamakta-

dır. Pek çoğumuz için ekonomik kıskacın arasında iki büklüm olmuş ailelerimizin barınma sorunu bir tarafta dururken, üniversiteli olmuş olmakla bundan ayrı bir barınma sorunu öte tarafta varlığını sürdürür.

Sosyal politika önlemlerinin genel olarak çok zayıf ve yetersiz olduğu ülkemizde, üniversite gençliğinin de bundan nasibini almamış olması oldukça anlaşılır bir şeydir. Bu anlamıyla öğrencilerin barınma sorunu, aslında sistematik bir sorundur. Yani en genel anlamıyla üniversite sisteminin içinde bulunduğu tıkanık ve bitkin halin bir parçasını oluşturur. Soruna buradan bakıldığında kapsamlı bir üniversite eleştirisine ulaşmak mümkün olacaktır.

Barınma sorununun varlığı, bütünsel olarak ekonomi sorununun kendisi ile birlikte, daha özelde eğitim ve öğretimin paralı hale getirilmesi sürecinde adım adım büyümüştür. '80'li yıllarda *IMF*'in tüm az gelişmiş ülkelere dayattığı özelleştirme politikası, özünde ideolojik bir anlam taşımakla birlikte, günlük yaşamda "pratik bir ihtiyaç" olduğu anlayışı ile ülkelerin gündemine sokulmuştur. Kimin için bir ihtiyaç olduğu, sonuçlarına kimlerin katlanacağı soruları kitlelerin zihninden silinerek, az gelişmiş ülkelerin hummalı bir çabayla uygulamaya giriştikleri bu politikalar, özellikle '85'lerden itibaren ülkemizde de, tartışılır gibi görünmekle birlikte aslında tartışılmadan, bir oldubittiler yığını halinde uygulama alanı buldu. Bu günlerde yasallaşarak artık resmi bir hâl alan özelleştirme politikasının gerisinde yatan mantık, bu yasallıktan çok daha önceleri işlemeye başlamıştı. Devletin, "zarar eden" KİT'leri toplumun sırtında bir "kambur" olarak göstererek, bunların acilen elden çıkartılmasını telkin eden görüşleri (üniversiteler de bu türden bir kambur olarak görülüyor olmalı ki) ilk olarak üniversitelerde yaşama geçirilmeye başlandı. "Her şeyi devletten bekleme!" demagojisi, aslında devletin hiçbir şey yapmadığı gerçeğini örtmek için çıkarılmıştır. Çünkü onlara göre devlet, yalnızca girişimcilerin kâr elde etmesini sağlayacak alanlar, yaratmakla uğraşır ve bunu gözetir.

Bu mantığın ilk uygulamaları, üniversite eğitiminde öğrencilerden önceleri küçük sonraları ise büyüyen miktarlarda alınmaya başlayan "harç"lardır. Alınan bu masum paralar sözde üniversitelerin mali kaynaklarını yaratabilmenin bir gereğidir. Burada göz önünde tutulan şey ise bir öğrencinin bir yılda devlete getirdiği maliyettir. Harçlar adı altında toplanan paralarla başlayan bu süreç, üniversite içerisinde görülen ve bir zorunluluk olarak üniversite sisteminin tamamına ait hizmetlerin de paralı hale getirilmesi ile sürmüştür. Beslenme ve sağlık hizmetlerinin adım adım paralı hale gelişi bunun örnekleridir.

Barınma hizmeti de bir üniversite sisteminin göz etmek, eksiksiz ve tamamıyla parasız bir şekilde yerine getirmek zorunda olduğu bir hizmettir. Üniversitede okuyup da ailelerinin yanında kalmayan öğrencilerin en sıklıkla yüz yüze bulundukları bu sorun, en pratik yol olarak yurtlarla çözülmek istenmiştir. Yurtlar bu anlamda üniversite öğrencilerinin barınma sorununu tamamıyla ortadan

kalkacak şekilde yapılanmalıdır. Bunun ilk koşulu ise yurtta kalmak zorunda olup da açıkta kalan tek bir öğrencinin bulunmamasıdır. Ancak bu sağlandıktan sonradır ki yurtların kendi iç sorunları üzerine tartışılabilir.

Esas olarak barınma sorunu, toplumun içine sürüklendiği "kendi başının çaresine bakma" zorunluluğunun bir uzantısıdır. Devlet bütçesinin büyük bölümünün sosyal güvenlik önlemleri dışındaki alanlara (özellikle askeri harcamalara) ayrılmış olması, devletin de esasında "sosyal devlet" düşüncesinden uzak bir yerde konumlandığının en açık göstergesidir. İşsizlik sorunundan barınma sorununa kadar toplum kendi kaderine terk edilmiştir. İşsizler, hastalar, açlar, evsizler devleti ilgilendirmemektedir. Bu kimseler kendi başlarının çaresine bakmak zorunda bırakılmıştır. Üniversite gençliğinin yaşadığı barınma sorununda da kendi kaderine terk edilmişlik söz konusudur. Başvuranların sayısına göre kontenjanları oldukça dar tutulan yurtlarda kalmak, yalnızca "adamını bulan" öğrenciler için mümkündür. Başvuruda bulunan öğrencilerin yarısından çoğu her yıl açıkta kalmaktadır. Yurtlara yerleşemeyenlerin önünde ise birkaç seçenek bulunur: Ya bir akrabanın yanında kalmak ya özel yurtlara başvurmak ya da birkaç kişi ile birlikte bir ev kiralamak ... Bunları kaldıramayacak bir öğrencinin ise tek seçeneği olacaktır, üniversiteye gidememek Kişi bu seçeneklerden birini seçtiğinde bedeli ağır bir yük altına girmiş demektir.

Devlet yurtlarına bir şekilde girmeyi "başarabilmiş" öğrencileri de rahat ve verimli olabileceği bir ortam beklememektedir. Sağlık, beslenme, temizlik konularında en geri düzeylerde bulunan yurtlar, gerici örgütlenmelerin de baskısı ile tam bir cehennem halindedir.

Kuşkusuz ki giderek karmaşıklaşmış ve kördüğüm haline getirilmiş olan barınma sorununun çözümü için basit iyileştirmeler yeterli olmayacaktır. Kaldı ki bu konuda devletin farkı da en ufak bir çözüm getirme yönünde değil, tam tersine öğrencileri giderek daha fazla kendi kaderlerine terk etme yönündedir. Bunun ise en önemli amacı toplumda bir tür doğal ayıklanma sürecini yaratmaktır. Ayıklanacak olanlar, parası olmayanlardır. Giderek maliyeti yükselen üniversite eğitimini almak, daha baştan herkesin yapabileceği birşey olmaktan çıkartılacak ve yalnızca belli bir düzeyin üzerinde geliri olanları kapsayacaktır.

Barınma sorununun çözümünü, bir bütün olarak üniversite olgusunun değiştirilmesi, yeni bir öz ve biçime kavuşmuş bir üniversite sisteminin kazanılmasın da aramak gerekir.

Gelenlerin Çoğu Torpilli

"Ben M. Akif Kız Öğrenci Yurdu'nda kalıyorum. Yurt ile okulum birbirine çok uzak ve her gün iki araba ile okula gelebiliyorum. Bu en baştaki sorunum. Ama en önemlisi yurtlardaki sağlıksız ortamlar ve pislik. Yemeklere yeterince özen gösterilmiyor, yurtta pek çok böcek ve fare var. Odalarımızdaki dolaplar çok

küçük. Eşyalarımızı sığdıramıyoruz. Buna rağmen valizleri odamızda kullanmamız yasak. Bizim yurda gelenlerin çoğu torpilli. Faşist ve İslamcı öğrenciler özellikle seçiliyorlar. Yer açabilmek için de yazın ve bütünlemelerde kaldığımız süreler de yurtta kalmamız gereken zamana sayılarak çok daha evvel yurttan çıkartılabiliyoruz. Depozito ise geri aldığımızda hiçbir işe yaramıyor. En çok tepki gösterilen sorunumuz ise izin sorunu. 8.30 ile 10.00 saatleri arasında imza defteri çıkarılıyor. Uzun kuyruklar ve sıkıntılarla imzalayabilirsek imzalıyoruz. Eğer geç kalırsanız ceza alıyorsunuz ve teşhir ediliyorsunuz. Bazen gece 12.00'lerde 'nokta kontrolü' yapılıyor. Yani uyandırılıp odalar geziliyor. Anlayacağınız bugün yurtlarda tam anlamıyla bir askeri disiplin söz konusu. Buraları yarı açık cezaevine benzetmek hiç de yanlış olmaz."

Yöneticilere Katlanmak Zorundayız

"Kesinlikle paramızın karşılığını alamıyoruz. Bir öğün yemek yemek ve doymak için en az 40–50 bin TL harcıyoruz. Çalışma odalarımız yetersiz, odalarda ise çalışamıyoruz."

"Beytepe kampüsündeki kız yurdunda kalıyorum. Tabii ki en öncelikli sorun temizlik. Yemekler berbat halde. Yurttaki fareleri yakalamaları için pek çok kedi ortalıkta dolaşıyor bu da başka dert. Bizim yurtta 4–6 ve 8 kişilik odalar var. Yemek fiyatları yükseltildi ama bir düzelme olmadı. Kesinlikle paramızın karşılığını alamıyoruz. Bir öğün yemek yemek ve doymak için en az 40–50 bin TL harcıyoruz. Çalışma odalarımız yetersiz, odalarda ise çalışamıyoruz. Tüm bunların üstüne bir de yöneticilerin öğrencilere karşı ukâla ve sinir bozucu davranışlarına da katlanmak zorundayız."

Atatürk Yurdu'ndan Öğrenciler

"Şu kapısında bekçileri olan ve girişte her seferinde kimlik göstermek zorunda olduğumuz yurtlarda 'bizim için' gerekli bir dünya yaratılmış! Yurt duvarlarının çevirdiği alan içerisinde çok farklı yasalar ve kurallar işliyor. Tam bir kışla disiplini ile yönetilen yurtlar, biz üniversite öğrencilerinin bırakınız mekânsal ihtiyaçlarını karşılamayı, bizlerin daha önceki süreçte kazandığımız olumlu davranış kalıplarını törpülemekte. Ben olayın özellikle bu yönü üzerinde durmak istiyorum. Çünkü yönetmelikler o kadar yasakçı ki, kendinizi herhangi bir E Tipi cezaevinde hissediyorsunuz."

"Broşür ve tanıtma reklamlarında gördüğüm fotoğraflara inanmıyorum. Ya ben körüm ya onlar yalancı. Broşürde sayılan lisan laboratuarı, ilk yardım ve psikolojik yardım büroları, temiz yemekhaneler ... hiçbirine en azından bu yurtta rastlayamazsınız. Ya da var ise bile, biz öğrencilere açılmış değil. Bunun yanı sıra banyolarımız ve odalarımız iddia edilenin tam aksine çok sağlıksız. Düşünün ki 1300 kişinin kaldığı bir blokta sabah ve akşam 2'şer saat sıcak su akıyor

ve bir kerede hamamda 30 kişi banyo yapabiliyor. Yanlış bilmiyorsam 1 insanın sağlıklı yaşayabileceği ve verimli çalışabileceği oda büyüklüğü en az 6 m² oysa biz neredeyse 6 kişi 6 m² odada kalıyoruz."

"O broşürdekiler beni o kadar da ilgilendirmiyor. Ben yaşadığım ve gördüğüm yurtları değerlendiririm. Sanıyorum yurtlarımız otel mantığı ile inşa edilmiş. Yani öğrenci gelsin gece yatacak bir yeri olsun, işte midesi tutarsa yemekhaneden karnını doyursun ve çeksin okuluna gitsin. Oysa olması gereken bu değil. Bizler burada ev ortamının rahatlığını aramasak da sosyal ve düşünsel yönlerimizi geliştirmemizi sağlayacak olanaklar istiyoruz."

"Yurtlar ailelerinden uzak öğrenim gören öğrencilerin, barınma ihtiyaçlarını sağlayan kuruluşlardır. Fakat düşünüldüğü gibi huzur veren, ders çalışma ortamı sağlayan yani öğrencilerin barınma ihtiyaçları haricindeki ihtiyaçlarını karşılayabilen bir yer değil. Giyim tarzından, okunan kitaplara, dolapları kullanmadan, gece yatış saatlerine kadar birçok duruma müdahaleyi kendilerine hak gören yöneticilerin baskısı altında yaşamak pek kolay değil.

Evci izinleri sadece 1. Dereceden akrabaları kapsıyor. Yani soyadı tutacak, aile olacak vs. Evci çıkılacak kişinin evli olması, evlenme cüzdanı ile bunun ispat edilmesi şartı var. Diğer durumlarda yani dayı, hâlâ gibi soyadının tutmadığı durumlarda bu izni alabilmek hayli zor. Ayrıca son uygulamalarla memleket iznine kısıtlama getirilmiş. 23 günlük memleket çıkışları 10 güne indirilmiş. Bu 10 günlük izinlerde periyodik olmaması gerekliliği idareciler tarafından özenle (!) dile getirilmekte. Periyodik olup olmama idarecilerin yorumuna bırakılmıştır. Bu her ay çıkışlarda geçerli olabileceği gibi bir ay içinde iki defa çıkışlarda da geçerli olabiliyor. Bu durum özellikle devam zorunluluğu olmayan okullarda okuyan arkadaşlar için hayli zor olmakta. Tiyatro, sinema gibi izinlerde ise çifte standart uygulanıyor. İdare ile sıkı ilişkiler içinde olan öğrenciler açısından sorun yok. Fakat diğer öğrenci arkadaşlarımız için birtakım bahaneler bulunup izin verilmemekte.

Çalışma odaları hayli kalabalık ve yetersiz. Kantinde ya da odalarda çalışmak zorunda kalıyoruz. Bu durum birtakım problemleri de beraberinde getiriyor.

Yemekler oldukça kötü, buna rağmen pahalı. Verilen yemekler bir insanın ihtiyacını karşılamıyor, besin değeri düşük, sağlıksız vb ...

Lisan laboratuarı ve kütüphaneye hiç rastlamadım."

Sayıları artık milyonla ifade edilmeye başlayan üniversite adaylarının, 3 saatlik bir zaman diliminde, "bilgileri ölçülüyor" "Başarılı" olanlar herhangi bir yüksek öğrenim kurumunda okumaya hak kazanıyor. Sınavı kazanamayanlar bir sonraki yıl yapılacak ÖSYM sınavlarını bekleyedursunlar sınavları kazanıp yüksek öğrenim kurumlarına girmeye hak kazanan öğrenciler bu sevinçlerini yaşayamadan kendilerini barınma, ulaşım, sağlık gibi sorunların içinde buluve-

riyorlar. 1994 öğretim yılı için, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı Haber Bülteni, No: 10'da Yurt–Kur'a başvuran öğrencilerin % 98'inin aile aylık geliri 9.000.000 ve daha aşağı gösterilmiştir. Bu öğretim döneminde Ankara'da Yurt–Kur'a Ekim 1993 itibariyle 11.385 öğrenci başvurmuş, bunların ancak % 24.4'ü yurtlara yerleştirilmiştir.

Parasız olması gereken Yurt–Kur yurtlarına her yıl yapılan yüksek zamlar (1993'te % 135 ve 1994'te % 50) yapılıyor. Öğrencilerin beslenme ihtiyacını karşılamak üzere kurulan yemekhane ve kantinlerde yemeklerin besin değerinin düşük olması, kalitesiz yemeklerin yüksek fiyatlarla satılması yurtta kalan öğrencilerin sağlıklı beslenme imkânını ortadan kaldırıyor. Bazen toplu zehirlenmelerin de görüldüğü yurtlarda sorunlar bir çığ gibi büyüyor. 1993'ten 1994'e öğrenci sayısındaki gelişmelere göre Yurt–Kur yatak kapasitesi % 24.2'den % 24.4'e yükseltilebilmiş. Kapasite artışı, odalarda kalan öğrencilerin sayısı arttırılarak sağlanır olmuş. Öyle ki, en fazla 3–4 kişinin kalabileceği odalara, bazı yurtlarda 8–10 kişinin yerleştirildiği görülüyor. Yurtlarda sağlık hizmetleri yok denecek kadar az. Öğrencilerin rahatsızlanması durumunda müdahale edebilecek sağlık personeli yok. Acil durumlarda kullanılabilecek bir ambulansı bulunan yurt bulmak imkansız. Boş zamanların değerlendirilebileceği, kültürel ve sportif faaliyetlerde bulunulacak alanlar sınırlı ve öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek durumda değil. Ders çalışma, okuma salonları yetersiz. Bu yurtların şartlarının iyileştirilmesi için gerekli yatırımların yapılmaması; aksine yemekhanelerin, kantinlerin özelleştirilmeye başlanması, sağlık hizmetlerinin vs. paralı hale getirilmesi yaşanan sorunları daha da derinleştirmektedir.

Yurtta kalan öğrencilerin sorunları gün geçtikçe artarken Yurt–Kur yurtlarına giremeyen öğrencilerin durumları da farklı değil. Yurt–Kur yurtlarına müracaat edenlerin % 75.6'sı herhangi bir yurda yerleşmemiş. (Ailelerinin maddi durumunu da göz önüne alalım.) bunlar barınma sorununu çözebilmek için özel yurda yerleşmek, ev kiralamak veya akrabalarının yanında kalmak gibi çarelere başvuruyorlar. Özel yurt ücretlerinin en düşüğü 2.000.000'dan başlıyor. Beslenme ve ulaşım gibi masrafları da buna eklersek durumun korkunçluğu ortaya çıkıyor. Haftanın belli günlerinde akan sular, çalışma ve okuma salonlarının yetersizliği, katı disiplin öğrencilere rahat bir ortam sunmaktan epeyce uzak görünüyor.

Yüksek öğrenim gören gençliği "maddi yönden desteklemek" amacıyla devam ettikleri yüksek öğrenim kurumunun normal süresince verilen krediye 1993 yılında 104.500 başvuru olmuş, kredi alabilen öğrenci sayısı ise 69.648 kişi. 1994 yılında 132.296 başvurudan kredi alabilenlerin sayısının ise 80.000 olduğu görülüyor. Kredilerdeki parasal artış miktarına bakarsak, 1993'te 250.000 TL'den 400.000 TL'ye, 1994'te 500.000 TL'ye çıktığını görüyoruz. Yani 1993–94'te artış oranı % 25 olmuş. Verilerden de görüldüğü gibi öğrenim kredisi, ne ihtiyacı olan

tüm öğrencilere veriliyor, ne de verilen kredi ihtiyaçları karşılayabilecek seviyede. Özellikle yurt ücretlerinin 1993'te % 135, 1994'te % 50 arttırıldığını, harçların her yıl % 100'ün üzerinde artışa maruz kaldığını, tüm bunlarla birlikte yıllık enflasyon oranının sadece 1992'de 100'ün üzerinde olduğunu düşünürsek, öğrenim kredisinin komikliği görülecektir. Dahası, son olarak çıkartılan bir kanunla öğrenim kredisini geri ödeme şartları ağırlaştırılmış ve faizlerinin, enflasyonla orantılı olarak arttırılacağı ilan edilmiştir.

Verilerden de görüldüğü gibi öğrenim kredisi, ne ihtiyacı olan tüm öğrencilere veriliyor, ne de verilen kredi ihtiyaçları karşılayabilecek seviyede. Özellikle yurt ücretlerinin 1993'te % 135, 1994'te % 50 arttırıldığını, harçların her yıl % 100'ün üzerinde artışa maruz kaldığını; tüm bunlarla birlikte yıllık enflasyon oranının sadece 1992'de 100'ün üzerinde olduğunu düşünürsek, öğrenim kredisinin komikliği görülecektir.

Sayamadığımız daha bir yığın sorun olduğunu yurtta kalan öğrenciler herkesten daha iyi bilirler. Bunun dışında bu piyasa koşullarında evde barınmak için uğraşan, özel yurtlarda veya "sağda–solda" kalan öğrencilerin sorunları da Yurt–Kur yurtlarındaki öğrencilerin sorunlarından hiç de aşağı değil.

Bugün, barınma sorunu genel olarak eğitim sistemi ve üniversite sorununun büyük bir parçası olarak ortada durmaktadır. Peki, bu yakıcı sorunlarla uğraşmak zorunda olan öğrenciler bilimsel çalışma faaliyetine nasıl fırsat bulacaklar?

Hayvanlara Gösterilen Özen Gösterilmiyor

"Cumhuriyet Erkek Öğrenci yurdunda kalıyorum. Yurtta 1008 kişi kalıyor. Yurdun durumu içler acısı. Bunun asıl nedeni insana saygının olmaması. Öyle ki, ekonomik değeri olan çiftlik hayvanlarına gösterilen özen öğrenciye gösterilmiyor.

Tuvaletlerin yetersizliği ve pisliği, yurdun bakımsızlığı, suların sık sık kesilmesi, ufacık bir alana birçok insanın sıkıştırılması, sağlıklı ve solunacak bir havanın olmaması en başta gelen sorunlar. Odalarda ranza ve dolaplar çıkarıldığında kişi başına 2 m^2 alan düşmüyor. Hollanda'dan getirilen cins ineklere ayrılması gereken kanuni alan yaklaşık 6 m^2'dir. Hayvanlara dahi bu şartı koyan devlet, insanların doğal yaşam alanı hakkında bu özeni göstermiyor."

"Yurtta bir sağlık memurunun olduğu söyleniyor fakat kendisini görmedim. Tanık olduğum bir olayı anlatayım: Arkadaşlarımızdan biri ciddi şekilde rahatsızlanmıştı. Revire götürdük ve nöbetçi memur (sağlık memuru değil) bir şoför bulmak için 1 saat telefonda konuştu. Arkadaşı zar zor hastaneye kaldırabildik. Aynı durumda kanamalı bir hasta olsa idi dayanamazdı.

Yemekhanedeki ticari zihniyet, günden güne yemeklerin daha pahalı ve daha kalitesiz olmasına yol açıyor. Ben şahsen yemekhanede çok az yemek yiyorum. Tabi maddi imkansızlığımız dışarıda yememizi engelliyor."

"Türkiye'de genel olarak öğrencilerin hakkını arayan, demokratik taleplerde bulunan kesiminin belirgin bir baskı ile karşı karşıya kaldığını görüyoruz. Bu açıdan bizim yurt öğrencisi olarak durumumuz da aynı. Yurtlar bu konuda bence çok önemli çünkü burası insanların yaşama alanı. Yani rahat, özgür ve isteklerimiz doğrultusunda yaşamamız gereken bir yer. Bunun karşısında, demin söylediğim birçok insani sorunumuz olmasına rağmen bu sorunların çözülmesini istememiz durumunda, idare bizi hep sindirmeye çalışıyor. Buna çok önemli bir örnek vermek istiyorum. Geçen sene yurdumuzda temsilcilik seçimleri yapıldı. Birçok insan oy kullandı: Demokrat arkadaşlarımızın adaylarına doğrudan ve dolaylı baskı yapıldı. Aday arkadaşlar idare tarafından özel incelemeye alındılar. Seçimlerden önce seçim sırasındaki psikolojik yıpratmalar ise cabası. Zaten idare belirli ya da kendi düşünüşü doğrultusundaki politik kesimleri açıkça kayırıyor. Çünkü idareye alınan insanlar belli. Hepsi aynı politik düşünüş içinde. Yani sizinde anlayabileceğiniz gibi ülkücü–faşist. Sırf bu yüzden ortaya pek çok sorun çıkıyor. Biz basit demokratik haklarımızı bile bu insanlar karşısında dile getiremiyoruz, tutumları hep bizi sindirmeye susturmaya yönelik. İdarenin bize karşı tavır ve davranışlarında görebiliyoruz. Örneğin idare bütün demokrat öğrencileri potansiyel tehlike olarak görüyor. Onlar için bizler öcüyüz. Oysa istediğimiz daha insanca, özgür bir şekilde yaşamak.

Bu yurt 500 kişilik olarak düşünülerek yapılmış, oysa bugün 1008 kişi kalıyor. Bu nedenle bizim, çalışma salonlarından, banyolara, kantine ve tuvaletlere kadar birçok yer yetersiz kalmaktadır. Özellikle odalarımız çok küçük. Çalışmak istememize rağmen, çoğu zaman yer bulamadığımız oluyor. Nedeni ise Yurt–Kur'un bilinçsiz artışları ve bu kötü koşulları öğrencilere dayatması."

İmza Atmaya Ayakkabılarımızla Gitmek Zorundayız

"Cebeci Kız Yurdu'nda kalmaktayım. Yurdumuzda 4 kişilik, 6 kişilik ve 10 kişilik odalar var. Ben 4 kişilik odada kalmaktayım. Payıma 2 m^2 yer düşüyor. Yani çok küçük.

Erkek yurtlarında tüm temizlik görevliler tarafından yapılmakta, kız yurtlarında koridor, tuvalet ve lavabolar görevliler tarafından, odaların temizliği öğrenciler tarafından yapılmakta. Bir eşitlik yok.

Hafta içi en geç saat 21.00'de imza atmak zorundayız. Hafta sonu 23.00 yurda giriş saatidir. Bu saatlerden sonra gelen öğrenciler cezalandırılmaktadır. Bu cezalar uzaklaştırmadan atılmaya kadar birçok durumu içeriyor.

Yönetmelikte yapılan yeni değişiklikle öğrenciler üzerindeki baskılar artmıştır. Memleket izinleri 10 günü geçemiyor. İkinci 10 günlük izin için idarenin

keyfi tutumu belirleyici. Yurt idaresinin bakışı çok geri ve baskıcı. Bizim tek tip insan olmamızı istiyorlar. Haklı olduğumuz şikayetlerimizde bile nankörlükle suçlanıp azarlanıyoruz. Yurt çevresinde erkek arkadaşlarımızla görüştüğümüzde aşağılamalara maruz kalıyoruz.

İmza atmaya ayakkabılarımızla gitmek zorundayız. Bunun nedeni "hiçbir kamu kuruluşuna terlikle girilmez" şeklinde açıklanıyor. Oysa ayakkabı şart ama pijama serbest sanki kamu kuruluşlarına pijamayla girilebilirmiş gibi.

Broşürler için söyleyebileceğim tek şey tümüyle yalan olduğu."

Verilecek Ev Bulunmuyordu veya Öğrencilere Zamlıydı

"Sınav sonuçları açıklandığında bir taraftan sınavı kazanmış olmanın mutluluğunu yaşarken, diğer taraftan da ailemin bulunduğu ilin dışında bir üniversiteyi kazanmış olmamdan doğan barınma sorunumu nasıl çözebileceğim sorusu kafamı kurcalamaya başlamıştı. Öyle ya, Ankara'da bir tanıdığım yoktu, çıkması mucizelere bağlı olan yurtlardaki yaşam koşullarının hiç de iyi olmadığını duymuştum. Geriye iki seçeneğim kalmıştı. Özel yurtları araştırdığımda göze çarpan ilk şey buraların tam bir şirket mantığı çerçevesinde yönetildiği ve öğrencilere "soyulacaklar" gözüyle bakıldığıydı. Bundan da vazgeçtim. Yapabileceğim tek şey arkadaşlarımla birlikte veya yalnız eve çıkmaktı.

Ankara gibi beş üniversitenin bulunduğu bir şehirde öğrenciye verilecek ev bulunmuyordu ve öğrencilere zamlıydı. "Kiralık" ilanlarını aradığımızda bize verilen yanıtların çoğunu ya "öğrenciye ev yok" ya da "aileye 3 milyon, öğrenciye 4 milyon"lar oluşturuyordu. Gidip gördüğümüz evler fahiş fiyatlarıyla öğrencilerin barınmasına geçit vermeyecek nitelikteydi. Fiyatları daha uygun evler ise bodrum katlarında neredeyse hayvanların bile yaşayamayacağı denli nemli, soğuk ve haraptı. Barınma sorununun bu kadar yoğun yaşanması Ankara'da bir emlakçı mafyası yaratmıştı. Kömür depoları ilanlarda 1+1 temiz daire oluveriyor, fiyatlar yapay biçimde yukarı çekiliyordu.

Binbir güçlükle bir ev bulduk sonunda. Üç beş eşya koyduk içine. Çevredekilerin ilginç bakışları ve tavırları her yol kullanılarak kışkırtılan gerici–feodal değer yargılarının, insanlar arasında ekilen yabancılaşma tohumlarının yansımasıydı. Bunun dışında okullarımızın yakınında ev bulamamış olmamız bizi trafik keşmekeşine ve bunun zamanı, sinirleri ve cüzdanı yıpratan etkilerine teslime itmişti. Onbinlerce öğrencinin yaşadığı koca bir metropolde çamaşır ve yemek sorunlarının ortaklaşa ve uygun fiyatla çözümlenebileceği yerlerin, karlı bulunmadığı için olmayışı sırtımıza yeni yükler bindiriyordu. "Paralı kışla yurtlar mı, yoksa yukarıda anlattığım sorunlara boğulmuş ev yaşamı mı" şeklindeki bir ikilem öğrenci gençliğin "seçenek bolluğunu (!)" göstermesi bakımından çarpıcıdır."

| Gökçer Usta, Demir Binzet vd. 1995. "Demokratik Öğrenci Hareketinde İşte Halep İşte Arşın" *Yeniden*, 1. |

[*Yeniden* dergisinin notu]

Demokratik öğrenci hareketinin uzun bir süredir ciddi bir kriz yaşadığı biliniyor. Bu kriz, daha önce öğrenci hareketinde görülen "durgunluklardan" ya da "gerilemelerden" farklı yapısal özellikler taşımaktadır. Bu yapısal krizin nedenlerini dünya ve Türkiye'de yaşanan siyasi, ekonomik, kültürel değişimlerde aramak mümkün. Ancak demokratik öğrenci hareketinin yüz yüze kaldığı sorunları aşmanın yolunun bu değişimlerin üniversiter yaşamdaki karşılıklarının tespitinden geçtiğini de unutmamak gerekir.

Bugün demokratik öğrenci hareketinin gerek kadro gerekse de kitle ilişkilerini oluşturan / oluşturacak devrimci ve demokrat öğrenciler, genel olarak ikili bir tutum sergilemektedir. Bunlardan ilki, kendini politika dışı alan ve çalışmalarda tanımlama biçiminde ortaya çıkan daha çok kültür sanat çalışmalarına yönelen bir eğilim, diğeri ise daha çok "politikleşmiş" sol gençlik örgütlenmelerine yakın öğrencilerde görülen politika yapış tarzlarındaki perspektifsizlik ve kısırlık. Bu kategorik saflaşma geniş demokratik öğrenci kitlesi ile politikleşmiş öğrencilerin bir türlü buluşamamasına yol açmaktadır. Devrimci öğrencilerin varolan krizi aşmak için çaba sarfettikleri de biliniyor. Ne var ki bu çabaların basit örgütsel yenilenme çabaları ile yada basit günlük çözümler üretmeye çalışmakla halledilemeyeceği de açık. Bugün temel sorun demokratik öğrenci hareketinin üzerinde yükseleceği zeminde yaşanan değişimlerin kavranması (ki bu üniversiter yaşama yayılmış bir tartışma anlamını taşır) ve buna uygun yeni bir hattın (ki bu da örgütlenme ve mücadele etme anlamına gelir) örgütlenmesidir.

Bunun için üniversiter yaşamı örgütlemek için öğrenci kitlesinin dinamizmi ile devrimci öğrencilerin yaratıcılık ve militanlığı buluşmak zorundadır. Aksi her tutum boşa çekilen kürek olacaktır. İşte bu koşullarda size ilk sayımızla merhaba diyoruz. Bu sayfalar demokratik öğrenci hareketinin sorunlarının ve çözümlerinin tartışıldığı bir platform olma amacı taşıyacak. Dolayısı ile demokratik öğrenci hareketinin her türlü eylem ve tartışmalarına açık olacak. Biz de yeniden dergisi olarak zaman zaman bu tartışmalara düşüncelerimiz ile katılmaya çalışacağız. Ancak asıl sözün sizde olduğunun bilicindeyiz.

Dostlukla

[YAZAR:] Gökçer Usta

68 kuşağının o görkemli öğrenci hareketleri düşünüldüğünde ülkemizde devrimci gençlik hareketinin geldiği nokta hiç de olumlu değil.

Bilindiği gibi, devrimci–sosyalist hareketlerin herbirinin kendi gençlik örgütleri var. Bu gençlik örgütlerinin demokratik öğrenci hareketinin gereklerini örgütlemekten daha çok gençlikten kadro devşirmeyi hedefledikleri de açıktır.

Amaç bu olunca yürütülen gençlik politikaları da geniş gençlik kesimlerini kucaklamaktan uzak oluyor. Partinin–örgütün temel sistem sorunlarına yönelik politikaları öne çıkarken gençliğin güncel sorunlarına yönelik politikalar satır aralarında belirtilen klişeleşmiş taleplerden öteye gidemiyor. Yapılan eylemler grupların kendilerinin "en devrimci" olduklarını ispatlama amacına yönelik oluyor. Hiçbir grubun tek başına etkili olabilecek kitlesi olmadığından, üniversitelerde 30 kişilik forumlar gibi trajikomik durumlar ortaya çıkıyor. Oysa bunun karşısında ayaklarını üniversiter yaşama basan, üniversiter yaşamın ülke ve dünyada yaşanan gelişmeler ışığında değerlendirilmesi sonucunda oluşacak asgari müşterekler etrafında bir devrimci gençlik cephesi oluşturmak ve bunu hayata geçirmek bu kadar zor olmasa gerek. Kaldı ki geniş bir öğrenci kitlesinin önemli bir sol potansiyel taşıdığı hesap edilirse bunun gerekliliği gün yüzüne çıkar.

Zaten kendisini ağırlıklı politika dışında (kültür sanat yada dolaylı politik çerçevede) tanımlamaya çalışan öğrenciler, devrimci öğrencilerin var olan durumuna da bağlı olarak iyice sol politikalardan uzak duruyorlar. Daha çok aynı tarz giyenen, aynı müziği dinleyen, aynı "cafeye takılan" gençlerin apolitik gruplaşmaları olarak ortaya çıkan birliktelikler uzun erimli bir gençlik hareketi yaratamıyorlar. Küçümsenemeyecek bir kesim kültür sanat faaliyetleri ile ilgileniyor, okuyor, araştırıyor. Bütün bunlar sistemin gençliğe dayattığı "düşünmeyen, üretmeyen" genç tiplemesinin karşısına çıkma eğilimi taşımaktadır. Özünde sistemle uyuşmama çabalarının gençlik içinde filizlenmesi anlamına gelebilecek olan bu durum, doğru politikaların izlenmesi ile devrimci gençler ile bu kesimin buluşabileceğinin ipuçlarını vermektedir.

Üniversite–Siyaset İlişkisi

Üniversitenin sermayeye, (özellikle 60'lı yıllardan sonra) egemen sınıflara karşı giriştiği kısmi direniş tamamen bastırılır bastırılmaz (ki bu direnişin tam bastırılması Türkiye özelinde 12 Eylül'e denk düşüyor) üniversiteyi ve bilimi tekelleştirerek sermayenin hizmetine sunmanın yolları aranmaya başlandı. YÖK tam da bu gereksinimi karşılayacak bir kurumdu. Artık üniversitenin ve üniversitelilerin eski saygınlığı kalmamış üniversiteli gençler potansiyel suçlu durumuna düşürülmüştü. Bilim adamları maddi olanaksızlıklar içine itilerek toplumsal statü kaybına uğratılıyor, üniversite kalıp bilimsel çalışma yürütmemekle, özel şirketlerin emrinde geniş imkanlarla donatılarak bilimsel çalışmayı sermayenin ihtiyaçlarına uygun bir biçimde yürütmek arasında seçim yapmak zorunda bırakılıyordu.

Ayrıca sermaye artık kendi üniversitesini de kuruyor. Bilim üretebilen az sayıdaki seçkin üniversitenin özelleştirilmesi de artık gündemde. Böylelikle hem yeni kurumlar kar amaçlı şirketlere dönüşecek hem de bilim geniş emekçi halk

yığınlarından kopartılarak tekellerin hizmetine sunulacak. Seçkin üniversitelerden eğitim kalitesi bakımından oldukça geri olan diğer üniversiteler ise başka bir ideolojik gelişmeyi yaşıyorlar. Büyük bir çoğunluk kendi uzmanlıklarının dışındaki alanlardan geçimini sağlıyor. Her gün maddi olanaklardan yoksun, altyapısı eksik yeni bir üniversite kuruluyor. Devlet adeta "üniversite mi istiyordunuz, alın size üniversite" diyor. Böylece üniversiteler birer teknik okula dönüşerek teknolojik gelişmelerle birlikte karmaşıklaşan üretim sürecine uyum sağlayabilecek "yüksek eğitimli proleter" yetiştirmeye başlıyor.

Bu dönemde ortaya çıkan başka bir gelişme ise taşra üniversitelerinin gerici eğitim anlayışı ve kadrolarıyla donatılması oldu. Üniversite kütüphanelerinde Malkoçoğlu'nun maceralarını anlatan kitaplar bilimsel eser yerine konuluyor. Birçok taşra üniversitesinde faşist isgal olağan durum haline geldi. Tüm gerici güçlerin ve polisin ittifak halinde olduğu bu bölgelerde devrimci öğrencilerin yaşam olanakları giderek azalıyor.

Sonuç olarak gençlik mücadelesinde yaşanan iki kategorik ayrışmaya (depolitizasyon - aşırı politikleşme) alternatif olarak giderek yükselen bir şekilde seslendiren ve "cephesel demokratik bir gençlik hareketi" olarak formüle edilebilecek olan talebin üniversitelerde uyandırdığı zeminin durumu bu. Aslında dikkatli bakıldığında "demokrasi için tek yol devrim" sloganının devrimci bir lafazanlık olmadığı çok açıkça görülüyor. Sistemin tekelci ve baskıcı özü üniversitelerde de içselleşerek demokratik ve bağımsız üniversitenin oluşmasını da engelliyor. Yine de bu ifade demokratik taleplerimizin ertelenmesi anlamına gelmez.

[YAZARLAR:] Mersin'den bir grup genç

Çözüm bizde!

Gençlik çok önemli sorunlarla yüzyüze. Bu sorunları ve nedenlerini yazmaya kalkarsak sayfalar alacağını biliyoruz.

Aslında bu işin kolay yanı, zor olanı ise çözüm üretmek, daha da zor olanı üretilen çözümleri yaşa geçirmek.

Peki mevcut gidişattan rahatsız olan ve bu gidişe bir dur demek isteyen tüm iyi niyetli gençlerle bir şeyler yapmak mümkün değil midir?

Hepimizin sorunları ve çözümleri aynı olmak zorunda değil. Çünkü hepimiz aynı sorunları yaşamıyoruz. Bazılarımız öğrenciyken, bazılarımız işçi, bazılarımız da işsiz.

Ancak bunların dışında hepimizi çok yakından ilgilendiren bütünsel, toplumsal sorular var.

Öncelikle bu sorunlar üzerinde ortaklaşıp ilk elden bütünlüklü bir tavır oluşturabiliriz.

Şunu unutmamalıyız. Hiç kimse biz otururken gelip, bizim sorunlarımızı çözemez.

Kısmen çözüyormuş gibi görünseler de bu bizim istediğimiz çözüm olmayacaktır.

Tek çözüm, kendi gücümüzdedir!

[YAZAR:] Demir Binzet

"Sihirli formülnün" üniversite maceraları

Yeni Yüzyıl Gazetesi'nde 9 Mayıs 1995 tarihinde, Eser Karakaş imzalı bir yazı yayınlandı. Yazısına devlet üniversitelerinin ekonomik sıkıntılarından dem vurarak başlıyor. Ona göre; "bu üniversiteler büyük bir oranla (% 98) kamu tarafından finanse ediliyor. Kamunun temel gelir kaynağı da toplumun alt tabakalarından yüklüce alınıp üst tabakalarında nerdeyse hiç alınamayan vergilerdir. Yapılan araştırmalara göre üniversite çağındaki gençlerin ancak % 10'u yüksek öğretimden yararlanıyor ve bu gençler çoğunlukla üst tabakadan insanlar. Çünkü orta öğretimdeki özel ders ve dershane harcamaları adaletsiz bir yarışma ortamı yaratıyor. Bu durum toplumsal adalete aykırıdır. Evet sayın Karakaş bu sözlerin altına imzamı atarım. Ama o da ne? Hoca bombayı patlatıyor. "Üniversiteler özelleştirilmelidir" Hoppala! Bu da nerden çıktı? Sayın karakaş neden vergi düzeninin süratle adilleştirilmesini yada ortaöğretimin dengeli bir şekilde geliştirilmesini önermiyor da ille de özelleştirme diyor? Anlaşıyor ki hocanın amacı üzüm yemek değil ! ... Parası olan öğrenciler geniş imkanlarla donatılmış üniversitelerde sistemin gereksinim duyduğu kapitalist zihniyetli yönetici insanlar olarak yetişecek. Geriye kalanların durumu ise bu yazıda belirtilmemiş. Onu da ben söyleyeyim. Onlar, maddi olanaklardan yoksun kalmış devlet okullarında bilimden uzak bir eğitim alıp "eğitimli proleter" olarak sistemin hizmetine sunulacaklar. "Önce hiçbir alt yapısı hazır olmayan, maddi olanaklarından yoksun üniversiteler yurdun her tarafına serpildi şimdi sistemin gönüllü gönülsüz tüm uşakları üniversiteler halkın omzuna yüktür, özelleştirilmelidir" çığlıklarıyla saldırıya geçtiler. Eee ... ne diyelim!

Savulun üniversiteler, kapitalizm geliyor!

| Faruk Ataay ve Semih Tatlıcan. 1995 ve 1996. "20 Ekim ve Gençlik Hareketi" *Yeniden* 7 ve 8[35] |

"Üniversitede sosyalist mücadele hangi dinamikler üzerinde yükselebilir?", "Bu mücadelenin genel olarak sosyalist mücadele içerisindeki yeri nedir ve ne olmalıdır?", "Önümüzdeki dönemde hangi siyasi araçlar bu mücadelenin önünü açabilir?", "Nasıl bir siyaset tarzı ve dili tutturmak gereklidir?" gibi sorular bugün yeniden gündemde.

---

[35] Bu yazı *Yeniden* dergisinde Aralık 1995 ve Ocak 1996 tarihlerinde iki bölüm halinde yayınlandı. Yazarlardan Faruk Ataay burada yayınlanan metni tekrar gözden geçirip gerekli düzeltmeleri yaptı [AY].

Yanıtlar elbette ki mücadele içerisinde belirginleşecek. Ancak üniversitelerde bir öğrenci hareketini örmeye girişirken, gerek üniversite ve öğrenci hareketi üzerine genel bir kuramsal çerçeve oluşturmakta, gerekse öğrenci hareketinin yakın geçmişine ilişkin bir tarihsel değerlendirme ve eleştiri / özeleştiri yapmakta büyük yarar görülmektedir.

Yakın Geçmiş

Türkiye kapitalizmi 24 Ocak–12 Eylül 1980 süreciyle birlikte yeniden yapılandırılmaya başlanmış, devletin sosyal harcamalarının önemli oranda azaltılması da bu sürecin en önemli ayaklarından biri olmuştu. '80'lerde devletin üniversitelere ayırdığı bütçe gittikçe daralmış, pek çok öğrenci hakkı gasp edilmeye başlamıştı. YÖK düzeni de hesaba katıldığında, '80'lerin ve '90'ların üniversitelerinde ekonomik–akademik–demokratik sorunlar ağırlaşarak artmıştı.

1980 sonrasında, sosyalistlerin üniversite mücadelesi, özellikle 1984–90 arası dönemde öğrenci sorunları temelinde örgütlenmiş öğrenci dernekleri ile karakterize oldu. Sosyalistler, ağırlaşan "öğrenci sorunlarının" depolitize olmuş öğrenci yığınlarıyla buluşmakta en önemli kanal olduğunu düşündü. Ekonomik–demokratik–akademik sorunları için mücadele edecek üniversitelilerinin, bu mücadeleleri sırasında kapitalizmin temel çelişkisini görecekleri ve böylece depolitizasyon zincirinden kurtularak sosyalist bir bilince ulaşacakları varsayılıyordu.

Ne var ki, '80'lerin üniversiteleri "kendiliğinden" ve "kitlesel" bir öğrenci hareketine sahne olmadı. 1987 Nisan eylemleri dâhi, mücadelenin en yüksek noktasına ulaştığı, ancak arkasının getirilemediği bir dönem olarak kaldı. Sosyalistlerin bütün çağrılarına, çabalarına karşın öğrenci derneklerinde sosyalistlerden başka kimse yoktu. Bir yanda, belli bir dünya görüşüne sahip olmaları sayesinde, bazı devlet politikalarını "öğrenci sorunları" olarak tanımlayıp, uğrunda mücadele edilmesi gerektiğini gören sosyalistler, diğer yanda da bu sorunları yaşayan ancak sorunlarını çözmek yerine "sorunlarla birlikte yaşamayı öğrenmiş" geniş öğrenci yığınları vardı. Bu, üniversiteli sosyalistler için anlaşılır bir durum değildi. Öğrencilerin "kendi sorunlarına" sahip çıkmaları, "kendi çıkarları" için mücadele etmeleri gerekmez miydi?

Oysa, çoğu sosyalist gurubun paylaştığı ve üniversitedeki politikalarını üzerine kurduğu bu temel varsayımlar sorunluydu. Üniversite öğrencilerini belirli ortak çıkarları bulunan bir toplumsal grup olarak ele alan yaklaşım temelden sorunlu olduğu gibi, üniversitenin ve öğrenci hareketinin özgüllüklerini kavramaktan da uzaktı. Oysa, doğrudan bir üretim sürecinde bulunmayan ve dolayısıyla sömürü ilişkilerine doğrudan maruz kalmayan üniversiteliler için "sınıf konumu", "sınıf çıkarı" gibi kavramlardan bahsetmek zaten mümkün olmadığı gibi, bir toplumsal grup olarak da üniversitelilerin çıkarları son derece belirsiz-

dir. "Sınıfsal kökeni" itibariyle alt gelir gruplarına dâhil olan öğrenciler dâhi, "sınıf atlamanın mümkün olduğu" fikriyle uzun vadeli çıkarlarını, burjuvazinin çıkarları ile daha uyumlu olarak değerlendirebilirler. Dolayısıyla, sosyalistlerce "öğrenci sorunları" şeklinde ifade edilen grup çıkarları, sadece sosyalistlerin kafasında var olabilir ve geniş öğrenci yığınları için uğrunda mücadele edilmesi gereken şeyler olarak görülmeyebilir. Nitekim, '80 sonrası dönemde üniversitelerde bir öğrenci hareketi yaratmaya çabalayan sosyalist grupların içine girdiği kriz de bu durumun açık bir göstergesi durumundadır.

Özelde üniversite öğrencisi kitlesinin, genelde Türkiye toplumunun siyasete ve sosyalist siyasete ilgisizliğini açıklayan şey, '80 sonrası dönemde burjuvazinin yeni bir hegemonya kurmayı başarmış olmasıydı. '80 sonrasında, önce 12 Eylül ara rejiminin baskısı altında, devamında da ANAP iktidarları altındaki kısıtlı demokrasi döneminde, neoliberalizmin (yeni sağ) ideolojik hegemonyası kurulmaya çalışıldı. Bu sürece, siyasi planda giderek artan bir depolitizasyon eşlik ediyordu. İdeolojik / politik alanlarda gerçekleşen bu değişimler, gündelik yaşama ait ayrıntıları dahi belirleyecek boyut ve derinliğe ulaştı. Türkiye toplumunda yaşanan ideolojik değişim, üniversite ve üniversitelileri kuşatan ilişkilerde çok daha derin bir şekilde ortaya çıkmış, neoliberalizmin ideolojik hegemonyası üniversitelerde de başarıyla kurulmuştur. Kanımızca, bu durum, '80 sonrası dönemde üniversite hareketinin durumunu daha anlaşılır kılmaktadır. Dolayısıyla, "öğrenci sorunları" temelinde yükseltilmeye çalışılan öğrenci hareketinin başarısızlıkla sonuçlanmasının en temel nedeni, genel öğrenci kitlesinin neoliberal hegemonyanın etkisi altına girmiş olmasıdır. Dolayısıyla, üniversitelerde muhalif bir öğrenci hareketinin yeniden yükseltilebilmesi için, öncelikle üniversite ve öğrenci hareketinin hangi zeminde tanımlanabileceği konusunu açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Üniversitenin Toplumsal İşlevi

Muhalif bir öğrenci hareketinin yükselebileceği dinamikleri teşhis edebilmek için, öncelikle üniversitelerin ve öğrenci kitlesinin kapitalist sistem içindeki nesnel zemininin tanımlanması gerekmektedir. Kanımızca, öğrenci hareketinin içinde bulunduğu tıkanıklığın aşılması ve alternatif bir politik hattın örülebilmesi ancak, üniversitelerin, kapitalist sistem içinde üstlendikleri işlevlerin sağlıklı bir biçimde analiziyle mümkün olabilir. Üniversitenin işlevlerini birbirileriyle bağlantılı dört ana başlık altında toplamak mümkündür.

Birincisi, üniversiteler, "bilimsel–teknik bilgi üreten ve aktaran" kurumlardır. Ancak Türkiye üniversiteleri Türkiye kapitalizminin gelişkinlik düzeyi ve uluslararası kapitalist–emperyalist sistemdeki yeri itibariyle, bilimsel–teknik bilgi üretmekten çok, aktarmakla yükümlüdür. Bu durum, Türkiye kapitalizminin, teknoloji üretmekten çok üretilmiş teknolojilerin aktarılmasına ihtiyaç

duymasından kaynaklanmaktadır. Bu noktada karşımıza çıkan temel işlev, gerekli teknik / entelektüel bilgiye sahip personelin yetiştirilmesidir.

Bu teknik bilgi aktarımıyla bağlantılı ikinci işlev ise bir bakıma bu "teknik bilginin kullanılmasının bilgisi" de denebilecek "mesleki ideolojinin" aşılanmasıdır. Örnek vermek gerekirse, bir tıp fakültesi öğrencisine öğretilen sadece hekimlik bilgisi değil, muayenehane açmak gerektiği, akademik bir ünvana sahip olunursa çok para kazanılabileceği, hastasına bir insan olarak değil de bir müşteri gibi yaklaşması gerektiği vs.dir.

Üniversitelerin üçüncü işlevi, bireye–üniversiteliye sistemin egemen toplumsal / kültürel normlarının kodlanması (ulus bilinci, dine inanmak, ahlaklı, sağduyulu, geleneklerine bağlı olmak, kendinden başkasına güvenmemek vb.) ile gerçekleştirilen "toplumsal / kültürel belirleme" olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dördüncü işlev ise bugün için neoliberal ideolojinin şemsiyesi altında Kemalizmden, milliyetçiliğe, serbest piyasacılıktan ılımlı İslam'a kadar sistemin yeniden üretilmesinde işlevsel olan siyasal–ideolojik konumları yaygınlaştırarak, düzene uyumlu bireylerin inşası, yani "politik biçimlendirme" olarak karşımıza çıkıyor. Sonuç ise Türk ve Sünni olmaktan büyük gurur duyan, gelecek dendiğinde ise para ve tezahürlerinden başka hiçbir şey düşünmeyen, siyasetle ilişkisini RP mini eteği yasaklar diye 4–5 yılda bir gidip ANAP'a, CHP'ye oy vermenin ötesinde kurgulamayan, Milli Futbol Takımı her galip geldiğinde her türlü ezilmişliğinden sıyrılan genç insanlardır.

Üniversite, bireyin hayata atılmadan önce gerek mesleki uzmanlık, gerek mesleki ideoloji, gerekse genel dünya görüşü açısından şekillendirildiği bir son duraktır. Ne var ki üniversitenin işlevi salt bu bireyin inşasıyla kalmaz. Ortaya çıkan "birey" ve bu bireyleri kuran üniversite, tüm diğer toplumsal alanlar üzerinde de sınıf egemenliğini meşrulaştırmak, sınıflara bölünmüş olmayı mutlaklaştırmak ve bu sömürü / egemenlik ilişkilerinin ideolojik / politik bilgisini / söylemini üretmek ve aktarmak işleviņin üzerine kuruludur. Üniversiteler, yarınların daha özgür ve eşit olamayacağını, toplumsal kurtuluşun mümkün olmadığını, bireylerin yapması gerekenin mevcut düzen içinde sınıf atlama olanaklarını kullanarak bireysel kurtuluşu sağlamak olduğunu anlatmaktadır.

Üniversitede Sosyalist Mücadele

Görüldüğü üzere, üniversiteler esasen ideoloji üretimi ve yayımı ve böylece sermayenin hegemonyasının kurulması ve yeniden üretilmesi sürecinde işlev kazanmaktadırlar. Bu durum, üniversitede sosyalizm mücadelesinin, esasen, egemen ideolojik / politik söylem ve pratikleri sorgulayarak, eşitlik ve özgürlük fikrini güçlü bir alternatif olarak yükseltmek olduğuna işaret eder.

Ancak, burjuvazi üniversitedeki ideolojik hegemonyasını sadece ideolojik bir aygıt olarak üniversite sayesinde kurmaz. Üniversiteler, içerisinde yer aldıkları toplumun sosyo–ekonomik ilişkileri ile kuşatılmışlardır. Üniversiteliler bu sosyo–ekonomik ilişkilerden türeyen egemen anlama, düşünme, yapma kalıplarıyla sadece üniversitede karşılaşmazlar. Egemen ideoloji de kendini sadece doğrudan süreçlerde üretmiyor. Bununla birlikte insan hayatının doğrudan politik olmayan gündelik yaşam pratiklerine varana kadar en ince ayrıntılarına kadar sızabiliyor.

Dolayısıyla, üniversitede ideolojik hegemonya mücadelesi insanların bir üniversite öğrencisi olarak kendilerini ifade ettikleri bütün alanları kapsamalıdır. Üniversitedeki mücadele, sadece üniversitede yapılacak çalışmalarla kazanılamaz. Üniversite mücadelesinin yükselebilmesi sosyalizm ideolojisinin diğer toplumsal yaşam alanlarında da egemen ideolojinin karşısında güçlenebilmesi ile mümkün ve anlamlıdır. Üniversite mücadelesi de, bu mücadelelerden herhangi birisine indirgenebildiği ölçüde değil, bu mücadeleler arasında kurulacak dinamik bir beslenme ilişkisinde yer alabildiği sürece Türkiye'de sosyalizm mücadelesine güç katabilecektir.

Üniversite Sosyalist Mücadelenin Ana Başlıkları Neler Olabilir?

1. Türkiye'de üniversiteler ve üniversite hayatında yer alan akademisyenler–aydınlar ve öğrenciler, ülkenin siyasal ve kültürel hayatında çok önemli etkinliklere sahip olagelmişlerdir. Bu siyasi etki, özellikle, birer aydın olarak, ülke ve dünya sorunlarına eleştirel bir perspektifle yaklaşmaya başladıkları ve müdâhil olma iradesini gösterdikleri dönemlerde artmıştır. Üniversitelerde, Türkiye ve dünya gündemine ilişkin ilginin büyük artış gösterdiği böylesi dönemlerde, sosyalizm de insanlığın önüne çıkan ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel sorunlara ürettiği güçlü alternatiflerle değişim iradesinin artışına hizmet etmiştir. Dolayısıyla üniversite alanında sosyalizme yönelik artan ilgi, diğer sosyal kesimlerin (emekçi sınıflar vb.) tersine, esasen, bilimsel, entelektüel ve etik bir tercih olarak gelişmiştir. Bu da sosyalistlerin önüne, Türkiye–dünya gündemini üniversite gündemi haline getirebilmeyi, meseleleri üniversiteli ve sosyalist bir bakışla tartışma / taraf olma sürecine sokabilmeyi bir görev olarak koymaktadır.
2. Üniversitelere ilişkin akademik, demokratik, ekonomik sorunlar üzerinden üretilecek politikalarda aslolan, soruna "ekonomist" bir bakış açısıyla yaklaşarak sorunları depolitize etmek yerine, sorunların içinde geliştiği ekonomik, toplumsal, siyasal, kültürel bağlama dikkat çekilerek, sorunların politik bir sorun olarak ortaya konması gerekmektedir. Aksi takdirde, üniversite sorunları ile uğraşmak depolitizasyona hizmet et-

mekten başka bir şeye yaramayacaktır. Oysa, üniversite sorunları, üniversite personelinin ve öğrencilerin yaşam, çalışma ve eğitim koşullarına ilişkin bir sorgulama sürecinin unsuru olarak işlev kazandığı kadarıyla anlamlı bir politika alanı oluşturacaktır.

3. Üniversite yaşamında, kültür, sanat vb. etkinlikler, eleştirel ve yaratıcı insan etkinliğinin ortaya çıkarılabildiği alanlar olarak büyük önem taşımaktadır. Bu alanlarda sosyalizmin evrensel değer ve ideallerinin, propagandif bir üsluba düşmeden, yaratıcı bir biçimde yeniden üretilebilmesi, aynı zamanda sosyalizmin ideolojik hegemonyasının kurulması açısından büyük önem taşımaktadır.

Araçları Zenginleştirmek

Üniversiteleri esasen bir ideolojik mücadele alanı olarak ele alan ve ideolojik mücadeleyi öne çıkartan yaklaşımımız, esasen, "fikir kulübü" tarzı çalışmaları temel almaktadır. Fikir kulübü tarzı çalışmalar, üniversitelerde eleştirel düşüncenin gelişimi, neoliberal hegemonyanın sorgulanması, depolitizasyonun kırılması ve üniversitelere özgürleştirici bir atmosfer kazandırılması açısından en elverişli çalışma tarzı olarak durmaktadır. Fikir kulübü tarzı çalışmalar, hali hazırda, üniversitelerde yönetimin oldukça katı sınırlamaları altında çok sınırlı biçimde yürütülebilmekte, sosyalist gruplar da bu çalışmalara çok sınırlı çaba ve katkı sunmaktadırlar. Bu durum, üniversitelerin çoraklaşmasına yol açtığı kadar, sosyalist birey ve grupları da zihnen yoksullaştırmaktadır. Oysa, gerek üniversite yaşamının özgüllükleri, gerekse sosyalizmin ideolojik–kültürel zenginliği bu durumun aşılmasını önemli bir görev olarak önümüze koymaktadır. Bu doğrultuda, panel, toplantı, söyleşi, forum, dergi vb. her tür araç kullanılarak tartışma zeminleri yaratabilmesinin hedeflenmesi gerekmektedir. Ancak, fikir kulübü tarzı çalışmalar, dar propagandif yaklaşımla yürütülebilecek etkinlikler değildir. Gerek örgütlenme tarzı olarak, gerekse çalışma üslubu olarak çoğulcu–katılımcı bir yaklaşımın benimsenmesi zorunludur.

Diğer taraftan, üniversite yaşamına ilişkin ekonomik–demokratik–akademik sorunlar da dönem dönem önemli bir gündem maddesi haline gelebilmekte, gerek personelin gerekse öğrencilerin iktidarların baskıcı uygulamaları karşısında mücadeleye girişmesi gereği doğmaktadır. Bu türden gündemler, hem sosyalist grupların önemli ölçüde ortaklaşabileceği ve güç birliği yapabileceği başlıklardan oluştuğundan, hem de iktidarların uygulamalarına karşı güçlü bir protesto/muhalefet ortaya koyma gereğinden dolayı, sosyalist grupların farklılıklarından çok ortaklıklarını sergilemeleri gerekmektedir.

Kanımızca, sosyalist hareketlerin üniversite ve öğrenci hareketi içinde yaşadıkları tıkanma, gerek çalışma tarzı gerekse sosyalist / devrimci tipoloji anlamında da marjinalleşmeye yol açmış görünmektedir. Bu marjinal tarz ve tipoloji, geniş öğrenci kitlesinden tamamen soyutlanır ve amaçları açısından başarısızlığa uğrarken, kendisi açısından da yaratıcılıktan uzak, yıpratıcı bir süreç doğurmaktadır. Kanımızca, bu tablonun ortaya çıkmasında, sosyalist grupların üniversite alanının özgüllüklerini anlayamayan, kısır bir mücadele perspektifini genç üniversiteli devrimcilere dayatmasının da payı olduğunu görmek gerekmektedir. Dahası, bu kısır perspektif, üniversite mücadelesini krize sokmakla kalmamakta, üniversiteleri "kadro" kazanılacak bir alan olarak gören faydacı bir yaklaşım da sergilemektedir.

Oysa, üniversitedeki mücadeleyi, eleştirel düşünceyi ve eşitlikçi–özgürlükçü toplum perspektifini geliştirerek, sosyalizmi sistemin karşısına güçlü bir alternatif olarak çıkarma süreci olarak gören bir yaklaşım, bu alternatif üretme sürecini siyasi tarz ve örnek tipoloji anlamında da gerçekleştirmek durumundadır. Bu çerçevede, devrimci üniversiteli, üniversiteye müdahalesini, dışarıdan değil içeriden bir konumlanışla yapmalı, üniversiteli kimliği ile sosyalist kimliğini bağdaştırabilmelidir. Kendi beslenme kaynaklarını yaratabilmeli, mücadelenin farklı alanlarında sosyalist kimliğini yeniden üretebilmelidir. Devrimci üniversiteli, apolitik sol duyarlılıklarla değil, devrimci reflekslerle hareket etmelidir.

| Metin Bayrak ve Gökmen Bellur. 1996. "Öğrenci Hareketinde Yeni Dönem" *Gelecek: Politika–Bilim–Kültür–Sanat Seçkisi*, 1 (2): 22–23.[36] |

Bu yıl, öğrenci hareketinin belli bir kıpırdanma yaşadığı ve çeşitli vesilelerle ülke gündemine girip, üzerinde çokça gürültü kopartıldığı bir yıl oldu. Bu gündeme geliş, bir yandan hükümetin üniversiteyi de kapsayan özelleştirme politikalarına karşı gelişen muhalefet ile, diğer yandan faşist hareketin bu hareketi saptırıcı, şiddete yöneltici müdahaleleri ile ilgiliydi. Polisin ve üniversite yönetimlerinin tavırları da eklenince kafası gözü yarılmış insan manzaraları ortaya çıkıyordu.

"Kan çıkmazsa" haber değeri göremeyen medya ise, şiddet sahnelerini "aynı filmi daha önce de görmüştük" demagojisi ile sunuyordu. Öğrencilere acımasızca saldıran ve kafa–göz yaran polis görüntüleri, muhalefet eden ve edebilecek olan herkese "devletimizin ne kadar güçlü olduğunu" bir kere daha hatırlatıyordu. Alanlarda toplanıp son derece barışçı yollarla taleplerini ve amaçlarını duyurmaya çalışan insanların ne söylediği ise medya için pek önem taşı-

---

[36] Yaptığı düzeltmeler ve önerileri için Faruk Ataay'a teşekkür ederiz [AY].

mıyor, duyurulmaya değer bulunmuyordu. Kimlerin kimlere, neden saldırdığı belirsizleştirilip "sağ–sol çatışması" hikâyeleri anlatılıyor, muhalefet edeceklerin "bazı şeyleri göze alması gerektiği" hatırlatılıyor, insanların yüreklerine korku salınmaya çalışılıyordu.

20 Ekim 1995 tarihli Ankara–Kızılay mitingiyle başlayan öğrenci muhalefeti, öğretim yılı başında üniversite harçlarına yapılan yüzde 300'leri aşan zamlara karşı gelişmişti. Ancak, sermayenin üniversiteye karşı saldırısının bununla kalmayacağı da seziliyordu. Devlet üniversitelere kaynak ayırmıyor, eğitim, barınma, yemek gibi çok temel hizmetler ya büyük bir "kalite"sizliğe itiliyor ya da hızla paralılaştırılıyor ya da özelleştiriliyor. Burjuvazinin, vergi vermediği gibi, emekçilerin kısıtlı gelirlerinden oluşan devlet bütçesini de tefecilik yolu ile soyduğu Türkiye'de, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi temel hizmetlere kaynak ayrılmıyor. Devlet bütçesinden özel üniversitelere öğrenci başına ayrılan kaynak, devlet üniversitelerine ayırılanın iki katını aşıyor. Ve nihayet YÖK Yasasında önemli değişiklikler öngören yasa tasarısı da gündeme sokuldu. Muhtemelen, üniversitelerin tatilde olduğu, böylece yasaya karşı muhalefetin olası olmadığı bir sırada geçirilmeyi bekliyor.

TÜSİAD'ın gayri resmi danışmanlığından gelen yeni YÖK Başkanı, üniversitelerde 1980'lerde başlayan eğilimleri nihai sonuçlarına ulaştırmayı hedeflemektedir. Üniversiteye ilişkin en temel iki amacından ilki, eğitimi, üzerinde para kazanılan bir hizmet sektörü haline getirip eğitimin finansmanını öğrencilere yüklemek olacaktır. Bunun doğal sonucu ise, eğitim ücretlerini karşılayacak kadar parası olmayanın üniversite öğreniminden mahrum kalması olacaktır. İkincisi, YÖK düzeni altında bilimsel niteliği zaten iyice güdükleştirilmiş olan üniversiteleri, sermayeye araştırma–geliştirme hizmetleri sunan bir kurum haline getirmektir.

Üniversitelerin ticari bir işletme zihniyeti ile yönetilmesini hedefleyen bu değişiklikler küresel düzeyde etkili olan bazı eğilimlerle yakından ilgilidir. Üniversitelerin ideolojik önderliği medyaya kaptırmasıyla birlikte, özgür, bilimsel çalışma ortamı artık üniversitelere çok görülmektedir. Bağımsız aydının yerini piyasa aydınları almakta, bu ise yeni bir gericilik çağının, yeni ortaçağın açık bir göstergesini oluşturmaktadır. Neoliberal dogmalar her türlü bilimsel bilgiyi ortadan kaldırmaya yönelmiştir. Günümüzde, sermayenin ihtiyaç duymadığı bilgiye üniversitelerde yer yoktur. Neyin araştırılması ve öğretilmesi gerektiğine artık piyasa karar verecektir. Nitekim, üniversite yönetimlerinin, bizlerin uzun yıllardır eleştirdiğimiz akademik hiyerarşiyi de aratacak şekilde şehir eşrafına açılması ve "esnekleştirilmesi" bunun en temel mekânizmaları olacaktır.

YÖK Yasası Taslağı'nın öngördüğü düzenlemeler sadece öğrencileri (müşterileri) hedef almakla kalmıyor. Öğretim üyeleri ve araştırma görevlileri (işçiler) de artık, ne kadar faydalı elemanlar olduklarını patronlarına kanıtlamak

zorunda kalacaklardır. Özgür bir üniversite ortamında bilimsel çalışma yapmak giderek güçleşmektedir. Dolayısıyla, hocalarımızın da bizim başlattığımız mücadelede yeni cephe açmaları kaçınılmazlaşmaktadır. Öğretim Elemanları Sendikası (ÖES) önümüzdeki dönemde daha da aktif çalışmalar yapmalı, öğrenci muhalefeti ile işbirliğine açık olmalıdır.

YÖK Yasası Taslağının önemli bir yeniliği de üniversite yönetimlerine bağlı "Öğrenci Birlikleri" kurulmasının öngörülmesidir. Öğrenci Birliği modeli, temelde, tüm öğrencilerin doğal olarak üyesi olduğu ve üniversite yönetimine göstermelik olarak katılan, üniversite tarafından tanınan ve desteklenen bir örgütlenmedir. Bu örgütlenme modeli üniversite yönetiminin sıkı bir denetimini öngörmektedir. Dolayısıyla, üniversite yönetiminin onaylamadığı bir etkinliği yapmak mümkün değildir.

Doğal üyelik temelinde örgütlenmelere, ilke olarak, okul yönetimine göstermelik olarak değil etkin olarak katıldığı, üniversite yönetiminden bağımsız olduğu, demokratik bir işleyişe sahip olduğu koşullarda karşı konulması düşünülemez. Ancak, tasarının örtük amacının, bütün diğer öğrenci örgütlenmelerinin yasadışı ilan edilmesi ve üniversite yönetimlerinin onaylamadığı etkinliklerinin yapılmasının engellenmesi olacağı izlenimi doğmaktadır Oysa, üniversiteler isteyenin istediği temelde örgütlenebildiği, sosyal, kültürel, siyasal her türlü etkinliğin özgürce yapılabildiği bir örgütlenme modeline kavuşturulmalıdır. Günümüzde halen geçerli olan ve her üniversite / fakültede tek bir öğrenci derneğinin kurulmasına izin veren düzenleme de anti-demokratiktir. Toplulukların ve kulüplerin de yönetimin sıkı denetimi altında bulunan, özgürce faaliyet gösteremeyen kurumlar olduğu biliniyor.

Üniversitelerin ve öğrenci muhalefetinin gündemi bu kadar yoğun, üniversiteye karşı saldırı bu kadar kapsamlı ve çok yönlü iken, öğrenci hareketinin genel bir örgütsüzlük sorunu yaşadığı görülmektedir. Öğrenci dernekleri çoğu üniversitede varlığını dâhi sürdüremezken, bulunduğu yerlerde de etkin bir çalışma yürütülememektedir. Bu yıl harçlara karşı geliştirilen kampanyalar, genelde "merkezi" biçimlerde yürütülmüştür. Fakülteler düzeyindeki etkinliklerin yetersizliği yanı sıra, merkezi eylemliliklerin ülke gündemine girebilmesi de bu tarzı teşvik etmiştir. Ancak, geri beslemesi olmayan bir merkeziliğin başarı şansının olmadığı açıktır.

Üniversite Öğrenciler Koordinasyonu belli bir iletişim ağı yaratmış, fiili ama meşru bir örgütlenme olarak etkinliğini sürdürmektedir. "Koordinasyon", muhalif öğrenci cepheleri üzerinden yükselme hedefini doğru olarak koymuş olmasına rağmen, henüz fakültelerden geri beslemeyi sağlayacak etkinliği de kazanamamıştır. Kurumlaşamamanın, sağlıklı bir işleyişe ve temsil mekânizmasına kavuşamamanın sorunları yaşanmaktadır. Ancak, bu sorunların aşılabileceğine ve önümüzdeki dönemde çok daha etkin çalışmaların, kampanyaların

yürütüleceğine ilişkin güçlü eğilimler gözlenmektedir. Koordinasyonun geçmiş etkinlikleri özellikle yeni bir tarzın ve dilin geliştirilmesi açısından önemli zenginlikler taşımaktadır.

Öğrenci hareketinin gündeminin yoğunluğu, kampanya ve eylem tarzının dışındaki etkinlikleri önemsiz kılmamalıdır. Fikir kulübü tarzı çalışmalar, kültürel, sanatsal vb. etkinlikler de yoğun bir enerjiyi haketmektedir. Bu tarz çalışmalar, dar siyasi amaçlara kurban edilmediği, üretken bir katılım sağlandığı, çoğulcu bir tartışma ortamı sağlandığı takdirde öğrenci hareketine önemli bir dinamizm sağlayabilecektir. Fikir kulübü tarzı çalışmalar, öğrenci hareketini "harekete" endeksli olmaktan kurtaracak, sürekliliğin sağlanmasına önemli katkılar sağlayacaktır. Üstelik, bu tarz çalışmalarla, sosyalizmin bu düzene karşı üstün bir alternatif olduğu gösterilebilir, üniversitelilerin ahlaki ve entelektüel tercihlerine zemin hazırlanabilir.

Burada ayrıca vurgulanması gereken bir başka sorun katılım başlığında ortaya çıkmaktadır. Öğrenci hareketi kurumsallık, merkezilik gibi ihtiyaçları unutmamakla beraber, temsili mekânizmaları olabildiğince sınırlamalı, aktif katılımın önünü açabilmelidir. Öğrenci örgütlenmeleri, dar anlamda "siyaset"in yapıldığı, seçim vb. mekânizmalarla üyelerinin iradesinin ve sorumluluğunun temsilcilere devredildiği yapılar olmamalıdır. Tüm üyelerin aktif katılımı, inisiyatifi ortaya çıkabilmelidir. Zira, apolitizmin muhalif insanlara da bulaştığı, insanların inisiyatif geliştirme yeteneklerini yitirdikleri bir dönemden geçiyoruz. Bu durumu yenmek önemli bir amaç olmalıdır.

Fikir kulübü tarzı çalışmalar tüm üyelerini araştırıcı, üretici ve tartıştırıcı kılmak açısından önemli olanaklar taşımaktadır. Muhalif insanların apolitik bir akademizme ya da "eylemtörlüğe" düşmemesi her iki tarzda etkinliklerin birbirini beslemesine bağlıdır.

Bu yazı içerisinde değinilmesi gereken bir başka önemli sorun üniversitelerde faşist çetelerin provokatif saldırılarıdır. Son yıllarda, ülkedeki ekonomik krize ve Kürt sorununa bağlı olarak faşist hareket devletin, medya vs.'nin tüm olanakları kullanılarak meşrulaştırılmaktadır. '80'ler boyunca pek bir varlık gösteremeyen faşist hareket, günümüzde gelişmesine uygun koşulları tekrar yakalamış olup varlığını çeşitli şekillerde duyurmaktadır.

Ülkü Ocakları ve Nizam–ı Alem Ocakları çatıları altında örgütlenen faşistler, üniversiteleri kendilerine hedef seçmişlerdir. Günümüzde, üniversitelerde ve yurtlarda yoğun bir saldırıya girişmişler, solcu, Alevi, Kürt, uzun saçlı vb. oldukları gerekçesiyle insanlara saldırmaktadırlar. Buralarda "hâkimiyet sağlamayı" amaçlamakta, terör estirmektedirler. Saldırılarını üniversite ve yurt yönetimlerinin, polisin fütursuz desteği ve koruması altında yapmaktadırlar. Bu kirli ilişkiler her durumda teşhir edilmelidir.

Faşist hareket etkinliğini demogojik bir söylem, düşmanlık ve şiddet üzerine kurmaktadır. Bu söylemin etkinliğinden çok da, güç ve şiddetin sağladığı "otoriteye tapma" motifine güvenmektedir. Sokaklara, alanlara egemen olmak başlıca stratejisidir. Anti–faşist mücadelede çatışma ve şiddet ortamından olabildiğince kaçınmak, faşist hareketi demokratik ve kitlesel tepkilerle boğmak en doğru olanıdır. Ancak, güçlü oldukları özgüvenine ve imajına sahip olmalarına da asla izin verilmemeli, gerekli refleksler, gerektiği durumlarda geliştirilebilmelidir.

| Semih Tatlıcan. 1996. "Üniversitede Sosyalist Varoluş" *Tıbbiyeli*: 7–8.[37] |

Geçtiğimiz Ekim ayında, Kızılay Meydanı bir hafta boyunca sosyalizme yönelimli bir toplumsal muhalefeti oluşturması beklenen işçi sınıfı, memurlar ve öğrencilerin ayrı ayrı eylemlerine sahne oldu.

Kızılay Meydanı'nı ilk dolduran işçiler oldu. Kamu işçileri, giderek artan hayat pahalılığı karşısında eriyen ücretlerinin arttırılması taleplerini oldukça kitlesel ve medyatik bir eylemlilikle dile getirdiler. Alanı dolduran işçiler, işçi sınıfının büyük istihdam hacimlerine sahip işkollarında görece büyük ölçekli işyeri ve fabrikalarda çalışan kamu işçileriydi. Kamu işçileri, yine sınıfın "birlikte hareket etme yeteneğine" daha çok sahip olan bölümünü oluşturuyorlar. Eylemlilikleri daha çok ekonomik taleplerle sınırlı kalsa da, merkez siyasette Çiller hükümetinin güvenoyu almasını engelleyecek denli siyasi sonuçlar doğurabildi.

Belirtilmesi gereken bir diğer nokta da, bu kesimin sosyal ve ideolojik belirlenimleri itibariyle, sosyalist ideolojiye mesafeli ve hatta karşı bir tavır içerisinde olduğudur. İşçiler, memurların ve daha çok da öğrencilerin kendi eylemlerine destek vermesini istemiyor, varlıklarından rahatsız oluyorlardı. Geçtiğimiz yaz Türk–İş'in mitinginde sosyalist gruplara karşı alınan tavır da halen hatırda. Alanlar kırmızıydı, ancak bu sosyalizmin kızılı değildi.

İki gün sonra bu sefer, memurların attıkları sloganlar yayılıyordu Kızılay Meydanı'ndan. Ekonomik olarak kamu işçilerinden çok daha kötü durumda olan, hatta "zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyleri olmaması" itibariyle "işçi" de olan memurlar, ekonomik taleplerini, örgütlenme özgürlükleri ve haklarının mücadelesiyle de birleştirebildiler. "İşçi–Memur Elele Genel Greve" sloganı da memurların eyleminde gerçek oluyordu.

Ve sıra biz öğrencilere geldi. Eylem, her şeyin olduğu gibi eğitimin de metalaştırıldığı, paralılaştırıldığı ülkemizde "eğitim satın almak istemeyen" öğrencilerin seslerini İstanbul'dan, Eskişehir'den, Samsun'dan, İzmir'den Ankara'ya taşıdı. Alanı dolduranların coşkusu, heyecanı ve her şeyden öte sosyalist kimlikleri işçilerin ve memurlarınkine oranla çok daha yoğun ve belirgindi. Dolayısıy-

---

Yaptığı düzeltmeler ve önerileri için Faruk Ataay'a teşekkür ederiz [AY].

la, eylemde kişi başına düşen gayri safi devlet güvenlik görevlisi sayısı, önceki eylemlere oranla çok daha yüksekti.

Bu eylemlilikler, Türkiye kapitalizminin yapısal özellikleri nedeniyle girmiş olduğu krizi aşmak ve uluslararası kapitalizme eklemlenmek amacıyla burjuvazinin neoliberal ideoloji çerçevesinde girişmiş olduğu saldırının, emek cephesinde yaratmış olduğu yaşam koşullarından doğmuşlardır. Eylemlilikler herhangi bir sosyalist mesaj taşımasa da, bir toplumsal hareketlilik dönemine girildiğini / girileceğini göstermektedir. Böyle düşünmemizi sağlayan salt bu eylemliliklerin varlığı değil, burjuvazinin saldırısının dayanılmazlığı ve sosyalist hareketin kitlesel siyasi çalışmanın gerekliliği üzerine yaptığı vurgunun artmasından dolayıdır. Sosyalist siyasetin bu toplumsal hareketlilikle, bileşenleriyle kuracağı bağın düzeyini önümüzdeki dönem hep birlikte göreceğiz.

Benim tartışmak istediğim daha çok üniversitede sosyalist mücadelenin niteliğine ve bu mücadelenin genel olarak sosyalist mücadele içerisindeki yerinin tespitine mütevazi bir katkıda bulunmaktır.

1980 sonrasında sosyalistlerin üniversite mücadelesi özellikle 1990 yılına kadar öğrenci dernekleri aracılığıyla yürütüldü. Öğrenci derneklerinde yürütülen bu mücadele solun 1980 darbesi ertesinde kendi gücünü test etmesi anlamını da taşıyordu. Laboratuar olarak üniversitenin seçilmesi gayet anlaşılır bir şeydi. Çünkü üniversite ve üniversiteliler '80 öncesinde yaratılmış olan toplumsal muhalefetin önemli bir bileşeniydiler. Üniversiteler, diğer toplumsal alanlarla karşılaştırıldığında sosyalizm ideolojisinin çok daha kolay yaygınlaşabildiği bir alandı.

1984–87 yılları öğrenci derneklerinin (ÖD) kuruluş süreci, bir başka deyişle solun üniversite mücadelesinin temel atma yılları oldu. 1987–88 ise bu mücadelenin yükseldiği yıllardı. Ne var ki, '87 Nisan eylemleri dahi, 1980 sonrasının ilk büyük sokak gösterileri olmasına rağmen, üniversite mücadelesinde arkası getirilemeyen bir zirve noktası olarak kaldı. 1988–89 yılları mücadelenin "yenilgi" dönemini oluşturdu. 1990 ertesi ise öğrenci dernekleri için derin bir sessizlik dönemidir.

Öğrenci derneklerindeki mücadelenin, zaman zaman yükselse de giderek zayıflaması, devlet baskısı, depolitizasyon, sosyalizmin Türkiye ve dünya genelinde uğradığı prestij kaybı gibi çeşitli dışsal etkenlerle açıklanmaya çalışılsa da, öğrenci hareketinin kendi içsel sorunlarından kaynaklı önemli sorunlar da bulunmaktaydı. Bunun temelinde de, üniversitenin ve üniversite alanında yürütülen mücadelelerin özgünlüklerinin yeterince değerlendirilememesi yatmaktadır.

Kanımızca, üniversite alanının özgünlüğü, üniversite kurumunun kapitalist sistem içinde esasen ideolojik yeniden üretim alanında konumlanmış olmasından kaynaklanır. Üniversite kurumu, gerek bilimsel üretim gerekse eğitim–öğretim faaliyetleriyle, sistemin ideolojik olarak meşrulaştırılması ve sisteme

uygun personel yetiştirilmesi işlevini üstlenir. Bu durum, üniversitelerin, kapitalist sistem açısından, esasen, ideoloji üretimi ve yayımı işlevini üstlendiğini gösterir. Bu da, üniversite alanında yürütülecek sosyalist mücadelenin, temelde, egemen ideolojik söylem ve pratikleri sorgulayan, bunun karşısına eşitlikçi ve özgürlükçü bir alternatifi dikmeyi hedefleyen, ideolojik / politik bir mücadele olması gerektiğini gösterir.

Oysa, 1980 sonrası dönemde, sosyalist sol, üniversitede yürütülen mücadeleyi, akademik–demokratik–ekonomik mücadele olarak ortaya koymuş, bu da solu sorun– talep–çözüm üçgenine hapsetmiştir. Yapılmaya çalışılan, üniversitelilerin ekonomik–demokratik–akademik sorunlardan hareketle sosyalist bir bilince ulaştırılmasıydı. Üniversitelerde 1980 sonrası hâkim kılınan depolitizasyonun ancak bu şekilde kırılabileceği varsayılarak, sendikalist bir mücadelenin ideolojik mücadeleyi ikame etmesi öngörülmüştü. Ancak, bu durum, üniversiteleri siyasallaştırmayı değil, tek tek üniversitelilerin siyasallaştırılmasını hedeflemek gibi bir çarpıklığa yol açtı. Sol, üniversiteleri dönüştürmeye çalışmak yerine, üniversiteleri kadro kazanılacak bir alan olarak görmeye başlamış, üniversite mücadelesini kadro kazanma amacıyla sınırlamaya başlamıştı. Ancak, 1990'larla birlikte, bu sınırlı amaç açısından da başarısızlığa düşülmeye başlanmasıyla birlikte, sol üniversite mücadelesini de kendi gündeminden çıkarmaya başlamıştır.

'90'ların ilk yarısındaki derin sessizliği açıklayan bir neden üniversitenin sola olan ilgisizliği ise, bir neden de solun üniversiteye olan ilgisizliğidir. Bu dönemde, sol hareketler içinde, üniversite alanını ve üniversitelileri sosyalist mücadele açısından önemsiz göstermeye çalışan eğilimler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu çerçevede, üniversitelileri "küçük burjuva kaypaklığı" içinde olmakla yaftalayarak üniversite alanında yürütülen mücadeleler gündemden çıkartılmaya başlanırken, üniversite alanından kazanılan kadroları işçi çalışması, mahalle çalışması, sendika çalışması gibi alanlara kaydıran hareketler gözlenmiştir. Bu durum, sosyalist solun üniversite mücadelesine bakışındaki hataları daha da ağırlaştırmıştır.

Öncelikle, üniversite alanının ve üniversite mücadelesinin özgünlüğünü kavramaktan uzak bu tür açıklamaların samimiyetsizliği bir tarafa, hiçbir şeyi de açıklamıyordu zaten. Oysa, bilinmektedir ki, üniversiteliler doğrudan üretim süreci içinde yer almadıklarından, "küçük burjuvalık" gibi üretim ilişkileri çerçevesinde tanımlanmış bir toplumsal sınıf olarak adlandırılamazlar. Üniversitelilerin, ancak, toplumsal–sınıfsal kökenlerinden bahsedilebilir. (İşçi çocuğu, memur çocuğu, esnaf çocuğu gibi.)

Daha önemlisi, sosyalist ideolojinin '80 sonrası üniversitelerindeki durumu, Türkiye toplumunun genelindeki durumundan çok farklı değildir. Zira, üniversitelerin, toplumdaki ideolojik–politik süreçlerden ve hakim eğilimlerden ba-

ğımsız bir yönelime girmesi mümkün değildir. Nasıl 1980 öncesi Türkiye'sine baktığımızda işçi sınıfıyla, memuruyla, öğrencileriyle devasa bir "toplumsal muhalefet" karşımıza çıkıyorsa, günümüzde sosyalist ideolojinin işçiler arasındaki yaygınlığı neyse memurlar ve öğrenciler arasındaki yaygınlığı da o kadardır. '80 darbesi ve ertesinde neoliberalizmin hegemonyasının kurulduğu süreçte işçiler sosyalizmden ne kadar uzaklaştıysa, üniversiteliler de en fazla o kadar uzaklaşmıştır.

Geçmiş böyle değerlendirilince, geleceğe bakarken de üniversiteliler görmezden geliniyor, eskiden olmayan bir şey keşfediliyor: işçi sınıfı (!). Sanki "yok gidilmesin" diyen varmış gibi, "işçi sınıfına gitmek lazım" deniyor. İşçi çalışmasına ağırlık vermek adına üniversite çalışması gözden çıkartılırken, daha devrimci bir tutum izleniyor havası yaratılmaya çalışılıyor. Sonuç ise, üniversite mücadelesini tamamen boşlamak oluyor.

Kanımızca, bu bakış açısındaki çarpıklık, sosyalizm mücadelesinin toplumsal yaşamın farklı alanlarında nasıl verilebileceği ve bu farklı alanlardaki mücadelelerin birbirileriyle nasıl eklemlenebileceği konusunda yeterli berraklığa kavuşulamamış olmasından kaynaklanmaktadır. Sosyalizm mücadelesinde sanayi sektörü, tarım sektörü, kamu sektörü, eğitim sektörü, sağlık sektörü, kültür alanı, medya gibi farklı alanlarda yürütülecek mücadelelerin o alanın özgüllüklerini kavraması ve bu özgüllüklerden temellenmesi temel bir hareket noktası olmak durumundadır. Aksi takdirde, her bir toplumsal alanda yürütülen alana özgü mücadelelerin, o alandaki dinamikleri kavraması ve harekete geçirebilmesi ve sonuçta toplumsallaşabilmesi mümkün değildir.

Sosyalizme yönelimli bir "toplumsal muhalefet", birbirinden farklı toplumsal alanlardaki emekçi sınıfların ve grupların, içerisinde yer aldıkları alanların özgüllüğünde üretebildikleri mücadelelerini, hem diğer alanlarda yürütülen mücadelelerle hem de toplumsal formasyonun bütününü kavrayan genel iktidar mücadelesiyle dinamik bir ilişki içerisinde tarif edebildikleri ölçüde oluşur ve gelişir. Eğer, soruna, alanların özgüllüklerini göz ardı eden indirgemeci bir bakış açısıyla yaklaşılırsa, toplumsal gerçeklikten bütünüyle kopulması ve giderek marjinalleşilmesi kaçınılmazlaşacaktır.

Bu noktada, toplumsal yaşamın farklı alanlarının özgüllüğünün nasıl saptanabileceği, indirgemeci bir bakış açısından nasıl kaçınılabileceği sorusu önemlidir. Örnek vermek gerekirse, bir fabrika işçisine, "kendi sınıf çıkarı", üretim sürecindeki irrasyonalite (asli çelişki) üzerinden geliştirilecek argümanlarla anlatılabilir ve sosyalist ideoloji ile dinamik bir ilişki içerisine sokulabilir. Oysa, bu yaklaşım, indirgemeci bir mantıkla, üniversite öğrencilerine yönelik politik çalışmalarda, öğrencileri işçilerle özdeşleştirerek öğrenci çıkarlarını temel alan "sendikalist" bir bakış açısına dönüştürüldüğünde, başarıya ulaşılabilmesi mümkün olamayacaktır. Bunun en temel nedeni, üniversite öğrenciliğinin üre-

tim süreci içinde tarif edilebilecek bir toplumsal sınıf oluşturmaması ve esasen aldığı eğitim ve diploma sayesinde "sınıf atlama" olanağına sahip bulunmasıdır. Üniversite öğrencilerinin, ekonomik çıkarlarının nerede olduğuna yönelik bir sorgulama sürecine sokulması, toplumsal kurtuluş çabası yerine, sınıf atlamak yoluyla bireysel kurtuluşa yönelmek sonucunu doğurabilir. Bu durum, üniversite öğrencilerini sistemle ve egemen sınıfla özdeşleşmeye, kendi çıkarlarını da egemen sınıfların çıkarlarıyla birlikte görmeye itebilir. Dolayısıyla, üniversite öğrencilerine yönelik, "ekonomik çıkarları" temel alan bir sesleniş, niyetinin tam tersine, bu kesimi, egemen sınıfların cephesine yönlendirme olasılığını arttıracaktır.

Bu indirgemeci bakış açısı, üniversite alanındaki mücadelelerin özgüllüğünü kavramaktan uzak olması nedeniyle başarısız olmaya mahkum olduğu gibi, sosyalizm gibi insanlığın geleceğini temsil eden büyük bir ideali dar ekonomist çıkarlarla özdeşleştirmek gibi kısırlaştırıcı bir boyut da taşımaktadır. Oysa, bilinmektedir ki, bireyleri kişisel çıkarları üzerinden harekete geçirmeyi hedefleyen ve bireylerin kişisel çıkarları temelindeki faaliyetlerinden bir toplumsal düzen yaratmayı hedefleyen akım liberalizmden başkası değildir. Sosyalizm ise, bireyciliğin karşısına toplumculuğu, bireysel çıkarın karşısına kamu yararını çıkartan, daha da önemlisi insanlığın maddi kısıtlardan kurtarılarak yaratıcı potansiyelinin sınırsızca açığa çıkartılmasını hedefleyen akımın adıdır. Bu nedenle, esasen ideolojik mücadelelerin başat olduğu bir alan olan üniversitelerde, sosyalizmin ekonomik çıkarlar üzerinden tanımlanmaya çalışılmasından vazgeçmek gerekmektedir.

Savunduğumuz yaklaşımın üniversiteye ve üniversitedeki sosyalist mücadeleye ilişkin en önemli sonucu ise, üniversitelerin, sosyalizmin insanlığın geleceği için taşıdığı eşitlikçi ve özgürlükçü idealleri açısından üretken bir alan olarak yeniden kurgulama çabasına girilmesidir. Böylesi bir mücadele perspektifinin indirgemeci ve dar ekonomist bir bakış açısından kesin olarak ayrıldığı ortadadır. Öğrenci hareketi, ancak böylesi bir bakış açısıyla, ülkemizdeki sosyalizm mücadelesinin dinamik bir unsuru olarak olarak yerini alabilir.

Örnek mi? İşte Deniz Gezmiş'in günümüz öğrenci hareketine de ışık tutan sözleri: "Türkiye tam anlamıyla iktisadi bir krizin içindedir. Enflasyon en ağır şekliyle hüküm sürmektedir. Köylü aç, perişan. Seçimden sonra devalüasyona gidilip, dolar onbeş liraya çıkarılacaktır. Bu tablo karşısında, devrimci gençlik görevini yapar diye korkuyorlar"

Zaman akıyor ancak değişmeyen şeylerden biri devrimci gençliğin görevini yapacağına olan inançtır.

|Şenol Şentürk. 1996. "Liberallerin Devlet Çıkmazı"
Gelecek: Politika–Bilim–Kültür–Sanat Seçkisi, 1 (3): 23–24.|

Dünya küreselleşme ile birlikte yeni bir paylaşım evresine giriyor. Emperyalist kapitalist blok krizlerden kurtulmak için kendi yararına olan politikaları tüm dünya halklarına dayatıyor. Bu dayatmanın başarılı olması için de onları ideolojik aygıtlarıyla etkilemeye çalışıyor. Okullardan tutun medyasına kadar tüm kanallardan dünya halklarını ideolojik bombardımana tutuyor, yalanlar söylüyor, ideolojik çarpıtmalar yapıyor, zihinleri bulandırıyor. Bunların hepsi statükonun devamını sağlamak için.

Burjuva ideologları şimdi de 1930'lardan 1980'lere kadar, göklere çıkardıkları devleti yerin dibine geçiriyorlar. [David] Ricardo'nun, Adam Smith'in devlet hakkındaki görüşlerini uzun bir unutkanlıktan sonra yeniden gündeme sokuyor; devleti "söndürü"yor, "tarihin sonu"nu getiriyorlar. Ama çelişkiler üzerine kurulu bir üretim biçiminin düşünce adamları olarak hep çıkmazdalar. İşleri çok zor. Çünkü çıkmazlarını gerçekler oluşturuyor.

Liberal Devlet

Liberalizmin ideologları ekonomik hayatın kendine özgün yasaları olduğunu ve bunların serbestçe işlemesi halinde tek tek bireylerin ve bu bireylerin toplamı olarak toplumun çıkarlarının en üst düzeyde gerçekleşeceğini savunurlar. Bunu "görünmeyen el" sağlayacaktır. Dolayısıyla, devlet bu sürece müdahale etmemelidir; devletin işlevleri serbest rekabet koşullarını koruma, adalet, güvenlik, savunma gibi birkaç fonksiyondan ibaret olmalıdır. Devlet ekonomi alanında da kendini bir kapitalistin girmeyeceği alanlarla yani kâr getirmeyen iktisadi faaliyetlerle sınırlamalıdır. Hedef devletin küçülmesi ve iktisadi hayattan alt yapı yatırımları dışında tamamen çekilmesi; bir şiddet tekeli olarak varlığını devam ettirmesidir.

Oysa liberal ideolojinin ortaya konmasından günümüze dek geçen sürede görmekteyiz ki devlet küçülecek yerde tam aksine büyümüş, genişlemiş, ekonomiye müdahaleleri de azalmayıp artmıştır. Zaten devletin ekonomiye müdahalesi kapitalizmin ilk aşamasından, ilkel sermaye birikiminin sağlandığı ilk andan itibaren başlamaktadır.

Kapitalizmi Bugüne Devlet Taşıdı

Kapitalist üretim ilişkilerinin temelinde, üreticilerin üretim araçlarından tamamen kopartılması yatmaktadır. Bu olgu aynı zamanda üreticilerin bağımsız varoluş imkanlarının ortadan kaldırılması ve bunların üretim araçlarını elinde bulunduran kapitaliste muhtaç hale gelmesidir. Yani "ücretli köle" olmasıdır. Bu şekilde bir "özgür emek"in yani emeğinden başka satacak bir şeyi olmayan

insanların yaratılması sermayenin en kritik ve belirleyici işi olmuştur. Sermaye bunu devlet aracılığıyla gerçekleştirmiştir. Devlet feodal yapıların çözülmesi ve köylülerin proleterler haline dönüştürülmesini zor yoluyla, ağır yasalarla gerçekleştirmiştir. Marx bu durumu *Kapital*'de şöyle anlatır:

"Böylece mülklerinden zorla sürülüp çıkarılan ve serseriliğe mahkûm edilen kır nüfusu, korkunç bir terör aracı olarak yararlanılan kanunlar altında kırbaçla dövülmek, kızgın demirle dağlanmak ve her türlü işkence altında inletilmek suretiyle ücretli iş sisteminin zorunlu kıldığı disipline alıştırıldılar" (Aktaran Çoşkun Adalı. 1996. *Marksist Eleştiri*, Kış: 141).

Kapitalizmin doğup yerleşebilmesi ve gelişebilmesi için "özgür emek" yaratılmasının yanında sermaye birikiminin sağlanabilmesi için başka ülkelerin kültür ve zenginliklerinin de sömürülmesi gerekmekteydi. Bu sömürü tabii ki o zamanki koşullarda fetih ve yağmalarla gerçekleşecekti. Burada da başrolde oynayan devlet oldu. Sermaye devlet aracılığıyla sınırları aşıp başka ülkelerin zenginliklerine yöneldi, bu zenginlikleri potasına aktardı. Burada devletin askeri gücü kullanıldı. Örneğin Sanayi Devrimi'ne kadar sanayisinin Batı'dan üstün olduğunu söyleyen Hindistan, İngiliz işgaliyle birlikte sanayileşen İngiltere'nin tarımsal bir kolonisi haline geldi. Bu şeklide güçlü devletleri sayesinde kendisi de güçlenen sermaye dünya hiyerarşisini ta yirminci yüzyılın başlarında belirledi. Bir tarafta erken kapitalistleşmiş hiyerarşinin üst basamaklarındaki devletler ve diğer tarafta kapitalizmle geç tanışmış, hiyerarşinin alt basamaklarındaki devletler. Bunun sonucu: "eşitsiz karşılıklı bağımlılık" temelinde bir ilişki.

Ve artık bu eşitsiz karşılıklı bağımlılık temelindeki ilişki küreselleşme ideolojisiyle birlikte iyice gelişiyor ve gelişiyor. Birkaç emperyalist kapitalist devletin lehine ve insanlığın aleyhine olan bu gelişim ile birlikte sömürü daha da artıyor. Sömürüyü daha da arttırmak isteyen emperyalist–kapitalist blok ulus–devletin uğradığı aşınmayı örtük bir biçimde "devlet bitti" veyahut "tarihin sonu geldi" gibi kullanıyor. Bu ideolojik saptırma ile kapitalizmin sınırları yıktığını, teknolojik gelişmeler sayesinde sınırsız ve devletsiz dolayısıyla barışçıl bir dünyaya doğru yol alındığı yalanını tüm dünya halklarına empoze etmeye çalışıyorlar. Bununla birlikte bağlantılı üç yarar elde ediyorlar. Bunlardan siyasi olanına göre artık devlet bitmiş yani burjuvazinin işçi sınıfı üzerindeki tahakküm aracı ortadan kalkmış olduğuna göre işçi sınıfının devleti ele geçirme ve yok etme mücadelesi için bir neden kalmamıştır. Bunun uzantısı olarak sermaye küreselleştiği, üretim, yatırım gibi karar alma süreçleri devletin dışında, çokuluslu şirketler ve bloklar tarafından belirlendiği için siyasal bir mücadelede devletin merkezi bir unsur olmasına gerek yoktur. Demokrasi için verilecek bir mücadele devlete karşı olmayabilir. Bu iddialara verilecek yanıtta yapılması gereken, ilk önce "devletin gerçekten karar alma süreçlerinin dışında kalıp kalmadığı sorusunu sormak olmalıdır. Devlet gerçekten bu sürecin dışında mıdır? Hayır Devlet

F[ikret] Başkaya'nın deyimiyle "yatırım iklimi"ni elverişli konuma getirmesi ve istediği anlarda sermayeye aktardığı teşviklerle, müdahalelerle, kotalarla hâlâ bu sürecin aktörlerinden biri konumundadır. Ayrıca işçi sınıfı üzerindeki, şiddet tekeli olarak varlığıyla demokrasi mücadelesinin önündeki en büyük engeldir. Devleti karşısına almayan bir "demokrasi" mücadelesinin ne sonuçlar getireceği daha doğrusu getirmeyeceği ortadadır.

İkinci yararı ise geç ve azgelişmiş, karşılıklı bağımlılık ilişkisinde eşitsiz konumda olan ülkelerin kendi toprakları üzerinde siyasal ve ekonomik egemenlik haklarının var olduğu fikrini ortadan kaldırıyor olmasıdır; ülkeler bu anlayışa göre kapılarını dış sermayeye sonuna kadar açmalıdırlar. Bunları söyleyen emperyalist–kapitalist blok söylediklerinin aksine korumacılık yapmakta, kotalar uygulamaktadır. Bunun en çarpıcı örneği 1989'da ABD'nin kendi sermayesinin Japon sermayesine karşı korumak için Japonya'ya çektiği notadır.

Bu ideolojik yalanlarıyla elde etmek istedikleri diğer bir yarar da artık ulusal kurtuluş mücadelelerinin çağdışı olarak kabul edilmesidir. Artık sınırlar ortadan kalktığına göre ulusal bir mücadele vermek burjuva ideologlarına göre geri bir düşüncedir.

Burjuvazi bütün bunlarla kendisi için iki büyük tehlikeyi yani sınıf mücadelesini ve işçi sınıfı önderliğindeki ulusal kurtuluş mücadelelerini ortadan kaldırmaya çalışıyor. Yani bir taşla iki kuş vurmayı amaçlıyor.

Oysa tüm iddiaların aksine devlet hâlâ dimdik ayakta duruyor. Ulus devlet olgusu aşınmış olabilir (ayrıca ulus devlet olgusunun ne kadar aşınmış olduğu da tartışılır. Ulus devlet anlayışını yıkıp bir "Avrupa Devleti" kurduklarını ilan eden AB ülkeleri paranın hangi dilde basılacağı gibi biçimsel bir konuda dahi birbirlerine ters düşmüşlerdir ama tabii ki sonuçta en güçlünün, Almanya'nın dediği olmuş, paranın Almanca basılması kararı alınmıştır); ama aşınan kesinlikle "devlet" değildir. Aksine devlet küreselleşme ideolojisiyle birlikte büyümekte, eskisine kıyasla çok daha yüksek teknolojili, çok daha büyük bir ekonomik ve siyasi karar olma gücüne sahip bir örgütlenme duruma gelmektedir. Bu, *NAFTA*, AB gibi bloklar sayesinde gerçekleşmektedir. Avrupa Birliği'nin bir Avrupa Polisi ve Avrupa Ordusu oluşturma çabaları da devlet olgusunun ortadan kalkmadığını aksine bir üst basamağa tırmandığını göstermektedir.

Sonuç

Günümüzde dünya kapitalist sisteminde çok büyük değişikliklerin olduğu, kapitalist entegrasyonun ilerlediği, çokuluslu ve uluslararası ekonomik birimlerin etkinliğinin arttığı doğrudur. Ancak bütün bunlar emperyalist–kapitalist sistemin temelinde değişiklik yaratmayan gelişmelerdir. Sistemin temel çelişkileri varlığını sürdürmektedir ve kapitalizm var olduğu sürece de sürdürecektir. Bu çelişkilerin devam edebilmesi için devletin varlığı zorunludur. Devletsiz bir

toplum ancak sınıfsız bir dünyada mümkündür. Liberallerin anlamak istemediği olgu budur. Liberaller devletin proleter devrimi yoluyla yıkılmak zorunda olduğunu ve başka herhangi bir yoldan yıkılamayacağını kabul etmelidirler.

| Ali Küçük. 1996. "Öğrenci Hareketleri ve 20 Ekim Eylemi" *Tıbbiyeli*: 8–9.[38] |

Günümüzde, 20 Ekim 1995'te Ankara–Kızılay'da gerçekleştirilen eylemin bize sunduğu verilerle, öğrenci hareketine üzerine bir "durum muhasebesi" yapmak hem son derece yararlı hem de gerekli görünüyor. Amacımız, öğrenci hareketinin geçmiş tecrübelerine ve bugününe bakarak, yakın gelecekte hareket içerisinde ortaya çıkabilecek–birleştirici ya da ayrıştırıcı–olası tartışma noktalarını yakalayabilmektir.

Tezimiz, '80'li yıllardaki öğrenci hareketinin, gerek içerisinde yer aldığı nesnel koşullar, gerekse kendi–bileşenlerinin–eğilimleri nedeniyle bugünden farklılaştığı, dolayısıyla bugünü daha iyi anlayabilmek için artık '90 sonrası öğrenci hareketi"nden bahsedilmesi gerekliliğidir.

20 Ekim eylemi, '90 sonrası öğrenci hareketinin ilk olmasa da en önemli merkezi öğrenci eylemi olmuştur. Eylemin organizasyonunu üstlenen "Üniversite Öğrenci Koordinasyonları", "Ankara Üniversiteleri Öğrenci Koordinasyonu", "İstanbul Üniversiteleri Öğrenci Koordinasyonu" gibi oluşumlar adlarıyla da uyumlu olarak, sınırları ve işleyişi net olarak tanımlanmış "kurumlar" olmayıp, daha çok "birliktelik" andıran yapılardır. Bu yapıların '80'li yılların sonunda kendilerini üniversiteler üzerinde "merkezi irade" olarak ilan eden "Ankara Öğrenci Dernekleri Platformu" (AÖDP), İÖDP, AYÖDER, İYÖDER, İÖDEF gibi yapılanmalardan farklı oldukları gerçeği tespit edilmelidir. Bir merkezi iradeymişçesine propaganda yapan ve kendini dayatan bu yapıların her biri aslında belli bir siyasal eğilimin temsilcisiydiler. Bugünkü "üniversite öğrenci koordinasyonları" ise–bazı siyasal eğilimler daha fazla öne çıkıyor olsa da–farklı eğilimlerin bir arada bulundukları bir oluşum olma özelliğini taşıyor. Bünyesinde farklı eğilimleri barındırıyor olması nedeniyle (en azından şimdilik) kendini dayatma yoluna gitmiyor. Bu önemli bir farklılaşma.

Eylemin hazırlık döneminde öne çıkan çeşitli kampüslerdeki "oluşum", "platform", "cephe" gibi birliktelik tarzları ise, öğrenci hareketinin özellikle 1984–90 dönemi ile önemli bir farklılık arz ediyor. 1984–90 döneminde öğrenci hareketi öğrenci dernekleri (ÖD) mücadelesiyle özdeşleşmişti. Bu durum tek dernekli modelin sıkıntılarını da beraberinde getiriyordu. Bir fakültede ancak tek bir dernek kurulabiliyordu ve o dönem sayıları '80'e varan ÖD'lerin üye bileşiminin tamamına yakını sosyalistlerden oluşuyordu. ÖD'ler yasal da olsa,

---

[38] Yaptığı düzeltmeler ve önerileri için Faruk Ataay'a teşekkür ederiz [AY].

fiili de olsa belli bir tüzüğe ve belli bir işleyişe sahiptiler. Sınırları ve işleyişi net olarak çizilmiş kurumsal yapılardı. Ancak, kurumsallaşma öğrenci hareketinin tıkanıklığını aşmasına yetmiyordu! Çünkü ufuklar ÖD'ler ve ÖD'lerde yürütülecek ekonomik– demokratik–akademik mücadele ile sınırlıydı. Günümüzde "oluşum", "platform", "cephe", "birlik" gibi bir arada duruşların varlığı, ÖD'lerin tasfiyesi anlamına gelmiyor, ancak öğrenci hareketinin, üniversitelerde sosyalistlerin örgütledikleri siyasi faaliyetlerin, ÖD'ler dışına taştığını gösteriyor. Özellikle 20 Ekim eylemi dikkate alındığında ÖD'lerin geri plana düştüğünü görmek gerekiyor. Önceleri sınırları net olarak çizilmiş ÖD'ler öğrenci hareketine hâkimken, gelinen noktada farklı eğilimlerin birarada bulunduğu bazı amorf yapılar da hareket içerisinde ortaya çıkmışlardır. Bu da önemli bir farklılaşmadır.

Öğrenci hareketi içerisinde, üzerinde durulması gereken bir başka önemli sorun, 1987–90 döneminde yükselen emek mücadelelerinin yarattığı rahatlığın da etkisiyle, sol içi rekabetin ve grup çıkarlarının günümüze göre daha kolay körüklendiği yıllardı. Solun uzunca bir "dibe vurmuşluk" hali yaşadığı ve çok farklı geleneklerin bile birlikte partileşme yoluna gittikleri günümüzde artık öğrenci hareketi içerisinde yer alan sosyalist siyasi eğilimler hem kendilerine hem de Türkiye'ye bakarak şunu görmüş olmalıdırlar: Farklı siyasi eğilimlerin varlığı doğaldır ancak bu farklı eğilimlerden herhangi birinin daha fazla öne çıkması, sosyalist mücadelenin bir bütün olarak yükseldiği ve sosyalizmin meşruiyetinin arttığı koşullarda mümkün olabilecektir. Bugün sol grupların birbirlerine karşı "daha itinalı" davranmaları gerekliliği de düne göre artmıştır. Farklı grupların birarada bulundukları, belli ilkeler çerçevesinde birlikte hareket ettikleri oluşumlar bu açıdan anlamlıdır. Özellikle aynı kampüs içerisinde yer alan öğrenci gruplarının (kendi siyasi çalışmaları ve çalışma hakları saklı tutulmak kaydıyla) bazı asgari müşterekler üzerinden bir araya gelmeleri yararlı hatta zaman zaman bir zorunluluk olabilir: Paralı eğitime karşı mücadele, üniversitelerde güvenlik birimleri oluşturulmasına karşı mücadele, anti–faşist mücadele vs. gibi.

'90'lı yılların önemli bir özelliği, '80'li yıllarda burjuvazinin yürüttüğü yoğun ideolojik bombardımanın sonuçlarının ortaya çıkmış olmasıdır. Bir başka deyişle, '90 sonrası dönem burjuvazinin ideolojik hegemonyasının netleştiği yıllar olmuştur. Hep söyleye geldiğimiz "Üniversitenin daha çok ideoloji kullanarak işlediği" ve "Egemen sınıfların üniversiteye özel bir önem atfettiği" tezlerimiz de düşünüldüğünde, bugün öğrenci hareketinin bu ideolojik hegemonya ve bu ideolojik hegemonyanın kırılması sorununu daha ciddiye alması gerekliliği ortadadır. Öğrenci hareketinin ideolojik mücadeleyi yeterince ciddiye almaması hareket içerisinde yer alan siyasi grupların üniversiteyi yanlış tahlil etmelerinin ya da üniversitenin özgünlüğünü anlamak gibi bir sorunlarının

olmayışının sonucudur. '80 öncesi devasa boyutlara ulaşan öğrenci hareketinin akademik–demokratik mücadele anlayışıyla '80 sonrasında–özellikle de '87 Nisan eylemleri ertesinde–mücadeleyi yükseltmeye çalışmak, tarihi tekerrür ettirmeye çalışmak gibi bir şeydi ve solun geniş kesimlerinin yaşanan "ideolojik hegemonya" sürecini anlamamış olmalarıyla yakından ilgiliydi. (Bundan 6–7 yıl önce ideolojik mücadeleden bahsedenler kolaylıkla "Yeni Solcu" damgası yiyorlardı. Bugün gelinen noktada "egemen ideoloji"den ve bunun kırılması gerekliliğinden sıkça bahsediliyor ve Yeni Sol'dan alıntılar sol yayınlar içerisinde daha rahat yer alıyor.)

Üniversite, bizlerin, kapitalist üretim ilişkileri içerisinde ortaya çıkan temel sınıfsal çelişkinin doğrudan içerisinde yer aldığı bir mekân değildir. İşte üniversitenin özgünlüğü buradadır. Üniversite, kapitalist üretim ilişkileri içerisinde "gelecekte" nerede yer alacağımızın, sınıflar mücadelesinde "gelecekte" nasıl taraf olacağımızın belirlendiği mekân olmaktadır. Bu çerçevede, üniversiteler bir gelecek kurgusu ile işlemektedir. Bizler, üniversitede, salt mesleki–teknik bilgiler edinmiyor, bu bilgileri de saran, ancak onun da ötesine geçen, amfide, yurtta, kantinde, hastanede ve hatta sokakta egemen ideoloji ile temas etmekteyiz. Nitekim, 1990–95 döneminde üniversitelerde solun geniş kesimleri akademik–demokratik sorunları dile getirdiklerinde (ki gerçekten sorunların fazlasıyla kendini hissettirdiği bir dönemdir) yanlarında hiçbir (sosyalist olmayan) öğrenci bulamazken, aynı dönemde sınıfsal kökeni her ne olursa olsun üniversitelilerin büyük çoğunluğunda hakim olan sınıf atlama motivasyonu ancak, egemen ideolojinin üniversiteyi kuşatması ve sonuçta başarıya ulaşmasıyla açıklanabilir. Elbette bu egemen ideolojinin karşısına, kendi bütünlüklü "eşitlik ve özgürlük" ideolojimizi dikmeyip, akademik–demokratik sorunlara duyarlılıklar üzerinden politika yapmaya kalkışınca sonuç hüsran oluyor. Zira, öğrenci hareketi içerisinde yer alanlar, önce akademik–demokratik sorunlara duyarlı hale gelip sonra devrimci/sosyalist olmuş değillerdir. Önce devrimci / sosyalist olmuşlar sonra akademik–demokratik sorunlara duyarlılık kazanmışlardır.

Bugün ekonomik–demokratik–akademik sorunlarımız içerisinde sayabileceğimiz "eğitimin paralılaştırılması" üzerinden yürütülen kampanyanın ve gerçekleştirilen merkezi eylemin bir miktar karşılık buluyor görünmesi "ekonomik–akademik–demokratik sorunlarımız üzerinden kitlelerin politize edilmesi ve mücadeleye kazandırılması" tezinin geçerliliğini koruduğu anlamına gelmiyor. Öğrenci hareketinin yaşadığı durgunluğun, bu tezle aşabileceğinin ortaya çıktığı anlamına da gelmiyor. Üniversiteli sosyalistler, siyasi faaliyet yürütmek ve karşılık bulabilmek için bugün olduğu gibi "bazı sorunlar nedeniyle bıçağın kemiğe dayandığı" zamanı mı bekleyecekler? Yoksa her dönemde, üniversite yaşamının her karesinde kendi eşitlik – özgürlük sistematiğimizle egemen ideoloji karşısına

çıkarak biz varız mı diyeceğiz? Ufkumuzu öğrenci sorunlarıyla sınırlayarak sosyalist ideolojiye haksızlık etmeyelim ...

Ancak, bu sözler de yanlış anlaşılmamalıdır: Üniversitede karşılaşılan sorunları elbette öncelikle sosyalistler göğüsleyecektir, göğüslemelidir de. Yapılması gereken, salt öğrenci sorunlarıyla sınırlı kalmak yerine, sorunları ek siyasal kavramsallaştırmalarla ortaya koyabilmektir. Öğrenci dergileri çıkarılması, amfi toplantıları, söyleşiler, kantinde forum, bahçede kuşlama, yurtta sohbet, hastanede devrimci tavrı, ilişkilerde samimiyet ve dürüstlük, kulüplerde, topluluklarda yürütülen çalışmalar, sanat tartışmaları, müzik dinletileri, paneller vb. tüm bunlar eşitlik–özgürlük sistematiğimizi üniversite yaşamının her alanında yeniden üretmemize ve egemen ideolojiyi geriletmemize yarayacaktır. Böylece, neoliberalizmin dayattığı depolitizasyon kırılacak, üniversitelerin atmosferi siyasallaşacaktır.

20 Ekim 1995 eylemine iki–üç bin kişinin katılması, öngörülen eylem programının gerçekleştirilebilmiş olması ve bunlara ek olarak eylemin medyada az çok yer alması mutlaka öğrenci hareketine moral katkılardır. Ancak, bütün bunlara rağmen bu eyleme sahip olduğundan daha fazla anlam yüklenmemelidir. "Ferman Devletinse Üniversiteler Bizimdir" sloganıyla paralı eğitime karşı yürütülen kampanya İstanbul'da belli bir çevrede başlamış, kampanyanın son çeyreğinde İstanbul'da ve diğer illerde duyurulmuştur. Edindiğimiz izlenim, bir öğrenci grubunun böylesi bir kampanyaya giriştiği, diğer öğrenci gruplarının da kampanyaya son aşamada dahil olduklarıdır. Eylem öncesinde İstanbul ve Ankara'da bazı kampüsler dışında kampanya yaygınlaştırılamamıştır. Yerelliklerin birçoğunda doğru dürüst bir çalışma yapılmamış olması, merkezi eylemin ön plana çıkartılması, eylem sürecine bakıldığında eleştiri / özeleştiri mekânizmasının işletilmesi gerekli iki önemli tespittir.

Öğrenci hareketinin kendi yerelliklerindeki tıkanıklığını aşabilmek amacıyla merkezileşmeye ve merkezin kurumsallaşmasına öncelik veren kesimlere, merkezileşmenin ve kurumsallaşmanın her derde deva olmadığını anımsatmak zorundayız. Önerimiz: (1) üniversite öğrenci koordinasyonlarının faaliyetlerine devam etmesi, (2) öğrenci hareketi içerisinde "azami iletişim" sağlamayı amaç edinmesi, (3) asgari müştereklerin ifadesi olan etkinlikleri organize etmesidir. Bu çerçevede koordinasyonlara "oluşum", "platform", "cephe", "birlik" gibi yapılardan, öğrenci derneklerinden, siyasi öğrenci gruplarından isteyenler temsilci bazında katılmalı, kampüsler arası iletişimi sağlamak amacıyla biriktikçe çıkan bir haber bülteni öncelikle gündeme alınmalıdır. Kurumsallaşma tartışması ise şimdilik ertelenmelidir. Zira, gerçek bir kitleselleşmeye ulaşmadan girişilecek merkezileşme ve kurumsallaşmanın tabanının boşta kalacağı ve amaçlarına ulaşamayacağını görmek çok zor olmamalıdır.

Bilakis, kendi yerelliklerinde, kendi emekleriyle herhangi bir siyasi etkinlik / varlık gösteremeyen kimi grupların, merkezi eyleme (ve merkezileşmeye) ağırlık vermelerindeki sorunlu durumu görmek gerekiyor. Yerel çalışmaların bu yüzden önemsenmesi gerekiyor. İki–üç bin kişiyi birarada görüp kitleselleşme rüyaları görmeye başlamak, varlığını sürdürmekte olan sorunların görmezden gelinmesi anlamına gelmektedir. Oysa, uzun soluklu bir kitleselleşmenin ve merkezileşmenin olmazsa olmaz koşulu, yerellerde yürütülecek etkin siyasi faaliyet ve yakalanacak dinamizmdir. Bizlerin yerelliklerde yapılan çalışmalarda yaptığı vurgu ekonomik–akademik–demokratik sorunlara ve kitleselleşmeye değil, üniversitede ideolojik mücadeleye ve üniversitenin siyasallaştırılmasınadır. Kitlesellik zaten ardından gelecektir.

20 Ekim eyleminin meşruiyeti de başlı başına bir tartışma konusu. Sermayenin topyekun saldırısı neticesinde meydanları doldurarak Kızılay'ı fiilen miting alanı haline getiren kamu emekçileri ve işçilere bir de öğrencilerin katılması doğal karşılanmıştır. Uzunca bir dönem marjinal kalan ve devletin zoruna tek başına karşı koymak zorunda kalan öğrenciler, toplumsal muhalefetle buluşmanın verdiği destekle rahatlamışlardır. Eğitim–Sen, İHD, Kamu Çalışanları Sendikaları, Çağdaş Hukukçular Derneği, TMMOB gibi kitle örgütlerinden gelen destek de eylemin meşruiyetine ciddi bir katkıda bulunmuştur.

20 Ekim'in hatalarını tekrarlamadan meydanlarda buluşmak üzere.

♫ PARALI EĞİTİME HAYIR !
TİCARETHANE DEĞİL ÜNİVERSİTE !
YAŞASIN EŞİTLİK ÖZGÜRLÜK KARDEŞLİK ! ♫

Nafiz Demircan. 1996. "YÖK Yok Edilinceye Kadar"
***Devrimci Gençlik:* 21.**

Son bir yıl içerisinde üniversiteye dair yeni yasa önerilerinin ortalığı kapladığı, değişim rüzgarlarının umut tazelediği bir dönemde bir 6 Kasım'ı daha arkamızda bıraktık. 12 Eylül düzeninin en uzun erimli uygulaması ünvanına sahip olan bu kurum, üniversitenin içinden ve toplumun değişik kesimlerinden gelen yoğun muhalefete karşın, belirli dönemlerde yapılan ufak revizyonlarla varlığını sürdürüyor.

Seçim dönemlerinde siyasal partilerin en popüler vaatleri arasında yeralan, iktidarların belirli dönemlerde yoğunlaşan muhalefet karşısında sıkıştıkları anlarda kollarını sıvadıkları üniversite reformu konusunda yıllardır en ufak bir ilerleme kaydedilebilmiş değil. Tüm kesimler tarafından eleştiriye uğrayan YÖK'ün bir türlü bertaraf edilememesinin sebebi, kurumun kendisini ayakta tutma ve devamlılığını sağlayabilme becerisi değil elbette. Hele ki kurumun şu

anki başkanı tarafından bile, değişikliğe uğraması için yasa önerisi sunulmuşsa...

YÖK'ün Günümüzdeki Konumu

Toplumun farklı kesimlerinde YÖK aleyhine oluşan görüş mutabakatına rağmen YÖK'ün tüm toplumla dalga geçercesine iktidarını sürmesinin ana gerekçesi, varılan mutabakatın gerekçelerinin çok farklı olmasında yatıyor. Her kesimin farklı beklenti içerisinde bulunduğu üniversite kurumunda, YÖK mevcut dengelerin arasında kendisini ayakta tutacak boşlukları bulabiliyor ve asıl rengini aldığı üniversitenin toplumla kurduğu ilişkide yoğun bir denetim mekânizması olma özelliğini halen oldukça başarılı bir şekilde yürütüyor. Ancak gelişen üretim sürecinde bilginin aldığı ayrıcalıklı konum, sermaye çevrelerinin üniversitelere farklı bir gözle bakmalarını da beraberinde getiriyor. Eğitimin kara dönüştürülecek bir yatırım alanı örgütlenmeye başlanması beklentilerinin bir farklı yönünü daha oluşturuyor. YÖK'ün statik, bürokratik ve yalnızca güvenlik amaçlı fonksiyonu yetersiz görülüyor ve üniversitenin kendi çıkarlarına uygun bir işleve de sahip olması yönünde talepler beliriyor.

Devletin üniversiteye bakışında ise "ülkenin bölünmez bütünlüğü" ve "devletin bekası" anlayışı halen belirleyici olmakla beraber, YÖK'ün kaybolan "kredibilitesi" kurumun yaşamını sürdürebilmesinin önündeki engellerden birisini oluşturuyor.

Üniversitelerde ve toplumun diğer kesimlerinde halen özgür bir üniversiteyi talep eden–yaratmaya çalışan devrimci ve demokratların varlığı ve bu çabanın üniversitelerden gelişip toplumun diğer kesimlerine yansıyacak bir toplumsal muhalefet tehlikesi içermesi YÖK'ü hâlâ bir ölçüde değerli kılıyor.

Üniversiteye Saldırının Mihenk Taşı: YÖK

1982 Anayasası'nın üniversiteye uyarlanmış hali olan bu kanun, üniversitelerin idari, teknik tüm konularında merkezileştirilmesini ve devletin yürütme erkine tamamıyla bağımlı hale gelmesi anlamını taşıyordu. Üniversite düzenindeki değişikliğin hukuki çatısını oluşturan YÖK, bilim temeline sahip olmayan siyasi normlarla yapılanmış ve "zor" temelinde örgütlenmişti.

Üniversiteden dışarıdan yapılan ve siyasi gerekçeler taşıyan bu müdahaleler kısa sürede karşılığını buldu. Üniversite kurumlarının işleyişlerindeki nispi oranda da olsa mevcut olan özyönetim organları dağıtıldı ve üniversitede emir–kumanda işleyişi başlatıldı. Seçme ve seçilme yöntemiyle bir ölçüde hayat bulan kurum içi demokrasi, atanma yönteminin getirilmesi ile tasfiye edilmiş oldu. Bürokrasi ve denetim mekânizmaları öylesine geliştirildi ki öğretim üyelerinin okutmak istedikleri seçme dersler için bile, çok uzun süren işlemlerden ve sıkı bir kontrol ağı sonrasında onay alınır hale geldi.

YÖK'le beraber üniversiteye yöneltilen saldırının ilk icraatı, kurum içinde hızlı bir "temizlik" kampanyası başlatmak oldu. Birçok öğretim üyesi YÖK'ün ünlü 1402. Maddesi gereği üniversitelerden uzaklaştırıldı, birçok öğretim üyesi de kendi istekleri ile istifa ettiler. Anayasa'daki 141. ve 142. Maddelerin gereği üniversiteye uyarlanmış hali olan bu madde, öğretim üyelerini sindirmenin ve denetim altına almanın aracı olarak kullanıldı. Bu maddenin uygulanması sonucu 465 öğretim üyesi ve 790 öğretim görevlisi üniversiteden uzaklaştırılmış oldu. Bu yolla boşalan eğitim kadrosu ise yukarıdan aşağıya yapılan atamalar ve usulsüz akademik yükseltmelerle dolduruldu. Uluslararası çalışmaları olmayan kişiler öğretim üyesi yapılırken, çalıntı tezler hazırlayanlara akademik ünvanlar dağıtıldı. Böylece YÖK, kurum içinde "emir kulu" olan cübbeli kölelerini yarattı.

12 Eylül döneminin ve YÖK'ün en büyük kurbanı ise öğrenciler oldu. Daha YÖK uygulamaya geçmeden askeri operasyonlarla işgal edilen üniversitelerde, toplu gözaltılar ve tutuklamalar yaşanırken, eğitim kurumları birer karakola dönüştürüldü. YÖK'ün yaşama geçmesi ile birlikte üniversitelerdeki kolluk güçlerinin varlığı resmi mevzuat kazanmış oldu. "Toplama kampı" mantığıyla düzenlenen tüzükler, genelgeler ve disiplin yönetmelikleriyle öğrencilerin günlük yaşantıları dahi kısıtlamalara tabi tutuldu. Tek tip öğrenci yaratmak amaçlı hazırlanan kılık–kıyafet yönetmeliklerinden, resmi ideolojinin pompaladığı ders müfredatlarına, örgütlenme ve ifade özgürlüklerini engelleyen disiplin yönetmeliklerinden, öğrencileri eleme mantığıyla hazırlanan sınav sistemine kadar bilim dışı tüm uygulamalar "zor" yöntemiyle yaşama geçirildi. Tüm bu uygulamalar sonucu 50.000 öğrenci üniversiteden uzaklaştırıldı.

YÖK ve Üniversitelerin Bugünü

YÖK'ün üniversitelerde yarattığı bu tahribatın, devletin eğitim politikalarıyla desteklenmesi sonucu bu kurumun yaşadığı değer yitimi günümüzde hat safhaya ulaştı. Eğitime ayrılan payın her yıl istikrarlı olarak düşürülmesi (1995 verilerine göre toplam bütçe içinden % 3.3), bunun üzerine "her ile bir üniversite, her ilçeye yüksekokul" mantığıyla sayının sürekli arttırılması, eğitime dair üretilen "popüler" politikaların bir ürünü iken diğer taraftan eğitimin devlet bütçesine ağır bir yük olduğu iddialarını geliştirerek özelleştirme uygulamalarının önünü açmak niyetini de içinde barındırıyor. Toplumda gelir seviyesi yüksek bir kesim için, devletin karşılayamadığı kaliteli eğitimi farklı yerlerde arama eğilimi yaratılırken, gelir seviyesi düşük geniş bir kesim içinde ya hiç okula gitmemek ya da insanların "işsizim" diyeceğine "öğrenciyim" dedikleri kalitesiz–ancak yine de belirli bir ücret ödedikleri–eğitim almak dışında bir olanakları olmayan bir düzen oluşturuluyor.

Ve günümüzde üniversitelerin bulunduğu bu konumda, dünyada bilgi üretimine katkısı her yıl gerileyip, kıtlık yaşayan ülkelerin seviyesine düşen, ülke

içinde toplumla bağları kopmuş, bilgi ve sorumluluk sahibi olmayan bireylerin yetiştirildiği, öğretim üyelerinin ülke gerçeğinden uzak olduğu, ülkenin sorunlarına çözüm üretemeyen bir kurumla karşı karşıyayız.

Ve yine şu çok açık ki bu sonuçlara sebep olan politikalar yanlış tercihlerin sonucu değildir. Egemen güçlerin üniversiteye giriştiği bir saldırı 15 yıldan bu yana gözler önünde yaşanırken, üniversitenin gerçek sahiplerinin bu saldırıyı bertaraf edemedikler diğer bir gerçektir.

Öğrenci Gençlik ve YÖK

YÖK'ün, ilk dönemlerinde sırtını yasladığı askeri yönetimden aldığı güçle, tavizsiz sürdüğü uygulamalarının bir kısmı, rejimin sivil maskeye bürünmesiyle beraber, öğrencilerin meşru haklarını ve özgürlüklerini fiili olarak kazanmaları ile ortadan kalktı.

Öğrenci gençliğin verdiği mücadelenin en önemli sonucu YÖK'ün tüm toplum gözünde hiçbir meşruluğunun kalmaması oldu, fakat şu ana kadar YÖK'ü ortadan kaldırabilecek toplumsal güce ve muhalefete erişilemedi.

Bu gün hâlâ üniversitelerin rengini belirleyen YÖK uygulamaları sürdürülmektedir. 1981'de yürürlüğe giren kanun, günümüze kadar birçok değişikliğe uğramış, belli revizyonlara tabi tutulmuş olsa da, YÖK'ün ruhunda varolan ana öğeler kanunun içeriğine egemen ...

Gelişen Öğrenci Hareketi ve YÖK

Günümüzde kapitalizmin geldiği noktada, bilginin üretim ilişkilerinde aldığı rolün genişlemesi, kamusal alanların kapitalizmin işleyiş kurallarına dahil edilmesi vb. gelişmelerle, YÖK'ün egemen sınıfların üniversiteden beklentilerinin karşılayamaması ve bu doğrultuda üniversite kurumlarının yeniden yapılandırılmak istenmesi, yeni gelişen öğrenci hareketi için de belirleyici olmaktadır. Bu gelişmeler öğrenci muhalefetinin politik hattının, söylem ve içeriklerinin kapsamını genişletmekte, hareketin gelişmesinin önünü açmaktadır. YÖK'ün üniversitelerde yarattığı tahribat sonucu oluşan kalitesiz eğitim ve üniversitelerin devletin bütçesine yük olması iddiaları ile özel üniversitelerin kurulması ve devlet üniversitelerinin özelleştirilmesi uygulamaları sermaye tarafından meşrulaştırılmak isteniyor. Halkın çıkarı ve yoksul çocuklarının eğitim hakkı açısından birbirinin çözümü olmayan bu mevcut durum ve sermayenin dayatması alternatifi zincirinin kırılması üniversite gençliğinin önünde en büyük görev olarak durmaktadır.

Üniversite gençliğinin ve geniş halk kesimlerinin, sermayenin bu dayatmaları karşısında kendi çözümlerini üretmesi, üniversitede özerk demokratik modeli, toplumsal yaşamda parasız eğitim–parasız sağlık uygulamalarının yaşama

geçirilmesi için mücadele etmesi "cahil ve sağlıksız" bir "yığın" olmamanın önündeki tek yol olmaktadır.

| Naci Demir. 1996. "Mücadelenin Unutulmuş Alanı: Yurtlar" *Devrimci Gençlik*, 21. |

Üniversiter yaşamın vazgeçilmez bileşenlerinden birisi olan yurtlar çok yönlü olarak incelenmesi ve Demokratik Öğrenci Hareketi'nin sacayaklarından birisi olarak konumlandırılması gereken bir alandır. Fakat şimdiye kadar üniversiter yaşamın topyekün değiştirilmesi–demokratikleştirilmesi iddiasını taşıyan Demokratik Öğrenci Hareketi tarafından ihmal edilmiştir.

Yurtlar en basit tanımıyla ülkenin dört bir yanından gelen ve farklı sosyal–etnik–kültürel kökenlere sahip binlerce öğrencinin barındığı alanlardır. Aynı zamanda ortak kullanım alanlarının fazlalığı ve zamanın büyük çoğunluğunun buralarda geçiriliyor olmasından dolayı da yaşamın ortaklaştırılmasının ve yeniden üretiminin en üst düzeyde olduğu yerlerden birisidir.

Yurt birçok öğrenci için sadece geceleri kalınan bir yer değil, bir yaşam alanıdır. Maddi sıkıntılar vs.den dolayı da öğrencinin zamanının büyük çoğunluğu yurtlarda geçmektedir. Bu nedenle yurtta yaşanan en küçük bir sorun–değişiklik öğrencinin yaşamını doğrudan etkilemektedir. Üniversitesini sahiplenmeyen, sorunlarının çözümü için çaba göstermeyen öğrenci, yurdunu sahiplenmekte ve çözümden uzak da olsa tepkisini göstermektedir.

Yurtta kalan öğrenciler ailelerinden ayrı olmaları sonucu yaşamları üzerinde daha fazla söz sahibidirler. Birçok öğrencide görülen "olaylara karışırsam ailem ne der?" korkusu bu insanlarda daha geri plandadır. Ailesine hesap verme–verememe endişesi geri planda kaldığından yurt öğrencisinin politikleşmesi–militanlaşması daha kısa sürede olmaktadır.

Sorunlar Yumağı Yurtlar

Bugün, Yurt–Kur ve üniversite yurtları tam anlamıyla bir sorun yumağıdır. Maddi yetersizliklerden yönetmeliklere, cinsiyet ayrımından gerici–faşist kadrolaşmaya bütün bu sorunlar öğrencinin hayatını doğrudan etkilemektedir. Yurtların maddi olanaklarının yetersizliği öğrencinin hayatını çekilmez hale getirmektedir. Temizlik sorunu, kantin sorunu, banyo sorunu, ders çalışma sorunu saymakla bitmeyecek bu sorunlara bir de yönetmelikler ve idarenin uygulamalarından kaynaklananlar eklenince yurt öğrencisinin yaşantısının nasıl bir kıskacın içinde olduğu görülecektir.

Şimdiye kadar değiştirilmesi için fazla bir çabanın gösterilmediği yurt yönetmelikleri ve idarenin uygulamaları aslında sistemin üniversite gençliğine bakışının bir göstergesidir. Bu yönetmelikler sistem için daima tehdit oluşturan üniversite gençliğinin kontrol altında tutulması–sindirilmesi için milli eğitim

politikaları doğrultusunda biraz da acemice hazırlanmış baskı araçlarıdır. Yüzlerce gencin aynı sorunları yaşadığı ve ortak bir kültürü yarattıkları bu alanları kontrol altında tutmak için hazırlanmış bu yönetmelikler, tamamına yakını faşistlerden oluşan idareler tarafından hayata geçirilmektedirler. Devlet faşistlerden oluşan idare tercihi ile bu baskı araçlarının tavizsiz uygulanmasını garantiye almak istemesidir. Bu yönetmelikler gerçekten de öğrenciyi insani ilişkilerden günlük hayatını planlamasına kadar her alanda kısıtlayacak biçimdedir ve en küçük bir kural ihlalinde yurttan atılmaya varan cezalarla öğrencinin hayatının üzerine bir karabasan gibi çökmektedir.

Kız öğrenciler aleyhine işleyen cinsiyet ayrımı ise başlı başına yurt yönetmeliklerinin gerici yönünün bir göstergesidir. Erkek yurtlarında gece giriş saati 23.00 iken kız yurtlarında 21.00 (bazen 20.00) dır. Erkek yurtlarında bu kurala genelde uyulmazken, kız yurtlarında gece gelmemenin (hatta geç gelmenin) cezası uyarı–kınama bazen de yurttan atılma olmaktadır. Böyle bir uygulamayla bütün kız öğrencilere potansiyel fahişe gözüyle bakılmakta ve idare namus bekçiliğine soyunmaktadır. Bu durum kuşkusuz devletin (ve devlet içindeki gerici unsurların) kadına bakışının en somut göstergelerinden birisidir.

Yurtlarda Özelleştirme

Sistemin eğitimi paralılaştırma ve insanları sosyal güvencesiz bırakma politikaları –doğal olarak–yurtlara da yansımaktadır. Kantinlerin, yemekhanelerin ve temizlik işlerinin özel şirketler tarafından yürütülmesi, yurtlarda de bu yolda atılan ilk adımdır. Yemek yardımı adı altında yapılan katkılar her yıl daha da komik miktarlara gerilemektedir. Yurt–Kur yurtlarında kayıt sırasında alınan depozitolar her yıl arttırılmakta ve eski kayıt öğrencilerden her yıl bir önce ki sene ile o sene arasındaki fark tekrar alınmaktadır. Hiçbir mantıklı gerekçesi olmayan bu uygulama halen sürmektedir. Dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise bu yıl harçlar % 50 (ek zamlarla % 80) arttırılırken yurt ücretleri de % 100 arttırılmıştır. Devlet, geçen yıl yükselen öğrenci hareketinin geri planda bıraktığı yurtlarda bulduğu boşluğu değerlendirmekte tereddüt etmemiştir. Yurt özelleştirmesinin diğer ayağını ise özel yurtlar oluşturmaktadır. Bu yurtların genel özelliği, kar amacından çok propagandatif ve kitle kazanmak için yapılmalarıdır.

Gerici Faşist Kadrolaşma

Yurtlar örgütlenmek açısından en ideal alanlardan birisidir. Bunun farkında olan gericiler ve faşistler maalesef bu imkanı devrimcilerden daha iyi kullanmaktadırlar. Özellikle gerici örgütlenmenin nasıl bu kadar başarılı olduğu incelenip ders çıkarılması gereken bir konudur. Gericiler yurdun bir yaşam alanı olduğunun bilinciyle örgütlenmektedirler. Ve propagandalarını, yaşamlarını en

ideal şekilde (dini standartlara göre) örgütleyerek yapmaktadırlar. Yurt gibi bir ortak yaşam alanının kafalarındaki toplumsal projeyi–şeriatı–bugünden kurmak için uygunluğunun bilinciyle örgütlenmektedirler. Politik mücadele aynı zamanda bir mevzi kazanma savaşıdır ve gericiler doğal mevzileri olan mescitleri çok iyi kullanmaktadırlar. Aslında bu çalışma tarzı, tam da devrimcilerin yapması gerekenlerden oluşmaktadır. Yurtlarda, devrimciliğin ve devrimci ahlakın ne olduğu, devrimci bir yaşamın nasıl örgütleneceği her şeyimizle diğer öğrencilere göstermeliyiz.

Gerici örgütlenmenin bir diğer boyutu ise özel yurtlardır. Şu anda Türkiye'deki özel yurtların büyük çoğunluğu gericiler tarafından açılmıştır. Buralarda, özellikle birinci sınıf öğrencileri bizzat şeriat kuralları uygulanarak kadrolaştırılmaktadır.

Faşistler ise genellikle kafa–kol ilişkileri ve himayecilik anlayışıyla örgütlenmektedirler. Her ne kadar metropollerde bir varlık gösteremeseler de taşrada devrimciler ve diğer öğrenciler üzerinde ciddi bir baskı oluşturmaktadırlar. Fakat özverili çalışmalar faşist örgütlenmenin kırılabileceğini göstermiştir.

Bütün bu özellikleriyle kitle çalışması yapmak için geniş olanaklar sunmasına rağmen öğrenci hareketinin yükselme döneminde yurtlarda birkaç istisna dışında ciddi bir çalışma yapılmamıştır. Yapılan çalışmalar da birebir ilişkilerde "adam devşirme" den öteye geçememiştir. Çeşitli nedenlerden dolayı devrimciler yurtta kalmayı tercih etmemişler, buldukları ilk fırsatta yurttan ayrılmışlardır. Alana ve genele yönelik politikalar üretilememiştir.

Yurtlar ve Gençlik Mücadelesi

Demokratik öğrenci hareketinin uzunca bir dönem boş bıraktığı yurtların, bir mücadele ve alternatif bir yaşam alanı olarak örgütlenmesi gençlik mücadelesinin önünde durmaktadır. Bu yüzden yurtlar, Demokratik Öğrenci Hareketi açısından ikili öneme sahiptir. Bunlardan birincisi yurtlarda yapılacak kitle çalışmasıdır. Öğrencileri, sorunları üzerinden cephesel örgütlülükler düzeyinde bir araya getirmek devrimcilerin önüne koyması gereken ilk hedef olmalıdır. Öğrencilere yönetimde söz–karar hakkı tanınması ve yurt yönetmeliklerinin demokratikleştirilmesi için mücadele edecek bu yapılar, tüm öğrencileri kapsayacak özyönetim kurumlarını yaratmayı, daha hareketin başlangıcında önüne konulmalıdır. Yurtlarda varolan, gericilerin ve faşistlerin elinde bulunan yurt öğrenci temsilcilikleri, bu anlayış çerçevesinde değerlendirilmelidir. Gerek seçimler dönemi ve gerekse temsilcilikler, bütün gerici–faşist kadrolaşmaya rağmen kullanılması gerekli ve ilk akla gelen çalışmalardır. Yurt kışlasına karşı, yönetmeliklerin demokratikleşmesi için bir isyanın başlatılması ise yurt çalışmasının en önemli gündemini oluşturmalıdır. Yine yurtlardaki özelleştirme biçimlerinin teşhiri, yurtlar mücadelesi açısından ayrı bir öneme sahiptir.

Yurt mücadelesi sadece yurt sınırları içerisinde yapılacak ve başarıya ulaşacak bir mücadele değildir. Kuşkusuz çalışmanın birincil elden yürütücüleri yurtta kalan öğrenciler olacaktır. Ancak yurtlara ait talepler ve sorunlar tüm öğrenci gençlik mücadelesi tarafından sahiplenilerek başarı elde edilebilir. Bu yüzden demokratik öğrenci hareketinin talepleri de katmak gerekmektedir.

İkincisi yurtlarda alternatif bir yaşamın örgütlenmesidir. Yurtların özellikleri, bu alternatif yaşamın başarılmasının olanaklarını vermektedir. Yurtlara gelen öğrencilerin farklı sosyal–kültürel–etnik özelliklere sahip olması bu özelliklerin tek bir potada eritilip alternatif bir kültürün yaratılması olanağını arttırmaktadır. Böylesi kozmopolit bir yapıya sahip olan yurtlar, bu özelliğiyle toplumsal barışın ve halkların kardeşliği olgusunun bugünden hayata geçirilmesinde pilot bölgeler olarak karşımızda durmaktadır. Yurtların bir yaşam alanı olması, yurtlarda ayrı bir dayanışma ve arkadaşlık bağı oluşturmaktadır. Bu bağın alternatif bir ilişki bütünlüğü içerisinde ve ona katkı sunacak şekilde yaratılması gerekmektedir. Yurt yaşam alanında kültürel ve sportif faaliyetler; birliktelik ve ortak üretimin coşkusunu yaratacağından dolayı özel olarak ele alınmalıdır. Çünkü bu alanda bütünlüklü alternatif bir kültürün varedilmesi ancak yaşamın her ilişkisinde alternatif yaratarak mümkündür.

Sonuç

Yurtlar, demokratik öğrenci hareketi açısından olmazsa olmaz çalışmalardan birisidir. Bu çalışmanın geliştirilmesi ve taleplerinin yaratılması gençlik mücadelesine ayrı bir ivme ve hız kazandıracaktır. Yurtlardaki çalışmanın varedilmesi ve politikalarının oluşturulması devrimcilere ayrı bir sorumluluk daha yüklemektedir. Bu adımların fazla zaman geçmeden atılması demokratik öğrenci hareketi açısından bir zorunluluktur.

Ezgi Güney Doğan. 1997. "Öğrenci Hareketinde Gündem"
***Gelecek: Politika–Bilim–Kültür–Sanat Seçkisi*, 2 (4): 8–9.**

Giriş

20 Ekim 1995 Kızılay eylemiyle başlayan ve yıl boyu çeşitli dalgalanmalar gösterse de ülke ve üniversite gündeminde önemli bir yer işgal edebilmiş, zaman zaman da kendisine muhatap bulabilmiş olan hareketlilik yerini bir sessizliğe bırakmış gibi görünüyor. Bitmek üzere olan eğitim–öğretim yılı, bir başka deyişle "mücadele sezonu", en çok faşist saldırılar ve antifaşist karşı koymalarla karakterize oldu. Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen belirli bir hedefe yönelik çalışma ve eylemler yerini plansız / programsızlığa, bir koşuşturmaya bıraktı.

Geçen yılki hareket(liliğ)in taşıyıcısı olarak öne çıkan "Koordinasyon", "Platform" ve biraz da "İnisiyatif" isimli yapılanmaların herhangi birinden bu

yıl ses çıkmıyor. Peşi sıra gelen bu iki yılın birbiriyle bu kadar benzemezliği neden? Neden geçen yılki yükseliş, belirli bir örgütsel sürekliliğe ve siyasi sürekliliğe ciro edilemedi?

Türkiye kapitalizminin yapısal özellikleri nedeniyle girmiş olduğu mali kriz ilk yaygın belirtisini '93 kışına girerken vermişti. 1994 5 Nisan'ında alınan kararlar, bu krizin bedelini emekçilere ödetmek anlamını taşıyordu. Sosyal devlet uygulamalarının tasfiyesine hız katan bu saldırı, burjuvaziyi emekçi sınıflar karşısında bir adım öne geçiriyordu. Emekçilerin fiziki hayatını sürdürebilmesi nerdeyse "insan kimyası mucizelerine" havale edilmişti.

Kararların yarattığı bu ortam, farklı toplum kesimlerinin ekonomik taleplerini dile getirdikleri bir dizi eylemlilik / karşı koyuş sürecine itti. Harç kredilerine yapılan çok yüksek oranlı zamlar, üniversite eğitimini çok pahalı bir meta haline getirdi. Eğitimin önceki aşamaları da zaten uzun bir süredir paralıydı. Kısacası, anayasal bir hak olan eğitim, sadece parası olanların satın alabileceği bir ayrıcalık halini almıştı. Öğrenci muhalefetinin '95–'96 yılındaki yükselişi bu nesnel koşullar içerisinde–sonucunda gerçekleşti.

Paralı Eğitime Karşı Mücadele

"Akademik–ekonomik–demokratik sorunlar" bütün üniversitelilerin "ortak sorunu" kabul edilegelmiştir. Sorun ortak olunca, ortak bir mücadele zemini varsayılmış ve bu mücadele içerisinde ve sonucunda siyasal ortaklıklara ulaşılabileceği, üniversitelinin solla güçlü bir bağ kuracağı düşünülmüştür. Ne var ki bu "ortak sorunlar" etrafında, "kendiliğinden" bir öğrenci muhalefetinin gelişmediği konjonktürlerde, sol, bütün öğrencilerin ortak sorunları için tek başına mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bu zemin üzerinden kurulabilmiş olan "kitle bağları" bir süreklilik arz edememiştir. Buna eşlik eden süreçte sorun–mücadele–çözüm akışı tıkanmış, bu tıkanıklıkla beraber bu sorunun ortaya çıktığı siyasal bağlam–kapitalizm karşıtı söylem ve politikalar yeterince öne çıkarılamamış, tıkanıklığın olduğu yerde–bizzat üzerinden politika yapılan sorunun çözümünde ısrar edilmiştir. Bulunan cevaplar aktivizmin dozunu artırmak oldu. Devlet harçlar konusunda geri adım atmamıştır.

Doğru olan, "akademik–ekonomik–demokratik sorunlar" mücadelesini, tek bir somut sorunun çözümü üzerinde kurgulamak değil, bu sorunun ortaya çıktığı bağlama, kapitalizme vuran bir politik gerginlik olarak vermektir. Ayrıca sosyalizm ideolojisini salt karşı çıkışlarda ifade etmeye çalışmak çıkmaz sokağa girmektir.

9 Eylül Tıp Fakültesi'nde demokrat tabir edilen öğretim üyeleri dekanlık seçimlerini kazandılar. Hastane yönetimini de ele geçirdiler. Bütün öğrencilerine burs vermeyi düşünüyorlar. Hastane ve fakülte binalarında öğrencilerin sosyal ihtiyaçları için yer tahsis edecekler. Hastanede çalışan asistanların döner serma-

ye payları artırılacak. Tıp eğitiminde aktif eğitim tabir edilen metoda geçilecek. Tıp Fakültesi öğrencisi sosyalistler de şaka yollu "yahu biz şimdi neye karşı mücadele edeceğiz" diyorlar. Siz ne diyorsunuz?

Merkezi Eylem, Merkezde Eylem ve Politik Merkezler

Geçen yılın gözde mücadele tarzı merkezi eylemliliklerdi. Çalışmalar / eylemler fakültelere kök salmak ve buradan toplanan gücü belirli bir hedefe yöneltmek gibi, bir tarzda yürütülmedi.

Bir merkezi eylem, sosyalistlerin bir merkezde toplanarak, slogan atmalarından ibaret olamaz. Merkezi eylem, bulunduğu yerellikte genele dair bir hedef / perspektifle çalışanların güçlerini toplama ve hedefe yöneltme zamanı geldiğinde, politikanın öbür tarafında yer alanlarla yüz yüze mücadele ettikleri andır. Bir merkezi eylemin başarısı öncelikle yerelliklerdeki güç ve etkinliğimize bağlıdır. Yerelliklere kök salmak, merkezi bir taarruza geçtiğimizde, alınan darbelere karşı koyabilmenin ve bir yaptırım gücüne sahip olabilmenin tek koşuludur.

"Koordinasyon", "Platform" ve "İnisiyatif" adlı yapılanmalar, merkezi eylemlilikler yılının politik merkezleri olarak belirginleştiler. 20 Ekim eylemi ve öncesindeki çalışma tarzı uyarınca "Koordinasyon" üniversitelerde yeni bir örgütlenme ve mücadele tarzının nüvelerini taşımaktaydı. Bu yapılanmaların içerisinde yer alan üniversiteler sosyalistlerin, siyasal / ideolojik yakınlık / aidiyetleri hissettikleri / olan siyasi yapıların Türkiye devrimini örgütlemeye yönelik "farklılıklar", üniversite sorunları ve mücadelesinde yeniden üretilememiştir. Bir süre sonra, bu örgütlenmelerin birbirlerinden en önemli farkları meselelerin üzerine giderken yanlarına aldıkları "aktivizmin" dozu oldu. 1990'dan bu yana bir üniversite örgütlenme tarzı ortaya çıkarılamamıştı. '95–'96 yılının yapılanmalarından da bu probleme ilişkin açıcı bir yanıt çıkmadı.

Burada bir parantez açmak gerekiyor.

1984–90 yılları arasındaki üniversite mücadelesinin temel örgütlenme aracı öğrenci dernekleri (ÖD) olmuştu. AÖDP, İÖDP, AYÖDER, İYÖDER gibi yapılanmalarda farklı siyasi çevrelerin, öğrenci hareketinde merkezileşme istem ve ihtiyaçlarına verdikleri yanıttı, ama yine de bu örgütlenmelerin parçaları / ham maddesi ÖD'lerdi. Bir fakülte / üniversitede ancak tek bir öğrenci örgütlenmesi– ÖD'leri devletin bir dayatması olmakla beraber– zamanın üniversiteli sosyalistleri tarafından bir veri olarak alınmış ve yine zaman bütün kritik belirleyici tartışmalarının (ÖD'leri nasıl kitleselleşebilir? Taban inisiyatifi mi, demokratik merkeziyetçilik mi? gibi) merkezinde yer almış, muhalif / sosyalist kitlesel bir öğrenci hareketinin örgütlenme modeli olmuştu. ÖD'leri ile bu siyasi hatların taşıyıcıları o derece özdeşleştiler ki, "dernekçi" sözcüğü üniversiteli sosyalistleri birebir ifade eder hale geldi. Şüphesiz, çoğu zaman negatif bir art anlamla beraber.

'90'lı yılların ilk yarısında ÖD'leri hukuksal varlıklarını birçok fakültede ve üniversitede yitirmeye başladılar. ÖD'leri bir umut olarak üniversiteye giren sol, umulanı başaramadığı gibi önemli bir insan / kadro erozyonuna uğrayarak '90'lı yılları üniversite dışında geçirdi. "Dernekçi" sözcüğü "boşluk" anlamı taşıyan "eski dernekçi" sözcüğüyle yer değiştirdi.

ÖD'leri kurucularının niyetini aşan bir politizasyon göstermesine karşın, üniversitede istenilen oranda bir politik çekim merkezi olmadı. Bu problem de zamanın siyasal gruplarınca yine ihtiyaçları aşan bir "merkezi örgütlenme"ler yanıtıyla çözülmeye çalışıldı.

Bugün karşımıza çıkan ise bu sürecin bir anlamda tersten işletilmeye çalışılmasıdır. Önce merkezler inşa edilmiş ve sonra da daha çok alanlara, az biraz da üniversiteye gidilmiştir. Bu yöntemle belki tek tek üniversiteliler siyasallaştırılabiliyor, ancak üniversiteyi siyasallaştırmak olmuyor.

Geçen yılki öğrenci hareketlenmelerinin ortaya çıktığı nesnel koşulları yukarıda belirtmiştik. Gerek eylemlerin ani başlangıcı ve yıl boyu gösterdiği seyir, gerekse geriye kalan sessizlik, bu eylemlilik sürecinin, bu nesnel koşullarda eğitim alan üniversitelilerce değil, bizzat üniversiteli sosyalistlerce kotarıldığının ek bir göstergesidir. Bu geçmişte de böyle olmuştu. '84–'90 arası üniversite mücadelesi inişleriyle–çıkışlarıyla bir "dönem"dir. '95–'96 yılı ise bir dönemin başlangıcı olmadı. Sol yine üniversiteye ilgi göstermişti, ama bu sefer çok daha "kolaycı" ve "faydacı"ydı.

Belirli bir konjonktürde, belirli bir konu / ihtiyaç için eylem komiteleri, iletişim birimleri v.s. tarzında çalışmak mümkün ve gerekli olabilir. "Kampanyalar", "eylemlilik süreçleri" tarif edilebilir. Bu tarz çalışma bir öğrenci hareketi "döneminin" ve örgütlenmesinin başlangıcı olabileceği gibi, devam etmekte olan, bir öğrenci örgütlenmesi adresi mevcut olan bir dönemin sıçratıcı aracı da olabilir. Bugünün ihtiyacı, bir önceki cümlenin ilk bölümünde ifade edilmiştir. Her üç yapılanma da geçen yıl oluşan "merkezi eylem komiteleri" ve "merkezi öğrenci örgütlenmesi" anlam karışıklığına katkıda bulunmuşlardır.

"Akademik–demokratik–ekonomik" mücadelenin oturtulduğu bağlam ve merkezi eylemliliklere yapılan aşırı vurgu, bu yapılanmaların sıçratıcı "merkezi eylem komiteleri" anlamından uzaklaştırdığı gibi, bu dönemi başlatma ve onun kalıcı "merkezi öğrenci örgütlenmesi"ni kurabilmekten de alıkoymuştur.

Solun, üniversitede '84–'90 yılları arasındaki gücü, günümüz Türkiye'sindeki gücünden elbet daha fazlaydı. Ama günümüzü üniversiteli sosyalistlerinin yukarıda tarif ettiğimiz üniversite siyaseti anlayışlarının da '95–'96 yılının parlayıp sönen bir alev olarak kalmasında büyük payı vardır.

Faşist Saldırılar ve Karşı Koymalar

Üniversitelerde faşist saldırılar her zaman var olagelmiştir. Faşistlerin üniversitelerdeki politik konumlanışları hiçbir zaman bağımsız, pozitif (kendi görüşünü hâkim kılmak için teorik / pratik çalışmalar yapmak) önermeler üzerinden gerçekleşmemiştir. Devletin bekası için, her dönem bulunan bir dış düşman ve iç uzantılarına karşı savaş vermek üzere tariflenmiştir bu konumlanışları. Türkiye üniversiteleri, sosyalistlerin "sosyalizmle ilişkilenebilen, geçiş imkânları sunabilen anti–faşist mücadele pratiklerine" sahne olmuştur. Bitmekte olan eğitim / öğretim yılında da faşistlerce defalarca karşı karşıya gelinmiştir. Bundan sonra da gelinecektir. Faşistler hak ettikleri cevabı her zaman alacaklardır. Ne var ki, bu yılki karşılıklı saldırı / savunmalar, sosyalistlerce yine onurlu bir tarzda gerçekleştirilmiş olmasına rağmen, bu durumu" sosyalizmle ilişkilenebilen, geçiş imkânları sunabilen bir antifaşist mücadele" olarak nitelemek mümkün değildir. Son görünüm it dalaşından farksızdır. Bir onlar saldırıyor bir biz ...

Üniversitede sosyalistler kendilerini faşistlerin saldırına endeksli bir duruşla varedemezler. Bugün görünen budur. Ancak, tersi doğrudur. Bizler anti–faşist refleks ve politikalar veren, üreten sosyalistleriz. Sosyalist kimliğimizi anti öğelere sığdıramayız. Zaten sosyalizm mücadelesi, son tahlilde bir savunma değil saldırıdır.

Sonuç Yerine

Sol, üniversiteyi kadro devşirilecek bir alan olarak görmekten vazgeçmelidir. Asıl hedef tek tek üniversitelilere ulaşmak değil, bir bütün olarak üniversiteyi değiştirmek olmalıdır. Bugün Türkiye üniversiteleri gericiliğin kaleleridir. Bu, sosyalizme karşı bir gericiliktir. Var olan düzeni hem yetiştirdiği bireyler nezdinde, hem de toplumsal bir kurum olarak girdiği tüm ilişkilerde onaylamaktadır. Her türden sömürü ilişkisine hem tabi olunmakta, hem de bu ilişkiler yeniden üretilmektedir.

Bu üretim sürecinin ideolojik temelleri, sosyalizm dışı / karşıtı bütün yönelimlerden –neoliberalizm önderliğinde milliyetçi, muhafazakâr, faşist, İslamcı, kemalist–beslenmektedir. Sosyalistlerin üniversite mücadelesi işte bu noktada düğümlenmektedir. Bu üniversite bünyesinde temsil olunan her türden sosyalizm dışı/karşıtı ideolojiye karşı savaş açmak demektir. Bu ideolojik mücadele kendini, üniversitenin ve üniversitelinin muhatap olduğu / olacağı / olması gereken her türden "politik gerginlik"te ifade etmelidir.

Bu mücadelede, devletin üniversiteye yönelik tavrı / müdahaleleri yol göstericidir. Yapılması gereken, karşı kavramlar üretmek ve bu kavramları hayatta cisimleştirmektir. Devlet tekleştirmiş, aynılaştırmış, fakirleştirmiştir. Biz çoğulculaştırıp, farklılaştırıp, zenginleştireceğiz. Devlet onaylayıcı kılmıştır, düşün-

meyi ve tartışmayı dışlamıştır. Biz sorgulayıcı olacağız, düşünme kalıplarımızı değiştireceğiz.

Solun üniversitedeki başarısızlığının asli nedenleri herhangi bir örgütlenme biçiminde aranamaz, keza başarısı da burada saklı değildir. Ancak, sol içi bir hukuk ve bu hukuka uygun bir model arayışı problemleri aza indirecektir. Üniversiteye uygun düşeni de "açıklık", "çoğulculuk", "katılımcılık" ve "ortak mücadele edebilme yeteneğini geliştirmek" üzerine kuruludur. Solun, üniversitedeki varlığı bu ilkelerin hayata geçirilebilmesi ile yakından ilişkilidir. Bu ilkeleri hayata geçirmek, üniversiteyi siyasallaştırmak için ilk adımı atmak demektir.

"Koordinasyon", "Platform", "İnisiyatif" üniversite içerisinde politika üretmek yerine, üniversiteye dışarıdan politika dayatmanın benzer biçimlerini hayata geçirmişlerdir.

Doğru olan, bahsedilen üniversite anlayışı ve mücadele ilkeleri temelinde bir üniversite örgütlenmesi ve mücadele biçimi" yaratmaya çalışmaktır.

Başka bir deyişle, bugün doğru yapan bir taşı alıp en yükseğe artan değil, en ağır taşı yapının temeline koyandır.

| Altuğ Yalçıntaş. 1997. "Üniversite, Bilim ve Özerklik"
***Gelecek: Politika–Bilim–Kültür–Sanat Seçkisi*, 2 (4): 12–14 |**

Bu yazı genel olarak üniversite eğitim sistemini, özelde de üniversitelerin ve üniversitelerde üretilen bilginin gelişim sürecinin belli başlı noktalarını, kurumlaşan farklı yapılarının ortak özelliklerini yansıtacak biçimde sunulmuştur. Öngörülen amacı dışlayabilecek konulardan söz edilmemiş, farklı anlamlara yol açacak kullanımlardan kaçınılmıştır. Örneğin bilimsel olan ile olmayan arasındaki değişik yaklaşımlara değinilmemiş, yalnızca her dönemde üretilen bilginin (bilimsel olsun ya da olmasın) farklılaşan niteliklere sahip olduğu göz önünde bulundurulmuştur.

Eğitimin Serüveni

İnsanlar toplumun ihtiyaçlarından dolayı eğitimi kurumsallaştırmışlardır. Bu ihtiyaç ise toplumun kendini yeniden üretebilmesi ve devamını sağlaması ihtiyacından kaynaklanır. Önceleri karın doyurmak için avlanmak ve barınmak gibi yaşamı sürdürme işlevlerinin bir parçası olarak kendiliğinden oluşan öğrenme–öğretim biçimi, öğretimin bilerek ve belirli amaçlarla yapılmaya başlanmasıyla eğitime dönüşmüştür. İÖ 4000'lerde Sümerler, genç kuşaklara günlük yaşamda, toplum yaşamında ve mal alış–verişinde yararlı olacak bilgileri iletebilmek için eğitimi kurumsallaştıran ilk toplumdur. Bu kurumda üretilen bilgi tanrısal ya da inançsal da olsa, dünyevi olaylarla meşguldür. Daha sonraları ise, toplumun devamı için duyulan kaygıların giderilmesinde, tanrının ve inançsal bilginin mutlak hâkimiyeti vardır ve eğitime tanrının bu koruyucu ve düzenleyici niteli-

ği ön plana çıkmıştır. İnsanlar korkularını, yarattıkları bu tanrılara sığınarak gidermeye çalışmışlardır. Brahmanizm, Budizm, Hinduizm gibi dinlerde ruhun kurtuluşu göklerde aranmış, kurallara uymaları, Brahmanlara baş eğmeleri, sınıf ayrıcalıklarını kabul etmeleri ve tanrılara dua etmeleri öğütlenmiştir; eğitimin amacı, dinsel buyrukları yerine getirecek erdemli kişiler yetiştirmektir.

Eski Yunan'da ise inançlar eğitime pek yansımamıştır. Bu toplumda eğitimin amacı, Isparta'da devlete hizmet edecek, bedence kuvvetli ve güçlü asker yetiştirmektir. Sokrates'in, Eflatun'un, Aristoteles'in vurgu yaptığı erdemli, haksever, yürekli insanlar, mutluluğun ve düzenin biricik aracı olan devletin etkin yöneticileridir. Dolayısıyla toplumun devamı ve yeniden üretimi için bu niteliklere sahip insanlar yetiştirilmelidir.

Eski Türkler'in eğitiminde önemli olan bilgiye ulaşmaktır. Bilginin her türlüsü ve bu bilgilerin biriktirilmesi, devletin egemenliğinin ve bağımsızlığının biricik koşuludur. Orhun Yazıtları (İS 844) sürekli töre üzerine vurgu yapma, bilgisizliğin devletin yıkımına neden olacağı, bağımsızlık duygusunun kurtuluşu sağladığı anlatılmıştır. Bilgiyi hem beyler, hem de sıradan insanlar edinmelidir.

Eski Türkler'de önemsenen bu bilgi, Hıristiyan ve Müslüman toplumlarda, salt tanrının bilgisine dönüşmüştür. Her iki dinde de düşünürler, Yunan klasiklerini dini inançlarla bağdaştırmaya çalışmışlar, bağdaştıramadıklarını ise ya yok saymışlar ya da gereksiz veya "muzır" görmüşlerdir. Keyzer Justinyen'in 529'da Eflatun'un kurdurduğu akademiyi kimsenin felsefeyle uğraşmayacağını belirterek kapatması ya da Halife Ömer'in, İskenderiye kitaplığı için "bu kitapların yazdığı Kur'an'da vardır, o zaman bu bilgilere gerek yoktur, ya da Kur'an'da yoktur öyleyse muzırdır" demesi aynı düşüncenin ürünleridir. İmam Gazali'ye göreyse bilginin en yücesi tanrının varlığının bilgisidir. Felsefe İslam dininin düşmanıdır. İnanmayanlar okulla, mantıkla yola getirilemez, inanmayan akılsız ise kılıçla öğretilmelidir. Dine ve şeriata aykırı bilimler öğretilmemelidir.

Bununla birlikte bu toplumlarda, toplumsal huzurun ve mutluluğun tanrıya inanarak, onun emirlerine uyarak sağlanamayacağı görüşünde olan İbni Rüşd ya da Roger Bacon gibi düşünürler de yetişmiştir. Fakat baskın ve egemen dünya görüşü bu insanların düşüncelerine dayanmaz, onlardan kaynaklanmaz.

Onbirinci ve onikinci yüzyıllara gelindiğinde ise, Hıristiyanlığın daha iyi öğretilmesi amacıyla kurulan üniversiteler, ileriki dönemlere gelindiğinde bu kapalı düşüncelerle çatışmaya girmiştir. Bu kurumlarda yavaş yavaş deneye ve gözleme dayanan, skolâstik düşüncelerin sınırlarını zorlayan "bilimsel bilgi"ler üretilmeye başlanmıştır. Katolik Kilisesi'ne karşı çıkarak Protestanlığı kuran Martin Luther, okulların dünya işleriyle uğraşanlar tarafından yönetilmesini, eğitimin ailelere bırakılmasını, bunun bir devlet işi olması gerektiğini savun-

muştur. Bu kurumlar artık yavaş yavaş eğitim–öğretimin tanrısal ve inançsal eksenini yarmaya başlamışlardır.

İlerleyen yüzyıllar ise, gerek dini merkezlerin yoğun denetimi altında olan üniversitelerde ve kolejlerde ve gerekse bu kurumların dışında bilimsel bilgiye, felsefeye ve düşünceye öncelik veren bilgilerin üretilmesinde yöntemsel farklılaşmaların yaşandığı zamanlar olmuştur: Francis Bacon, Rene Descartes ve John Locke'unkiler gibi.

Türk boyları ise Müslümanlıkla tanıştıktan sonra, eğitimin eksenini öz geleneklerden gelen töre yerine, dine çeken bir sürece girmiştir. Artık eski Türklerin töreci ve ulusçu yaklaşımı yerine, ümmetçi eğilimler kendini hissettirmeye başlamıştır. "Yapmak–yapmamak" ve "etmek–etmemek" yerini, "helal–haram" ve "günah–sevap"a bırakmıştır. Bu durağan süreç kendini Osmanlı'da Tanzimat dönemine kadar sürdürecektir. Bu dönemde tekke ve zaviyelerde verilen ve ezberletilen bilginin niteliğine ve yöntemine eleştiriler gelişmeye başlayacak, eğitimin ekseni bu defa ümmetçi değil, milliyetçi–Turancı, "devlet için" bir yön sergileyecektir.

Üniversitelerin Kuruluşu ve Gelişimi

Onikinci ve onüçüncü yüzyıllarda Avrupa'nın çeşitli yerlerinden hukuk, tıp ve sanat öğrenmek için belli merkezlere toplanan öğrenciler bugüne kadar gelen üniversitelerin çekirdeğini oluştururlar. Fakat bu dönemde kurulan üniversiteler ile bugünün üniversiteleri arasında temel sayılabilecek farklılıklar vardır. Zira en başta söz konusu dönemde Avrupa'da, kilisenin egemenliği altında feodal ilişkilerin egemen olduğu bir toplumsal yapı varlığını sürdürmektedir. Dolayısıyla bu döneme ait ihtiyaçlar, düşünce şekilleri, toplumsal yapılar ve ilişkiler bugünkünden tümüyle farklıdır. Fakat tüm bunlara rağmen yine de, bugüne ait birçok sorunun kökeninin ve çözüm olabilecek uygulamaları bu dönemlerde bulabiliriz.

Üniversite benzeri en eski merkez İtalya'nın Bologna şehrinde kurulmuştur. Burada toplanan öğrenciler, hukuk, tıp ve sanat öğrenmek için loncalar biçiminde birlikler kurmuşlardır. *Universitas* kelimesi de bu birliğin adıdır. Bu öğrenciler gördükleri eğitimlerinin karşılığı olarak profesörlerin ücretlerini ödüyorlardı.

Onbirinci yüzyıldaki Türk–İslam medreselerinin bu kurumlara örnek oluşturduğu söylenebilir. Fakat Batı'da üniversite geleneğinin ağır ağır kurulmaya başlamasıyladır ki medreseler ilim ve felsefe araştırmalarıyla dolu parlak devrimden skolâstik, kendini tekrar eden ve yenilerini üretemeyen bir eğitim sistemine geçiş yaşamıştır.

Bugünkü anlamda üniversite diyebileceğimiz ilk kurum Paris'te kurulan Paris Üniversitesi'dir. Bu durumu diğerlerinden ayıran birçok özelliği vardır.

Burada, daha önceleri İspanya'da ve İtalya'da yalnızca Arapça'dan çeviri yapan enstitülerin aksine, yalnız uzmanlık sınırları içinde kalınmayarak, gerek dersleri verenlerce, gerekse öğrencilerce üretilmiş bilgiler birbirine bağlanmakta, en temel ve ortak sorunlara çözümler üretilmeye çalışılmaktadır. Bunlardan ötürüdür ki, onbirinci yüzyılda kurulan Türk–İslam medreseleri ilk kurulan üniversitelere örnek olmuştur demekteyiz.

Bu üniversiteyi benzerlerinden ayıran bir başka özellik ise, bu kurumlarda üretilen bilginin inançlara ve dogmalara değil de, deneye dayanıyor olmasıdır. Bunun nedeni, kilise baskısından görece daha az etkilenmesidir. Medreseler de ilk başlarda bu tür bilgi üretmeyi başarabilmişken sonraları, skolastizmin boyunduruğuna girmiş ki 1869 yılına kadar Türk eğitim kurumları bu çıkmazından kurtulamamıştır. 1869'da açılan Darülfünun–i Osmanî (Osmanlı Bilimler Yurdu) ise baskılara ancak iki yıl dayanabilmiş ve 1871'de dinsizlik yaptığı gerekçesiyle kapatılmıştır.

Üniversiteler (ve bilimsel sayılabilecek bilgi üreten tüm kurumlar) ilk kurulmaya başladığı andan beri, dini merkezlerle çatışma içindedir. Çünkü her din için ilk amaç ve görev, inananları kendi öğretisine bağlamak olduğu için, bu kurumları kendi amaçları doğrultusunda kullanma yoluna gitmiş, bunu başaramadığında ise nüfuzunu kullanıp onları boyunduruğu altına almaya çalışmıştır. Bu dinlere göre üniversiteler, ya dini hakikatleri bütün dünyaya yayacak ya da bu fikirleri zehirleyen en büyük yanılmaların kaynağı olacaktır. Örneğin onuncu yüzyılın ortalarına doğru, Müslüman Karahan hükümdarı Abdülkerim Saltuk Buğra Han ve ardılları ile öteki Müslüman Türk devletlerinin yöneticilerinin yeni okullar açmalarındaki amaç, eski inançların izlerini silmek ve güçlü din okulları oluşturmaktır. Avrupa'da ilahiyat fakültelerinin üniversitelerde yer bulabilmesi yine bu amaçtan kaynaklanmaktadır. Tüm Avrupa'da kurulanlara baktığımızda, bazılarının dini merkezlerin boyunduruğundan kurtulabilmeyi başarmış olmalarına rağmen, genel olarak tüm üniversitelerde bu hâkim skolâstik ve dogmatik görüş açısından kurtulmaya başlanması, Aydınlanma çağıyla birlikte olmuş, Osmanlı'da Tanzimat'a kadar bunun farkına varılamamış, varıldığında ise bu defa da din dışı merkezlerin boyunduruğu altına girilmiştir.

Özerklik Sorunsalı

Her sistemin egemenlerinin bilim üreten kurumlar üzerinde denetim kurmak onları yönlendirmek ve bu bilgilere sahip olmak, toplumu kendi amaçları doğrultusunda şekillendirmek ve kendi iktidarlarını devam ettirmek kaygısından kaynaklanmaktadır. Eğer bilim üretilecekse, ya belli kalıplara uyacak (hatta bilim olanın bu kalıplar içinde kalan olduğunu, bunun dışındaki bilgilerin bilimsel bir nitelik taşımayacağını söyleyen tanımlar dahi üretilmektedir) ya da üretilmeyecektir. Gerekçesi ise ya "meşru" veya "caiz" olmaması ya da "gerek-

siz–işlevsiz" olması gibi, kurulan diktatoryanın etki değerleriyle uyuşmamasıdır.

Bu durumda başka bir sorunsal oluşuyor: Belli merkezlerin bu kurumlar üzerindeki denetimi yani özerklik sorunsalı.

Tarih boyunca kurulan tüm "egemenlik" sistemleri, bilgi üzerinde de egemenlik kurmak istemişlerdir. 1917'de Osmanlı İmparatorluğu'nda dönemin Maarif Nazırı Şükrü Bey'in Meclis–i Mebusan'da yaptığı konuşmasında, ilköğretimin amacını açıklarken "dinine bağlı, vatanını seven, milletini tanıyan, görevini layıkıyla yapan adamlar yetiştirmek..." tanımını yapmak suretiyle eğitim tartışmalarının ortak bir noktasını, bunun da ötesinde, "devlet için eğitim felsefesini" bulmuş gözükmektedir. Ya da ortaçağda kilise ve papazların nüfuzlarını üniversite üzerinde hissettirmek istemeleri, William Harvey'in (1578–1637) kan dolaşımını bulduğu için Protestan kilisesince yakılması ve Fransız Devrimi'nden sonra dönemin en etkili kurumu *Convention*'ın üniversiteleri kapatması bize aynı görüş açılarını sunar. Onikinci ve onüçüncü yüzyıllarda kilisenin ve imparatorların, bu kurumları nüfuzları altına almak istemeleri ile yirminci yüzyılda yaşadığımız üniversitelerde üretilen bilginin bilimde değeri, bu bilginin üretilmesindeki amaç, devletin kurumlar üzerinde uygun baskısı ve özerkliği ilgilendiren daha birçok uygulamalar hiç de farklı nitelikler taşımazlar. Zira üniversitelerin ilk kurulmaya başladığı zamandan beri özerklik sorunsalı her zaman var olmuştur. Hangi fikirden gelirse gelsin, totaliter baskı içinde özgür düşüncenin gelişmesi imkânsızdır. Kralların ve din merkezlerinin yüce tanrının adaletini sağlamak, devrim baskısının "hürriyet" adına uyguladığı baskı politikaları aynı tür görüşün sonucudur.

Bilimin Amacı ve Niteliği

Fransa'da imparatorluk döneminde Napoleon tarafından kurulan Napoleon Üniversitesi, adeta bir devlet monopolü şeklinde örgütlendirilmiştir. Bu kurum üniversiteyi, bir ideoloji ve siyasi propaganda hizmetinde görevlendiriyor, profesörleri mutlak memurlaştırıyordu. Napoleon 1810'daki bir söylevinde şöyle diyordu: "Bu kurum ile zararlı teorilere karşı bir garanti, sosyal düzen için temel hazırladığım kanısındayım"

Napoleon'un ideolojik amaçlar için seferber ettiği bu üniversite tipi, tarihte Abbasiler ile Selçukluların işbirliği yaparak Nizam–ül Mülk'e kurdurdukları üniversitede de ve bugün totaliter ülkelerin ideoloji propagandasını birinci plana koyan üniversitelerinde de görülebilmektedir. Bu kurumlar da aynı imparatorluk Fransa'sında olduğu gibi, ahlakın ve siyasi ilkelerin savunucusudur ve "tehlikeli" sayılan teorilere karşı memleketi korumaktadır.

Cumhuriyet döneminde, eğitimle ilgili yeni kriterin önemli amaçlarından birisi, ulusal verimi arttırmak, daha özel olarak da imalat yolu ile değer yarata-

rak, ülkenin göreceli olarak daha fazla emek ve hüner ve daha az "doğal servet" ihraç edebilmesini sağlamaktır. Milli Eğitim Kanunu'nun 3. Maddesinde söyle denmektedir: "Öğrencilerin ilgili istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte işgörme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak için ..."

Aydınlar Ocağı 4. Milliyetçiler Kurultayı bildirgesinden (1987): "Türk milli eğitiminin hedefi, hür mesuliyet idrakine sahip, mes'ud olabilecek insan yapısını, yani örnek Müslüman–Türk'ü inşa etmektir.

E. Hirsch ise *Dünya Üniversiteleri ve Türkiye'de Üniversitelerin Gelişimi* adlı kitabında bize şu görüşünü iletiyor: "... Buna mukabil, çok partili hakiki demokratik bir rejim ise, bizzat kendi mahiyetini inkâr tehlikesini göze almadıkça, bütün ilmi hakikatlere ve fikir cereyanlarına (bu mahiyetlerini muhafaza ettikleri sürece) kapılarını açık bulundurmakta ve ilim hayatını kendisine yakışan bir hürriyet ve muhtariyet (özerklik) çerçevesinde bırakmakla mükelleftir"

Görüldüğü gibi bilim, verili koşullarda, hâkim ideolojik çerçevenin oluşturduğu paradigmalar çerçevesinde üretilmiş, üretilmek zorunda bırakılmış. Bu nedenle bilimsel etkinlik, bilimsel bilgi ve bu bilginin aktarılması olarak da eğitim, toplumsal bir çerçevenin dışında düşünülemez.

Hangi Bilim

Nasyonel–Sosyalist ideolojinin–hükümetin eğitim bakanı, 1936'da verdiği bir demeçte şunları söylemektedir:

"İlmin hakiki muhtariyeti (özerkliği) ve hürriyeti, millete yaşayan kuvvetlerin ve tarihi mukadderatımızın (alın yazısının) fikri–manevi organı olmak ve bunları hakiki kanununun fevklinde meydana koymakla tecellidir.

Ahmet İnam da Alain Chalmers'in *Bilim Dedikleri* adlı kitabının Türkçe çevirisinde (Vadi Yay., 1990) "Bu kitap için bir söz" başlığı altında, kaynağını belirtmeden bir paragraf aktarıyor. Bunu dile getiren görüş ile yukarıdakinin, karakteristik bir farkı görünmüyor. Paragraf şöyle: "... Son zamanlarda Türkiye'de zaten kötü olan gidişi daha da kötüleştiren bir anlayışın yaygınlaşmakta olduğunu üzüntüyle gözlüyoruz. Bilim düşmanlığı tehlikeli boyutlara erişme eğilimini gösteriyor. Birtakım okumuş–yazmış dil bilen kişiler, Batı'dan bilim'in değerini küçülten, onu aşağılayan kitapları dilimize aktarmaya çalışıyorlar. "

Üniversiteler, bulundukları toplumdaki egemen üretim biçiminin yönlendirmesi ve denetimiyle çalışırlar. Kurulu düzenin varlığını devam ettirebilmesi ve kendisini yeniden üretebilmekle sorumlu tutulan üniversiteleri siyasal iktidardan, bu iktidarın sahibi toplumsal sınıf(lar)ın yönlendirmesi ve denetiminden özerk ve bağımsız düşünebilmek mümkün değildir. İşte yukarıda Ahmet

İnam'dan yapılan alıntıda ve Rust'un söylevinde, bilgi üzerine kurulu olan ve onu yönlendirip denetleyen metodolojik zor kendini açıkça ortaya koyuyor.

Teknik mi? Bilimsel mi?

Hal böyleyken üniversitelerde üretilegelmiş ve halen de üretiliyor olan bilgi teknik bir bilgi mi, yoksa bilimsel bir bilgi midir?

Amerikan üniversiteleri kuruluşlarının özgün koşulları nedeniyle özerkliğe aşırı önem verir. Öyle ki, Federal Devlet de bu özerklik ilkelerine önem verir ve Amerikan üniversiteleriyle üzerinde anlaştığı metinler vardır. Bu durumun varlığının korunması ise bu kurumlarda üretilenin bilimsel içeriğe sahip olacağı anlamına gelmiyor. Chicago Üniversitesi'nde uzman iktisatçılar, Batı Avrupa'da komünizmin yıkılışından sonra Polonya'da neo-klasik iktisat en iyi nasıl hayata geçirilir, hangi alanda ne kadar yatırım yapılacak veya yapılmayacak, para ve döviz politikaları nasıl olacak türünden konularda Polonya politika yapıcılarına önerilerde bulunmaktadırlar.

Oysa bilim tarihinde üniversitede iş bulamayan Henrik Abel (1802–1829), kum üzerinde hesap yaparken kılıç ile öldürülen Archimedes (İÖ 287–212), dünyanın döndüğünü ileri süren fikirlerinden dolayı kilise tarafından yakılmakla cezalandırılan Nicolaus Cophernicus (1473–1543) ve Copernicus'un fikirlerini savunduğundan ötürü yakılan Giordano Bruno (1548–1600) ya da zindana hapsedilen Galileo Galilei (1564–1642) gibi birçok bilim insanı vardır ki, bu insanların ürettikleri, çeşitli biçimlerde hâkim bilgi sahiplerince bu tür uygulamalara maruz kalmışlardır.

Cambridge, Oxford, Heidelberg gibi günümüze kadar varlığını koruyabilmiş, adeta birer teknopolis olan *bourg*'lar da kurulmuş bu ilk üniversitelerin kuruluş amacıyla, Osmanlı medreselerinde, görevi yalnızca var olan bilgiyi gelecek kuşaklara aktarmak olan, bu bilgilere yenilerini eklemek ihtiyacı duymayan eğitimin devamının sağlanmasında güdülen amaç hiç de farklı değildir. Fakat yine de, bu kurumlarda, tüm bu koşullara rağmen varlığını sürdürmüş, verilen teknik bilgilerle yetinmeyip onlara yenilerini eklemeyi başarabilmiş, üretimine öz etik değerlerini katabilmiş, bu nedenle de gerçek bilimlerin kurucuları olmuş insanlar yetişebilmiştir.

Son

Üniversitelerin bugünkü biçimini kazanması, Endüstri Devrimi ve kapitalizmin hâkimiyetini kurması ve genişlemesiyle eş zamanlı olmuştur. Endüstri Devrimi'yle dönüşüm gösteren yapı, gereksinimlerin değişmesine neden olmuş, bu gereksinimleri giderecek yeni kurumlar oluşturulmuştur. Örneğin kurulan fabrikalar ve üretim üniteleriyle gerekli işgücünün niteliği ve üretiminin organizasyonu da farklılaşmıştır. Bunun sonucu olarak da yeni eğitim-öğretim anla-

yışları doğmuştur. Tarihte eğitimi kurumlaştırmış ilk toplum olan Sümerler gibi, yeni anlayış, yeni ihtiyaçları karşılamaya, var olan ilişkilerle uyuşturulmaya çalışmıştır. Bilgi belli birtakım merkezlerin tekeline alınmış, sistemin mantığına uygun olarak bir meta şekline dönüştürülmüş, gerekliliğin bilimsel alanda değil, teknik olan bilgide içerildiği kabul görmüştür. Yani tüm işleyiş "Pazar Tanrısı"nın koruyuculuğuna bırakılmıştır. "Görünmeyen el"lerin her ihtiyacı en iyi şekilde karşıladığı gibi, eğitim ihtiyacının hem biçimini hem de içeriğini belirlemesine izin verilmiştir.

Kaynakça

Atabek, Erdal. 1997. "Türkiye'de Eğitimin Bugünkü Durumu" *İktisat Dergisi* 364 (Şubat).

Gök, Fatma. 1997. "Eğitim Politikaları" *İktisat Dergisi* 364 (Şubat).

Hirsch, Ernest. 1950. *Dünya Üniversiteleri ve Türkiye'de Üniversitelerin Gelişimi* Cilt 1 (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları).

Hirsch, Ernest. 1979. *Üniversite Kavramı ve Türkiye'de Gelişimi* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları).

İnal, Kemal. 1996. *Eğitimde İdeolojik Boyut: Yazılar* (Ankara: Doruk Yayınları.)

İnan, Yalçın. 1997. *Kozmos'tan Kuantum'a* (2) (Ankara: Emek Ofset Ltd. Şti.).

Mutlu, Latif. 1987. *Eğitim Düşünceleri: Dünyada ve Türkiye'de Yüksek Öğretim* (İstanbul: Ana Yayınları).

Nalbantoğlu, Ünal ve Ulus Baker. 1996. "Üniversite Kültür ve Toplum" *ABRA Dergisi*, Nisan–Mayıs.

Okçabol, Rıfat. 1997. "Geçmişten Bugüne Eğitim Felsefesi" *İktisat Dergisi*, 364 (Şubat).

Sakaoğlu, Necdet. 1991. *Osmanlı Eğitim Tarihi* (İstanbul Cep. Üniversitesi / İletişim Yayınları).

Ülken, H. Ziya. 1970. "Batı Üniversitelerinin Gelişmesi, Laiklik ve Fikir hürlüğü için Savaş" *A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 1 (4).

Deniz Aşçı ve Ahmet Keskinler. 1997. "Mülkiyeliler Birliği Başkanı Alper Aktan ile Türkiye ve Mülkiye Üzerine Söyleşi"
***Gelecek: Politika–Bilim–Kültür–Sanat Seçkisi:* 15–17.**

Gelecek: Sayın Alper Aktan, röportajımıza, Türkiye'nin yönetsel ve siyasi dokusuna önemli katkılarda bulunmuş, en köklü ve en saygın üniversitelerin-

den[39] biri olan Mülkiye'den başlamak istiyoruz. Sizce gelinen noktada, Mülkiye geleneksel, özgün yerini koruyor mu?

Aktan: Bu soruya, doğru veya doğruya yakın bir yanıt verebilmek için neye göre koruyup, korumadığına bakmak gerekiyor. Şu anda çok açık bir biçimde söylemek gerekirse, Mülkiye her dönemde o dönemin isteklerine yanıt verecek bir gelişmişlik içinde oldu. Bulunduğumuz dönemi, geçmiş dönemlerle kıyaslamak, özellikle bizim öğrenci olduğumuz dönemlerle kıyaslamanın çok doğru olduğunu sanmıyorum. Okulda gözlemediğim ve bana çok umut veren bir oluşumdan söz ederek, bu soruyu yanıtlamaya çalışayım. Okulda çeşitli görüşlere sahip arkadaşlar dergi çıkartıyorlar. Her zaman belirttiğim gibi, bu dergiler yeri geldiğinde, bizim burada çıkardığımız dergiden profesyonellik ve içerik bakımından daha üstün olabiliyor. Bu bizim için kıvanç verici bir durum. Örnek vermek gerekirse, '60'larda Mülkiyeli öğrencilerin çıkarmış olduğu *Dönüşüm Dergisi*, bugünün koşullarında çok ilkel olarak görülebilirse de, *Dönüşüm* kendinden beklenmeyen bir mücadelenin aracı olmuştur. Bir örgütün kuruluşuna başlangıç olmuştur. Şimdi okuldaki bazı çabalar kafamdaki şablonlara uymuyor ama ben onların hepsini bir kenara bırakıyorum. Ve bunlar, son tahlilde entelektüel bir çaba olduğu için, öğrenci arkadaşlarımızın bu gayretlerini son derece olumlu karşılıyorum. İnanıyorum ki bu süreçten ve bundan sonraki süreçlerden yetişecek arkadaşlar, Türkiye'nin sorunlarına karşı tavırlarını bizimkine benzer bir biçimde ortaya koyacaklardır. Ayrımlar çok önemli değil, bu karşı koyuş, Mülkiye'nin, o sorunuzda belirttiğiniz özelliğini karşılar nitelikte olacaktır.

Mülkiye, kendi ihtiyaçlarına, olması gerekene uygun insan üretimi yapıyor. Bu olumlu birşey. Çok ufak ayrıntıları bir kenara bırakırsak, bugün bazı somut durumlar politik olarak, okulda olumsuz görünebilir. Okulun belirli bir teknolojik donanıma ulaşma çabası ilke olarak yerindedir. Bunun gecikmiş bir çaba olduğu söylenebilir. Burada bu donanımı sağlayan kaynaklar açısından belki ılımlı, daha doğrusu politik bir tavır sergilendiği yönünde bir görüşünüz olabilir. Genelde şuna emin olun: okul yönetimleri, aksi yönde ne denirse densin, hiçbir zaman öğrencilerle benzer politik eğilimler içinde olmamışlardır. Bu öğrencileri hiçbir zaman tatmin etmemiştir. Bu aşamada önemli olan, okulun gerçekten teknik olanaklar açısından ve eğitimin verilmesini çağdaşlaştıracak birtakım araç–gerecin sağlanması açısından çaba içerisinde olmasıdır. Bunun sonucunda ortaya beklenenden daha olumlu bir görünüm çıkacaktır. Üniversite

---

[39] Mekteb–i Mülkiye (henüz) bir üniversite değil bir fakültedir. Bu yazıda da belirtildiği gibi "Mülkiye Üniversitesi" bir proje olarak zaman zaman dillendirilir fakat gerçekleşmesi için ciddi bir girişimde bulunulmaz. Kim bilir, belki de Mülkiye ileride birgün bir "vakıf üniversitesi" haline gelirse (yani Mülkiyeliler Birliği Vakfı'na bağlı olarak çalışan ve kendi bütçesine ve kadro olanaklarına sahip bir kuruma dönüşürse) '80 öncesi özgünlüğüne tekrar kavuşabilir. Bir "vakıf üniversitesi"ne dönüşmenin "Mülkiye geleneği"ne yeni hiçbirşey katmayacağını söyleyenleri daha şimdiden duvar gibiyim [AY].

özerkliği, düşünce özgürlüğü gerekli. Ancak o konu demokratikleşme alanında adımlar atıldıkça çözümlenecek.

Gelecek: '80 sonrası üniversite oluşumlarına bakarsak, yeni dünya düzeni ile birlikte üniversitelerin işlevlerinde farklılaşmalar oldu. Daha çok sermayenin ihtiyaç duyduğu nitelikte insanlar yetiştirilmeye başlandı. Vakıf üniversiteleri açıldı. Böyle bir ortamda Mülkiye'nin yeri nedir?

Aktan: Bana göre, Mülkiye konumu itibariyle iyi bir yerde duruyor. Nerede durduğunu ölçmek için, mezunların niteliklerine bakmak gerekiyor. Elimizde bazı göstergeler var. Mesela şimdiki mezunlarımız, bizim dönemimizde kamu görevlerine girmede belli bir başarı sağlıyorlar. Yani iyi bir üretim yapıyoruz. Çok fazla geriye gitmiyorum, YÖK'ün saldırısı ve o dalga şiddeti atlatıldıktan sonra, özellikle ayrılan hocalarımızın önemli bir bölümü okula döndükten sonra başlayan süreçte, oldukça iyi bir üretim yapmaya başladık. O sarsıntıyı atladık. Çünkü SBF'nin YÖK'le birlikte ve 12 Eylül sonrası politikalarla sıradan sosyal bilimler eğitimi veren bir kuruluş haline gelmesi amaçlanmıştı.

Geçmişte okulu tümden kapatmadan başlayan ve okulu yozlaştırmayı amaçlayan çabaların en üstü, YÖK'ten sonra başlamıştır ve Mülkiye bana göre geçmişten aldığı birtakım özellikleri, kurumsal nitelikleri ve çağdaşlığı Türkiye'deki diğer kurumlardan daha önce yakalamış olduğu için bu sarsıntıyı atlatmıştır. Diğerleri gibi sıradanlaşmamıştır. Diğerleri gibi yeni dünya düzeninin dayattığı küresel uyum politikalarından etkilendi ama en az etkilendi. Direnme var. Bu direnme şunlarla birlikte oluyor. Türkiye'de çağdaş bütün kurumlar olumsuzluklara rağmen direniyorlar. Cumhuriyet'in getirdiği birtakım birikimlere sahip çıkmaya çalışıyorlar. Bugün bu kazanımlarla ilgili birtakım tartışmalar da var, ama bunlara girmeden genel olarak ifade etmek gerekirse, Türkiye'nin sömürgeciliğe karşı ilk başkaldıran ülke olması, Mustafa Kemal'in bu savaşı başarması ve sonra Cumhuriyet'in kurulması ve taşıdığı evrensel değerler açısından bir kavramı ifade etmesi önemlidir. Cumhuriyet bütün o ideolojik ayrışmaların ötesinde bir temel kavramdır. Halk yönetimini esas alan bir temel yaklaşımdır. Türkiye kendine özgü koşullardan geçmiştir. Ama yine de bugün geldiğimiz noktada bütün kurumlarımız bu birikimi savunmaya çalışıyor. Olaya bu açıdan bakarsak daha ayrıntılı tartışmalara girmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum. SBF bu savaşımda kendine bir yer bulmuştur ve bu yeri, bu bakış açısını değerlendirirsek, o sorunuzda yer alan etkilenmenin sınırlı olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü küresel uyum politikaları en sonunda bu tip dirençleri de kırmaya yöneliktir. Ama biz bu direnci henüz yitiremedik. Onun için konumumuzu olumlu bir yerde görüyorum.

Gelecek: Mülkiye'nin bürokrasi içindeki bir geleneği vardı.

Aktan: Bu konuda şunu söyleyebiliriz. Bizim bürokrasiye girdiğimiz günlerden de başlayarak bu gelenek dışarıdan zannedildiği bir biçimde sürmüyor-

du. Şimdi daha çok bürokratik yaşamda sözü edilen Mülkiyelilik, bürokrasideki dayanışma öğeleri aslında biçimsel olarak kaldı. Kendi özlerini yitirdiler. Nedeni çok açık, şimdi üst düzey bürokraside yer almak mevcut siyasal iktidarla uyuşmaktan geçer. Çok doğal olarak, birtakım insanlarımız orada yer aldılar. Bir kısım insanlarımız yer almadılar. Düşünce paylaşımındaki ayrım yüzünden görev almadılar. Üst bürokrasiyi temel alırsanız bürokrasi içinde çıkara dayalı bir çekişme zaten özellikle 1950'den sonraki yaşamda çok belirgin hale gelmiştir. Yani o dayanışma geçerli değildir. Biz daha öğrenciyken ben cemiyet seçimlerinde, genel kurulda, sanıyorum '63 genel kurulunda arkadaşlara o geleneksel Mülkiye dayanışmasının bittiğini, bizim artık düşünce bazındaki ayrımımızın, toplumdaki yerimizi ve birbirimizle olan ilişkilerimizi belirleyeceğini söylemiştim. Biz bu söylemi Mülkiyeliler Birliği genel kurullarında da sürdürdük ve Mülkiyeliler Birliği'nin kamuoyuna doğru mesajlar vermesi, kamuoyunu doğru yönlendirmesi oranında Mülkiyeliliğin saygınlık yaratacağını savunduk. Yani bunu daha '60lı yıllarda savunmaya başladık. Bürokrasiye çıkınca da esas olanın bu siyasal görüş ayrılıkları olduğunu net olarak gördük. Ben burada bir şeyi vurgulamak istiyorum, aynı okul mezunlarının oluşturduğu doğal bir dayanışma vardır. Onu ayrı tutuyorum. Bürokraside öyle eskiden olduğu gibi, yer kapma, öne çıkma, kayırma gibi kurumları zaten reddediyoruz. Bu kurumlara artık ihtiyacımız olmamalı. Biz kendi yetişme güçlerimizle bunlarla başa çıkmalıyız. Bizim düşünceye dayalı büyük dayanışmalarımız olabilir. Bunun için büyük mücadele tavırları olabilir. Ama bu görev kapmaya, makam kapmaya yönelik olmaz. O ayrı bir plandır. Orada bizim kabul etmeyeceğimiz ilişkiler geçerlidir. Bu da yaşamın bir gerçeğidir. Bunu birlikte söylüyorum.

Gelecek: İzleyebildiğimiz kadarıyla bir Mülkiye Üniversitesi projesi var. Bu projeyi açıklar mısınız, hangi gereksinimden doğdu?

Aktan: Şimdi, bu bizden önce, Mülkiyeliler Birliği yönetimine gelmeden önce de gündemde olan bir konuydu. Biz geldikten sonra, gündeme getirilmiş bu konunun içeriği ne, temeli ne, bunu araştırmak istedik. Gördük ki Mülkiye Üniversitesi konusunda biçim ve öz olarak bir uzlaşma yok. Nerede yok? Ankara Üniversitesi SBF öğretim üyeleri arasında yok, mezunlar arasında yok, Mülkiyeli parlamenterler arasında yok. Bize sunulan Mülkiye Üniversitesi çabalarının geldiği noktada bu saydığım yerler çok önem taşıyor. Anlaşıldı ki aslında bütün bunların ardında, belli bir grubun bunu iş edinip, bunu olumsuz anlamda söylemiyorum ama genel uzlaşmayı bırakıp işi bitirmeye çabalaması çıktı ortaya. Bizim bu konuda daha öncesinde bazı itirazlarımız vardı. Bize yapılan sunuma göre Mülkiye Üniversitesi aslında idareci yetiştiren yüksekokul benzeri bir tasarı. Şimdi o ayrı bir şey. Hizmet içi, özel üst görevlere adam yetiştiren bir kurum gibi. Bize getirilmek istenen biraz bu. Ama anlatmak istiyorum. Bu model daha çok kamudan alınacak fonlarla beslenen ve bir anlamda bizim ülke-

mizdeki harp akademilerine benzetebileceğimiz bir yapılanmaya tekabül ediyor. Biz buna karşıyız. Biz bir kere Mülkiye'nin halk çocuklarına açık niteliğini korumaktan yanayız ve bunun için mücadele etme kararındayız.

Mülkiye Üniversitesi'nden anladığımız şu olmalı: bu günkü bölümleri bana göre azaltarak, okulda eskiden beri var olan temel bölümleri esas alan bir üniversite örgütlenmesinden yanayız. Bizim yaptığımız iki büyük toplantıda ulaştığımız nokta bunun yürütülemeyeceğidir. Burada yaptığımız ve parlamenterlerin katıldığı toplantıda ortaya çıkan gerçek YÖK şablonu, buna bağlı olarak uyulacak prosedürle bunun mümkün olamayacağıdır. Düşünün, uygulanacak olursa, ilahiyatçıların, fencilerin, sağlıkçıların girmesiyle, ilahiyatçı Mülkiyeliler, botanikçi Mülkiyeliler ortaya çıkacak. O zaman şöyle bir sonuç çıkıyor: eğer YÖK şablonuna uyulacaksa biz SBF'yi tahkim edelim. Öbür türlü tasarıyı teknik anlamda (Millet Meclisi'nin çalışma tekniği anlamında) genel kurula indirip, kolbastı yapmak ise mümkün değildir. Bunun gerçekçi olmadığı ve uygulanamayacağı ortaya çıktı. Bu çevreler son tahlilde böyle bir durumdan yararlanarak bu işi çözmeye çalışmıştı. Buna göre hiç rasyonelliği yoktu. Biz bu süre içinde okuldaki öğretim üyelerimizin de aynı düşüncede olmadığını gördük. Mesele sadece fakülte yönetimi ile sınırlı değil. Fakülte tasarıyı erken ve üzerinde gereğince çalışılmamış buldu. Fakültemiz ve Mülkiyeliler Birliği'nde genel bir uzlaşma sağlanmadıkça bu konuda bir adım atılamaz, atılmamalı diye düşünüyorum.

Gelecek: DGM'lerin kapatılması doğrultusunda bir kampanya var. Bu konuda tavrınız nedir?

Aktan: Ben birkaç yerde de sözlü olarak söyledim. DGM'ler kapatılmalıdır. Olup bitene bakarsak "DGM'ler kapatılmalıdır" ifadesi soyut kalıyor. Siyasal İslamın yükselişi, faşizmin devletin işleyişinde çok belirgin formlarının uygulanmaya başlaması, hepimiz örneklerinin yaşıyoruz. DGM'ler de bu uygulamaların bir parçası. Gerçekten demokratikleşme için adım atılacaksa, bunu ilk ayağı DGM'lerin kaldırılması olmalıdır. "'Doğal Yargıç" ilkesine mutlaka dönülmelidir.

Gelecek: Şu anda okulumuzdan iki öğrenci ve diğer üniversitelerden de bazı arkadaşlarımız, hukuk dışı yollarla tutuklandılar ve hapisteler. Burada öğrencileri haklı zeminlerde yürüttükleri mücadelelerine gözdağı verme anlayışının yattığı görülüyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Aktan: Düşünmekten öte, biz bu konuda sizlerle, öğrenci arkadaşlarımızın velileriyle görüştük. Sonra ben gidip, belli yerlerle de görüştüm. Yani burada çok açık bir hukuk dışılık, hiçbir şekilde açıklanamayacak bir haksızlık olduğu inancındayız. Mahkeme süreçleri, DGM'nin zaten bizim hiçbir biçimde kabul etmediğimiz sözde hukuk anlayışı ve uygulamaları, burada açık bir biçimde, adeta DGM'nin varlık nedeninin olmadığını kanıtlarcasına ortaya çıkmıştır. Bu

çok önemli bir noktadır. Ve biz başında da yıllar sonra da "DGM'lere Hayır'" diyoruz. Bu öğrencilere verilen cezaların temelsizliği de bizim yıllar süre ve birçok davada kanıtlanmış yaklaşımımızın doğruluğunu gösteriyor.

Öğrenciler böyle bir cezanın verilmesinin, Susurluk sonrası billurlaşan çete zihniyetiyle bağlantılı olduğunu düşünüyoruz. Çok açık söylüyorum, başka bir anlayışla böyle bir ceza verilemez. Yani ne hukuk var ne de hoşgörü. Bu sözlerim suç da olabilir ama başka türlü açıklanması da söz konusu olamaz.

Gelecek: Burada, eskiden beri süregelen resmi politik bir tavrın ifadesi var.

Aktan: 27 Mayıs olaylarından beri ben öğrenci hareketleri içinde yer almış bir insanım, yani bunu o zaman binlerce insan gibi olduğum için söylüyorum, bir pay çıkarmak için değil.

Hiçbir zaman öğrenci hareketine Türkiye'de yönetimler sıcak bakmamışlardır ve bana göre yönetimlerin başarısızlıklarında bir sürü unsur vardır. Öğrencileri potansiyel suçlu sayan anlayışları bu başarısızlıkların önemli bir kalemini oluşturur. Yani bu yeni bir olay değil, süregelen bir anlayıştır. Şimdi ağırlaştırılmıştır.

Gelecek: Mülkiyeliler Birliği geçenlerde, doğal üyesi Mehmet Ağar'ı üyelikten ihraç etti. Bu ihracın yerindeliği de daha sonra somut olarak ortaya çıktı.

Aktan: Öncelikle, Sn. Mehmet Ağar'ı biz Susurluk'tan önce 6 Haziran'da Onur Kurulu'na verdik. 6 Haziran'da Sn. Mehmet Ağar Adalet Bakanı'ydı. Ve biz Sn. Mehmet Ağar'ın Adalet Bakanı yapılmasını kara mizah örneği olarak kabul ettik. Yani böyle bir şey olamaz. En azından o insan o günkü verilerle bile öyle bir göreve getirilemezdi. Sonradan bizle alay edercesine İçişleri Bakanlığı'na da getirdiler. Ama biz bir kere Sn. Mehmet Ağar'ı Susurluk'tan çok önce Onur Kurulumuza verdik. Biz Onur Kuruluna bir de dosya ilettik. Bu dosya İnsan Hakları Derneği'nin İzmir Şubesi tarafından hazırlanmıştır. Orada gazete kupürleri vardı. Analitik bir yaklaşım vardı. Parçaları birleştirince çok vahim şeyler ortaya çıkıyordu. Biz bu görünüş içinde bunu değerlendirdik. Susurluk bizim yaklaşımımızı ve o dosyanın doğruluğunu kanıtladı. Şimdi bekliyoruz. Güç eğer demokratik biçimde oluşmuş kurumlara geçerse, yani TBMM'ye, niteliği, içindeki üyelerin niteliğini tartışma konusu etmiyorum. Genel veya uzun erimli savaşımlarla kurumsal nitelikler ön plana çıkarılmalıdır. Demokrasinin de kurumları var. Bildiğimiz yöntem temsil esasına dayalıdır. O yüzden TBMM'nin hukuksal yapısını savunmalıyız. Peki, güç nerede olacak? Ya çetelerde ya da halkın temsilcilerinde. Biz genel şablonlarla bu konuyu tartışmıyoruz. O yüzden biz Mülkiyeliler Birliği'nin geçmişte de uyguladığı bir ilke nedeniyle Sn. M[ehmet] Ağar'ı, ilgili Danıştay kararlarını uygulamadığı için Onur Kurulu'na verdik. Bu süreçte bahçemiz polis saldırısına uğradı, büro yöneticimiz dövüldü. Bizim için sadece bu olay ihraç nedeniydi, biz ikinci defa ihraç için başvurduk.

Gelecek: Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Aktan: Hapiste olan öğrenci arkadaşlarımızla ilgili birşey söylemek istiyorum. Silahlı çetelerin, suç örgütlerinin, eroin kaçakçılarının elini kolunu sallayarak dolaştığı bir ülkedeyiz. Böyle bir ülkede düşünmekten başka bir suçu olmayan öğrencileri 18 yıl gibi ağır bir cezayla cezalandırmak doğru bir iş değildir. Yargıtay'da bulunan, bu ay sonunda sonuçlanacak davanın diğer kitle örgütleri ve duyarlı kesimlerle birlikte takipçisi olacağız. Mülkiyeliler Birliği olarak bunun için gerekli çabayı göstermeye kararlıyız.

|İlhan Ulusoy. 1999. "İşsizlik Sigortası mı? Geçelim!"
***Evrensel Gençlik*, 2 (38): 8–9.|**

Ankara'nın orta yerinde, bir tarafı Dikmen, Çankaya, Ayrancı dolmuş duraklarına bakan, bir tarafı Milli Eğitim Bakanlığı'nın bahçesinden bir cadde ile ayrılan ve iki cephesi ise işçi ve emekçilerin sık sık taleplerini haykırdıkları ve hükümetlere duyurmaya çalıştıkları Kızılay Meydanı ile çevrili bir park vardır. Meclis'e de çok yakın olan bu parkın içinde işçiler ve emekçiler zaman zaman oturma eylemleri yaptılar. Orada tek başlarına günlerce oturma eylemi yaptı Kâğıthane Belediyesi işçileri, işten atıldıkları için. Kendilerinden başka hiçbir güce inanmayarak eylemlerini sürdürdüler Güvenpark'ta. Genç Cumhuriyet'in ilk yıllarında geleceğe "güvenle" bakabilmenin simgesi olarak yapıldığı söylenir bu parkın.

Güvenpark'ta bir anıt vardır. Bir havuzun kenarında kurulu olan bu anıt "Genç Cumhuriyet"in gençlerini temsil eden insan figürleri ile kaplıdır ve üzerinde Cumhuriyetin veciz sözleri ile tanınmış kurucusunun bir sözü yer alır: "Türk, öğün, çalış, güven!"

Bu veciz ifadeyi ilkokuldan başlayarak tüm öğrenim hayatımızda hemen hemen hepimiz, en az bir defa kompozisyon derslerinde üzerine yazı yazdığımız, açıklamaya çalıştığımız bir konu olarak hatırlarız. O zaman, daha hayatı hemen hemen hiç tanımazken, belki de çocuk kafamızla, Türk olmaktan övünmemiz gerektiğini, çalışarak da geleceğe güvenle bakabileceğimizi anlatan bir söz olarak açıklamaya çalışmışızdır ... Ne bilelim çalışmanın, çalışmak isteyip de iş bulmanın bu kadar zor olduğunu? Şimdi 70 milyon olması ile övündüğümüz nüfusumuzun kimi rakamlara göre yüzde 14'ünün, başkalarına göre yüzde 30'unun işsiz kaldığını, karnını doyurmak için iş arayıp bulamadığını, bulanların ise, hiçbir güvenceleri olmadan her an kapının önüne konma, işten atılmak korkusu ile çalışmak zorunda bırakıldığını nereden bilebilirdik.

Nereden bilebilirdik, iş bulamayanlarımızın bir kısmının iyi yaşamak bir yana, sadece hayatını sürdürebilmek için bugün "marjinal sektörler" olarak tanımlanan, işportacılık, seyyar satıcılık, ayakkabı boyacılığı gibi "iş"lerde çalışmak zorunda kaldığını, belki de borçlanarak aldığı bir basküle insanları tartmanın bir "iş" olarak tanımlandığını.

Hiç aklımıza bile gelmezdi o zamanlar; pek çok insanın "kentin suç oranı"nı yükselten "iş"lerde; yankesicilik, kapkaççılık ve "kayıt dışı fuhuş" sektörlerinde çalıştığı, çalışmak zorunda bırakıldığı.

Ama bütün bunların hepsini Güvenpark'ta, o anıtın önünde, çok değil bir günlük gözlemle tespit edebiliriz. Zor değil. Hiç zor değil. Hatta söyle bir geçmek bile yeterli olabilir; "Tartalım abi!", "Kilosunu bilenden para almıyorum!", "Boyasın!", "Ne alırsan 500 bin lira", "Nergislerin, güllerin demeti 500 bin lira", "Yavrunu sevindir!" vb. çağrılarını duymak için. Bunlar gündüz olur.

Hava kararmaya, çınarlar güneşin son ışıklarını da engellemeye başlayınca park boşalmaya başlar. Dolmuş duraklarındaki kuyruklar kısalır, bu kez dolmuşlar yolcu almak için kuyruk oluşturmaya başlarlar. Parkın içinden geçenlerin adımları hızlanır, dolmuşlara binip bir an önce evlerine varmak için acele ederler. İşte o zaman "kayıt dışı" işler başlar. Çağrılar değişir. Sanki parkta dolaşmaya çıkmış gibi yavaş adımlarla yürüyen insanların ağzından artık imalı çağrılar duyulmaya başlar. "Temizlikçi lazım mı abi?" sözleri ile kadın ticareti yapılır o anıtın koyulttuğu karanlığın içinde o parkta. İnsanlar bu işi yaparlar çünkü yapacak başka işleri yoktur. Çünkü onlar işsizliğin doğal görüldüğü, hatta istendiği bir düzende yaşıyorlar. Yaşama haklarını kullanmak için pek çok başka haklarından vazgeçiyorlar, geçmek zorunda bırakılıyorlar.

Yaşama ve Çalışma Hakkı

İnsan hakları tanımlanırken temel bir insan hakkında söz edilir hep: Yaşama hakkı. Bu hak temeldir, çünkü bu hakkı kullanamayan başka hiçbir hakkı kullanamaz.

"Çalışmak" fiili de hayatımızı belirleyen ve olmazsa olmaz "hak"lardan birisi. Çalışma "yaşam hakkı" kadar olmasa da hayatımızı belirleyecek öneme sahip. Çalışmadığımızda hiçbir ihtiyacımızı karşılayamayız, elbette ki bu, çalışarak "ekmeğini kazananlar" için geçerli. Onların yanı sıra bir de çalışmadan ya doğrudan çalarak ya da dolaylı yollarla insanların emeğine el koyarak daha doğru bir deyişle emeğini çalarak ihtiyaçlarını karşılayanlar var. Onları, o asalakları bir tarafa bırakırsak, çalışmanın tüm maddi ihtiyaçlarımızı karşılamamız için bir "ön şart" olduğu konusunda birleşebiliriz.

Çalışmak İçin İse En Başta Bir "İş" Bulmamız gereklidir

Ve iş olanağı yaratılmadığı koşullarda çalışma hakkı insanların elinden alınmış olacaktır. Devlet bunu sağlamak zorundadır. Bunu sağlayamadığı koşullarda ise, insanların aç kalmamasını, işsiz kalan insanların yeni bir iş buluncaya kadar yaşamını insanca sürdürebilmesini sağlayacak bir gelir elde edebilmesini, eskilerin deyimi ile "ele güne avuç açmadan" yaşamasını sağlamak için önlemler almalıdır. Bugün bu tüm dünyada devletin en önemli görevlerinden biri sayıl-

maktadır. İşte bunun niçin kurulan sosyal güvenlik sisteminin en önemli unsurlarından birisi "İşsizlik Sigortası" olarak adlandırılıyor. Bugün pek çok ülkede işsizlik sigortası uygulanıyor. Ancak, bu kendiliğinden olmadı. İşçi sınıfının uzun mücadeleleri sonucu elde ettiği sosyal güvenlik hakkının bir parçası olarak ortaya çıktı. Çünkü en başta işsizliğin kabul edilmesi gerekiyordu.

Bir ülkede verili ücret düzeyinde çalışmak isteyip de iş bulamayanların varlığı işsizlik olarak tanımlanıyor. İşsizlik sorunu iktisatçıların temel tartışma konularının başında geliyor. Neredeyse bütün iktisatçılar "işsizlik" sorununu tartıştılar. Klasik iktisatçılar ekonominin müdahale edilmediği durumlarda kendiliğinden dengeye geleceğini, bu denge durumunda ise işsizliğin artık bir sorun olmaktan çıkacağını öne sürdüler. Bunların bu görüşleri bugün neo–klasik ya da liberal iktisatçılar tarafından savunuluyor.

Onlar işsizliğin devlet müdahale etmediği koşullarda kendiliğinden ortadan kaldırılacağını, böyle bir ortamda var olacak işsizlerin ise sadece işlerini beğenmeyip değiştirmek için işlerinden ayrılanlardan oluşacağını, ya da bir başka deyişle işsizliğin "istendiği için" olacağını öne sürüyorlar. Doğal olarak da işsizlik yardımı ya da işsizlik sigortasının gerekli olmadığı sonucuna varıyorlar. Bu görüş şimdilerde özellikle Avrupa ülkelerinde işsizlik sigortasının süresinin kısaltılması ve işsizlik yardımının kaldırılması için hazırlanan yasa önerileriyle tekrar bir saldırı konusu olarak ortaya çıksa da işsizlik sigortası halen varlığını koruyor.

Geçtiğimiz günlerde 57. Hükümet tarafından hazırlanan ve Meclis'ten geçirilen bir yasa ile artık Türkiye'de de işsizlik sigortasının uygulanacağı iddia ediliyor.

İlk bakışta, işsizlik sigortasının uygulanıyor olması bir ileri adım olarak görülse de yasa biraz incelendiğinde bunun sadece bir ilk bakış yanılması olduğu ortaya çakıyor.

İşsizlik Sigortası Aldatmacası

Bir kere, işsizlik sigortasından sadece sigortalı olup da işten atılanların yararlanabilmesi bir anda, sigortanın kapsamını neredeyse yarıya yakın daraltıyor. Çünkü biliniyor ki, Türkiye'de çalışanların birçoğu sigortasız çalıştırılmaktadır. Sosyal Güvenlik Yasası'nın çıkışı ile işçi ve emekçilerin emekli olma hakları ellerinden alındı. Hükümet Avrupa standartlarına uydurma bahanesi ile emeklilik yaşını ortalama yaşam standardının üstüne çıkardı. Bu nedenle yasa işçi ve emekçiler tarafından haklı olarak "Mezarda Emeklilik Yasası" olarak tanımlandı. Bu durumda organize sanayi bölgelerinde, meslek öğrenmek için nerdeyse çocuk yaşta çalışmaya başlamak zorunda olan genç işçiler, kaybolan emeklilik umutları ile birlikte sigortalı olma isteklerini de kaybedeceklerdir. İlk başta sigortalı olmak onlara anlamsız gelecektir. Patronlardan sigorta primlerinin

ödenmemesini, primlerin kendilerine ödenmesini, ücretlerine yansımasını isteyecekler. Patronlar bu istekleri kabul ederek, ücretleri bir miktar artırsa da bir süre sonra, bundan vazgeçecek ve her zaman olduğu gibi sadece yaşayabilecekleri ücret düzeyine dönecektir. Nasıl olsa elinin altında çok daha düşük ücrete çalışmak zorunda olan binlerce, hatta hiç abartısız milyonlarca genç işçiyi hazır bulacaktır. Bunun sonucunda–tahmin etmek zor değil–sigortalı sayısının çalışanlara oranı bugünkünden bile daha kötü olacaktır. Bir rakam, genç işçilerin yoğun olarak çalıştığı tekstil sektörüne ilişkin Türk-İş'e bağlı Teksif Sendika'sının yaptığı araştırmaya göre, 2 milyon çalışandan 1.5 milyonu kaçak olarak çalıştırılmaktadır. Sigortasız çalışanların bu kadar yoğun olduğu ve bunun engellenmesi için ciddi hiçbir adımın atılmadığı, üstelik yeni yasanın bu sayıyı artıracağını söylemenin hiçbir şekilde doğaüstü bir kehanet yeteneğine sahip olmayı gerektirmediği bir ortamda, işsizlik sigortasını yasa olarak getirmenin hiçbir anlamı yoktur. Geçelim!

Özetlersek, 57. hükümet kurulur kurulmaz ele aldığı hemen her yasayı "reform" sözcüğü ile süsledi. Ancak yasa metinleri ile ortaya konan bu yasaların hemen hepsi patronlara yeni haklar ve istisnalar tanırken, işçi ve emekçilerin, başta emeklilik hakkı olmak üzere, sağlık, protez araç ve gereçlerinin sağlanması gibi kazanılmış haklarını ortadan kaldırıyor. Üstelik yeni yasanın yarattığı ortamda patronlar "sanal" işsizlik sigortasının varlığını bahane ederek bir de kıdem tazminatlarının kaldırılmasını istiyorlar. Büyük patronların örgütü MESS ve TÜSİAD bunu her fırsatta dile getiriyor. Kazanılmış haklara saldırı zemini hazırlayan böyle bir işsizlik sigortasının hiçbir anlamı yoktur. Geçelim!

O parka bir gün yolunuz düşerse, o anıta bir bakın ve geleceğe güvenle bakmak istiyorsanız eğer, geçin, gidin!

Olcay Yanar. 1999. "Hukuk Fakültesinde Adalet Sorgusu"
***Evrensel Gençlik*, 2 (38): 4.**

"Adaletin mücadelesini vermek için hukuk fakültesini seçtim". 1999–2000 öğretim yılına bir kaos ortamında giren İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni yeni kazanan Elif'in sözleri bunlar. Hukuk, İktisat ve Siyasal Bilgiler fakültelerinin yönetim kurulu üyelerinin de içinde olduğu öğretim üyelerinin rektörlüğün diktatörce uygulamalarına karşı idari görevlerinden istifalarıyla sone eren geçen öğretim yılının ardından, bu yıl da ders ve sınav sisteminde "tepeden inme" yapılan değişiklerle başlıyor. Sistem değişikliği, geçen öğretim yılında, sadece sınav tarihlerinin değişeceği yolundaki söylentilerle gündeme gelmişti.

Öğrenciler bunun üzerine 1. Dönemin son günlerinde dilekçe toplama ve alkışlı protesto eylemleri yapmışlar; bunun üzerine, yetkililer tarafından değişiklik olacağı yalanlanmıştı. 2. Dönemin sonlarında ise Prof. Bülent Tanör, Prof. Çetin Özek, Prof. Cemal Bâli Akal ve Dekan Prof. Aysel Çelikel rektörün dayat-

malarına tepki olarak idari görevlerinden istifa ettiler. Öğrenciler ve öğretim görevlilerinin ortaya koyduğu bu tepkiler, birbirlerinden kopuk olsalar da, aynı hedefe yönelikti.

29 Temmuz'da Resmi Gazete'de İÜ Hukuk Fakültesi Yönetmeliği'nin yayınlanmasıyla, geçen sene yalanlanan değişikliklerin daha da köklü (çan eğrisi, bütünlemelerin kaldırılması vb.) olduğunu öğrendik. Yeni yönetmelikte, daha önce hemen hepsi senelik olan derslerin, dönemlik yapıldığı belirtiliyor. Yıl içerisinde bir vize, bir final ve bir bütünleme şeklinde uygulanan sınavların da, derslerin dönemlik olmasıyla birlikte, dönemlik yapılacağı yazıyor. İTÜ, YTÜ, ODTÜ ve İÜ Mühendislik Fakültesi'nde uygulanan çan eğrisi (bağıl değerlendirme sistemi) ve ağırlıklı genel not ortalaması (AGNO)'nın İÜ Hukuk Fakültesinde de uygulanacağı belirtiliyor. Ve büyük haber: Bütünlemeler kaldırılmış. Öğrencilerin tepkisini frenlemek için olsa gerek, derslerin dönemlik yapılması dışındaki değişiklikler yalnızca 1. sınıflara uygulanıyor. Üst sınıflardaki öğrencilere, hızla mezun edilmelerine yarayacak bir dizi ek sınav hakkı verilerek, yönetmeliğe tepki göstermeleri engellenmek isteniyor.

Çan eğrisi, "o dersi alan tüm öğrencilerin aritmetik ortalaması ve istatistiksel değerlendirilmesi" ile ölçülüyor. Yani geçme notunuz sınıftaki tüm öğrencilerin alacağı notun ortalaması oluyor. Ve sizin dersi geçmeniz yanınızdaki arkadaşınızı "alt etmenize" bağlı. ÖSS'de var olan "her öğrenci sizin rakibinizdir" mantığı artık üniversiteye girdikten sonra da hâkim kılınmak isteniyor. Ayrıca, dersi vermek için en az harfli sistemde DD almanız gerekiyor. Ama eğer AGNO'nuz 1.8'in altında ise dersi verseniz de başarılı sayılmıyorsunuz. 1.8 AGNO'yu tutturamayanlar mezun olamıyorlar. İlginçtir ki yönetmelikte bütünlemelerin kaldırılmış olmasına rağmen yaz okulu hiç ağza alınmamış. Genelde bütünlemelerin kaldırıldığı okullarda yaz okulu sistemine geçiliyor. Ayrıca, yönetmelik değişikliği Rektörlük tarafından üniversitenin birçok fakültesine dayatılıyor ve Edebiyat Fakültesi'nin yönetmeliğinde yaz okullarının "gerektiğinde" uygulanacağı belirtiliyor.

Yaz okulu sisteminde, başarısız olduğunuz dersi para karşılığı, sıkıştırılmış bir zamanda, "hap şeklinde" tekrar alıp sınava giriyorsunuz. Girdiğiniz sınav formalite niteliğinde olduğundan, sonuçta dersi parayla satın almış oluyorsunuz. İTÜ'de geçen yıl kredi başına belirlenen ücret 10 milyon civarındaydı.

Benmerkezcilik ve Bilim

Bu sistem değişikliğinin ne anlama geldiğini Hukuk Fakültesi'ni yeni kazanan arkadaşımız şu şekilde ifade ediyor: "Yeni sistemi tam bilmiyorum ama çan eğrisini duydum. Bu sistemin bizi bireyselleştirmeye götürdüğünü ve okul içerisindeki toplumsal birliği bozduğunu düşünüyorum. "Ben" duygusuyla yetişmiş

bir avukatın, hâkimin ya da savcının topluma ne kadar yararlı olacağını sorguluyorum!"

Getirilen bu uygulama ile 1 senede iki vize, iki final, yaz okulu / bütünleme olmak üzere 5 sınava girilecek. Önceki sistemde bile öğrencilerin sınavlara hazırlanmak için zaman bulamadığı düşünülürse, sınav sayısı iki katına çıkınca, öğrencilerin tüm zamanının sınav hazırlığıyla geçeceği ortada. Elif, fakülteye çok fazla beklentiyle gelmemiş ama kendi çabalarıyla ideallerini gerçekleştirip topluma hizmet eden bir hukuk insanı olmayı düşünüyor. Peki, tüm zamanını sınav hazırlığıyla geçireceğinden, ders kitapları dışındaki, kendi değişiyle "demokratik bir toplumun yargı sisteminde" olması gerekenlerin irdelendiği kitapları okumaya vakit ayırabilecek mi? Bırakın kendi çabalarıyla araştırma yapmayı, aynı ders üzerine kendi okulundaki başka hocaların görüşlerini okuyamayacak. Sınav ve ders yoğunluğu ile sadece kendisine verilen ve sınavda sorumlu olduğu kitapla ilgilenebilecek. Demek ki, sistemle hedeflenen araştıran, öğrenen hukukçular değil ezberleyen hukukçular yetiştirmek. Elif de bunu şöyle ifade ediyor: "Bir prototip yaratıyorlar; sorgulamayan, araştırmayan, ideallerinden vazgeçmiş, hayatını saçma sapan kalıplara sıkıştırmış insanlar. "

Sürekli Sınıf Tartışmaları

Avukat, hâkim, savcı olmaktan önce iyi bir hukukçu olmak için fakülteye giren ama yeni sistemle önü tamamen tıkanan Elif, kendisine güvendiğini ve kendi çabalarıyla ideallerini hayata geçireceğini belirtiyor. "Bu çabaları" bir araya getirmezsek yapılanlar sadece bireysel çalışmalar olarak kalacaktır. Tabii ki geçen sene ayrı kanallardan aynı hedefe yönelen, öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin mücadeleleri de birleşmek zorunda.

Geçen yıl kurulan Öğrenci Temsilcileri Konseyi (ÖTK), görece canlı geçen seçim döneminden sonra bir varlık gösteremedi. Oysa seçim döneminde yapılan kitlesel sınıf toplantıları umut vaat etmişti. Yaklaşık 1000 öğrenciyi 1 kişinin temsil ettiği sistemde, sınıf toplantıları tarzı sürekli hale getirilmedikçe, önümüzdeki dönemde de başka bir şey olması beklenemez. En geniş öğrenci kitlesinin sorunları etrafında birlikte davranışı ve eylemi için sınıf toplantılarının üstünde sürekli ve ısrarlı bir biçimde durmak gerekiyor. Bunun için de ÖTK'nın tek olmasa bile en önemli olanak olduğunu kimse inkâr edemez.

Eğer hocalarımız "ben" duygusuyla öğrencilerini yetiştirmek istemiyor ve bizler de bununla yetişmek istemiyorsak nehrin kollarını bir araya getirmek zorundayız. Bunun için sınıf toplantılarında, mücadele yollarının ve nasıl öğretim üyeleriyle birlikte davranılacağının tartışılması; ÖTK seçimlerinde buna uygun tutum alınması gerekli.

| Sinan Ceviz ve Engin Esen. 1999. "Söz Sırası Öğrencinin" *Evrensel Gençlik*, 2 (38): 3. |

Üniversitelerde yeni bir dönemin başladığı şu günler, birçok sorunun yaşandığına da işaret etmekte. Hiç kuşku yok ki büyük uğraşlarla üniversiteye giren öğrenciler, karşılaştıkları manzara karşısında "Acaba yanlış yere mi geldik?" diye düşünmüşlerdir. Üniversiteyi kazanan öğrencilerin ancak yüzde 3'ü istediği bölüme girebiliyor. Öğrenciler harcamalarının yüzde 11'ini har(a)çlara yüzde 79'unu beslenme, barınma, ulaşım, giyim ve ders kitaplarına yaparken bütçelerinin sadece yüzde 10'unu kültürel ve sosyal etkinliklerine ayırabiliyorlar. İlk günlerdeki şaşkınlık giderek yerini üniversiteleri ve eğitim sisteminin kendisini tartışan, eleştiren bir kitleye bırakmaktadır.

Üniversitelerde bilim ve demokrasinin karşısında olan güncel gelişmelere kabaca bir değinecek olursak, aklımıza ilk gelecek olan konu, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü ile öğretim üyelerinin geniş kesimi ve birçok dekanlık arasındaki çatışmalardır. Her yeni olay, öğretim üyelerinin yeni bir kesimini Rektörlük ile karşı karşıya getirmektedir. Bunun son örneği mühendislik ve veterinerlik fakülteleridir. İlk bakışta yaşananlar İÜ'ye özgü gibi gözükse de, İÜ Rektörlüğü'nün tam bir MGK ve YÖK damgası taşıdığı düşünüldüğünde, bu karşıtlığın sistem sorunu olduğu anlaşılır.

İstanbul Üniversitesi'nde Kemal Alemdaroğlu ile birlikte yaşananlar, Marmara Üniversitesi'nde de hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Okulların ilk haftasında sürekli gündemde olan MÜ, rektörlük seçimleri vesilesiyle yaşanacak kutuplaşmalar ile gündemde yer tutmaya devam edecektir. İÜ'de yaşananların deneyimi ışığında, MÜ'deki bu muhtemel sürecin özerk–demokratik üniversite mücadelesi lehine değerlendirilme fırsatı fazladır.

Öğretim üyelerinin "homurdanmanın" ötesine geçen bu tür protestoları, evvelki yıl Mersin Üniversitesi Senatosu'nun YÖK'e karşı mücadele çağrısı yapmasından sonra, sık aralıklarla yaşanmaya başladı. Bu çıkış nasıl sona erdiği bir yana, YÖK'lü üniversite tarihindeki en açık ve kitlesel öğretim üyesi tepkisiydi.

Üniversite ve Liberalizm

Daha önce MEÜ'de, bugünlerde İÜ'de ve muhtemelen MÜ'deki tepkiler, onlarca üniversitede yaşanan içten içe kaynamanın görünürdeki yüzleridir. 18 yıllık YÖK sultası altında üniversite sayısı 8 kat arttırılmış, ancak bilimsel araştırma kapasitesi kat be kat geriletilerek "öğretim", "mesleki eğitim", "terbiye" işlevleri ön plana çıkarılmıştır. Bunun sonucu olarak öğretim tek–tip müfredata bağlanmış, "devlet memuru" öğretim üyeleri genelgelerle çalışır hale gelmiş, üniversiteler şirketlerin ve bürokrasinin ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlenmiştir. Ülkedeki siyasal durumlarla direkt ilişkili olan bu gelişmeler, öğretim ve sınav

sistemlerini de değişime uğratmaktadır. "Çan eğrisi" olarak bilinen sistem yaygınlaşmakta, bu yıl İstanbul ve Trakya üniversitelerinde de yürürlüğe girmektedir.

Öğrencileri yarış atı yerine koyması pratik sonucunun yanı sıra bu sistem, bütünlemelerin kaldırılması ve paralı yaz okullarının devreye sokulması uygulamalarıyla birleşmektedir. Üniversitenin esas işlevi öğretim değil bilimsel araştırma iken, bu uygulamalarla birlikte öğretim işlevi dahi yüzeyselleştirilmekte, yükseköğretim tamamen formaliteye dönüşmektedir. Evrensel Gençlik'te defalarca dile getirilen özelleştirme politikasıyla birlikte bunlar, üniversitenin liberalizmin taleplerine göre yeniden yapılandırılmasıdır.

YÖK Karşıtlığı ve Öğrenciler

Bu gelişmelerin başka bir dönemde değil de, YÖK karşıtı muhalefetin rektörlükleri ve dekanlıkları dahi isyan edecek noktaya getirdiği bir dönemde olması önemlidir. YÖK karşıtlığı çok geniş bir yelpazeye sahiptir. YÖK'e karşı liberal, liberal argümanları kullanan dinci ve siyasal özgürlükçü eleştiriler kimi zaman iç içe geçmektedir. Bu çok renkliliğin ayrışma noktası ise, üniversitelerin esas işlevinin toplum yararına bilimsel üretim olup olmaması noktasındadır. Diğer bir deyişle; çan eğrisine, paralı yaz okullarına, özel–vakıf üniversitelerinin yaygınlaştırılmasına, üniversitelerin piyasa ilişkilerinin ve tamamen hükümet kontrolünün içine çekilmesine karşı alınacak tutumda.

Devrimci, siyasal özgürlükçü olmayan eleştiriler, doğaları gereği, üniversitenin esas işlevi ile ilgili bu soruya olumlayan yanıt vermezler. Düzen partilerinin çoğu, hatta bizzat YÖK'ün kendisi, üniversite sisteminin liberal bir reformu ile mevcut muhalefeti bölme ve onun içini boşaltma çabası içindedirler.

Son dönemlerde YÖK'e muhalefet söz konusu olduğunda kamuoyuna yansıyan, genellikle, öğretim üyelerinin "liberalizmin karasularında" gezinen talepleri olmaktadır.

Öğretim üyesi muhalefetinin en büyük zaaflarından bir diğeri ise, 18 yıllık YÖK sultasının, YÖK'süz bir üniversitesi yaşamamış "kendi" öğretim üyesi kuşağını yetiştirmesidir.

Daha Çok, Derinliğine Mücadele

Öğretim üyelerinin liberal eğilimleri ve önemli bir kesiminin mevcut sistemle olan göbek bağı, öğrenci muhalefetiyle aralarında ciddi farklar olacağının somut göstergeleridir.

Öyleyse öğrenci gençlik, son derece popüler bir hâl alan YÖK'ü eleştirme kampanyalarında daha çok, daha derinliğe söz sarfetmek ve eylemde bulunmak durumundadır. Yıllardır sürdürülen mücadele, bunun için gerekli olan kulüpler, topluluklar, yayın çevreleri ve nihayet konseyler gibi araçları bugünlere getirmiştir.

BÖLÜM IV:
Makaleler II
Dönemin Akademisyenleri ve Entelektüelleri Tarafından Kaleme Alınan Metinler

Aslında aylardır devam eden, ama ancak göz ardı edilemeyen bir kitlesellik kazandığında, Meclis'te gösteri ve hele "üniversite işgali" gibi "geçmişi çağrıştıran" eylemler gerçekleştirildiğinde, kamuoyunun gündemine girebilen öğrenci hareketleri, hem destekleyenler hem de eleştirenler tarafından ayrı "geçmişteki örnekler"e atıfla, o zaman söylenenleri tekrarlayarak değerlendirildi. Bir yanda "68'liler" o zamanki tecrübe ve derslerini konuşturdular, beri yanda "tarih tekerrürden ibarettir" cephesi, '68'li, '78'li kuşakların başına gelenleri hatırlatarak beklenen gözdağını verdiler. Birinciler, '90'lardaki benzerlerine "haklı olma"nın maalesef yetmediğini, hatta haklı kalmanın da yetmediğini ima eden öğütler verdiler. Sanki onları haklı da olsalar sonunda kazanamayacakları bir davadan fazla hasar görmeden çıkmaları için daha mütevazı, daha az umut kırıklığı yaratacak bir çizgiye çekilmeye davet eder gibiydiler. İkincilerin zaten öğrenciye hak vermek gibi bir eğilimleri zaten olamazdı. Hakkın para demek olduğu hükmünün tescil edilmiş sayıldığı 1980'li yılların "düzen koruyucu" anlayışlarına eklediği her şeyi paraya indirgeme "meşruiyeti" ile de iyice çiğleşen dilleriyle, öğrenimin, hele "yüksek öğrenim"in parasız olamayacağını öfkeyle, hatta aşağılayarak savundular.

1990'ların öğrenci hareketine, dostça ya da düşmanca yaklaşarak, "biz bu filmi görmüştük" kipinden konuşanların dikkate alması gereken ilk ve önemli nokta, 1960–1970'li yılların değil Türkiye'sinde, en "ileri kapitalist" toplumlarında bile "para"nın bu denli saldırgan çiğ ve küstah konuşamadığıdır. Tam aksine, o dönemlerin öğrenci hareketleri, özellikle kapitalist metropollerde paranın dilini konuşanların savunmaya itildiği, düzenlerinin, türettikleri hayat tarzının hesabını vermek için ter döküp, özürler döşenmeye mecbur hissettikleri bir ortamın varlığında, en azından moral bir üstünlükle donanmış haldeydiler.

O yüzden de bütün o ülkelerdeki öğrenci hareketleri, hayal ettikleri toplumsal dönüşümle kıyaslandığında umut kırıcı denilebilecek bir sonuçla dindi ise de bu dalganın kazanımlar hanesinde, üniversitelerde, hatta tüm eğitim düzeninde hayli önemli düzeltmeler yaptırtmak gibi bir sonucun olduğu da unutulmamalı.

Fakat o ülkelerde düzeni koruyanlar, bunları "taviz" verdiklerini düşünerek yapmadılar. '68'in taleplerini, eleştirilerini sistemin rasyonelleri içinde değerlendirerek, onları sistemin tıkanmış kanallarını temizlemek, genişletmek ve yeni kanallarla ona daha bir canlılık kazandıracak hale sokmak uzak görüşlülü-

---

Bu bölümde yer alan metinlerin künyelerini şu standart biçimine uygun hale getirdik: | Yazar (Kalın). Tarih (Kalın). "Metin Başlığı" (Kalın) Yayınlandığı dergi (Kalın ve İtalik), Cilt (Sayı): Sayfa Numarası (Kalın). Bazı metinlerin künye bilgileri, bizden kaynaklı olarak eksik olabilir [AY]

ğünü, becerisini gösterdiler. '68 hareketini, en azından o ülkelerde hayal kırıklığı ile duraklatıp sona erdirten en önemli etkenlerden biri, hattâ başlıcası işte bu, sistemin massedebilme, muhalifinden kendini canlandırıcı unsurlar türetebilme yeteneğiydi.

Türkiye'ye gelince fabrikalarına, bankalarına, ihracat seferberliklerine, zenginliklerinin çapı ile dünya klasmanına giren işadamlarıyla neredeyse tamamen kapitalist hale gelmiş gibi görünen bu ülkede, düzen massetme yeteneğiyle değil, "bastırma" yeteneği ile bastırıcı gücü ile maruftur. Bu düzen ve devlet geleneğimizin, kendisine eleştiri yönelten, taleplerde bulunan kitlesel hareketler karşısındaki refleksi, bunlardan kendisini düzeltecek unsurları süzüp massetme boyutu olan bir dikkat değil, tam tersine nasıl punduna getirip burunlarını sürtebileceğini kestirmeye çalışan bir dikkattir. Burnunu sürtmek şarttır çünkü bu ülkede düzeni temsil edenleri aşağıdakilerin "haksız"–yani sistem rasyonellerinin tamamen dışında– taleplerinden çok daha fazla haklı–yani sistemin yapabileceği, zaten yapmış olması gereken–talepleri kızdırır. "İş"lerine karışılmıştır çünkü. Aşağıdakilerin işe karışması ... Bu ülkedeki her tür düzen temsilcisinin "kötülüklerin anası" saydığı şey budur.

Batı'daki '68 ile Türkiye'deki '68 sadece düzenlerin o hareketlere karşı tavırlarındaki farklılıktan dolayı değil, bizzat hareketlerin içeriği itibariyle de önemli farklılıklar gösterirler. Batı '68'inin siyasal iktidardan çok toplumun hayat tarzına, milyonlarca küçük fabrika gibi düzeni otomatik olarak üreten bu "hücre"ye, dönüşümün anahtarını burada döndürmeye, dinamiğini buradan türetmeye çalışan genel eğilimine karşılık, Türkiye'nin '68'i tarihsel alışkanlığımızdan "sapmayarak" devlet ve siyasal iktidar katına yoğunlaştı. Sosyalizm bu yoğunlaşmaya iktisadi düzeni de katarak biraz daha derinlik kazandırdı ama "yukarıdan aşağı (veya aşağıyı) dönüştürme" karakterini de takviye etti. Yaklaşım farklılığını belki de en iyi özetleyecek örnek, Batı '68'inin Çin ve Mao'nun Kültür Devrimi ile ilgilenmesine karşılık, Türkiye '68'inde Çin ve Mao'nun "halk savaşı ile iktidarı ele geçirme stratejisi"ne odaklanıyordu ilgi.

1996 yılında Türkiye'de öğrenci hareketi–çoğu kişinin "artık olmaz, tarihte kaldı bunlar" demeye hazırlandıkları bir noktada–1980'lerden beri görülmedik kitlesellikte bir hareket oluşturduğunda, gerek taleplerinin içeriği ve kaynakları ile gerekse eylem tarzları ve üslûpları ile 1980'lerin sonlarından itibaren Batı toplumların –genel bir dalga oluşturmamakla birlikte– ardarda ortaya çıkmaya başlayan öğrenci hareketleri ile hayli sıkı bir benzerlik içindedir.

İlk kez 1987'de Fransa'da, yüzbinlerce öğrencinin katıldığı hareketin ardından ertesi yıllarda İtalya ve İspanya başta olmak üzere birçok ülkede azımsanamayacak çapta öğrenci hareketleri oldu. "Yeni bir '68 mi?" diye sordurtacak ölçüdeydi bunlar. Lise öğrencilerinin de geniş çapta katıldığı bu hareketlerde

öğrenci taleplerinin özü, sistemin eğitim, öğrenim politikasında açıkça seçkinci bir yaklaşımın egemen olmaya başlamasından duyulan hoşnutsuzluk ve bu politikanın temel araçlarından biri olarak paralı eğitimin giderek kazandığı ağırlığa tepkiydi. Bugün 1995'in son aylarından beri üniversitelerde giderek genişleyen hareketin taleplerine bir bütün olarak bakıldığında da aynı şeylerin söz konusu olduğunu görmek zor değildir.

O halde 1990'ların Avrupa ve Türkiye'sindeki öğrenci hareketlerinde düzen, devlet ve hayat tarzına dönük radikal eleştiri, dönüştürme umudu–belki şimdilik– söz konusu değildir ama aynı içerikte bir sorunlar paketi yürürlüktedir.

Ancak dikkatlerden kaçmaması gereken bir nokta var. Az önce Avrupa'daki '68 öğrenci hareketinin en azından orta ve yüksek öğrenime ilişkin eleştiri ve taleplerinin yönetimler tarafından dikkate alındığını, bunun sonucunda eğitim düzeninde ciddi düzenlemeler yapıldığını belirtmiştik. Oysa Avrupa'daki son dönem öğrenci hareketlerinin hemen tümü hükümetlerin okul sistemini "daha rantabl" hale getirmek adına yürürlüğe sokmak istedikleri "reform paketleri"ne tepki olarak ortaya çıkmışlardır. Bu hareketler sonucunda reform paketlerinin yürürlüğe konması bazı yerlerde ertelenmiş, bazı yerlerde ilk fırsatta yeniden teşebbüs edilmek üzere geri çekilmiş, bazen biraz değiştirilmiş, ama vazgeçilmemiştir. 1990'larda roller değişmiş, "statüko"yu değiştirmeye çalışan düzen ve devletlerin karşısında statükonun korunması için sokağa dökülen öğrenciler gibi bir manzara ortaya çıkmıştır.

Bütün bunların "bilgi toplumuna, bilgi çağına geçiş"ten söz edildiği bir tarihsel noktada oluyor olması da ilginçtir.

İlginçti ama hiç de şaşırtıcı değildir. Çünkü "bilgi toplumu", bilginin de nihayet "metalaştırılabildiği" bir toplum anlamına geliyor. Yani bilginin de "üretimi"nden edinilmesine ve kullanılmasına–"tüketimi" ne– kadar tüm süreçler ve burada alışveriş (mübadele) mekânizmaları da herhangi bir metanın üretim–tüketim döngüsünden neredeyse farksız hale gelmiş, getirilebilmiştir. Dolayısıyla artık bilgi de diğer tüm metalar gibi muamele görebilir. Yani sadece parayla alınır satılır hale gelmiş olmakla kalmaz, tıpkı genelde aynı kullanım değerine sahip mallar kalitelerine göre ucuz ya da pahalı olabiliyorlarsa, edinilecek–satın alınacak– bilgi de ödenilen para ölçüsünde kaliteli olacaktır. Dolayısıyla aynı bilginin değişik alım güçlerine uygun türleri de "üretilmeli"dir. O halde "paralı eğitim" mal–bilginin mübadele değeri farklılıklarına göre "pazar"a sunulabilmesini düzenlemek için "zorunlu" bir mekânizmadır. En pahalı öğrenim kurumlarının sadece kaliteli öğrenim elemanlarına, ders araç ve gereçlerine sahip kuruluşlar olmakla kalmayıp aynı zamanda öğrencilerine en fazla özgürlük tanıyan yerler olması da normaldir. Çünkü okul, bilginin sadece kullanılmak

üzre edinildiği yer değil, aynı zamanda üretiminin de öğrenildiği yerdir. Bilgi üretiminin ön koşulu ise özgürlüktür. O halde öğrencilerini bilgi üretme "mesleği"nin en üst dereceleri için yetiştiren okulların hem en pahalı, hem de en özgür ortamlı okullar olması, buna mukabil parasız okulların sadece bir atımlık kullanım değeri olan bilgiler veren, üretmeyi ise kale bile almayan yerler olup, özgürlükten nasipsiz, boğucu ortamlar olmaları da "normal"dir.

Bu noktada az önce sözünü ettiğimiz statüko konusuna yeniden eğilebiliriz. Avrupa ve Türkiye'de öğrencilerin korumak, devlet ve düzen temsilcilerinin kesin olarak değiştirmek istedikleri statükonun içeriği nedir? En özet ifadeyle öğrenci hareketi, her şeyden önce bizzat bilginin statüsünde meydana gelen bu değişmeye, yani onun tüm insanlığın ortak edinimi olarak taşıması gereken meta olamazlık vasfının kaldırılmasına tepkiyi "temsil ediyor". Devlet ve düzen ise o statünün "geçmiş"e ait olup artık geçersiz sayılması gerektiği fikrindedir.

Şüphesiz "çağımızın gerçekleri" veri alınarak bu tavırlar kıyaslandığında öğrencilerin "gelişmelerin gerisinde", tarihten daha "geri" bir noktada durdukları, oysa devlet ve düzenin "gelişme"nin doğrultusuna uygun, bu doğrultuyu hızlandıracak bir tavırdan konuştukları, "gerçeklikler"e uyarlı bir dil kullandıkları bile öne sürülebilir. '68'deki "suçluların telaşı" içindeki düzen ve devletle değil, parasız ve seçkinci olmayan bir eğitim politikası isteyen öğrencilere karşı öfke ve küçümseme duygularını–şimdilik–zor zapt ederek bakan, "nasıl olsa kaybedecek, boyun eğeceksiniz" diyebilmenin güveniyle, üstünlük duygusuyla "sabreden" bir düzen ve devlet var bugün.

1968 öğrenci hareketi, bilgiyi hem insanlığın ortak hazinesi hem de edinilmesi ve kullanımıyla insanları bireysel ve toplumsal mutluluğa taşıyacak en önemli unsur sayan Aydınlanmacı zihniyetin bu mirasını temsil ediyor, onun şahlanışı anlamına geliyordu. Bunun en görkemli, ama sonuncu şahlanış olduğunun o sıralarda elbette farkında değildik. 1968, bilginin henüz tam meta haline dönüştürülemediği, ama bilginin ve üretiminin metalar âleminin hizmetine koşulması yolunda hayli mesafenin aşıldığı, bilgi ve bilgi üretiminin evrensellik vasfının, aydınlatıcı olma yükümlülük ve sorumluluğunun önemsenmez hale geldiği bir noktada, bu duruma Aydınlanma ideallerinin içten bir sahiplenişi ile karşı çıktı. Henüz o idealleri elinin tersi ile itip, yerlerine 1980'lerin o ünlü "yükselen değerleri" gibisinden bir şeyler koymamış olan kapitalist devlet ve düzen, iki yüz yıldır kendisini haleleyen Aydınlanma felsefesi ve zihniyetinin parlak ithamı karşısında suçüstü yakalanmış gibi gerilemek zorunda kaldı.

O zamanlar da paralı okullar vardı. Ama o sıralarda "paralı okul" denilirken, asıl olarak, ancak para sayesinde diploma sahibi olabilecek kadar düşük performansa sahip öğrencileri olan, düzeysiz okullar kastedilirdi. En üst düzeyde eğitim verilen paralı okullar da–özellikle Amerika'da–vardı ama bunlar hem

o düzeydeki bir eğitimi "hak eden" yetenekli yoksu öğrencilere çok ucuz burslar veren vakıflarla desteklenmekteydi hem de bilgiyi Aydınlanma felsefesinin normları içinde algılayan bir anlayışın içindeydiler. O nedenledir ki, 1968'in öğrenci olayları Amerika'da özellikle bu paralı ama seçkin üniversitelerde boy verdi. Aydınlanma felsefesi en üst düzeyde bilgi ve bilgilenmenin en üst düzeyde bir toplumsal sorumluluk yükleyen bir bilgi ve bilgilenme hali olması gerektiği fikrine inanan bir "aydın" tipinde somutlaşır. 1968'in hemen tüm ülkelerde en "seçkin" öğrenci katmanlarından, en üst düzey eğitim kurularından başlaması, hareketin öncü ve önder kadrolarıyla "kaleleri"nin bunlar olması şaşırtıcı değildir.

1968, bilginin bizatihi meta haline dönüşmesine son bir adım kalmışken, tam o kavşak noktasında, o adımı atmanın götüreceği uğursuz yolu sezmişçesine yapılmış bir uyarı, bir dikkat ve uyanma çağrısıydı. O dönemde "aydın" son kez de o zamana kadarki mirasının tüm imkânlarını kullanarak toplum(lar)u "aydınlatma"ya koştu. Ama uyanın mesajı kitlelerden ziyade, o mesajı "uyanık"lığa dönüştüren devlet ve düzenler tarafından dikkate alındı. Bu sonuçlar belirginleşmeye başladığındaysa "aydın"lar tarih sahnesinden de çekildiler.

Devam etmeden önce bir noktayı daha belirtmek gerekir. Aydınlanma felsefesinde "bilgi", yalnızca şeylerle ilişkimizi daha verimli, daha etkili kılacak veriler olma özelliğiyle değil, davranışlarımızın temeli haline getirildiği oranda insanı–hayvani durumdan pek de farklı olmayan– kendimize ve varoluşumuza dair cehalet, bilgisizlik, köleleştirilebilme halinden çıkaracak, olgun ve özgür kişiler olmalarını sağlayacak özelliklerle de yüklü bir anlama sahiptir. Dinî düşüncenin imana yüklediği işlevler neyse bilginin de Aydınlanmacı yaklaşımda benzetilebilir bir işlevi vardır. Ve yine nasıl dinde iman birtakım ibadet pratiklerine indirgenemez, ondan ibaret sayılamaz ise, tıpkı bunun gibi Aydınlanmanın bilgi kavramı da şeylere ilişkin bilgilere, yani ürün, verimlilik ve etkinlik artışı gibi semereleri olan bilgi türlerine indirgenemez. Hatta o verimlilik, etkinlik artışıyla ne denli iftihar etse de, kendine güveni pekişse de Aydınlanma felsefesi, bunların, asıl amaç olan insanın, insanlığın ilerlemesi, yani hayvani güdülerden giderek tamamen kurtulacak bir olgunluk, özgürlük ve uygarlık haline doğru yürümesi hedefinin sadece araçları olduğunu varsayar.

Ancak kapitalizmle iç içe yaşanan modern bilimlerin gelişme sürecinde bilim ve bilginin bu etik–moral arka planı giderek silikleşmiş, daha doğrusu silikleştirilmiştir. Bilimin bir üretici güç olma vasfının kapitalizmde mübadele değeri üretmenin gereklerine göre yönlendirilip kullanılması, yalnızca o etik boyutun silinmesini değil, bizatihi bilginin içeriğinin tedrici bir biçimde değişmesine de yol açmıştır.

Nasıl başlangıçtan günümüze, kapitalist üretim tarzında üretici işlevlerin bölünmesi, işbölümünün incelmesi ile orantılı olarak üretim arttırılabilmiş ise, tamamen aynı biçimde bilginin çoğalması da ana bilimlerin dallara, disiplinlere bölünmesi ile orantılı olmuştur. Adı bilginin evrenselliğini, evrenselin bilgisini çağrıştıran, mezunlarına bütünsel bir bilgilenme sağlayacağı düşünülen üniversiteler, zamanla "üretime–daha sonraları piyasaya–dönük" olma yönündeki baskılarla üst düzey mesleklerin öğretildiği okullar haline gelmeye başlamış, müfredatlar giderek meslekler için işlevsel bilgilerden ibaret hale gelmiştir. Üretilen bilginin "formatı" işlevsel olacağı–yani bir tür meta olarak mübadele edileceği–alanın siparişlerine göre belirlenir olmuştur.

Kapitalizmin, yani akla gelebilecek her şeyi metalaştırabilen, yani alınır satılır hale getiren ve ürettiği her şeyi alınır satılır olabilme özelliği olabilecek tarzda ortaya koyan sistemin doruğunda yaşıyoruz. Ve eklemek gerekir ki doğuşundan yakın zamana kadar bu sistem, bu düzen hemen daima bir alternatifin tehdidi altında sürüp geldi. Aslında daha önceden beri, ama asıl olarak 1980'lerle birlikte açıkça, alternatifsiz bir sistem olarak tarihinin en sağlam, yerleşik göründüğü evresini yaşıyor. Bu sistemin en "gelişkin" olduğu ülkelerden çok daha "geri" ülkelere kadar yeryüzünde yaşayan milyarlarca insanın büyük çoğunluğu, durumlarından ne denli şikâyetçi olurlarsa olsunlar, her şeyi meta, toplumu–hatta insanlığı– bir piyasa olarak algılamayı "doğal" sayan zihniyeti eleştirisiz kabullenir hale gelmişlerdir. Geçmişte, kapitalizmin yüzlerce yıla varan bir yerleşikliğe sahip toplumlarda dahi, paranın dışındaki faktörlerce de belirlenen toplumsal hiyerarşi, hızla paradan, "para kazanmayı bilmek"ten başka hemen her kıstası dışlar biçimde teşekkül eder olmuştur.

O nedenle, bu zihniyetin bu denli kendini kabul ettirmiş olduğu bir dünyada, "parasız eğitim" talebi, bu zihniyetin mantığında, bundan doğrudan yararlanacak geniş yoksul kesimlerin indinde dahi "meşru" bir talep gibi benimsenememektedir. Anayasa'nın devlete mecburi, parasız vermekle yükümlü kıldığı ilköğretim hizmetini dahi fiilen yarı paralı biçime sokmuş ve bundan dolayı toplumdan sözü edilir bir tepki görmemiş olan devlet, Türkiye toplumunun "paralı eğitim" i zaten bir "veri" olarak kabul etmiş olduğunun "bilinci"ndedir. Anaokullarından, bu düzeyde hazırlık kurslarına kadar resmi okullar düzeninin yanında bir ur gibi on yılladır büyütülen "eğitim sektörü", çoktandır öğrencilerin ve velilerinin nazarında resmi ilk–orta öğrenim okullarından daha fazla önemsenmekte, daha işlevsel addedilmektedir. Resmi ilk ve orta öğrenim okulları, seçkin eğitim veren okullara girebilmek için gerekli bir formalite belgesini veren erler kadar değer taşımaktadır ancak. Dolayısıyla Türkiye'de, daha şimdiden, ödenilen para ile alınan eğitimin kalitesinin giderek birbirine uygun hale

geldiği bir paralı eğitim düzeni, en alttan en tepeye neredeyse kurulmuş sayılmalıdır. "Parasız" resmi eğitim düzeni çökmüş, tamamen kaldırılacağı anı bekleyen bir kalıntı haline gelmiştir.

Dolayısıyla bugün, üniversite öğrencilerinin, "parasız eğitim"den çok "harçların indirilmesi" talebi etrafında oluşturdukları kitlesel hareket, belki harçların bir miktar indirilmesini, en azından gelecek yıl arttırılmamasını sağlayabilir. Ama bu hareket, eğer bugünden başlayarak, bizzat bilginin ve bilimin kendisinden bilgi edinme ve üretmenin yollarına, kurumlarına, bilgi ve paranın içiçeleşmesinin, bilginin metalaşmasının mahiyetine kadar uzanan, buradan hareketle bir adı da "bilgi toplumu" olan önümüzdeki çağın bu hâlâ kutsal "bilgi" sözcüğü ardında bizi nasıl acımasız, çiğ ve ürpertici ihtimallerle yüklü bir insanlık durumuna sürüklediğini gösteren bir sorgulamanın ilk adımlarını atmazsa, çok değil, iki–üç yıl sonra bile hatırlanmayacak bir hareket olarak kalır. Ama eğer, '68'lilerin önlerine koymuş olduklarından çok daha devasa olan, sabırlı, uzun erimli ve çok yönlü bir çabayı gerektiren bu sorgulamanın en azından ipuçlarını yakalar ve sürdürürlerse, şüphesiz sadece onların değil, "bilgi"yle şu veya bu şekilde ilgili her kesimin katkı ve katılımını gerektiren bir çözüm arayışının öncüleri olarak, '68'lileri de aşarak tarihteki yerlerini alırlar.

Her ne kadar '68'lileri çevreleyen, onlar için ciddi bir güç kaynağı olan moral üstünlük havası ve hali şu anda söz konusu değilse de hiç de umutsuz bir mücadele olmayacaktır bu. Hatırlanmalıdır ki bu yazıda karanlık yüzüyle değindiğimiz "bilgi toplumu" aynı zamanda da bilgi için edinim, "üretim" ve iletim araç ve kanallarının alabildiğine zenginleştiği öte yandan bizzat bilginin içeriğinde köklü bir dönüşümün hayli ileri işaretlerinin çoğaldığı bir durumun, bir potansiyel imkânlar serisinin varlığı da demektir. Tarih boyunca insanlığın ortak hazinesi, davranışlarımızı ve dolayısıyla bizi "ayırt edici" insanî kılan biricik "şey" olan bilgiyi, her zaman şimdi ve gelecekte de tüm nesillerin alınteriyle, gayretiyle oluşmuş bir mirastan beslenerek "çoğaltılan", yetkinleştirilen "bilgi"yi, bu reddi imkansız boyutlarının, özelliğinin tam aksine bir forma sokmaya çalışmak, parayla orantılı bir "hak"kın konusu haline getirmek, daha da önemlisi–bu yazıda değinme imkanını bulamadığımız– geniş yığınları fiilen "insanlık dışı"na itecek ürpertici bir hiyerarşiyi böylece kurmaya yönelmek–gidişat bu yöndedir...

Eğer bütün bunlar, anlatacak donanımı, azmi ve moral gücü olan insanlar varsa, kapitalizmin meta ve tüketim toplumunun presleri ile alabildiğine geriye itilmiş, sıkıştırılmış geniş yığınları, insanlığın o büyük hazinesini devralacak ve onu yeniden insanlığın yetkinleşmesinin hizmetine sunacak bir atılımın fitili olmaya yeter.

| Metin Çulhaoğlu. 1996. "Üniversiteler ve Sol" *Sol Blok: Bülten*, Eylül. |

'60'lı ve '70'li yıllarda üniversiteler, sol hareket açısından anlamlı mekânlardı. Özellikle '60'lı yılların üniversiteleri, solun genel ideolojik düzeyinin aynası oldu hep. Kantinlerde ve amfilerde sürdürülen tartışmalarda, kuşkusuz dönemin kendi özgül belirlenimi içinde, bazı derinliklere inilebiliyordu.

Şimdi durum, çok farklı. Bugün sol düşüncenin dinamikleri büyük ölçüde üniversite dışına kaymıştır. Bu, üniversitelerde düşünen solcu olmadığı anlamına gelmez elbette. Söylenen şudur: Üniversite solunun iç tartışmaları, teorik ve ideolojik derinlik getiren herhangi bir özgün dinamiği artık barındırmamaktadır. Üniversiteli sosyalist, bu alanlarda aradığı zenginliği kendi siyasal çevresinin içindeki tartışmalarda, yani üniversitenin dışında bulabilmektedir.

Neden Böyle Oldu?

Bir kere, üniversiteli sosyalist ile yöneleceği "kitle" arasındaki açıklığın bugün çok büyümüş olduğunu görmek gerekiyor. Bugünün ortalama üniversitelisi, gençliğe yakıştırılamayacak ölçüde düzen içidir. "Çağdaşlaşma" adı altında sürüp giden kültürsüzleşme ve yozlaşma dalgasının en doğrudan etkilediği kesimler arasında gençlik de yer almaktadır.

Nasıl mı? Örneğin TV'de "Saklambaç" programını izleyin. Gece birlikte yemeğe Limuzin'le gidilmesini önemseyen bir sürü araba budalası göreceksiniz. Büyük çoğunluğu üniversitelidir. Kalkın sinemaya gidin. Yabancı dil bilgisini herkes fark etsin diye altyazıdan önce özellikle yüksek sesle gülmeye ya da tepki vermeye uğraşan gösteriş budalaları göreceksiniz. Bilin ki, çoğu zamane üniversitelisidir.

Öğrenci kitlesindeki bu gerileme, sosyalist öğrencilerin konumunu ve hareket alanını da etkilemektedir. Ne yapsınlar? Siyaseti düşündüklerinde zorunlu olarak üniversite dışına yönelmektedirler; üniversiteyi her gün 5–6 saat geçirdikleri bir yaşam ve eylem alanı olarak hatırladıklarında ise, bu kez "kitlesellik" aşkına akademik–demokratik mücadele denilen şeyin sınırları içine hapsolup kalmaktadırlar.

Ancak bir nokta yanlış anlaşılmamalı. Solun siyasal, ideolojik ve teorik dinamiklerinde üniversitelerin belirleyici olmaktan çıkmaları özünde sağlıklı bir gelişmedir. Böyle olması gerekir. Ancak bu, üniversiteli sosyalistin, iş üniversite ölçeğine sınırlandığında "akademik–demokratik mücadele" ile yetinmesi gerektiği anlamına gelmez. Üniversite solu, üniversite dışı siyasal aidiyet ile salt akademik yaşamla ilgili mücadele alanları arasında bir üçüncü zemini ya da ortamı yaratmak zorundadır.

Neden?

Türkiye sosyalist hareketi hep genç aydın aşısına gereksinim duymuştur. Bundan sonra da duyacaktır. Evet, üniversiteli kitle yozlaşmıştır. Üniversiteler bilimden uzaklaşmış, müfredatçı mantığın esiri olmuş ve ampirizme tapınır hale gelmiştir. Geçmişte sol tartışma ortamlarının yaratılmasında özel katkıları olan hocaların sesi daha az çıkar olmuştur. Bunlar doğrudur. Ancak, bütün bunlara karşın üniversite bugün de önemli bir aydın kaynağıdır. Sosyalizmin bu kaynağı görmezlikten gelmesi düşünülemez.

Zaman zaman önerilen bir yol var. Buna göre, önce en geniş öğrenci kitlesi "akademik–demokratik mücadele" doğrultusunda seferber edilecek, sonra buradan sosyalizme insan taşınacaktır. Açık konuşmak gerekir: bu "yol" falan değildir. Bu, mekânik aşamacı akademik–demokratik mücadelenin büsbütün küçümsenmesi değildir burada söz konusu olan. Çok isteniyorsa o da olsun. Ancak, kendisine eşlik eden, doğrudan sosyalizm bağlantılı bir başka dinamik yaratılmadığı sürece, bu mücadele kimseyi bir yere taşımayacaktır. Üstelik şu da var: bugünün üniversitelisi düşünüldüğünde, akademik–demokratik mücadelenin gerçekten "kitlesel" özellik kazanabilmesi de son derece güçtür.

O Halde Ne Yapmak Gerekir?

Üniversitelerde özel bir sosyalist dinamik yaratılmasını engelleyen başlıca etmen, solcu öğrencileri dışarıdan belirleyen kapsayıcı bir siyasal problematiğin bulunmayışıdır. Ortak siyasal problematik, üniversiteli sosyalistlerin kendi özel siyasal bağlanmalarını terk etmelerini öngörmez. Önemli olan, birbirlerinden farklı sosyalist grupların özel duyarlılık ve öncelik alanlarının, bu ortak siyasal problematik sayesinde en azından karşılıklı temas noktaları bulabilmeleri.

Bu oldukça zor iştir. ODTÜ 1968–69 öğretim yılına kitlesel bir boykotla girmişti. Taleplerin başında "Akademik Teşkilat Yönetmeliği"nin değiştirilmesi gelmekteydi. Bu, elbette "akademik–demokratik" çizgide bir hareketti. Ama hepsi bu değildi. Üniversite içinde başka mekânlarda başka şeyler de tartışılıyordu. MDD / Sosyalist Devrim, Aybar'ın sapıp sapmadığı, Proudhon'un önemi ya da önemsizliği, "horlanma" vurgusunun sömürü vurgusunun yerini tutup tutamayacağı, kemalizmin sosyalizm için bir iletişim kayışı olup olamayacağı, Türkiye'nin kapitalist bir ülke olarak tanımlanıp tanımlanamayacağı vb. bu yoğun ve ortak tartışma ortamının başlıca gündem maddeleri arasındaydı.

Birlikte tartışılabiliyordu. Çünkü üniversite solun (zamanın solcu hocaları dâhil) dışarıdan gelen bir siyasal belirlenimin etkisi altındaydı. '61–'71 dönemi üniversite solunu gerek düşünsel süreçler, gerekse kadro yaratma anlamında verimli kılan, bu dış siyasal belirlenim varlığıydı.

Anlatılan, bugün için de geçerlidir. Üniversite solunu anlatılan anlamda üretken kılmak için, herkesin gündemine girecek, gerektiğinde kendini zorla dayatacak bir siyasal problematiğin şekillendirilmesi gerekmektedir.

Adını da koyalım. Bu, programından mücadele ve örgütlenme ilkelerine, somut siyasal projelerden kültür ve sanat ortamlarına kadar uzanan açılımlarıyla yetkin bir sosyalizm projesinin oluşturulması anlamına gelir.

İzzettin Önder. 1996. "Eğitimin Yeniden Tasarlanması"
***İktisat Dergisi*, Mayıs–Haziran: 54–56.**

Öteden beri sancılı olan eğitim sistemimiz, ülke sınırlarının giderek zayıflaması ve ekonomik rekabet koşullarının ağırlaşması sonucunda, çok ciddi tehlike sinyalleri vermeye başlamıştır. Yükselen teknolojik düzey ve artan rekabet, beşeri sermaye faktörünü ön safa çekmiş bulunmaktadır. Her düzeyde eğitilmiş insana olan gereksinim büyük bir hızla yükselmiş ve ileriki yıllarda daha da yükselecektir.

Eğitim, hem ekonomik faaliyetin çeşitli dallarına girdi üretir, hem de bir hizmet olarak, üretim faaliyet alanı oluşturur. Teknoloji ve sermaye yoğun bir dünyaya geçiş yapılırken, eğitimi bir girdi olarak tekel konumunda kullanma eğilimi de yükselmektedir. Bu karmaşık talep dürtüleri gelişirken, eğitim maliyetleri de giderek hızla artmaktadır.

Toplumda gelir dağılımı bozuldukça, eğitim hizmetlerini talep edenler ile bu hizmeti finanse eden gruplar ayrışmaya başlamaktadır. Böyle bir ayrışma sonucunda, hizmetten yararlananların hizmet bedelini ödeyecek bireylerden oluşturulmasına çalışılarak, hem eğitim hizmetlerinin geliri yeniden dağıtıcı politikaların bir aracı olması engellenmeye, hem de beşeri sermaye oluşumu maddi sermayeye bağlanarak, ileriki dönemlerdeki ekonomik ve yönetsel güç merkezlerinin denetiminin elden bırakılmamasına gayret edilmektedir.

Eğitim finansman yönetiminin ağırlıklı olarak özelleştirilmesi çabalarının bir nedeni de, maliyeti giderek artan bu hizmetin bütçe üzerinde oluşturduğu yükü hafifletmektir. Bütçedeki payı % 15 dolayında olan eğitim hizmetlerinin faiz yükü altında bunalan bütçedeki oranının düşürülmesi önemli bir mali amaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aynı politika, kuşkusuz, sağlık hizmetleri için de geçerlidir. Sosyal devlet politikalarının zayıflatılması önerilerinin dayandığı temel görüşler de aynı noktada yoğunlaşmaktadır. Bu görüşler şöyle özetlenebilir. Üretime doğrudan katkısı olmayan sosyal harcamaların kısılması ile hem sermaye üzerindeki yük hafifletilmiş, hem de toplumsal kaynak tasarrufu sağlanarak, dış borç ödemeleri için gerekli fonlar yaratılmış olur.

İşte eğitim hizmetinin Yeni Dünya Düzeni ve sağ akımlar çerçevesinde ifade ettiği anlam, kabaca budur. Genel çerçevesi böyle belirlenebilecek olan eğitim

hizmeti, kuşkusuz, ülkeden ülkeye farklı politikalara konu olmaktadır. Temel eğitimin süresi, ara kademe personel eğitimi, yükseköğretim politikaları, genel ekonomik sorun ve gelişmeler yanında, ülkelerin tarihsel koşulları, sosyal güçleri vb. gibi çok değişik faktörlerin etkisi altında şekillenmektedir. Türkiye'de genel eğitim politikası benim alanım içinde olmadığından, bu yazının genel çerçevesini yükseköğretimin yeni şekillenme eğilimleri olarak belirlemek istiyorum.

Yükseköğretimin yeniden yapılanmasında, finansman sorunu ve bunun etrafında geliştirilen politikalar odağa getirilmektedir. Politikaların böylece şekillenmesinde sermaye çevreleri ile siyasal karar organları ittifak halindedir. Şöyle ki, mali sıkışıklık içinde bulunan siyasal karar organı, daha fazla kaynak yaratma çabası yerine, hizmeti özel finansman alanına çekmeye çalışmaktadır. Bu politika, kaynak aktarırken, eğitimi denetim altına alma dürtüsü ile davranan sermaye çevresinin de fevkalade işine gelmektedir. Zira böylece, eğitim hizmetinin niteliği ve niceliği sermaye tarafından oldukça belirgin bir biçimde denetlenebilecektir. Bu politikalardan zarar görecek olanlar ise, sadece orta ve düşük gelir düzeyli bireyler olmayıp, fakat tüm eğitim düzeyi ve dolayısıyla ülkedir.

Eğitim hizmetlerinin finansmanı konusunda 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı şu ifadelere yer vermektedir:

"İnsan–gücünün yetiştirilmesi ve verimliliğinin yükseltilmesi amacıyla eğitime ayrılan kaynakların arttırılması, özel sektör kaynaklarından da yararlanılması ve bu kaynakların akılcı bir şekilde kullanılması sağlanacaktır"

"Toplumsal faydanın büyük olduğu zorunlu eğitimin devlet tarafından üstlenilmesi, bireysel faydanın nispeten büyük olduğu daha üst eğitim kademelerinde hizmetten yararlananların hizmetin bedelini ödemesi sağlanacaktır. Bu yapı, fırsat eşitliği açısından ödeme gücü olmayan öğrencilerin hizmetten yararlanabilmesini sağlamak üzere özel kesimin de katkısıyla dar gelirli aile çocuklarından başlanarak kredi ve burs sistemiyle desteklenecektir"

"Devlet gözetiminde özel kesimin eğitim hizmeti sunma faaliyetleri teşvik edilecektir"

7. Beş Yıllık Planda hâkim görüş olarak yansıyan ve son üniversite yasa taslağında görülen yaklaşımın mantığı, idari ve mali yönden yükseköğretimi sermaye çevrelerinin etki ve hâkimiyeti altına sokmaktadır.

Bu politika, mali sıkıntı içinde bulunan siyasal çevre ile kamu kesiminin bu mali sıkıntısını çözmek için aktaracağı kaynak karşılığında yükseköğretimin yönlendirilmesinde söz sahibi olmak isteyen sermaye çevrelerinin ittifakının plana ve tasarıya yansımış görüntüsüdür. Yasa tasarısındaki bazı hükümler bu konuya tam bir açıklık getirmektedir.

Yeni tasarı, 2547 sayılı yasadan çok daha bürokratik, merkeziyetçi ve anti-demokratik niteliktedir. Atama sistemi ile donatılmış bir idari çatı içinde, kararlar üst kademelere çekilmiş bulunmaktadır.

Kaldırılması ya da bir tür üniversitelerarası koordinasyon kuruluna dönüştürülmesi beklenen Yüksek Öğretim Kurulu daha da güçlendirilerek, birleşiminde üniversite–dışı elemanlara yer verilmiş bulunmaktadır. Hatta Cumhurbaşkanı'nın atayacağı üyelerin de üniversite–dışı elemanlardan oluşması halinde, Kurulun üyeleri arasında üniversite elemanının oranı sadece 1 / 3 oranında olacaktır.

Benzer şekilde, akademik nitelikli görevlerle donatılmış olan Akademik Değerlendirme Kurulu üyeliklerinin de 1 / 3'ü üniversite–dışı elemanlardan oluşacaktır.

Üniversitelerin yönetimine üniversite–dışı elemanların dâhil edilmeleri bizzat üniversitelerin içinde de görülmektedir. Arttırılan Rektör Yardımcılığı görevlerinden bazılarına üniversite–dışı personel atanabilecektir.

Bu tür elemanlardan Üniversite Sekreteri pozisyonu biçiminde de yararlanılabileceği halde, bu kişilerin doğrudan Rektör Yardımcısı olarak atanmaları dikkat çekicidir. Güçlü sermaye kesimi üniversite içine sızma operasyonunu sadece yönetsel kadroları işgal etmekle sınırlamamış, fakat "Özel Statülü Profesörlük" ile bizzat aktif öğretim kadrosuna ve öğrencilerle temas düzeyine kadar çekmiştir.

Tasarının 11. Maddesine göre, "İlgili üniversite veya ileri teknoloji enstitüsü senatosunun kabul etmesi halinde mevcut profesör kadrolarına ek olarak, tüm giderlerinin sürekli olarak özel ve tüzel kişiler tarafından karşılanacağı taahhüt edilen profesörlükler ihdas edilebilir" Bu tür kadrolara atanacak profesörlerde bazı nitelikler aranmakla birlikte, tasarının 14. Maddesinde objektif statüler çerçevesinde yabancı öğretim üyesi istihdam olanağı bulunmasına rağmen, tasarıda böyle bir hükme yer verilmesi fevkalade düşündürücüdür.

Tasarı görüntüsel olarak tam–gün çalışma esasını öngörmektedir. Ancak bu hüküm gerçekten, iki nedene bağlı olarak görüntüseldir.

Bir defa, aynı hükmün yanında üniversite dışında çalışan öğretim üyelerinin saat–başı ücret sistemi ile sözleşmeli olarak istihdam edileceği hükmü yanında tam–gün statüsünde çalışacak öğretim üyelerinin haftada bir gün başka bir kurumda çalışmak üzere görevlendirilebileceği hükmü bulunmaktadır.

Bunun dışında, öğretim üyesini ağırlıklı bir biçimde proje–güdülü bir konuma getiren tasarı, "holding profesörlüğü" statüsünü çalışma yerini değiştirerek, şimdikine göre daha rafine ve anlaşılmaz bir görüntüye dönüştürmektedir. Bu değişikliğe çok büyük bir gereksinme bulunuyordu.

Zira üniversitelerde *sometime* profesör olarak bulunup, holdingleri mekân tutmak artık çok fazla aşikâr ve göze batar bir hale geldi. Bu durumda yapılması

gereken, profesörü, proje esasına dayalı olarak, üniversitelerde çalıştırmaktır. Tüm bu finansal bağımlılıklar üniversitelerde "İşletme Hesabı" kurumu ile çok belirgin olarak pekiştirilmektedir. Çok yüksek harcama potansiyeli olan İşletme Hesabı, gelir sağlamada ağırlıklı olarak özel finansmana yönelmektedir.

Öğrenci harçları, yüksek lisans harçları bu bağlamda öngörülen gelir kalemlerindendir. Öngörülen finansman yönetiminde lisans ve yüksek lisans harçlarının artırılarak, eğitim maliyetinin % 20–25 gibi bir orana ulaştırılacağı düşünülmektedir. Harç kredisi önerilmekle birlikte, her isteyen öğrenciye harç kredisi vermenin böyle bir sistemde mantığı olmadığı gibi, yanlış beyanlara bağlı olarak krediyi hak ediş koşullarında ciddi haksızlıkların oluşması da kaçınılmazdır.

Yükseköğretim harç mantığı, öğrenciyi bağımsız birey olarak kabul etmeyen, onu ailesine ya da kendisini finanse edecek bir kurum veya gruba tabi kılan anti–demokratik bir yaklaşımı ifade eder.

Tasarının bir diğer olumsuz yönü de, vakıf üniversiteleri kurumu ve bu düzenleme çerçevesinde mütevelli heyetlerinin örgütleniş biçimi ve yetkileridir. Vakfın niteliğine bakılmaksızın, yükseköğretimin bağımsızlığı açısından fevkalade sakıncalı olan bu sistem, maalesef, etkili bir denetime dahi tabi tutulmadan meşrulaştırılmaktadır.

7. Beş Yıllık Kalkınma Planı ve yeni yasa tasarısına hâkim görüş, üniversiteleri sistemin tam bir üst yapı kurumu konumuna getirmektir. Bu amaca yönelik olarak bir yandan üniversitelerin gelir sağlama kanalları özel finansmana dönüştürülürken, diğer yandan da, hem bu tavizin bir bedeli hem de etkin denetim aracı olarak tahrip edilmektedir. Akademik özgürlüğün tahrip edildiği bir yerde yapılan denetimin etkinliği, özel kesimin üniversiteye ayırdığı kaynakların ne denli özel kesimin üst–yapı kurumuna dönüştürüldüğünün araştırılması ve bunun sağlanması ile ilgilidir. Bunun anlamı ise üniversiter faaliyetlerin piyasa metasına dönüştürülmesidir. Böyle bir politika ise, üniversiteleri kısa dönemde meslek adamı yetiştiren ara–kademe hizmet ünitesine dönüştürürken, uzun dönemde söz konusu kurumları ciddi çöküntüye götürmeye aday görülmektedir. Bilgi çağında öngörülen bu yaklaşım, ne üniversiteleri yerli yerine oturtabilecek ne de çağdaş gelişmeler karşısında toplumu yükseltebilecek bir hizmet kapısı aralamaktadır.

Eğitim hizmetlerinin, özellikle de üniversitelerin finansman yönteminin özelleştirilmesi, bu hizmetlerin nitelik ve niceliğinin piyasa dürtülerine göre belirlenmesi anlamını ifade etmektedir.

Böyle bir gelişme, sosyal adalet açısından sakıncalı olduğu gibi, bundan da daha önemli olarak eğitimin planlanmasında kısa vadeli piyasa dürtülerine dayanılmış olduğundan dolayı uzun dönemli etkenlik, yani amaca yönelik olma ilkesine de ters düşmektedir.

Eğitimde fırsat eşitliğinin bozulması, maddi sermayenin ileriki dönemlerde beşeri sermaye ve yönetici kadrolarına hâkim olması anlamına geldiği gibi, hizmette etkenliğin sağlanamaması ise, eğitimin planlanmasında somut ülke gerçeklerinden çok, parasal güçlü çevrelerin taleplerinin ön safa çıkması demektir.

Eğitim hizmeti, bireysel yararlardan önce, toplumun geleceği ile yakından ilgili olan ve ona göre planlanması gereken bir hizmettir.

Tülin Öngen. 1996. "Öğretim Üyelerinin Sınıfsal Profili" *ÖES Bülteni*, Mart: 4–6.

Bir meslek üyesinin ya da bir sosyal katmanın toplumsal profili, tüm öteki sosyal grupların durumunda olduğu gibi kural olarak sosyo–ekonomik sistem içindeki maddi yerleri ve toplumsal rolleri tarafından belirlenir. Bu konuda karşımıza iki paradigma çıkar. İlki Marksist toplum kuramına dayanır ve buna göre kişilerin ya da grupların toplumsal konumlarını belirleyen temel etmen onların maddi üretim sistemi içindeki yerleridir. İkincisi Weberci sosyolojiye dayanır ve mülkiyet ilişkilerinin oynadığı rolü tümden yadsımamakla birlikte yönetim araçlarıyla kurulan ilişkinin, sosyal statünün, gelirin, meslek durumunun, toplumsal itibar derecesinin, tüketim kalıplarının ve yaşam biçimlerinin toplumsal hiyerarşi içindeki yerleri belirlemede daha etkili olduklarını varsayar. Bu yazıda konu Marksist sınıf kuramının temel varsayımları açısından ele alınacak ve öğretim üyelerinin sınıfsal profili üzerinde etkili olan unsurlar bu çerçevede değerlendirilecektir.

1. Marksist kurama göre sınıf çözümlemelerinin iki düzeyi vardır. Birincisi en üst soyutlama düzeyidir: burada sınıflar üretim biçimi düzeyinde tanımlanırlar ve iki kutuplu bir toplum yapısı içinde yer alırlar. Örneğin kapitalist toplum, bir yanda sermaye sınıfından, öte yanda işçi sınıfından oluşan ikili bir sınıf şeması oluşturur.

Üretim biçimi düzeyinde sınıfları ayır eden temel etmen, insanların üretim araçlarıyla kurdukları ilişkidir; başka bir deyişle üretim süreci içindeki yerler veya roller, sınıf üyelerinin toplumsal konumlarını belirleyen temel ölçüttür. Buna göre oluşan sınıf şeması, toplumsal sınıfların "kendinde sınıf" resmini, başka bir deyişle toplumsal sistem içindeki nesnel ve ekonomik konumlarını gösterir. Örneğin işçi sınıfının "kendinde sınıf" konumunu belirleyen temel ölçüt, mülksüzlük ve ücretli çalışma olgusudur.

Öte yandan söz konusu geleneksel ölçütlerin günümüz proleterleşme süreçleri açısından yararlı olmadığını düşünen pek çok Marksist yazar, yeni ölçütlere duyulan gereksinim üzerinde durmaktadır. Bunlara göre, mülksüzlük ve ücretlilik unsuru yeterli olmayıp, ayrıca üretim ve emek süreci içinde ekonomik bakımdan eziliyor olma veya baskı altında bulunma koşulu da aranmalıdır. Kimisi daha ileri gidip, emekçinin üretim süreci içindeki rolü açısından kolektif

işçinin işlevlerini yerine getiriyor olmasını gerekli ama yeterli olmayan bir koşul olarak görmekte ve bunun yanı sıra sermayenin iktidar ilişkilerinin uzantısı niteliğinde herhangi bir başka işlev görmemesi koşulunu da aramaktadır. Bu alandaki tartışmalar, kuşkusuz oldukça karmaşıklaşmış günümüz sınıflı toplumları açısından geçerli olup, sınıf yerlerinin tanımlanmasını kolaylaştırmaktan çok belirlenmelerindeki güçlüklere dikkati çekmesi açısından anlamalıdır.

Yukarıda kısaca değinilen akademik tartışmalara, konumuz açısından belli bir önem taşıdıkları için bu yazıda yer verilmektedir. Çünkü işçi sınıfının kolektif işçi temelinde tanımlanması kuramsal açıdan yeterli bir koşul olmakla birlikte günümüzde öyle bazı kolektif iş türleri gelişmiş bulunmaktadır ki, bunların doğrudan işçi sınıfı içinde değerlendirilmesi pratikte pek çok soruna yol açmaktadır. Konuyu biraz daha netleştirebilmek için bazı ek bilgilere başvurmakta yarar görülmektedir. Bildiğimiz gibi, kapitalist üretim, emeği, tarihsel olarak kendi içindeki kafa ve kol emeği olarak bölen ilk resim biçimidir. Özellikle teknolojik ve endüstriyel süreçlerin üretime girmesine bağlı olarak gelişen kolektif iş süreci içinde emeğin kendi içindeki farklılaşması giderek derinleşmiş ve sınıflar arası bağımlılık ilişkileri yanı sıra karmaşık bir sınıf içi hiyerarşi gelişmiş bulunmaktadır. Böyle bir hiyerarşi içinde büyük ölçüde kol gücüne dayanan üretken emek kategorilerinin işçi sınıfının temelini oluşturduğuna hiç kuşku duyulmamaktadır. Sorun, teknik işbölümünün gelişmesine bağlı olarak ortaya çıkarı bazı üretken olmayan emek kategorilerinin işçi sınıfı içinde değerlendirilmesindeki güçlükten kaynaklanmaktadır.

Özellikle hizmet sektörünün büyümesine, beyaz yakalı mesleklerin yaygınlaşmasına kolektif iş süreci içinde çeşitli denetim ve yönetim emeği biçimlerinin ortaya çıkmasına ve daha önemlisi kimi yarı–bağımsız çalışma türlerinin ya da emek süreci içinde üreticiye belli bir özerklik sağlayan iş organizasyonlarının gelişmesine bağlı olarak, günümüzde sınıf içi yelpaze giderek genişlemekte ve sınıflar arası sınırlar iyice belirsizleşmektedir. İşte bu noktada sınıf çözümlemelerinin daha alt soyutlama düzeylerinde yapılması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

2. Marksist kurama göre sınıf çözümlemesinin ikinci düzeyi, toplumsal formasyon düzeyidir; burada daha çoğulcu, daha çeşitlenmiş ve karmaşık bir toplumsal hiyerarşi karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal formasyon düzeyinde sınıfların hem maddi üretim süreci içindeki somut yerleri, hem de toplumsal pratik içindeki rolleri tanımlanmaktadır. Toplumsal formasyon düzeyinde, yani verili bir toplumsal sistemde genellikle iki kutuplu bir yapı yerine ara sınıf, geçici sınıf, geçiş durumundaki sınıf, çelişik sınıf, marjinal sınıf unsurlarından, dahası her sınıfın kendi içindeki sektörel bölünmelerinden oluşan çeşitlenmiş bir toplumsal yapı karşımıza çıkmaktadır. İki kutup dışında kalan bu unsurların, iki temel sınıf içindeki yerleri açısından mı, yoksa yeni özgün sınıfsal konumlar

(yeni küçük burjuvazi, yeni orta sınıf, yeni sınıf, yeni elit, teokratik sınıf gibi) olarak mı değerlendirileceği sorusu, Marksistler arasında hâlâ ortak bir yanıta ulaşmış bulunmamaktadır.

Bu alanda kimi yazarlar (daha çok proleterleşme sürecini geleneksel ölçütlerden yola çıkarak çözümleyenler) üretken olan ve olmayan emek türleri arasındaki ayrımı önemsiz bulmakta ve doğrudan artık değer üreten emek kadar sermayenin değerlenmesi için şu ya da bu biçimde katkıda bulunan tüm kolektif işçi türlerini işçi sınıfı kapsamında ele almaktadırlar. Sonuçta bunların geniş bir işçi sınıfı tanımına ulaştıkları görülmektedir. Buna karşılık başka bazı araştırmacılar, proleterleşmeyi maddi yabancılaşma koşullarının tüm unsurlar açısından ele almakta ve emek süreci üzerindeki denetim olanağından soyutlanma olgusunu proleterleşme eşiğinin en önemli ölçütü olarak değerlendirmektedirler. Bunlara göre proleterleşmemiş beyaz yakalılar (başta yarı–bağımsız çalışma türleri olmak üzere emek sürecinin planlanması, eşgüdümlenmesi, programlanması, değerlendirilmesi, denetimi ve yönetimi işini gören emek türleri), ya "çelişik" sınıf konumlarında ya da "yeni küçük burjuvazi" ve "yeni orta sınıf" gibi ara sınıf konumları temelinde tanımlanmaktadır. Kimi yazarlar ise (bunlar daha çok Marksist sınıf çözümlemelerinde yakınlık duyan yeni Weberci yazarlardır), proleterleşmemiş denetim ve yönetim emeği ile yarı–bağımsız çalışma kategorilerini ayrı bir sınıf olarak ele almayı uygun görmektedirler. Sözü edilen son iki yaklaşım, işçi sınıfının kapsamını daraltmakta ve proletaryayı büyük ölçüde iş süreci, emek–gücü ve ürün üzerindeki her türlü denetimden soyutlanmış emek türleriyle sınırlandırmaktadır.

3. Marksist kurama göre, sınıflar salt ekonomik kategoriler olmadıkları gibi, "kendinde sınıf" profilleri de sınıfların eksiksiz bir resmini sunmaktan uzaktırlar. Sınıfsal oluşumun tamamlanabilmesi için, bir sınıfın toplumsal, siyasal ve ideolojik ilişkiler sistemi içindeki yeri, başka bir deyişle toplumsal değişim ve toplumsal pratik içinde hareket eden kolektif özneler olduklarından, bu hareketin doğru kavranabilmesi için "kendi için sınıf" uğraklarının da resme dâhil edilmesi gerekmektedir. "Kendi için sınıf" profili, sınıf mücadelesi açısından önem taşıyan bir sorun olup, toplumsal dönüşümün ajanı olan kategorilerin belirlenmesinde, başka bir deyişle sınıf ittifaklarının oluşmasında göz önünde bulundurulması gereken önemli bir etmendir.

4. Şimdi yukarıda sıralan ölçütler açısından öğretim üyelerinin sınıfsal konumunu değerlendirmeyi denersek, sırasıyla şunları söyleyebiliriz:

Öğretim üyesi ve benzeri kategorileri içeren zihinsel emek ve entelektüel üretim biçimlerinin, öncelikle kolektif iş temelinde değerlendirilmesinde yarar vardır. İster teknik bilgi, ister araştırma etkinlikleri açısından olsun, bilimin kapitalist üretim sistemi ve birleşik emek süreci içinde oynadığı rol giderek önem kazanmaktadır. Kapitalist üretim sistemi içinde, gerek tasarım ve planlama ile

ilgili alanlarda, gerek araştırma ve değerlendirme ile ilgili alanlarda, belli bir etkileme kapasitesini elinde bulunduran araştırmacı, üniversite hocası, beyaz yakalı teknik eleman, doktor ve avukat gibi yarı–bağımsız çalışma gruplarının ağırlığı giderek artmaktadır. Çünkü günümüzde pazarın rekabetçi yapısı teknolojik değişiklikler yoluyla üretimin sürekli modernizasyonunu gerekli kılmakta, bu da araştırma ve geliştirme etkinliklerini yerine getiren teknolojist, bilimci, mühendis gibi yarı–bağımsız konumlarda çalışan uzmanların istihdamı zorunlu kılmaktadır.

Yarı–bağımsız çalışanlar, kârın gerçekleşmesini sağlayan teknik üretim araçlarının gelişmesine katkıda bulundukları ve kapitalist gözetimden ve denetimden görece kurtuldukları için, doğrudan işçi sınıfı konumu içinde gözükmeyebilirler. Buna karşılık bunların gördükleri işlerin sermayenin işlevleriyle de doğrudan bir ilişkisi bulunmamaktadır. Yarı–bağımsız çalışanlar öteki işçilere göre daha iyi ücret ve çalışma koşullarına sahip bulunsalar bile, mülkiyete ilişkin katılım süreçlerinden tümüyle dışlanmış durumdadırlar. Buna karşın özellikle sermaye kârlarının artışına ve maliyetlerin düşürülmesine yönelik çabalar söz konusu olduğunda, bunlar, çoğu kez ücretli emeğin çıkarlarıyla karşı karşıya gelmekten kaçınamazlar.

Yarı–bağımsız çalışma biçimlerinin çeşitliliği göz önüne alındığında, bunların hepsinin ortak bir sınıfsal konumda değerlendirilmesinin güçlüğü daha iyi anlaşılır. Bazı yazarlar, yöneticilerden çok farklı bir konumda gördükleri teknisyen, mühendisi araştırmacı, bilimci gibi yarı–bağımsız nitelikli işgücünü, proletaryanın içsel farklılaşması bağlamında ele almaktan yanadırlar. Onlara göre, bu grupların yönetsel süreçlere katılmaları, üretimin stratejik kararlarından çok günlük işleyişle sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle üretken emek karakterini taşımasalar bile, sermayeden çok emeğin gördüğü işlevi gördükleri için, toplumsal üretim ilişkileri açısından işçi sınıfı içinde değerlendirilmesi gerekir.

Buna karşılık yarı–bağımsız çalışmanın üretim süreci içindeki rolü, bizzat becerinin varlığından çok onun kullanımına dayandığı için özünde çelişik bir nitelik taşımaktadır. Bu nedenle özellikle bilimsel ve teknik beceri gerektiren uzmanlık işlerini, işçi sınıfına yakın çelişik konumlarda değerlendirmek daha doğru gözükmektedir. Yeni Weberciler ise yarı–bağımsız çalışma işlevleri açısından ele alma eğilimindedirler.

Öte yandan öğretim üyeliği işinin bir kamusal çalışma niteliği taşıdığı düşünüldüğünde, sorun daha karmaşıklaşmaktadır. Çünkü kamusal çalışma, sınıfı tanımlayan ölçütler açısından bazı negatif koşullar taşımaktadır. Örneğin devlet için çalışmaktan, dolayısıyla doğrudan sermayeden değil, gelirden (vergilerden pay alınmasından ve bürokratik çalışmanın niteliğinden kaynaklanan kimi olumsuz koşullar söz konusudur. Bununla birlikte entelektüel üretimin ve araştırma etkinliklerinin kolektif iş bağlamında, dolayısıyla sınıf içi bölünme teme-

linde değerlendirilmesi yine de olanaklıdır. Öğretim üyeleri, ister doğrudan işçi sınıfının içsel bölünmesi, ister işçi sınıfına yakın ara sınıf unsurlar veya "çelişik" konumlar bağlamında değerlendirilsinler, eğitim ve araştırma gibi üretken alanlarda sermayenin değerlenmesini sağlayan işlevler gördüklerinden kolektif işçi olarak düşünülebilirler.

Bunların ötesinde, bir toplumsal katmanın yalnızca üretim süreci içindeki yeri açısından değil, aynı zamanda siyasal ve ideolojik süreçler içindeki işlevleri açısından da tanımlanması söz konusu olduğuna göre, üniversite üyelerinin toplumsal sistemin işleyişindeki rolleri de hesaba katılmalıdır. Bu konuda önce üniversitenin bir kurum olarak toplumsal sistem içindeki yeri netleştirilmelidir. Günümüzde üniversite ve araştırma kurumlarının hem ekonomik işlevler, hem de ideolojik işlevler açısından büyük ölçüde sermayenin hegemonyası altına girdiği yadsınamaz bir gerçekliktir. Eğitimin ve bilimin bir yandan pazarın iş gücü gereksinimi karşılama, öte yandan resmi ve egemen ideolojinin yeniden üretimini sağlama yönündeki temel işlevi göz önüne alındığında üniversite hocalarının karşı karşıya bulunduğu çelişik rol daha kolay anlaşılabilecektir. Bunalım içindeki kapitalizm, günümüzde her ne kadar kaotik bir durum içindeyse de, üniversitenin gerek eğitsel, gerek ideolojik işlevleri eninde sonunda sermaye egemenliğinin ve onun ideolojik hegemonyasının yeniden üretilmesi yönünde gerçekleşmek zorundadır.

Buna karşılık nasıl hiçbir sınıf türdeş bir yapı içermiyorsa, sınıf içi katmanlar da kendi içinde bütünlük ve benzerlik taşımazlar. Özellikle entelektüel üretim gibi sınıfların ideolojik hegemonyasını gerçekleştirmede önemli rol oynayan bir etkinlik alanı söz konusu olduğunda, bu rolün taşıyıcısı durumunda bulunan üniversite hocalarının, dayandıkları çelişik sınıfsal konumların da etkisiyle, farklı angajmanlar içine girmeleri kaçınılmaz gözükmektedir. Bunlar, eninde sonunda sermayenin dolayısıyla düzenin [OKUNMUYOR] işçi sınıfının organik aydını olma, kısaca bu iki sınıf arasında bir seçimde bulunma gerçeği ile yüz yüze gelirler. Böylece bir [OKUNMUYOR] düzenle kurdukları bağların niteliğine göre zamanla devletin kapıkulluğuna, düzenin jandarmalığına ve toplumun vasiliğine soyunması kaçınılmaz duruma gelir. Gerçekten çok sayıda öğretim üyesinin son yıllarda ülkemizde yaşanan kopuş süreci içinde devletle eklemlenme süreci içine girdiği ve rejimin organik aydını olma yolunda epeyce yol katettiği gözlenmektedir.

İşveren çevreleriyle ve onların örgütleriyle organik ilişkiler kuran ve ortak çıkarlar doğrultusunda sermayenin sözcüsü durumuna gelen çok sayıda öğretim üyesi yanında toplumsal çatlamanın bir ürünü olarak ortaya çıkan ve düzenin en geri unsurlarının temsilcisi durumuna gelen dinci, ırkçı ve faşist unsurların yükselişi de göz ardı edilmemelidir. Türk–İslam sentezi ideolojisinin taşıyıcısı durumunda olan bu unsurlar, kendisine en iyi taşra üniversitelerinde yer

bulmakta ve misyonlarda gerçekleştirebilmek için akademik kurumları başarıyla kullanmaktadırlar.

Son olarak üniversitenin eşitsiz gelişme seralarında yetişen ve düzenle bağlarını tümden koparmamış olsalar da bilimin bir üretici güç olarak tarihsel gelişmede oynadığı rolün sorumluluğunu taşıyan, düzenin korunmasından çok onun tarihsel olarak ileriye dönük bir biçimde değişmesinden yana olan ve bu doğrultuda toplumsal, entelektüel ve moral üretimde bulunan organik aydınların varlığından söz etmek gerekir. Bunların, yalnız düzenin ayrık otları olarak değil, aynı zamanda üniversitenin de patolojik unsurları olarak varlıklarını sürdürmelerinin hiç de kolay olmadığını söylemeye bile gerek yoktur.

Dinamik unsurların önündeki güçlüklerin bir bölümü kurumun kapitalist sınıf sistemi içindeki yerinden kaynaklanıyorsa, bir bölümü de Türkiye üniversitelerinin kapitalist örgütlenmenin gereklerinin bile gerisinde kalan geleneksel yapısından kaynaklanmaktadır. Burada, yüzyıllık modernleşme çabalarına karşın bir türlü modernleşmenin temel koşulu olan bilimsel bilgiyi, rasyonel üretimi, demokratik yönetimi, akademik liyakate ve yarışmaya öncelik veren bir anlayışı ve değerlendirme sistemini yaşama geçiremeyen, tam tersine lonca örgütü olarak bile işleme yeteneğini yitiren bir kuramdan söz edilmektedir. Sonuçta, kapitalist işletme olarak bile çalışmayan, tam tersine meslek içi kastlaşmanın ve tutucu güçlerin barınağı işlevini gören, verimsizliğin, tembelliğin, çıkarcılığın, küçük çaplı iktidar kavgalarının ve politika sahnesine sıçramanın bir arenası durumuna gelmiş bulunan kurumlar ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Akademik, toplumsal ve etik yozlaşma karşısında hiçbir yaptırımın bulunmadığı, buna karşılık ileriye dönük adımlar için hiçbir güdülemenin olmadığı böyle bir ortamda, öğrencisiyle, genç akademisyeniyle aşağıdan gelen dinamik unsurların önemli bir bölümü de kısa sürede heyecanını, şevkini, iyi niyetini yitirmekte ve hızla kendisini bu çarkın dişlilerine kaptırmaktadır. Sonuçta bilgi üretemeyen, eğitmeyen, akıldışı ve totaliter bir anlayışla yönetilen, kendi özgürlüğüne aldırmadığı gibi başkalarının özgürlüğüne de saygı duymayan, cehenneme dönmüş bir ülkede toplumsal sorunlar karşısında duyarsızlığı ve sorumsuzluğu marifet sayan böyle bir yapı içinde, değil YÖK'ün aşılmasını beklemek, onun gerisine düşmemek bile başarı sayılmalıdır.

Son olarak birkaç söz söylemek istiyorum. Yaptığım çözümlemenin genellikle iç karartıcı bir tablo sunduğunun farkındayım. Bu karanlık tablonun değişmesini olanaksız görmemekle birlikte, 23 yıllık üniversite deneyiminin bana bu konuda gerçekçi olmayı öğrettiğini belirtmek zorundayım. Gerçekler, bana, üniversitenin kısa ya da orta vadede değişeceği yönünde herhangi bir umut vermemektedir. Çünkü her değişikliğin, her şeyden önce pek çok kısa dönemli çıkarın feda edilmesini gerektirdiğini biliyorum. Su anda var olan yetişkin veya genç kadroların böyle bir ufka sahip olmadıkları ve statükonun bozulmasıyla

gündeme gelebilecek bazı yakın ve gündelik kayıplara hazırlıklı olmadıkları kanısındayım.

Üniversite, günümüzde, işleyişiyle, yönetim modeliyle, kadrolarıyla, akademik bilimsel ve etik standartlarıyla son derece statükocu bir kurum durumuna gelmiş bulunmaktadır. Gerçekte YÖK bunun için her geçen gün biraz daha kurumsallaşarak yaşamayı sürdürmektedir. YÖK, hâlâ statükonun değişmesinden ürken ve varlığını koruyabilmek için geleneksel yapının sürmesine gereksinim duyan büyük bir çoğunluk için en ideal rejim durumundadır. Kısaca, YÖK yalnızca bizim sınıfsal yönelimlerimize en uygun bir rejim değil, aynı zamanda kendimizi hiç zora sokmak zorunda kalmadan bir şeyler yaptığımıza inandığımız, bu nedenle açıkça itiraf etmesek de pek sevmediğimiz bir yaşam biçiminin en önemli sigortası niteliğindedir.

Bunun için üniversitenin, yalnızca YÖK'ün bir kurum olarak ortadan kalmasıyla düzelmesi olanaklı değildir. Aynı zamanda yasaların, bilim anlayışının, yönetim biçimlerinin, eğitim programlarının kökten değişmesi ve yöneticisiyle, öğretim üyesi kadrosuyla, hatta öğrencisiyle 12 Eylül rejiminin tüm kalıntılarının temizlenmesi gerekmektedir. Bu ise, uzun dönemli ve yeni kuşakları gereksinim duyan güç bir iştir.

| Alâeddin Şenel. 1997. "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?" *Gelecek: Politika–Bilim–Kültür–Sanat Seçkisi*, 2 (4): 5–7.[41] |

Konuşmamın ilk turunda, daha çok "nasıl bir üniversite istemiyoruz?" konusu üzerinde duracağım. Ama ondan önce acaba üniversite istiyor muyuz, bunun irdelenmesi gerekir. Son zamanlarda çok çeşitli mantıklar yürütülmeye başlandı. Örneğin, abdest alırken başınızı mesh edeceğinizde tümünü yıkamak yerine üçte birini elinizle ıslatırsanız bu kafanın tümünü yıkamak anlamına gelir. Biz de bu açıdan baktığımızda dünyanın 1 / 3'ü Müslüman olduğuna göre, aslında tamamı Müslüman anlamına gelir diyebiliriz. Bu, varsayımsal bir mantık yürütme değil, ama bunu çok yüksek bir akademik düzeyden sonra çok yüksek siyasal düzeye geçmiş olan biri–belki duymuşsunuzdur– dile getirmiş bulunuyor. Dolayısıyla acaba üniversite istiyor muyuz, istemiyor muyuz? İzzet Baysal Üniversitesi ile ilgili olayda, işte kâfir yetiştiriliyor, dinsiz yetiştiriliyor gibisinden beyanlar oldu. Onun yerinde başka kurumlar, medrese veya yüksek ilimler akademisi mi kurulmalı, tartışmalar neredeyse bu noktaya geldi. Ama kuşkusuz, biz bu noktada savaş vermek durumunda kalsak, bir adım geri atsak bile, iki adım ileri atarak insanlığın gelişmesi yönündeki görevlerimizi yerine getireceğiz.

Üniversite Sempozyumu'nda yapılan konuşmanın metnidir. [*Gelecek* dergisinin notu. AY.]

Arkadaşlar, benim kurulu olan üniversiteden çok büyük yakınmalarım oldu. Doğrudan doğruya eğitim etkinliği içinde bulunmak, özürleri çok somut biçimde görme olanağı veriyor. Ondan sonra bunu ya fantastik biçimde dile getirmek ya da kuramsallaştırmak size kalıyor. Kuramsallaştırmak o kadar kolay bir iş değil, çeşitli üniversite eğitim sistemleri, tarih boyutunda çeşitli eğitim yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmak gerekiyor. Oysa bunu biraz çarpıcı örneklerle sunmak, hatta biraz ütopyaya bulaştırmak daha kolay. Ne yazık ki ben bunu yapabileceğim.

Öğrenci arkadaşlarla eğitsel, üniversite eğitimine yönelik ilişkimde rahatsız eden şeyler olmuştur.

Birincisi, bu salonun durumuna benzer kalabalık sınıflar. Hemen aklıma bir fıkra geldi, hatta ben bunu "Hareketli Şeritte İnsan Üretimi" diye bir makalemde de değerlendirdim.[42] Gelecek yılların birinde, uzayda başka canlılar olup olmadığı yolunda gelişmiş araçlarla yapılan bir gezi sonucunda, gerçekten akıllı insanların bulunduğu bir gezegen saptanır. Gezegene inilir, dil sorunu çözülür ve ondan sonra da sorun doğal olarak oradaki canlıların nasıl oluştuğu sorusuna gelir. Götürürler bizimkileri üretim merkezine ve orada birtakım makinalar çalışmaya başlar, vidalar sıkılır ve sonuçta monte edilir, hareketli bir şeritten atar adımını, gelir kendini tanıtır, kod numarasını söyler ve anlaşılır ki orada insanlar böyle üretilmektedir, yetiştirilmemektedir. Ardından sıra o gezegenin sahiplerinin sorularına gelir, sorarlar "peki siz nasıl üretiliyorsunuz" diye. "Anlatılması güç, bambaşka bir sistem", der bizimkiler. "Peki, anlatması zorsa gösteremez misiniz?" O grupta kadınlar, erkekler vardır, otururlar konuşurlar ve sonuçta insanın nasıl üretildiğinin bir gösterisi yapılır ve iş biter. Gezegenin sahipleri susmaktadır, konuklar da. Bir suskunluk dönemi ve sonra suskunluk bozulur, "hani nerede?" diye sorarlar. "O biraz uzun sürer, dokuz ay sonra", denilince "peki bu aceleniz niyeydi?" sorusuyla karşı karşıya kalırlar.

Ben de bu fıkradaki gibi üniversitede hareketli şeritte eğitim yapıldığını, insanların yetiştirilmediğimi, adeta meta gibi üretildiğini düşündüm. Geçenlerde fakültemize bir rapor geldi. Orada, bir öğretim üyesine 20 öğrenci düştüğü yolunda bir cümle vardı. Coşkun San da baktı, "ben hiç karşımda 20 öğrenci görmedim, 600 tane var" dedi.

Gördüğünüz gibi bir kez bütün bu ipuçlarını derleyip toparlarsak, zamanımızın burjuva toplumunda, sadece Türkiye'de değil, insanlar üniversitelerde mal gibi üretilmektedir.

Üzerinde durmak istediğim bir diğer konu, Türkiye'de üniversite kurumunun kanserli bir hücre gibi yayılmasıdır. Bazılarınca bu, sağlıklı görülebilir, ama son derece sağlıksız bir olgudur ve bunun temelinde 12 Eylül sonrasında üniversite kavramını boğma düşüncesi yatar. Bu konuda da bir anekdot anlatmak

---

Şenel'in sözünü ettiği makalenin kaynağı belirtilmemiş [AY].

istiyorum. Cumhuriyet döneminde, basının yine bugünkü gibi sağ–sol şeklinde ayrıldığı sıralarda her fikir saygın gördüğü bir yazarın çevresinde toplanıyordu. Nazım Hikmet'in çevresinde bir grup ve karşı tarafta da Peyami Safa çevresinde bir grup. Bu gruptaki yazarlar P[eyami] Safa'dan bahsederken sürekli "üstat, üstadım" gibi bir dil kullanıyorlar. Bunun üzerine Nazım Hikmet "üstat"ın bu saygınlığını yıkmanın çok ustaca bir yolunu buluyor. Yolda arkadaşına "üstadım", gazetede teknisyene "üstadım" diyor ve sonuçta "üstadım" sözü çaycıya kadar düşüyor. Ben lisedeyken anımsıyorum, öğrenciler birbirlerine "üstadım" derlerdi. Bugün üniversitede "hoca" diyerek hocaların saygınlığını ayağa düşürdükleri gibi. Ama sanıyorum bu kez haklı olarak yapıyorlar, çünkü hocaların görevini yeterince yaptığı kanaatinde değilim.

12 Eylül'den sonra üniversitelerin yaygınlaştırılması hiçbir biçimde bilimin halka veya taşra katmanlarına yayılması amacını taşımamaktaydı. Amaç bambaşka birşeydi. Doğrudan doğruya üniversite kavramını öldürmek. Diyeceksiniz ki birkaç kentte üniversite var, bunları yurt sathına yaygınlaştırmayalım mı? Yaygınlaştıralım ama bunun bir ilkesi olması gerekir. Herhangi bir taşra kenti, diyelim biraz önemlice bir kent, ekonomik, toplumsal ve kültürel bakımdan, bu üç bakımdan da bir üniversite kurulduğunda ondan yararlanabilecek düzeye gelmişse orada bir üniversite kurulmasının koşulları oluşmuştur. Yoksa eğer bu duruma gelmemişse o koşul yoktur. Bunun turnusol kâğıdı nedir? Eğer orada bir üniversite kurulduğunda üniversite o yöreyi değil, çevre üniversiteyi etkileyecekse o zaman tam tersine bir olay söz konusudur. Konunun diğer yönü, bu üniversitelere sağlanacak öğretim elemanı yani yeterli bilgi birikimi oluşmuş mudur metropol üniversitelerde, buna bakmak lazım. Büyük kentlerde üniversiteler gelişir, gelenekler oluşur, kürsüler açılır, kitaplar yazılır, yazılan kitapları aşmak isteyecek yetenekli, yeni öğretim üyeleri yetişir ve sonra kürsüler dar gelmeye başlar. İşte o zaman, metropollerdeki bilim adamları potansiyeli, metropollerden taşacak denli fazla olursa, işte bu iki koşulun birleştiği yerde yeni üniversiteler kurulur. Yoksa siz kalkın, sözgelimi, Sivas'ın bir köyünde ilkokulu, liseyi okumuş sonra kente gelmiş bir genci alın ve üniversiteyi de o kentte okutun. Yani o kişinin yaşamında ufkunu değiştirecek hiçbir şey olmaz. Sonra siz kalkın Sivas'a diğer taşra kentlerinden öğrencileri üniversite için getirin. Onların birbirine kazandıracağı şey nedir? Dolayısıyla bu tümü ile üniversite kavramını boğmak, üstatların sayısını artırarak saygınlığını azaltmak gibi bir yöntemin uzantısıdır. Eskiden 19 üniversite vardı ve bayağı tüylerim diken diken oluyordu. Şimdi 67 filan son duyduğum rakam.

İstemediğimiz şeylerden biri de, zamanımızda yüksekokulların üniversite içine sokulmasıyla üniversitelerin yüksekokullaştırılması diye bir olgu. Kuşkusuz burjuvazi gereksinim duyduğu teknik elemanlara, kapıkulu ya da teknisyen durumunda olsun, sahip olmak için üniversiteyi kullanmaktadır. Ama buna

üniversitede bilimsel olmayan eğitim yöntemleri de eklendi. Nedir bu yöntemler? İlkokuldan başlayıp, kuran kursları, imam hatipler şeklinde gelişen, bilimsel–laik eğitimi arkadan hançerleyecek yöntemlerdir. Kuşkusuz, burjuvazi emeği, dini denetlemek için bunları yapmaktadır ama yarattıkları frankenştayn, onların istekleri dışında çılgınlıklar yapabilecek güce ulaşmaktadır. Üniversitede de böyle bir olay oldu. Geçenlerde duyduğum şey, 16 yeni ilahiyat fakültesinin açılmasıydı.

İlahiyat fakülteleri üniversitelerin içine sokulmuş troya atlarıdır. Ben bunu bir toplantıda söylediğimde kalktı hocalardan biri "ilahiyat fakültelerinin çok büyük yararı olmuştur. Bilinçsiz din adamı yerine bilinçlisi yetiştirilmektedir" filan dedi. Aynı şey, İmam Hatip Liseleri açılırken de oldu, gerçek buydu, yani bilinçsiz, halka ortaçağ bilgileri öğretecek din adamları yerine bilinçli din adamları yetiştirilmesi. Ve bunların ne tür bir bilinçle yetiştirildiklerinin bugün ürünlerini alıyoruz. İlahiyat fakülteleri troya atlarıdır. Bu, sadece oralardan yetişecek 3–5 kişinin Dr., Doç., Prof. adı almasıyla ilgili değildir. Oralardan yetişecek 3–5 bin kişinin çağdışı bir eğitim görmeleriyle de ilgili değildir. Diyeceksiniz ki, ilahiyat fakülteleri pekâlâ din sosyolojisi de inceleyebilir. Ama ben, bu fakültelerin eğitim programının sadece onun dışında kelamdır, fıkıhtır, bu konular üzerinde odaklaştıklarını sanıyorum veya az çok biliyorum. Dolayısıyla, bu sorunun başka bir boyutu da, o kurumlarda lisansüstü yapan kimselerin kamuoyu önüne bilim doktoru olarak çıkmalarıdır ve TV'de, gazetede Dr., Doç. ve giderek Prof. olarak, bilimsel düşünce ile yetişmiş kimselerin karşısına eşit hiyerarşik titr ile çıkmalarıdır. Bu son derece zararlıdır. Şunun için zararlıdır: bu kimse orada konuşurken bilimdışı, inançlara seslenen bir dil kullandığı için, karşısında aynı akademik titrde konuşan kişinin kullandığı dilden daha fazla kamuoyunu etkileyebilir. Eskiden doktorun, profesörün söylediklerinin bir saygınlığı vardı, sözü dinlenirdi. Şimdi bu saygınlığı tümüyle ilahiyat fakültelerinden titr almış kimseler devralmış durumdadır.

Diyeceksiniz ki, bir insanın inancı olamaz mı, olabilir. Buna rağmen bilimsel düşünemez mi, düşünebilir. Zaten benim "kompartmanlaşma" dediğim bir olay var. Sosyolojik düzeyde hemen her ülkede işler. Çocuklar ailede dinsel bir bilgi alırlar, sonra okulda laik bir eğitim alırlar. Ama nedense o ikisini karıştırmazlar, kompartmanlaşmış kafalar yaratılır. Bakarsınız işinde bütün rasyonel hesapları yapan kimse, onun dışında günlük yaşamında, aile ve toplum ilişkilerinde rasyonel değil, ereksel çözümler bulma yoluna gidebilir. Herhangi bir yerde petrol aranırken onun bütün gerekleri bilimsel olarak ortaya çıkarılır. Ama çok petrol çekmekten dolayı o yörede bir yersarsıntısı olursa "vadesi yetmişse ölür", "sarsıntılar hep bir ikazdır", hatta "birtakım günahların bedelidir bunlar" biçiminde yorumlar hemen ardarda gelecektir.

Bilimsel açıklamayla dinsel açıklama hiçbir biçimde uyuşmaz.

Varlığın belli düzeyleri vardır. Bunlardan birincisi cansız doğadır. Bütün cansız doğayı bir küre olarak düşünün–zaten öyledir–bunun üzerinde jeosfer denen canlılardan oluşan bir doğa zarfı daha vardır. Suyun altında, toprağın üzerinde, atmosferde vs.

Bütün bunları bir küre olarak düşünün, onun da üzerinde akıllı doğa (noosfer) denilen, canlılar arasında korteksi gelişmiş, dolayısıyla simge işleyebilen, düşünceler üretebilen, değerler koyabilen, düşünce ve değerleri yolunda ereksel davranabilen canlılardan oluşan bir küre daha bulunmaktadır. Varlığın bu üç görünümünün yasaları farklıdır. Jeosferde nedensellik yasaları vardır, siz kalkıp da onları ereksellikle açıklamaya çalışırsanız, bu çok büyük bir yanlış olur. Neden yanlıştır? Çünkü doğada düşünce üreten beyin diye bir organ yoktur. Öte yandan canlı doğaya baktığınızda, canlı doğada da birtakım organlar vardır. Bunları kavramak için organlar işlevini yerine getiriyor mu, ona bakmalısınız. Kalkıp da nedenlere bakarsanız, bir organın işlevi binlerce nedenden oluşabilir. Orada pratik ve pragmatik bir ölçüt kullanmanız gerekir ki, doktorlar genelde bunu yapmaktadır. Organlar hangi koşullarda işlevini yapabilir, hangi koşullarda yapamaz, buna bakmalısınız. Yoksa tanrı lanetlediği için ya da annesi beddua etti diye çocuk topal kalmış, kör olmuş değildir.

En üst katta ise ereksellik söz konusudur. Akıl karışık bir olaydır, dolayısıyla burada illa ben her şeyi nedensellikle açıklayacağım derseniz, insanın belli erekler peşinde koşan bir canlı olduğu gerçeğini göz ardı ederseniz, bir metafeze düşersiniz (bir tür kaba materyalizm diyelim).

Sonuç olarak, dinsel düşüncenin yapmış olduğu şey budur. Dinsel düşünce–Aristo'nun doktor olmasından dolayı–her şeye organlar ve organların belli amaçlar için oluştuğu şeklinde bakmış ve bütün evreni o şekilde açıklamıştır. Biliyorsunuz, Aristo daha sonra Hıristiyan ve İslam felsefesinin dayandırıldığı düşünür olmuştur. Dinsel düşünce yalnız akıllı doğayı değil, cansız doğayı da ereklerle açıklamaktadır.

Ereklerle canlı doğayı açıklayamazsınız, hele tarihsel, toplumsal olayları insanüstü, inanç dışında hiçbir biçimde varlığı saptanamayan, aşkın bir öznenin eliyle açıklayamazsınız. Böyle, dünyayı ereklerle açıklama eğiliminde bir öğrenci geldiğinde üniversitede düşebileceği sıkıntıları, düşebileceği açmazları ve o üniversitede öğrencinin düşünce sistemini etkileyebilmek için bizim çekebileceğimiz güçlükleri bir düşünün. Dolayısıyla bana kalsa, üniversite sınavında sorarım öğrenciye, senin dünya görüşün ereksellikçi midir, diye. Yani eğer tüm evreni yöneten bir ereğe inanıyorsan, buraya hiç gelme, biz olayları nedenlerle açıklıyoruz.

İnsanlık, yaşam biçimlerine göre 3 aşamadan geçmiştir: İlkel topluluk, sihirsel dediğimiz bir düşünce biçiminden geçmiştir ve bunun günümüze arma-

ğanı analojidir. Yani olayları benzerliklerle açıklama. Tarımsal üretim döneminde, insanın doğayla ilişkileri öyle bir ilişkidir ki, insan emeği ve iradesiyle bir sonucu elde etmektedir. Neyi kullanırsa ne gibi sonuçlar alacağını bilir. Dolayısıyla, bilimsel düşünceyi, nedenleri kavrayacak düzeye yaklaşmıştır. Ama bilgi ve teknoloji birikimi doğayı egemenliği altına alacak düzeyde olmadığından bir türlü kavrayamaz. Tüm gücünü harcadığı halde emeğini bir anda silip süpüren olayın nedenini kendisinden üstün iradeli bir varlığa bağlama eğilimindedir. Dolayısıyla her şeyi yaratan bir tanrı kavramına gider. Bu dönem, inançtan yapılan çıkarsamalarla, tümdengelimli dedüksiyonla dinsel düşünüş evresidir. Daha sonra insan, üretimi doğanın kaprislerinden kurtarmıştır. Endüstriyel üretimin çok sık tekrarlanması, hangi hataların ne gibi sonuçlar doğurduğunun, dolayısıyla neden–sonuç ilişkilerinin kavranmasına yol açar ve bilimsel düşünüş aşamasına geçilir. Bilimsel düşünüş hiçbir zaman inanç iddiasında bulunmamaktadır. Ben nedenleri araştırıyorum, eğer bu nedenler dışında başka nedenler varsa gel sen açıkla, diyordur. Ama kalkıp da, bilemezsin, tanrı öyle istedi, denmez. Eğer böyle düşünenler varsa üniversiteye gelmesinler, otursunlar inansınlar, din okullarına gitsinler.

Üniversitenin boğulması için iki şey yapılmıştır dedim. Birincisi, üniversiteler yaygınlaştırılmıştır. Diğeriyse üniversitelerin içine yüksekokullar sokulmuştur. Bu ne demektir? Suya zehir katılmıştır, ama zehir sudan daha fazladır. Teknik okullar, meslek okulları o kadar büyük bir kitle olarak girmişlerdir ki, üniversiteler işlerliğini yitirmiştir.

Bilimin üç görünümü vardır: Birisi saf bilimler, diğeri uygulamalı bilimler ve öteki de bilimin verilerinin teknolojiye uygulanmasıdır. Üniversiter eğitimde fakülteler saf bilim okulları olmak durumundadır. Bunlara bağlı yüksekokullar olabilir ve bunlar meslek edinmek isteyenlere açıktır. Bu yüzden SBF fakülte olamaz, tıp fakülteleri fakülte olamaz, bunlar meslek yüksekokullarıdır.

Bilimin öncüsü burjuvazi olmuştur endüstri devriminden sonra. Bunu yaparken de tarımsal üretimin egemen olduğu dönemlerin ideolojisi olan dine karşı çıkmıştır. Daha sonra yavaş yavaş kıvırtmaya başlamıştır burjuvazi. Kıvırtırken deizmi çıkarmıştır, giderek dine saygı ve laiklik gibi birtakım kavramlar çıkmıştır. Bu dönemde burjuvazi sosyal bilimlerden yan çizmiştir ve sosyal bilimlerin bugün içinde bulunduğu durumun büyük ölçüde sorumlusudur.

Eğer insanların bilimsel düşünmesini sağlayan, belirleyici olan endüstri ilişkileriyse, konumu gereği işçi sınıfının da bilimi, bilimsel düşünceyi fabrikalardaki yaşamı ile genel yaşamına yayması gerekir. Oysa aile kurumu, aile kurumunda dinin yeniden üretilmesi, sonra bunu sürdüren birtakım din okulları ve partileriyle işçi sınıfının bu olanağı elinden alınmıştır. Hele bir de emeğinin karşılığını alamıyorsa, geleceği başkalarının elindeyse dinsel düşünce yeniden dönmüştür. Peki, kurtuluş neredediir? Kurtuluş, işçi sınıfının bilimi yeniden üstlenmesi, bilimsel eğitimi kurması ve bu bilimsel eğitimi de kurarken inançla-

ra saygı gibi safsataları bir kenara bırakması gerekir. İnançlara değil insanlara saygı gösterilir. Bir inanç insanlara saygısızsa, onu kapatıyorsa, Hindistan'daki gibi kocası ölen kadını diri diri yakıyorsa, bu inanca saygı gösterilmez.

İnançlar eleştirilir, eleştirmek saygısızlık değildir. O insan için daha iyi olabilecek şeyleri bulabilmek amacıyla eleştiririm. İnançlara saygı bir tarafa bırakılmalı ve çok güçlü bir metafizik, astroloji, dinsel düşünüş eleştirisi yapılmalıdır. Bunu da yapabilecek olan işçi sınıfıdır. Burjuvazinin yaptığına bakın, bilim çağı değil bilgi çağı diyor arkadaşlar, 3000 yıllık uygar toplumun birikimini bir yana itip tekrar astrolojiye mi döneceğiz. Üniversitenin bir işlev üstlenmesi gerekir. Bu işlev, işçi toplumu, bir işçi devleti, işçi sınıfı üzerindeki borçtur.

Metin Özuğurlu ve Gülay Toksöz (danışmanlar). 1999. "Öğrenci Eğilimleri Araştırması (Ankara Üniversitesi Endüstri İlişkileri Topluluğu)" *Teksir*

1998 yılı Kasım–Aralık aylarında 129 Bölüm öğrencisine uygulanan anket sonuçlarının değerlendirildiği bu çalışma, altı bölümden oluşmaktadır. Raporda sırasıyla, araştırmanın konusu, amacı, kavramsal çerçevesi, araştırma bulgularının sunumu ve genel bir değerlendirmenin yapıldığı sonuç bölümleri yer almaktadır.

1. Araştırmanın Konusu

Bu çalışma, Hazırlık sınıfı dahil, A. Ü. SBF ÇEEİ Bölüm öğrencilerinin eğitim sürecine ilişkin tutum ve davranışlarını araştırmayı konu almıştır. Böyle bir araştırma konusu, üniversitelerin de gittikçe piyasa dinamiklerine tâbi olduğu günümüzde, öğrencilerin eğitsel ve toplumsal konumlarındaki farklılıklara duyarlı olmak durumundadır. Bu çalışmada, öğrencilerin eğitime yönelik tutum ve davranışları, eğitsel–toplumsal koşullardaki farklılaşmalar ekseninde irdelenmiştir.

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın kısa erimli amacı, öğrencilerinin Bölüm hakkındaki eğilimlerini ortaya çıkartarak, Bölüm–öğrenci ilişkisinin güçlenmesine ve bu yolla öğrenciler arasında Bölüm aidiyetinin pekişmesine katkı yapmaktır. Uzun erimde, aynı konulu araştırmaları her yıl yineleyerek, öğrenci profili ve eğilimleri konusunda belirli bir veri tabanı oluşturmak amaçlanmaktadır.

3. Araştırmanın Yöntemi

Betimleyici (*descriptive*) araştırma türünün benimsendiği bu çalışmada, verilerin niceliksel araştırma tekniğine uygun olarak, açık ve kapalı uçlu 46 sorudan oluşan bir anket formu aracılığıyla derlenmesi yoluna gidilmiştir. Kasım 1998'de Bölüm öğrencilerine dağıtılan anketin, öğrenciler tarafından doldurulup iadesi

istenmiştir. Dolayısıyla değerlendirmeye alınan 129 anket, temsili bir örneklemeyi yansıtmamaktadır. Bu ise çözümlememizi, istatistiki olarak Bölüm öğrencilerinin tümüne genellenebilir olmaktan uzaklaştırmıştır. Anket yoluyla toplanan veriler, bilgisayarda *SPSS Software* ortamında değerlendirilmiştir.

4. Araştırmanın Kavramsal Çerçevesi

Bu çalışmanın kavramsal çerçevesi, dört temel sorun alanını kapsamaktadır. İlk olarak, temel demografik verilerin yanısıra öğrencilerin hangi düzeyde toplumsal farklılaşma içinde oldukları sorgulanmıştır. Burada toplumsal ve eğitsel kökenleri ile mevcut konumları, çözümleme birimi aile düzeyine taşırılarak, kavranmaya çalışılmıştır. İkinci sorun alanımız, öğrencilerin Fakülte ve Bölüm değerlendirmelerini içermektedir. Öğrencilerin değerlendirmeleri, üniversite öğrenciliği öncesinde ve sırasında olmak üzere iki ayrı öbekte ele alınmıştır. Üçüncü olarak, öğrencilerin eğitim sürecine ilişkin görüş ve değerlendirmeleri, müfredat ekseninde elde edilmeye çalışılmıştır. Son olarak da öğrencilerin gelecek tasarıları ve beklentileri üzerinde durulmuştur.

Daha önce de belirtildiği gibi, bu çalışmanın ekseninde öğrencilerin eğitsel–toplumsal konumları itibarıyla hangi düzeyde farklılaştıkları sorusu yatmaktadır. Veri setimiz içinde, 46 sorudan 21'i bu eksene (öğrencilerin demografik, iktisadi, toplumsal, kültürel ve eğitsel köken ve mevcut konumlarını irdelemeye) dönük değişkenlerden oluşmuştur. Yapılan ön analizlerin ardından, bu değişken setinden sözü edilen ekseni bize verebilecek nitelikte, yeni bir değişkenin üretilmesi yoluna gidilmiştir. İktisadi açıdan, öğrenci ailesinin toplam aylık gelirine, toplumsal–kültürel açıdan toplumsallaşma sürecini tamamladığı yerleşke türüne, eğitsel açıdan mezun olduğu lise türüne bakılmıştır. Yapılan ön analizlerin ışığında öğrenciler, aylık aile geliri 250 milyon Türk Lirası ve üzeri olanlar ve olmayanlar; toplumsallaşmasını üç metropol kentte (Ankara, İstanbul, İzmir) tamamlayanlar ve tamamlamayanlar, lise eğitimini Anadolu veya özel lisede yapanlar ve yapmayanlar olarak yeniden gruplandmlmıştır.

Gruplandırılan bu üç değişkenin birleştirilmesiyle daha üst soyutlama düzeyine ait yeni bir değişken elde edilmiştir. Bu yeni değişkene "öğrencilerin eğitsel–toplumsal konumu" adını verdik. Değişkenimizi "Üst", "orta", "düşük", "çok düşük" eğitsel–toplumsal konuma sahip olanlar şeklinde dört ölçekli oluşturduk. Gelir düzeyi, toplumsallaşma mekânı ve lise türü itibariyle her üç özelliği taşıyanları (250 milyon ve üzeri + metropol kent + Anadolu / özel lise) "üst" (n. 9 öğrenci), herhangi iki özelliği taşıyanları "orta" (n. 23), herhangi birini taşıyanları "düşük" (n. 70) ve üç özelliği de taşımayanları "çok düşük" (n. 27) eğitsel–toplumsal konuma sahip olan öğrenciler olarak nitelendirdik. Böylece öğrenci eğilimleri ile ilişkilendirebileceğimiz temel bir değişken elde etmiş olduk.

5. Araştırmanın Bulguları

Bu bölümde araştırma bulguları dört alt başlık altında sunulmuştur. İlk olarak öğrencilerin demografik ve toplumsal özelliklerine değinilirek genel bir öğrenci profili çizilmeye çalışılmıştır. Bunu, öğrencilerin Fakülte öncesi Bölüm hakkındaki kanatlerinin irdelendiği bölüm izlemektedir. Ardından, öğrencilerin Fakülte öğrenciliği sırasında Bölüm hakkında oluşturdukları görüş ve değerlendirmelerine yer verilmiştir. Bulgularımızın son bölümü de, öğrencilerin gelecek tasarı ve beklentilerinin çözümlenmesine aittir.

5.1. Demografik ve Toplumsal Özellikler

TABLO 1- Temel Demografik Özellikler

	ÖĞRENCİLERİN SINIF VE YAŞLARI										TOPLAM	
	KADIN					ERKEK						
	-18	19-22	23+	toplam	%	-18	19-22	23+	toplam	%	sayı	%
Hazırlık	5	3	/	8	50	5	3	/	8	50	16	12,4
1	5	6	/	11	68,8	3	2	/	5	31,3	16	12,4
2	2	11	/	13	56,5	/	9	1	10	43,5	23	17,8
3	/	15	/	15	57,7	/	8	2	11	42,3	26	20,2
4	/	22	6	28	58,3	/	14	6	20	41,7	48	37,2
Toplam	12	54	6	75	58,1	8	36	9	54	41,9	129	100

	Toplumsal Konum (sayı ve %)								TOPLAM
	çok düşük		düşük		orta		üst		
KADIN	14	18,7	42	56	11	14,7	8	10,7	75 58,1
ERKEK	13	24,1	28	51,9	12	22,2	1	1,9	54 41,9
TOPLAM	27	20,9	70	54,3	23	17,8	9	7	129 100

Demografik göstergeler açısından değerlendirmeye alınan 129 anketin "cinsiyet" verilerine bakıldığında, kadınların çoğunlukta oldukları görülecektir. Öğrencilerin % 58 (n. 75) kadın, % 42'si (n. 54) erkektir. Yaş dağılımı, üniversite eğitiminin olağan yaş gruplarına göre yaş aralıkları oluşturularak analiz edilmiş;

bir öğrencinin normal koşullarda 17–18 yaşlarında liseyi bitireceği ve hemen üniversiteye başladığında hiç dönem kaybetmeksizin 22 yaşında mezun olacağı varsayılmıştır. Bölümün yaş dağılımı, üniversite eğitiminin olağan yaş sınırlarına oldukça uygun gözükmektedir. 23 ve üzeri yaşta olup çoğu da dördüncü sınıfta toplanmış olan öğrencilerin oranı sadece % 6'dır (n. 15). Tablo–l'den de izleneceği gibi, hem kadınlarda hem erkeklerde üst sınıflara doğru 19–22 yaş grubunda belirgin bir yığılma gözlenmektedir. Erkek ögrencilerde üst sınıflarda olağan yaş grubundan taşmalar daha çoktur. Buradan erkeklerin daha başarısız olup dönem kaybettikleri sonucu çıkarılabilir. Fakat bu sonuç Tablo 5'te doğrulanmadığı için bunların daha ileriki yaşlarda fakülteye başladığını varsaymak gerekir.

Öğrencilerin toplumsal köken ve konumları aileleri temelinde çözümlenmiştir, öğrenci ailelerinde bir gelir elde ederek aile geçimine katkı yapanların sayıları ve istihdam biçimleri şöyledir:

TABLO-2 AYLIK HARCAMA DİLİMLERİ (Sayı ve %)

	100 miyon ve altı				100-250 Milyon TL				250-500 Milyon TL.				500 Milyon ve Üzeri			
	Ücr.	İşv.	K . H	Top.	ücr.	İşv.	K . H	Top.	Ücr.	İşv.	K. H.	Top .	Ücr.	İşv.	K. H.	Top.
Hazırlık	2 66,7	/	1 33,3	3 14,3	12 80	/	3 20	15 20	1 100	/	/	1 3,3	/	/	/	/
1. sınıf	1 100	/	/	1 4,8	11 91,7	/	1 8,1	12 16	8 100	/	/	8 26,7	/	/	/	/
2. sınıf	2 100	/	/	2 9,5	9 52,9	2 11,8	6 35,3	17 22,7	/	1 33,3	2 66,7	3 10	/	/	/	/
3. sınıf	7 100	/	/	7 33,3	9 90	/	1 10	10 13,3	2 100	/	/	2 6,7	1 33,3	/	2 66,7	3 37,5
4. sınıf	6 75	/	2 25	8 38,1	16 76,2	3 14,3	2 9,5	21 28	10 62,5	1 6,3	5 31,3	16 53,3	2 40	2 40	1 20	5 62,5
Top.	18 85,7	/	3 14,3	21 100	57 76	5 6,7	13 17,3	75 100	21 70	2 6,7	7 23,2	30 100	3 37,5	2 25	3 37,5	8 100

129 öğrenci ailesinde, 143 aile üyesi, belirli bir gelir elde ederek aile geçimini sağlamaktadır. Bunların küçümsenmeyecek bir bölümünü (n. 52) emekliler oluşturmaktadır. Ailelerin 77'sinde sadece baba, 4'ünde sadece anne, 30'unda baba ve anne birlikte, 18'inde ise ebeveynlere ek olarak diğer aile üyeleri belirli bir gelir ederek ev geçimine katkı yapmaktadır.

Ailenin geçimini sadece babanın veya diğer aile üyeleri ile birlikte babanın sağladığı ailelerde, 77 öğrencinin babası ücretli / maaşlı (% 77,3), 10 öğrencinin işveren % 9,3, 21 öğrencinin babası ise kendi hesabına çalışandır (% 13,6). Ailenin geçimini sağlayanın sadece anne veya diğer aile üyeleri ile birlikte anne olduğu ailelerde hiçbir iğrencinin annesi işveren değilken, 30 öğrencinin ücretli / maaşlı (% 83,3) ve 5 öğrencinin annesi de kendi hesabına çalışandır (% 13,9). Öğrenci ailelerine bir bütün olarak bakıldığında, gelir getirenlerlerin 2 / 3 gibi oldukça büyük bir bölümünün ücretli oldukları görülmektedir (n. 143). Bunu % 8 ile kendi hesabına çalışanlar ve % 7 ile de şverenler izlemektedir.

Öğrencilere, ailelerinin toplam aylık harcama tutarı sorulmuştur. Ailesinin aylık harcaması 100 milyonun altında olan öğrencilerin sayısı azımsanmayacak düzeydedir (n. 21 öğrenci ailesi). Esas büyük yığılma ise 100–250 milyon liralık dilimde gözlenmektedir (n. 75 öğrenci ailesi). 250–500 milyon arası harcama yapan öğrenci ailesi sayısı 30 iken sadece 8 öğrenci ailesi 500 milyonun üzerinde aylık harcama yapabilmektedir. Bu veriler ışığında öğrencilerin % 72,5 (ilk iki grup) gibi oldukça yüksek bir oranının, çok zor ekonomik koşullar altında öğrenimini sürdürdükleri söylenebilir. Bu dilimdekilerin içinde hazırlık, 1. ve 2. sınıfta olanların oranı yaklaşık % 48'dir ve bu sınıflarda ailesi 500 milyonun üzerinde harcama yapan öğrenci yoktur. Dolayısıyla, Bölüme yeni giren öğrencilerin yıldan yıla daha elverişsiz ekonomik düzeydeki ailelerden geldiği ileri sürülebilir. Öğrencilerin % 49,6'sı (n. 64) ailesiyle birlikte kendi evinde, % 20,2'si (n. 26) tek başına veya arkadaşları ile birlikte kirada, % 10,9'u (n. 14) ailesi ile birlikte kirada, % 3,1'i (n. 4) akrabaş yanında, % 14'ü (n. 18) devlet yurdunda ve % 2,3'ü (n. 3) özel yurtta kalmaktadır.

Eğitim olanağı ve toplumsal konum ölçütleri olarak öğrencilere yöneltilen, kendilerine ait bir odalarının ve bilgisayarlarının olup olmadıkları sorusuna verilen yanıtlar Tablo–3'te yer almaktadır. Burada gerek oda ve gerekse de bilgisayar sahipliği ile alt ya da üst sınıflarda bulunmak arasında anlamlı bir ilişki çıkmış değildir.

TABLO 3- Sınıflara Göre Eğitsel Koşulları

	BİGİSAYAR VE ODA SAHİPLİĞİ (SAYI VE %)					
	ODA			BİLGİSAYAR		
	VAR	YOK	TOPLAM	VAR	YOK	TOPLAM
Hazırlık	13	3	16	5	11	16
	81,3	18,8	14,5	31,3	68,8	12,7
1.Sınıf	13	1	14	2	13	15
	92,5	7,1	12,7	13,3	86,7	11,9
2.Sınıf	13	6	19	8	14	22
	68,4	31,6	17,3	36,4	63,6	17,5
3.Sınıf	16	6	22	4	22	26
	72,7	27,3	20	15,4	84,6	20,6
4.Sınıf	35	4	39	11 23,4	36	47
	89,7	10,3	35,5		76,6	37,3
Toplam	90	20	110	30	96	126
	81,8	18,2	100	23,8	76,2	100

Öğrencilerin toplumsallaştıkları ve liseyi bitirdikleri yerleşkelere bakıldığında şunlar söylenebilir: Öğrencilerin % 55,8'i (n. 72) Ankara'dan, % 8,5 n. 11) İstanbul veya İzmir'den, % 21,7'si (n. 28) diğer büyük kentlerden[43] ve % 14'ü (n. 18) orta–küçük kentlerden gelmişlerdir. Liseyi Ankara'da bitirenler açısından dikkat çekici bir nokta, bunların yarıdan fazlasının (% 59,7–n. 43) Çankaya ilçesinden gelmiş olmasıdır. Taşradan gelen öğrenci sayısındaki azlık dikkat çekerken, Doğu ve Güneydoğu illerinden gelenlerin oranının çok düşük olması çarpıcıdır (% 3,8).

Bu dağılımlara bakıldığında metropol kentlerdeki öğrencilerin esas olarak kendi kentlerindeki üniversiteleri tercih ettikleri rahatça söylenebilir. Özellikle İstanbul ve İzmir'den gelen öğrencilerin azlığı bu görüşü destekleyicidir. Taşradan gelen öğrencilerin azlığı, uzun bir geçmişi olan bölgeler arası ekonomik dengesizliklerin artık eğitsel ve kültürel düzlemleri de içine alarak iyice derinleştiğinin kanıtları olarak yorumlanabilir.

[13] Ankette belirtilen kentler Adana, Bursa, Antalya, Mersin, Eskişehir, Konya, Kayseri ve Samsun'dur.

TABLO 4 Yerleşkelere Göre Lise Kökenleri

LİSENİN BİTİRİLDİ-Gİ YER	LİSE TÜRÜ					Toplam
	MeslekL TeknikL	Genel L.	Fen L.	Anadolu L.	Ozel L.	
Ankara	5 6,9	51 70,8	2 2,8	5 6,9	9 12,5	72 55,8
İstanbul izmir	3 27,3	7 63,6	/	/	1 9,1	11 8,5
Diğer büyük kentler	4 14,3	16 57,1	/	7 25	1 3,6	28 21,7
Küçük kentler	1 5,6	13 72,2	/	4 22,2	/	18 14
TOPLAM	13 10,1	87 67,4	2 1,6	16 12,4	11 8,5	129 100

Öğrencilerin liseyi bitirdikleri yere göre lise türleri dağılımının yer aldığı yukardaki tablodan da izleneceği gibi, öğrencilerin (%) 67,4'ü genel lise, 12,4'ü Anadolu Lisesi, 8,5'i özel lise, 10,l Meslek Lisesi veya Teknik Lise ve 11,6'sı Fen Lisesi mezunudur. Lise geçmişine ilişkin olarak asıl dikkat çekici olgu, Bölümü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla Matematik ve Fen kollarından geliyor olmalarıdır. Bu dört seçeneğin dışında belirtilen kol türleri, ona en yakın olan içinde değerlendirilmiştir. Öğrencilerin, Bölümün sosyal ağırlıklı içeriğine adaptasyonu açısından üzerinde durulması gereken bu olgu, kuşku yok ki ÖYS sisteminin doğal bir sonucudur. Bir başka dikkat çekici nokta ise dersaneler konusudur. Dersaneye gitmeyen öğrenciler % 8,7 gibi oldukça düşük bir orandadır. Dersanenin yanı sıra 18 öğrenci de özel ders almıştır ve bu ders hepsi için matematiktir. Bunlara ek olarak, öğrencilerin yarıdan fazlasının (% 55) hazırlık sınıfı okudukları da belirtilmelidir.

Öğrencilerimizin Fakülte'deki başarılarının araştırılmasında dönem veya yıl kaybetmek bir ölçüt olarak kullanılmıştır. 97 öğrencinin verdiği yanıtların, mezun olunan lise türü ve lisenin bitirildiği yere göre dağılımı Tablo 5'te yer almaktadır.

TABLO 5- Yerleşke ve Lise Türüne Göre Başarı Durumu

Gelinen yer	DÖNEM/YIL KAYBI(sayı ve%)		
	E	H	Top.
Ankara	9 18,8	39 81,2	48 49,5
İstanbul İzmir	1 2,5	7 87,5	8 8,2
Diğer büyük kentler	4 16,7	20 83,3	24 24,7
Küçük kentler	7 41,2	10 58,8	17 17,5
Toplam	22 21,6	76 78,4	97 100

	DÖNEM/YIL KAYBI(Sayı ve %)					Top.
Okul türü	Meslek/ Teknik	Genel lise	Fen lise.	Anadolu lise	Özel lise	
	n. %	n. %	n. %	n. %	n. %	n. %
Evet	1 12,5	15 22,4	1 100	4 33,3	/ 	21 21,6
Hayır	7 87,5	52 77,6	/ 	8 66,7	9 1 00	76 78,4
Toplam	8 8,2	67 69,1	1 1	12 12,4	9 9,3	97 100

Yukardaki Tablo incelenirken, toplam sayıları 32 olan hazırlık ve 1. sınıf öğrencilerinin, henüz dönem / yıl kayıpları söz konusu olmadığından analiz dışında tutuldukları göz önüne alınmalıdır. Yukardaki dağılımlar 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerine aittir. Dönem kaybeden öğrencilerin % 60'ı kadın, % 40'ı erkektir. Yaklaşık XA oranında öğrenci dönem tekrar etmiştir. Dönem kaybetmeksizin ders tekrarı yapan öğrenciler de olduğu düşünüldüğünde, başarısız öğrenci oranının daha yüksek olacağı düşünülebilir.

Sadece anılan ölçüte göre fakültedeki başarısızlıkla lisenin bitirildiği yer arasında anlamlı bir ilişki gözlenmektedir. Küçük kentlerden gelenler arasında dönem / yıl kaybı oranı % 41,2 iken, sırasıyla Ankara'dan gelenler arasında bu oran % 18,8'e, yeni metropol kentlerden gelenler arasında % 16,7'ye ve İstanbul / İzmir'den gelenler arasında % 4,8'e düşmektedir.

Okul türleri kendi içinde değerlendirildiğinde en başarısız olan öğrencilerin Anadolu Lisesi çıkışlı olmaları dikkat çekicidir. En başarılı gözükenler Özel Lise mezunlarıdır. Ankete katılan Özel Lise mezunlarının hiçbiri dönem kaybetmezken bu oran Meslek Lisesi / Teknik Lise mezunları arasında % 12,5'tir.

5.2. Öğrencilerin Fakülte Öncesi Bölüm Hakkındaki Kanaatleri

Öğrencilerin % 53,4'ü (n. 69) Bölüm hakkında önceden bir bilgiye sahipken, ön bilgi sahibi olmayan % 45,6 gibi görece yüksek bir oran, üniversiteye giriş sisteminin bir başka aksak tarafına işaret etmektedir. Öğrencilerin yarıya yakını, geleceğinin en önemli belirleyicilerinden olan yüksek öğrenim tercihini tesadüflere göre yapmaktadır. Öte yandan, aşağıda da görüleceği gibi, Bölüm hakkında ön bilgi sahibi olan öğrenciler açısından, ÇEEİ, okumak istedikleri öncelikli ter-

cihler arasında yer almamaktadır. Bölüme adaptasyonu ve başarıyı olumsuz etkilemesi beklenen, bu gibi Fakülte öncesi faktörlerin geniş bir öğrenci kitlesi açısından mevcut olması, üzerinde düşünülmesi gereken bir konuyu oluşturmaktadır.

Bölüm hakkında önceden bilgi sahibi olan 69 öğrencinin, bu bilgiyi % 6 oranında lisede öğretmenlerinden veya liselerin rehberlik hizmetlerinden, % 22 oranında ailesinden veya yakın çevresinden, % 31 oranında dersanelerden ve 33,8 oranında broşür vb. kaynaklardan edinmişlerdir. Burada çarpıcı olan sonuç, liselerin bilgilendirme (ve yönlendirme) işlevi taşımıyor oluşlarıdır. Bu görevi çoğunlukla dersanelerin yüklendiği görülmektedir. Broşür vb. de dahil edildiğinde, formel yollardan bilgi edinenler çoğunluktaysa da, sonraki bölümlerde görüleceği gibi, müfredata yönelik ortaya çıkan memnuniyetsizlik, bu gibi hizmetlerin gereği gibi yerine getirilmediğini göstermektedir. Öte yandan dersanelerin, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre değil, test tekniğiyle saptanan düzeyin hangi okullara yeteceğine göre, öğrencileri yönlendirdiği bilinmektedir. Ailenin / yakın çevrenin bilgilendirmesinde ise, ailenin beklentilerini ve umutlarını ağırlıkla içereceğinden, sağlıklı bir bilgilenme kanalı sayılmamalıdır.

Bölümün hangi sırada tercih edildiği sorusuna verilen yanıtların cinsiyet ve sosyal duruma göre dağılımı Tablo–6'da sunulmuştur.

TABLO 6–Cinsiyet ve Toplumsal Konuma Göre Bölüm Tercih Sırası

		BÖLÜMÜ TERCİH SIRASI									
		İlk tercih		İlk 5 tercih		Daha alta		Hatırlamaz		Toplam	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
CİNSİYET	Kadın	1	1,3	17	22,7	55	73,3	2	2,7	75	58,1
	Erkek	1	1,9	11	20,4	42	77,8	/		54	41,9
Toplumsal	Çok düşük	/		8	29,6	17	63	2	7,4	27	20,9
Konum	Düşük	2	2,9	17	24,3	51	72,9	/		70	54,3
	Orta	/		2	8,7	21	91,3	/		23	17,8
	Üst	/		1	11,1	8	88,9	/		9	7
Toplam		2	1,6	28	21,7	97	75,2	2	1,6	129	100

Bölümü ilk sırada tercih edenlerin oranı sadece % 1,2, ilk beş tercihine yazanların oranı % 21,7'dir. Öğrencilerin geneli açısından, Bölüme çok isteyerek girilmediği görülmektedir.

Toplumsal konuma göre oluşturulan Tablonun ikinci bölümünde "düşük toplumsal konum"a sahip öğrenciler arasında Bölümü üst sıralarda tercih edenlerin daha çok olduğu görülmektedir, ilk sırada tercih edenler bu kümeden olduğu gibi ilk beş içinde tercih edenlerin % 60,7'si de bu öğrencilerdir. Elverişli toplumsal koşullara gidildikçe, Bölümün üst sıralarda tercih edilme oranı düşmektedir. "Üst" ve "Orta" kümeden ilk beş tercih arasında ÇEEİ'ne yer verenlerin oranı % 20 civarındadır.

Bunun bir nedeni, elverişli eğitsel ve ekonomik koşullara sahip öğrencilerin Fakülte'nin daha yüksek puanla öğrenci alan bölümlerine girmeleri olarak görülebilir. Ancak ÇEEİ'nin taban puanının gittikçe diğer bölümlerinkine yaklaştığı bilinmektedir. Fakat Tablo 2'den yapılan gözlemle birlikte değerlendirildiğinde, bu koşullardaki öğrenciler için ÇEEİ'nin genel anlamıyla çekici olmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin ÖYS tercih formunda Bölümü tercih etme nedenleri, Tablo–7'de, cinsiyet, toplumsal konum ve lisenin bitirildiği yerle çapraz ilişki içinde, yer almaktadır.

TABLO 7–Cinsiyet ve Toplumsal Konuma Göre Bölüm Tercih Nedenleri

		BÖLÜMÜ TERCİH NEDENİ (sayı ve %)										Toplam	
		İstediği alan olması		Ankara olması		SBF'de olması		TM puanıyla alması		Tesadüf			
Cinsiyet	Kadın	6	8	3	4	46	61,3	10	13,3	10	13,3	75	58,1
	Erkek	61	1,2	2	3,7	41	75,9	3	5,6	2	3,7	54	41,9
Toplumsal Konum	Çok düşük	41	4,8	/		19	70,4	31	1,1	1	3,7	27	20,9
	Düşük	6	8,6	3	4,3	46	65,7	7	10	81	1,4	70	54,3
	Orta	2	8,7	1	4,3	15	65,2	2	8,7	3	13,3	23	17,8
	Üst	/		1	11,1	7	77,8	1	11,1	/		9	7
Geldiği Yer	Ankara	5	6,9	4	5,6	50	69,4	7	9,7	6	8,3	72	55,8
	İst . izmir	1	9,1	/		8	72,7	2	18,2	/		11	8,5
	Diğer büyük kentler	5	17,9	/		18	64,3	2	7,1	3	10,7	28	21,7
	Küçük kentler	1	5,6	1	5,6	11	61,1	2	11,1	31	6,7	18	14
	Toplam	12	9,3	5	3,9	87	67,4	13	10,1	12	9,3	129	100

Yukardaki tablodan da görüleceği gibi, ÇEEİ'nin SBF'de olması % 67,4 oranıyla önemli tercih nedenidir. İstediği alan olduğu için tercih edenlerin oranı sadece % 9,3'tür ve aynı oranda öğrenci de tesadüf sonucu bu bölümde okumaktadır. Öğrencilerin büyük bir kesimi Ankara'dan gelmekle birlikte, Bölümün An-

kara'da imajının önemli bir tercih nedeni sayılmaması ilginçtir. Bölümün TM puanıyla öğrenci alması öğrencilerin % 10,1 tarafından bir tercih nedeni olmuştur. Bu öğrenciler puan türü ışında bir özellik gözetmemişlerdir ve aslında "tesadüf oldu" şıkkını işaretleyenlerle birarada değerlendirilmelleri gerektiği söylenebilir.

"Sadece bu alanda okumak istedikleri için" ÇEEİ'yi yazanlara bunun nedeni sorulduğunda, öğrencilerin % 58,3'ü "bu bilim dalının kapsadığı konuların ilginçliği"ni, % 41,7'si ise "iş / çalışma olanaklarının çokluğu"nu gerekçe olarak belirtmişlerdir. Bunlar arasında, soru formunda yer alan "Diğer bölümlerden daha kolay olması", SBF'nin en düşük puanlı öğrenci alan bölümü olması" gibi seçenekleri işaretleyen hiç kimse çıkmamıştır.

5.3. Öğrencilik Süresince Bölüm Hakkında Oluşan Görüşler

"ÇEEİ hakkındaki genel görüşünüz nedir?"sorusuna verilen yanıtların cinsiyet, sınıf ve toplumsal konuma göre dağılımları Tablo 8'deki gibidir.

Soruya yanıt veren 120 öğrencinin yarıdan fazlasının (% 69,2) Bölümü "sosyal bilimlerin temel alanlarından biri" şeklinde değerlendirerek önemsiyor olması, son derece önemlidir. Bölümü önemseme oranının düşük olduğu sınıfların, hazırlık (% 50) ve 1. sınıf (% 40) gibi henüz Bölümü tanımayan öğrencilerden gelmesi, yukardaki saptamayı daha da kuvvetlendirmektedir. Bölümü önemseme oranı 3. sınıfta % 88, 4. sınıfta yaklaşık % 72'dir. Diğer kutupta ise % 3,3 gibi bir oranla Bölüme kayıt yaptırdığı günden pişmanlık duyanlar yer almaktadır. Öğrencilerin % 5'i SBF veya üniversite diploması dışında bir kaygı taşımadıklarını belirtirken, % 9,2'si "iktisat / işletme varken Bölümü gereksiz bulduklarını" % 8,3'ü ise Bölümün ilgili olduğu alanı hiç tanımadıklarını kaydetmişlerdir. Bölümümüz ile Kamu Yönetimi Bölümü arasında hiçbir öğrencinin yakınlık veya benzerlik kurmamış olması da ilginçtir.

Hazırlık ve 1. sınıf öğrencileri arasında Bölümün "ne işe yaradığını" anlamayanların, 3 ila 4. sınıf öğerncileri arasında da "sosyal bilimlerin temel alanlarından biri" olarak değerlendirenlerin çoğunlukta olması anlaşılabilir bir sonuçtur. Ancak, oransal açıdan düşük gözükse de, 4. sınıf öğrencileri arasında hâlâ (% 6,5) Bölümü anlamlandıramayan ve sosyal politika okumaktan pişmanlık duyan öğrencilerin varlığı dikkat çekicidir.

Olumsuz anlayışlar "Eğer ÇEEİ öğrencisi olmasaydınız hangi bölümde okumak isterdiniz?"sorusuna verilen yanıtlarda da korunmaktadır. Soruya yanıt veren 125 öğrencinin % 27,2'si İktisat, % 25,6'sı Maliye, % 21,6'sı İşletme, % 18,4'ü Uluslararası İlişkiler ve sadece % 7,2'si Kamu Yönetimi'ni alternatif olarak belirtmiştir. İlgili soruya verilen yanıtlar bu haliyle SBF'de ÇEEİ olmasaydı diğer bölümlerin hangi oranda tercih edileceğinim de göstermektedir.

TABLO-8 BÖLÜM HAKKINDA GENEL GÖRÜŞLER (sayı ve %)

		Ne işe yaradığını anlamıyorum	İkt/işl. varken ne gerek var	Kamu yön. Varken ne gerek var.	Fakültenin en önemli bölümü	Sos . bil. temel alanlarından biri	Bir diplomam olsun da...	Kaydolduğum güne lanet...	Toplam
cinsiyet	Kadın	4 5,7	7 10	/	3 4,3	52 74,3	4 5,7	4 5,7	70 58,3
	Erkek	6 12	4 8	/	3 6	31 62	2 4	2 4	50 41,7
Sosyal Durum	Çok düşük	1 4,0	2 8	/	2 8	19 76	1 4	1 4	25 20,8
	Düşük	7 10,4	4 6	/	2 3	48 71,6	4 6	4 6	67 55,8
	Orta	1 5	3 15	/	2 10	11 55	1 5	1 5	20 16,7
	Yüksek	1 12,5	2 25	/	/	5 62,5	/	/	8 6,7
Toplam		10 8,3	11 9,2	/	6 5	83 69,2	6 5	4 3,3	120 100

Bunun yanında öğrencilerin çoğunluğu Bölümde eksiklikler olduğunu düşünmektedir. Sadece 14 öğrenci bir sorun görmemiş, diğer 115 öğrenci en az bir konuda olmak üzere ortalama 2–3 konuda eksiklik bildirmiştir. Bunlar şöyle sıralanmaktadır:

- Öğrencilerde akademik / mesleki motivasyon yetersizliği (% 28,2)
- Öğrenci–öğretim görevlisi ilişkilerinin zayıflığı (% 22,3)
- Araştırma ve uygulamaların yetersizliği (% 19)
- Fakülte içi / dışı etkinliklern yetersizliği (% 15,7)
- Öğrencilere yeterli katılım olanağı verilmemesi (% 13,3)
- Öğretim üyesi sayısının yetersizliği (% 3,2)

Burada çarpıcı olan nokta öğrencilerin "çuvaldızı kendilerine batırma" tutumlarıdır. Öğrenciler büyük oranda kendi motivasyon eksiklerini belirtmişlerdir.

Ders programı hakkındaki görüşler ayrı bir soruda öğrenilmeye çalışılmıştır. Girişte belirtildiği gibi bu soruya 3. ve 4. Sınıf öğrencileri yanıt vermiştir. Bu soruda da birden fazla şık işaretleme olanağı tanınmıştır. Yanıtlayan 74 öğrencinin yine ortalama 2–3 görüş bildirdiği söylenebilir. Dağılım aşağıdaki gibidir:

- Seçimlik ders sayısının az olduğu (% 32,4)
- Bazı derslerin birbirini tekrar ettiği (% 30,7)
- Derslerin iş / meslek edinmek için yetersizliği (% 26,5)
- Bölüm dersi sayısının artması gerektiği (% 6,1)
- Derslerin ilgili oldukları alanlara göre dağılımınınve ağdıklarının uygunluğu (% 2,7)
- Müfredatın gelecek için çok avantajlı olduğu (% 1,6)

Dağılımdan da görüleceği gibi, ders programı hakkında olumlu görüş belirtenlerin toplamı sadece % 4,3 oranında iken, olumsuz görüş belirtenler % 95,7 oranındadır. Olumsuz seçenekler arasında en fazla belirtilenler seçimlik dersler, bölüm dersi sayısı ve derslerin birbirini tekrarıdır, ki bu üçünün toplam oranı yaklaşık % 70'dir. Bu seçeneklerin çokça işaretlenmesi, öneri geliştirici bir eğilimin varlığını göstermekte ise de, yapılan ders önerileri bu eğilimle tutarlı değildir. Bir başka tutarsızlık da Bölümde kendilerine daha yakın buldukları anabilim dalı ile önerdikleri dersler arasındadır. Tablo 9'da yamt veren 112 öğrencinin ders programına ilişkin tutumları, cinsiyet, sınıf ve toplumsal konuma göre düzenlenmiştir. Müfredata yönelik önerilerin araştırıldığı dört soruda da, ağırlıklı olarak başka bölümlere ait dersler yazılmış, ayrıca Teknoloji, Gelir Dağılımı, Emek Süreçleri Tarihi, İnsan Kaynakları gibi Fakülte'de bağımsız ders olarak verilmeyen alanlar da önerilmiştir.

Şu anki seçimlik dersler Ceza Hukuku ve Bilgisayar'dır.

TABLO 9–Cinsiyet ve Toplumsal Konuma Göre Ana Bilim Dalı Tercihleri

		DAHA YAKIN BULUNAN ANABİLİM DALI (sayı ve %)								Toplam	
		Çalışma .Ekonomisi		Çalışma Sosyoloji.		Çalışma Psikoloji.		İş hukuku & S. Güvenlik			
Cinsiyet	Kadın	20	29	6	8,7	16	23,2	27	39,1	69	61,6
	Erkek	18	41,9	11	25,6	4	9,3	10	23,3	43	38,4
Toplumsal Konum	Çok düşük	10	41,7	1	4,2	4	16,7	9	37,5	24	21,4
	Düşük	20	33,3	9	15	12	20	19	31,7	60	53,6
	Orta	6	30	5	25	2	10	7	35	20	17,9
	Üst	2	25	2	25	2	25	2	25	8	7,1
Toplam		38	33,9	17	15,2	20	17,9	37	33	112	100

Müfredata mutlaka veya seçimlik olarak eklenmesi istenen dersler şunlardır:

Ders	Dersi isteyen öğrenci (%)	önerilenler arasında dersin istenme oranı (%)
Ekonometri	20,7	45,4
Uluslararsı iktisat	19,3	42,4
Maliye Politikası	8,3	18,1
Maliyet Muhasebesi	6,2	13,6
Şirketler Muhasebesi	5,5	12,1
Mali Analiz	3,4	7,5
Toplam	63,4	

Soruya yanıt veren öğrenci sayısı:66 Önerilen ders sayısı:40

Mutlaka çıkarılması veya seçimlilik yapılması istenen dersler, şu şekilde sıralanmaktadır.

Ders	Dersi istemeyen öğrenci (%)	Öneriler arasında dersin istenmeme oranı (%)
Endüstriyel Demok	14,3	31,2
Tür. Sos. Pol. Tar.	12,4	27
Çalışma Sosyolojisi	9,5	20
Sos. Bil. Yöntem	7,6	16,6
Sosyal Psikoloji	6,7	14,5
Kentleşme	5,7	12,5
Personel Yönetimi	4,8	10,4
Toplam	61.0	

Soruya yanıt veren öğrenci sayısı:48 Önerilen ders sayısı:28 (11'i Bölüm dersleridir.)

Haftalık ders saati artırılması ve / veya iki dönem olması istenen derslerin dağılımı aşağıdaki gibidir:

Ders	Artırılmasını isteyen öğrenci %	Öneriler arasında dersin yazılma %
Para Teo. Pol.	18,1	43,3
Türkiye Eko.	13,4	37,7
Mikro ikt. -Makro ikt.	18,1	43,3
Borçlar Hukuku	7,9	18,8
Ticaret Hukuku	4,7	11,3
Vergi Hukuku	3,1	7,5
İdare Hukuku	3,1	7,5
Sendikacılık	3,1	7,5
Toplam	71,5	

Yanıt veren öğrenci sayısı:53 Önerilen ders sayısı:29

Ders saati azaltılması ve / veya bir dönem olması istenen derslerin dağılımı şöyledir:

Ders	Azaltılmasını isteyen öğrenci %	Öneriler arasında dersin yazılma %
Tür. Sos. Pol. Tar.	25,9	51,2
Sosyal Politika	12,3	24,3
Kooperatifçilik	11,1	21,9
Endüstriyel Demokrasi	9,9	19,5
Sosyal Psikoloji	8,6	17
Personel Yönetimi	8,6	17
Sendikacılık	7,4	14,3
Toplam	83,8	

Yanıt veren öğrenci sayısı:41 Önerilen ders sayısı :18(6'sı ÇEEİ dersidir.)

Her ne kadar anketle birlikte Bölümün lisans ders programı da yanıtlayıcılara gıtıldıysa da, anket çalışması 1. dönemde yapıldığından 4. sınıf 2. dönemki derslerin, 1'i dışında hiç işaretlenmediğine, ayrıca anket yapıldığında 3. sınıf öğrencilerinin 3. sınıf 2. dönem dersleriyle henüz tanışmadıklarına dikkat edilmelidir. Eğer anket 2. dönem yapılsaydı Bölüm derslerine yönelik olumsuz yargıların Uluslarası Sosyal Politika, Çalışma Psikolojisi, İş Güvenliği İşçi Sağlığı ve seminer dersleri için de söz konusu olabileceği eldeki verilerden çıkarsanabilir.

Görüldüğü gibi öğrenciler arasında en fazla İktisat, İşletme ve Maliye bölümü dersleri istenmektedir. Müfredat hakkında olumsuz görüş bildiren öğrenci çoğunluğu, çüzüm olarak bu alanlardan dersleri talep etmiştir. Nitekim dersle-

rin iş edinmek için yetersiz olduğunu söyleyen öğrencilerin oram % 26,5'dır (bkz. Tablo 9).

"Derslerin yapılış biçiminden memnun musunuz?" sorusunu verilen 118 yanıtın dağılımı da şöyledir:

- "Hiç memnun değilim" (% 16,1)
- "Daha kötü olabilirdi" (% 22,9)
- "Hemen hemen memnunum" (% 59,3)
- "Çok memnunum" (% 1,7)

Bu dağılımdan da anlaşılacağı gibi, öğrencilerin müfredata ilişkin tutumlarıyla, halihazırda almakta oldukları derslerin yapılış biçimlerine yönelik değerlendirmeleri arasında kuvvetli bir ilişki bulunmamaktadır. Zira eksiklikler görse bile, bir şekilde derslerin akışından memnun olanların oranı % 84'dür. Anketin bir eksiği, çıkarılması / azaltılması istenen derslerle o derslerdeki başarı durumunun ilişkisini gösterecek soru setinin yer almayışıdır. Dolayısıyla rahatlıkla bazı dersler, "öğrenciler başarısız oldukları için istenmemektedir" ya da "başarılı oldukları için istenmektedir" şeklindeki yaygın düşünceyi sorgulama olanağımız bulunmamaktadır.

ÇEEİ öğrencilerinin not ve sınav sistemi hakkındaki görüşleri ise ise şöyledir: Ögrencilerin % 69'u yıl sonu sınav notlarının başarıyı tam olarak gösterdiğine, % 29,1'i ise tam olarak göstermediğine inanmaktadır. Arasınav notunun yıl sonu sınav notuna artı veya eksi etkisini % 30,8'i "olması gerektiğinden az", % 1,7'si "olması gerektiğinden çok", % 67,5'i "olması gerektiği kadar" şeklinde değerlendirmektedir.

Ara sınav notunun yıl sonu sınav notuna etkisinin büyük oranda uygun değerlendirilmesi, bir önceki inanışla çelişkili gibi görünmektedir. Ama arasınav notuna işkin verilen yanıtlar not sisteminin kendi içinde bir tutarlılığının kabulü, yıl sonu notlarına ilişkin yanıtlar ise başarının var olan yöntemlere göre ölçülmesine olan bir güvensizlik olarak değerlendirilebilir. Bunlarla bağlantılı olarak, bütünleme sınavının lmaması % 83,1 oranında "olumsuz" bulunmaktadır.

Bir üst sınıfa geçmek için, bir alt sınıftan sorumlu olunan ders kalmaması zorunluluğu getiren baraj uygulaması da öğrencilerin önemli bir çoğunluğu tarafından olumsuz" bulunmaktadır (% 67).

5.4. Öğrencilerin Gelecek Yaşamları ve Beklentileri

Öğrencilerin mezuniyetten sonra çalışmak istediği alanlar, cinsiyet ve toplumsal konum değişkenleri ile çapraz ilişki içinde Tablo 10'da sunulmuştur.

TABLO 10 Cinsiyet ve Toplumsal Konuma Göre Çalışma Planları

		ÇALIŞMAK İSTENEN ALANLAR (sayı ve %)								
		Kamu	Özel	Sendika	Bank/ Finans	Kendi / aile işi	Yurtdışı	lisans sonrası	Toplam	
CİNSİYET	Kadın	14	17	4	24	4	/	6	69	59,0
	Erkek	21	4	4	4	1	3	11	48	41,0
TOPLUMSAL KONUM	Çok düşük	10	5	2	7	/	1	1	26	22,2
	Düşük	19	10	5	12	4	2	10	62	53,0
	Orta	4	3	1	7	/	7	6	21	17,9
	Yüksek	2	3	/	2	1	/	/	8	6,8
TOPLAM		35 29,9	21 17,9	8 6,8	28 23,9	5 4,3	3 2,6	17 14,3	117	100

Tablo 10'dan da görüleceği gibi, kamu kesiminde (% 29) ve banka / finans kesiminde (% 24) çalışmak isteyenler çoğunluktadır. Diğer bir iri öbek ise özel kesimde çalışmak isteyenlerden oluşmaktadır (% 18). Bankacılık alanında devletin de varlığı göz önünde tutulduğunda kamu kesiminde çalışmak isteyenlerin oranının daha yüksek olacağı düşünülebilir. Nitekim kamu tercihi yapanlara "niçin kamuda çalışmak istedikleri" sorulduğunda, yanıt veren öğrenci sayısı 47'dir. (Tabloda doğrudan "kamu" diyenler 35 kişidir.) Bunların % 46,8'i "kamusal hizmette bulunmak istedikleri" için, % 40,4'ü "iş güvencesi bulunduğu" için, % 6,4'ü "rahat çalışma ortamı bulunduğu" için, aynı şekilde % 6,4'ü de diğer nedenlerle kamu tercihi yapmışlardır.

Aynı şekilde, öğrencilere "niçin özel kesimde çalışmak istedikleri" sorulduğunda ise öğrencilerin % 50'si "yüksek ücret", % 27,4'ü "kariyer yapma / yükselme olanağı" ve % 22,6'sı ise "daha inisiyatifli davranabileceğini düşündüğü" için özel sektörde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Çalışmak istenen alanlar, cinsiyete göre belirgin olarak ayrışmaktadır. Özelde ve bankalarda daha çok kadınlar çalışmak isterken, kamuda çalışmak isteyenler arasında erkekler çoğunluktadır.

Toplumsal konum ise çalışılmak istenen iki alan dışında pek belirleyici olmamaktadır. Bunlardan ilki sendikalardır. Bu alanda "yüksek" toplumsal konuma sahip öğrencilerden hiç kimse çalışmak istemezken, elverişsiz toplumsal koşullara sahip olan öğrenciler arasında sendika tercihi belirtenler bulunmaktadır. Ne var ki, sendikal alanda çalışmayı tasarlayan öğrencilerin oranı sadeee yaklaşık % 7'dir.

Önemli bir bulgu da "yüksek toplumsal konumda" yer alan öğrenciler arasında yüksek lisans / doktora yapmak isteyenlerin bulunmuyor olmasıdır. Bu alanda ağırlığı "düşük" konumdaki öğrenciler tutmaktadır. Bu durum, lisans üstü öğrenimin doğrudan ve alternatif maliyetleri düşünüldüğünde, bir çelişkiyi

sergilemekte ise de üst toplumsal konumdaki öğrencilerin alana ilişkin akademik kariyer niyeti taşımadıklarını göstermektedir.

Hangi alanda yüksek lisans / doktora yapmak istedikleri sorusuna 40 öğrenci yanıt vermiştir. Yalnızca lisans üstünü işaretlemiş olanların dışındaki 23 öğrenci, lisans sonrası eğitimi çalışarak yapmak eğilimindedir denebilir. Açık uçlu olarak sorulmuş bu soruya öğrenciler, 13'ü (% 32,5) İktisat, 11 (% 27,5) ÇEEİ, 10'u (% 25) İşletme, 5 (% 12,5) Siyaset Bilimi, 1 (% 2,5) Sosyoloji yanıtını vermişlerdir.

Tüm bu tasarıların yanı sıra çalışma yaşamına başlama konusundaki beklentileri sorulduğunda Tablo 1'deki sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Buna göre öğrencilerin yarıdan fazlasının karamsarlık içinde olduğu gözlenmektedir. Bu öğrencilerin % 16'sı doğrudan bir işsizlik beklentisi içindeyken, mezun olunca istediği işi bulamayacağına inananlar % 37 oranındadır. Bunlara, seçme şansı olmadan "ne iş olsa" hemen çalışmaya başlamayı düşünenler de eklenirse, karamsarların oranı daha da artacaktır.

[OKUNMUYOR] istemeyenlerle, istediği işe girene kadar çalışmak istemeyenlerin toplamı yaklaşık % 30 oranındadır. Bu öğrencilerin sadece % 17 "orta" ve "üst" toplumsal gruptandır. Hatta "üst" grup içinde, bir süre çalışmak istemeyen hiç yoktur. Ayrıca bu kümedeki öğrenciler hemen iş bulacaklarına güvenmektedirler. İşsizlik beklentisinde olanların yaklaşık % 95'i elverişsiz toplumsal konumdaki öğrencilerdir.

Benzer bir değerlendirme cinsiyete göre de yapılabilir. Tablo 11'den izleneceği gibi, gerek çalışma gerekse iş bulma konusunda kadınların daha istekli ve güven içinde oldukları gözlenmektedir. Bütün seçenekler için erkeklerin oranı daha yüksektir. Ayrıca erkeklerin % 27,1'i değişik işler deneyebileceğini bildirirken, bu oranın kadınlarda % 43,7 olması çalışma yaşamına yönelik hedeflerde bir kararlılığa işaret etmektedir.

6. Sonuç

Toplumsal kökenleri bakımından Bölüm öğrencilerinin daha çok emekçi ailelerden geldiği gözlenirken, aile bütçeleri ücret gelirlerine dayanan öğrenciler, önemli bir ağırlık oluşturmaktadır. Altı çizilmesi gereken bir başka özellik, öğrencilerin büyük oranda "kentli" oluşlarıdır. Bu bulgularla, SBF'nin öteden beri bir "orta tabaka okulu" olduğu yönündeki gözlemler, bir kez daha doğrulanmaktadır.

Öğrencilerin bu özellikleri, bazı konularda Bölüme bakışlarını büyük ölçüde belirlemektedir. Örneğin, şu dönem iş piyasasında muteber mesleklere yönelik derslerin az olduğu düşünülmektedir. Üniversiteyi "bol kazançlı işler için bir basamak" olarak görenler, hiç de az değildir. ÇEEİ öğrencilerinde de üniversite, anlam kaymasına uğramıştır. Bu anlayış, elbette ekonomik koşulların gençliğe

dayattığı "gelecek kaygısının" bir yansımasıdır. Gelecek kaygısı ve güvensizlik, bir yön değiştirme mekânizması işlevi görerek, Bölümden hoşnutsuz olmaya yol açmaktadır.

Bu yöndeki tutum ve davranışların ideolojik arka planında ise özellikle 1980'lerde ivme kazanan neo–liberal saldırının izlerim görmek mümkündür. Gene de, bu bulgulara bakılarak öğrencilerin hedefledikleri çalışma alanlarının veya düşledikleri öğrenciliğin "anti–sosyal" olduğu sonucu çıkarılmamalıdır. Ancak bilinmelidir ki bu alanlar günümüzdeki sosyal alanı zayıflatmak işleviyle donatılmışlardır. Özellikle finans kesiminin çokça sözü edilen "rant ekonomisinin" baş aktörü olduğu ve "özel sektör" ve "piyasa" düşkünlüğünün, tam da özelleştirme akımıyla koşut olarak bir kültür halini aldığı hatırlanmalıdır.

Bunun yanısıra kamusal hizmette bulunma isteği de öğrencilerin bir kısmı tarafından korunmaktadır. Ancak bu anlayışın ne ölçüde Fakülte'nin geleneğinden, ne ölçüde öğrencilerin toplumsal konumlarından ve ne ölçüde aldıkları eğitimden beslendiği, tartışmalıdır.

Ayrıca Bölümün içeriğinden ve geleceğe yönelik karamsarlıkların dışında, başka bazı rahatsızlıklar da vardır. Öğrenciler birçok konuda eksiklik gördükleri gibi, kimi yanlışların olduğunu da düşünmektedirler. Örneğin öğrenciler (geçme notunun 60'a çıkarılıp) bütünleme sınavının kaldırılmasıyla başarının beklenenin üzerinde arttığına sanmaktadırlar. Bizce de bu artış yapaydır. Zira başarının yalnızca sınavla ölçülmesinin sakıncaları bir yana, Fakültenin çevresindeki fotokopicilerin sayısının her yıl artması, taşarının "sektörel" dayanaklarını göstermektedir. Kaldı ki ankete katılan öğrenciler arasında sadece dönem kaybedenlerin oranı bile bir başarısızlık göstergesi olarak yaklaşık [OKUNMUYOR] tür.

Anketten belirgin olarak elde edilen sonuçlardan biri de, ÇEEİ'nin öğrenciler lezdinde önceden tanınmayan bir bölüm olmasıdır. Bilim dalı olarak Türkiye'de görece yeni olması, bunun bir nedeni sayılabilir. Bizce diğer bir neden de, ülkenin siyasal ortamımn, bu bilim dalının gelişimine elverişli olmamasıdır. Üstelik, üst sınıftaki öğrenciler arasında da, alanın ne olduğuna dair belirsizlikler gözlenmektedir. Bu noktada, derslerin içeriğinin zenginleştirilmesi, öğrencilerin araştırmaya daha çok teşvik edilmesi ve yeni derslerin eklenmesi, yoluna gidilmesi yararlı olabilir. Öğrencilerin Bölüm hakkındaki genel görüşleri, (bkz. Tablo 8) böyle girişimlerden olumlu yankılar alınacağını düşündürtmektedir. Böylece öğrencilerin gözünde ÇEEİ'nin yerinin belirginleşmesi ve Yeni Dünya Düzeni kültürünün Bölümümüzde belirli ölçülerde ve belli anlamlarda kırılması sağlanabilir.

Endüstri İlişkileri Topluluğu üyeleri, bu yönde bir beklenti içinde olma hakkını, ülkemizde Sosyal Politika'nın geliştirildiği ilk kurum olan SBF'nin öğrencileri olmaktan dolayı kendilerinde görmektedirler.

TABLO-11 ÇALIŞMA YAŞAMINA YÖNELİK BEKLENTİLER (SAYI VE %)

		Bir süre çalışmak istemeyenler	Bir süre iş bulacağını sanmayanlar	İstediği işe girene kadar çalışmayacaklar	İstediği ise girene kadar dağişik işler deneyecekler	İlk firsatta hemen çalışmaya başla-yacaklar	TOPLAM
cinsiyet	Kadın	2 2,8	9 12,7	16 22,	31 43,7	13 18,3	71 59,
	Erkek	5 10,4	10 20,8	12 25	13 27,1	8 16,7	48 40,
SOSYAL DURUM	çok düşük	1 3,8	7 26,9	6 23,1	8 30,8	4 14,4	26 21,
	düşük	4 6,2	11 16,9	18 27,7	20 30,8	12 18,5	65 54,
	orta	2 9,5	1 4,8	3 14,3	12 57,1	3 14,3	21 17,
	yüksek	/ /	/ /	1 14,3	4 57,1	2 28,6	7 5,9
Toplam		7 5,9	19 16,0	28 23,5	44 37,0	21 17,6	119 100

BÖLÜM V:
Dönemin Öğrenci Hareketleri Üzerine Kaleme Alınmış Gazete Metinleri

| Fikret Başkaya. "Üniversitelere Özyönetim" *Cumhuriyet* 15 Ocak 1996. |

Türkiye'de, özellikle de taşra kentlerindeki genel kültürel– entelektüel düzey ortadayken, aşiret bilinci ve ilişkileri hâlâ geçerliliğini sürdürürken, üniversitelerin yönetiminin mütevelli heyetlere bırakılması demek, bunların mahalli eşrafa ihale edilmeleri demektir.

Türkiye'de üniversite 1980 öncesinde de bir takım yapı ve işleyiş sorunlarıyla karşı karşıyaydı ve bir düzenleme üniversitenin etkinliğini ve saygınlığını arttırabilecekti. 12 Eylül'le gelen generaller rejimi, bilinen nedenlerden ötürü, üniversiteyi bir "fesat yuvası" olarak gördü. Devlet terör rejimi, demokratik nitelik taşıyan tüm kurumları olduğu gibi üniversiteyi de "hizaya getirdi" Burada hemen hatırlatmak gerekir ki üniversitelerdeki tahribatın büyüklüğü, bizzat üniversitenin temelli bir zaafından kaynaklanıyordu. Üniversitelerin bu kadar "kolay teslim alınmalarının" bize göre en belirgin nedeni, öğretim üyelerinde bilimsel namus entelektüel dürüstlük gibi bilim adamı için "olmazsa olmaz" kavramların yeterince yerleşmemiş olmasındandır. YÖK düzeniyle hiyerarşik ve yarı–askeri bir nitelik kazanan yüksek öğretim kurumları, 1980 öncesi durumunda çok gerisine itildiler. Burada 12 Eylül–YÖK tahribatı üzerinde durmaya gerek yok. Üniversite birimlerinin yönetim büroları polis örgütünün bir uzantısı haline geldi. Polisin hoşuna gitmeyen öğrenciler, polisin isteği üzerine üniversite yönetimlerince "gerekli cezaya" çarptırılır oldular... Büyük engellemeler sonucu, çoğunluğu bölge idare mahkemelerinden geçerek kurulabilen öğrenci dernekleri, mahalli polis ve fakülte– yüksek okul yöneticilerince bir numaralı düşman ilan edildiler. Özetle, yüksek öğretim kurumları sivil giysiyle askerlik yapılan kışlalara dönüştürüldü ...

Bütün bu yapılan tahribat yetmemiş olacak ki son günlerde "mütevelli heyetli", "Özgün" bir üniversite için yeni yasa hazırlandığından söz ediliyor. Gazeteler sızan haberlere göre bazı "aklı–evveller" tarafından hazırlanan bir yasa tarsısıyla, üniversiteler mütevelli heyetler tarafından yönetilecekmiş! 12 Eylül zortizadeleri hızlarını pek alamamışa benziyorlar. Kendilerini hâlâ 12 Eylül döneminin "yaptım oldu" günlerinde sanıyor olmalılar

Neden mütevelli heyet? Çünkü Amerika'da öyleymiş! 12 Eylül zortizadeleri kendilerini nerede sanıyorlar dersiniz? Devlet üniversitesinde mütevelli heyet olur mu? Her ülkenin tarihsel gelişimi, özel koşulları, o ülkedeki kuruların niteliğini de belirler. ABD'de ABD olmadan önce kurulan Harvard Üniversitesi'nin kuruluş tarihi 1636'dır. Bir özel üniversite olarak kurulmuştur. Başlangıçta dinsel eğitim veren bir kurumdu. ABD'de özel üniversite geleneği söz konusudur. Buralarda vakıf üniversitelerinin mütevelli heyetlerce yönetilmesi doğaldır. Buna karşılık Batı Avrupa'da farklı bir gelenek söz konusudur. Sorbonne'un (*Universitas Magistorum et Scholarium Parisiensium*) kuruluşu 1215, Oxford'un

1249, Cambridge 1284, Heidelberg 1386, Cologne 1388, Tübingen 1477'dir vb. ABD'de geçerli mütevelli heyet devlet üniversitelerinde nasıl işleyecek?

Türkiye'de, özellikle de taşra kentlerindeki genel kültürel–entelektüel düzey ortadayken, aşiret bilinci ve ilişkileri hâlâ geçerliliğini sürdürürken, üniversitelerin yönetiminin mütevelli heyetlere bırakılması demek, bunların mahalli eşrafa ihale edilmeleri demektir. Bilim düşmanı değillerse bile, bilimle hiç de ilgili olmayan bu "aydın", "seçkin", "tanınmış", "ileri gelenlerce" yönetilen bir üniversite düşünebiliyor musunuz? Herhalde böyle bir uygulamanın yapacağı tahribat, YÖK dönemini hiç aratmaz. Kim bilir belki de bugünkü yapıya razı etmek için bir manevra yapıyor olabilirler...

Neden üniversitelerin yönetimi üniversite ve eğitimle ilgili olmayan "ileri gelenlere" bırakılsın? Bunların "aydın" ve "seçkin" kişiler olduğuna kim karar verecek? Üniversitedeki bilim adamları mahalli "ileri gelenler" kadar yönetme yeteneğine sahip değiller mi? Demir tüccarı, arsa spekülatörü, seçim kaybetmiş politikacı, aşiret reisi vb.'nin üniversite yönetme konusunda özel bir yeteneğe sahip oldukları mı düşünülüyor? Kendi kendini yönetmeyen bir üniversite olabilir mi? Üniversite özerktir veya üniversite değildir. "Mütevelli heyet" meraklılarının "özgürlük" yanlılarının önce üniversitenin ne olduğu konusunda eğitilmeleri gerekiyor. Bir binanın ön cephesine "burası üniversitedir" diye yazmakla orası üniversite olmaz.

Sonuç

Bugün YÖK'ün bir yıkıntı haline getirip köhneleştirdiği üniversite, tekrar ayağa kalkıp adına yakışır bir kurum haline gelecekse, öncelikle demokratik bir işleyişe kavuşması gerekiyor. Her aşamada yöneticilerini kendi seçen, seçtiği yöneticileri her an görevden alabilen yönetim kademelerinde rotasyonun geçerli olduğu, yöneticilere (maddi) ayrıcalık tanımayan, dikey değil yatay ilişkilerin egemen olduğu, orijinalliği ve bilimselliği sürekli motive edip ödüllendiren bir yeniden yapılanma gerekiyor. Sadece bu kadar da değil. Öğrencilerin de biçimsel, sembolik değil etkin bir katılımının sağlanması, her türlü kararda onlarında söz sahibi olması gerekiyor.

Bu nedenle sadece üniversiteleri yerel eşrafa ihale etmeyi amaçlayan yasanın çıkmasını engellemek değil, özyönetimin egemen olduğu bir yeni yapılanma için öğrencisi hocasıyla, memuru müstahdemiyle, herkesin üzerine düşeni yapması gerekiyor.

"Zoon politikon". Aristoteles "insanı" böyle tanımlıyordu. "Siyasal hayvan" ya da "siyaset yapan hayvan" Gerçi, maddeci tarih anlayışı açısından bu tanımlamada esaslı bir zaaf var. Çünkü insanlığın evrim sürecinde hayvanlar âleminden koptuğu asıl belirleyici eşiği, yani geçim araçlarının ve üretim araçlarının üretimini atlıyor ve politikayı maddi temelinden yalıtıyor.

Bununla birlikte, maddeci tarih anlayışı açısından Aristoteles'nun bu yanlışının da bir açıklaması da yok değil. Aristoteles'nun insan tasavvuru eski Yunan'ın toplumsal evreni içinde şekilleniyordu ister istemez. Bu evrendeyse, zahmet gerektiren her tür üretim faaliyeti kölelere terk edilmişti ve "insanlık" toplumsal varoluşun en yüksek mertebesi olarak, kölelere değil "özgür yurttaş"lara özgü bir yüklem olarak kabul ediliyordu.

Bu kabul çerçevesinde sosyal statüler, insanların üretim süreci içindeki yerleriyle değil insanların üretim süreci içindeki yerleri içlerindeki "cevher"le (altın, gümüş, bakır vs.) açıklanıyordu. İçinizdeki cevher ne kadar değersizse sosyal statünüz o kadar düşük olmaya mahkûmdu. Dolayısıyla insandan o kadar uzak, maddi üretime o kadar yakındınız. Maddi üretimden ne kadar kopuksanız o kadar insan, dolayısıyla o kadar politiktiniz. Köle sahiplerinin statülerine tamamen uygun bir felsefe!

Aristoteles, "insan politik hayvandır" derken bir tarihsel çözümlemeyi dile getirmekten çok eski Yunan'daki kent devletlerinde geçerli olan toplumsal statüleri köle sahiplerinin bakış açısından betimlemekten daha fazla bir şey yapmış olmuyordu ama bir hakikati de dile getirmiş oluyordu ki dile getirdiği hakikatin önemi bugün de yadsınamaz.

Öte yandan, Aristoteles'in kullandığı bağlamda "politika" ve ondan türeyen "politikon" aslında "kent devleti" anlamına gelen "polis"le bağlantılı, devlet yönetimine ilişkin kavramlardı. Dolayısıyla Aristoteles için politika devleti yönetmek dışında düşünülemezdi, devlet içinde yaşamayan varlık da insan sayılmazdı.

Günümüzde telakkiler değişmiş görünse de, politika tekelini ellerinde tutanların bakış açısından Aristoteles'e göre "politika" ve "insanlık" arasında bulunduğu varsayılan ilişki temeli bugün de o günkü anlamından çok uzaklaşmış görünmüyor.

Aristoteles'in ölümü üzerinden tam 2288 yıl geçti ve bir bakın şu Türkiye üniversitelerinin haline. Üniversite'de politika bir tek YÖK'e serbest. Bütünüyle politik bir mekânizma içinden geçerek ve politik kararlarla atanan YÖK üyeleri ve onlara bağlı rektör ve dekanlar dışında örenciler ve öğretim üye ve görevlileri anayasadaki son değişikliklere göre bile politik partilere üye olamazlar. Üniversite içinde politik etkinlikte bulunmalarıysa yasak.

Demek ki, kendileri açıkça böyle söylemeseler de devletin sahipleri için üniversitenin asıl kitlesini oluşturan öğrenciler "zoon politikon" yani "insan" sayılmıyor.

İnsan sayılmayan yaratıkların toplanıp sergilendiği yerlere Batılılar eski Yunanca'daki kökünе sadık kalarak "zoo" diyor, bizde "hayvanat bahçesi"

Böyle olunca, öğrencileri politikadan kopartma, politikaya yönelik ilgilerinden caydırma girişimleri, ister istemez bir yandan ünlü düşünürün ölümünden 20 yüzyıl sonra bile topluma hâlâ "köle sahipleri"nin felsefesini dayatma çabalarını yansıtıyor öte yandan üniversiteleri birer "hayvanat bahçesi" olarak tutma arzularının ifadesi oluyor. Aristoteles'nun tanımını benimseyecek olursak, insandan politikayı aldığımızda geriye "zoon" dan başka bir şey kalmıyor çünkü.

O yüzden öğrencilerin politik faaliyetlerini artırmaları kimseyi, öncelikle de anne–babalarını kaygılandırmamalı, tersine sevindirmeli: Çocukları gitgide daha çok insanlaşıyor.

| Fikret Başkaya. "Öğrenci Gençlik Küreselleşmeye Karşı" *Demokrasi* 26 Mart 1996 |

Üniversite öğrencilerinin eylemleri geçtiğimiz sonbahardan beri yükselişini sürdürüyor. Öğrenciler bu eylemleriyle komprador rejime ve kamuoyuna iki şey söylemek istiyor: 12 Eylül rejiminin ve 12 Eylül'ün öz evladı olan YÖK sisteminin dayattığı çerçeveyi istemiyor. Üniversite denilen, ama adından başka üniversiteyle ortak hiçbir yanı bulunmayan kurumların özerk olmasını, kendi kendini yönetmesini, kendi kendini yönetemeyen bir kurumun üniversite adını hak etmediğini, bu kurumların polis örgütünün bir uzantısı olmaktan çıkarılmasını istiyor. Taleplerinin birincisi budur. İkinci talepleriyse: Üniversiteleri özelleştirme amacı taşıyan, bu amaçla bu kurumlara bilinçli olarak kaynak aktarmayarak ve bu şekilde iyice işlemez hale getirerek insanların yüzünü özel üniversitelere çevirmelerini sağlama amacı taşıyan ideolojik saldırıya dur diyor.

Böylece öğrenci gençlik kendi onurunu koruma mücadelesi verirken, diğer emekçi toplum kesimlerinin taleplerini de dile getirmiş ve desteklemiş oluyor. Devlet zaten zenginlerden vergi almıyor ama emekçilerden aldığı vergiyi de büyük sermayeye, sermayenin finans ve rantiye kesimlerine peşkeş çekiyor. Geri kalanını da savaşın tacir ve esnafına transfer ediyor. İç ve dış rantiyelerden ve savaş tacirlerinden geriye eğitime, sağlığa, sosyal güvenliğe v.b. kaynak kalmıyor. İşte, istedikleri bu rezalete son verilmesidir. Aslında öğrenciler son derecede haklı taleplerle sokağa dökülüyorlar. Eğitimin bir ticaret metası olmasını, bilginin alınır satılır bir şey olmasını, sadece parası olanın okuyabildiği bir yüksek öğrenim olmasını istemiyorlar. Öğrencilerin bu çıkışı, üniversite hocalarının onurunu da angaje eden bir şeydir ve öğrenciler hocalarına da "sermayenin

emrinde bilgi tacirleri, bilgi esnafı durumuna düşmeyiniz" demiş oluyorlar Elbette buradan bugünkü yapı ve işleyişin bir bütün olarak sermayeye hizmet etmediği söylenmek istenmiyor. Sınıflı toplumda eğitim her zaman egemenlerin hizmetindedir. Hizmetindedir ama bu kurumlar sınıf mücadelesinden de hiçbir zaman arınmış değillerdir

Gerçek durum böyle ama, insanlara gösterilmek istenen fotoğraf farklı Oligarşinin cephesinden yayılan ve yayılmak istenen "görüntü" asıl sorunu gündemden çıkarma amacı taşıyor. "Harçlar bahanedir Bu eylemleri yapanların gerçek niyetleri harçlar değildir. Ülkenin birliğine ve dirliğine düşman çevrelerin bir oyunudur. Biz bu filmi daha önce de görmüştük v.b." Sizin daha önce film görmeniz öğrencilerin sorunlarını çözüyor mu? Aslında asıl ikiyüzlülük eden kendileridir ve gerçek amaçları öğrenci gençliğin hep 12 Eylül rejiminin ve YÖK sisteminin onları içine tıktığı kovukta kalmalarını sağlamaktır. Öğrenciler haklı taleplerle sokağa dökülünce yağma düzeninin aklı evvelleri hemen "talepleriniz meşru zeminlerde, yasal yollardan dile getirin" diyorlar. Yasal yollar var ve açıkça öğrenciler o yollardan gitmek istemiyorlar mı? Asfalt yol var da öğrenciler illa da biz tünel kazıp onun içinden geçeceğiz mi diyorlar? Hangi YÖK rektörü, hangi YÖK dekanı, hangi bölüm başkanı v.b. öğrencilerin taleplerini dikkate alıyor ve alabilir? Onların asıl sorumluluğu öğrencilere karşı değil polise karşıdır. Bilim etiği, entelektüel dürüstlük, bilim haysiyeti gibi kavramlar onlara ekseri yabancıdır

Öğrenciler hem kendi deneyimlerinden, hem de tarihten çıkardıkları derslere dayanarak hak almanın yegâne yolunun sokaktan geçtiğini gayet iyi biliyorlar.

Küreselleşme stratejisini kendi zeminlerinde geri püskürtmek için onurlu bir mücadele veriyorlar. Öğrencilerin haklı talepleri polisin, jandarmanın saldırısıyla karşılaşıyorlar ve toplumun diğer kesimleri, özellikle de emekçi kesimler, öğrencilerin mücadelesine gereken desteği vermekte sınıfta kalıyorlar. Oysa öğrenci gençlik sokağa dökülürken, ayda 79 dolar asgari ücretle çalışanın da, hastane kapısından çevrilenin de, ucuz ekmek almak için saatlerce kuyrukta bekleyenin de, velhasıl komprador yağma düzeninin aşağılayıp sistem dışına attığı kesimlerin taleplerini dile getirmiş oluyorlar. Saldırılar sonucu yaralanan öğrencilerin durumu ortalama insanı şimdilik fazla ilgilendirmiyor. "Yetkililer sadece polisin yaraladığı, hırpaladığı gazetecilerden özür dileyerek" işin içinden sıyrılmak gayretindeler. Zira polisin öğrencileri yaralaması, öldürmesi v.b. onun asli görevleri arasında sayılıyor ve tartışma konusu yapılmıyor. Sadece "üzücü olay", "olmaması gereken bir şey" olarak geçiştiriliyor. Ama bu durum uzun sürmez. Öğrenciler nasıl korkuyu yenmişlerse, anne ve babaları da bir gün korkuyu yenecektir ve çocuklarına saldıran polisin, jandarmanın dolaylı müttefiki olma durumundan uzaklaşacaklardır.

Öğrenciler eğitimin özelleştirilmesine, bilginin bir ticaret metaı ve kar aracı olmasına karşı çıkarlarken, tamı tamına emperyalist sermayenin küreselleşmesi saldırısına karşı çıkıyorlar. Küreselleşme gerçek yüzünü gösterdikçe öğrencilere destek vermesi gerekenler de içine itildikleri kovuktan çıkacaklar ve çıkmak durumundalar. İşte, komprador rejimin asıl korkusu buradan kaynaklanıyor ve işte bu yüzden civcivi yumurtadayken ezmek istiyor. Geç kaldıklarını ve geç kalmaya da mahkûm olduklarını göreceklerdir.

| Korkut Boratav. "Üniversite Harçları" *Cumhuriyet* 1 Mayıs 1996. |

Üniversiteler kamu hizmeti yapan kurumlar mıdır? Eğer öyle ise üniversiteleri aydın, uzman, bilgili genç kuşaklar yetiştiren, bilimsel bilgi birikimine de katkı yapan ve bu etkinliklerle toplumsal refahı arttıran kurumlar olarak görmemiz gerekir. Tüm topluma katkı yapıyorsa, yani kamu hizmeti ifa ediliyorsa, üniversitelerin bu hizmetlerini bedelsiz olarak sunmaları ve giderlerini vergi ve benzeri kamu gelirlerinden karşılamaları esastır.

Yoksa üniversiteler öğrencilere bilgi ve diploma satan, özel sektöre araştırma geliştirme (yani AR–GE) hizmetleri pazarlayan işletmeler midir? Eğer bunu kabul edersek, öğretim doğal olarak paralı olacaktır. Büyük şirketlerin istediği AR–GE alanlarındaki projelerde çalışan uygulamalı bilim alanları, mühendislik, işletmecilik disiplinlerinin piyasaya dönük uğraşları ödüllendirilecek, piyasa talebi olmayan felsefe tarih, teorik sosyal bilimler gibi alanlardaki araştırıcılar ise köstekleneceklerdir.

Cumhuriyet geleneği, üniversitelere hep "kamu hizmeti" gözüyle bakmıştır. Öğrenciler bu görüşte olduğu için paralı eğitim yönelişlerine karşı çıkıyorlar. Öğretim elemanları saflarında da sanırım hâlâ bu bakış açısı egemendir.

Bugünlerde yeni bir yasa taslağı hazırlayarak üniversite kamuoyunda tartışmalara yol açan YÖK yönetimi ise bu görüşü eskimiş buluyor. Sözünü ettiği yasa taslağının biraz da bozuk bir Türkçeyle yazılmış gerekçesini okuyalım: "Yükseköğretim, biri kişisel, diğeri ise toplumsal fayda sağlayan, yarı kamusal bir hizmettir. Bu hizmetin bedelinin kısmen de hizmetten yararlananlarca karşılanması, kamu maliyesinin temel ilkesidir. Bu nedenlerle öğrencilerin ödeyeceği katkı paylarının belirlenmesinde, cari maliyetlerin yarısını geçmemek kaydıyla, üniversiteler yetkili kılınmalıdır". Bu temel ilke, "muhtaç olanların korunması" amacını izleyen ucuz bir kredi sistemiyle tamamlanmalıdır.

1996 bütçe yasasına öğrenci kredilerini enflasyona endeksleyen bir madde ekleyiveren hükümet çevrelerinin niyeti açık saçık ortada iken "muhtaç olanlara ucuz kredi" görüşünü ciddiye almak herhalde abestir. Bunun yerine, "bir yarı kamusal hizmet olarak yükseköğretim" anlayışını biraz tartışalım.

Kast edilen şudur: Yükseköğretim hem öğrencilere hem de topluma yarar sağlar. Üniversitelerin kendilerine sağladığı bilgi ve diplomayı öğrenciler mes-

lek hayatları boyunca ek bir gelire dönüştürürler. Bu ek gelir için bugünden bir fiyat ödemeleri hem adalete uygundur hem de kendi çıkarları gereğidir. Nasıl bir fiyat? Ya gelecekte beklenen gelir artışlarını dikkate alan ya da öğrenci başına düşen üniversite giderlerinin belli bir oranından oluşan bir fiyat YÖK taslağı ikinci yöntemi yeğliyor ve oranın saptanmasında "cari giderlerin yarısı" gibi bir ölçüt öneriyor. Niçin yarısı? Herhalde yükseköğretimin "yarı kamusal" bir hizmet olduğuna ilişkin saptama, " yüzde elli kamusal" olarak yorumlanıyor. Dolayısıyla giderlerin (en çok) yüzde ellisi öğrencilere ya doğrudan doğruya ya da kredi verilerek yüklenecektir.

Eğitim görmüş, nitelikli işgücünün yüksek kazançlarını sadece eğitim kurumlarına yapılan yatırım ve harcamaya bağlayan bu görüş çok önemli olguyu göz ardı eder: Öğrencinin eğitim süresi boyunca harcadığı emek ... YÖK'ü yönetenler, öğrencilerin belli meslekleri icra etmek için gereken bilgi ve becerileri kazanmada hiç çaba ve emek harcamadıklarını; bu becerinin sadece eğitim kurumlarına yatırılan kaynaklar aracılığı ile kendiliğinden edinildiğini sanıyorlar. Üniversiteler, sadece "diploma satan" kurumlar olsa idi, bunu kabul edebilirdik. Bugün yüksek gelir elde eden bir uzman hekimi örnek alalım: ilk ve orta eğitimde, giriş sınavlarında, altı yıllık tıp öğreniminde, iki yıllık mecburi hizmet, dört yıllık uzmanlık eğitimi süresi boyunca harcanan çaba ve göz nuru; sembolik (ve fazla mesai içermeyen) maaşlar karşılığında tutulan uykusuz hastane nöbetlerinin içerdiği emek bu yüksek gelire hiç mi katkı yapmamıştır? YÖK yaklaşımına göre hayır... Bunlar, uzman hekimin yüksek kazancının kaynağını sadece tıp fakültelerine yapılan harcamalarda arıyorlar

Bilmem, YÖK yaklaşımını tam tersine çeviren bir çözüme ne dersiniz? Yükseköğretimin hem tüm topluma hem de öğrencilere yarar sağladığını kabul edelim. "Kamu hizmeti" öğesi, toplumun üniversiteye sağladığı kaynaklar ile gerçekleşir. Sonraki yıllarda yüksek gelir biçiminde gerçekleşecek olan bireysel yararın kaynağı ise eğitimde ve işbaşında ("yaparak öğrenme" süreçleri içinde) bireyin harcadığı emektir, göz nuru ve alın teridir. Bunu kabul edersek, eğitime ayrılan kamu kaynaklarının bedelini öğrenciden almak haksızdır; zira öğrencinin ileriki yıllardaki gelir artışı, üniversitelere ayrılan kamu kaynaklarından değil, kendi emeğinden kaynaklanmaktadır.

Öğrenciler, harçlardaki artışı doğru algıladıkları, yani yükseköğretimin fiyatlandırılmasına bir adım olarak algıladıkları için haklıdırlar. Bir sonraki adımın ilk işaretini YÖK taslağı veriyor: "Katılma payları"nı öğrenci başına düşen giderlerin yarısına yükseltmek ... Dikkatli olalım.

Nevzat Basım. "Ferman Devletinse Üniversiteler Kimin? (1)"
***Radikal*, 10 Mart 1997**

Sunuş

Gün geçmiyor ki üniversitelerde bir basın açıklaması yapılmasın. Bir gerilim yaşanmasın. Kavgalar çıkmasın Kavgalarda, bazen taş, sopa kullanılıyor; bazen zincirler, bıçaklar hatta tabancalar ortalığa dökülüyor. Camlar, kapılar, çerçeveler kırılıyor. Tabaklar, bardaklar havalarda uçuşuyor. Ne oluyor, neden böyle oluyor? Dizi, bu sorunun yanıtını bulmaya çalışıyor. Üniversitelerde öğrenci örgütlenmelerinin durumunu, örgütlü öğrencilerin taleplerini, kavgaların nedenini, güvenlik önlemlerinin niteliğini tartışıyor. Üniversitedeki taraflara söz hakkı tanıyor; geçmişin öğrenci liderleriyle dünü bugünü kıyaslıyor. Üniversitedeki öğrenci eylemlerine ilişkin, karışık kafalarımıza netlik sağlamayı amaçlıyor. Öğrenci örgütlenmelerinden ve eylemlerinden söz ederken, kullandığımız terminolojiye dikkat. Türkiye siyaset tarihinde, "eylem" de "örgüt" de kötücül anlamıyla kullanılıyor. Resmi kişi ve kurumlar, iki kavramı da "Türkiye'nin aleyhine girişimler için" kullanıyor. Örgüt deyince, yasadışı örgütlenme; eylem deyince, sopalı silahlı saldırı anlaşılıyor. Hele hele "gösteri" dediğinizde, işin içerisinde mutlaka "devletin ali menfaatlerine aykırı bir durum" var olduğu sanılıyor. Dizide kullanılan, eylem, örgüt, gösteri ve benzeri kavramlarsa asla kötücül anlam içermiyor. Bunlar durum ve olguların adı olarak kullanılıyor ve yasa dışı nitelikler taşımıyor.

Mart Gerginliği

Mart ayını üniversite öğrencileri "dopdolu" bir gündemle karşılıyor: Yarın Düşünceye Özgürlük Forumu, 12–13 Mart'ta Gazi olaylarının protestoları, 14 Mart'ta geçen yıl YÖK'ü protesto ettikleri gerekçesiyle gözaltına alınan 433 öğrencinin yargılanmaya başlanması, 16 Mart'ta 1978'deki büyük öğrenci katliamının yıldönümü olması, üniversitelerde "gergin bir ay" yaşanacağının sinyalini veriyor.

Yıldönümlerinde İstanbul başta Türkiye'nin birçok yerinde gösteriler yapılması beklenirken, güvenlik güçlerinin yoğun önlem almak için çalışmalara başladığı belirtiliyor.

Provokasyona Dikkat

Yakın zamanda bu ve benzeri öğrenci eylemleri, karşıt görüşlü öğrenci gruplarınca provoke edilmiş, polis öğrencilere karşı şiddet uygulamıştı. Geçen hafta, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde sol görüşlü bir öğrenci kalbinin hemen alt kısmından bıçakla yaralanmış, İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü'ndeki ÖKM (Öğrenci Kültür Merkezi) önünde silahlar ortaya çıkmıştı.

Yarın İstanbul Üniversitesi'nde bir forum düzenlenecek. Yurtdışından gelen ve "Düşünceye Özgürlük Kitabı"na imza koyan yabancı yazarların katılacağı foruma, tüm üniversitelerden öğrenci temsilcileri de katılacak.

Gazi Olayları

Gazi olaylarının yıldönümü 12–13 Mart'ta öğrenci platformları, koordinasyon grupları ve kimi sosyalist öğrenci dernekleri toplantı ve protesto yürüyüşleri düzenleyecekler.

Ayrıca 12 Mart, muhtıranın da 26. yıldönümü. 1968 gençlik liderlerinden Deniz Gezmiş ve iki arkadaşının idamıyla sonuçlanan 12 Mart, her yıl protestolara sahne oluyor.

14 Mart'ta ise 6 Kasım 1996 YÖK'ün kuruluşunu protesto gösterilerine katılan ve gözaltına alınan 433 öğrencinin yargılanmasına başlanacak. İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nın 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na muhalefetten açılan davada, 433 öğrenci için bin 299 yıl hapis isteniyor. İstanbul 4. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmalar 5 gün sürecek.

16 Mart'ta, 1978'deki büyük öğrenci katliamının yıldönümünde protesto gösterileri yapılacak. 16 Mart 1978'de İstanbul Üniversitesi önünde, sol grup öğrencilerin üzerine bomba atılmış ve grup silahla taranmıştı. Olaylarda 7 öğrenci ölmüş, 51 kişi de yaralanmıştı.

Son iki yıldır devlet tarafından da kutlanan 21 Mart Nevruz Bayramı, 1991'den bu yana Türkiye'nin en gergin günü olarak yaşanıyor. Nevruz, Diyarbakır'da 21 Mart 1991'de üniversite öğrencisi bir genç kızın "Kendimi Kürt özgürlüğüne adıyorum" diyerek yakmasıyla Kürtlerin gündemine girdi. Nevruz, 1992 yılında *PKK*'nın da "Eylemi tırmandıracağız, Savaşı Nevruz günü başlatacağız" açıklamasıyla başlayan gerginlik ve olaylar 100'ü aşkın kişinin ölümüyle sonuçlandı.

12 Mart'ta Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamını durdurmak için 3 İngiliz kaçırıldı. Mahir Çayan ve 10 arkadaşının yaptığı eylem 30 Mart'ta Kızıldere'de sonuçlandı. Baskından Ertuğrul Kürkçü sağ kurtuldu.

Boykot Uyarısı

Cezaevlerindeki öğrencilerin serbest bırakılmasını, eğitimde özelleştirmesinin durdurulmasını ve harçların kaldırılmasını isteyen lise, üniversite öğrencileri 12–13 ve 14 Mart'ta "uyarı boykotu" yapacaklarını açıkladı.

İstanbul Üniversitesi Öğrencileri Koordinasyonu'nda öğrencilerin cezalandırılmasını protesto için İnsan Hakları Derneği'ndeki toplantıda "Bir ucu Meclis ve hükümetlere, diğer ucu MİT, JİTEM ve emniyete uzanan çetelerin hesabını soramayan adalet, öğrencilere silahlı çete kurmaktan ceza yağdırıyor" açıklamasını yaptı.

Öğrencilerin Yüzde 5'i Eylemci

Üniversitede okuyan öğrencilerin tümünün öğrenci örgütlenmeleri ve eylemleri içersinde yer aldığını düşünüyorsanız, aldanıyorsunuz. Hem örgütlü öğrencilerin, hem de öğretim görevlilerinin ortak tahmini, öğrenci nüfusunun ancak yüzde 5'inin örgütlü faaliyetler içersinde yer aldığı. Tüm Türkiye'de bakışımızı üniversitelere çevirdiğimizde, bu yüzde beşlik grubu görüyoruz. Bu kadar bir gençlik grubu nasıl oluyor da zaman zaman Türkiye gündemini belirleyebiliyor, gündem değiştirebiliyor, tartışmalara neden olabiliyor? Bu sorunun yanıtını "genç" ve "üniversite" kavramlarının içeriğinde aramak gerekiyor. 1996–97 öğrenim yılında tüm Türkiye'de üniversitelerde 700 bin öğrenci okuyor. Bunların büyük bir bölümü, İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Eskişehir, Samsun, Sivas gibi illerde bulunuyor. Türkiye'nin en kalabalık üniversitesi, İstanbul Üniversitesi'nde 60 bin kişi okuyor. İstanbul'daki tüm üniversitelerin öğrenci toplamı, 120 bini geçiyor. Türkiye'nin ikinci kalabalık üniversitesi, Ankara Üniversitesi'nde 36 bin öğrenci okuyor. Ankara'daki öğrenci toplamı 100 bin civarında. Üçüncülük İzmir'in. İldeki iki üniversitede okuyan öğrencilerin toplamı 50 bine ulaşıyor. Biz Türklerin genellikle "sessiz ve tepkisiz" bir toplum olduğu düşünülürse, üç büyük ildeki yüzde 5'in, yani 10 bin civarındaki üniversiteli grubun "tepkisi", ses getirecek, dikkat çekecek nitelik kazanıyor.

Üniversiteli Aşırılığı Seviyor

Üniversitelerdeki öğrenci örgütlenmelerinde, sosyalist gruplarla, aşırı dinci ve milliyetçi gruplar başı çekiyor: Gençlik, aşırılığı seviyor. 1980–86 arasında 6 yıl sessiz kalan üniversiteliler, 1986–87'den itibaren "öğrenci dernekleri" şeklinde örgütlenmeye başladılar. O yıl aynı zamanda, öğrenci derneklerine yönelik polis ve üniversite yönetimi baskısının doruğa çıktığı yıl oldu. 1990'ların başından itibaren üniversitelerdeki gençlik örgütlenmeleri bir süre hız kaybetti. 1991–1994 arasında, tekrar öğrenci platformları oluşturulmaya, farklı düşünen sol fraksiyonlar eylem birlikteliği kurmaya, milliyetçi–dinci gruplar üniversitelerde siyasi etkinliklerde bulunmaya başladı. Bugün üniversitelerde, Devrimci Gençlik'ten Müslüman Gençlere, Aydınlık grubundan, Kemalistlere kadar pek çok grup örgütlenme, taraftar bulma, sempatizan kazanma mücadelesi veriyor. Bu mücadelenin merkezini de, çoğunlukla üniversite kantinleri oluşturuyor. Öğrenci kavgalarının çoğunluğunun kantinlerde çıkmasının en önemli nedeni. Kantinler üniversitelerde örgütlenmek isteyen grupların veya gruplardan birinin ya hâkimiyet alanı ya da farklı anlayıştan üniversite öğrencilerini buluşturan bir mekân. İstanbul Üniversitesi'nin de öğrenci eylemleri açısından özel bir konumu var. Örgütlü öğrenciler sayıca "ses getirici" miktara ulaşabilmek için, belli bir mekânda buluşmayı tercih ediyor. Nostaljik gerekçelerle bu buluşma İstanbul Üniversitesi Beyazıt Kapısı'nda gerçekleşiyor.

Eylemcinin Cezası Ne?

Örgütlü ve eylemli öğrencilerin karşısında pek çok cezalandırma sistemi bulunuyor. Cezaların birinci grubunu, üniversite ve fakülte yönetimlerinin açtığı "disiplin soruşturmaları" oluşturuyor.

Eğitim–Sen'in yaptığı bir araştırmaya göre 1990'dan bu yana tüm üniversitelerde yaklaşık 20 bin öğrenci disiplin soruşturmasına uğradı.

Disiplin soruşturması sonucunda çıkan en ağır ceza, okuldan uzaklaştırma. Öğrencilere yönelik cezaların büyük kısmı, polisten geliyor. Öğrenciler, polis dayağını cezadan bile saymıyor.

Dayak rutin. Asıl ceza, öğrenci eylem ve gösterilerinde gözaltına alındıktan sonra, adliyeye sevk edilirken veriliyor.

Polis, bazı eylemleri Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasasına Muhalefet sayarken; benzer bir eylemde yer alan öğrencileri "Yasa dışı bir örgüte üye olmakla" ya da polise mukavemet etmekle suçlayabiliyor.

Portre: Önder Aktosun

"Talebe yürür, darbe gelirdi"

Önder Aktosun, 1960'lı yıllarda öğrenci eylemlerinin ileri gelenlerinden olmuş bir isim. Bugün adı, Çatlı ailesinin danışmanı oluşuyla anılıyor. Aktosun, öğrenci eylemlerinde rol aldığı 10 yıllık zaman dilimini üç bölüme ayırıyor. Birinci bölümde, Aktosun doğrudan doğruya askere destek veriyor, askerle birlikte yer alıyor. İkinci bölümde, Arap sosyalist partisi *BAAS* benzer bir yapılanmanın içinde buluyor kendini. Sosyalist devrim için askerden medet umuyor. Üçüncü bölümünde ise, askerden medet ummaktan vazgeçerek, halk desteğinde gerçek bir sosyalizmin gerçekleşmesi düşüne kaptırıyor kendini.

Fiziği ve yapısıyla, Manisa'lı oluşu bir araya gelince Aktosun'un lakabı Tarzan oluveriyor. Gençlik yıllarında Tarzan Önder, 1960'a doğru İstanbul'a geliyor, 27 Mayıs'a destek veriyor. 1963'e kadar ihtilalci Talat Aydemir'in kadrosunda yer alıyor. Bu sırada tutuklanıyor ve işkenceye uğruyor. 1965 yılında afla dışarı çıkarken, düşünceleri de değişiyor. 1966–67 yılları arasında Kerkük petrol boru hattını inşa eden İtalyan şirketine karşı Yapı İşçileri Sendikası'nın grevlerini yönetiyor. Aynı zamanda İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okumayı sürdürüyor.

Doktor Hikmet Kıvılcımlı ile birlikte İşsizlik ve Pahalılıkla Mücadele Derneği'ni kuruyor, sosyalist gazetesini çıkarıyor. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde kürsü başkanı Prof. Dr. İdris Küçükömer'le Asya tipi üretim tarzı, düzenin yabancılaşması gibi konularda çalışmalara katılıyor. Önder Aktosun, bugün gençlik günlerine baktığında, o günleri şöyle değerlendiriyor:

"Bizim zamanımızda sağ kesimle uzlaşma da vardır. Bu talebe ve cemiyet seçimlerinde olduğu gibi birlik seçimlerinde de görülürdü. Daha sonra, özellikle

1965'ten sonra bu olanaklar ortadan kalktı. Özellikle 1968 üniversite işgallerinde, sağ–sol ayrımı keskinleşti. Doğulu, Kürt arkadaşlarımız her zaman sol ve devrimci kesim ile birlikte hareket ettiler. Bugün de öyle

Dönemsel olarak tüm öğrenci olaylarının ortak özelliği ne diye sorarsanız, "darbe" derim.

1960 darbesinde, darbeye giden yolu öğrenci eylemleri açmıştır. Öğrencilerin nümayişini azdırmak için, polis gözetimine alınan gençlerin kıyma makinelerinde kıyıldığı ve öldürüldüğü şayiaları çıkarılmıştır.

1971'de sokağa dökülen gençler yine bir muhtıraya gerekçe yapılmıştır. 12 Eylül'de de öğrenci olaylarının giderek tırmanışı gerekçe gösterilmiştir. Bugün ise artık bu gibi olaylara ihtiyaç duyulmuyor. Ordu, bir iç savaş eğilimini öğrenci eylemlerini gerekçe göstererek sözde darbeyle önlemiyor. Sincan'da olduğu gibi kafası bozulunca alenen tanklarını gönderiveriyor.

| Nevzat Basım. "Ferman Devletinse Üniversiteler Kimin? (2)"
***Radikal*, 11 Mart 1997 |**

Farklılık, Kavga Nedeni

- Öğrencilerin kavga gerekçeleri çoğunlukla "farklı düşünce". Hem kendi düşüncelerine saygı gösterilsin, Türkiye'de düşünce özgürlüğü olsun istiyor hem de karşıt görüşlülerin düşüncesini kavga gerekçesi sayıyorlar.
- Örgenci kavgaları, bir günde yaşanıp bitmiyor. Büyük kavgalardan sonra en az birkaç hafta süren bıktırıcı gerginlik dönemleri başlıyor. Kavgaya dâhil olanlar, üniversiteye gruplar halinde gidip gelmek zorunda kalıyor.
- ÖDP'nin öğrenciler arasında yaygın bir sempatisi var. ÖDP, üniversitelerde örgütlenmiyor.
- Koordinasyon, '95'te ortaya çıkan yeni bir öğrenci örgütlenmesi biçimi. Üniversitedeki sosyalist sol, yine bin bir parçaya bölünmüş, fraksiyonlara ayrılmış durumda. Fraksiyonlar, Koordinasyon çatısı altında bir araya gelip eylem birlikteliği kurmaya çalışıyor.
- Koordinasyon, tüm Türkiye ölçeğinde yaygınlık gösteriyor. Talepleri tüm Türkiye için olmaktan çok, üniversiteler yönelik. İşte bazı sloganları:

"Ferman devletinse üniversiteler bizimdir. " "Savaşa değil, eğitime bütçe. " "Savaşa harç olmak istemiyoruz. " "Mafya–devlet–aşiret; bu ne rezalet. " "Çeteler mecliste, öğrenciler hapiste. "

Koordinasyon

Üniversitelerde, çeşitli öğrenci grupları eylem birlikteliği ve örgütlenme sorunlarını aşmak için ortak bir çatı altında buluşuyor. Bu çatılar zaman zaman "platformlar"da oluşuyor. Son yıllarda etkisi ve yaygınlığı giderek artan öğrenci örgütlenmeleri Koordinasyon adını taşıyor.

1995 yılında önce İstanbul'da kurulan ve adına İstanbul Üniversitesi Öğrencileri Koordinasyonu denilen oluşum (Kısaca Koordinasyon adıyla anılıyor), Ankara'ya oradan tüm Türkiye üniversitelerine doğru yaygınlık gösteriyor. Bugün Anadolu'nun pek çok üniversitesinde, sosyalist ve demokrat gençlik Koordinasyon çatısı altında toplanıyor.

Koordinasyonlar, aslında 1968 öğrenci örgütlenme modellerinin 1990'lardaki tezahürü gibi. Bu çatı altında tüm sosyalist fraksiyonlar, kimi Kemalistler, feministler yer alıyor. Öğrencilerin örgüt bağlantısı olsa bile, Koordinasyonlarda bu bağlantı "işe yaramıyor". Koordinasyonun oluşumu ve işleyişi, tek başına örgütlerin tüm öğrencilere "hedef belirlemesine ve eylem planı sunmasına" engel oluyor.

Koordinasyonda herkesin oy birliğiyle kabul ettiği 5 temel ilke var: Meşru, kitlesel, bağımsız, militan, demokratik. Militanlık ilkesinin içeriğini şöyle doldurulyor: "Hak arama mücadelesi inatçı ve kararlı bir tutumla yapılır"

Her Fakülte Bir Cephe

Koordinasyon, cephelerden oluşuyor. Üniversitelerde her fakülte, bir cephe. Öğrenciler kendi aralarında bir cephe temsilcisi seçiyor. Eylem ya da protesto talep ve önerilerini cephe temsilcileri aracılığıyla Koordinasyon Temsil Komitesi'ne taşıyorlar. Her öneri, cepheleri oluşturan öğrenciler arasında uzun süre tartışılıyor. Eylem ve protestoların yapılıp yapılmaması kararı da bu uzun tartışmalardan sonra ancak oybirliğiyle alınabiliyor. 29 Şubat 1996 tarihinde TBMM'de öğrenciler tarafından pankart açılması ve "Ferman devletinse üniversiteler bizimdir" sloganı atılması eylemi de çok ses getiren 'harçlara hayır' kampanyası da Koordinasyon'un eylemleri.

Kavga Çıkaran Yazı

Üniversitede örgütlü öğrenci grupları arasında çıkan kavgaların nedenini en iyi analiz edebileceğimiz olaylardan biri, şöyle gelişiyor.

Koordinasyon'un yayın organı Cephe dergisinin Ekim '96 sayısında Refah Partisi ve İslamcı Fundamentalizm üzerine bir inceleme yayımlanıyor. Bu inceleme ve dergi İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi kantinine asılıyor. İncelemede şöyle ifadeler kullanılıyor:

İslami Hareket halkın düzene duyduğu tepkiyi etkisizleştirir, düzene entegre eder ... Refah, Amerikancı ve faşist bir sistem partisidir ... "

Dergi Kavga Çıkarttı

Dergiyi gören Müslüman Gençlik ve Milli Gençlik Vakıflılar, tepki gösteriyor. Derginin afişe edilmesine karşı çıkıyor. Karşılıklı direniş, sonunda televizyonlara kadar yansıyan, öğrencilerin üniversite yemekhanesinde birbirlerine bardak, tabak attıkları kavgaya dönüşüyor. Tarih 25 Ekim 1996. Kavgalar, İstanbul Üniversitesi'nden İTÜ'ye, oradan Anadolu'nun çeşitli illerine yansıyarak devam ediyor.

Başlayan bir kavga, hemen o gün yaşanıp bitmiyor. Büyük kavgalardan sonra öğrenciler açısından bıktırıcı bir gerginlik dönemi başlıyor. Kavga edildiğinde saflar tekrar ayrışmış ve keskinleşmiş oluyor. Öğrenciler gruplar halinde okula gidip gelmek zorunda kalıyor. Kavgada yer alanlar, korunma yolu olarak gruplaşmayı görüyor.

Portre: Öncü Gençlik Lideri Sadık Usta

"Yaralarımızın yarısı sağdan, yarısı soldan".

Lise ve üniversitelerde örgütlenmeye 3 yıl önce, 17 Nisan 1994'te başlayan Öncü Gençlik'in genel başkanı Sadık Usta.

Sadık Usta 1960 Kahramanmaraş doğumlu. Uzun yıllar bir işçi ailesinin çocuğu olarak Almanya'da yaşadı. Üniversite eğitimini Almanya'da aldı. 1991 yılında Türkiye'ye döndü. Sadık Usta, Öncü Gençlik'in Sağ'dan da, Sol'dan da farklı bir kimliği olduğunu, bu yüzden üniversitedeki tarafların tümünden farklılaştığını söylüyor. "Kafamızdaki yarıkların yarısını ülkücüler açmışsa yarısını da diğer sol gruplar açmıştır" diyor.

Öncü Gençlik'in diğer sol gruplardan farkı ne ve neyi savunuyor? Sadık Usta bu soruyu şöyle yanıtlıyor:

"İşçi Partisi, sosyalizm amaçlı bir parti olmakla birlikte bugün, Türkiye'nin çok önemli bir süreçten geçtiğini düşünerek öncelikli talep olarak sosyalizmi kitlenin önüne koymuyoruz. Özellikle Kurtuluş Savaşı sonrasında kazandığımız ve Cumhuriyet Devrimleri diye adlandırdığımız kazanımlar 1950'lerden bu yana büyük saldırılara uğradı. Kazandığımız bir dizi mevzi, elimizden alındı. Biz öncelikle bu mevzilerin yeniden ele geçirilmesi ve korunması gerektiğine inanıyoruz.

Kaybettiğimiz bu mevzileri kazanmadan da sosyalizme bir geçişin mümkün olmadığına inanıyoruz. Üniversitede örgütlenen Öncü Gençlik, mevzilere yönelik saldırıları püskürtme amacını taşıyor. Yeni mevziler kazanmaktan çok, var olan mevzileri koruma mücadelesi veriyoruz.

Gençliği kazanabilmek için üniversitelerde forumlar, tartışmalar, konferanslar düzenliyoruz. Bildiri dağıtıyoruz, afiş asıyoruz. Üniversite kantinlerinde dergilerimizi sergiliyor ve satıyoruz. "

Kavgayı Sevmiyor

Aydınlık grubu gençleri, genellikle "kavga"dan kaçınıyor. Kavgaya neden olabilecek, gerginliğin yoğunlaştığı ortamlardan uzak duruyor. Bunu korktukları için değil, kavganın yarar getirdiğine inanmadıkları için yaptıklarını söylüyorlar.

Öncü Gençlik'in örgütlediği gençlerin, derslerinde çok başarılı olduğunu söylemek mümkün. Genellikle üniversite sınavlarında dereceye giren ya da Anadolu Liseleri'nde başarı gösteren gençler, Öncü Gençlik çatısı altında örgütlenmeyi tercih ediyor.

Öncü Gençlik'in amaçlarından biri de toplumun seçkin kesimlerinin çocuklarını örgütlemek. Örneğin Demokrat Parti'nin kurucusu Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın torunu da Öncü Gençlik saflarında bulunuyor. Ve bu durum Öncü Gençlik açısından "gurur" gerekçesi sayılıyor.

Öncü Gençler de diğer sosyalist öğrenci grupları gibi üniversitelerdeki Koordinasyon çatısı altında yer alıyor. Koordinasyon, farklı düşünen sosyalist gruplar açısından bir ortak yapılanma alanı oluşturuyor. Fakat Öncü Gençlik, Koordinasyon'da giderek birkaç grubun belirleyici olma iddiasını taşımasından rahatsızlık duyuyor ve aynı çatı altında toplanmayı zaman zaman gözden geçiriyor.

Dev–Genç Arayışta

Üniversitelerde örgütlenmeye çalışan sosyalist solda, fraksiyonlar arası çatışma ve ayrılıklar tüm keskinliğiyle bugün de devam ediyor. Sosyalist fraksiyonlar hem ayrı ayrı örgütleniyor, hem çeşitli platformlarda bir araya gelmeye çalışıyor.

Üniversitelerde sempatizanı bol olan sosyalist fraksiyonlardan biri, kendisini eski Dev-Genç'in devamı sayan Devrimci Gençlik. 10 Ekim 1969 tarihinde Fikir Kulüpleri Federasyonu'ndan doğan Dev–Genç kimliği, bugün de sürüyor. Devrimci Gençlik, üniversitelerde örgütlü bir sosyalist mücadelenin gereğine inanıyor. Kantinlerde, amfilerde, kampüslerde örgütlenmeyi yeterli bulmayan Devrimci Gençlik, şimdilerde yurtlarda da örgütlenmeye çalışıyor. Yurtları, "Mücadelenin unutulmuş alanı" olarak değerlendiriyor.

Bu noktada sosyalist örgütlenmeler arasındaki temel bir farklılığı da ortaya koymak gerekiyor. Kimi sosyalist fraksiyonlar, üniversite ortamını terörize etmeyi bir taktik olarak benimserken kimisi de "ortamı terörize etmekten" kaçınıyor. Terörizmi büyük hedeflerine ulaşmakta bir araç olarak benimseyen sosya-

list fraksiyonlar, ki bunlar çok küçük gruplar, silahlanıyor ve yasadışı eylemler yapıyor. Devrimci Gençlik, terörizmi benimsemeyen bir grup.

Portre: Avukat Cem Alptekin

"16 Mart'ı unutmadık"

Cem Alptekin, 1955 İstanbul doğumlu bir avukat. 1976 yılında başladığı İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni ancak 1983 yılında bitirebilmiş. Gençliğinde, hızlı bir "siyasi" olmuş. Fakültenin 6 yılda bitmesinin gerekçesi de bu. Öğrenciliğinde 19 ay cezaevinde "yatışı" da cabası.

1987 yılında avukatlığa başlayan Alptekin, bildik işler almış önce. Ticaret, boşanma, cinayet ... 1988 yılında, bir grup avukat arkadaşı bir araya gelip "hayatları için bir dönüm noktası olan" 16 Mart 1978 öğrenci katliamını unutturmama, kapanma aşamasına gelen dava dosyasını kapattırmama kararı almışlar. 1992 yılında avukatların çağrılarından etkilenerek sürpriz bir tanık çıkmış ortaya. Sonra 16 Mart davasının tam da zaman aşımına saniyeler kala yeniden açılma şansı doğmuş.

Cem Alptekin, dünkü ve bugünkü öğrenci olaylarını ise şöyle değerlendiriyor: "Ben öğrenci eylemlerine 12 Eylül öncesi ve sonrası biçiminde bakıyorum. 12 Eylül öncesinde, bugün hâlâ tasfiye edilemeyen derin devlet ve gladyo için sorun, üniversite üzerinden nasıl darbe yapabilir idi.

Bugün de öğrenci eylemleri sağ–sol çatışmasına dönüştürülmek isteniyor. Ama bugünkü öğrencilerin bizden bir farklılığı var. Daha bilinçli, tedbirli ve akılcı davranıyorlar. Demokratik kesim için bu böyle. Ama kendisine ülkücü diyen kesim için aynı şeyi söyleyemeyeceğim. Ama Türkiye'nin bir hukuk devleti olması yolundaki çabasına vurulan engellere, yine öğrenci eylemleri gerekçe gösterilebilir. "

"Suçu polis belirliyor"

Avukat Gülizar Tuncel, İnsan Hakları Derneği adına üniversitedeki öğrenci olaylarını ve polisin bu olaylar karşısındaki tutumunu izliyor. Tuncel, öğrenci olayları sırasında ve sonrasında polisin tutumunu şöyle anlatıyor:

"Öğrenci olayları sonrasında ortada eğer bir suç varsa bu suçun ne olduğunu polis belirliyor. Suçun tasnifini yargı değil, polis yapıyor. Kimi olaylara terörle mücadele polisleri müdahale ediyor ve olayı "terör" kapsamında gösteriyor. Öğrencileri yasadışı bir örgüte üye olmakla suçluyor. Bir başka yerde, olayı toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasasına muhalefet sayıyor"

"Kıllanıyorlar"

Sosyalist ve sosyal demokrat öğrenci grupları, polisin üniversitenin içine kadar girmesine karşı çıkıyor. Güvenliğin polisle değil, öğrenci–öğretim görevlisi komitelerince çözülmesi gerektiğini söylüyorlar. Onlara göre, üniversitenin

asli unsuru olan öğrenci ve öğretim görevlilerinden bir güvenlik komitesi oluşturulmalı.

Polise karşı çıkmalarına rağmen, fakülteleri önünde polis göremediklerinde, "kıllandıklarını" ifade etmekten kaçınmıyorlar. "Eğer polis yoksa bugün mutlaka bir şey olur" diye düşünüyorlar.

| Nevzat Basım. "Ferman Devletinse Üniversiteler Kimin? (3)"
***Radikal* 12 Mart 1997 |**

Ülkücüler Alıngan

- Üniversitelerde öğrenciler genellikle bir dergi etrafında örgütleniyor. Dev–Genç, Devrimci Gençlik etrafında örgütleniyorsa; ülkücüler, Ülkü Ocağı; Nizam–ı Âlemciler, Nizam–ı Âlem Ocağı Dergisi etrafında örgütleniyorlar. Aslında bir dernekleri yok, ama dergi temsilciliği sistemiyle işlerini yürütüyorlar.
- Dergi temsilciliğinin çıkar yol olmadığını fark eden milliyetçi ve İslamcı gruplar, vakıflaşmaya başlamışlar. Nizam–ı Âlemciler bu amaçla bir vakıf kurdular.
- Üniversiteler içerisinde kendisine ülkücü diyen ya da o grup içerisinde yer alan çok fazla öğrenci yok. Ama gergin günlerde ülkücüler üniversite dışından takviye getiriyorlar; kavgalarını polis korumasında takviye güçle yapıyorlar.
- Şunu söylemek zorundayız ki dolaştığımız tüm gençlik mekânları içerisinde, en özensiz ve temizlik özürlü mekânlar ülkücülerindi. Öncü gençlik ise en canlı ve disiplinli gençlik grubu olarak görünüyordu.
- Ülkücüler, üniversitelerde karşıt grupların yaptıkları eylemleri genellikle üzerlerine alınıyorlar. Son derece masum, ' Sürekli aydınlık İçin 1 dakika karanlık' eylemini bile "Devletin âli menfaatlerine aykırı" saymalarını ve arkasında "dış etkenler" aramalarını başka türlü nasıl açıklayabiliriz.
- MGV, İslamcı gençliğin Refah Partisi kanadını temsil ediyor. Bir de bu grup dışında kendilerine Müslüman Gençlik diyen, daha radikal grupların bir araya geldikleri oluşumlar var.

Ocaklar Dernek Değil, Dergi

Temel kitapları hâlâ 9 Işık. Alparslan Türkeş'e taparcasına bağlılık gösteriyorlar. Dernek değil, dergi biçiminde örgütlenmişler, bu örgütlenme onlara bazı avantajlar sağlamış.

Dernek olunca seçim yapmak, ocak başkanlarını seçimle belirlemek gerekiyor. Dergi etrafında örgütlenince, ocak başkanları birer dergi temsilcisine dönü-

şüyor ve genel merkez tarafından atanabiliyor. Ülkücüler, sosyo-ekonomik düzey itibariyle toplumun orta alt kesimlerinden geliyor.

Güçlü olduklarına inanıyorlar. Artık dayatmanın çözüm olmadığını kavradıklarını söylüyorlar. '90'lı yıllar ülkücülere de damgasını vuruyor. Kızların sayısı artıyor, sarkık bıyıklar kesilmiş. Kent kültürünün hâkimiyetine girmeye başlamışlar. Ama dolaştığımız tüm öğrenci mekânları içerisinde en pisleri, Ülkü Ocakları. Son derece bakımsız.

İstanbul Ülkü Ocakları Başkanı Mehmet Bülent Karataş, 1970 yılı Kars doğumlu. 5 yıl önce İstanbul'a gelmiş. Lise yıllarından itibaren Ülkücü örgütlenme içerisinde yer almış. Üç ay önce İstanbul'daki 85 Ülkü Ocağı'nın başına getirilmiş. Karataş, MHP Genel Başkan Yardımcısı Tuğrul Türkeş'in "Oğuz Aral karikatürlerindeki ülkücü tiplerinden kurtulmaya çalışıyoruz" niyetini doğrulayan bir tip. Bıyık yok, düzgün, kentli bir görünüme sahip. İstanbul'un çeşitli üniversitelerinde meydana gelen olaylarda eğer ülkücüler varsa hesabı öncelikle Mehmet Bülent Karataş'a soruluyor. Bu yüzden Karataş'la üniversitedeki kavgaların nedeni üzerine konuştuk.

- Üniversitelerdeki kavgaların nedeni ne?
  Neden, şu: Sol örgütlerin birinci dereceden düşmanı kim? Devlet. Biz ne istiyoruz? Türk devletinin güçlü olmasını biz devlet değiliz. Ama güçlü bir devlet istediğimiz için sol bize düşman oluyor. Bir tarafta devleti güçlü hale getirmek isteyenler, diğer tarafta devleti yıkmak, bölmek, parçalamak isteyenler var. Kavga buradan çıkıyor.
- Peki, gerçekten bir avuç öğrencinin yaptıkları eylemlerle devleti yıkabileceğine inanıyor musunuz?
  Onlar buna inanıyorlar. Yıkabileceklerini zannediyorlar, kandırılmışlar...
- Siz buna inanıyor musunuz?
  Olabilir. Ülkemiz karanlık güçler tarafından bir tarafa çekilmek isteniyor. Ama gerçekten biz onları ciddiye almıyoruz. Sanıldığı gibi saldıran da kavga çıkaran da biz değiliz. Aynı mekânda bulunduğumuzda, onlar bizim varlığımızdan tedirgin oluyorlar, bize tahammül gösteremiyorlar. Sonra herkesin dikkatinden kaçan bir nokta var: üniversitedeki sosyalist gençliğin bağlı bulunduğu yasal örgütleri var mı? Yok ... Bazıları *PKK*'lı, bazıları yasadışı sol örgütlere bağlı. Onlar doğaları gereği şiddet eğiliminde. Şiddet yoksa onların örgütleri de var olamaz. Bir olay olsa bunu komünist öğrenciler çıkarsa, siz kimi muhatap alacaksınız? DHKP-C'ye ulaşabilir misiniz? Oradan bir yetkiliye hesap sorabilir misiniz? Bir tarafta yeri yurdu belli olmayan illegal bir yapı; diğer tarafta yeri yurdu belli legal bir yapı...
- Sosyalist ve demokrat öğrencilerle hiç mi çıkar birlikteliğiniz yok?

Hatırlarsınız, kredi harçlarının yükseltilmesi meselesinden üniversitelerde olaylar çıkıyordu. Deniyordu ki ülkücüler kredi koşullarına itiraz edenleri dövüyor. Hâlbuki kredi borçlarını ödeyemeyen ülkücü sayısı solculardan fazladır. Gidelim üniversitedeki ülkücü öğrencilerin üstlerine başlarına bakalım, hepsi ezgin, hepsi emeğin kavgasını veren insanlardır. Burjuva çocukları yoktur bizim aramızda

- Demek ki bir çıkar birlikteliği var
  Var ama biz toplumu sınıflara ayırmıyoruz. Toplumu kamplara ayırıp krediyi tek bir sınıfın sorunu gibi gösterirseniz biz yokuz. Solcu öğrenciler burjuvadır çoğunlukla. Asıl emeğin kavgasını verenler bizim aramızda. Ama iş ideolojik itiraza gelince biz yokuz.
- Üniversite olaylarında polis ülkücülerin yanında yer alıyor, onları koruyor, göz yumuyor
  Hayır. Biz polise saldırmıyoruz. Polisin düşmanı değiliz. Polis de kendisine saldırmayana saldırmıyor. Bu yüzden bizi koruyormuş gibi görünüyor.

Nizam–ı Âlemciler

Bir gençlik örgütü olarak dört yıllık geçmişi var. Kuruluş dönemlerinde daha çok sokağa yönelen Ocak, artık tavır değiştirmiş. Ocağın son altı aydır hedef kitlesi, üniversiteler ve üniversite gençliği. Bu yönelişin gerekçesi olarak sokaktaki gençlerin Nizam–ı Âlem Ülküsünü anlamamaları gösteriliyor: "Fikri alt yapı olmadığı için, sokaktaki eğitimsiz genç bizi anlamıyor" deniyor. Nizam–ı Âlemcilerin örgütlenme sloganı şöyle: Temsilde tavizsiz, tabanda geniş açılı.

Nizam–ı Âlemciler üniversitedeki örgütlenmeyi sıkı tutuyorlar. Şu günlerde özellikle Samsun'da 19 Mayıs Üniversitesi'nde, Tokat'ta, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde, Kayseri Erciyes Üniversitesi'nde ve İstanbul Marmara Üniversitesi'nde "güçlü bir gençlik teşkilatlarının" olduğunu iddia ediyor. Nizam–ı Âlemciler, üniversitedeki örgütlenmelerini öğrenci evleri ve yurtlarıyla takviye ediyorlar. İslami cemaatlere benzer bir örgütlenme biçimleri var. Kendilerine ait yurtlar ve evler açarak, "ülküdaşlarını" buralarda bir arada tutmak istiyorlar. Örneğin İstanbul Marmara Üniversitesi çevresinde ve Üsküdar'da 85 öğrencinin ikamet ettiği 9 yurt–evleri bulunuyor. Bunun için gerekli olan yasal organizasyonu da gerçekleştirdiler. Bir Nizam–ı Âlem Vakfı kurdular.

Vakıf öncesine kadar Nizam–ı Âlemciler de ülkücüler gibi örgütleniyorlardı. Dernek kurmak yerine, çıkardıkları Nizam–ı Âlem dergisi etrafında birleşiyorlardı. Ocak başkanları yasal olarak Nizam–ı Âlem temsilcisi görünüyordu. Nizam–ı Âlemcilerin üniversitelerdeki örgütlenmesi de ülkücülere benziyor. İldeki ocak başkanlarına bağlı üniversite sorumluları var. Bu üniversite sorumlusuna bağlı fakülte sorumluları bulunuyor. Eylem kararı genellikle hiyerarsik

bir düzende alınıyor. Ocak başkanı üniversiteler sorumlusuna, o da fakülteler sorumlusuna "eylem"i iletiyor.

Portre: Erdem Karakoç

Erdem Karakoç, 1987–1996 yılları arasında 9 yıl İstanbul Ülkü Ocakları Başkanlığı yaptı. Karakoç'un, Ülkü Ocakları'nın amaçları, üniversitedeki gerilimler gibi kimi konulardaki düşünceleri şöyle: "Türkiye'de yaygın bir düşünce biçimi var. Zannediliyor ki Türkiye'de Türkler değil de çeşitli azınlıklar oturuyor. Gaspçı bir yönetim, Türk hâkimiyetine dayalı bir yapı kurmuş. Bunun da bertaraf edilmesi gerekiyormuş Türkiye'de hâkim anlayış bu. Biz bu anlayışın karşısındayız.

Diyoruz ki şu coğrafyada Türk kimliği, Türk hâkimiyeti tesadüfler sonucu değildir. Binlerce yıllık devlet geleneğinin sonucudur. Ülkü ocaklarının varoluş amacı, Türk kimliği üzerinde oluşturulmaya çalışılan tereddütleri gidermektir.

Benim dönemimde üniversitedeki sağ–sol çatışmaları hafif atlatıldı. Geçmişteki gibi derin yaraların oluşmaması için gayret gösterdik. Allah'a şükür de muvaffak olduğumuz kanaatindeyim. 12 Eylül öncesine göre bugün Ülkü Ocakları'nda bir farklılık var. Dün, bizce tehlike içerideydi. Bugün, dışarıda. Kıbrıs'ta ülkücü arkadaşlarımız var. Sayıca çok azlar, ama orada bir moral güç olarak bulunuyorlar. 2 bin 500 Rum genci Türk sınırına geliyor, yabancı turistleri Kıbrıs Türk cumhuriyetine sokmamak için, sınırı delmek için eylem yapıyor".

MGV'nin Hamisi Refah

Türkeş'in ülkücüleri varsa, Erbakan'ın Milli Gençlik Vakfı var.

MGV bugün hem ortaöğretim hem de üniversite düzeyinde en örgütlü gençlik organizasyonu. Organizasyonun yöneticileri genellikle orta yaştan kişilerden seçilmiş. 300 bin üyesi olduğu tahmin edilen teşkilatın dörtte birini üniversite gençliği oluşturuyor.

Üniversitede örgütlü diğer gençlik kuruluşlarında olduğu gibi, MGV gençlerinin de zamanlarının bir kısmı üniversitede geçiyorsa bir kısmı da MGV bürolarında geçiyor.

MGV büroları "nazari ve pratik" eğitim vermek amacıyla tasarlanmış. Nazari eğitim, Kuran'a dayalı. 1997'yi "eğitimde hamle yılı" ilan eden MGV, üniversite eğitimiyle birlikte bir de 4 yıllık özel bir eğitim programı düzenlemiş. Amaç 4 yıl süresince MGV'li gençlere Kuran okumayı, yorumlamayı, sünneti, İslam hukukunu, peygamberler tarihini ve cihadı öğretmek. MGV'nin pratik eğitiminin kapsamına spor giriyor.

Üniversiteliler Özgürlük İstedi (Hüseyin Can–Şebnem Aksoy)

İstanbul üniversite Öğrencileri Koordinasyonu tarafından Beyazıt Meydanı'nda "Düşünceye özgürlük forumu" adı altında dün düzenlenen gösteri polisin bir süredir uyguladığı yumuşama politikası nedeniyle olaysız geçti.

Avrupa'dan gelen insan hakları savunucularıyla Pen Yazarlar Derneği temsilcilerinin de katıldığı toplantı, forumdan çok gösteri şeklinde gerçekleşti. Türkiye'deki düşünce özgürlüğü savunucularının, aydınların ve öğretim üyelerinin de katıldığı gösterinin, üniversite kampüsü içinde yapılması kararlaştırılmıştı. Ancak rektörlükten gerekli izin alınamadığı için forum İstanbul Üniversitesi'nin ana kapısının önünde yapıldı.

Üniversiteye giriş izni alamayan aydınlar, meydanın çeşitli yerlerinden ve kampüs içinden "Ferman devletinse, üniversiteler bizimdir", "Çeteler mecliste, öğrenciler hapiste" sloganları atarak gelen öğrenci gruplarıyla üniversite kapısı önünde buluştu. Forumda, Avrupa'dan gelen temsilciler, koordinasyondan bir temsilci ve öğrenci aileleri görüşlerini dile getirdi.

İlk konuşmayı yapan Şanar Yurdatapan, Avrupa'dan gelen temsilcilerin ve aydınların üniversiteye alınmamasını eleştirerek, "Rektör Bey bizler için 'kimdir onlar, ben onları tanımam' dedi. Aydınların, düşünce özgürlüğü isteyenlerin, insan hakları savunucularının ve öğrencilerin üniversiteye alınmaması kadar acı şey olamaz" dedi.

Rusya Pen Yazarlar Derneği başkanı Alexander Tkachenko ve Genel Başkan Yardımcısı Joanne Leedom Ackerman da, rektörlüğün bu tavrına anlam veremediklerini söyleyerek şaşkınlıklarını ifade etti. "Biz söylediklerini dinletemeyen, sesini duyuramayan gençliğin, bir ülke için ne demek olduğunu biliriz" diyen temsilciler, üniversite yönetimini kınadı. Koordinasyon adına konuşma yapan öğrenci temsilcisi ise, özellikle cezaevlerindeki arkadaşlarının serbest bırakılmasını istediklerini söyleyerek, "İnadına isyan, inadına özgürlük" sözleriyle konuşmasına son verdi. Beyazıt Meydanı'nın hemen her köşesinde geniş güvenlik önlemleri alan yüzlerce resmi ve sivil polis, pankartlarla üniversite kapısına yürüyen öğrencilerle, üniversiteden çıkmaya çalışan öğrencilerin önünü bir süre kestiyse de hiçbir müdahalede bulunmadı. Aksine öğrencilerin üniversite kapısında toplanmasına yardımcı olan polisler, her türlü ihtimali göz önünde bulundurarak çevre önlemini de ihmal etmedi. Eylem sırasındaki sloganlara rağmen yerlerinden kımıldamayan polislerin, eylemin bitiminde de gruplara yol açtığı görüldü. Polisin bu tutumu "yumuşama politikası" olarak değerlendirildi.

Bölüm VI:
Döneme Ait
Daha Sonradan Yazılmış Metinler

| Murat Özgür Başer. 2001. "Türkiye'de Öğrenci Hareketi: Dünü ve Bugünü" *Ürün: İnternet Gazetesi.* [http://www. urundergisi. com/makaleler. php?ID=132 Erişim tarihi: Ocak 2011.] |

Türkiye'nin cumhuriyet döneminde yaşadığı tarihsel olayların kronolojik bir dökümü yapılacak olursa bu listede üniversite menşeli hareket ve vakaların hiç de küçümsenemeyecek ölçüde yer işgal ettiği görülür. Aslını söylemek gerekirse bu sadece Türkiye'ye özgü bir durum da değildir. Çünkü yirminci yüzyıl Avrupa'nın merkez devletlerinden, Asya'ya; Latin Amerika'dan Afrika kıtasına kadar dünyanın hemen hemen tamamında "öğrenci olaylarına" tanıklık edildiği bir çağdı. Bu eylemlilikler belirli dönemlerde o kadar yaygın bir görünüm arz etmektedir ki Türkiye gibi toplumsal örgütlülüğün zaten son derece dar olduğu ülkelerde bu öğrenci hareketleri aynı zamanda çok daha genel olması gereken gençlik hareketleri–mücadelesini de kapsayan ya da ona denk düşen bir görünüm kazanmıştır. Elbette ki bu durum, tıpkı Türkiye örneğinde olduğu gibi öğrenci hareketinin çok abartılı bir güce ulaşmasından değil tam tersine gençlik hareketinin diğer damarlarının (işçi–köylü) zayıf kalmış olmasından kaynaklanmaktadır.

Elbette ki öğrenci hareketi olarak adlandırdığımız "şey" de tek bir hat ve yönelim olarak değerlendirilip standart açıklamalarla çözümlenebilecek bir bütünü değil; tam aksine oldukça karışık ve parçalı bir yapıyı temsil etmekteydi. Hatta çoğu zaman, dünya coğrafyasının neredeyse tamamına yayılmış olan eylemlerin (veya hareketlerin) tek ortak noktasını eylemi yapanların öğrenci kimliğine sahip olması oluşturuyordu. Eylemlilikler genellikle içinde bulunulan coğrafyanın jeo–politik yapısına göre şekillenirken zaman zaman söz konusu jeopolitiğin de dışına taşarak daha evrensel talepler etrafında birleşme ve mücadele etme çizgisine evriliyordu. Örneğin Filistin ve Arap ülkelerinde son otuz yıllık dilimde gelişmiş olan öğrenci eylemliliklerine bakıldığında, söz konusu hareketliliğin genel olarak yoğun bir anti–emperyalizm ve ulusal kurtuluşçuluk vurgusu ekseninde kendini ifade ederken yine aynı dönemlerde Avrupa'da ortaya çıkan öğrenci hareketlerininse daha çok sanayi toplumu olgusunun bireylere yüklediği yüksek maliyetli faturaya da isyan eder nitelikli talepleri vurguladığı görülecektir.

Aynı şekilde Türkiye'deki gençlik hareketinin ana ve çoğu zaman maalesef tek damarı olan öğrenci hareketi de dünya genelindeki gençlik hareketlerinde olduğu gibi bazı dönemlerde ciddi kırılmalar ve rota değişiklikleri yaşamıştır. Hiç kuşkusuz bu değişimler de dünyanın diğer yerlerinde yaşanan gelişmelerden bağımsız düşünülemez. Özellikle cumhuriyet dönemiyle başlayan sürecin modernleşme adı altında bilimsel ve sosyal yaşamı batıya endekslemesi bizdeki üniversitelerin–ve dolayısıyla içindeki unsurların da– buralardaki gelişmelerden dolaysız etkilenmesinin çok kez yolunu açmış gözükmektedir. Türkiye'deki

üniversiteli gençlik mücadelesinin kendi evrimini ve gelişimini anlayabilmek için bu noktanın anlaşılmasının anahtar bir rolü olduğunu söylemek galiba yanlış olmaz.

Bir Dönemeç Olarak 1968

Bu topraklarda belirli dönemler hariç tutulacak olursa, çoğu zaman gençlerin önemli bir kısmı sistem karşıtı olmuştur. Ancak örgütlü ve kitlesel bir karşı duruş, sonuçları da göz önüne alındığında, ilk olarak 1960 yılında Amerikancı Menderes hükümetinin devrilmesinde rol oynayan öğrenci eylemleridir. Bu eylem aniliği ve belirli illerle sınırlılığı göz önüne alındığında daha sonraki çıkışların yanında cılızdır; ama onlara açmış olduğu yolsa epey büyük olmuştur. Bu yüzden bir dönemin sonunu getirmiş olması–en azından tek başına olmasa da kimi toplumsal güçlerle birlikte hareket ederek–sonunu getirmiş olması, onu bugün için bile önemli kılmaktadır. Ancak yukarı da bahsetmiş olduğumuz asıl "dönemeç" '68 süreci olmuştur. Sadece Türkiye için değil aynı zamanda bütün dünya için sarsıntıları uzun süre hissedilmeye devam edecek olan bir tarihtir 1968. Çünkü yaklaşık olarak bu tarihle başladığını kabul edebileceğimiz süreçte başta kapitalist devletlerin metropollerinde yaşayan gençler olmak üzere bütün dünyada büyük gençlik kitleleri kapitalist–emperyalist hegemonyanın varlığını sorgulamaya başlamış, boyunduruğu kırmanın yollarını aramış ve bu doğrultuda pek çoğu ciddi eylemliliklerin içine girmişlerdir. Türkiye'de de yaşananların üç aşağı beş yukarı bu dizgiyi takip ettiğini söylemek mümkündür.

1961 Anayasasının "nispi özgürlükçü" ortamı ve yine bu ortama bağlı olarak parlamentoya girmeyi başarmış Türkiye İşçi Partisinin varlığı ve ağırlıklı olarak TİP'e yakın duran gençlik dernek / inisiyatiflerinin giderek yaygınlaşması, (örneğin Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun (FKF) kurulması; ki bu federasyon adını daha sonra Dev–Genç olarak değiştirecekti), yine aynı dönemde Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (DİSK) kurulması ve kuruluşunun hemen ardından burjuvaziye karşı çok hacimli ve örgütlü sendikal faaliyetlere girişebilmiş olması '68'e giden yolda deyim yerindeyse taşları döşemeyi epey kolaylaştırmıştı.

Ancak Avrupa'daki ile aynı olmayan pek çok şey de vardı Türkiye'de. Kendi aleyhindeki gelişmeleri önceden sezerek bunlar yanıt üretme konusunda yadsınamaz bir yeteneği olan Türkiye burjuvazisi, gelişen gençlik ve sınıf muhalefetinin hem birbirine ulaşması hem de ayrı ayrı da olsa sindirilmesi için uzun erimli bir programı uygulamaya koydu. İlk adımlardan birisi doğrudan faşist bir örgütlenme olan MHP'nin kur(dur)ulması ve ilerici devrimci işçi ve öğrencilerden başlayarak büyük bir kıyım operasyonunun başlatılması için düğmeye basılması oldu. Bu dönemde yaşanan pek çok toplumsal ve siyasal olay olsa da özellikle faşist MHP'nin kurulması ve aktif olarak halka yönelik terör eylemleri-

ne girişmesi yeni yeni kabuğunu kırarak toplumsallaşmaya başlayan üniversiteli gençlik hareketinin ilerideki dönemlere yönelik tercih ve eğilimlerini doğrudan etkileyecekti. Aynı şekilde uluslararası alanda Amerikan emperyalizmine karşı üçüncü dünya ve çevre ülkelerde başlamış olan ulusal kurtuluşçu–anti–emperyalist hareketlerin eylemsel ve teorik anlayışları / farklılıkları da gerek gençlik alanında yaşanan bölünmelerin gerekse bu bölünen parçaların izlemeye çalıştıkları hattın ortaya çıkışında çok ciddi bir etkide bulunacaktı. İçte bir askeri darbenin gelişine zemin hazırlamak üzere kotarılan kontr–gerilla eylemlilikleri, dıştaysa özellikle bir tarafta Çin, diğer tarafta hemen hemen bütünsel bir sosyalist sistem olmak üzere yaratılan birbirine zıt sosyalist ülkeler görüntüsü, bu zıtlığı temel alan yeni örgütlerin çıkmasına neden olmuştur. Ancak bu yapılanmaları da gençlik/öğrenci hareketinden bağımsız düşünmek imkânsızdır. Öyle ki en önde gelen THKP–C (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi–Cephesi) ve THKO (Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu) gibi örgütlerin kurucu kadrolarının ezici çoğunluğu üniversitelilerden oluşuyordu ve hiç kuşkusuz filizlendikleri yer öğrenci hareketinin içiydi.

Söz konusu örgütlerin işçi sınıfının öncü/militan kitlesine bile ulaşamamış olması, hep sözü edilen köylülükle bir türlü somut bağların kurulamaması–bir kısmının Türkiye'de devrimci bir harekete özne olabilecek bir işçi sınıfının dahi bulunmadığı yönündeki tezleriyle birlikte düşünüldüğünde–'68'de bütün dünyada kitlesel ve giderek toplumsal bir boyut kazanmış olan hareketliliğin Türkiye'de iktidar karşısında ciddi bir alternatif oluşturamaması sonucunu da beraberinde getirmişti. Bu durum devletin yoğunlaşan saldırılarıyla birlikte dağınıklığın daha da artarak ayrılan parçaların bir birine karşı daha sertleşmesi sonucunu da doğurmuştur. Bir adım daha ileriye giderek söylemek gerekirse Türkiye'deki sol gençlik hareketi kendi içine düştüğü bunalımla burjuvazinin 12 Mart faşizminden çok önce bir kısır döngü içine girmiştir.

12 Mart'tan 12 Eylül'e Öğrenci Gençlik

12 Mart 1971'deki faşist darbe öğrenci gençlik mücadelesinde çok ciddi sonuçlar doğurmuştur. 12 Mart faşizmi en başta, yukarıda bahsettiğimiz örgütleri askeri anlamda bastırmış ve bunun doğal bir sonucu olarak da öğrenci gençlik en militan ve örgütlü gücünden büyük ölçüde yoksun kalmıştır. Bu 1974'de politik tutsakların önemli bir kısmının hapishaneden çıkmasını sağlayan affa kadar böyle sürmüştür. Ancak 12 Mart'ın başka önemli sonuçları da olmuştur. Özellikle, alınan ağır darbeler '68'in sınıftan kopuk, maceracı çizgisinin o dönemin militan kadrolarca sorgulanmasına ve herkesin eğrisiyle doğrusuyla bir özeleştiri–bazılarının samimiyeti tartışma götürse de–yapmasına yol açmıştır. '74 affıyla birlikte dışarı çıkanlar bu tartışmaların da etkisiyle siyasal ve teorik olarak yeni bir takım oluşumların önünün açılmasını sağlamıştır. Tabii bu oluşumların var-

lığı öğrenci gençlik başlığı altında bir sürü yeniliği ve değişikliği beraberinde getirmiştir. Türkiye sosyalist hareketinin bütün kesimlerinde sınıf gerçeğinin yadsınamaz olarak belirli bir ağırlığa kavuşması ve işçi sınıfının bu döneme militan ve örgütlü eylemlerle damgasını vurmaya başlaması geniş gençlik kesimlerinin giderek işçi sınıfının politik mücadelesiyle ortaklaşma ve taleplerini sınıfsal bir çerçevede ifade etme arayışlarını kuvvetlendirmiştir.

1970'lerin ortasına gelindiğinde dünyada '68 rüzgârları dinmiş olsa da, Türkiye öğrenci hareketinin ana gövdesi eskisinden daha sağlam ve daha kitleselleşmiş gözüküyordu. Bu dönemde şekillenmiş olan İGD (İlerici Gençler Derneği) özellikle gençliğin sınıfsal bir perspektifle yeniden ele alınması, geniş gençlik kesimlerinin–ve doğal olarak öğrenci gençliğin–kapitalizm karşısında nasıl konumlanacağı gibi konularda örgütlenme şekli ve pratiğiyle diğer gençlik örgütlerinden çok daha farklı bir görünüm arz etmekteydi.

Aynı şekilde İGD örneği sınıf partisinin varlığı koşullarına rağmen onun genel programatik çerçevesinden bağımsız hareket edilebileceği iddiasındaki gençlik örgütlerinin 12 Mart öncesi teorik yaklaşımından da köklü bir kopuşu sembolize etmiştir. Daha öncesinde "ordu–öğrenci–aydın el ele" sloganlarını atanlar ya da Türkiye devriminin gençler (özellikle de öğrenci gençlik) tarafından kotarılıp yönlendirilebilecek bir vakaya indirgeyenler olmuştu. Bunlar karşısında İGD'nin "gençliğin yolu işçi sınıfın yoludur" diyerek gençlik mücadelesi başlığını "öğrenci" kabının dışına taşırıp ezilen ve sömürülen gençlik kesimleriyle buluşması, mahallelere, fabrikalara, kırsal alanlara kadar ulaşabilmesi ve bu kitleleri anti–kapitalist özle ekonomik, demokratik mücadelenin içine çekebilmesi ayrımın boyutunu göstermesi açısından anlamlıdır.

Aynı zamanda İGD 12 Eylül'e doğru hızla ilerlemekte olan Türkiye koşullarında faşist saldırılara karşısında da önemli bir mevzii olmuş, kendini salt faşizm karşıtlığı üzerinden tanımlayan dönemin gençlik örgütlerinin aksine ilerici / sosyalist kimliği ve işçi sınıfını temel alan bir sosyalizm mücadelesini eksen alır tarzda militan bir anti–faşist mücadele hattı örmeye çabalamıştır.

12 Eylül'ün hemen öncesine gelindiğinde Türkiye'deki öğrenci gençlik hareketi belki de tarihinde ilk defa olarak okulunun duvarlarını aşmış vaziyetteydi. O dönemde çıkmış olan aktüel gençlik yayınlarına bakılacak olduğunda bu toplumsallaşmanın boyutları çok daha iyi görülebilir. Gençlik hareketin kitleselleştiği başka dönemlere rastlamak mümkündür, ancak bunların ne kadar toplumsallaşabildikleri tartışmalıdır. Ancak bu tartışmadan ne sonuç çıkartılırsa çıkartılsın 12 Eylül öncesiyle mukayese edilmesi zordur.

12 Eylül Faşizmi ve Bugüne Gelene Kadar

12 Eylül, sadece Türkiye tarihi için değil uygulamaları ve sonuçları düşünülecek olduğunda dünyadaki pek çok benzerinden çok daha iddialı sayılabilecek bir

askeri darbedir. Sistemi korumak ve kollamak için üretilen faşist darbenin ilk gündem maddelerinden birisi de hiç kuşkusuz son yıllarda hızla politikleşmiş ve bir o kadar da emekçi kitlelerin mücadelesine eklemlemiş olan geniş gençlik yığınlarını sindirmek olmuştur. Bu amaçla ülkenin her yanından binlerce öğrenci gözaltına alınmış, pek çoğu işkenceli sorgulardan geçirilerek tutuklanmış, bütün öğrenci / gençlik dernek ve kuruluşları kapatılıp yönetici ve üyeleri ağır hapis cezalarına çarptırılmıştır. Kapitalizmin sonucu olan ekonomik ve sosyal programda ömür boyu açlığa ve cehalete mahkûm edilen emekçi gençlik kesimleri darbeyle birlikte koyu bir karanlığın içine hapsedilmeye çalışılmıştır.

Darbenin öncesi dönemde büyük bir kitleselliğe sahip olan ve genelde "meşru" olarak belirtebileceğimiz yapıları bulunan öğrenci hareketleri kendilerine alternatif yollar üretmeye çabalamış, ancak pek çoğu ciddi bir aşınmaya maruz kalmıştır. Yeni dönemde eski güç ve kitlesellik yerini büyük bir marjinalleşmeye bırakmıştır. O kadar ki gençlik hareketinin tamamı için bu marjinallik hali, hâlâ geçerliliğini korumaktadır.

Ancak özellikle belirtilmesi gereken bir şey vardır ki, o da darbe sonrası süreçte ilk demokratik tepkilerin yine öğrenci gençlik içinden gelmiş olduğudur. Darbenin en karanlık günlerinde yeni gençlik dergileri çıkartılmaya başlanmış ve bunların üniversitelerde kurumsallaştırılabilmesi için, her ne kadar künyelerinde, elbette dönem için anlaşılabilir, "kültür–sanat" ibaresi bulunsa da, çok büyük çabalar verilmiştir. Örneğin yayın hayatına '81'de başlayıp aralıksız dokuz sene çıkan *Yarın* dergisinin bu döneme damgasını vurmuş olduğunu söylemek hiç de yanlış olmayacaktır. Ancak darbenin etkilerinin kısmen de olsa aşılması ve tüm sol–muhalif kitlelerin üstüne serilmiş bulunan ölü toprağının silkelenmesi seksenlerin ortalarından sonra olmuştur.

1982 yılında 12 Eylül Anayasası'nın kabul edilmesi, sadece icazetli partilerin girebildiği 1983 yılındaki seçimlerde ANAP'ın iktidara gelmesi, 1984 yılında öğrencilere dernekleşme hakkının tanınması 12 Eylül'den çıkış sürecinin kronolojik aktarımıdır. O dönemde özellikle TİP ve İGD kökenli öğrencilerin öncülüğünde başlatılan demokratik hak arama mücadelesi, bu amaçla *Yarın* dergisinin daha elverişli bir biçimde kullanılmaya başlanması karanlıktan çıkış yolunda atılan belirleyici adımlar olmuştur. Bugün bizlere çok uzak gelse de dönemin özelliğini anlatmak üzere şunu söyleyebiliriz: neredeyse okulların tamamında, dernek kurmak için gereken isim listesinin emniyete verilmesinin ardından aynı gün, listede yer alanların tümü gözaltına alınıyor ve ağır işkencelerden geçiriliyordu. Bu nedenle kimi zaman ismini veren arkadaşlar bir süre gizlenmek zorunda kalıyordu.

Aynı dönemde sendikalar da tekrardan faaliyetlerine başladı. Çok güç koşullar altında grevlerin tekrar başlaması, işçilerin adım adım sokaklara alışmaya başlaması, toplumun artık içine sokulduğu cendereye dar gelmeye başladığını

gösteriyordu. Öğrenci hareketinin özellikle yurtlarda verdikleri mücadele ile YÖK karşıtlığı temelindeki muhalefet yavaş yavaş demokratik kazanımların artmasını sağladı.

Asıl olarak üniversitelerde dernekleşme fikri çok yeni olmamakla birlikte, faşizm tecridini yırtabilme ve öğrenci gençlik hareketini tek bir çatı altında birleştirmek için bu dönemde yeniden gündeme gelmiş ve–uzun tartışmalar eşliğinde de olsa–kısa sürede bütün ilerici–sosyalist öğrencilerin birlik ve mücadele aracı haline gelmiştir. Öğrenci derneklerinin kısa süre içerisinde büyük bir meşruiyet ve etki sağlaması burjuvaziyi ciddi ölçüde korkutmuş olacak ki derneklerin kapatılması, üye ve yöneticilerine karşı yoğun bir baskı politikasının devreye sokulmasında oldukça aceleci davrandılar. Doksanlara gelindiğinde gerek siyasi çekişmelerin gerekse devletin saldırıları sonucu dernekler süreci olarak adlandırabileceğimiz ve seksenlerin son kısmına damgasını vuran dönem artık inişe geçmiş ve yerini tekil, her siyasi yapının kendi gençlik projelerine uygun olarak oluşturduğu çeşitli çalışma ve faaliyetlerine bırakmıştır.

Bu dönemin ilk örneklerinden biri olarak TÖDEF'i (Türkiye Öğrenci Dernekleri Federasyonu) vermek mümkündür. Öğrenci gençliğin yeniden birleşmesi tartışmalarının yapıldığı bir dönemde bu tartışmalardan bağımsız olarak bir siyasi oluşumun kendi programatik çerçevesince şekillenen TÖDEF, öğrenci gençlik hareketinde etkileri hâlâ devam eden, "her siyasetin kendi gençlik hareketi olsun" anlayışının bir sonucudur.

Burada bir parantez açacak olursak, aynı dönem, sosyalist hareketler açısından işçi sınıfının rolünün sorgulandığı bir yıllardır aynı zamanda. İşçi sınıfının topluma önderlik edebilecek kapasiteden yoksun olduğu tartışmaları yaşanırken, '89 bahar eylemlilikleri olarak adlandırılan işçi eylemleri kısa sürede yaygınlık kazanmış ve bütün saldırılara rağmen sınıfın alanlardan koparılamayacağı bir kez daha kanıtlamıştır.

'94–'95–'96 ve Öğrenci Koordinasyonu

Dernekler sürecinin kesin olarak bittiği doksanlı yılların başında öğrenci hareketi belirli noktaları yeniden tartışmaya ve yeni duruma uygun politikalar üretmeye çabalamaktaydı. Çünkü '90'lar gerek Türkiye'de gerek de dünyada pek çok şeyin değiştiği yıllar olarak tarihe geçti. Reel sosyalizmin kapitalist barbarlık karşısındaki yenilgisi sonrasında emperyalizm Türkiye gibi ülkelerde oynadığı oyunların tehlike hadlerini giderek yükseltti. Özellikle periferi (çevre) olarak adlandırılan ülkelerde emperyalist politikalar sonucu başta sağlık ve eğitim olmak üzere bütün sosyal güvenlik şemsiyesinin parçalanması ve emekçilerin eskisinden çok daha ağır bir sömürüye maruz kalması tartışmasız olarak öğrenci hareketini de yakından ilgilendiriyordu. Zaten uygulamaya konulan programların doğrudan hedeflerinden birisi de öğrencilerdi. Kapitalizmin mutlak tahak-

kümünün ilanı anlamına gelen "Yeni Dünya Düzeni" üretmek istediği yeni insan tipine en kestirme yoldan, eğitim sistemini kullanarak gideceğini gayet iyi biliyordu.

Bu doğrultuda yeni düzende kendilerine daha fazla sömürü ve yoksulluk düşen işçi–emekçi kitleler okul kapılarından geri döndürmeli, eğitim maliyetinin çok üstünde pazarlanan spekülatif bir meta haline getirilerek satılan "eğitim hizmeti", özellikle de üniversite öğrenimi, hemen hemen sadece mutlu bir azınlığın kullanımına sunulmalıydı. Bu amaçla eğitim sektörü bütünüyle (şimdilik bazı noktaları biraz daha az olmakla birlikte) paralı hale getirildi. Devlet üniversitelerinin dahi vakıf adı altında özelleştirilmesi teşvik edilmekte. Her sene arttırılan harçlarla emekçi çocuklarının üniversiteye girme şansı hemen hemen yok denecek kadar azaltılmış durumda. YÖK ve Milli Eğitim ise her gün yenilerini "icat ettiği" bahanelerle eğitimin her alnını aykırı düşünce ve üretime kısaca bilime kapatmış vaziyette. İşte son on yıldır Türkiye'de de eğitimin her aşamasına sirayet ettirilen program budur.

Böyle bir programa muhalefet etmemek mümkün değildi ve '90'ların ortalarından bugüne öğrenci gençliğin genel hareket noktasını bu muhaliflik oluşturmakta. Ancak böyle bir muhalefeti dillendirmek ve sonuçta kazanabilmek için dağınıklığın ve merkezileşememenin aşılması zorunluydu. Koordinasyonu büyük ölçüde bu ve benzeri problemlerin aşılması için ortaya çıkmış bir çözüm önerisi olarak kabul etmek mümkündür. Derneklerin yasal süreçlerden fazlasıyla etkilenmesi, geçen süre zarfında bağımsız, ayrı yürütülmeye çalışılan çalışmaların çok fazla sonuç vermemesi görünürde birlikte ve karar alma sürecinde biraz daha esnek–siz daha katılımcı da diyebilirsiniz–bir yapıyı dayatmaktaydı. Koordinasyon'da böyle bir yapı olması temenni edilerek özellikle İstanbul'daki üniversitelerde ve giderek diğer illerde yaygınlaşmaya başladı. Bu dönemde ('94–'95) harç zamlarını ve paralı eğitimi protesto için yurt geneline yayılan öğrenci eylemlerinde üniversite işgallerinde öğrenci koordinasyonun hatırı sayılır bir etkisi olmuştur.

Koordinasyon, adından da anlaşılabileceği gibi biraz farklı da olsa cephe tarzlı bir örgütlenmeyi beraberinde getirmekteydi. Temel olarak Koordinasyon fakültelerde kurulu olan birbirinden bağımsız cephelerden oluşuyordu. Bu cephelerin içerisinde özellikle başlangıçta neredeyse bütün siyasi yapılar bulunmaktaydı. Ancak daha sonraları gerek eylemlerin şekli, gerekse teorik hat gibi konularda yaşanan tartışmalar nedeniyle kısa sürede Koordinasyon da dernekler sürecine benzer bir akıbete uğrayarak kendi başına bir harekete veya hareketlere dönüştü.

Bugüne Gelindiğinde

Belirtmek gerekir ki özellikle son dönem öğrenci hareketi içerisinde Koordinasyonu bu kadar vurgulamamız sebepsiz değil. Öğrenci hareketi son beş altı yıldır

içinde bocalamış olduğu kuyudan çıkış yönünde ciddi bir adım atabilmiş değil ve çıkış için ortaya en son atılan önerilerden birisini hâlâ Koordinasyon projesi oluşturuyor. Diğer siyasi yapıların da çoğunun ortaya atmış olduğu öğrenci inisiyatifi, cephe çalışmaları gibi kavram ya da yöntemler de aslını düşünecek olursak bugünün gerçekliğinde çok da farklı bir kapıya çıkmamakta. Oysa gelinen noktanın somut olarak gösterdiği bir şey varsa bu da artık Türkiye'de politik öğrenci hareketinin farklı bir yol geliştirmek zorunda olduğudur. Bu hareketin bir bütün olarak yakın gelecekte varlığını hissettirmesi ve kendine yönelik saldırıları püskürtebilmesi için ertelenemez ve vazgeçilmez bir görevdir.

Senelerce öğrenci hareketi kendi içine hapsedildi. Toplumdan yalıtıldı ve her geçen gün biraz daha marjinalleştirildi. Acaba bugün gelinen noktayı sadece faşist darbelerle, YÖK'le veya çalışma alanının özgül zorluklarıyla izah etmek ve bütün suçu bu ve benzeri bahanelere atmak mümkün mü? Bu soruya verilecek yanıt nettir: Hayır Bu tablonun oluşmasında işçi sınıfını ve onun bilimini ciddiye almayanların, akademik alanın sorunlarının akademinin dört duvarı arasında halledebileceğini sananların, eğitimin sermayeleştirilmesi karşısında harçlara hayır demekten başka bir şey yapamamış olmanın, v.b. payı en az diğerleri kadar fazladır.

Öyleyse bugün gerçek anlamıyla öğrenci hareketinin toparlanmasını ve mücadele hacminin büyümesini sağlayıcı yeni projeler üretmek gerekmektedir. Bugüne kadar kendi duvarlarını aşmada pek de başarılı olduğu, bir iki örnek dışında, söylenemeyecek olan gençlik hareketi kendi önünde duran "marjinalleşme mi, kitleselleşip toplumsallaşma mı?" sorusuna net bir yanıt bulmak ve verdiği yanıta uygun politikalar üretmek zorundadır.

Ancak bu soru karşısında yıllardır işçi sınıfının devrimci mücadelesinin yükseltilmesi ve öğrenci gençliğin taleplerinin sınıfsal alandan ayrı düşünülemeyeceğini söyleyenlerin fazla düşünmesine gerek olmadığı da açıktır.

| Erol Manisalı. "Paris'teki Yeni Hareket ve Türkiye"
***Cumhuriyet* 9 Ağustos 2004. |**

2000 yılında Paris'te öğrencilerin ve bazı akademisyenlerin başlattığı Post–Otistik İktisat hareketi özetle şunları söylemeye başladı:

- İnsanı sadece "üreten ve tüketen" nesnel bir araç olarak gören iktisat öğretisine karşıyız.
- İktisat öğretisi soyut kavramlar üzerine değil, yaşadığımız gerçekler üzerine oturtulmalıdır.
- İktisat bilimini toplumsal bir öğreti olarak geliştirmek istiyoruz. İktisat biliminin insanla olan bağlantısını her aşamada göz önünde tutmak gerekir.

- İktisat bilimi fen bilimlerinden farklıdır. Onu katı bir determinizme hapsedemeyiz.
- İktisat bilimi, fen bilimleri gibi "küresel düşünülemez".
- İktisat bilimi içinde matematik ve ekonometrik boyutlar sadece birer araçtır. Bunları "bir amaçmış gibi göstermemek gerekir".

Bunlar Paris'teki başkaldırının ana başlıklarını meydana getiriyor. Yalnız Paris'te değil Fransa dışındaki bazı üniversitelerin öğrenci ve öğretim üyeleri de yavaş yavaş harekete destek vermeye başladılar. Türkiye'de İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi şimdilik tek aktif katılımcı durumunda oldu.

İktisat Fakültesi'nin bazı öğrencileri ve öğretim üyeleri Post Otistik İktisat adlı bir derleme kitap yayımladılar. İktisat Fakültesi Mezunlar Cemiyeti yayımın sahibi. Dostum Kaya Ardıç'ın bazı öğrencilerle birlikte derlediği bu çalışma 2000'den bugüne gelişmeleri ve bildirileri ortaya koyuyor.

Gelelim Esas Meseleye

Paris'te 2000'den beri başlayan bu "öğrenci ağırlıklı" akademik başkaldırı aslında Batı kapitalizminin son ikiyüz yıl içinde üretip sahneye koyduğu iktisat öğretisine karşı bir harekettir. Bu öğreti Batı kapitalizminin (ve emperyalizminin) öğretisi haline gelmiştir. Yerküredeki büyük çoğunluğun iktisat öğretisi değildir.

Hatta Batı kapitalizminin (ve emperyalizminin) eleştirilmesine olanak tanımaz. Bu bozuk düzeni "veri olarak benimser" Kapitalizmi "fen bilimleri determinizmi içinde sunar" Böylelikle kapitalizmi (ve emperyalizmi) meşrulaştırmaya çalışır, onun eleştirilmesini önler.

Paris'te adı böyle konmamakla birlikte, yeni öğrenci hareketi "kapitalizmi esas alan" iktisat öğretisine karşı bir başkaldırıdır.

Okurlarım hatırlayacaklardır; son 4–5 yıldır, tam olarak 1999'dan itibaren iktisat–insan ilişkisi ve öğretisi üzerine en az 20 dolayında yazım yayımlandı. Kapitalizmin Temel İçgüdüsü kitabımda ise düşüncelerimi daha sistematik bir biçimde ortaya koydum.

Avrupa kapitalizminin denizaşırı sömürgelerle birlikte yükselişinin, "onun kendi öğretisini" ortaya çıkardığını anlatmaya çalıştım.

Paris'te başlayan bu yeni hareketin aslında Doğu'dan yani sömürülen ülkelerin akademik çevrelerinden gelmesi gerekirdi. [Joseph] Stiglitz üzerine yazdığım bir yazıda da buna değinmiştim.

İktisat fakültesi öğrencilerinin ve bazı akademisyenlerin konuyu gündeme taşımaları çok önemlidir. Umarım diğer üniversitelerin öğrencileri ve hocaları da konuya ilgi gösterirler.

Aslında Türkiye, Paris'teki başkaldırının "merkez üssü olmalıydı"

- Batı kapitalizminin en fazla sömürdüğü ülkelerin başında geliyoruz. Üstelik onların sömürgeci öğretisini de ayrıca tekrarlıyoruz.
- Dışarıda yani Batı'da 100 bin üniversite öğrencisi okutuyoruz. İktisat okuyanlar aldıkları eğitimle sömürüyü sürdürüyorlar.
- İç ve dış siyasetimiz Batı'nın sömürü düzenine sokulmuş, onlara bağlanmışız.
- Batı'nın dev şirketleri Türkiye'yi giderek daha fazla sömürüyor.

Batı'nın iktisat öğretisine ilk tepkinin bizden gelmesi gerekmez miydi?

İktisat Fakültesi öğrencilerinin katılımını diğer üniversiteler de izlemeli; hocaları ve öğrencileri ile birlikte.

Kapitalizmin eleştirilmesine "izin vermeyen" üniversitelerin öğrencilerini desenize zor günler bekliyor !

Özgür Müftüoğlu. "Post Otistik İktisat Hareketi"
***Evrensel*, 9 Temmuz 2004.**

Her gün televizyonlarda, gazete köşelerinde kendisini iktisatçı olarak tanıtan birçok kişi konuşuyor, yazılar yazıyor. Ayrıca, iktisat hocalarının gerçekleştirdiği birçok ekonomi programı yapılıyor. Tüm bu konuşan ve yazanlar, sürekli olarak bizlere ekonominin iyi gittiğini söylüyorlar ya da kötüye gidiyorsa yapmamız gerekenler konusunda öğütlerde bulunuyorlar. Ama her ne hikmetse onların ekonomi iyi dediği dönemlerin ardından krizler geliyor, yoksulluk, gelir adaletsizliği daha da artıyor ya da "kemer sıkılması", "sabırlı olunması" gibi öğütlerin ardından vaat edilenlerin hiç biri gerçekleşmiyor.

Peki, bunca iktisatçı ve daha da ötesine iktisat hocası, nasıl bu kadar yanılabiliyor? Öyle ya madem ekonomiyi bilen anlamında kendilerine "iktisatçı" deniyor ve hatta üniversitelerde iktisat dersleri veriyorlar. Hem bunların büyük bölümü iktisat eğitimini sadece Türkiye'de de almamışlar, ABD'de ya da gelişmiş Avrupa ülkelerinde master, doktora yapmışlar, hoca olarak derslere girmişler. O halde bunların birçoğunu, bilmeden konuşan cahil cühela takımı olarak tanımlamak mümkün değil.

Peki, o halde sorun nereden kaynaklanıyor? Sorun büyük ölçüde, egemen olan iktisat biliminden kaynaklanmaktadır. İktisat, diğer birçok bilim gibi tarafsız değildir, mevcut sistemin korunması ve güçlendirilmesine yönelik çok önemli ideolojik bir boyutu vardır. Sistemi meşrulaştırmayı ve sürdürmeyi hedefleyen iktisat, sadece kapitalizmi veri alan bir bakış açısını benimsemiştir.

Bugün, kapitalist iktisada ve iktisat eğitimine egemen olan, neo –klasik düşüncedir. Piyasa ekonomisinin uyumlu veya optimal sonuçlara ulaşacağını ispatlamaya çalışan bir teorik modele dayanan neo–klasik düşünceye göre ideal olan kendi modelidir ve gerçek dünya bu çerçeveye uyacak biçimde değiştirilmelidir. Yani, neo–klasik düşüncenin egemen olduğu iktisat eğitimini almış olan

ve bunu savunan iktisatçılar, sosyal sorunları çözümlemek için dünyanın gerçeklerini dikkate almayıp, dünyayı kendi teorilerine uydurmaya çalışırlar. İşte bu nedenle, televizyon ve gazete köşelerinde yer alan iktisatçılar, toplumun sorunlarını görmez, sürekli olarak mevcut sistemi meşrulaştırmaya ve toplumu benimsedikleri teoriye uygun hale getirmeye çalışırlar.

Fransa'da iktisat eğitimi alan bir grup öğrenci, iktisadın gerçeklerle bağının kopartılarak ve "otistik" (gerçeklerden çok hayal dünyasını tercih etmek) hale getirildiği düşüncesi ile bir araya gelmişlerdir Öğrenciler, 2000 yılında yayınladıkları ve "artık bize empoze edilen bu otistik bilimi istemiyoruz" cümlesiyle biten bildiri ile Post Otistik İktisat Hareketi başlatmışlardır.

Post Otistik İktisat Hareketi, önce Fransa'da öğrenciler arasında yayılmaya başlamış, daha sonra bildirinin *Le Monde*'da yer alması, bu hareketi tüm dünyaya tanıtmıştır. Bununla birlikte çok kısa bir sürede, öğrencilerin hazırladığı bildiri, içinde öğretim üyelerinin de bulunduğu 500'den fazla iktisatçı tarafından desteklenmiştir. Tartışmaların yoğunlaşması ve gündeme oturmasıyla birlikte Fransa eğitim bakanlığı, Fransa'da iktisat eğitiminin incelenmesi için çalışma başlatmıştır. Hareket, kısa sürede diğer ülkelere de destek bulmuş ve tartışılmaya başlanmıştır.

Post Otistik Hareketi ile başlayan tartışmalar Türkiye'ye de taşınmış ve İstanbul Üniversitesi ve ODTÜ öğrencileri, hareketi destekleyen bildiriler yayınlamışlardır. Ancak Türkiye'de tartışmalara Avrupa'daki kadar geniş bir katılım olmamıştır.

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti (İFMC), geçtiğimiz günlerde Post Otistik İktisat ismiyle bir kitap yayınladı. Post Otistik İktisat Hareketi'nin başlangıcından bu yana geçen dört yılda bu konuda yapılan tartışmaların yer aldığı kitapta, 50 metinin çevirisi ile İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin bildirisine yer verilmiş. Çevirileri, Gökmen Tarık Acar tarafından yapılan kitabı, Prof. Dr. Kaya Ardıç derlemiş.

İktisat bilimini kapitalist sistemin egemenliğinden kurtararak, yaşamın gerçekleri ile buluşturmak ve toplumun ihtiyaçlarının çözümüne yönelmesini sağlamak bakımından son derece önemli olan bu harekete ilişkin tartışmaların, Türkçe olarak yayınlanması son derece sevindiricidir. Bu kitap sadece iktisatçılar için değil, sürekli olarak sistemi meşrulaştırmaya ve toplumu kendi teorileri doğrultusunda biçimlendirmeye çalışan "iktisatçı"ları tanımak isteyen herkes için önemli bir kaynak olacaktır.

| Altuğ Yalçıntaş. 2007. "Hocalarınız Sizi Kandırıyor, Ayağa Kalkın, Ayaklanın!" *Yarınlar* 6. |

İktisatçılara verilen Nobel Ödülü dünyaya bir parça eleştirel gözle bakmayı tercih edenleri genellikle memnun etmez. Her seferinde "İnanamıyorum. O mu

aldı Nobel'i! Olamaz!"ları duyarsınız. İktisatta Nobel Ödülü'ne sahip olanlar arasında Frederich von Hayek, Paul Samuelson, Milton Friedman, Thomas Schelling gibi isimlerin olduğunu hatırlayın. Bu isimler iktisatın bugünkü hale gelmesinde başrol oyuncularıdır, bildiğiniz gibi. Ancak yine de bu ödülün hasbelkader sahibi olmuş diğer isimleri de bilmek gerekir. Hatta bu isimler arasında sahip çıkmamız gereken isimlerin olduğunu da aklımızda tutmalıyız. Örneğin Gunner Myrdal'ı. Örneğin Ronald Coase'u. Örneğin Douglass North'u. Bir iktisatçıyı bilmek, sadece onun iktisata nasıl katkı yaptığını bilmek demek değildir. Friedrich von Hayek'in Nobel Ödülü almış olmasını sadece "görünmeyen el" metaforuna getirdiği sofistikasyonu anlayarak açıklayamazsınız. Kendisinin John Maynard Keynes ile derdi olduğunu da bilmeniz gerekir. *Rand Corporation*'daki çalışmaları bilmeden bu ödülü kimlerin nasıl aldıklarını açıklayamazsınız. *Rand Corporation*'ın savaş endüstrisiyle ilişkisini ve diğer hangi uluslararası kurumlarla işbirliği içinde olduğunu bilmeniz gerekir. Önemli bir nokta şudur: Bilim endüstrisinin bir endüstri olduğunu ve bu endüstrinin artan getirilere tabi olduğunu unutmamak durumundayız. Bilimciler tarımla uğraşan çiftçiler gibi değildir. Bilimciler fabrikadaki işçiler gibi çalışırlar. Bilim, yoğun sermaye yatırımı gerektirir. Bir işçinin kendi ürününe yabancılaşması gibi bilimciler de kendi ürünlerine yabancılaşabilirler ve yabancılaşırlar. Dahası ürettikleri değeri kullandıkça azalan bir ürün değildir. Tam tersine bilgi daha fazla insan tarafından kullanıldıkça değer kazanır. Sosyal şebekeler bilginin değerinin paylaşıldıkça artmasını sağlar. Şu soruları düşünün: Hangi iktisatçı kiminle evli? Kapalı kapılar arkasında hangi isimler aynı masada oturuyor? Hangi bilimci hangi gazetede yazıyor? Falanca gazetenin patronu kimdir? İktisadın magazini sayesinde ciddi görünüme sahip kişilerin diğer başka yönleri hakkında da bilgiye sahip oluyorsunuz.

Eğer magazine hak ettiği önemi verirseniz bir bilim olarak iktisat hakkında daha fazla bilgiye sahip olmakla kalmaz genel olarak ekonomilerin nasıl işlediğini ve kim tarafından nasıl açıklandığını da öğrenmiş olursunuz. Bilimlerin duygusal tarihi de vardır, yatak odası hikâyeleri de ... Toplumumuz tanrılardan oluşuyor olsaydı bunların hiçbirine gerek kalmazdı. Ancak hayat el değmeden üretim yapan, tam otomasyona geçmiş bir üretim süreci değil maalesef. Her aşamada hatalar ortaya çıkabiliyor ve bu hatalar bazen düzeltilmeden kalıyor. Öyleyse herkes gibi iktisatçıların bazıları da hataların ürünü ya da üreticisi olabilir. Onlar da medyatik ve ünlü olmak isterler. Onlar da herkes gibi bir takım sosyal şebekelere üyedir. O iktisatçının değeri de onun bu şebekelerde ne kadar hızlı el değiştirdiği ve kullanıldığı ile ilgilidir.

Şimdi bizden cevap bekleyen soru şudur: İktisatçıların dâhil olduğu şebekeler hakkında nasıl bilgi edinebiliriz? Gerçekten de resmi diyebileceğimiz iktisadi düşünce tarihleri bu bilgiyi vermek istemez ya da doğrudan vermez. Ancak

bu şebekeler hakkında daha fazla bilgi edinmenin yolu yok değildir şüphesiz. En geçerli yöntem anlatılan hikâyeler ve anekdotları dinlemektir. İktisadi düşünceler biraz da bu hikâyelerin ve anekdotların toplamıdır.

Ben de bir hikâye anlatayım. Ronald Coase iktisatta işlem maliyetleri, firma teorisi ve mülkiyet hakları alanlarında yaptığı katkılardan dolayı 1991 yılında Nobel Ödülü'nün sahibi olmuştur. 2004 yılında Roosevelt Üniversitesi'ne davet edildiğinde kendisine o zamanlar Amerika Birleşik Devletleri'nde gündemdeki önemli bir konu olan sosyal güvenlik sisteminin özelleştirilmesi konusunda fikri sorulur. Ronald Coase tereddüt etmeden şu yanıtı verir: "Ben tüm akademik kariyerim boyunca ödevimi tam olarak yapmadığım bir konuda hiçbir yorumda bulunmadım. Bu konu da ödevimi yapmadığım konular arasında. Ancak madem sordunuz, sadece şu gözlemimi dile getirmekle yetineyim. Ben de tartışmaları merakla takip ediyorum. Gazetelerde ve televizyonlarda yapılan yorumları dinlemekteyim. Görebildiğim kadarıyla ödevini yapmamış birçok kişi bu konuda yorumda bulunuyor. Hangi yorumcunun en doğru, hangisinin en yanlış yorumu yaptığını bilemem fakat ödevini yapmayanlar konuşmak yerine susmayı tercih etseler bence çözüme daha kolay ve hızlı ulaşılabilir. Genel olarak iktisatın probleminin de bu olduğunu düşünüyorum"

Biraz daha sükûnet her şeyi daha iyi yapmaz mıydı? Bence evet. Daha çok konuşmak yerine daha çok susmak birçok problemi çözerdi kuşkusuz. Sadece Asaf Savaş Akat'ı getirmeyin aklınıza. Futbol yorumculuğu da yapan Deniz Gökçe'yi de düşünün. "Sınırsız enerji"yi bulduğunu iddia eden Erke Holding'i düşünün. Biraz eskilere gidelim. Çocukların dayanıklı birer tüketim malı gibi ele alınabilir ve modellenebilir olduğunu iddia eden Nobel Ödülü sahibi Gary Becker'i getirin aklınıza. Göreceksiniz ki sadece akıllılar değil bilimlerde ve iktisatta söz sahibi olanlar

Bence Asaf Savaş Akat'ı da bu şekilde okumak gerekir. Asaf Savaş Akat da iktisadi bilginin üretildiği endüstrinin bir parçasıdır. Kendisini de Gary Becker'i ve Stanley Jevons'u okurkenki sabır ve dikkatle okumak durumundayız. Deirdre McCloskey ve Phillip Mirowski gibi o da birçok sosyal şebekenin parçasıdır. Bu şebekeler sayesinde dedikleri el değiştirir ve kullanım değeri kazanır. Söz konusu yazıya bu gözle bakınca kendisinin yazdıklarında beni şaşırtan bir yorum göremediğim gibi, içinde bulunduğu iktisat endüstrisine ve ait olduğu sosyal şebekeye saygım ve güvenim de daha büyük bir hızla azalmaya devam ediyor.

Siz öğrenci arkadaşlar, hocalarınızın kimi zaman ya da çoğu zaman sizlere yalan söylüyor olduğunu bilmelisiniz. Hele hele iktisat mevzu bahis ise ... Nüfus dairesince verilmiş isimlerin önünde akademi tarafından verilmiş sıfatların konulmuş olması, söylenen sözün son söz olmasını gerektirmez. Üniversiteler öğrencilere de aittir–sadece öğretmenlere değil. 2000 yılında Fransa'da ayaklanan ve

öğretmenlerinden kendilerine bu iktisatı öğretmemelerini talep eden Post-otistik öğrenci hareketini başlatan arkadaşlarınızı hatırlayın. Onlara kulak verin. Sınıf dayanışması artık bu da demek olmalı. Çünkü onlar da sizler gibi iktisat sınıfı öğrencileri. Hepiniz aynı sınıfa aitsiniz, hepiniz yoldaşsınız. Sizler de bilgiyi üretenlersiniz. Ve sizler de bu ilişkiler şebekesinde mağdur taraftasınız, ezilenler arasındasınız. Ayaklanın. Anlatılan sizin hikâyeniz değil. "Sizin hikâyeniz hiç olmadı" Onlardan cesaret alın. Başkasından önce kendi hikâyenizi kendiniz yazın.

| Karıncalar. 2007. "Post Otistik İktisat Hareketine Katkı"
İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğrencilerinin (Karıncalar) Hazırladığı Broşür Metni **|**

Giriş

Otizm:

"(Bkz: İçe yöneliklik) ...Gerçeklerden kaçınarak imgesel olaylara bağlılığı geliştirme ve düşünceleri, daha çok dileklerin yönetmesine bırakma durumu" Türk Dil Kurumu Yayınları

"(Bkz: İçe kapanış) Kendi içine kapanıp dış dünyayla teması asgariye indirme hali" *Büyük Türkçe Sözlük* (Beyan Yayınları)

"Hastanın dikkat ya da ilgisini kendi egosuna yönelttiği bir düşünsel içe kapanıklık hali. " *Online Medical Dictionary*

"Sosyal etkileşim ve iletişimde noksanlıklar, sıra dışı ve tekrar eden davranışlarla karakterize edilen nöropsikiyatrik düzensizlikler bütünü. Hastaların bir kısmında eylemsizlik hali görülür. Otizmin nedenleri daha tam olarak anlaşılmamıştır. Ancak bazı vakaların otozomal kromozomlardaki genetik bozulmaların kalıtım yoluyla aktarıldığı düşünülmektedir". www.medterms.com

"Kendisini çevresinden uzaklaştırma ve kendi dünyasında yaşama. Cansız nesnelere insanlardan daha fazla ilgi gösterme. Söylenen sözleri anlamsızca tekrarlama. Anlamsız yeni kelimeler uydurma. Değişikliklerden kaçınma. Belli nesnelere aşırı bağlanma. Diğer çocuklarla ilişkiye girememe". *Psikotürk Online.*

"Otizm, sosyal ve iletişim becerilerini etkileyen bir gelişim bozukluğudur. Otistik çocukların büyük bir kısmında farklı seviyelerde zekâ geriliği görülse de zeka seviyeleri normal otistik çocuklar da vardır. Ancak genel zekâ seviyeleri ne olursa olsun otistik çocuklar çevrelerindeki dünyayı algılamakta ortak bir zorluk çekerler. Sürekli bir konu üzerinde konuşur, anlamsız sözleri üst üste tekrarlar. Bazıları yaratıcılık gerektirmeyen bazı işleri oldukça hızlı ve iyi yaparlar" *Tıp sözlüğü 2000 Online.*

Post–Otistik iktisat Hareketinin çıkış noktalarından olan otizm ya da otistik davranış, iktisatın bugünkü öğretim biçimi ve kullanımıyla öğrencilerde ortaya çıkabilecek davranış biçimlerinden biridir. Hastalığın belli ya da tüm belirtileri-

nin nüvelerini bugün üniversitede iktisat eğitimi gören birçok öğrencide görmek mümkün. Verilen eğitim bu yönleri teşvik eden bir tedrisat oluştururken aksini beklemek de safdillik olur. Ve keza, düşünmekten uzaklaşan öğrencilerin otistik hastalardan farklı davranmalarını düşünmek de aynı saflıktadır.

Bizler bu hastalığın, iktisat eğitiminde yaratılmasını reddeden bir öğrenci kitlesi olarak, otizmin sayılan tüm olumsuz sıfatlarının karşısına iktisat disipliniyle gerçek dünyanın ilişki ağını kavrayabilen ve insanlarla iletişim halinde fikirlere dalan insan ögesinin ön plana çıktığı bir anlayışı temsil etmek istiyoruz.

Otizmi besleyen ya da onu çağrıştıran bir iktisat eğitimini reddediyoruz.

Bizler İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesinden bir grup öğrenci, tüm dünyada 2000 yılında başlayan iktisat eğitimi ve disiplini üzerine yapılan tartışmalardan, İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti (İFMC)'nin çıkardığı İktisat Dergisi sayesinde haberdar olduk.

Yıllardır içinde olduğumuz İktisat eğitimi ve sorunları üzerine, gecikmiş de olsa bir şeyler söyleme ve öneri sunma fikri bu hareketle birlikte yeniden oluştu.

İstanbul Üniversitesindeki sistem değişikliği ve derslerin matematik ağırlıklı bir hâl alması, hele hele bunun son üç–dört yılda iyice belirginleşmesi eminiz tüm öğretim elemanlarının ve öğrencilerin dikkatini çekmiştir. Bazı bölümlerin kapatılması, bazı derslerin seçmeli olarak öğrencilerden uzaklaştırılması ve yine matematiğin ağırlığının fazlalaştırılması bu sistematiğin bir parçasıdır diye düşünüyoruz. Ve bu nedenle hazırladığımız bu broşürü lütfen dikkatle okuyunuz.

Önerilerimizin ya da en azından fikirlerimizin ortak bir tartışma zemininde buluşmasına yardımcı olalım.

Belirlediğimiz yıl içi çalışmalarımızın yalnızca ilk bölümünü oluşturan elinizdeki broşür aslında bir tartışma çağrısıdır.

Broşürde ilk olarak sırasıyla, bu hareketin tarihini özetleyen ve Karıncalar'ın taleplerinin belirtildiği iki ayrı metin olacak. Türkiye'deki tüm öğretim görevlilerine yapılan bir çağrı üçüncü yazıyı oluşturacak. Dördüncü yazı olarak tüm dünyaya duyurulan Fransız Öğrencilerinin bildirisi ve bu konuyla ilgili Fransız öğretmenlerin cevabı ve katkısını barındıran bir metin olacak.

Her türlü katkının bu soruna bir adım daha yaklaşmak demek olduğunu ve tartışılamaz doğruların olmadığını düşünüyoruz.

Bu çalışma dört bölümden oluşacaktır. Buna göre:

İlk çalışma elinizdeki bültendir.

İkinci çalışma yurt dışında bu hareketin yankılarını oluşturan tartışmaları da barındıracak bir çeviri–bülteni.

Üçüncü çalışma Türkiye'deki öğretim görevlileriyle yapılacak olan röportaj–bülteni.

Dördüncü olarak da kendi fikirlerimizin yansıtıldığı ve yeni tartışmalara açık bir öğrenci–bülteni.

Bu çalışma dönemlerinin belirlenmesi yöntemi daha sistematik bir tartışma yaratmak amacıyla tercih edilmiştir. Bu dönemler arasında ise birçok panel ve raporlama yıl içerisinde ilgililere sunulacak ve tartışmalar açık bir zeminde yürütülecektir.

Post–Otistik iktisat Hareketine Katkı için karincalar@hotmail.com adresine yazılarınızı yollamanızı bekliyoruz.

Post–Otistik İktisat Hareketi'nin Kısa Tarihi

Post–Otistik iktisat Hareketi, 2000 yılının Haziran ayında, Fransa'da bir grup iktisat öğrencisinin internet üzerinden yayımladığı bildiriyle başladı. "*Autisme–economie*" başlığını taşıyan bildiri, öğrencilerin iktisat disiplini ve eğitimi üzerine şikâyetlerim ve önerilerini konu ediniyordu. Bu bildirinin hemen ardından, Fransız iktisat hocalarından bazılarının öğrencilerini desteklediklerini ifade eden bir bildiri yayımlamalarıyla tartışma ilk yankılarını bulmuş oldu. 21 Haziran'da, Fransa ulusal basınından *Le Monde*'un öğrencilerin bildirisini ve de onlara sempati duyan kimi iktisatçılarla yapılan söyleşileri yayımlamasıyla hareket kamuoyunun geniş kesimlerine ulaşmış oldu. Hareketin medyanın da ilgisiyle ivme kazanmasının ardından, Fransız Eğitim Bakanlığı konuyu dikkate aldığını ve bununla ilgili bir komisyon kurulacağını duyurdu.

Aynı yılın Eylül ayında Post–Otistik İktisat Bültenleri'nin ilki yayımlandı. Fransa'da yaşananları konu eden bu ilk sayı, dünyanın birçok farklı köşesinden öğrencilerin ve hocaların hareketten haberdar olmasını sağladı. Ekim ayına gelindiğinde ikinci sayısı yayımlanan bültenin 36 ülkeden takipçisi vardı.

Bütün bunlar olurken, neo–klasik akımın temsilcilerinin genel tavrı hareketi yok saymak yönünde oldu. Ama medyanın ilgisi ve de hareketin destekçilerinin giderek artması bu sessizliği sona erdirdi.

Kasım ayında www.paecon.net adlı internet sitesinin açılmasıyla hareket uluslararası bir yön kazandı. Aralık ayının başında tartışma İngiltere'ye taşındı. 2001 yılının Haziran ayında Cambridge Üniversitesi'nden bir grup öğrenci, Eylül ayında da ABD'de Kansas City'de toplanan yirmi iki farklı ülkeden öğrenci, öğretmen ve araştırmacı tartışmayı desteklediklerini belirten bildirileri yayımladılar. Bütün bunlar olurken, Fransa'da, Eğitim Bakanlığı'nın görevlendirdiği komisyon, hareketin birinci yılının sonunda hazırladığı raporla bakanlığa öğrencilerin taleplerinin bir kısmını gerçekleştirmeyi öneriyordu.

Fransa'da başlayıp ardından İngiltere ve ABD'ye sıçrayan tartışma bugüne gelindiğinde dünyanın birçok farklı ülkesinde yankı bulmuştur. Brezilya'dan Japonya'ya çok sayıda ülkenin öğrencileri ve akademisyenleri birbiri ardına çalışmalarını yayımladılar ve de yayımlamaya devam ediyorlar. Türkiye'de bu

konudaki ilk kurumsal yayın İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti (İFMC) tarafından yapıldı. Üniversite öğrencileri düzeyinde ise bildiğimiz kadarıyla bizim dışımızdaki tek çalışma Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrencileri tarafından yapılıyor. Umuyoruz ki, bültenimiz tartışmanın Türkiye'de de yaygınlaşmasına yardımcı olur.

"Çürüyen bir şeyler var Danimarka Sarayı'nda ..." W. Shakespeare

Post–Otistik İktisat Hareketine Katkı

Bizler İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi öğrencileri olarak Fransa'daki İktisat Öğrencilerinin deklare ettiği bildiriyi aynen destekliyoruz, İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti (İFMC) ile birlikte Türkiye'ye taşınan ve iktisat eğitimi üzerine önemli açılımlar sunacağım düşündüğümüz bu tartışmaya biz de katkıda bulunmak istiyoruz.

1. Kurgusal bir iktisat eğitimi istemiyoruz!

İktisadı toplum–üstü bir bilim olmaktan çıkarıp toplumsallaştırarak yaşamla doğrudan ilişki kurabilen bir disiplin haline sokmak gerekir. Böylece verili kurgunun dışında bir yaşam tahayyül etmenin yolu da açılmış olacaktır. Soyut yerine somut olası öğeler ve nostaljik dönemsel kurguların yerine de tarihsel perspektifi olan olguların günümüzle ilişkilendirilerek tartışılmasını istiyoruz. Elitist, giderek anlaşılmaz hale gelen bir iktisat, toplum içinde kendini gerçek anlamına yerleştirecek noktayı bulmalıdır.

2. Genel geçerliği olan bir iktisada inanmıyoruz.

Disiplinin kendine sürekli atfettiği nesnel, bilimsel, evrensel kavramlarının ideolojik bir yanılsama aracı olduğunu düşünüyoruz. Bu yanılsama araçlarından biri olan insanı, kitle insanı olarak görmek onu ısmarlama, tarif edilmiş birey olarak dayatmaktır. Böyle bir indirgemecilik insandaki ve disiplinler arasındaki çoğulcu yaklaşımı yıkar ve onun yerine tek bir varsayım önerilmesine neden olur. Ve kitle insanı konuya yabancılaşır. Bu yabancılaştırmayı kıracak olan efekt ise ancak ve ancak iktisat ideolojisinin kendi yarattığı dili parçalamakla olur. Bu dil, model dogmatizminin, konjonktürel durumların öznelliklerinden sıyrılarak genelleştirilmesi sorununun kendiliğinden doğmasına sebep olur. Genelleştirilmesi ise daha çoğulcu bir yaklaşıma açık gibi gözükse bile terminolojik bir eksenin kalıplaşmasına ve iktisat teknokrasisinin üstten bir yapı olarak ortaya çıkmasına yardımcı olur. Varoluşsal bir paradigma –iktisat eksenli dünya algısı– içerisinde bulunan iktisat, kendini meşrulaştırıcı her türlü adımı kendi yarattığı bu modellerle oluşturur. İktisatta model dogmatizmine hayır!

3. Matematiğin aklayıcı bir dilsel öğe olarak kullanılmamasını talep ediyoruz.

İktisata doğa bilimlerine yaklaşır gibi yaklaşmak ya da onu evrensel doğrulara ulaştırmaya çalışmak, iktisatı kendi içinde tek tipleşmeye götürür. Bu süreçte matematiği 'resmi' bir dil olarak kullanmak iktisadın kendi varsayımları içeri-

sinde tutarı sonuçlara ulaşmasını sağlarken toplumsal yasamdaki iktisadi ilişkileri açıklamakta yetersiz kalır.

Varsayımlar oluşturulurken formüller değil, gerçek yaşamın olasılıkları temel alınmalıdır.

İktisadi modellerin matematiksel biçimlerle temellendirilmesi yoluna gitmek, iktisadın varmak istediği sonuçlara ulaşmasını kolaylaştırır. Bu biçimselleştirme, disiplinin ilişkileri tanımlama ve çözümlemedeki eksikliğini örterek kitlelerin gözündeki saygın konumunu pekiştirecek "bilimsel karizma"nın yaratılmasını sağlar. Ve böylece matematiksel biçimler illaki 'doğru' olduğu için sonucun eleştirelliği de ortadan kalkmış olur.

4. İktisatın beşeri bilimlerle bağları koparılmamalıdır.

Disiplinin, yaşamın iktisadi ilişkilerini kavrayabilmesi ancak tarih, sosyoloji, antropoloji gibi sosyal bilimlerle eşgüdümlü hareket edebilmesiyle mümkündür. Kastedilen ilişkilerin zamanlarına, mekânlarına ve aktörlerine göre farklılaşması, iktisadın bu farklılaşmaları kavrayabilecek esnekliğe ve tanımlama yetisine sahip disiplinlere yakınlaşmasını zorunlu kılar. İktisat insan ilişkileriyle anlam bulan bir disiplin olmakla beraber bu ilişkilerin kurulmayıp insanı iktisatın nesnesi haline getirmek ya da iktisadı belirleyici bir unsur olarak almak, ilişkiler halinde olması gereken tüm disiplinleri yaralayan hiyerarşik bir düzenin kurulmasına yol açar. Böyle bir hiyerarşik sistem her disiplinin kendi krallığını oluşturmasına yardım eder. Krallıkların yıkılması ancak iktisatın enterdisipliner bir hal almasıyla mümkündür.

İktisat Disipliniyle İlgilenen Hocalarımıza Çağrı

Bizler yıllarca aldığımız iktisat eğitiminden duyduğumuz rahatsızlığı yukarıda dile getirirken temel meselemiz olan dört madde belirledik. Bunlara ek olarak sizlerin de katkıda bulunabileceğinizi ve bizimle ya da kendi aranızda diyaloga geçip bu soruna ilgi göstermenizi istiyoruz. Ve eğer sizler de bize hak veriyorsanız değiştirilebilecek herhangi bir noktanın beraber öğrencilerle iletişim halinde karşılıklı çözülebileceğim düşünüyoruz.

Müfredat dâhiline müdahale olanağı olmadığını düşünüyorsanız, sizlerden en azından size ayrılan ders saatlerinizin yukarıda saydığımız arazlı konuların göz ardı edilmeden işlenmesini ya da anlatım sistematiğini değiştirip çözüm yaratabilecek yolları zorlamanızı rica ediyoruz.

Böyle bir tartışmanın açılması bile bizim için önemlidir. Sizlerle ilgi alanları aynı olan biz iktisat öğrencileri, sizlerden bizim için önemli olana sizin de önem vermenizi istiyoruz.

İlginize şimdiden teşekkür ederiz.

Aşağıdaki metin Fransız öğrencilerinin bu harekete başlarken yazdıkları ilk metindir. Yayımlanmasını istememizdeki amaç post–otistik iktisat hareketinin çıkış noktasını belirtmesi noktasında önemli olduğunu düşünüyoruz.

Bizler, dünya iktisat öğrencileri, aldığımız eğitimden genel olarak memnun olmadığımızı deklare ediyoruz. Nedenlerimiz şunlardır:

1. Hayali dünyalardan kurtulmak istiyoruz!

Birçoğumuz iktisat öğrenimi görmeyi, günümüz yurttaşlarının karşılaştığı ekonomik fenomeni derinden kavrayabilmek için seçtik. Ama bize verilen eğitim, ki bu ağırlıkla neo–klasik teori ya da ondan türetilen yaklaşımlardır, genel olarak bu beklentiyi karşılayamamaktadır. Teori, kendini olasılıklardan ilk anda kopardığında bile, olgularla gerekli dönüşü nadiren gerçekleştirebilmektedir. Ampirik kısım (tarihi olgular, kurumların işlerliği, firmaların davranış ve stratejilerinin incelenmesi) ise neredeyse varlığını yitirmiştir. Bunun yanında, öğretim sistemindeki bu boşluk–somut gerçeklerden kopuş–iktisadi ve toplumsal aktörlere yararlı olmak isteyenler için sayısız problem doğurmaktadır.

2. Matematiğin kontrolsüz kullanımına karşı çıkıyoruz!

Matematiğin araçsal kullanımı elbette gereklidir. Ama matematiksel biçimselleştirmeyi araç olarak değil de, kendi başına amaç olarak kullanmak, gerçek dünyayla şizofrenik bir ilişkinin doğmasına neden olmaktadır. Biçimselleştirme, egzersizler türetmeyi ve anlamı indirgenmiş modeller kurmayı kolaylaştırma amacıyla kullanılmaktadır. Bu indirgeme "doğru çalışmayı" yazabilmek için gerekli "doğru sonucu" (bu da ilk hipotezin mantıksal sonucudur) bulma yönündedir. Bu alışkanlık, bilimsel olma kandırmacası altında, değerlendirme ve seçmeyi kolaylaştırmakta, ancak çağdaş iktisadi tartışmalar doğrultusunda sorulan soruların cevaplarını ise asla vermemektedir.

3. İktisadi yaklaşımlarda çoğulculuk!

Dersler genel olarak düşünceye yer vermemektedir. Var olan iktisadi sorunlara önerilmiş tüm yaklaşımlar arasında bize yalnız bir tanesi sunulmaktadır. Bu yaklaşım da herşeyi saf aksiyomatik (kendiliğinden doğru kabul edilen) bir sürecin araçlarıyla–sanki bunlar iktisadi doğrularmış gibi–açıklama eğilimindedir. Biz bu dogmatizmi kabul etmiyoruz. Bizler, nesnelerin karmaşıklığına ve büyük iktisadi sorunları (işsizlik, eşitsizlik, mali pazarların yeri, serbest ticaretin avantajları ve dezavantajları, küreselleşme, iktisadi gelişme, vb.) çevreleyen belirsizliği uyum sağlayabilecek yaklaşımların çoğulculuğunu talep ediyoruz.

4. Öğretmenlere çağrı: Çok geç olmadan uyanın!

Hocalarımızın kimi sınırlamalara maruz kaldıklarının farkındayız. Buna rağmen, iddialarımızı anlayan ve değişim talep edenlere sesleniyoruz. Eğer ciddi bir reform bir an önce gerçekleşmezse, sayıları günden güne azalan iktisat öğrencilerinin alanlarını toplu halde değiştirmeleri riski çok büyüktür. Bunun

nedeni de ilgilerini kaybetmeleri değil, çağdaş dünyanın gerçeklerinden ve tartışmalarından koparılmış olmalarıdır.

Bu otistik bilimin bize daha fazla empoze edilmesini istemiyoruz.

İmkânsızı değil, mantığın başarabileceğini istiyoruz. Umarız sesimiz kısa zamanda duyulur

Fransız Öğretmenlerinin Öğrencileriyle Dayanışma Amaçlı Yazdıkları Bildiri

Aşağıdaki metin Fransa'daki öğretmenlerin, bu hareketi başlatan öğrencileriyle dayanışma içinde olduklarını ve verdikleri desteği göstermesi sebebiyle tercih edilmiştir. Aynı desteğin Türkiye'de de öğrencilere verilmesini ve hatta bu harekete katılınmasını temenni ediyoruz.

Bildirinin tartıştığı problemler aşağıda sıralanmıştır;

- Neo–klasik olmayan teorilerin müfredat dışında tutulması.
- İktisat eğitimi ile iktisadi gerçeklik arasındaki uyuşmazlık.
- Matematiğin araç olarak değil de kendi başına amaç olarak kullanılması.
- Eleştirel düşünceyi dışlayan metotların öğretilmesi.
- Analiz edilen objelerin karmaşıklığına uyum sağlayabilecek yaklaşımlarda çoğulculuk ihtiyacı.

Doğa bilimlerinde açıklama, gerçekte var olan fenomen üzerine odaklanır. Teorinin geçerliği ve uygunluğu "olgulara" dayandırılmasıyla mümkün olabilir. Bu yüzden bizlerde, öğrencilerimiz gibi, iktisatta, ampirik uygunluğu gözetilmeden teorilerin sunulmasına ya da modellerin kurulup manipüle edilmesine ayrıcalık tanıyan bir pedagojiden şikayetçiyiz. Bu pedagoji, model oluşturmanın biçimsel özelliklerini öne çıkarırken modellerin, eğer varsa, iktisadi gerçeklerle arasındaki ilişkileri büyük ölçüde gözardı eder. Bu biçimciliktir. Bilimsel yaklaşımda ise ilk amaç, karşı karşıya gelinen ampirik fenomenin soyutlanmasının açıklama etkinliğini ve verimliliğini göstermektir. İktisatçının birinci görevi bu olmalıdır. Bu da matematiksel bir problem değildir.

Ne var ki, "olgulara dönüşün" yolu da açık değildir. Her bilim, inşa edilen ve kavramsallaştırılan olgulara dayanır. O yüzden, her biri gerçekliğin sunumunda, yorumlanmasında ya da yapılandırılmasında farklılıklar arz eden birden çok paradigma görülür.

Paradigmaların varlığını ve rolünü kabul etmek sorgulanamaz kaleler inşa etme yönünde algılanmamalıdır. Paradigmalarla yüzleşilmeli ve paradigmalar tartışmaya açılmalıdır. Fakat bu "doğal" ya da doğrudan doğruya tasvirler temelinde yapılamaz. İstatistiğin ve ekonometrinin sunduğu araçları kullanmak kaçınılmazdır ama bir modelin eleştirel değerlendirilmesi, bütünüyle niceliksel temelli bir yaklaşımla yapılmamalıdır. Biçimsel olarak ne kadar yerinde ya da istatistikî açıdan ne kadar doğru olursa olsun, herhangi bir "iktisat yasasının" / teorisinin uygunluğu, geçerliği, uygulandığı durumun içeriği ve çeşidi gözardı

edilmeden değerlendirilmelidir. Kurumlar, tarih, çevresel ve jeopolitik gerçekler, aktörler ve grupların stratejileri, cinsiyet ilişkilerini de içinde barındıran sosyolojik boyutlar ve epistemolojik sorular da hesaba katılmalıdır. Ne var ki, iktisadın bu boyutları, öğrencilerimizin eğitiminde acımasızca eksik tutulmaktadır. Bu durum, uzmanlığa yönelik derslerin eklenmesiyle aşılabilir. Ama asıl önemli olan, yeni derslerin eklenmesinden ziyade, farklı bilgi alanlarını aynı eğitim programı içinde biraraya getirebilmektir. Öğrenciler de bizden bunu istiyorlar ve biz de onların bunu istemekte haklı olduklarını düşünüyoruz. Disiplinimizin parçalanmasına karşı mücadele etmeliyiz. Örneğin, makro ekonomi, kurumsal ve ekolojik sınırlamaların, yapıların ve tarihin rolünün önemi üzerine yoğunlaşmalıdır.

Bu bizi çoğulculuğa götürür. Çoğulculuk sadece çeşitli önyargıların ya da vizyonların açıklamaya çalıştıkları ideolojik bir sorun değildir. Çeşitli teorilerin varlığı varsayılan hipotezlerin doğasıyla, sorulan sorularla, geçici bakış açılarının seçimiyle, incelenen problemlerin sınırlarıyla ve de kurumsal ve tarihsel içerikle açıklanmalıdır.

Çoğulculuk, iktisatçının temel kültürünün bir parçası olmalıdır. İktisatçıların yaptığı araştırmalara konu olan insanlar, inançları ve ilgi alanları doğrultusunda, düşünme yöntemlerini ve yönlerini geliştirmekte özgür olmalıdırlar. Hızla değişen ve günden güne karmaşıklaşan dünyada, alternatif açıklamaları engellemeye çalışmak imkânsız ve tehlikelidir.

Bu da bizi neo–klasik teoriyi sorgulamaya götürür. Teorinin üstün konumu ise tabi ki çoğulculukla çelişmektedir. Fakat burada daha önemli bir konu var. Neo–klasizmin "rasyonel" temsilciler hayali, denge fikrine olan bağlılığı, fiyatların piyasanın ana belirleyeni olduğu ısrarı bizim inançlarımıza ters düşmektedir. Bizim iktisat kavramımız ise başka türden davranış ilkeleri üzerine temellendirilmiştir. Bunlar da özellikle, firmalar arasındaki karşılıklı öznelliğin varlığını ve önemini, firmaların sınırlı rasyonelliğini , heterojenliğini ve de piyasa dışı faktörler temelli iktisadi davranışların önemini içlerinde barındırır. Örgütlerin, kültürel ve alanların oluşturduğu güç yapıları *a priori* biçimde dışlanmamalıdır.

Öğretimin birçok durumda neo–klasik tezle sınırlandığı gerçeği etik alanda da sorgulanabilir. Öğrenciler, sadece neo–klasik teorinin tek bilimsel akım olduğu yanlış inancına yönlendirilmekle kalmıyor, aynı zamanda bilimselliğin basit aksiyomlardan ve / veya biçimsel modellerden ibaret olduğu yanlış inancına da yönlendiriliyor.

Öğrencilerle birlikte, bizler de, bilimsellikle matematik kullanımını eşdeğer görmeyi safdillik ve küfürbazlık olarak görüyoruz, İktisat'ın bilimsel statüsü üzerine tartışmalar matematiğin kullanılıp kullanılmaması sorununa indirgenemez. Bunun da ötesinde tartışmayı bu çerçevede kurmak, insanları kandır-

mak ve büyük önem taşıyan soruları engellemektir. Bunlar, modellemenin nesnesini ve doğasını sorgulamayı, İktisat'ın gerçekliğini açıklayacak ve de kendini "hayali" problemleri çözmeye odaklamaktan uzaklaştıracak şekilde nasıl yeniden yönlendirileceğini düşünmeyi içerir. Üniversite eğitiminin iki temel özelliği, lisans eğitimi derslerinde çeşitlilik ve de öğrencilerin eleştirel düşünce içerisinde eğitilmeleri olmalıdır. Ama neo–klasik rejimde her ikisi de mümkün değildir ve de ikincisi sıkça engellenmektedir, Matematiksel biçimselcilikte ısrar, iktisadi fenomenlerin birçoğunun, araştırmaların ve müfredatın sınırlarının dışında kalması demektir. Bu sınırlamaların savunulmazlığı, öğrencilerin eleştirel düşünmesinin tehlikeli bir tehdit olarak algılandığının kanıtı anlamına gelir. Özgür toplumlarda bu kabul edilemez bir durumdur.

Biz ... iktisat hocaları olarak öğrencilerin iddialarına tam destek veriyoruz. Özellikle öğrencilerin beklentilerini karşılayacak, yerel düzeydeki girişimlerle ilgileniyoruz. Bu konuların, tüm üniversitelerdeki iktisat öğrencileri tarafından duyulmasını umuyoruz. Bunu kolaylaştırabilmek için, öğrencilerle diyaloga geçmeye ve de tartışmayı kamusal düzeye taşıyacak konferanslara katılmaya hazırız.

| Berkay Orhaner. 2008. "Türkiye Üniversitelerinde Öğrenci Temsiliyetinin Durumu ve Geleceği" *Birikim* http://www. birikimdergisi. com/birikim/makale. aspx?mid=415 Erişim Tarihi: Ocak 2011. |

Günümüzde tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de üniversite öğrenimi meslek kazanımı için en önde gelen etken haline gelmiştir. Bu anlamda üniversite fikri değişime uğramış ve öğrencilik kavramı yapı itibariyle yeni anlamlar kazanmıştır. Öğrenci temsiliyet sistemleri her ne kadar zamana göre farklılık arz ediyorsa da günümüzde öğrenci temsilciliği uluslararası etkileşimin artışıyla birlikte daha çok birbirine benzemeye eğilimlidir. Günümüzde birbirinden çok farklı şekillerde ortaya çıkmış ve çok farklı etkinliklerde bulunmuş öğrenci temsiliyetleri yeni üst birlikler kurmakta ve öğrencileri, bir sivil toplum hareketi olarak Avrupa Birliği veya *UNESCO* gibi uluslararası kurumların seviyelerinde temsil etmektedirler.

Öğrencilerin kendilerini temsil etmeleri fikri 150 yıl ötesine dayanan bir tarihe sahiptir. Fakat bu süreç içerisindeki gelişmeler düzenli bir birikim sağlamaktan ziyade, kendi dönemlerinin toplumsal–politik koşulları nedeniyle kopuk ve karmaşık bir geçmiş oluşturmaktadırlar. Türkiye için bu süreç en fazla 50 yıl ötesine dayanmaktadır. Ayrıca 1980 dönemi sonrasında Türkiye için öğrenci temsiliyeti 20 yıllık bir kesintiye uğramıştır. Birkaç özel üniversite dışında[44] gü-

[44] Örneğin Bilkent ve Bilgi Üniversiteleri kuruluşlarından itibaren öğrenci temsilciliği sistemini yapılarında barındırmışlardır.

nümüzde var olan tüm Türkiye üniversiteleri öğrenci konseyleri, 2010 yılında Avrupa'da Avrupa Eğitim Alanı'nı kurmayı öngören ve Türkiye'yi de barındıran Bologna Süreci ile yakından ilgilidir. Bu anlamda yeniden ortaya çıkan öğrenci temsiliyeti, bu sefer toplumsal bir hareket olarak değil, yukarıdan aşağıya doğru örgütlenen bir düzenleme olarak ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de 1960'lı yıllarda oldukça politik şekilde ortaya çıkan, sonrasında uzun bir suskunluk dönemi yaşayan ve 2000'li yıllarda bir anda "zorunlu" olarak tüm üniversitelerde yeniden baş gösteren öğrenci temsiliyeti, beraberinde birçok sorunu ve belirsizliği de getirmiştir. Bu çalışmada dünyada ve Türkiye'de öğrenci temsiliyeti sistemlerinin nasıl oluştukları kısaca anlatıldıktan sonra, günümüzde Türkiye'de öğrenci konseylerinin bir portresi çizilecektir. Ayrıca öğrenci temsiliyeti sistemleri açsından zengin bir tarihe ve yol gösterici bir kimliğe sahip olan İngiltere'de öğrenci temsiliyetinin günümüzdeki durumu ele alınarak ve bazı karşılaştırmalar yapılarak, Türkiye'de üniversite öğrencilerinin temsiliyetinin geleceği üzerine bazı öngörülerde bulunulacaktır.

Öğrenci Temsiliyeti Fikri

Üniversite, kavramın tarihi açısından öğrencilerin bilginlerle bir araya geldiği yer anlamına gelmektedir. Hatta etimolojik anlamda üniversite sadece "bilginlerin bulunduğu yer"i nitelemektedir. Fakat eğitim kurumunun artan önemi, üniversitelerin toplum genelinde hizmet veren ve uzman yetiştiren öğretim merkezlerine dönüşmesine neden olmuştur.

Sanayi Devrimi ve beraberinde gelen modernleşmenin doğal bir sonucu olarak hızla artan toplumsal iş bölümü, eğitim kurumunun tarihte hiç olmadığı kadar yaygınlaşmasını sağlamıştır. Eğitim kurumu, bireylerin yetişmesi için en önemli toplumsallaşma aracı haline gelmiştir. Bu olgu halen artan bir ivmeyle devam etmektedir. Örneğin, dünya çapında zorunlu eğitim süreleri ve eğitimde program çeşitliliği halen artış göstermektedir.[45]

Dolayısıyla öğrencilik dönemi de değişikliğe uğramış, öğrenciler okul içerisinde artık ayrı bir topluluk olarak algılanmaya başlanmıştır. Üniversitenin kazandığı hizmet verici işlev nedeniyle öğrenciler hizmet alan kimseler olarak anlaşılabilir. Dolayısıyla öğrencilerin, katkı payı veya doğrudan öğrenim ücreti şeklinde para ödeyen, önceki eğitiminde belli başarılar kazanmış ve karşılığında hizmet alan kimseler olarak, kendine özgü ve ortak bir kimliğe sahip bir grup olmaları söz konusudur. Ayrıca yeni iş sahâları gibi daha yüksek eğitim düzeylerini göz önünde bulunduran yeni toplumsal mekânizmaların üniversite eğitimine artan bir vurguyla odaklanması nedeniyle öğrenciler hizmet gören topluluk olarak beklentilerini artırmışlar ve bu beklentileri ortaya sunmak için istek

---

Yazı yazıldığı sırada Türkiye'de zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması tartışılıyordu.

duymuşlardır. Öğrenci temsiliyeti fikri bu noktadan doğmuş ve tarih boyunca artan bir kapsamda yaygınlaşmaya devam etmiştir.

Avrupa Çapında Öğrenci Birlikleri

Almanya'da öğrenciler arasındaki ilk örgütlenmeler 1817 yılına dayansa da, öğrenci temsiliyetinin dünyada ilk defa resmi makamlarca tanınması 1864 yılında İskoçya'da St. Andrews Üniversitesinin öğrenci birliğini kurması ve dünyada ilk defa bir öğrenci birliği binası inşa etmesiyle gerçekleşmiştir. Sonraki yıllarda öğrenci birlikleri Britanya çapında yayılmıştır. Portekiz'de 1887 yılında Coimbra Üniversitesi Öğrenci Birliği kurulmuş, ilerleyen yıllarda öğrenci temsiliyeti fikri ve örgütlenmesi Avrupa çapında yayılmıştır.

Avrupa'da öğrenci birlikleri genel olarak öğrencilerin isteklerinin ve fikirlerinin, yıllık seçimlerle işbaşına gelen öğrenci temsilcileri sayesinde okul yönetimine iletildiği kurumlar olmuşlardır. Buna ek olarak öğrenci birlikleri zamanla öğrencilerin toplumsal yaşamlarında düzenleyici olarak yer almaya başlamıştır. Çeşitli kültürel ve sportif etkinliklerin düzenlenmesi ve teşvik edilmesinin yanı sıra, öğrenci birlikleri politik anlamda vizyonunu okul dışına genişletmiştir. Dolayısıyla öğrenci birlikleri öğrencilerin siyaset alanında etkinlik gösterebilme deneyimini kazandıkları bir yer olarak da algılanmıştır. Öğrenci birlikleri belirli bir bütçeye sahip olmuş, bu bütçeyi öğrenci yararına kullanmak için projeler geliştirmiştir. Zamanla bu birlikler okul içerisindeki öğrenci yaşamında şemsiye bir kurum haline gelmiş, öğrencilerin daha özel etkinlikler için kurdukları öğrenci topluluklarının üzerinde yer alan bir yapıya dönüşmüştür.

Avrupa'da 1920'lerde başta İsviçre, İsveç, İngiltere ve diğer Britanya ülkelerinde olmak üzere yurt çapındaki öğrenci birlikleri ulusal çapta daha geniş bir temsiliyet kazanabilmek için birleşmişler ve ulusal çaptaki öğrenci birlikleri kendi aralarında iletişime geçmeye başlamışlardır. Avrupa Öğrenci Birliği (AÖB) (*European Students' Union*) bunların en büyüğüdür. Eski adı *ESIB* (*European Students Information Bureau*) olan bu uluslararası kurum 47 ulusal öğrenci konseyinin birleşmesiyle oluşmuş olup, Avrupa çapında 10 milyondan fazla öğrenciyi temsil etmektedir. AÖB amacını "Avrupa çapında öğrencilerin eğitimsel, kültürel, toplumsal ve ekonomik çıkarlarının artırılması" olarak dile getirmekte; Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve *UNESCO* gibi diğer uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmaktadır. 1982'den beri etkin olan kurum aynı diğer öğrenci birlikleri gibi komiteler halinde çalışmaktadır.[46]

AÖB günümüzün en etkin uluslararası öğrenci birliği olsa da en eski uluslararası öğrenci birliği değildir. Uluslararası anlamda ilk girişim 1941 yılında Prag'ta oluşturulan "Uluslararası Öğrenciler Konseyi"dir. Bu girişimde Britanya

---

[46] Kaynak: http://en.wikipedia.org – "*ESU*" [Bu internet sayfasına erişim güncellenmedi (AY).]

Ulusal Öğrenci Birliği baskın rol oynamış, özellikle ikinci dünya savaşında İngiltere'nin müttefiki olan ülkelerle işbirliği yapılmıştır. 1946 yılında kurumun adı "Uluslararası Öğrenci Birliği" (UÖB) olarak değişmiştir. İlerleyen yıllarda UÖB'de komünizm yanlısı üyeler ve diğerleri arasında oluşan görüş ayrılıkları 21 ayrılıkçı üyenin Stockholm'de, 1950 yılında, "Uluslararası Öğrenci Konferansı" (UÖK) adında yeni bir oluşuma gitmesine sebep olmuştur. Yıllarca UÖK, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği yanlısı; UÖB de Amerika Birleşik Devletleri yanlısı olarak görülmüştür. Bu iki kurum soğuk savaş dönemini aynen yansıtan politik mücadelelerle sınırlarını 1960'larda iyice genişletmiş, Asya ve Afrika'dan da birçok üye edinmiştir. UÖK, 1970'li yıllarda mali sıkıntılar içine girmiş ve etkinliğine son vermiştir. UÖB'nin ise o yıllarda Amerikan İstihbarat Örgütü *CIA*'den dolaylı yollarla mali destek aldığı ortaya çıkmıştır. UÖB 1990'lı yıllarla beraber daha demokratik bir yapıya kavuşmuş ve kimliğini kâr amacı gütmeyen bir organizasyon niteliğinde sunmuştur. UÖB de *UNESCO* ve Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kurumlarla işbirliği yapmıştır. Günümüzde soğuk savaş dönemindeki taraflılığı sebebiyle olumsuz bir görünüm kazanan UÖB'nin uluslararası anlamda dünyaya kazandırdığı en önemli etkinliği "Uluslararası Öğrenci Günü"dür.

UÖB'nin gelenekselleştirdiği Uluslararası Öğrenci Günü'nün tarihi 1939 yılında Prag Üniversitesinde öğrenci liderlerinin Nazi yönetimi tarafından öldürüldüğü ve bini aşkın öğrencinin sürgüne gönderildiği 17 Kasım gününe dayanır. İlk defa 1941 yılında Londra'da yapılan anma etkinliğiyle başlayan gelenek, günümüzde hâlâ birçok ülkede çeşitli gösterilerle "çok kültürlülüğü ve uluslararası öğrenciliği" kutlamak amacıyla devam ettirilmektedir. 17 Kasım tarihi, 1973 yılında Yunanistan'da bir başka kanlı olayla gölgelenmiştir. Uluslararası Öğrenci Günü'nde gösteri yapmak isteyen Atina Politeknik Okulu öğrencilerine Askeri Cunta yönetiminin kanlı bir şekilde müdahale etmesiyle Yunanistan'da bu gün özel bir anlam kazanmış ve hâlen 17 Kasım "Yunan Öğrenciler Günü" adıyla resmi tatil edilmiştir.[47]

Günümüzde yukarıda adı geçen uluslararası kuruluşların haricinde kâr amacı gütmeyen organizasyonlar ve bölgesel gerekçeler gibi nedenlerle birçok öğrenci birliği yeni üst çatılar kurabilmekte ve etkinliklerini birden çok merkezde yürütebilmektedirler. Artan küresel hareketliliğe ve edinilen deneyimlere rağmen Avrupa Öğrencileri Birliği'ne göre en belirgin olumsuz gelişme azalan katılımdır. Buna rağmen öğrenci birliklerinin ulusal ve uluslararası paydada önemi artarak devam etmektedir.

Kaynak: http://en.wikipedia.org – "*International Students' Union*" [Bu internet sayfasına erişim güncellenmedi (AY).]

Örnek: Günümüzde İngiltere'de Öğrenci Birlikleri[48]

Britanya dünyanın en eski öğrenci birliklerini barındırmaktadır. Bu tarihi üniversitelerin, tarihi öğrenci birlikleri, öğrencilerin haklarını savunmakla beraber, öğrencilerin sağlık, spor hizmetleri ve danışmanlık ihtiyaçları gibi konularda etkin rol alır.

Günümüzde öğrenci birlikleri İngiltere'de isim ve yönetilişlerindeki bazı farklılıklara rağmen, genel olarak benzer özellikler taşır. Türkiye'deki sisteme göre İngiltere'de ilk göze çarpan farklılık, İngiltere'de öğrenci birliklerinin yönetim kurullarında çalışan öğrencilerin ücretli olarak sadece bu işle çalışmaya başlamalarıdır. Daha önceden belirlenmiş bir maaş, okulun sürekli çalışanları olan profesyonel sekreterler ve yardımcılar eşliğinde yönetim kurulu üyeleri çoğunlukla okul yerleşkelerinde bulunan öğrenci birliği binasında çalışırlar.

İngiltere'deki uygulamalarda genellikle aynı olan fakat Türkiye ile büyük fark taşıyan bir diğer nokta, öğrenci birliklerinin hem öğrenci toplulukları üzerinde hem de okulun sağlık, kültür ve spor hizmetlerinde şemsiye bir kurum şeklinde, düzenleyici olarak çalışmasıdır. Öğrenci birlikleri okullarda bulunan spor merkezlerindeki aletlerin bakımından, bu salonlara giriş ücretinin ne olacağına, kantinlerdeki fiyatların düzenlenmesinden, okulda görevlendirilecek yeni profesyonel çalışanların maaşlarının miktarına kadar birçok konuda sorumluluk sahibi olarak çalışırlar.

İngiltere'de bulunan öğrenci birlikleri, okul yönetimine karşı öğrencileri temsil etmekle beraber bir anlamda okulun öğrencilere sağladığı akademik hizmetin dışında kalan her türlü servisinde düzenleyici olarak bulunur. Tüm bunları yaparken hem bu hizmetlerden kazanılan kaynakları hem de okul yönetiminin her yılın başında öğrenci birliğine vermek üzere belirlediği parayı bütçe olarak kullanır. Örneğin 20.000 öğrencisi bulunan *University College London* Öğrenci Birliği'nin bütçesi 2006 yılında 1.8 milyon £'a ulaşabilmiştir.

Öğrenci birlikleri İngiltere'de kâr amacı gütmeyen yardım kuruluşları niteliğinde, sivil toplum örgütleriyle aynı kapsamda ve yasallıkta çalışırlar. Bu özerk yapı, öğrenci birliklerine özgür ve güçlü hareket etme imkânı verir. Öğrenci birliklerinin kurum olarak varlıkları eğitim ve yardım kuruluşları yasaları ile tanımlanmaktadır. Günümüzde İngiltere'deki tüm öğrenci birlikleri 1994'te son düzenlemesi yapılmış olan Eğitim Yasası'na ve 2006'da son düzenlemesi yapılmış olan Yardım Kuruluşları Yasası'na tabidir. Buna göre tüm öğrenciler öğrenci birliğinin doğal üyesi olmakla beraber, bu üyeliklerini kaldırma hakları kendile-

---

Yazar, *British Council* Ankara Merkezi'nin desteği ve yardımıyla, 19 ve 25 Mart 2006 tarihleri arasında İngiltere'deki öğrenci birliklerini ziyaret etmek ve karşılıklı fikir alışverişinde bulunmak amacıyla Londra'da bulunmuştur. İlerleyen sayfalarda aktarılan bilgiler kişisel görüşmelerin sonucunda edinilmiştir.

rinde mevcuttur. Fakat öğrenci birliğine üye olmayı reddetmiş bir öğrenci okulun tüm hizmetlerinden yararlanma hakkını korumaya devam eder.

İngiltere öğrenci birliklerinde bulunan bir diğer farklılık seçim sistemidir. İngiltere'de öğrenci birliğinin yönetim kurulu üyeleri adayları birey veya takım olarak tüm öğrenciler tarafından seçilirler. Bu doğrudan seçim anlayışında ortaya çıkabilecek en önemli sorun olan kampanya yürütürken karşılaşılan eşitsizlikler, okulun her adaya belirli bir miktar para vererek veya kampanya yaparken harcanabilecek paranın üst sınırını belirtmesiyle çözülür. Örneğin *London Imperial College* Öğrenci Birliğinde her yeterli başkan adayına okul 2006 yılında 200£ vermiş, tüm harcamaların belgelendirilmesini ve bu miktarın aşılmamasını istemiştir.

Öğrenci birlikleri İngiltere'de geçtiğimiz yüzyıl boyunca etkinlik alanları açısından bazı değişiklikler göstermişlerdir. Öğrenci birlikleri 1930 ve 1940'lı yıllardan sonra ulusal ve uluslararası meselelerde kendilerini daha çok belli etmeye başlamışlardır. İlerleyen yıllar hem öğrenci birliklerinin hem İngiltere'nin siyasi ortamındaki bazı değişikliklere hem de dünyanın çeşitli yerlerinde sürekli devam eden savaşlara tepki gösterip, sokaklarda büyük eylemler düzenledikleri yıllar olmuştur. Bu yılları şimdiki öğrenci birlikleri genel olarak 'sol' siyasetin egemen olduğu, politik yıllar olarak anıyorlar. Özellikle 1970'ler radikal sol yıllar olarak betimlenirken, *London School of Economics* Öğrenci Birliği bu yılların en önemli öncülerinden kabul ediliyor.

Margaret Thatcher'ın 1979 yılından itibaren başbakan olmasıyla başlayan genel değişim havası öğrenci birliklerini de etkilemiştir. Özelleştirilmelerin ve dolayısıyla çekişmelerin arttığı 1980'li yıllar, İngiltere'nin yoksulluğunun çoğaldığı ve uluslararası etkileşimin arttığı yıllar olarak bilinmektedir. Bu yıllarda öğrenci birlikleri de gelirleri azalmasına rağmen daha uluslararası olmaya çalışmışlar, aynı zamanda da daha fazla düzenleme ile karşılaşmışlardır. Özellikle 1994 Eğitim Yasası öğrenci birliklerini hem devlete hem de üniversiteye daha bağımlı hale getirmiş ve düzenlemeleri artırmıştır. Bu yasa bütçenin politik eylemler için kullanılmasını sıkı bir şekilde engellemektedir.

İlerleyen yıllar öğrenci birliklerinin uluslararası hareketlenmelerin bir sonucu olarak belirgin şekilde artan yabancı öğrencilere alıştığı zamanlar olmuştur. Özellikle Londra'da yabancı öğrencilerin sayısının günümüzde tüm öğrencilerin % 40'ı kadar bir orana ulaşması bu gelişmeyi çarpıcı bir şekilde ortaya koyuyor. Günümüzde bazı okullarda sayıları 300'ü geçen öğrenci topluluklarının birçoğu, bu yabancı öğrencilerin kendi kültürlerini yaşama, yaşatma ve tanıtmalarıyla ilgili oluyor. Bu yeni ortamın getirdiği yeni etkileşimler öğrenci birlikleri için en önemli çalışma konularının başında geliyor. Öte taraftan öğrenci birlikleri değişen gündemleriyle birlikte bazı eski özelliklerini kaybediyorlar. Bunların başında politik gündemde oynadıkları aktivist rol geliyor. Günden

güne İngiltere öğrenci birlikleri apolitikleşirken, okul içindeki düzenleyici rollerine daha çok odaklanıyorlar. Dolayısıyla artık sokaklarda yapılan protestolar öğrenci birlikleri tarafından "eski tarz" etkinlikler olarak nitelendiriliyor.[49]

Etkinlik öncelikleri ve yıllar içinde çıkan yasalarla kapsamı belirgin bir biçimde değişen İngiltere öğrenci birliklerinin, günümüzde karşılaştıkları en büyük eleştiri, bu birliklerin bir çeşit ticari yönetim merkezlerine dönüşüyor olmasıdır. Okulun kapılarından pek fazla dışarıya çıkmayan ve çok büyük bir bütçeyi hesap verebilir bir şekilde yönetmek durumunda olan öğrenci birlikleri, daha çok okulda öğrenciler için bütün hizmetleri düzenleyen bir kuruma dönüşüyor. Bu kapsamda birbiriyle olan rekabetlerinin konusunu daha çok "hangi okulda kantin daha ucuz?", "hangi okulun spor salonu daha yeni spor aletleriyle dolu?" veya "hangi okulda daha çok parti düzenleniyor?" gibi sorular oluşturuyor. Bu rekabet doğrultusunda işleri ticari etkinlik anlamında gittikçe daha çok zorlaşan öğrenci birliklerinden bazıları, tam zamanlı çalışan ve hali hazırda zaten kullanılan yardımcı çalışanların yanında, işlerinde karar mekânizmalarında kendilerine yardımcı olabilmeleri için gerçek profesyonellerden oluşan bir danışma topluluğundan yardım almayı planlıyor. Bu fikir diğer bazı öğrenci birlikleri tarafından çok sert şekilde olumsuz anlamda eleştiriliyor, çünkü öğrenci birliklerinin en temel dayanağı olan "öğrenciler tarafından, öğrenciler için" ilkesin ihlal edileceği düşünülüyor.

İngiltere'de öğrenci birlikleri için bir diğer sıkıntılı konu seçimlere olan kayıtsızlıktır. Günümüzde İngiltere'de özellikle Londra'da eğitimine devam eden bir öğrencinin rahat bir şekilde geçinebilmesi için ücretli olarak çalışması gerektiği belirtiliyor. Bu durum öğrencilerin, öğrenci olarak toplumsal yaşamlarını kısıyor. Bu durumda bir öğrencinin öğrenci birliğinden beklentileri dolaylı yoldan azalıyor. Bu durum hem öğrenci birliğinin okul hayatı içinde önemsizleşmesine hem de öğrenci birliğinin seçimlerinde ve etkinliklerinde katılım azlığıyla karşılaşmasına neden oluyor. Örneğin bir zamanların en kalabalık ve etkili etkinliklerini düzenleyen *London School of Economics* Öğrenci Birliği Genel Sekreteri kendilerinin seçimlerinde okul çapında katılımın % 25 olmasını hem olumsuz nitelendiriyor, hem de bu oranla gurur duyuyor, çünkü diğer okullarda bu oranın daha da az olduğunu belirtiyor.

İngiltere'de öğrenci birlikleri tekil anlamda bu gibi konularla uğraşırken Britanya Ulusal Öğrenci Birliği daha farklı etkinliklere sahip. Kuruluşu 1922 yılına dayanan ulusal birlik, sadece İngiltere'de değil tüm Britanya'da etkin

---

[49] Benzeri bir gözlem Amerika'da bulunan öğrenci birlikleri için David Linhardt tarafından yapılıyor. Linhardt, aktivist öğrencilerin daha önce sokaklarda yaptıkları eylemlerin artık kalmadığını, öğrenci etkinliklerinin artık sadece dergi ve gazete gibi medya organlarında sergilenen bir uğraşı haline geldiğine dikkat çekiyor. Kaynak: http://www.nytimes.com *"Student Activism Becomes More Media – Savvy"* [Bu internet sayfasına erişim güncellenmedi (AY).]

olarak çalışıyor. Ulusal Birlik tüm üniversitelerin öğrenci birliklerini doğal olarak kendi üyesi kabul etmiyor. Ulusal Birliğe üye olan herhangi bir okulun öğrenci birliği belirli bir aidat ödüyor. Günümüzde 700'den fazla üyesiyle birlikte Ulusal Birlik, Britanya öğrencilerini % 98 oranında kapsıyor. Böylece Ulusal Birlik çalışmalarında kullanacağı bütçeyi üye olan okulların aidatlarından sağlıyor.

Ulusal Öğrenci Birliği, diğer öğrenci birliklerine benzer bir şekilde komiteler halinde çalışıyor. Bu komiteler eğitimin doğrudan paralı bir hizmete dönüştürülmemesi, Britanya'da dini, etnik veya ırkçı ayrımcılık yapılmaması, öğrencilerin alternatif cinsel seçimlerine saygı gösterilmesi ve öğrencilerin alkol ve uyuşturucuya karşı uyarılması gibi konularda çalışıyor.

Britanya Öğrenci Birliği'nin en çok eleştirildiği konuların başında birliğin etkinlikleri için gereğinden fazla para harcaması ve bu harcamalara rağmen sonuç üretememesi geliyor. Bunun dışında Ulusal Birlik'in sistemli bir demokratik yapıya sahip olmaması ve her farklı görüşü eşit şekilde kabul etmemesi diğer eleştiri konularını oluşturuyor. Bu nedenle yıllar içerisinde çeşitli okullar Ulusal Birlik'ten ayılmaya veya yeniden Ulusal Birlik'e katılmaya karar verebiliyorlar. Dolayısıyla Ulusal Birlik değişen şartlara göre çeşitli mali krizlere maruz kalabiliyor ve bazen bu krizleri aşmak için özel çalışmalar yapabiliyor.

Ulusal Birlik'in tekli yapısı bazı çevreler tarafından olumsuz eleştiri kaynaklarının başında kullanılıyor. Başka bir seçenek olmaksızın ulusal anlamda tek yetkili olan birliğe muhalefet etmek zorlaşıyor. Bu nedenle birçok muhalif grup Ulusal Birlik'i birliğin dışından eleştiriyor. Bu eleştirileri en belirgin şekilde ortaya koyan gruplardan *Offcourse* (Kötü Eğitim veya Çalışmayan Eğitim) Internet sitesi Ulusal Birlik'in komitelerini kendi verdiği alternatif isimlerle eleştiriyor.[50] Ulusal Birlik'in çeşitli konularda taraf tutarak diğerlerini önemsemediğini, kampanyalarının yürütülüş şeklini, yabancı öğrencilere yeterince ilgi gösterilmediğini ve gereksiz yere hizmet olarak geri dönüşü sağlanamayan büyük miktarlarda para toplamasını eleştiriyor.

Günümüzde İngiltere'de öğrenci birlikleri hem okul içinde hem de ulusal bazda tercihlerini öğrenci toplumsal yaşamını düzenlemek şeklinde değiştirmiş olarak görünüyor. Akademik temsiliyet ve öğrencinin eğitimine dair sorunlarının çözümü daha çok ikinci planda kalıyor. Eleştirilerin veya takdirlerin büyük bölümü öğrenci birliğinin bütçesini nasıl kontrol ettiği ve harcamalarını nasıl yaptığıyla ilgili oluyor. Bunun yanında hayat koşullarının zorlaşmasıyla paralel giden katılım azlığı öğrenci birliklerini tabansız bırakmakla tehdit ediyor. Bu eleştirilerin ve öngörülerin farkında olan öğrenci birliği üyeleri, bir yandan ticari bir kuruluşmuş gibi işleyen öğrenci birliklerine yaratıcı fikirler geliştirmeye, bir

---

[50] Bahsi geçen Internet sitesine http://off–course.net.tripod.com adresinden ulaşılabilir. [Bu internet sayfasına erişim güncellenmedi (AY).]

yandan da eski zamanlardaki gibi daha politik ve kapsamlı olan gündemlerini yakalamaya böylece daha çok öğrenci ile birlikte daha birleşik ve daha etkili bir yapı kazanmaya çalışıyorlar.

Türkiye'de Öğrenci Temsiliyeti Fikri ve Oluşumlar

Türkiye'de üniversiteler 1930'lu yıllardan itibaren güçlenmeye ve sayıları bakımından artmaya başlamıştır. Fakat öğrenci temsiliyeti fikri, batılı anlamda ancak 1960'lı yılların politik ortamında hayat bulabilmiştir. Türkiye'de darbe sonrası gelişen toplumsal politik kamplaşmalar ve dünyada soğuk savaş döneminin en soğuk yılları, öğrencilerin oldukça etkin bir şekilde politik gündemde görüş bildirdikleri bir döneme işaret etmiştir. Türkiye'de nüfus 1960'lardan 1970'lerin sonlarına yarısı kadar artmış, bu yıllarda gerçekleşen 1960 darbesi, Kıbrıs Barış Harekâtı, Berin Duvarı'nın yıkılması gibi gelişmeler uluslararası politik gündemi etkilerken, özgürlük ve katılım kavramlarını içeren sloganlar geniş kesimlerce benimsenmiştir. Türkiye bu dönemde sağ ve sol siyaset destekçilerinin oldukça keskin şekilde ayrıldıkları ve siyasi mücadelelerin en kapsamlı ve sert yaşandığı olaylara sahne olmuştur. Çoğunluğun kamu sektörüne daha bağımlı olduğu bu yıllarda, öğrencilerin politik söylemleri devletin hizmetlerinin ve dış dünyaya karşı duruşunun nasıl olması gerektiğiyle ilgilidir. Sağ–sol kamplaşmasının en yoğun hissedildiği tartışmalarda öğrenciler taraf olarak bulunmuşlar ve ileriye yönelik isteklerini büyük protestolarla belirtirlerken, zıtlaştıkları gruplara şiddet içeren karşılıklar vermekten geri kalmamışlardır.

Bu yıllarda özellikle herhangi bir üniversiteye bağlı olmaksızın öğrencilerin oluşturduğu bazı politik örgütlenmeler etkin rol oynamaya başlamıştır. Dönemin en ünlü politik figürlerinden Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının da içinde bulunduğu Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı, Türkiye Milli Talebe Federasyonu, Devrimci Öğrenci Birliği ve Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu bu öğrenci merkezli örgütlenmelere örnek olarak gösterilebilir. Bu ortamın şekillendiği en önemli üniversite merkezli öğrenci örgütlenmesi ise Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde (ODTÜ) oluşmuştur. Özellikle ODTÜ'de ODTÜ–DER ismiyle başlayan hareket, önceleri kafeterya fiyatlarına karşı tavır göstermek gibi temel öğrenci birliği etkinliklerinde bulunurken, zamanla okul yönetimine çok daha güçlü tepkiler gerçekleştirmiş, bu doğrultuda ODTÜ–DER 1975 yılında binlerce öğrencinin katılımıyla gerçekleşen boykotlar başlatabilmiştir. ODTÜ–DER'in kısa zaman içinde ODTÜ Öğrenci Temsilciler Konseyi'ne (ÖTK) dönüşmesi Türkiye'nin ilk genel katılımlı öğrenci temsiliyet mekânizması olarak sayılabilir.[51] ODTÜ ÖTK

ODTÜ ÖTK'nin 1980 öncesi etkinlikleri hakkında yararlanılan Internet siteleri: http://www.izinsizgosteri.net, http://www.devrimcigenclik.org, http://www.kolektifler.net, http://www.devrimciyol.org, http://www.devrimcigenc.org [Bu internet sayfalarına erişim güncellenmedi (AY).]

tüm öğrencileri doğal seçmen ve aday olarak benimsemiştir. Bu yapıyla kendisine ait bir binayı işletmiş, okul yönetimi tarafından tanınmış, çeşitli komisyonlar vasıtasıyla öğrencilerin toplumsal yaşamına ilişkin etkinliklerde bulunmuş, tüm bunları yaparken öğrenci katkı paylarından kendisine mali bir kaynak yaratmıştır. Bu anlamda ODTÜ ÖTK, Avrupa modeli öğrenci birliklerine çalışma prensibi açısından oldukça benzemektedir. Hatta Avrupa'daki birçok örgütlenmenin aksine, ODTÜ ÖTK tamamen öğrenci isteği ve emeğiyle etkinliğe geçmiştir.[52] Zamanla Türkiye'nin diğer üniversitelerinde de ortaya çıkan öğrenci temsiliyeti sistemlerinin ortak noktalarının başında politik vizyon temel bir unsur olarak görülmektedir.

Bu ortam içerisinde öğrenci temsilciliği çelişkili bir tutum takınır. Bütün temsiliyet odaklarına yöneltilebilecek bir eleştiri olarak, bu temsilciliklerin propagandalarının, temsil edilen herkesçe kabullenilmiş olup olmadığı önemli bir tartışma konusudur. Bu noktada belli radikal azınlıkların varlığı veya ılımlı çoğunlukların sivri gruplarca temsil edildikleri söylenebilir. Türkiye'de 1970'lerin oldukça şiddetli ve kanlı günlerinin 1980 darbesiyle nasıl bir anda sona erdiği, 1980'ler ve 1990'ların apolitik gündemi üzerine yapılan tartışmalar bu konuyla oldukça ilgilidir.

Türkiye'de öğrenci temsiliyetleri 1980 askeri darbesiyle sona ermiştir. Askeri yönetim ve yeni kurulan Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) dönemin siyasi gündemini gerekçe göstererek tüm öğrenci temsiliyet mekânizmalarını durdurmuştur. İlerleyen yıllarda öğrencilerin kendi aralarında örgütlenmeleri radikal politik kuruluşlar dışında yok denecek kadar azalmıştır. Özellikle 1980'ler tüm üniversitelerin YÖK'e bağlandığı ve uzun bir uyum sürecinin yaşandığı yıllar olmuştur. İngiltere'de Thatcher dönemiyle birlikten başlayan apolitikleşmeye çok benzer bir süreç Türkiye'de de 1980 darbesi sonrasında oluşur. Resmi anlamda üniversite öğrencilerinin temsiliyeti ancak 20 yıllık bir suskunluk sonrasında YÖK'ün "Yüksek Öğretim Kurumları Öğrenci Konseyleri ve Yüksek Öğretim Kurumları Ulusal Öğrenci Konseyi Yönetmeliği"[53] isimli yönetmeliği ile yeniden gündeme gelmiştir. Bu yönetmeliğe göre Türkiye'deki tüm yüksek öğretim kurumlarının yönetimlerinden kendilerine ait bir öğrenci konseyi kurulması istenmekle birlikte, ulusal anlamda öğrencilerin temsil edilebileceği bir Ulusal Öğrenci Konseyi kurulması da kararlaştırılmıştır. Böylece hem öğrenci

---

Dönemin politik gündemine göre ODTÜ ÖTK öncelikle faşizm karşıtıdır ve devrimci karakterlidir. Bu uğurda büyük etkinlikler gerçekleştirilmiş, ODTÜ ÖTK üyeleri yaralanmış hatta hayatlarını kaybetmiştir. ÖTK'nin, ODTÜ Rektörü Hasan Tan'ı boykot ettiği gün olan 13 Şubat 1977'de güvenlik güçlerinin kurşunuyla hayatını kaybeden ÖTK sözcüsü Hüseyin Karakaya hâlen çeşitli anma etkinlikleriyle hatırlanmaktadır.

İlgili yönetmeliğin tam metninin bulunabileceği internet adresi:
http://www.yok.gov.tr/uak/yonetmelikler/ogrencikonsey.html [Bu internet sayfasına erişim güncellenmedi (AY).]

konseyleri ilk defa merkezi bir kurum tarafından yasallığı şüphelenilemez bir biçimde ortaya çıkarılmış, hem de ilk defa ulusal anlamda Türkiye'deki öğrencileri yasal olarak temsil edebilecek bir çatı kurumun kurulması istenmiştir.

YÖK Yönetmeliği Sonrasında Türkiye'de Öğrenci Konseyleri

YÖK'ün yönetmeliği doğrultusunda kurulan öğrenci konseyleri 1970'li yıllardaki üniversite öğrencileri temsiliyet sistemlerinden oldukça farklıdır. Öncelikle öğrenci konseyleri, 1960'lı ve 1970'li yılların aksine öğrencilerin kendi istekleri sayesinde değil, merkezi bir bildirge nedeniyle açılmıştır. Ayrıca YÖK'ün öğrenci konseyler hakkındaki yönetmeliğinin 1999'da imzalanan, Avrupa Eğitim Alanı kapsamında belirli denklikler ve bu alanda hareketliliğin artmasını sağlamaya çalışan Bologna Deklarasyonu ve sonrasında başlayan Bologna Süreci[54] ile doğrudan bir ilişkisi bulunmaktadır. Bu durum YÖK'ün öğrenci temsiliyeti hakkındaki girişiminin olumsuz olarak nitelendirilmesine ortam hazırlamaktadır. Çünkü 1970'li yıllardaki "kendiliğinden" gelişen öğrenci temsiliyet sistemlerine atıf yapmak isteyen taraflar, YÖK'ün kurulmasını istediği öğrenci konseylerini "tepeden inme" ve Bologna Süreci için hazırlanmış "göstermelik" temsiliyetler olarak olumsuz anlamda eleştirmektedir.

Türkiye'de yeniden açılan öğrenci konseylerinin en temel sorunu kendilerine ait bir kimliği oluşturmakta güçlük çekiyor olmasıdır. YÖK'ün ilgili yönetmeliği, öğrenci konseylerinin amaçlarını, işleyişlerini, yönetim organlarını, kurullarını, hatta seçimlerinin nasıl yapılacağını tanımlayan "örnek verici" bir metindir. Fakat üniversite rektörlüklerinin ve öğrenci konseylerinin, öğrenci temsiliyetine ait bu tek metin örnek verici olmaktan çok, standartlaştırıcı bir işleve sahiptir. Bu anlamda okullar, öğrenci konseylerini, kendi koşullarına ve ihtiyaçlarına göre değil, YÖK'ün yönetmeliğine en uygun şekle sokmak istemektedir. Bu anlamda birçok okulun öğrenci konseyi yönetim kurulunda tanımlanan sıfatlar (örneğin, başkan, dış ilişkiler sorumlusu, kültür sağlık sorumlusu, vb) ve yönetim kurulunun mevcut sayısı dâhil, YÖK yönetmeliğinde (özellikle 8. Bölüm'de) gösterilen örneğin aynısıdır. Oysa ki 30 fakülteden oluşmuş bir üniversitede öğrenci konseyi yönetim kurulunun sayısı çok daha fazla olabilir veya bir üniversite kendisine ait özel bir alanda YÖK'ün örneğinde tanımlanmamış bir sıfat tanımlayıp, öğrenci temsilcisine yönetim kurulunda bu sıfatla yer verebilir.

Öğrenci temsilcilerinin nasıl seçileceği öğrenci konseyleri için oldukça sorunlu konuların başında gelmektedir. Birçok okul diğer pek çok konuda olduğu gibi seçim sisteminde de YÖK'ün örnek metnini esas almaktadır. Yönetmeliğin 9. Maddesinde belirtilen öğrenci temsilcisinin nasıl seçileceğine dair olan tanım

---

[54] Bologna Süreci ve Türkiye hakkında ayrıntılı bilgi için resmi internet adresi: http://www.bologna.gov.tr [Bu internet sayfasına erişim güncellenmedi (AY).]

"seçime katılanların salt çoğunluğu" oranını yakalayan bir adayın seçimi kazanacağını belirtir. Bu hükme göre oylamaya sadece bir kişi katılırsa, bu kişi kendini aday gösterirse ve kendisine oy atarsa kendisini tek başına bulunduğu sınıfın veya bölümün öğrenci temsilcisi seçebilmektedir. Seçilecek adayın taban bulma zorunluluğunu ortadan kaldıran bu niteliksiz uygulamanın en önemli sonucu öğrenci konseylerinin okullarda gereken tanınırlığa ulaşamamasıdır. Çünkü bu şekilde kendi kendini seçebilen adayların bulunduğu seçim sistemlerinde temsiliyet sistemi yeterince tanınmamakta ve seçilen öğrenci temsilcisinin istenen yeterlilikte olup olmadığı sorgulanamamaktadır. Ayrıca okullarda bulunan bazı örgütlü grupların siyasi amaçlarını veya diğer çıkarlarını gözetmek amacıyla, bu şekilde kendi okullarında kendilerini yasallaştırdıkları, öğrenci konseyleri arasında şüphelenilen konuların başında gelmektedir. Tabana yayılma ve nitelik sergileme zorunluluğu olmadan, resmi öğrenci temsilcileri olabilme şansı bu çıkar grupları için öğrenci konseylerini temel uğraşı alanı yapmıştır.

Seçim sistemiyle ilgili ikinci sorun, bu sistemin doğrudan okulların akademik yapılanmalarıyla uyumlu yapılmaya çalışılmasıdır. Var olan sistemde bölüm temsilcileri bir kişiyi fakülte temsilcisi, fakülte temsilcileri de aralarından bir kişiyi başkan olarak seçerler. Yüksek okullarda ve enstitülerde de aynı ilke izlenir. Bu sisteme göre aynı sınıftan, aynı bölümden veya aynı fakülteden iki kişinin öğrenci konseyi yönetim kurulunda görev alması baştan engellenmektedir. Okulların akademik yapı şemasını aynen öğrenci konseyi yapılanmasına uyarlamak isteyen bu yapı her temsilciye eşit bir adil seçim ortamı sunamamaktadır. Örneğin 15 bölümlü bir fakülteden seçilen fakülte temsilcisi ile 5 bölümlü bir fakülte temsilcisi aynı düzeyde değerlendirilmektedir. Buna ek olarak bu sistemle yönetim kuruluna gelmiş öğrenci temsilcilerinin birbirleriyle daha önceden iletişime geçmeleri gibi bir zorunluluk yoktur. Bu zorlama temsili seçim sisteminin standartlaştırıcı etkisi yerine her okulun kendi yapısına uygun, insan kaynaklarını daha iyi değerlendiren ve "kendi özelliklerine" uygun bir sistemi harekete geçirmeleri daha uygun olacaktır.

Bir diğer tartışmalı husus öğrenci konseylerinin bütçesidir. YÖK'ün yönetmeliğinde öğrenci konseyinin görevlerinin anlatılması toplam metnin % 75'inde anlatılırken, bu konseylerin görevlerini yürütürken nereden kaynak bulacaklarına sadece iki maddede (Madde 36 ve Madde 40) yer verilmiştir. Bu maddelerde öğrenci konseyi üyelerinin yurt içi ve yurt dışı harcamalarının ilgili yüksek öğretim kurumunun Öğrenci Sosyal Hizmetler Bütçesi'nden 'bütçe olanakları ölçüsünde' karşılanacağı bildirilir. Ayrıca yüksek öğretim kurumundan öğrenci konseyine oda ve araç gereç sağlanması istenir. Etkinliklerde kullanılacak bütçeye dair hiçbir kayıt yoktur. Ayrıca öğrenci konseylerinin kendi ihtiyaçları için mali kaynak yaratmalarına izin veren herhangi bir düzenleme de bulunmamaktadır.

Aynı öğrenci konseyleri gibi Türkiye Ulusal Öğrenci Konseyi de (TUÖK) YÖK'ün ilgili yönetmeliği sayesinde hayata geçmiş bir kurumdur. TUÖK Türkiye'de yasal bir zemine oturtulmuş ilk ulusal bazlı öğrenci temsilciliğidir. TUÖK'nin seçimleri de birer yıllık aralarla yapılır. Bu seçimlere Türkiye'deki her üniversitenin öğrenci konseyi başkanı aday ve seçmen olarak girebilir. Fakat TUÖK de öğrenci konseylerinin sahip olduğu her soruna fazlasıyla sahiptir. TUÖK diğer öğrenci konseyleriyle büyük oranda benzeyen yönetim organlarına, benzer yönetim kurulu üyeleri sıfatlarına ve seçim sistemine sahiptir. TUÖK'nin belirli bir merkezi tanımlanmamıştır. Avrupa'daki denklerinin aksine başkentte değil, UÖK Başkanının bulunduğu üniversitede konumlanmıştır. TUÖK'nin de bütçesi belirtilmemiş, nasıl gelir sahibi olacağı açıklığa kavuşturulmamıştır.

TUÖK'de diğer bir sorun, bu kurumun siyasi propaganda aracı hâline dönüştürülmesidir.[55] TUÖK'de şimdiye kadar süren toplantılarda hep aynı siyasi grupların söylemleri kendini hissettirmiş ve TUÖK üyeleri büyük bir rahatlıkla kendi siyasi gruplarının varlığını belirtebilmişlerdir. TUÖK'ün temsilcilik kimliğinin aksine bir propaganda yürütmek amacıyla düzenlenen toplantılarda ulusal çapta istenen katılım yakalanamamış ve çoğunluğun katılımını içeren etkinlikler düzenlenememiştir. Şimdiye kadar TUÖK'nin bazı anma etkinlikleri dışında yurt içi ve yurt dışı hiçbir ciddi etkinliği bulunmamıştır. Bu anlamda hem öğrenci konseyleri hem de TUÖK yapıları itibariyle başta Avrupa'da ve tüm dünyada artan uluslararası hareketliliğin bir parçası olmaktan uzak kalmışlardır. Ayrıca TUÖK, yurt içinde öğrencileri temsil edecek ve nitelikleri artıracak bir kurum görevi görememektedir ve belirgin bir kamuoyu tanınırlığına dahi ulaşamamıştır.

Türkiye yaklaşık bir buçuk asırdır modern anlamda yüksek öğretim kurumlarına sahiptir. Günümüzde yüksek öğretim kurumları, çağın yeniliklerine uyum sağlayabilmişler ve düzeylerini geliştirebilmişlerdir. Fakat öğrenci temsiliyeti, Türkiye'nin yüksek öğretim kurumlarında geç kalmış ve Avrupa'daki (örneğin İngiltere'deki) örneklerle kıyaslandığında hem üniversiteler çapında, hem ulusal anlamda, hem de uluslararası katılımda olgunlaşamamıştır. Yaklaşık 8 yıldır kurulmaya çalışılan öğrenci temsilciliklerinin şekillenmesinde, yurtdışındaki başarılı ve başarısız örnekler ilham vericidir. Diğer ülkelerin sistemleriyle yapılacak karşılaştırmalar, Türkiye'nin yapısı, tarihi, amaçları ve özellikle 1980 öncesi öğrenci temsilcilikleri göz önüne alındığında ileride görev yapacak Türkiye'deki öğrenci konseylerine kimlik, hedef ve devamlılık sağlayacaktır.

---

[55] Türkiye Ulusal Öğrenci Konseyi ve diğer Türkiye üniversiteleri öğrenci konseyleri hakkında verilen bilgiler, yazarın ODTÜ ÖTK Başkanı ve Genel Sekreteri olarak edindiği kişisel deneyim ve gözlemlerinden aktarılmaktadır.

Avrupa'daki örneklere göre bir asır kadar gecikerek hayata geçmiş olan öğrenci temsilciliği sistemi henüz Türkiye'de gelişme aşamasında bulunuyor. Tek bir yönetmeliğe dayanarak ülkedeki her üniversitenin aynı anda hayata geçireceği bir sistem doğal olarak birçok sorunu barındırıyor. Bu sorunların ilerleyen yıllarda nasıl çözüleceğine dair öngörü ise ancak diğer ülkelerin doğrularını ve yanlışlarını, Türkiye'nin koşullarıyla karşılaştırıp uygulamaya koyarak sağlanabilir.

İngiltere'de şu anda birbirinden çok farklı sistemlere sahip olan öğrenci birlikleri ulusal çapta çok iyi örgütlenip % 98'lik istekli kapsama alanına kavuşabiliyor. Türkiye'de ise öğrenci temsiliyetinin gelişmesindeki en önemli engelin içi boş standartlaşma olduğu görünüyor. Oysa ki yukarıda aynı olması eleştirilen her örnek farklı üniversitelerde, farklı şekillerde uygulanabilir ve böylece her farklı öğrenci konseyi kendine özgülüğünden kazandığı gücü etkinliklerinde ve geleceğinde kullanabilir.

Yüksek Öğretim Kurumu'nun örnek olarak hazırladığı metni, kendilerine uyarlama şansı bulunan öğrenci konseyleri bu düzenlemeyi yapmaktan kaçınıyorlar. Bu durumun oluşmasında hem bu konuyu fazla irdelemek istemeyen ve öğrenci temsiliyetinin önemini anlayamayan üniversite yöneticileri hem de çoktan tüm varlığını çeşitli organizasyonlar ve politik propagandalar üzerine kurmuş öğrenci konseyi üyeleri bulunuyor.

Günümüzde birçok öğrenci konseyinin ne yazık ki tüm etkinlikleri birbirlerinin aynısı oluyor. Genellikle öğrenci konseyleri çok kapsamlı bir etkinlik olan bahar şenliklerinin düzenleyicileri olarak çalışıyor ve bu iş için çok yoğun bir emek tüketiyor. Bunun dışında öğrenci konseyleri bulunduğu okulun yönetiminin karar verdiği bir etkinliğin organizasyonunu üstlenip, bu etkinliği kendilerininmiş gibi gösteriyor. Bu anlamda öğrenci konseyleri hem üniversitelerin en önemli rekabet konularının başında gelen bahar şenliğinde, hem de üniversitelerin düzenlemek istedikleri etkinliklerde "organizasyon gücü" olarak, bulundukları üniversitenin yönetimine hizmet ediyor. Öğrenci konseylerinin akademik temsil anlamındaki en büyük etkinlikleri ise fakülte kurullarında ve üniversite senatosunda yönetmelikte belirtildiği gibi sadece "gözlemci" olarak bulunmak oluyor.

Öğrenci konseylerinin yetersiz yapısı aşılmadan ve öğrenci konseyleri kendi öz niteliklerine kavuşmak için bir çaba sarf etmeden, ulusal anlamda oluşturulmuş bir öğrenci konseyinin de başarılı olması uzak bir ihtimal olarak kalıyor. Kolay seçim sistemi nedeniyle kendilerini yasal öğrenci konseyi başkanları olarak tescil ettirmiş kimselerin ulusal konseyde oynadıkları tek rol bir meclis partisinin gençlik kollarının propagandasını yapmak ve çoğunluğu ele geçirip ulusal öğrenci konseyi makamını işgal etmek oluyor.

Tüm bu karmaşa içerisinde öğrenci temsilcilerinin edindiği birikimi sonrakilere aktarmak için yeterli bir sistem bulunmuyor. İngiltere'de, öğrenci birliklerine yardım eden sekreterler ve paralı çalışan öğrenci asistanlar aktarım sorununun aşılmasında en önemli etkeni oluşturuyor. Bu sisteme benzer bir sistemi Türkiye'de kurmak için ciddi bütçelerle çalışacak bir yapıya ihtiyaç duyuluyor. Fakat bu durum hem İngiltere'deki gibi öğrenci birliklerinin gitgide ticari kurumlar olarak anılması tehlikesini hem de öğrenci birliklerinin öğrencilerden arındırılmış ve profesyonelleşmiş kurumlara dönüşmesine neden olabilir. Türkiye'de farklı üniversitelerin aktarım sorununu aşabilmeleri için kullanabilecekleri farklı yollar bulunmalıdır. Örneğin öğrenci topluluklarında görev alan öğrenciler okul hayatları boyunca bu topluluklarda görev alabiliyorlar. Eğer öğrenci konseyleri öğrenci topluluklarıyla doğrudan bağlarını artırabilirse, varlıkları sadece bir yılla sınırlı olmayan bu öğrenciler sayesinde aktarım sorununu büyük oranda aşabilirler. Fakat bu bağların kurulması için her öğrenci konseyinin, öğrenci topluluklarıyla bağlarını özniteliklerine göre kendilerinin kurması gerekir. Çünkü YÖK yönetmeliğinde öğrenci toplulukları ve öğrenci konseyi ilişkisinin nasıl olacağına dair bir bilgi bulunmuyor. Aynı zamanda öğrenci konseyi ve toplulukları arasında kurulacak böylesi bir birlik, bir üniversitenin öğrenci toplumsal yaşamında tam bir birlikteliğin sağlanabilmesi için çok büyük önem arz ediyor ve çok büyük bir açığı kapatıyor.

Öğrenci konseyleri Türkiye'de henüz kendilerine özgü bir yapı kazanmadan ve henüz sistemlerini birikimli bir şekilde tam olarak oturtmadan ulusal çapta etkinlikler düzenlemeye kalkıp başarısız oluyorlar. Oysa ki ulusal birliklerden önce bölgesel çapta edinilecek deneyimler ve başarılar elde etmek gerekiyor. Örneğin bir şehirde tek başına bulunan bir üniversitenin, o şehri bütünüyle ilgilendiren etkinlikler düzenlemesi veya büyük şehirlerde bulunan üniversitelerin ilk önce kendi aralarında işbirliği yaparak üretime geçmeleri, geçmişi en fazla 7 yıl önceye uzanan öğrenci temsiliyeti için ulusal bazlı etkinliklerden daha fazla önem taşıyor. Aksi takdirde ulusal çapta örgütlenmeler ve etkinlikler hayal eden öğrenci birlikleri varlığı üç aydan fazla sürmeyecek yeni isimler üretmekten, ellerinde bulunan sınırlı miktardaki Öğrenci Sosyal Hizmetler Bütçesi'nden "bütçe olanakları ölçüsünde" karşılanacak parayı gereksiz şekilde harcamaktan ileriye gidemiyorlar.

Bulundukları üniversitenin yapısına uyum sağlayacak, kendi özniteliklerini ve kendi birikimli aktarım sistemlerini kurup önce bölgesel sonra ulusal çapta çalışacak öğrenci konseylerinin oluşabilmesi için, öncelikle üniversite yönetiminin cesur ve özgürlükçü haklar tanıyan imkânlar yaratması gerekiyor. Üniversitelerin kendilerine özgü, zor seçim sistemli ve bol sorumluluklu öğrenci konseyleri oluşturabilmeleri için yüksek cesarette olmaları gerekiyor.

Günümüze kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde öğrenci temsilcisi veya öğrenci konseyi sözcükleri asla seslendirilmedi ve asla seslendirilmesi düşünülmedi. Öğrenci temsilcilerine kitle iletişim araçlarında yeterince yer verilmedi. Şehirlerin ilgili yöneticileri özellikle öğrenci konseylerinin fikirlerini öğrenmeyi istemedi. Tek sığınacak resmi garantisi YÖK'ün yönetmeliği olan öğrenci konseyleri, bu haliyle bu yoksunluklara sahipken, eğer kendi niteliklerini geliştirmezlerse şu anki durumdan da geriye gitme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Çünkü kendileri olarak edindikleri bir sisteme veya gelecek planına sahip değillerdir.

Ülkemizde oluşacak öğrenci temsiliyeti sistemi hem okullar özelinde hem de ulusal çapta belli niteliklere sahip olmak dışında hiçbir zorunlu kalıba girmek zorunda değildir. Öğrencilerin temsil edildiğini söyleyebilmek için tek hedef etkin katılımı artırmak olmalıdır. Bu hedefe nasıl ulaşılacağı her farklı okula ve şehre göre değişmelidir. Türkiye'de çok geri kalmış olan öğrenci temsilciliği, hem üniversite ortamında hem de ulusal ve uluslararası boyutlarda öğrencilerin demokratik bireylere dönüşmesinde ve yönetime katılmalarında vazgeçilmez bir sistemdir. Öğrenci konseylerinin yaratıcı projeler geliştirmesi, sistemli ve yasal bir şekilde öğrenci haklarını savunması ve ülkenin kamuoyunda etkin biçimde yer alması; Türkiye'nin üniversitelerinde çok önemli bir eksiği dolduracağı gibi, örgütlü ve gönüllü bir hak ve özgürlükler alanı olarak bir sivil toplum hareketi anlamında kamu yararına hizmet edecektir.

Görsel Materyaller

%50 DAHA "*MAL*"LAŞTIK!

Bir süre önce, Refah-Yol hükümetinin üniversitelere ilişkin ilk "icraat"ı açıklandı:

"Katkı Paylarına(?) Bakanlar Kurulu kararıyla, ortalama %50 zam yapıldı. Ayrıca üniversite Rektörlerine de %30'a kadar ek zam yapma yetkisi tanındı..."

ANNELERİMİZE, BABALARIMIZA VE BİZLERE HAYIRLI-UĞURLU OLSUN.

★ Böylece, elleri ceplerimize %50 oranında, daha fazla girecek.

★ Artık harcamalarımızda ve bütçemizde %50'lik bir "düzenleme"ye gideceğiz.

★ Devlet, elini eğitim alanından %50 oranında çekti. **Para, üniversiter ortama %50 oranında daha fazla hakim oldu. Eğitime ayrılan pay biraz daha düştü.**

Haraçların nereye, ne kadar harcandığını, büyük bir titizlikle saklıyorlar. Muhtemelen: silahlara, holding teşviklerine, özel üniversitelere verilen teşviklere, civanboylu dolandırıcılara "küçük bir kaynak" daha yarattılar.

★ **Üniversitenin en temel fonksiyonu olan bilgi üretimi, pahalılaştı. Artık bilgiyi %50 zamlı alacağız! BİLGİYE %50 ZAM GELDİ!**

★ En temel insanal gereksinim olan eğitim %50 daha "piyasa"ya düştü. Parası olmayan müşterilerin üniversitede okuma şansı %50 oranında azaldı.

"Aydın" olmanın sorumluluğunu üzerinde taşıyan, bilgiyi alınıp satılan bir mal olarak değil, daha aydınlık bir gelecek için, araç olarak gören bizlerin, üniversite öğrencilerinin bugününe %50 oranında darbe indirildi...

Üniversitede dahi "para"yı tek ölçü olarak yerleştirmek isteyen, aldığı kararlara kayıtsız şartsız riayet etmeyi emreden bir anlayış; kendini haksızlıklara ve olumsuzluklara karşı çıkma ölçüsüyle, gelecek düşlerimizi %50 oranında çalmak istedi.

50'ye 50...!?

Yine de olumlu bir gelişme var. Yıllardır haraçları sürekli artan oranlarda artıran devlet, bu kez geri adım attı. Geçen yıl yapılan %350'lik zamma karşı üniversitelinin isyanını muhatap almak zorunda kaldı. Bu yıl astronomik bir artışı göze alamadı.

Haraç zammının %50'de kalması, geçen yıl 20 Ekim'le başlayan öğrenci hareketinin bir kazanımıdır. Ama bu bize yetmez:

Düşük oranlı zamlar değil, parasız öğrenim istiyoruz.

Bu nedenle,

BU YIL EYLEMLERİMİZİ (EN AZ!) %50 ARTIRIYORUZ!

Haraç, mallaşmış bilgi, özelleştirilmiş kantin değil, parasız ve bilimsel öğrenim istiyoruz.

ALACAĞIZ!

Kirli politikalarınıza ve uygulamalarınıza "*hırç*" olmayacağız. Birilerinin hakkımızda verdiği kararlara maruz kalan sessiz kitleler değil, üniversiter ortamda söz ve karar süreçlerine katılan, özgür ve aydın bireyler olmak istiyoruz.

ALACAĞIZ!

Her birimiz en az on arkadaşımızı "geride bırakıp" üniversiteye girdik. Çok azımız memnun bir şekilde mezun olacağız. Sizin "mutlu azınlığınıza " aday, "şanslı" bireyler olduğumuzu düşünerek kendimizi avutma-yacağız.

Bu gününü ve geleceğini satışa çıkaran, pisliğe ve çürümüşlüğe onay veren, kendine duvarlar ören, ördüğü duvarların tuğlası haline gelen, köleleşmiş pelte beyinlere sahip insanlar değiliz. Aşkın, toprağın, isyanın ve yıldızların çocuklarıyız, özgürlük istiyoruz!

ÖZGÜRLÜK İSTİYORUZ,

ALACAĞIZ!

Anfilere, kantinlere, alanlara ve özgürlüğe... MERHABA!

Ankara Üniversiteleri Öğrenci Koordinasyonu

AÜ Öğrenci Koordinasyonu'nun 1999 (*) tarihli bildirisi (Sayfa 2).

ATEŞ'e GÜNEŞ'e ve İSYAN'a ÇAĞRI

Bu ülkenin topraklarına can veren ırmaklar gibi sarıldık yurdun dört bir yanına. Kaynağını karlı dağ başlarından alan Kızılırmak, Murat, Fırat olduk; düze inip isyan damarlarını suladık. Anadolu'nun Buğday buğday, filiz filiz yeniden fışkırdık yerin yüzüne, üzerine "ÖZGÜRLÜK" yazılmış gövdelerimizle.

Ateşin ve güneşin öyküsünü söylerken yakıldık. Sevda türküsünün ışığını çalarken tutuklandık, işkence gördük. Yüreklerimizi ve bedenlerimizi siper ettik kardelen misali çiçekli günlere. 16 Mart'ta Beyazıt'ta, Kanlı Pazar'da, Taksim'de ve Bahçelievler'de ve daha kaç bin köyü kenti, caddesi meydanı varsa bu ülkenin hepsinde; lanetlenmiş bir çetenin kurşunlarıyla; bombalarıyla öldürüldük. Irmak olup; o alanlara o caddelere akacağımız isyan günlerini biriktirdik bir bir.

Sonra gün geldi devran döndü. Yüz yüz bin bin sokağa çıktık yine. Dereleri , küçük su yollarını birleştirip Asi olduk. Dicle olduk yine. Ve isyan denizinde biriktirdik uzaklardan getirdiklerimizi. Parasız eğitim, demokratik üniversite isteriyle Beyazıt'ta, Kızılay'da doğduk. "Inadına isyan, Inadına Özgürlük" diye.

Çok yol yürüdü, çok sokak arşınlandı, alanlara çıkan caddeyi bulmak için. Kentin bütün binalarının duvarlarında, Meclis salonlarında yüzlerce slogan patlattık. Binlerce, onbinlerce harf duruyor şimdi hepsinin üstünde.

Gün yine döndü. İşkence... Onlarca yıl hapis... Üniversitelerimize faşist saldırılar... Yine yargılı / yargısız infazlar... İdari soruşturmalar, uzaklaştırmalar... Alanlarda dayak, polis terörü... Lanetlenmiş çetenin üyesi olmadık hiç. İçimizde kabaran ırmak vardı çünkü. Ve çeteler sokakları karartırken, bize duvarların içini özgürleştirmek düştü. Meclis'te çeteler, zindanda öğrenciler vardı.

Gökkuşağı daha da renklensin diye biz suladık onu. Ufuk Tanbaş'la... Bir damla Manisalı çocuklardan, bir damla da 96 yıl ceza alan üniversitelilerden geldi. Bu toprakların sıcak somun kokusuna hasret çocukları, gece karabasanlarla uyanmasın diye çiçeklerle "BARIŞ" yazdık gökyüzüne: Bir ucundan İsmail Beşikçi, Eşber Abi; diğer ucundan Musa Anter tuttu. Çete yolmak istedi barış yazan çiçekleri. Parti kapattı, aydınları kurşunladı ya da hapse gönderdi. Ve tüm çiçekler direndi.

AÜ Öğrenci Koordinasyonu'nun 1998 ya da 1999 tarihli bildirisi (Sayfa 1).

Erkut Direkçi, Ümit Cihan Tarhan ve Serkan Eroğlu'yla güneş olmanın onurunu paylaşıyor şimdi. İşkencelerde, faşist saldırılarda aramızdan alınan öğrenciler; binlerce Erkut, Cihan, Serkan olup özgürlük meydanını boyuyorlar türküleriyle.

Umut, Bergama Halkı kadar yakın bize. Ya da Güney Kore'nin çekik gözlü gençleri kadar. Meclisi "özgürleştirenler"in sloganlarına karışıyor dünyanın dört yanından gelen umut dolu selamlar. Özgürlük Zapatistalar kadar yanıbaşımızda. Tupac Amaru'lar gibi isyan ruhlu yüreklerimizi, 17 Aralık meydanlarına taşıdık inatçılığımızla. 17 Aralık'ta Kızılay'a isyan taşıdık, özgürlük taşıdık. Demokratik üniversite, parasız eğitim / parasız sağlık, özgürlük, adalet taleplerimizi taşıdık Kızılay'a. Yine gözaltı! Yine tutuklamalar: **22.5 yıl bu sefer ve idam!** Yalnız öğrenci muhalefetinin değil; Gazi'deki işçinin, Bergama'daki köylünün, sendikasız memurun, babası öldürülmüş çocuğun yüreğini taşıdık Kızılay'a.

Şimdi bir kez daha; bebeler mitralyöz sesleriyle uyanmasın, yemeklerine barut kokusu bulaşmasın diye BARIŞ istiyoruz! 16 Mart sanıkları isyanı yargılayamasın diye ADALET istiyoruz! Üniversiteli arkadaşlarımız için ÖZGÜRLÜK istiyoruz! Sevdanın, ateşin, şiirin yaşandığı bir ülke ve üniversite istiyoruz! **KURACAĞIZ!...**

Toplam 96 yıl hapis cezası alan üniversitelilerin Yargıtay'daki Karar Duruşması için,

özgürlük için,

18 Mart'ta Kızılay'a...

ANKARA ÜNİVERSİTELERİ ÖĞRENCİ KOORDİNASYONU

AÜ Öğrenci Koordinasyonu'nun 1998 ya da 1999 tarihli bildirisi (Sayfa 2).

Nazım Hikmet'in vatandaşlığı iade edilsin

Nazım bu memleketindir!

Vatandaş Haluk Kırcı

Vatan haini Nazım Hikmet

Hep korktular. Bu memleketin aydınlık geleceğine inanan aydınlara hep hapis yolu gözüktü. Bu memleketin insanlarını, emekçilerini, yoksulluğunu yazanlara, anlatanlara hep zindanları gösterdiler. Gerçekleri anlatanlardan korktular. Gerçekleri anlatanlara "vatan haini" dediler. Gerçeklerin üzeri örtülebilir mi?

Ülkemizi bir ahtapot gibi kollarına almış emperyalizm, NATO ve ABD üsleri nasıl gizlenebilir? Emperyalist ülkelerin çıkarları için Türk askerleri, adını bile bilmedikleri bir memlekete, Kore'ye ölüme gönderilirken vatan çıkarı bunun neresindedir?

Ülkemizin ormanları, enerji kaynakları, kamu işletmeleri bir bir yerli ve yabancı parababalarına peşkeş çekilirken gerçeklerin üzeri nasıl örtülebilir?

Nazım Hikmet bu memleketin gerçeklerini anlattı. Nazım Hikmet bu memleketin eşitlikçi ve özgürlükçü bir düzenle, sosyalizmle kurtulacağını söyledi.

Nazım Hikmet paranın saltanatını, yobazın karanlığını, yabancının roketini yenecek Türkiye işçi sınıfını selamladı. Nazım Hikmet bu memleket için yaşadı.

Nazım Hikmet'ten öylesine korktular ki, onu vatandaşlıktan çıkardılar.

Ama Nazım Hikmet'in kimliği o denli görkemli ki, ara sıra onun şiirlerine başvurmadan da edemiyorlar.

Nazım Hikmet'in şiirlerini okuyanlar onu vatandaşlıktan çıkartan kararı hala yürürlükte tutuyorlar. Bu ikiyüzlülerin düzeninde Maraş katliamının failleri, 7 TİP'li gencin katilleri, Sivas'ta aydınları yakanlar, çeteciler ve caniler ellerini kollarını sallayarak geziyorlar.

Nazım Hikmet'i vatandaşlıktan çıkartan karar hala yürürlükte dururken, 7 TİP'li genci öldüren çetecilere yeşil pasaport veriyorlar!

Bu ikiyüzlü korkakların düzenini Haluk Kırcılar, Oral Çelikler temsil ediyor. Bu düzen vatandaşlık hakkına el koymuş, Nazım Hikmet'i bu memleketten kovarım, diyor.

Bunlara dur diyeceğiz!

Aydınlıktan korkanlardan ve ikiyüzlülerden bıktık artık. Nazım Hikmet'i vatandaşlıktan çıkartan karar iptal edilmelidir. Bu düzen korkakların ve canilerindir; ama bu memleket bizimdir. **Nazım ise bu memleketindir!**

SOSYALİST İKTİDAR PARTİSİ

SİP Genel Merkez: Selanik Cad. 41/7 Kat:4 Kızılay/ANK. Tel: 0312.418.87.43 - SİP İstanbul İl: Nüshet Efendi Cad. Osmanağa Mah. No:38 Kadıköy/İST. Tel: 0216.414.65.04

2000 yılında dağıtılan bir bildiri.

BİLDİRİ 4

YÖK'E HAYIR

YAŞASIN ÖZERK ÜNİVERSİTE

(Ö E S)
ÖĞRETİM ELEMANLARI SENDİKASI
6 KASIM BASIN BİLDİRİSİ

Tarih:6 Kasım 2000

Saat:Saat 11:30

Yer: A.Ü. Cebeci Kampusu

50. Yıl Anıtı Önü

2000 yılında dağıtılan bir ilan.

OY VERMEK
SUSURLUK DÜZENİNİ ONAYLAMAKTIR

Son günlerde tüm sokaklar afişler ve pankartlardan geçilmiyor. Heryerde şu veya bu partinin afişleri ve pankartları var. Çünkü onlar hırıl hırıl seçimlere hazırlanıyorlar. Normal günlerde çalışmadıkları kadar seçimleri kazanmak için uğraşıyorlar. Seçimlerde aday olamadıkları için kimi adaylar küsüyor, isyan ediyor. Kimi ise kazandığı için bolbol rüşvet dağıtıyor.

Peki seçimler bizim için ne ifade ediyor?

Bizler yani yıllardır hep aynı partilerin egemenliğinde yaşamış, hep enflasyon altında ezilmiş, işsizlikle kıvrandırılmış, hastane kuyruklarında bekletilip üç dilim ekmek için halk ekmek kuyruklarına hapsedilmiş olan milyonlar için ne ifade ediyor?

Ülkemizde seçimler, partiler tarafından sanki kurtuluşmuş gibi gösterilmeye çalışılıyor. Sanki oy verirsek kurulan yeni hükümetler bize daha iyi bir yaşam vaat edebilirmiş gibi gösteriliyor. Oysa biz bu oyunun 75 yıldır görüyoruz. Cumhuriyetin var olduğu 75 yıl boyunca gelen her parti beraberinde açlığı ve sefaletide getirdi. Bu seçimlerdeki tek amaçlarıda Susurluk kazasından sonra tüm pislikleri ortaya çıkan devleti aklamak ve imajını tazelemektir. Oysa Susurluk kazasının saçtığı pislikler gösterilmeye çalışıldığı kadar az değil. O kazada biz devleti meclisin değil, tefecilerin, mafyacıların, holding patronlarının çetelerin yönettiğini gördük. O kaza devletin asıl kimin devleti olduğunu, meclisteki partilerin nasıl bir batak içinde olduklarını tekrar gösterdi bize. Ve şimdi ise güzel sözler söyleyerek, herşey değişti diyerek bizi kandırmaya çalışıyorlar.

Panolarda "Yeter söz milletindir" diyen Tansu Çiller önceki dönemde 5 Nisan paketi ile bizi sefalete itip kendisi ise Amerikan vatandaşlığı için başvurmamış mıydı?

"Sessiz çoğunluk sesinizi duyuyorum" diyerek afiş yaptıran Mesut Yılmaz ve Anap iktidarı değil miydi. Hakkını arayan memurun üstüne bombaları yağdıran. "Susurluğu çözemessem şerefsizim" dediği halde kendisi ne kadar ortada ne kadar çete varsa işbirliği halinde olan

CHP değil miydi yıllardır kurulan koalisyonlarda "Sosyal demokrat" kanadı olarak ortaya çıktıktan sonra bile Maraş-Sivas gibi halkımıza karşı yapılan tüm katliamlara seyirci kalan, tüm enflasyon paketlerinde, halka karşı yapılan tüm saldırıların altında imzası olan

Refah Partisi değil miydi adil düzen diyerek oyları aldıktan sonra soluğu şeytan dediği Amerikada alan, mualefette lanetlediği İsraille anlaşmalar yapıp İMF'lere yalvaran,

DSP ve Ecevit Hükümeti değil miydi yıllardır kendini umut diye gösterip Maraş'da, Çorum'da insanlar öldürülürken seyreden Solcu hükümet kurduğunu söylerken en çok İmam Hatibii açan. Şimdi ise MGK'nın emirleri doğrultusunda hergün yüzlerce gözaltı ve işkence ile ülkemizi bir hapishaneye çevirmeye çalışan.

Işte tüm bu partilerin hepsi aynı. Sadece isimleri değişik. Tek bildikleri var olan servetlerine yenilerini eklemek. Her çocuğun binlerce dolar borçla dolduğu iyi beslenemedikleri için çocukların öldüğü, halkın %23'ünün yoksulluk sınırı altında yaşadığı, asgari ücretin 57 milyon lira olduğu bu ülkede onların maaşları rüşvetlerle beraber milyarları geçiyor.

Biz başımızı sokacak ev bulamazken, onlar sadece meclisteki koltuklarının değişmesi için trilyonlar harcıyorlar. Biz hakkımız olanı istediğimiz için işkence görüp, tutuklanırken onların yaptığı herşey rüşvetlerle kulis oyunlarıyla üstü kapatılıp ört bas ediliyor. Bizim çocuklarımız aç olduğu için, ekmek baklava çalmaya mahkum edilip tutuklanırken, onların çocukları insanları katletse dahi kefaletle serbest bırakılırlar. Onlar bizim en küçük bir sorunumuz için meclisi toplamazken sadece kendi şahsi çıkarları için meclisi olağanüstü topluyorlar,. Işte bunlar ülkemizin değişmeyen manzaralarıdır. Ister sağı ister solu bizi hep daha fazla baskıya daha fazla açlığa daha fazla işsizliğe sürüklemiştir.

HALKIMIZ! BİZ BU YALANCILARA, DOLANDIRICILARA BU AHLAKSIZLARA NİYE OY VERELİM?

Onlar ancak kendi koltukları, kendi maaşları, kendi evleri için çalışırlar. Biz onların gözünde 5 yılda bir hatırlanılacak, kandırılıp oyları alınacak insanlarız. Dönüp gerilere bir bakalım. Şimdiye kadar, oy verdikte ne işeyaradı? Insanların katledilmesi mi engellendi? Trafik kazalarımı durdu? Bize evmi verildi. Daha fazla hastane mi yapıldı?,Daha iyi bir sağlık hizmeti mi gördük? Mahallelerimize daha iyi alt yapı mı getirildi?Daha çok mu araç tahsis edildi?

IŞÇİLER! işsizlik mi çözüldü? Daha iyi koşullarda mı çalışıyorsunuz? Sigortamız ve yaşam güvencemizmi var?

1999 ya da 2000 tarihini taşıyan ve vatandaşları seçimleri boykot etmeye çağıran bir bildiri (Sayfa 1).

MEMURLAR! Hakkınızı isteyince üzerimize bombalar yağmadı mı? Sendika hakkınız mı verildi? Daha çok mu maaş alıyoruz? Daha demokratik yasalarımız mı var?

ÖĞRENCİLER! Daha çok okul açılıp öğretmen ve öğrenciler için eğitim sistemi mi düzeltildi? Eğitim ezbercilikten çıkartılıp bilimsel ve demokratik mi yapıldı? Parasız bir eğitim sistemimiz mi oldu? Daha geçen ay Ankara da hakkını aradığı için 27 öğrenci tutuklanıp haklarında 675 yıllık ceza istemiyle dava açılmadı mı?

KENDİ EMEĞİYLE GEÇİNEN KÖYLÜLER, ESNAFLAR! Esnaf illaş etmekten, büyük üreticilerce ezilmekten mi kurtuldu? Taban fiyatları daha yüksekten mi verildi? Köylerimiz boşaltılmaktan mı vazgeçildi?

Bunların hangisine gerçekleşti diyebiliriz?

Peki biz kendini düşünen bu ahlaksızlara niye oy vereceğiz? Biz oy vermezsek "demokrasi olmaz, daha kötüsü gelir" diye bizi tehdit ediyorlar, gerçekten öyle mi? Demokrasi 5 yılda bir oy verince mi oluyor? Milletvekillerinin ne pazarlıklarla seçildiğini ortalıkta yüzlerce dönek milletkevilinin gezdiğini, yüzlerce verilen oyun çöplerden çıktığını geçen seçimlerde gözümüzle görmedik mi? Tüm bunlara oy vermek mi demokrasi oluyor? En küçük bir hak talebine bile saldırıp, işkence yapıp, katledenlerden demokrasi ve insan hakları bekleyemeyiz. Hepsini şimdiye kadar denemedik mi? Ne değişti? Çünkü bu mecliste kararlar tek başına alınmaz. Asıl kararları holding patronları, köy ağaları alır. Kararlar ancak ülkemize 12 Eylül sonrasında olduğu gibi kana bulayan Milli Güvenlik Kurulu alır. Bu ülkede hiçkimse MGK'nın talimatları dışında karar alamaz veya talimatlarına karşı gelemez. Bu düzenin değişmez destekçisi Refah Partisi bile biraz fazla öne çıkınca kapatılmadı mı? Tüm bunların yaşandığı meclise hangi parti girerse girsin hiç bir şey yapamaz. Eskaza meclise iyi girse dahi ya partileri kapatılır, yada DEP' millet vekillerinde olduğu gibi yaka paça atılırlar. Onlar ancak kendi istedikleri gibi ahlaksız dolandırıcı köşe dönmeci insanlarla çalışırlar.

Bu meclisin tüm yaptıklarına devam etmesi için mi oy vereceğiz?

Oy vermek, bu düzenin istediği şekilde devam etmesi için onay vermektir.

Oy vermek, Susurluk devletinin kendisini haklamasını sağlamak Susurluk düzeninin devamını istemektir.

Oy vermek, ülkemizin Amerikaya peşkeş çekilmesini, bağımlılığımızın devam etmesini, İncirlik üstünden dünya halklarının üstüne bombalar yağdırılmasını onaylamaktır.

Oy vermek, anti demokratik tüm yasaların, aynen devam etmesini istemektir.

Oy vermek, hapishanelerde tutukluları katletmek için ortaya atılan hücre tipi hapishaneleri onaylamaktır.

Oy vermek, ezilmemize hergün onlarcamızın gözaltına alınıp katledilmesine sessiz kalmaktır.

Oy vermek, işsizliğin, açlığın, yoksulluğun, devam etmesini sağlamaktır. İnsanlık onurunun ayaklar altına alınmasına izin vermektir. Biz oy verdikçe onlar kendi düzenlerinin aynen devam ettiğini zannedip, aynı saldırılarına tekrar devam edeceklerdir.

Oy vermek, bu düzeni onaylamaktır.

Oysa bizim düşündüğümüz herkesin kardeşçe yaşadığı, insanların eşit olduğu, bir ülke. Ancak bu düzenin değişmesi ile olur. 81 cuntasının yaptığı bir anayasanın partileri ile yaşamımız asla iyiye gitmez. Tüm halkın sorunlarının çözüm yolunu üreten haklarınız savunan halkların kardeşliğini temel alan, **HALK ANAYASA'sı** olmadan bizim sorunlarımız çözülemez. Böyle bir anayasa ise ancak bağımsız bir demokratik bir ülkede gerçekleşecektir. Bu düzenin böyle devam etmesini istemiyorsak, **OY VERMEYELİM.** Mahallelerimize gelenleri almayalım. Oy istemeye geldikleri zaman konuşmalarına izin vermeyelim. Bergama Köylüleri gibi Van'ın Taşkonak, Muş'un Kalaçalı, Kars'ın Halefçe Köyleri ve ülkemizin bir çok köyünde alınan kararlar gibi mahallemizde toplu ca oy vermeyerek onlara karşı olduğumuzu gösterelim. Onların kahvehanelerinin, sokaklarımızın afiş asmasına izin vermeyebiliriz. Gelen tüm seçim otobüslerinin mahallemize sokmayıp onları boş tekerlerimizle karşılayabiliriz. Onlara sandıkları kadar çabuk karşı olduğumuzu gösterelim. **OY VERMEYELİM HESAP SORALIM.** Haklarımızı almak özgürce ve kardeşçe yaşamak için insanlık onuru ve daha adaletli bir yaşam için

BAĞIMSIZ, DEMOKRATİK BİR ÜLKE İÇİN MÜCADELE EDELİM.

ANKARA HAKLAR ve ÖZGÜRLÜKLER PLATFORMU

1999 ya da 2000 tarihini taşıyan ve vatandaşları seçimleri boykot etmeye çağıran bir

CANŞENLİĞİ
OYUNCULARI

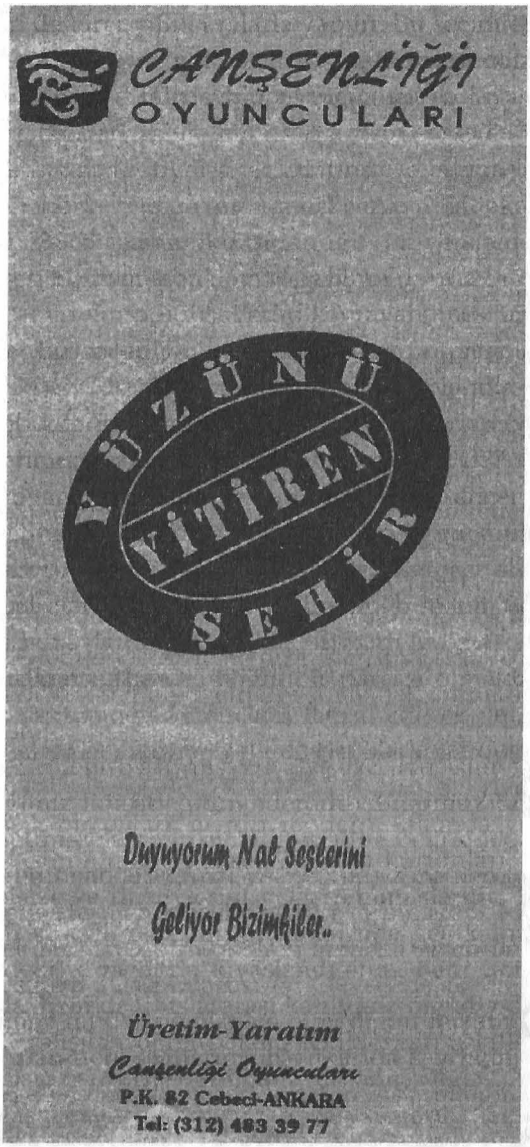

hasta la victoria siempre!

ölümsüzler

Canşenliği Oyuncuları'nın 1996'da sergiledikleri bir oyuna ait broşürün ön sayfası.

BROŞÜR 2

Canşenliği Oyuncuları'nın sergilediği bir başka oyuna ait broşürün ön sayfası. Tarih belirtilmemiş.

BROŞÜR 3

YAŞAR KEMAL

Edebiyat Broşürleri Dizisi 2

SBF AYDINLANMA TOPLULUĞU

AÜ SBF Aydınlanma Topluluğu tarafından yayınlanan bir broşürün ön kapağı. Tarih belirtilmemiş.

EL İLANI 1

LÜKS FAKAT KULLANAMAYACAĞIMIZ AMFİ DEĞİL;

- ETKİNLİKLERİMİZ İÇİN SALON,
- ÖĞRENCİ TOPLULUKLARI İÇİN ODA,

OKUYAN İNEK HEYKELİ DEĞİL;

- OKUYACAĞIMIZ KİTAPLARI KOLAYCA BULABİLECEĞİMİZ KÜTÜPHANE,
- RAHAT OKUYABİLECEĞİMİZ GENİŞ SINIFLAR,

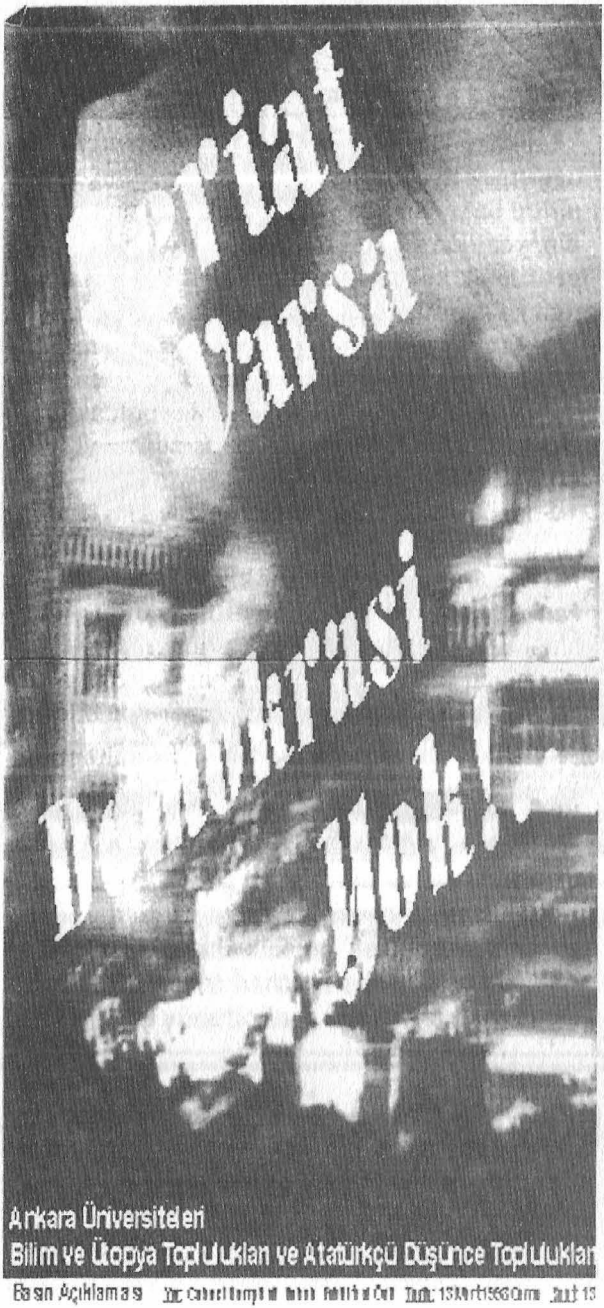
ÖNÜNDEN GEÇERKEN IŞIKLARI YANAN PANOLAR DEĞİL;

- YAYIN İŞLERİNİN ETKİNLEŞTİRİLİP UCUZ KİTAP OLANAKLARININ SAĞLANMASINI,
- BİLGİSAYAR ODASINDAN VE OKULDAKİ TÜM İMKANLARDAN ÜCRETSİZ YARARLANMAYI

İSTİYORUZ!..

gençlik geleceğine sahip çıkıyor inisiyatifi

Bir grup Mülkiye Tüllabı tarafından hazırlanan el ilanı. Tarih belirtilmemiş.

1999 ya da 2000 yılına ait bir basın açıklamasının el ilanı.

Dünya Gençlerinin Ören Buluşması '99

13-23 Ağustos

"Dünya barışı için
EGE'de bir damla..."

evrensel kültür merkezi

Ankara İrtibat: 419 03 70

1999 yılında düzenlenen bir yaz kampının el ilanı.

KÜRESEL SALDIRIYA KARŞI
KÜRESEL DİRENİŞ

IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, çokuluslu şirketler ve Türkiye'de onlarla birlikte hareket eden patron ve yöneticilere karşı BİRLEŞ!

2000 yılında dağıtılan bir el ilanı (Sayfa 1).

TÜRKİYE'DE

- Her 6 kişiden biri yoksulluk sınırı altında yaşıyor.
- Her 5 kişiden biri çalışmak istediği halde iş bulamıyor.
- Bugüne kadar özelleştirilen işletmelerde çalışan her on kişiden yedisi işini kaybetti.
- En zengin 6.5 milyon kişi toplam gelirin yüzde 40.5'ini alırken, en yoksul 6.5 milyon kişi toplam gelirin ancak 1.8'ini kullanabiliyor.
- Toplam vergi gelirlerinin sadece yüzde 14'ü büyük sermayeden, yüzde 73'ü ise biz emekçilerden tahsil ediliyor.

DÜNYA'DA

- Yaklaşık 800 milyon kişi açlık sınırının altında yaşıyor.
- Dünyanın en zengin üç kişisinin geliri, en yoksul 48 ülkenin yıllık toplam gelirine eşit.
- Dünyanın en büyük 100 ekonomisinden yüzde 51'ini çokuluslu şirketler oluştururken, yüzde 49'unu ulus devletler oluşturuyor.
- Yetersiz beslenme nedeniyle her gün 30 bin çocuk ölüyor.
- Yoksul ülkeler her gün 38 trilyon lira dış borç ödemesi yapıyor.
- İnsanların yüzde 85'i eşitsizliğin artığı ülkelerde yaşıyor.

HERKESE ÇAĞRIMIZDIR:

Küresel saldırıya karşı küresel direniş isteyen, daha güzel bir dünya yaratmak isteyen, dünyayı ve insanları yok eden çılgınlığa dur demek isteyen emekten yana her birey ve kuruluşu Ankara Küreselleşme Karşıtı Girişimi'n etkinliklerine katılmaya çağırıyoruz.

26 Eylül 2000 • Küresel Eylem Günü

Enternasyonal Sosyalizm, Özel Sayı:6, 9 Eylül 2000
Sahibi Özden Dönmez, Sorumlu Yazışleri Müdürü Volkan Akyıldırım
Sakızgülü Sokak, Gönnüt Apt. 24/4 Kadıköy-İstanbul
Fiyatı: 5000 TL, Matbaa: Yön Matbaası

2000 yılında dağıtılan bir el ilanı (Sayfa 2).

EL İLANI 5

AÜ Öğrenci Koordinasyonu tarafından hazırlanan 1998 tarihli 1 Mayıs kutlamasına ilişkin el ilanı.

Cumhuriyet
29 Mart 1988

Sayın Milletvekilim, telefonunuz var...

KENTtv ve Aloiş A.Ş. işbirliğiyle, seçmenlerle milletvekillerini 24 saat aracısız buluşturan 0900 350 14 44 ALO MİLLETVEKİLİM hattı açıldı.

Artık bulunduğunuz yerden, Ankara'ya gelme zahmetine katlanmadan, telefonla istediğiniz milletvekiline ulaşabilirsiniz. Milletvekilinize istek, haber, şikayet, öneri gibi mesajlarınızı iletebilir ve milletvekilinizin güncel konuşmalarını dinleyebilirsiniz.

Bu hattın amacı seçmenler, milletvekilleri ve TBMM arasında 24 saat doğrudan iletişim kurarak **ülke sorunlarının çözümüne, şeffaflığa ve demokrasiye** *katkıda bulunmaktır.*

Milletvekillerinin sisteme kaydettirecekleri güncel konuşmalar ile seçmenlerin milletvekillerine bırakacakları mesajlardan bazı seçmeler **Kent TV'de haftalık bir program** *halinde sunulacaktır.*
Zaman zaman Sayın Milletvekilleri de programa davet edileceklerdir.

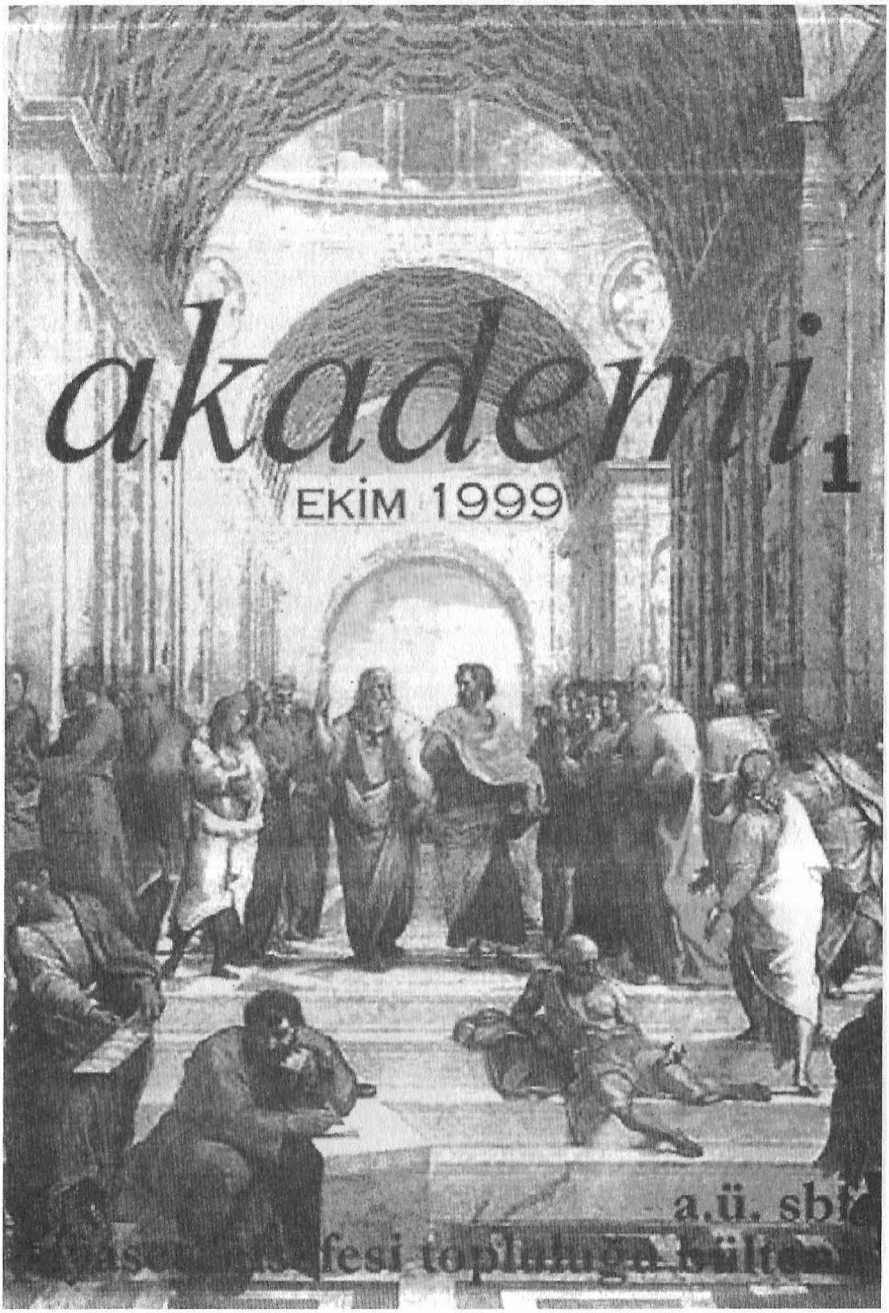
ALO MİLLETVEKİLİM
0900 350 14 44

"Milletvekillerimize ulaşmak artık bir telefonluk iş!"

Bu hattın dakikası 600.000 TL'dir.

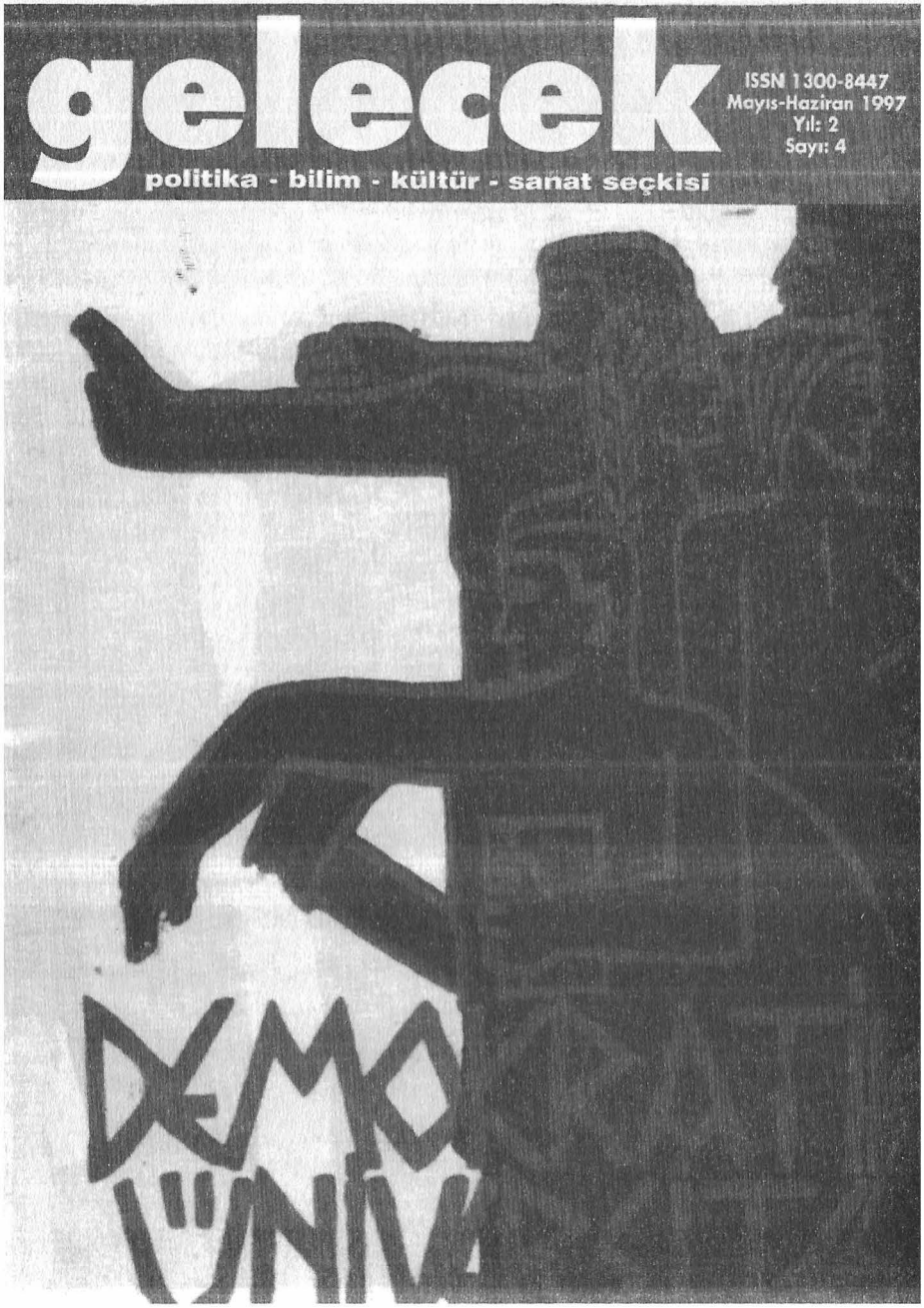
29 Mart tarihli Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan bir ilan.

DERGİ KAPAĞI 1

AÜ Siyaset Felsefesi Topluluğu tarafından çıkarılan Akademi dergisinin kapağı.

DERGİ KAPAĞI 2 (ÖN)

Mülkiye Tarih Topluluğu tarafından çıkarılan Gelecek dergisinin kapağı.

Yapıcılar türküler söylüyor,
yapı türkü söyler gibi yükselmiyor ama.
Bu iş biraz daha zor.

Yapıcıların yüreği
bayram yeri gibi cıvıl cıvıl,
ama yapı yeri bayram yeri değil.
Yapı yeri toz toprak,
çamur, kar.
Yapı yerinde ayağın burkulur,
ellerin kanar.
Yapı yerinde ne çay her zaman şekerli,
her zaman sıcak,
ne ekmek her zaman pamuk gibi yumuşak,
ne herkes kahraman,
ne dostlar vefalı her zaman.

Türkü söyler gibi yapılmıyor yapı.
Bu iş biraz daha zor
Zor mor ama
yapı yükseliyor, yükseliyor.
Saksılar konuldu pencerelere
alt katlarında.
İlk balkonlara güneşi taşıyor kuşlar
kanatlarında.
Bir yürek çırpıntısı var
her putrelinde, her tuğlasında, her kerpicinde,
Yükseliyor
yükseliyor,
yükseliyor yapı kan ter içinde

Nazım HİKMET

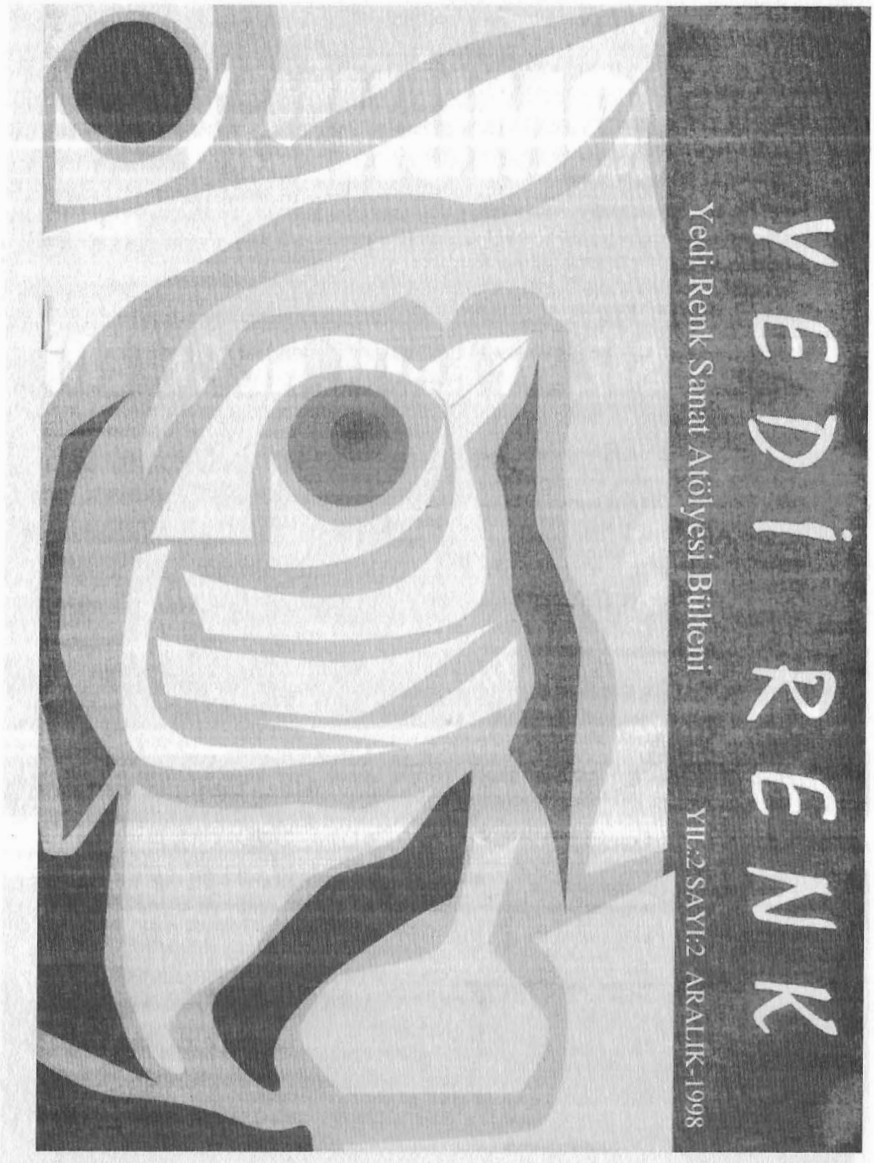
Mülkiye Tarih Topluluğu tarafından çıkarılan Gelecek dergisinin arka kapağı. Resimde 96 yıl hapis cezası ile yargılanan öğrenciler tutuklu oldukları Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nin avlusunda volta atarekn görülüyor.

DERGİ KAPAĞI 3

Mülkiye Edebiyat Topluluğu'nun çıkardığı bültenin ön kapağı.
Koza **bugün de yayına devam etmektedir.**

DERGİ KAPAĞI 4

AÜ SBF'deki Yedi Renk Sanat Atölyesi tarafından çıkarılan derginin ön kapağı.

DERGİ KAPAĞI 5

Bu dönemde yayınlanan siyasi gazetelerden birinin ön kapağı.

ARAŞTIRMA KAPAĞI

SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ
ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ BÖLÜMÜ

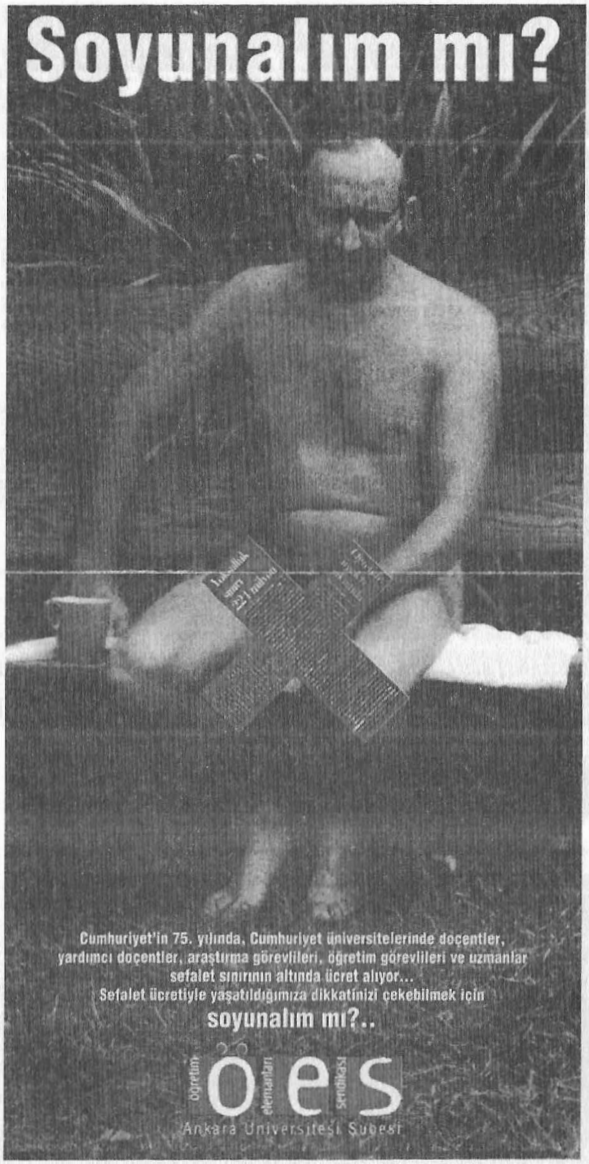
ÖĞRENCİ EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI

Nisan, 1999

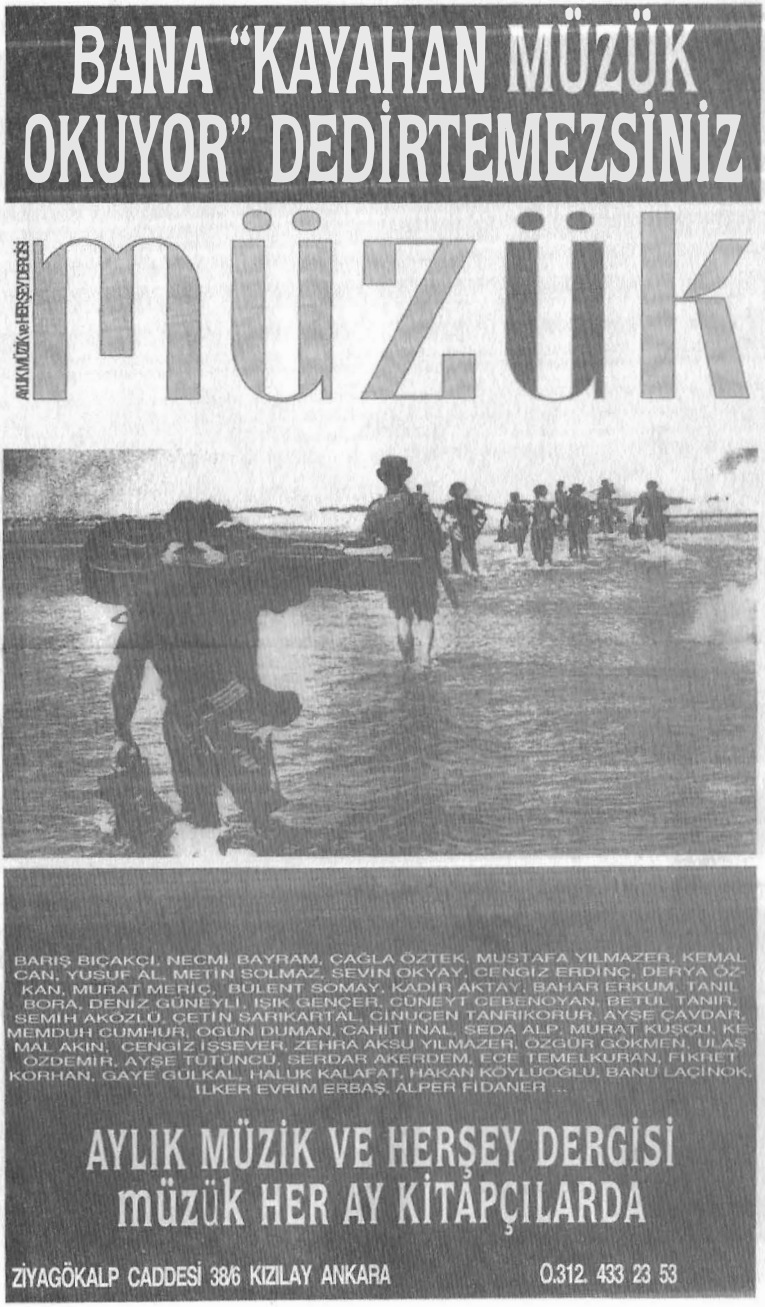
Metin Özuğurlu ve Gülay Toksöz'ün danışmanlığında yapılan bir eğilim araştırmasının ön kapağı.

AFİŞ 1

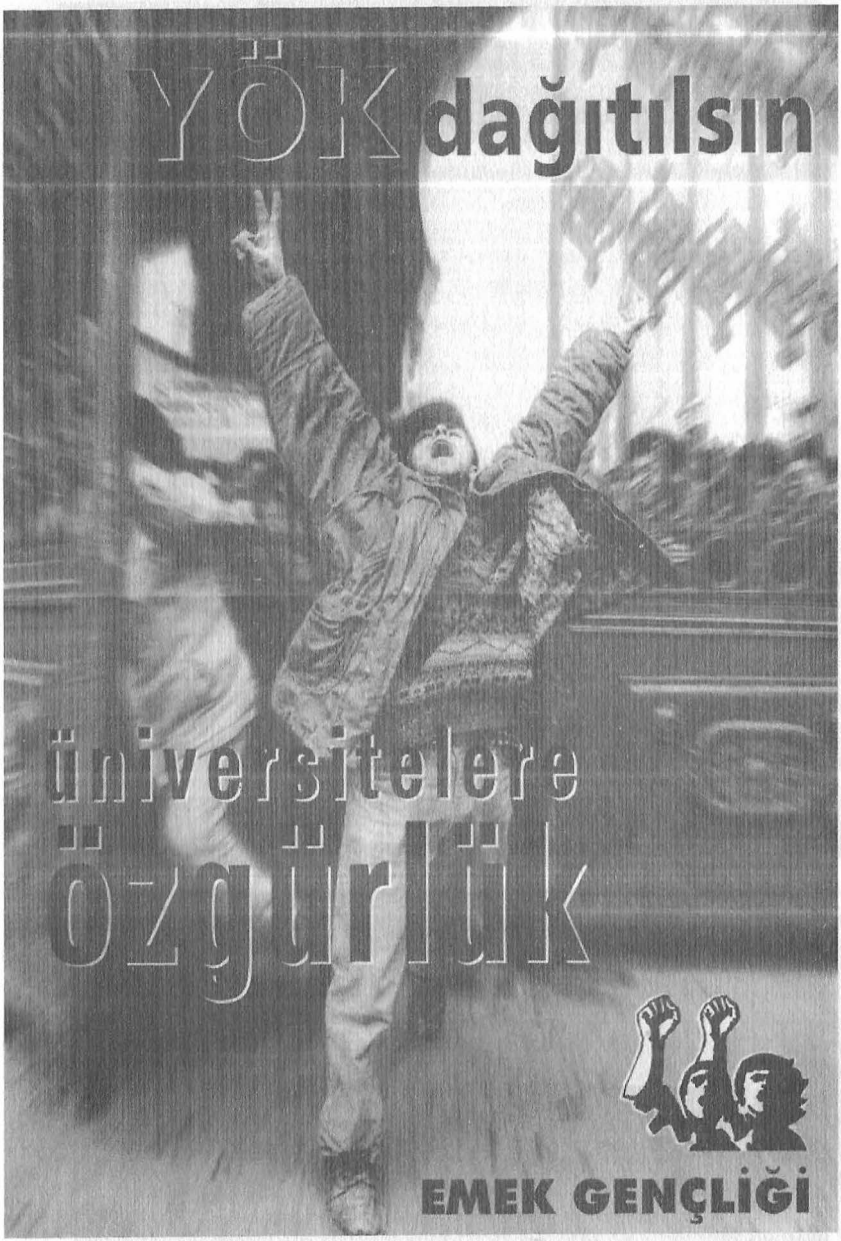
ÖES Ankara Üniversitesi Şubesi'nin Cumhuriyetin 75. Yılı'na ilişkin hazırladığı afiş.

AFİŞ 2

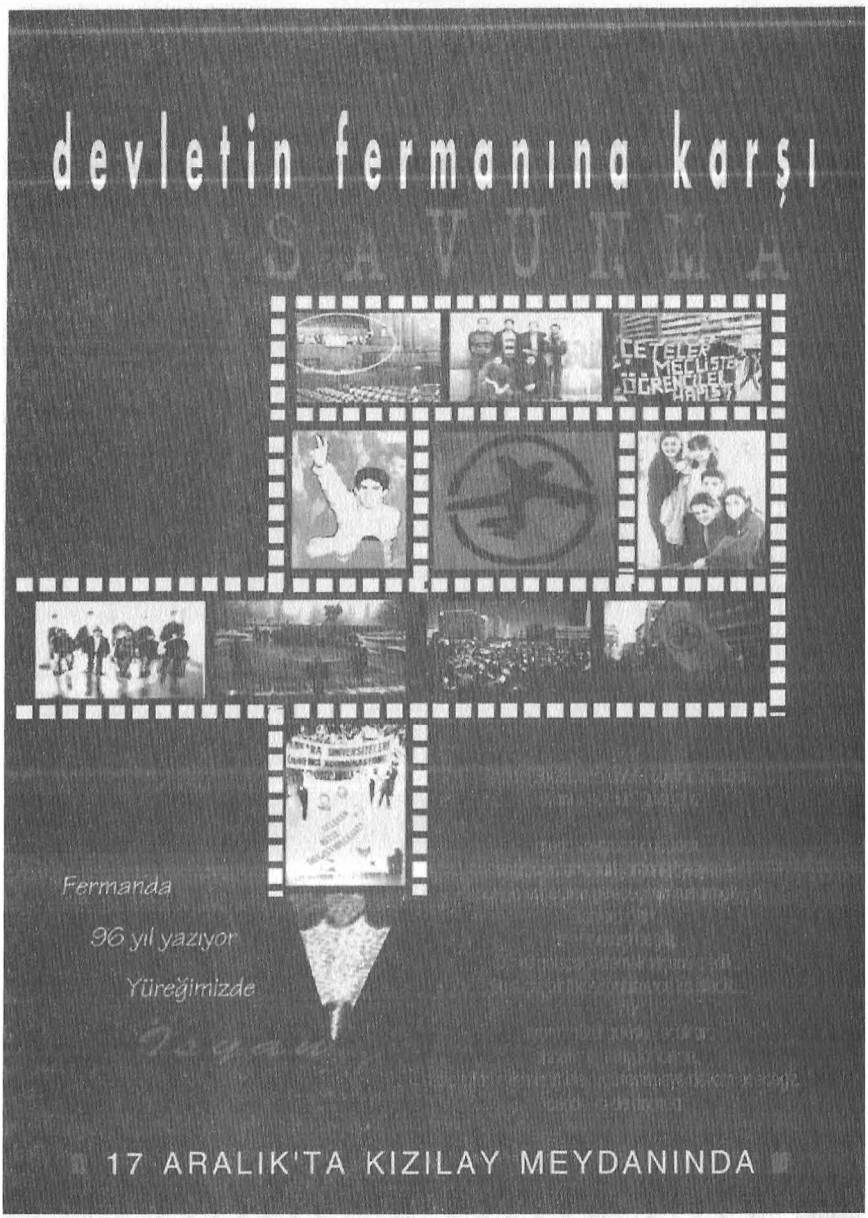
Kısa bir süre yayınlanabilen *Müzük* dergisinin tanıtım afişi. Tarih belirtilmemiş.

AFİŞ 3

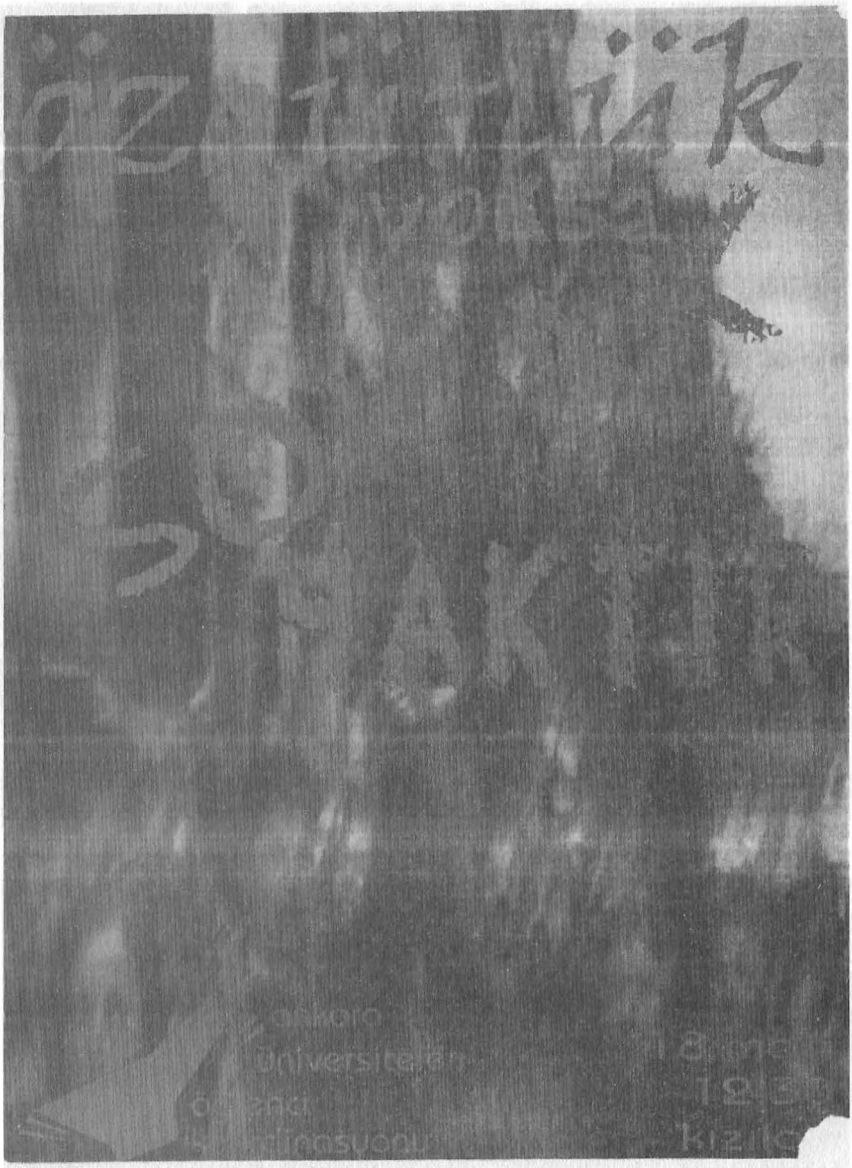
Tarih belirtilmemiş.

AFİŞ 4

Yıl belirtilmemiş. 1998 ya da 1999 olmalı.

AFİŞ 5

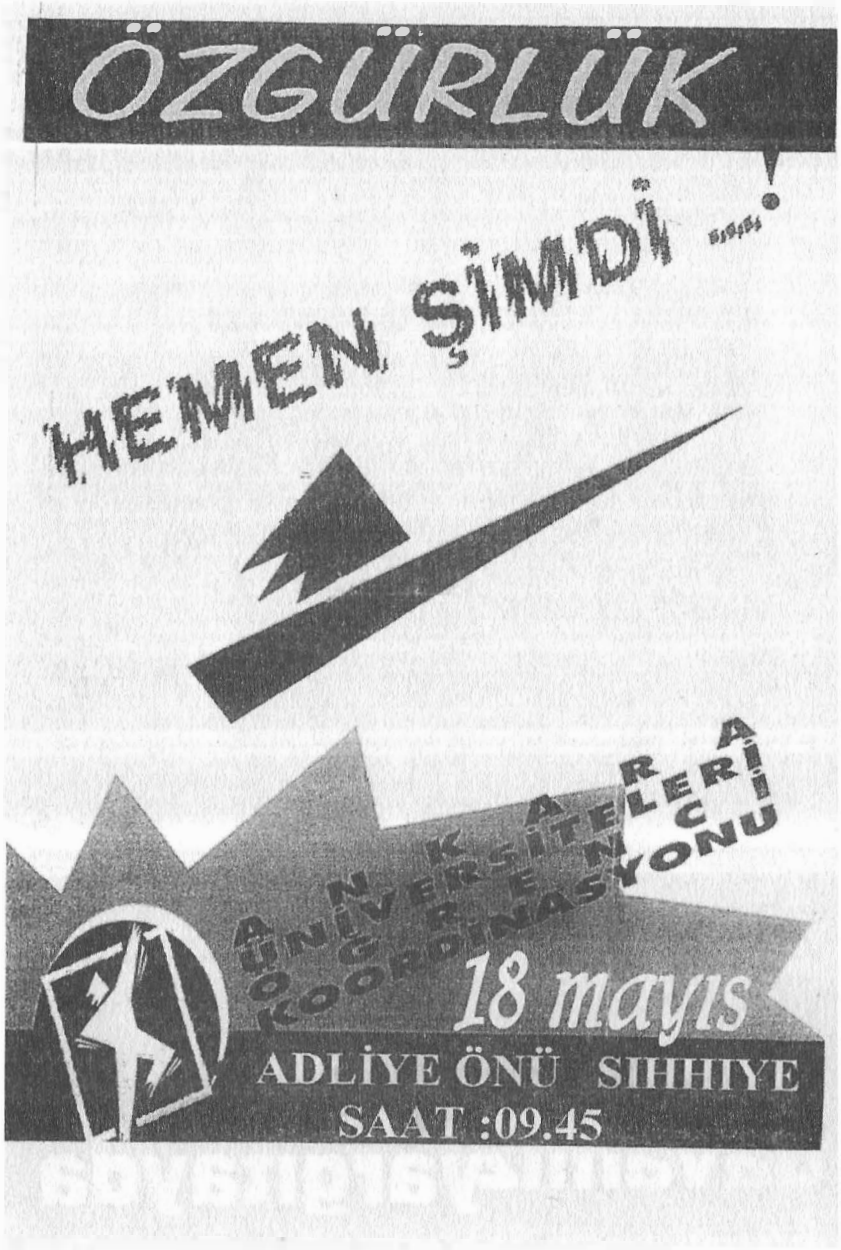
Yıl belirtilmemiş. 1996 ya da 1997 olabilir.

AFİŞ 6

Tarih belirtilmemiş.

AFİŞ 7

Yıl belirtilmemiş, 1998 olmalı.

AFİŞ 8

AFİŞ 9

SBF'de bir öğrenci etkinliği afişi.

AFİŞ 10

SİYASET FELSEFESİ TOPLULUĞU

İNSAN HAKLARI
VE
IRKÇILIK

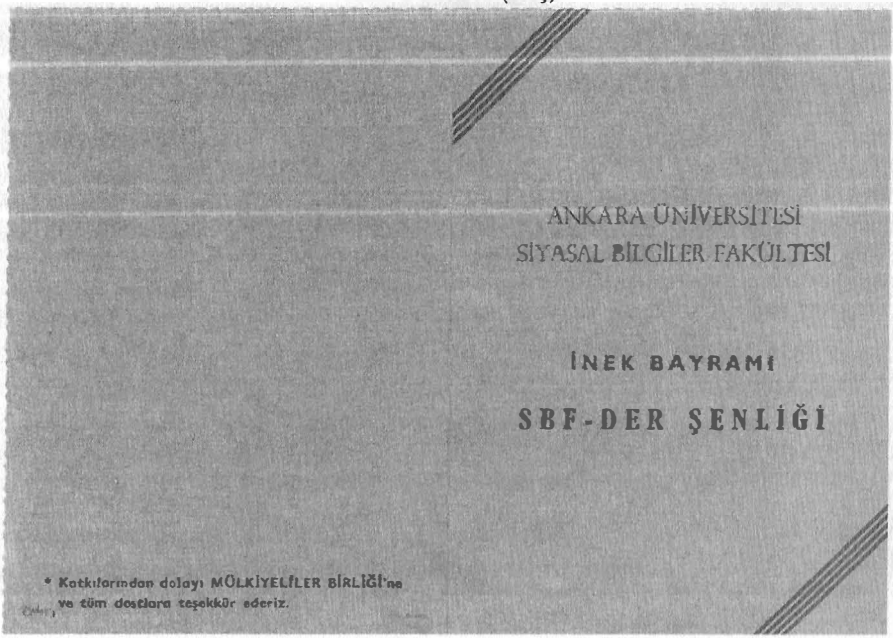
KONUK:
Akın Birdal
İHD Genel Başkanı

Tarih : 11.03.1999 (Perş)
Yer : Konferans Salonu
Saat : 14:30

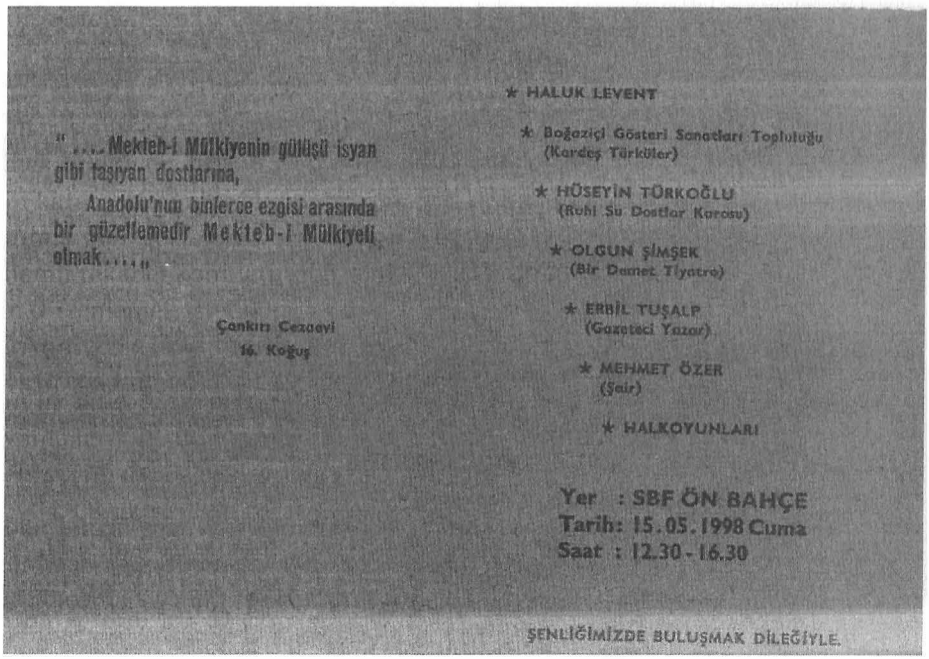
"Mücadele eden insan, yarına inanan insandır."

SBF'de bir öğrenci etkinliği afişi.

DAVETİYE 1 (Dış)

DAVETİYE 1 (İç)

SBF Der'in bir İnek Bayramı davetiyesi.

FOTOĞRAF 1

FOTOĞRAF 2

Kardeş Türküler'in (BGST) ilk Ankara Konseri, SBF ön bahçe, 1999.

FOTOĞRAF 3

FOTOĞRAF 4

Kardeş Türküler'in (BGST) ilk Ankara Konseri, SBF ön bahçe, 1999.

FOTOĞRAF 5

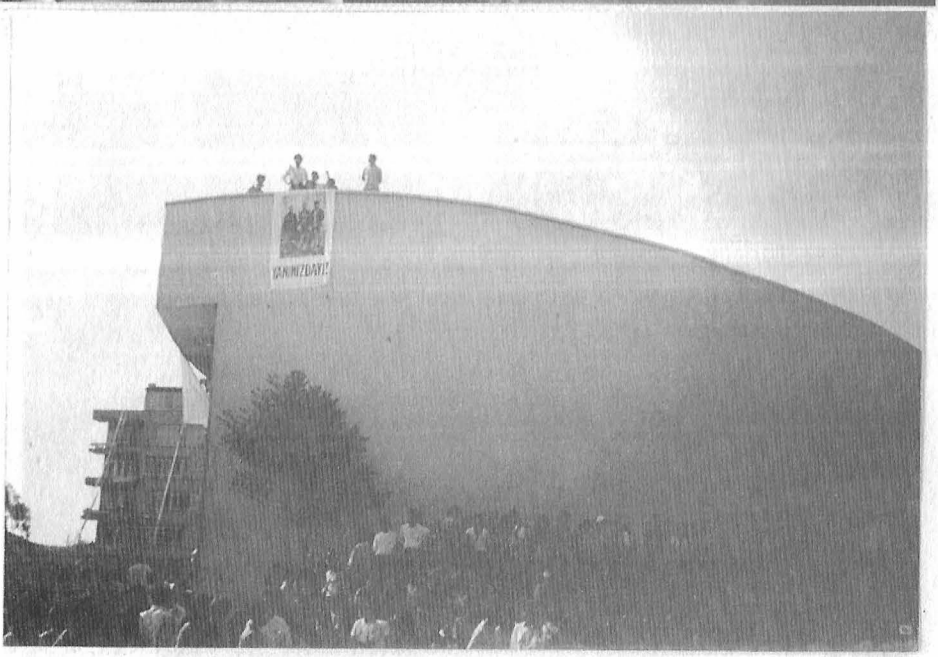
FOTO 6

Kardeş Türküler'in (BGST) ilk Ankara Konseri, SBF ön bahçe, 1999.

FOTOĞRAF 7-8

SBF-Der'in alternatif İnek Bayramı'ndan görüntüler. Üstteki fotoğraf SBF arka bahçede, alttaki fotoğraf SBF ön bahçede çekilmiş. Üstteki fotoğrafta SBF-Der'in bir dönem başkanlığını yapan Yalçın Doğan görülüyor.

FOTOĞRAF 9

FOTOĞRAF 10

Üstteki fotoğraf eski Cumhuriyet Yurdu'nun ön balkonu. Alttaki fotoğraf Eğitim Fakültesi'nin önünden SBF'ye inen "sokak". Tarih 1999.

FOTOĞRAF 11

FOTOĞRAF 12

Üstteki fotoğraf AÜ Hukuk Fakültesi önünden "alışıldık bir manzara". Alttaki fotoğraf 1999 yılında yapılan bir eylemden.

İsim ve Kurum Dizini

1 Mayıs, 10, 11, 12, 37, 42, 43, 44, 46, 47, 49, 50, 55, 56, 57, 66, 92, 93, 94, 109, 110, 111, 112, 115, 116, 152, 153, 157, 298, 371
12 Eylül, 18, 21, 73, 93, 101, 108, 116, 121, 135, 146, 163, 168, 169, 174, 187, 190, 191, 211, 213, 232, 264, 265, 266, 293, 296, 297, 304, 308, 312, 318, 319, 320
12 Mart, 12, 41, 99, 101, 301, 309, 318, 319
1968, 97, 248, 249, 253, 301, 304, 305, 317
20 Ekim, 11, 12, 31, 37, 61, 62, 66, 76, 83, 139, 189, 196, 207, 208, 210, 211, 218, 220
27 Mayıs, 235, 303
6 Kasım, 11, 18, 40, 41, 44, 46, 49, 50, 101, 107, 108, 110, 117, 118, 150, 160, 211, 301
AB, 13, 206
ABD, 13, 72, 89, 116, 119, 125, 137, 148, 162, 163, 206, 293, 325, 331
Abdullah Öcalan, 13, 20, 125, 165, 166
Adam Smith, 204
Ahmet Aşkın Doğan, 65, 67, 71
Akın Birdal, 20, 98, 105, 110
Alexander Tkachenko, 69, 313
Ali Serkan Eroğlu, 138
Ali Sirmen, 68
Alparslan Türkeş, 309
Alper Aktan, 230
Altan Erkekli, 131
Altkantin, 4, 9, 15, 16, 17, 18, 21, 23, 25, 28, 29, 32
ANAP, 13, 91, 133, 191, 192, 320
Ankara Üniversitesi, 4, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 32, 33, 35, 43, 47, 94, 96, 136, 139, 233, 270, 302, 380
AÖB, 13, 339
AÖDP, 13, 207, 220
Asaf Savaş Akat, 328
Ataol Behramoğlu, 69
AÜ, 13, 15, 18, 34
AYÖDER, 13, 207, 220
Aysel Çelikel, 239
Aytaç Arman, 69
BAAS, 13, 303
Bayram Meral, 120
BBP, 13, 91, 165
Belgin Cengiz, 66
Bertolt Brecht, 90
Bilal Vural, 105
Burhanettin Akdoğdu, 138
Bülent Karakaş, 62, 64, 65, 67, 71
Bülent Tanör, 239
Cahit Berkay, 131
Can Şenliği Oyuncuları, 86, 153
Cebeci, 10, 16, 17, 18, 40, 43, 48, 66, 98, 136, 184
Celal Göle, 18
Cem Alptekin, 308
Cemal Bâli Akal, 239
Cephe, 9, 14, 40, 44, 50, 51, 53, 72, 75, 305
CHP, 13, 91, 133, 192
CIA, 13, 167, 340
Cumartesi Anneleri, 98
Çerkez Ethem, 108
Çetin Özek, 239
Deirdre McCloskey, 328
Deniz Arman, 166

Deniz Gezmiş, 19, 162, 167, 203, 301, 345
Deniz Gökçe, 328
Deniz Kartal, 63, 65, 67
DEP, 13, 135
DEV – GENÇ, 13, 18, 100
Devrimci Gençlik, 13, 37, 99, 211, 215, 302, 307, 308, 309
DHKP – C, 13, 310
DİSK, 13, 132, 144, 152, 167, 317
Douglass North, 327
DSP, 13, 91, 133
DTP, 13, 91
DYP, 13, 91, 108, 148
Edip Akbayram, 41
Elif Kahyaoğlu, 65, 67
Erbil Tuşalp, 68
Ercan Yenigül, 64
Erdem Karakoç, 312
Erkut Direkçi, 138
Ernesto Che Guevara, 86
Eser Karakaş, 189
ESIB, 13, 339
Eşber Yağmurdereli, 110
Fatih Altaylı, 68
Fatma Feriha Öztürk, 68
Ferhat Tunç, 41
FP, 13, 91, 118
Frederich von Hayek, 327
Gary Becker, 328
Gunner Myrdal, 327
Gülizar Tuncel, 308
Gülnaz Çolak, 131
Gündüz Vassaf, 69
HADEP, 13, 110, 125, 165
Halil Ergün, 41
Haluk Kırcı, 149
Harç, 38, 39, 101, 219, 257
Hikmet Kıvılcımlı, 303
IISH, 13
IMF, 13, 89, 90, 116, 126, 133, 142, 143, 145, 150, 151, 152, 153, 178
İbrahim Ethem Altun, 64
İbrahim Güllü, 89, 110, 138
İFMC, 13, 34, 326, 330, 332
İGD, 13, 319, 320
İHD, 13, 144, 211
İlknur Birol, 99
İnisiyatif, 39, 218, 220, 223
İÖDEF, 13, 207
İÖDP, 13, 207, 220
İP, 13, 158
İTÜ, 13, 240, 306
İÜ, 13, 74, 122, 137, 240, 242
İYÖDER, 13, 42, 207, 220
JİTEM, 13, 106, 301
Joanne Leedom Ackerman, 313
John Maynard Keynes, 327
Kamer Genç, 29, 61
Kawa, 100, 110, 154
Kaya Ardıç, 324, 326
Kemal Alemdaroğlu, 242
Kenan Mak, 99, 105
KESK, 13, 132, 145, 152
KİT, 13, 105, 106, 118, 178
Koordinasyon, 24, 37, 38, 39, 40, 42, 75, 76, 197, 218, 220, 223, 304, 305, 307, 313, 322, 323
Mahir Çayan, 19, 301
Mahmut Yılmaz, 61, 62, 65, 67, 71
Mehmet Ağar, 98, 235
Mesut Yılmaz, 133
Metin Göktepe, 20
Metin Murat Kalyoncugil, 63, 66, 67, 71
MGK, 14, 84, 104, 107, 108, 110, 112, 117, 118, 122, 123, 124, 125, 133, 135, 158, 159, 160, 242
MGV, 14, 309, 312
MHP, 14, 91, 146, 165, 310, 317
Milton Friedman, 327
MİT, 14, 106, 301
Mustafa Balbay, 68
Mustafa Suphi, 108, 155
MÜSİAD, 14, 110
NAFTA, 14, 206
NATO, 14, 148
Nazım Hikmet, 69, 148, 149, 150, 154, 156, 266
Nihat Genç, 20, 68
Nurdan Bağca, 63

Nurdan Bayşahan, 67
ODTÜ, 14, 89, 107, 122, 124, 140, 141, 142, 144, 162, 165, 167, 240, 253, 326, 345, 346, 349
ODTÜ – ÖDER, 14
Oral Çalışlar, 68
Oral Çelik, 149
Osman Murat Ülke, 110
Oya Gökbayrak, 65
ÖDP, 14, 126, 127, 142, 304
ÖES, 14, 150, 151, 197, 258
Önder Aktosun, 303
ÖSYM, 14, 181
ÖTK, 14, 95, 158, 241, 345, 346, 349
Özgür Tüfekçi, 32, 62, 65, 67, 71
Paul Samuelson, 327
Peyami Safa, 266
Phillip Mirowski, 328
PKK, 14, 85, 125, 165, 168, 301, 310
Platform, 39, 40, 218, 220, 223
Proudhon, 253
Ragıp Duran, 110
Rahmi Koç, 158
Ronald Coase, 327, 328
Sadık Usta, 306
SBF, 4, 14, 15, 16, 20, 24, 46, 49, 51, 52, 54, 164, 174, 175, 176, 232, 233, 234, 269, 270, 280, 281, 288, 289, 365, 377, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394
SBF – DER, 14, 20, 164
SHP, 14, 108
SİP, 14, 142, 167
Siyasal Bilgiler Fakültesi, 4, 14, 15, 17, 18, 26, 27, 33, 34, 35
SSK, 14, 18, 72, 103, 158
Stanley Jevons, 328
Süavi, 41
Süha Sevük, 141
Süleyman Demirel, 39
Şanar Yurdatapan, 41, 313
Şemdin Sakık, 98, 105
Şevket Kazan, 147
Tarık Akan, 69
TBMM, 14, 61, 68, 132, 148, 235, 305
Tevfik Güngör, 176
THKO, 14, 99, 318
THKP – C, 14, 318
Thomas Schelling, 327
TİP, 14, 149, 317, 320
TKP, 14, 108
TMMOB, 14, 132, 144, 211
TÖDEF, 14, 116, 117, 119, 321
TUÖK, 14, 349
TÜRMOB, 14, 132
TÜSİAD, 14, 159, 160, 196, 239
Ufuk Uras, 73, 126
UNESCO, 14, 337, 339, 340
Ülkü Ocakları, 40, 198, 310, 312
Ümit Cihan Torho, 99
ÜOB, 14
Yekbun Uzun, 64
Yıldırım Türker, 68
YKM, 14, 89
YÖK, 14, 18, 23, 38, 40, 71, 73, 83, 96, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 117, 118, 121, 122, 150, 151, 158, 159, 160, 164, 167, 168, 169, 175, 187, 190, 196, 197, 211, 212, 213, 214, 232, 234, 242, 243, 263, 264, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 321, 322, 323, 346, 347, 348, 349, 351, 352
YTÜ, 14, 240
YURT – KUR, 14
Zafer Özer, 69

Türkiye Öğrenci Hareketlerinden Mekânsal Bir Kesit

Kantindeki Politik Ekonomi

1994-2001 Dönemine İlişkin Seçilmiş Metinler

Arşivleyen ve Derleyen: Altuğ Yalçıntaş

Yayına Hazırlayanlar: Buket Bozduman, Bülent Özçelik, Diğdem Kıvılcım, Gülistan Bayram, Sevim Demir

---

Kantindeki Politik Ekonomi, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde bulunan Altkantin'in 1994–2001 arasındaki sosyalleşmelerinin ve siyasallaşmalarının ürünü olan metinlerden ve görsel materyallerden oluşuyor. Çalışmada, Altkantincilerin, dönemin akademisyenlerinin ve entelektüellerinin üretimlerinden belli başlı örnekler yer alıyor. Kantin masalarında, yemek kuyruklarında, sınıflarda dağıtılan bildiriler, SBF duvarlarını kaplayan afişler, öğrencilerin çıkardıkları dergiler, bültenler, öğrenci hareketi üzerine yazılmış yazılar ve fotoğraflar dönemin öğrenci hareketini bir belgesel şeklinde sunuyor.

Altkantin'den yola çıkan bu çalışma, Türkiye öğrenci hareketlerinden dönemsel ve mekansal bir kesite yoğunlaşırken, "mektep" ile sınırlı kalmıyor; 1990'ların başlarından 2000'lere, demokratik üniversite mücadelesinin önemli uğraklarına da yer veriyor.

9 786055 738860

www.phoenixkitap.com